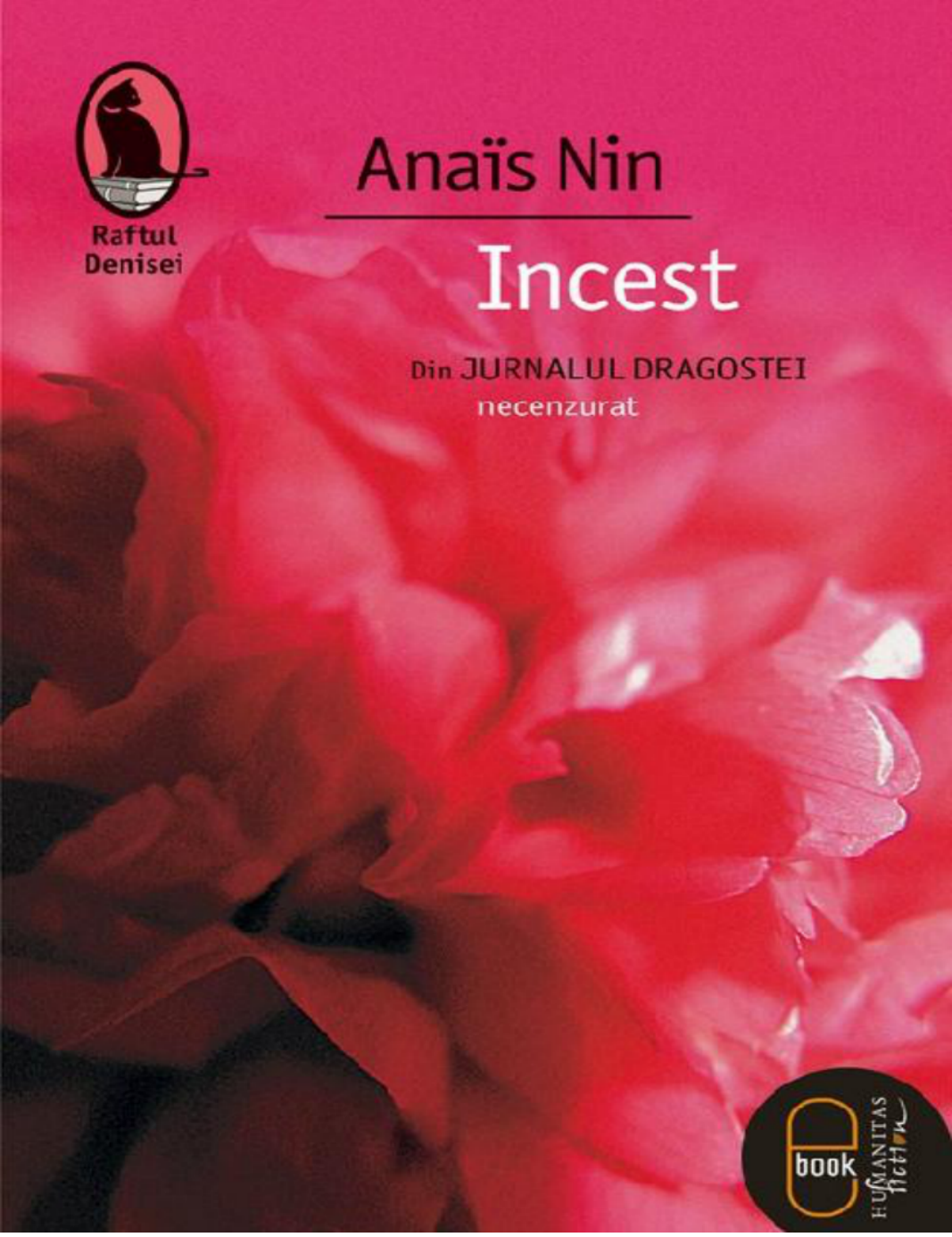
Raftul
Denisei
Anaïs Nin
Incest
Din JURNALUL DRAGOSTEI
necenzurat
book
HUMANITAS

ANAÏS NIN
INCEST
From "A Journal of Love"
The Unexpurgated Diary of Anaïs Nin
Harcourt Brace Jovanovich, Publishers, New York–San Diego–Londra, ed. I, 1992

Copyright © 1992 by Rupert Pole, as Trustee under the Last Will and Testament of Anaïs Nin

Biographical Notes copyright © 1992 by Gunther Stuhlmann

Some material previously appeared in *The Diary of Anaïs Nin, 1931–1934*, edited by Gunther Stuhlmann, copyright © 1966 by Anaïs Nin, Introduction copyright © 1966 by Gunther Stuhlmann.

The selection by Henry Miller on pages 80–85 was first published in its entirety in Volume 7 of *Anaïs: An International Journal*, copyright © 1989 by Gunther Stuhlmann.

Excerpted letters from Henry Miller to Anaïs Nin (except for the selection on pages 80–85) first appeared in their entirety in *A Literate Passion: Letters of Anaïs Nin and Henry Miller*, *1932–1953*, edited and with an introduction by Gunther Stuhlmann, copyright © 1987 by Rupert Pole, as Trustee under the Last Will and Testament of Anaïs Nin. Reprinted with the permission of The Anaïs Nin Trust. The letter on pages 116–117 was published in its entirety in *Henry Miller: Letters to Anaïs Nin*, edited and with an introduction by Gunther Stuhlmann, copyright © 1965 by Anaïs Nin, copyright renewed 1988 by The Anaïs Nin Trust. Reprinted with the permission of The Anaïs Nin Trust.

Some of the dream passages featured throughout this book were first published in their entirety in Volume 10 of *Anaïs: An International Journal*, copyright © 1992 by Gunther Stuhlmann. Reprinted with the permission of The Anaïs Nin Trust.

Photographs and illustrations courtesy of The Anaïs Nin Trust.

By arrangement with Barbara W. Stuhlmann, Author's Representative

© Humanitas Fiction, 2010, pentru prezenta versiune românească
© Humanitas Fiction, 2014 (ediţia digitală)

ISBN: 978-973-689-863-1 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372.743.382; 0723.684.194

ANAÏS NIN

Incest

Din

Jurnalul dragostei

necenzurat
1932-1934

Cu o introducere de RUPERT POLE
și
note biografice de GUNTHER STUHLMANN

Traducere din engleză de
LUANA SCHIDU

Cuprins

INCEST
Introducere
Notă asupra ediţiei
Incest
Note biografice

Introducere

Incest: din „Jurnalul dragostei“ continuă povestea lui Anaïs Nin începută în *Henry şi June* (1986). Acoperind perioada zbuciumată din viaţa lui Anaïs Nin din octombrie 1932 până în noiembrie 1934, jurnalul completează primul volum (1966) al *Jurnalului lui Anaïs Nin*, din care, din motive personale şi juridice, Anaïs a exclus atât de mult din viaţa ei amoroasă. Acum, când practic toţi oamenii pomeniţi în Incest au murit, nu mai există nici un motiv să oprim publicarea jurnalului aşa cum a dorit Anaïs: în formă necenzurată. Materialul a fost redactat pentru a realiza o carte de dimensiuni rezonabile, dar nu s-a omis nimic legat de evoluţia emoţională a autoarei.

Anaïs îşi considera jurnalul confidentul suprem şi a scris în el fără întrerupere din 1914 până în 1977. Din 1914 până în 1931 a scris fără a avea de redat vreo emoţie profundă în dragoste. Apoi, la Paris, în 1932, l-a găsit pe scriitorul/amantul pe care îl căutase atâta vreme: Henry Miller. Această dragoste, ale cărei etape iniţiale au fost descrise în *Henry şi June*, a produs o dublă trezire – Anaïs femeia şi Anaïs scriitoarea. Această trezire pasionată este foarte bine prinsă în stilul adesea sălbatic pe care îl vom găsi în jurnalul necenzurat – o proză pe care unii cititori o vor considera, fără îndoială, surprinzător de diferită de proza poetică şlefuită a jurnalului cenzurat. Să ne amintim însă că Anaïs scria în jurnal cu incandescenţă, imediat după ce aveau loc evenimentele pe care le descria.

În *Incest* relaţia de dragoste cu Henry Miller continuă, dar nu va mai avea niciodată aceeaşi intensitate. Anaïs şi-a plâns experienţa dureroasă de a deveni femeie, şi acum „ochii ei sunt deschişi către realitate – către egoismul lui Henry“.

Relaţia esenţială explorată în volumul de faţă este aceea dintre Anaïs şi tatăl ei, un celebru pianist şi donjuan care a divorţat de mama ei şi s-a căsătorit cu o moştenitoare bogată când Anaïs era doar o copilă. De fapt, Anaïs şi-a început jurnalul la vârsta de unsprezece ani, sub forma unor scrisori către tatăl ei în care îl implora să se întoarcă la familie. Spre deosebire de mama şi de fraţii ei, Anaïs refuză să-şi judece tatăl, să-l vadă numai în alb şi negru. Este hotărâtă să-l „descopere“. Relaţia este oarecum tragicomică: tatăl simte o încununare a carierei sale de donjuan încercând să-şi seducă fiica, dar Anaïs ştie că ea acţionează la sfatul psihanalistului (şi amantului) ei, dr. Otto Rank – să-şi seducă tatăl şi apoi să-l părăsească, pedepsindu-l astfel pentru că o abandonase când era mică.

Ca şi primul volum al jurnalelor cenzurate, acest volum se sfârşeşte cu povestea de acum celebră a avortului pe care l-a suferit Anaïs. Aici

apare însă într-un context nou – într-o lumină nouă, care scoate în evidenţă relaţia lui Anaïs cu Henry Miller şi cu tatăl ei.

Când seria jurnalelor necenzurate ale lui Anaïs Nin („Jurnalul dragostei“) va fi încheiată, vom avea o relatare extraordinară, acoperind durata unei vieţi întregi, a evoluţiei emoţionale a unui artist creator, a unui scriitor care posedă tehnica de a-şi descrie cele mai profunde emoţii şi curajul de a le dezvălui lumii întregi.

RUPERT POLE
Executor, Trustul Anaïs Nin
Los Angeles
Februarie 1992

Notă asupra ediţiei

Textul *Incestului* este luat din caietele-jurnal numerele treizeci şi şapte până la patruzeci şi şase, aşa cum au fost ele numerotate de Anaïs Nin. Titlurile date de ea acestor zece caiete au fost: „*La folle lucide*“, „*Equilibre*“, „Uranus“, „Schizoidie şi Paranoia“, „Triumful magiei – magia albă şi magia neagră“, „Flagelare“, „«Iar în ziua a şaptea s-a odihnit de toate lucrurile sale pe care le-a făcut», citat neglijent dintr-o carte pe care n-am citit-o niciodată“, „*Audace*“, „Apariţia clară a Demonului“ şi „Curgere – copilărie – renaştere“.

Deşi *Incest* a fost scris aproape în întregime în limba engleză, în text există o serie de pasaje extinse în franceză sau spaniolă. Aş vrea să-i mulţumesc lui Jean Stewart pentru excelenta traducere a acestor pasaje, care sunt clar marcate.

R.P.

23 octombrie 1932

Întotdeauna am crezut că artista din mine este cea care vrăjeşte. Casa mea ezoterică, luminile, culorile, costumele, lucrările mele. Întotdeauna am stat *înăuntrul* unei mari cochilii de artist activ, timorată şi inconştientă de puterea mea. Ce făcuse dr. Allendy? Înlăturase *artistul*, îngrijise şi iubise esenţa mea, fără fundal, fără creaţia mea. Am fost chiar preocupată de această lipsă de ataşament faţă de artist – am fost surprinsă că eram atât de stăpânită, atât de *dépouillée* de artificiul meu, de ţesăturile mele, de farmecele mele, de elixirurile mele. Şi astăzi, singură, aşteptând musafiri, îmi privesc acest sâmbure nou-născut şi mă gândesc la darurile pe care i le-au făcut Hugh, Allendy, Henry şi June. Îmi amintesc ziua în care i-am dăruit bijuterii surorii lui Hugh, Ethel; iar astăzi verişoara mea Ana Maria îmi dăruieşte pietre pentru acvariu şi un peşte nou, cu aripi caraghioase, verzi, şi îmi spune: „Vreau să merg la Londra cu tine. Vreau să scap de June“. Şi mă las pe spate şi plâng de nemărginită recunoştinţă.

Plec la Londra. Am forţe noi şi trebuie să înfrâng durerea ce reapare mereu. Am nevoie de mai multe zile în care să mă plictisesc puţin în viaţa mea sau în care să mă mişc în interiorul jurnalului meu, al poveştii mele. Nu pot înfrânge nebunia într-o singură zi. Mai am încă momente când mă zvârcolesc în durerea mea ca într-un cuptor, şi asta se întâmplă atunci când Henry îmi spune la telefon: „Eşti bine?“ şi eu răspund „Da“. Sau când cade piuneza dintr-un colţ al fotografiei lui „Henry Miller, autor de gang“ şi îmi dau seama cât de mult m-am îndepărtat de lesbianism şi cum numai artista din mine, energia dominantă, se extinde pentru a fecunda femei frumoase pe un plan care este greu de înţeles şi care nu are absolut nici o legătură cu activitatea sexuală obişnuită. Cine va crede întinderea şi înălţimea ambiţiilor mele când parfumez frumuseţea Anei Maria cu cunoaşterea, cu experienţa mea, când o domin şi o curtez pentru a o îmbogăţi, pentru a o crea? Cine va crede că am încetat s-o mai iubesc pe June când am descoperit că ea distruge în loc să iubească? De ce n-am fost în extaz când June, femeia magnifică, s-a făcut mică în braţele mele, mi-a arătat teama ei, teama ei de mine şi de experienţa mea?

Vântul *simoun* din seara asta. Învolburare. E noapte şi am fost puternică toată ziua. Nu trebuie să fiu atât de slăbită numai pentru că e noapte şi sunt obosită.

Când simt că June este foarte geloasă pe ceea ce am făcut pentru Henry, îi spun: „Pentru tine am făcut totul“.

Şi ea îmi spune o minciună: că voia să mă vadă înainte de a-l vedea

pe Henry.

Dar minciuna mea e urmată de un adevăr: îmi amintesc că m-a copleşit mila când am citit în însemnările lui Henry că ea lucra pentru Henry şi Jean (Kronski) şi că o dată, într-o frenezie de oboseală şi revoltă, a exclamat: „Amândoi spuneţi că mă iubiţi, dar nu faceţi nimic pentru mine!“ Îi amintesc de asta lui June şi simt că aş vrea să fac ceva pentru ea. Dar îndată ce o spun dorinţa mea piere, pentru că sunt conştientă că este o dorinţă distructivă, că nu am destulă vitalitate, că am muncit destul pentru Henry, că nu mai vreau să fac sacrificii. Aşa că spontaneitatea mea piere, generozitatea mea devine o minciună a cărei răceală mă înfioară, şi aş vrea ca toţi trei să putem să recunoaştem că suntem istoviţi de sacrificii şi istoviţi să mai suferim inutil.

Cu toate acestea, eu sunt cea care munceşte pentru Henry şi June, dar într-un spirit rebel. Conştientă că nu am nici un motiv să mă împovărez sau să mă pedepsesc, că sunt, în sfârşit, absolvită de vină şi că merit să fiu fericită.

June se aşteaptă să-i spun ce o să facem mâine-seară; June contează pe imaginaţia mea; June o să mă lase să-mi trădez lipsa de experienţă în ce priveşte viaţa reală. Acum, că o am pentru o seară, ce să fac cu seara asta şi cu ea? Pot să scriu pagini fantastice, dar nu ştiu cum să le trăiesc.

René Lalou este exuberant, viguros, locvace, spiritual. Era foarte atras de mine, împotriva voinţei sale, căci puternicul său echilibru l-ar fi ţinut departe de întunecimile mele. Dar exuberanţa lui fizică îl constrângea. Pentru prima dată eram conştientă de puterea mea asupra bărbatului cu mintea întreagă – încetul cu încetul, dezinvoltura şi spiritul lui se topeau. Vedeam cum claritatea i se fărâmiţa, vedeam cum emoţionalitatea sa creştea. Până la sfârşitul serii, devenise René Lalou, omul în vinele căruia curgea sânge spaniol.

Am râs mult, dar îmi era dor de iubirea mea, de natura mai densă, mai întunecată a lui Henry. Strălucirea lui Lalou, pasiunea sa pentru abstracţie mă captivau, dar îmi lipsea Henry – îmi era dor de el.

Lalou a combătut suprarealismul, apoi mi-a cerut cu insistenţă paginile pe care le scrisesem despre June. Râdea de munca minorităţii, apoi îşi dorea să mă vadă publicată undeva unde să fiu mai remarcată decât în *Transition*.

În dimineaţa asta primesc o scrisoare frumoasă de la Allendy care se încheie cu „*le plus dévoué, peut-être*“, şi simt ce brazde adânci a săpat devoţiunea sa ciudată, cât de subtil mă învăluie, fără tragism sau senzaţionalism. Mă simt ca o persoană care a fost drogată, nebună, care se trezeşte într-o dimineaţă într-o limpezime idilică – renăscută.

Ce efort să mă smulg din întuneric şi sufocare, dintr-o mare şi

înăbuşitoare durere, dintr-o autosfâşiere inchiziţională! Allendy privindu-mă cu dragoste dublă – ochii lui ciudaţi, gura şi mâinile lui calde. Nu vreau nici măcar să mai *dau*; vreau să mă retrag şi să primesc daruri. Capa mea neagră este la June, dar odată cu ea i-am dat prima mea frântură de ură. Nu sunt în puterea ei.

Fiecare dintre ei a găsit în mine o imagine intactă a lui însuşi, eul său potenţial: Henry a văzut marele om ce putea să fie, June personalitatea superbă. Fiecare dintre ei se agaţă de propria-i imagine din mine pentru *viaţă*, pentru putere.

June, care în esenţă nu are nici o siguranţă, nu-şi poate defini măreţia decât prin forţa ei de distrugere. Henry, până m-a cunoscut pe mine, nu-şi putea afirma măreţia decât atacând-o pe June. Se devorau unul pe altul – el o caricaturiza, ea îl slăbea protejându-l. Iar după ce au reuşit să se distrugă reciproc, Henry plângea pentru că June murise, iar June plângea pentru că Henry nu mai era un zeu, şi ei îi trebuia un zeu pentru care să trăiască.

June vrea ca Henry să fie un Dostoievski, dar ea îl împiedică să devină asta – fără să vrea, din instinct. Vrea ca el să-i cânte osanale, nu să scrie o carte mare. Nu poate fi învinuită pentru că distruge. Respiraţia ei, afirmarea vieţii ei, fiecare mişcare a ego-ului ei – asta e ceea ce îi derutează, îi diminuează, îi frânge pe ceilalţi. Ea este sinceră, nevinovată, inocentă.

Eu l-am înălţat pe Henry. Eu pot face din el un Dostoievski. Eu îi insuflu forţă. Sunt conştientă de puterea mea, dar puterea mea este *feminină; ea cere un meci, nu o victorie*. Puterea mea este, de asemenea, aceea a artistului, aşa că n-am o nevoie personală de opera sa pentru a mă înălţa pe mine. Nu am nevoie să mă laude, căci eu sunt în primul rând artist, eu îmi pot păstra eul, eul meu de femeie, în fundal. Acesta nu-i blochează munca. Eu susţin artistul din el. June nu vrea numai un artist, ci un amant şi un sclav.

Eu pot abandona cerinţele eului meu, pot capitula în faţa artei, în faţa creaţiei – mai presus de toate în faţa creaţiei.

Asta fac acum. Îi creez pe June şi Henry. Îi alimentez pe amândoi, dându-le credinţa mea. În fragilitatea mea există simbolismul acelei fragile realizări de care sunt bântuiţi. June vede în mine femeia care a trecut prin iad, dar care rămâne intactă – care vrea să rămână intactă. Ea nu-şi va pierde sinele, *sinele ideal.*

Iar Henry vrea idealul dostoievskian. Artistul. El găseşte în mine imaginea sinelui acestui artist. Întreg, puternic, nestingherit.

Eu nu am nevoie ca arta lui să mă ridice în slăvi. Am propria mea creaţie. Ca să fie mai puţin egoistă, June ar fi trebuit să fie artistă.

Datorită lui Allendy, pot să renunţ la o simplă victorie. Iubesc. Îi iubesc pe amândoi, pe Henry şi pe June.

Iar June, care mă iubeşte orbeşte, caută să mă distrugă şi pe mine.

Paginile mele despre ea, care sunt o operă de artă, nu o satisfac. Le ignoră forţa şi frumuseţea şi se plânge că nimic din ceea ce am spus nu este adevărat. Dar nu sunt înfrântă nici măcar o clipă. Eu cunoşteam adevărata valoare a acestor pagini, independent de June.

Aşadar, mai întâi munca mea. Dacă forţa mea ca artist este zdruncinată, ce altă forţă mai am? Stimularea mea naturală, vitalitatea mea, imaginaţia mea autentică, sănătatea mea, vioiciunea mea creativă. Şi ce o să le facă June la toate astea? Droguri. June îmi oferă moartea şi distrugerea. June mă vrăjeşte – îmi vorbeşte cu faţa ei, cu mângâierile ei, mă ademeneşte, se foloseşte de dragostea mea pentru ea ca să mă distrugă. O moarte dublă. Prospeţimea trupului meu trebuie distrusă pentru ca trupul meu să devină ca al ei. Ea a spus: „Corpul tău e atât de proaspăt, al meu atât de deteriorat“. Şi astfel, pe nevăzute, fără vină, cu inocenţă, îmi va ucide prospeţimea, neştirbirea pe care o iubeşte. Va ucide tot ce iubeşte.

Şi de unde această cunoaştere întunecată? Din clocote, nebunie, şampanie, intoxicare cu mângâieri, sărutări, exaltare. Ne aflăm în *Poisson d'Or*, cu genunchii înlănţuiţi sub masă, bete una de alta; şi June e beată de ea însăşi. I-a spus lui Henry că este un nimic, că n-a reuşit să fie un zeu şi nici să fie un Dostoievski – că ea e cea care e zeiţă, propria ei zeiţă. Acolo, miracolul este înfăptuit. Amăgirea. Henry este ucis. June şi-a anihilat din nou partenerul. „Henry“, spune ea, „este un copil.“ Dar protestez şi spun că eu cred în Henry ca artist, apoi recunosc că îl iubesc ca pe un bărbat.

Când m-a întrebat: „Îl iubeşti pe Henry, nu-i aşa?“ *i-am făcut lui Henry cel mai mare dar al meu.* Ochii mi s-au întunecat de durere. Am ştiut că prin această recunoaştere Henry era salvat. El a redevenit un zeu – doar un zeu, a spus ea, putea fi iubit de ea sau de mine. Aşa că Henry e un zeu. Iar June întreabă, din inocenţa autoimportanţei ei: „Eşti geloasă pe Henry?“

Dumnezeule – eu, geloasă pe dragostea lui Henry pentru June, sau geloasă pe dragostea lui June pentru Henry?

Atunci devin fluidă, dizolvată, *fuyante*. Îmi iau zborul din tortura care mă aşteaptă ca un gigantic storcător de sânge, presându-mi carnea între June şi Henry. De aici evadez cu un efort supraomenesc – ca să evit autodistrugerea şi nebunia. Pentru o clipă, sunt captivă. June vede imensa durere din ochii mei. Le-am făcut amândurora cel mai mare cadou pe care-l puteam face – îi livrez pe unul celuilalt, oferindu-i fiecăruia cea mai frumoasă imagine despre sine. Eu nu sunt altceva decât cea care *revelează*, care armonizează. Şi pe măsură ce ei se apropie unul de altul, îi dau lui June un Dostoievski şi lui Henry o June devenită creativă. Eu sunt anihilată numai uman. Amândoi m-au iubit.

Îi iubesc pe June şi Henry mai puţin raportat la rebeliunea mea

împotriva suferinţei. Simt că iubesc în ei o experienţă care nu mă poate distruge – în care nu mai intru în întregime – pentru că intenţionez să *trăiesc*.

Seara. A venit Henry şi la început conversaţia noastră a fost tensionată. Apoi a vrut să mă sărute şi eu nu l-am lăsat. Nu, nu puteam suporta asta. Nu, nu trebuie să mă atingă; m-ar durea. A fost descumpănit. Îi rezistam. Mi-a spus că mă dorea mai mult ca oricând, că June i-a devenit străină, că în primele două nopţi cu ea n-a putut simţi nici o pasiune. Că de atunci fusese ca şi cum s-ar fi dus la o curvă. Că mă iubea şi că numai cu mine simţea o legătură între imaginea lui mentală şi dorinţa lui – că nu era posibil să iubeşti două femei, că eu o *dislocasem pe June*. Înainte de a termina să-mi spună toate astea, capitulasem – apropierea mi s-a părut extrem de firească – nimic nu se *schimbase*. Eram uluită, părea atât de neschimbat. Şi crezusem că legătura dintre noi va părea ireală şi că legătura firească dintre Henry şi June se va reînnoi. El nu poate nici măcar să se obişnuiască cu trupul lui June; probabil numai pentru că nu există apropiere.

Cercetam toate astea ca pe un fenomen. Auzindu-le de la Henry, pot crede în fidelitatea dragostei. Citesc ultimele lui pagini despre întoarcerea ei şi sunt goale de orice emoţie. I-a epuizat emoţiile, i le-a *extenuat*.

Apoi totul devine pentru mine ireal şi mi se pare că Henry este cel mai sincer dintre toţi şi că June şi cu mine, sau numai eu, îl înşelăm.

Nu mai e nimic tragic. Râd împreună cu Henry de multiplele complicaţii ale relaţiei noastre!

Mi-e frică de ce mi se întâmplă. Frică de răceala mea. Mi-a epuizat Henry şi mie emoţiile, torturându-se fără voie cu gândul că June ne ameninţă permanent fericirea?

Sau poate adesea o bucurie mult aşteptată, *prea mult* dorită te lasă buimăcit şi cu o senzaţie de insatisfacţie când soseşte în sfârşit?

June îi spune lui Henry că am zis că-l iubesc. El pare surprins. Probabil crede că eram beată.

— Cum, ce vrei să spui, June?

— A, doar că te iubeşte, nu că vrea să se culce cu tine.

Râdem. Dar mă şi deranjează să văd că June crede atât de mult în dragostea mea încât asta a vrut să spună când m-a întrebat: „Eşti geloasă pe Henry?“ – că aş vrea să-l elimin pe Henry, să-l urăsc pe Henry, din cauza iubirii mele pentru ea. Îmi amintesc mângâierile noastre în taxi, aseară, capul meu dat pe spate, abandonat sărutului ei, ea atât de palidă şi mâna mea pe sânul ei. Iar ea nu şi-a imaginat nici o singură clipă scena de azi. Şi ba e ea cea păcălită, ba Henry, ba eu.

Iar singurii bărbaţi sinceri din lume, Allendy şi Hugo, stau de vorbă în momentul ăsta, geloşi pe mine. Hugo nefericit.

Henry e gelos nu pe June, ci pe mine, gelos şi temându-se că aş iubi-o pe June –, sau pe Allendy.

Simt în seara asta că aş vrea să trec prin *toate experienţele* – că pot face asta fără pericol, că am fost salvată de Allendy. Că voi încerca orice şi oriunde cu June.

> *Scrisoare către Henry*: A fost atât de bine că am putut râde împreună, Henry. Tot ce există între mine şi June nu face decât să scoată la suprafaţă dragostea mea profundă, profundă faţă de tine. E ca şi cum aş trece prin cel mai mare test al iubirii mele pentru tine – cel mai mare *test* al întregii mele vieţi. Şi descopăr că pot fi beată, drogată, vrăjită – orice m-ar putea face să mă pierd – dar *Henry* este mereu prezent... Nu te voi mai răni pomenind de alţii. Nu ai de ce să fii gelos, Henry; îţi aparţin...

Dar dragostea mea pentru Henry este un ecou profund, o prelungire profundă a unui eu al meu care veşnic are două feţe. Sunt o personalitate dublă. Există dragostea mea adâncă, devotată faţă de Henry, dar ea deja poate fi cu uşurinţă preschimbată într-o altă dragoste. Îi simt *încheierea*, aşa cum simt, de asemenea, că dragostea lui Henry pentru mine se va sfârşi atunci când va fi destul de puternic încât să se descurce fără mine.

Am făcut o muncă de analist – o mostră vie de clarificare şi îndrumare. Este adevărat, aşadar, ce spusese astrologia despre influenţa mea ciudată asupra vieţilor interioare ale celorlalţi.

Je prends conscience de mon pouvoir – de forţa visurilor mele. Cât despre June, ea nu are cu adevărat imaginaţie, altfel n-ar avea nevoie de droguri; June e avidă de imaginaţie. Şi Henry era avid. Şi m-au îmbogăţit cu *experienţele* lor. Mi-au dat amândoi atât de mult. Viaţă. Mi-au dat viaţă.

Allendy m-a trezit prin inteligenţă, căci sentimentele mă inundau, viaţa mă inunda. El mi-a dat forţa cu care îmi voi trăi pasiunile şi instinctele fără să mor, ca înainte.

Uneori mă doare că trebuie să ai mai puţine sentimente şi mai multă inteligenţă. Păream mai sinceră înainte. Dar, dacă a fi sincer înseamnă să te arunci peste bord, era o sinceritate a înfrângerii. Să te sinucizi e uşor. Să trăieşti fără un dumnezeu este mai greu. Beţia triumfului e mai mare decât beţia sacrificiului.

Nu mai e nevoie să *fac* atât de mult ca să acopăr ineficienţa transmutărilor mele interioare, ca să găsesc un *substitut* pentru înţelegere. Trebuie să fac puţine, dar cu foarte multă forţă.

Seara. Allendy aşteaptă s-o *rup* cu Henry. Îmi dau seama unde bat întrebările sale. Aşteptarea lui e neliniştită. Iar astăzi sunt tulburată de mângâierile lui. Sunt minunate.

Îi spun cât îi datorez. El nu crede în nici un fel de dualitate. Ar crede oare dacă mi-ar citi jurnalele? Nu cumva unele dintre frazele pe care le scriu sunt mai reci decât îşi imaginează el că sunt eu?

Simt că de data asta mă joc cu Allendy. De ce? Îl *simt mai sincer*

decât mine. Asta mă mişcă şi mă sperie. Este *el* bărbatul pe care îl voi *răni – primul – şi de ce?* Sau totul nu este decât o formă de apărare faţă de puterea sa? Stau aici, în seara asta, şi îmi amintesc de mâinile lui. Sunt pline, dar vârfurile degetelor sunt idealiste. Cum au urmat conturul trupului meu, cum şi-a îngropat capul la pieptul meu, adulmecându-mi părul. Cum am stat înlănţuiţi şi ne-am sărutat până am ameţit. Henry de mult mi-ar fi ridicat rochia – şi-ar fi pierdut capul.

Apoi mă întorc acasă bine dispusă şi Hugh mă aruncă pe pat, într-o frenezie a geloziei, şi mă regulează delirant, rupându-mi rochia ca să mă muşte de umeri. Iar eu simulez plăcerea, uluită de tragedia stărilor care nu se mai potrivesc. Pasiunea lui Hugh a venit prea târziu. Vreau să mă aflu în braţele lui Henry – *apropierea* – sau în braţele lui Allendy – *necunoscutul. Şi întotdeauna am vrut să-mi fie ruptă rochia!*

Simt prea acut plecările, întâlnirile, prelungirile, noile scântei. În mintea mea e o plenitudine concentrată, de diamant, control – dar privesc în jos la emoţiile mele şi ele aleargă în direcţii diferite. E o tensiune de hiperactivitate, hiperexpansiune, o dorinţă de a atinge din nou acel apogeu al bucuriei pe care îl atingeam cu Henry. Voi putea să mă topesc în Allendy? Nu cred, şi *cea mai mare bucurie*, după cum Henry ştie acum, este *apropierea, plenitudinea, absolutismul în pasiune.*

Câte *apropieri* există pe lume pentru o femeie ca mine? Sunt o unitate? Un monstru? Sunt *o singură* femeie?

Ce anume mă atrage la Allendy? Pasiunea pentru abstracţie, *înţelepciunea*, echilibrul, *forţa.*

La Henry? Pasiunea – trăirea, neînţeleaptă şi fierbinte, a lipsei de echilibru a artistului, topirea şi fluiditatea creatorilor.

Mereu doi bărbaţi – cel *devenit* şi cel *în devenire*, mereu momentul atins şi următorul presimţit prea curând. *Prea multă luciditate.*

Gelozia lui Hugh este arzătoare. Gelozie pe Allendy. Mâine o să-i spună că şi-a *recuperat* nevasta – că Allendy e înfrânt, că Allendy m-a înţeles foarte bine, pe cât de bine putea un om de ştiinţă, dar că el, Hugh, mă *posedă*. Hugh ştie că Allendy a vrut să-i stârnească gelozia, o dată pentru totdeauna, ca să-şi exprime agresivitatea faţă de bărbat în locul amabilităţii şi dragostei – să se salveze de pasivitatea homosexuală, prin care le permitea altor bărbaţi să-i iubească soţia. El *ştie* că toate astea ar trebui să fie un joc psihologic jucat cu un scop definit, dar că în acest caz nu e un joc pentru că Allendy este implicat sentimental. Şi astfel lucrurile crude pe care le va spune îl vor răni cu adevărat pe Allendy! Iar Hugh îl va răni pe bărbatul pe care îl iubeşte cel mai mult, ca să-şi afirme bărbăţia şi dragostea pentru mine!

Şi în timp ce îmi spune toate astea, cu noua sa intuiţie clară, sunt tăcută şi neliniştită ca Allendy să nu fie rănit. Îmi propun să încerc să atenuez efectul vorbelor lui Hugh – povestea lui despre rochia sfâşiată.

Totuşi ştiu că Allendy nu poate fi rănit, că are o intuiţie extraordinară care îl protejează. Este atât de *sigur* că nu-l iubesc pe Hugh; şi cu câtă siguranţă mă aşteaptă. Şi îi admir teribila stăpânire de sine, felul în care îşi domină viaţa şi durerea!

Sfârşitul serii. Muzica orchestrei creşte în intensitate; încăperea explodează, şi eu la fel. Stau în picioare, îmi acopăr faţa cu braţele şi râd – râd cum n-am mai râs niciodată – şi râsul mi se frânge într-un suspin, un suspin puternic, tânguitor. Pentru o clipă sunt nebună – absolut nebună. Hugh e înfricoşat. Vine la mine tandru şi uluit: „Biata mea pisicuţă, ai fost prea fericită. Te-am făcut fericită!“

June e aventura şi pasiunea mea, Henry însă e dragostea mea. Nu mă pot duce încă la Clichy să-i înfrunt pe amândoi. Lui June îi spun că nu mă duc fiindcă mă tem că nu ne vom putea ascunde de Henry sentimentele, iar lui Henry că mă tem că nu voi juca teatru destul de bine în faţa lui June. Adevărul este că mă uit la Henry cu ochi strălucitori şi la June cu exaltare. Adevărul este că aş suferi omeneşte văzând-o pe June instalată alături de Henry – unde vreau să fiu eu – căci apropierea dintre mine şi Henry e mai puternică decât orice aventură.

Allendy e iubirea de mâine. Acel mâine poate fi peste ani de zile. Nu vreau să explorez spaţii ori distanţe. Mă las în voia vieţii. Astăzi nervii îmi sunt zdruncinaţi. Dar sunt de nedomolit.

Seară. De neîmblânzit. Gardenii albe pentru June. *Ambre de Delhi* pentru June. June. June în braţele mele în taxi. Braţul meu care devine puternic, capul său dat pe spate, eu sărutându-i gâtul. June se topeşte ca o petală grea. Mă priveşte ca un copil: „Vezi, Anaïs, sunt stângace. Mă simt mică în braţele tale“.

Plecând, îi văd faţa ca prin ceaţă după geamul taxiului. Un copil chinuit, flămând, dorit şi nesigur de dragoste, speriat, luptându-se cu disperare să mânuiască puterea prin mister şi mistificări.

Ea chiar crede că Henry a fost mort, că nu poate trăi fără ea. Ea vine şi strică, creează complicaţii artificiale, stârneşte oamenii unii împotriva altora, îl mânie pe Henry până-ntr-atât încât îl scoate de pe orbită şi simte că trăieşte, că îi face şi pe alţii să trăiască, simte că ăsta e spectacolul, viaţa. Şi totul e copilăresc.

Ea nu poate să creadă, cu excepţia momentelor de fervoare. Ea crede când o ţin în braţe. Apoi mă lasă şi se luptă pentru obiectivitate completă – ea şi Henry discută cu prudenţă, încercând să mă perceapă obiectiv, în afara clipelor de extaz şi vertij.

Strigătul perpetuu al lui June că lui Henry nu i se poate încredinţa adevărul. Văd o imagine atât de deformată a fiecăruia în ochii

celuilalt. Trebuie să fac eforturi cumplite ca să-i păstrez pe Henry al meu şi pe June a mea. Iar ei vor să mă implice în conflict, să mă asmută împotriva unuia sau a celuilalt. June vrea spectacolul ăsta, pentru că este o nouă manifestare a atenţiei pe care i-o acordăm; vrea ca Henry şi cu mine să ne luptăm pentru ea. *Asta* i-ar oferi momentul de ură, sau de pasiune, în care crede numai ea. Ea nu poate trăi în semitonuri, în sugestie, în adevăr.

Dumnezeule, sunt oare destul de puternică pentru a o ajuta?

Allendy spune că mi-am transferat marea nevoie de a-i ajuta şi de a-i crea pe alţii într-un fel de psihanaliză. *Trebuie* să ajut, să dăruiesc, să creez, să intervin. Dar nu trebuie să mă dăruiesc *pe mine* – trebuie să învăţ să mă stăpânesc. Iar acum văd că poţi să *dăruieşti* cu adevărat numai stăpânindu-te, pentru că a şterge sinele înseamnă a şterge egoismul şi simţul posesiei. Aşa că dăruiesc şi, pentru că revărs mai puţin din sentimentele mele sfâşietoare, sunt *mai puternică*, nu mă pierd, rămân lucidă, *dăruiesc* cu adevărat.

Ce pot să le dăruiesc lui June şi Henry? Pot să-i redau unul altuia? Nu mi se pare corect.

June crede că Henry e stimulat când devine furios, bâlbâit, ilogic; crede că el e viu acum, în vreme ce el era viu înainte de apariţia ei, doar că în adâncul lui. În toată dragostea ei pentru mine răsună această notă de gelozie: vrea să întârzie publicarea sigură acum a cărţii lui pentru că e aranjată de mine. Îl atacă pe Henry pentru că nu mai acceptă sfaturi de la ea. Trebuie să fiu atentă la toate astea chiar în clipa celei mai mari exaltări. Când nu mă poate orbi, îşi oferă trupul.

Singura mea salvare este că o dezarmez, o penetrez aproape fără cuvinte, îi dizolv puterea pur şi simplu privind-o lung.

Nu pot să nu observ că întotdeauna se pune pe ea însăşi, ego-ul ei, înaintea dragostei pentru Henry.

Noaptea. Henry a fost aici. Spune că un lucru e clar: avem nevoie unul de altul mai mult ca oricând, şi vom fi buni cu copiii, June şi Hugh.

Am fost uimită să-l văd îmbătrânind, arătându-se protector. Pentru el June este un copil patologic – interesant ca atare, dar stupid şi găunos.

Deodată a apărut între noi un sentiment de alianţă puternică – un Henry schimbat, un Henry rănit că oamenii cred că nu poate scrie decât „portrete de vagine“. I-am spus ce-i datorez. Pentru că m-a făcut fericită ca femeie, m-a salvat de June şi de disoluţie, nu vreau să mor. Sunt prea fericită.

Ce conversaţie ciudată – cum porneşte de la dragostea noastră

pentru a trece apoi la alte lucruri fără nici o importanţă, la aventuri superficiale. Atunci îi spun că era adevărat ce spusese June, că o sacrificase operei lui – se folosise de ea ca de un personaj pe care avea nevoie să-l creeze – dar că eu n-o să joc pentru el şi n-o să creez vreun mister, fiindcă noi avem nevoie de apropiere, şi minciunile nu apropie.

Aşa am stat de vorbă din nou, într-un acord total – întrebându-ne de ce nu puteam să fim în dezacord. Nu. Ştim de ce. Suntem neîndoielnic apropiaţi, ţesuţi din aceeaşi fibră. June e moartă pentru el fiindcă nu există decât chipul lui June şi corpul lui June.

Henry spune atunci că nu-şi poate explica interesul meu faţă de June decât ca unul lesbian – pentru chipul şi corpul lui June – nimic altceva. Ştie că nu-i pot oferi lui June nici mintea, nici sufletul meu. E mândru că a ajuns în punctul în care îi poate explica paginile mele despre Mona-Alraune lui June, în vreme ce pe ea acestea o uluiesc şi o derutează.[1]

1. Paginile „Mona-Alraune“, bazate pe relaţia lui A. N. cu June Miller, au fost incluse în cele din urmă în *House of Incest* (1936) şi în nuvela „Djuna“, care a apărut în prima ediţie a cărţii *The Winter of Artifice* (1939).

June interpretează paragraful meu despre camera de hotel oarecum literal – ca descriind o experienţă cu un bărbat într-o cameră de hotel – adică fără imaginaţie. Şi Henry, germanul greoi, e cel care sesizează înţelesul simbolic!

Ana Maria e înţeleaptă înainte de a experimenta viaţa.

E curioasă. Vrea s-o cunoască pe June. Încearcă să se pună în locul lui Eduardo, să-şi imagineze ce simte el pentru mine – în locul unui bărbat. Încep să-i explic delicat şi abstract *atitudinea masculină* la o femeie – semnificaţia şi valoarea ei. Nu vreau să fie speriată. Vreau să ştie.

Când i-am vorbit despre ea lui Allendy, el a spus: „vrei s-o scoţi la lumină“ – dar îmi arunca acuzaţia obtuză formulată împotriva psihanaliştilor: că dezlănţuie instinctele oamenilor. Ştie că procesul de dezlănţuire nu este decât o etapă a eliberării, că recrearea consolidează fiinţa la un nivel nou de idealism şi sinceritate.

Vorbind cu Ana Maria, am văzut cum mintea ei limpede se deschide şi evadează din mediul său obişnuit. Am fost copleşită de bucurie când am văzut înţelegerea ei *deschizându-se* în câteva ore, jucându-se cu faptele şi imaginile pe care i le dădeam, cu viaţa pe care i-o înfăţişam. A spus: „N-am mai vorbit niciodată cu cineva ca tine, n-am mai vorbit niciodată aşa“.

Când am sosit cu violete pentru Tía Anaïs, Ana Maria a ştiut că erau pentru ea. Ce mult mi-a plăcut exclamaţia ei de încântare pentru că am venit în costumul cel mai simplu pe care-l purtasem vreodată: un

fulgarin negru mătăsos cu nasturi de argint, pălărie bărbătească din fetru negru ca a lui June. Tía Anaïs a văzut doar o capitulare în faţa convenţiei. Eu ştiam că era dezarmarea profundă a excentricităţii mele, o excentricitate pe care o purtam ca pe o deghizare ca să-i şochez, să-i intimidez, să-i fac să se simtă stânjeniţi şi nelalocul lor pe cei de care mă temeam.

Mergând în taxi cu Ana Maria, îi priveam faţa tânără şi mă întrebam: Care e darul cel mai mare pe care i-l pot face, să-i luminez viaţa sau să fac *ca lumea să se cutremure pentru ea*? Clipa aceea când lumea se cutremură şi capul lui June cade ca o floare grea ruptă de pe tulpină – arta tinde mereu să atingă iar şi iar o asemenea clipă, iar înţelepţii complotează pentru a-i dilua esenţa. Şi uram înţelepciunea lui Allendy, promiţând în taină: dacă pot, Ana Maria, voi face lumea să se cutremure pentru tine!

Hugh s-a transformat în astrolog şi studiază la biroul meu. Iar acum sunt liniştită în privinţa lui. Această nouă pasiune scoate în evidenţă cea mai bună dintre facultăţile lui. Noua sa dragoste, violentă şi posesivă, face din el un bărbat puternic. Îl iubesc pentru eforturile pe care le-a făcut ca să risipească vagul şi întunericul – ceea ce m-a chinuit este calitatea esenţialmente *pasivă* a firii lui. Henry spune că Hugh a folosit jiu-jitsu cu mine – a folosit propria mea forţă pentru a mă distruge, m-a lăsat să mă dau singură cu capul de podea când voiam să izbesc *în el.* Mi-a evitat cu inteligenţă greutatea şi apăsarea, a eludat orice rezistenţă – şi eu am simţit vidul, disciplina, absenţa încleştării. Tocmai *fidelitatea* lui este ceea ce-l face neschimbat, taciturn, limitat. Dar sunt liniştită. N-o să-l mai fac să sufere. Mă tem că *va şti* că e mâna mea. Vreau să-l fac omeneşte fericit. *Omeneşte, e aşa o fiinţă perfectă!* Numai perfecţiunea lui mă limitează. *Existenţa* lui este o limitare. Poate salvarea mea, căci viaţa la care renunţ permanent pentru Hugh este singura mare disciplină pe care am cunoscut-o vreodată. A fi mereu izbită de zidurile care mă înconjoară a fost singurul element care m-a silit să ajung la sublimare. Câtă vreme, o Doamne, câtă vreme voi putea să-l fac fericit? Mă îngrozesc şi tremur, acum când Henry vorbeşte de publicarea cărţii sale şi despre plecarea noastră în Spania împreună. Aproape că sper să se întâmple vreo catastrofă care l-ar împiedica să-mi spună măcar: „Acum urmează-mă“.

Eduardo s-a retras: jignit şi dispreţuit – în mintea lui – de viaţă. Îndrăgostit de Allendy şi ştiind că e în zadar. Niciodată resemnat că nu m-a dominat. Incapabil să se arunce, ca André Gide, într-o homosexualitate fecundă şi plină de bucurie.

Discuţie amară, crudă cu el şi Hugh, în care dezvălui epuizarea completă a compasiunii şi tandreţii mele faţă de Eduardo. Îi urăsc

„spiritualitatea“, cu care se laudă. O urăsc pentru că m-a rănit.

El are senzaţia că, fiindcă a avansat de la psihanaliză la astrologie, trăieşte, dar eu ştiu că Allendy interpretează asta ca o retragere şi, chiar dacă este o ascensiune în dezvoltarea sa mentală, rămâne într-o stare de raţionalizare.

Eşecul lui personal, îmi dau seama acum, în afară de imposibilitatea de a iubi, este *durata scurtă a credinţei sale.* Nu investeşte suficientă credinţă ca să realizeze miracolul. Nici un miracol nu este posibil fără credinţă.

Discuţia nu-i era de nici un ajutor, ştiu. N-am făcut decât să ne scuturăm de o ostilitate care ne sufoca pe amândoi. Detestă influenţa pe care o am asupra surorii sale, Ana Maria, iar eu detest să mă gândesc că am irosit atâţia ani infuzându-i credinţă.

Dacă Allendy şi cu mine la un loc nu l-am putut salva pe Eduardo, nimeni altcineva nu poate.

Aseară a fost ultima mea încercare. Şi am făcut-o nu din dragoste, ci dintr-o indignare amară că *acesta* era unul dintre bărbaţii pe care i-am iubit, un bărbat pe care nu l-am putut înlătura niciodată complet din viaţa mea. Şi asta vreau să fac: să-l înlătur din viaţa mea cu tot trecutul meu dureros şi pustiu. Viaţa începe *astăzi.* Spania cu Henry, probabil; dragostea înţeleaptă a lui Allendy; influenţa dominatoare a Lunii, care mă face senzuală şi impresionabilă! Înţelepciune şi senzualitate – acestea vor fi marile mele aripi, ultimele care mă vor salva de influenţa nebuloasă, hipnotică, vizionară a lui Neptun, planeta ascendentului meu!

Vis: Asist la nunta cuiva. Atrag atenţia unui bărbat înalt, cu părul grizonat. Mă invită la masă. Discuţii despre dragoste. Unele femei îmi imită felul de a mă îmbrăca. Mângâieri minunate din partea bărbatului. Mă trezesc scăldată în sudoare şi palpitând.

În horoscopul lui Hugh descopăr ce ne desparte: el este în primul rând mercurial sau „mental“, *nu este supus Lunii*. Marea lui influenţă este *puterea*; este un bărbat regesc – pasiunea e secundară!

Sunt înflăcărată de declaraţiile lui Élie Faure [în *Dans pe apă şi foc*]: „imaginaţia omului este cea care provoacă aventurile sale, iar dragostea ocupă aici primul loc. Moralitatea condamnă pasiunea, curiozitatea, experienţa, cele trei etape sângeroase în urcuşul spre creaţie“.

Allendy este bărbatul care cristalizează, echilibrează, opreşte – înţelepciunea pură, imobilă. Henry este bărbatul care cunoaşte „supunerea la ritm“. „Ritmul“, scrie Faure, „este acel acord secret cu pulsul venelor noastre, sunetul picioarelor noastre, cerinţele periodice ale poftelor noastre, alternările regulate între somn şi veghe... Supunerea la ritm creşte înălţarea lirică, ceea ce permite unui om să atingă moralitatea supremă invadându-şi inima cu sentimentul

ameţitor că, suspendat în noaptea şi în confuzia unei geneze eterne, este singur în lumină şi dorinţă, căutând libertatea.“

30 octombrie 1932

Către Henry: Tu întruchipezi toate calităţile atribuite de Faure marelui artist; rândurile astea au fost scrise pentru a te descrie pe tine. Unele dintre cuvintele acelea sunt propriile tale cuvinte, de aceea te-au aprins; şi mă aprind şi pe mine. Înţeleg mai clar decât oricând motivul şi bogăţia războaielor pe care le duci; înţeleg de ce m-am lăsat condusă de tine... Toate acestea sunt un mod de a te explica pe tine ca spărgător de şabloane, ca revoluţionar, ca omul pe care-l descrii în *Tropicul Cancerului*. Aş folosi unele din rândurile acelea în apărarea cărţii tale...

Mi-ar plăcea să ne unim forţele pentru a înfrunta războaie şi drame mai mari, imense, pentru a lucra împreună în arta aceea care *urmează* dramei şi domină „elementele neînlănţuite“, şi *domină numai pentru a începe, a continua*, a plonja din nou, nu pentru a se odihni sau cristaliza... Avem nevoie unul de altul ca să ne hrănim unul pe altul. Ceea ce June a numit „perioada ta moartă“ era perioada ta de reconstrucţie prin gând şi muncă – între ele, măcelul. Perioada fructuoasă care urmează războiului. Perioada exploziei lirice. Şi poate când îţi vei fi epuizat toate războaiele vei porni unul împotriva mea, şi eu unul împotriva ta, cel mai cumplit dintre toate, apoi fiecare împotriva lui însuşi, ca să facem o dramă din ultima noastră fortăreaţă, din extazul şi idila noastră...

Către Eduardo: Hai să privim obiectiv noua noastră relaţie: e un război între noi. Ne urâm cordial. Ne urâm pentru că suntem diametral opuşi în emoţii şi atitudini. Până acum am comis greşeala de a fi tandri unul cu celălalt din cauza *nevoii* noastre de dragoste. N-am avut puterea să te înlătur din viaţa mea când, biologic, planetar, emoţional, metafizic, psihanalitic, ar fi trebuit. Iar ţie ţi-a lipsit puterea de a mă urî atunci când ar fi fost cel mai bun lucru pe care l-ai fi putut face. Ar trebui să-mi urăşti pozitivismul, absolutismul şi senzualitatea, aşa cum eu urăsc pasivitatea ta, spiritualitatea ta şi negativismul tău. Suntem mai sănătoşi şi mai puternici ca adversari oneşti, ca antiteze, decât ca prieteni. Vreau să mă înlături din viaţa ta. Aseară a fost ultima mea interferenţă, şi nu s-a datorat afecţiunii, ci urii: aş vrea ca bărbatul pe care l-am iubit să fi fost altfel. Ăsta-i egoism, nu dragoste. E un semn că dragostea a murit. Suntem amândoi destul de puternici ca să ne descurcăm fiecare şi fără obişnuinţa tandreţii celuilalt. A fost doar o obişnuinţă, ca o legătură matrimonială. Semnificaţia tandreţii a pierit de mult. Alaltăieri seară am fost destul de curajoşi ca să recunoaştem asta. Am văzut ură în ochii tăi când ai sesizat din nou o manifestare a puterii mele (Ana Maria) şi dispreţul meu când ai pomenit de „societate“ ca o insultă intenţionată la adresa superbilor mei prieteni. (Dumnezeule, ce insultă prăpădită; nu puteai găsi una mai mare?) Presupun că ai fi împiedicat-o pe Ana Maria să se întâlnească cu D.H. Lawrence, fiul unui miner? S-ar putea să ai într-o zi surpriza să mă vezi măritată cu un fiu de croitor pentru că are geniu şi curaj.

Marte este în ascendenţă astăzi. Pentru tine nu e decât o nouă nebulozitate atmosferică mentală; pentru mine e continuarea unei experienţe pasionate, fie ură, fie iubire.

Oamenii ca Eduardo, care nu pot să *se mişte* sau să *trăiască*, devin marii sterilizatori, marile obstacole din viaţa altora. Eduardo vrea să o paralizeze pe Ana Maria. E înnebunit că nu-şi poate exercita *protecţia negativă* în timp ce eu exercit o anumită influenţă pozitivă.

Alaltăieri seară am reuşit să ascult „Sweet and Lovely“ fără să simt nici măcar un fior. Eram la *Poisson d’Or* cu June! Impresionabilitatea mea prelungeşte ecourile altor iubiri mai mult decât e necesar – şi uneori fac greşeala să iau repercusiunile drept impuls real, ca în cazul reapariţiei lui John Erskine când trăiam cu Henry.

Iar acum îmi dau seama: John este bărbatul cu care mă aflam în *război* (în contrast cu înţelegerea lui Henry), şi mă tem că mă voi afla în război cu superînţelepciunea lui Allendy. Îmi blochează marea dorinţă de a merge mai departe, de a mă dispersa în pasiune, de a mă împrăştia pierzându-mă; blochează aventurile dorite de imaginaţia mea – pericolele. Totuşi ştiu că sunt legată de el. În fiecare moment de echilibru îl voi iubi pe Allendy. Dar mă voi îndepărta cu patimă de el în haosul fecund şi confuzia lui Henry. Îmi voi lua *inspiraţia* de la Henry, aşa cum şi-o lua el de la June.

Sunt atât de extraordinar de fericită. Apare cartea lui Henry; a scris despre Lawrence şi Joyce. Trimite după mine, mă roagă să-mi suflec mânecile, să-l ajut şi să-l critic. June e o „opreliţte“, şi dintr-odată devine şi el o opreliţte pentru mine. Henry şi eu şi munca noastră. „Numai de-ar pleca June la New York. Am nevoie de libertate!“ strigă Henry.

Vreau să zbor de la mine de-acasă până la el. E zi liberă. Hugh e acasă. Trebuie să aştept. Niciodată nu mi s-a părut o zi atât de lungă. Trepidez. Cu o viteză cinematografică, văd cărţile lui, blândeţea lui, îl văd pe periculosul, eruptivul Henry, pe noi doi în Spania – şi totul e înceţoşat, distorsionat, augmentat de marele demon călăuzitor din amândoi, demonul literaturii. June e un personaj, e material, aventură, dar această copulaţie între bărbat şi femeie în însuşi cuptorul creativităţii este o nouă monstruozitate a unui nou miracol. Va tulbura cursul planetelor, va altera ritmul lumii şi va „lăsa universului o cicatrice“.

Dacă Neptun mă face clarvăzătoare şi prea impresionabilă (pericolul în pasiuni, în sentimente te anulează; voinţa e abandonată!), atunci îmi dau seama că influenţele planetare mă afectează foarte clar şi că sunt perfect acordată la ele. Iată de ce nu-i pot rezista lui Allendy, care este mental mai puternic decât mine; dar am ales să fiu hipnotizată mai degrabă de Allendy decât de June.

Dacă n-aş avea sentimente aş putea deveni cea mai inteligentă femeie de pe pământ. De îndată ce sunt calmă, viziunea mea se face acidă şi şfichiuitoare. Astăzi, ascultând vorbăria lui June vreme de două ore şi atingând un grad suprem de plictiseală exasperată – aşa încât nici faţa, nici trupul său nu mă puteau afecta.

Şi apoi devin femeia periculoasă de care se teme. Aş putea scrie despre ea mult mai distructiv decât a făcut-o Henry. Despre inteligenţa ei, care e nulă, despre inflaţia ego-ului ei. Fără milă, le-am văzut. Fraze ale lui Henry care îi rod vanitatea şi produc această vorbărie potopitoare, atacuri irelevante, presărate de acele sclipiri de intuiţie care l-au tot făcut să spere. În seara asta mintea mea se întinde pe tot

înaltul cerului şi nu sunt o fiinţă omenească. Sunt un şarpe care sâsâie revelaţii despre imbecilitatea şi lipsa de idei a zeiţei şi târfei June. Aş lua înapoi chiar darurile pe care le-am făcut vidului, nimicniciei.

Şi totuşi eram îmbătată. Şi ochii lui June ardeau încă, şi gâtul ei puternic era alb, şi genunchii ei se loveau de ai mei, dar duritatea şi luciditatea din mine erau imense. Încă îl mai auzeam pe Henry spunând, aseară, „sunt un zid de oţel".

Când m-am întâlnit cu Henry în cafenea (înainte să sosească i-am scris un bilet delirant despre cât de mult îmi plăceau scrierile lui, întrebând ce mai puteam face, înţelegându-i dispoziţia bizară, abstractă, neruşinarea), ochii lui erau întunecaţi şi severi. Era *egoistul suprem* amplificat, în exclusivitate artist, având nevoie de trufia mea, de ajutorul meu – şi cât de bine îl înţelegeam. Nu era nici un sentimentalism. Doar munca lui, devorând totul. Mă treceau fiori pe şira spinării. Şi cum vorbea despre June. June era complet discreditată, respinsă, pentru că era inutilă – aşa cum voi fi şi eu într-o zi, când va avea o nouă nevoie. Toată lumea supusă legii mişcării, anihilată. Şi asta înţelegeam, iubeam, căci mi se părea că fac acelaşi lucru la o scară minoră şi că durerea pe care i-o provoc lui Hugh e tragică, dar inevitabilă pentru întreg progresul vieţii.

June nu e destul de subtilă ca să vadă că atunci când cedez la o afirmaţie a lui Henry sunt ca un şarpe care deja a muşcat. Mă retrag dintr-o luptă directă cunoscând efectul lent al veninului. Prin cedare, pe căi ocolite ajung la raţiunea lui Henry. Nu mă împotrivesc lui, nu-l înfurii, nu-l fac să se lase pradă emoţiilor. Şi el poate gândi – şi poate să fie de acord sau nu cu sinele său adevărat, nestânjenit.

June e directă şi gălăgioasă. La ea „discuţia" nu înseamnă altceva decât despicarea firului în patru. Rezultatul – ostilitate şi ineficienţă.

În acelaşi timp, îşi modelează comportamentul imitându-l pe al meu. Aseară, în loc să iasă în oraş, s-a întors umilă să-i spună lui Henry că acum îl înţelege. Şi de ce? Ca a doua zi să-mi poată raporta o împăcare, o victorie: „Datorită mie Henry lucrează şi e fericit". Cât de sigur o călăuzesc instinctele ei de femeie – dar nu destul de departe. Nu e în stare să simtă că Henry n-o mai vrea. Nu-l crede când îi spune: „Pleacă, întoarce-te la New York. Lasă-mă în pace".

Nu vreau ca relaţia mea cu June să degenereze într-unul din războaiele ei favorite. Pasiunea şi compasiunea au fost plăcute. Ca inamic ea nu este destul de puternică, nici destul de periculoasă. Mă tem că nu ar face decât să dezvăluie aversiunea lui Henry faţă de absolutism – şi a mea. Nici unul dintre noi nu are curajul să se elibereze. Nici eu, nici Henry nu putem s-o rănim pe June. Tot ce am vrut să descopăr era: îl iubeşte June pe Henry?

Mi-am amintit noaptea în care i-am spus lui Henry că dacă aş

descoperi vreodată că June nu-l iubeşte, aş comite o crimă ca să-l eliberez.

Dar minciunile lui June mă împiedică să aflu. Gelozia ei este egoistă (o chestiune de putere, puterea ei faţă în faţă cu a mea). Dragostea ei pentru Henry artistul este pur egoistă (dorinţa de autoslăvire).

Alaltăieri noapte am respirat pentru prima dată lumea lor brutală. June fusese foarte bolnavă – s-a trezit în mijlocul nopţii, tremurând. L-a rugat pe Henry s-o ia în braţe. Imaginea ei m-a înduioşat. Henry a spus: „Ştiu de ce îi era rău. Îmi părea rău pentru ea, dar asta-i tot. Eram mai degrabă agasat".

Şi când o văd pe June, mă întreb cum se face că nu poate să-ţi fie milă de ea – e prea puternică. Are momentele ei de slăbiciune, dar în dimineaţa următoare e din nou tiranică, sănătoasă, neînfrântă, cu o siguranţă încântătoare.

Forţa lipsei lor de sensibilitate unul faţă de altul este nouă şi admirabilă. Îmi place să stau aşa şi să asist la lupta lor, să-mi simt propria forţă.

Înţeleg ostilitatea lui Allendy. Allendy este civilizaţia; Henry – barbarismul, războiul. Allendy e mai mult decât gelos pe Henry – urăşte forţa distructivă a lui Henry. Niciodată doi oameni n-ar putea fi mai diferiţi. Şi ştiu că Allendy *aşteaptă ca eu să mă despart de Henry*. De ce mă iubeşte?

În seara asta sunt din nou tulburată. Neliniştea mi-e atât de intensă, încât muzica mă face să plâng. Am citit Gauguin, *Avant et après*. Mi-a amintit de Henry.

Hugh studiază cu seninătate astrologia. O seninătate minunată – de neatins. I-am adus în dar un compas. Fac cercuri pentru el. Îmi place să mă minunez de cunoştinţele lui, impenetrabile pentru mine.

În tren m-au urmărit – obsedant – cinci perechi de ochi bărbăteşti.

Există o fisură în concepţia mea, în trupul meu, în dorinţele mele, o fisură pentru toate timpurile, şi nebunia va tot veni şi va pleca, va tot veni şi va pleca. Cărţile sunt supuse, paginile sunt şifonate; patul geme; fiecare perfecţiune piramidată e arsă prin presiunea sângelui.

Efortul pe care îl fac pentru a schiţa, cizela, demarca, simplifica este imbecil. Trebuie *să mă las să curg în mai multe direcţii*. Măcar am învăţat un lucru important: să gândesc, dar să nu gândesc prea mult – ca să pot să mă desprind şi ca, atunci când apar evenimentele, să nu fi construit un baraj intelectual în calea lor, intervenind în fluxul vieţii prin pregătiri scrupuloase. Gândesc atât cât să menţin un strat superficial de inteligenţă trează, doar când îmi perii părul, îmi pudrez faţa, îmi fac unghiile şi scriu în jurnal – nu mai mult. În restul

timpului lucrez, transcriu, lucrez. Şi mă las în voia impulsului. Fredonez; îi hărţuiesc pe şoferii de taxi mergând în sens opus traficului; îi scriu lui Henry un bilet la jumătate de oră după ce l-am părăsit şi-l înduplec cu vorbe dulci pe Hugh să se ducă în mijlocul nopţii cu maşina în centrul Parisului ca să-i dea un bilet lui Fred Perlès pentru Henry – un bilet de dragoste pentru scrierile lui!

Această lunecare divină îi permite lui Henry să mă arunce pe patul lui June şi să azvârlim discuţia despre Lawrence şi Joyce ca pe un năvod în spaţiu, în timp ce noi ne rostogolim pe pământ.

Hugh mă ţine strâns, ca pe o bucată mare de aur, iar orizontul lui este încărcat de celestă speranţă pentru că i-am adus un compas.

J'ai présagé des cercles. Motivul cercului în romanul meu. Fascinaţia astrologiei. Cercul marchează rotaţia pământului, şi nu-mi pasă decât de bucuria supremă de a mă învârti odată cu pământul şi a muri de beţie, de a muri în timp ce *mă învârtesc* în loc să mor retrasă, privind cum se învârteşte globul pământesc de pe biroul cuiva, precum globurile de carton care se găsesc de vânzare la Printemps cu 120 de franci. Neînsufleţită. E mai costisitor aşa. Vreau să fiu sufletul din glob şi dinamita care explodează în tiparniţă înainte chiar ca tipograful să fi stabilit un preţ pe pagină. Când pământul se învârteşte, picioarele mele se desfac spre lava care ţâşneşte şi creierul îmi îngheaţă – sau invers – dar trebuie să mă învârtesc, iar picioarele mi se vor desface mereu, chiar şi în zona soarelui de la miezul nopţii, căci eu nu aştept noaptea – nu pot să aştept noaptea –, nu vreau să pierd nici măcar o pulsaţie a cursului său, nici măcar o frântură din această pulsaţie.

Vis: Hugh şi cu mine ne plimbăm prin noaptea înceţoşată. Împreună. Îl părăsesc. Intru în casă şi mă întind pe pat. Sunt conştientă că mă caută, că devine agitat, că aleargă nebuneşte în ceaţă, înotând în ea. Sunt inertă. Ştiu că sunt acasă. Că el nu s-a gândit să mă caute în pat. Stau acolo neatinsă de disperarea lui. Sunt, în acelaşi timp, ceaţa. Sunt noaptea din jurul lui Hugh; trupul meu zace pe pat. Eu sunt spaţiul din jurul lui Hugh. În acest spaţiu, el aleargă, căutându-mă.

Dimineaţa. Dragostea mea cea mai tandră e pentru Hugh – ceva inalterabil, neschimbat, fix: copilul. El are locul cel mai sigur, *cel mai moale*.

Am vrut să-i dau lui June tot ce iubeşte la mine Henry, să mă adaug ei. Nu pot să cred că i l-am luat pe singurul bărbat care a iubit-o vreodată cu adevărat.

Simt o milă covârşitoare pentru suferinţa primitivă, isterică a lui June, pentru marea confuzie din mintea ei. Dar nu e niciodată o

suferinţă ca a mea, niciodată durerea de a-l pierde pe Henry, ci durerea eşecului.

A fost îngrozitor să-mi înţeleg forţa, amintindu-mi, în acelaşi timp, cât de loială am fost mereu când i-am explicat-o pe June lui Henry.

Biata de June, e atât de vulnerabilă! Nu găsesc nimic să-i ofer în afară de dragostea mea, de care are nevoie. Aşa că inventez o dragoste pentru ea, ca un cadou. O ţin în viaţă printr-o simulare a dragostei, care este milă. Îi ascult pălăvrăgeala incoerentă, căutând cu răbdare licăririle de adevăr, sperând că se va găsi pe sine şi va afla forţă în mine, şi totuşi făcând acest lucru mă simt cea mai mare trădătoare de pe pământ. Ea are încredere în mine, iar eu sunt cea care a privat-o de Henry. Nu ştie însă ce fac pentru ea în schimb. Îl împiedic pe Henry să-i spună, să-i ceară libertatea ca să se însoare cu mine! Ieri, cu o jumătate de oră înainte de a mă întâlni cu June, stau într-o cafenea cu Henry şi el spune:

— Când iese cartea, lăsăm tot, gata cu compromisurile. Aranjez lucrurile cu June şi ne căsătorim.

Eu îl descurajez râzând:

— Nu mai vreau să mă căsătoresc vreodată. Apoi: Ar fi groaznic să-i răpim ultima credinţă în două fiinţe omeneşti.

June mi-a făcut cunoştinţă cu Dick, un scriitor homosexual, care vorbeşte aşa cum scrie Aldous Huxley şi care are nişte ochi de vită fără stăpân. L-am vizitat împreună pe Ossip Zadkine, sculptorul (un personaj din *Tropicul Cancerului* al lui Henry).

Dick şi cu mine am încercat să scăpăm de tortura unui nou contact, fiecare în felul lui: el prin impertinenţă, eu prin tăcere. Dar ne plăcem. El fusese pregătit să nu mă placă, pentru că sunt prietena lui Henry şi el nu-l poate suferi pe Henry.

Henry a făcut un monstru din June pentru că el are o minte care creează monştri. Este nebun. Suferea şi el din cauza ei torturile pe care el însuşi le crease, pentru că dragostea lui June pentru Henry nu era nicidecum monstruoasă, ci probabil tot atât de simplă ca a mea pentru ea. Am adoptat credinţa lui Henry în monstruozitatea lui June. Acum o văd pe fiinţa omenească June suferind; şi văd că ei doi n-au reuşit să se înţeleagă unul pe altul – dar că cea care e mai slabă este June întrucât conţinutul minţii lui Henry a înnebunit-o. Pe mine conţinutul minţii lui Henry nu mă derutează; mă interesează în mod obiectiv. Îmi fascinează inteligenţa, imaginaţia.

Am văzut procesul de deformare când Henry a comentat paginile mele despre June şi m-a învestit cu mult mister şi monstruozitate. Imaginaţia lui e neobosită şi fertilă; capturează o fiinţă omenească şi o deformează, o sporeşte, hiperbolizează, ucide. Este un demon

circulând liber prin lume, labirintic, ducând la nebunie. Henry are puterea de a face oamenii să înnebunească.

Până acum nu m-am pierdut; am fost mai puternică decât June. Eu sunt nebună numai atunci când vreau să fiu – aşa cum se întâmplă când te îmbeţi – ca să pot să lucrez. Aşa cum Henry se excită prin ură şi cruzime, eu mă excit şi mă stimulez abandonându-mi ataşamentul prea puternic faţă de o logică implacabilă. Eu mă fac să mă învârt ca un titirez ca să devin mai puţin lucidă şi mai halucinată, să-mi ascult *intuiţiile*.

Îmi place să joc cu Henry jocul ăsta periculos al *deformării imaginative*. Suntem adversari de acelaşi calibru, acum că Allendy m-a integrat şi mi-a dezvăluit structura fundamentală.

Despuiaţi-mă de exteriorizări, teatralitate, masochism, şi veţi descoperi un miez, un sâmbure, un artist, o femeie. Dar despuiaţi-o pe June de podoabe, şi veţi descoperi o femeie frumoasă oarecare, cu veleitatea iluziei, sacrificiului, idealurilor, basmelor – dar fără nici un conţinut.

Ea trebuie să rămână un personaj, o ciudăţenie, o bizarerie, forma iluzorie a personalităţii.

Dar când plânge simt că ar trebui să-i fie dată o fericire omenească, obişnuită.

La urma urmei, şi imaginaţia mea s-a jucat fantastic atât cu Henry, cât şi cu June, cu următoarea diferenţă: eu am o mare nevoie de adevăr şi mă las copleşită de milă. Adevărul mă împiedică total să distorsionez, pentru că *înţeleg*. Îndată ce-l înţeleg pe Henry, încetez să mai fac din el un „personaj“ (bruta subpământeană din cea de-a *doua* concepţie a mea despre el, însufleţită de cărţile sale). *Prima mea concepţie* este invariabil adevărată: *prima* descriere pe care i-am făcut-o lui Henry în jurnal i se potriveşte astăzi, iar *prima* descriere pe care i-am făcut-o lui June este mai adevărată decât compoziţia mea literară. Încep să iubesc ca o fiinţă omenească, şi jocul încetează.

Un *personaj*, pentru un scriitor, e o fiinţă de care nu este ataşat prin sentimente. Dragostea adevărată distruge „literatura“. De aceea nici Henry nu poate scrie despre mine, şi poate nu va scrie niciodată despre mine – cel puţin până când dragostea noastră nu se va fi sfârşit, când voi deveni un „personaj“, adică o personalitate detaşată, care nu mai e contopită cu el.

Mă întristez când privesc fotografia lui Allendy – sunt mereu *între* două dorinţe, mereu în conflict. Le aparţin lui Henry şi lui June şi lui Allendy. Mi-ar plăcea să mă *odihnesc* uneori, să fiu liniştită, să-mi aleg un ungher, o dragoste, şi să mă cuibăresc acolo – să fac o selecţie finală. Nu pot. În unele seri, ca acum, la ore târzii, mi-ar plăcea să mă simt *întreagă*.

Calitatea loialităţii mele faţă de Hugh este uşor de definit: constă în

a nu-i face rău. Chiar şi în chestiunile legate de Henry (l-aş putea obliga pe Hugh să-l ajute pe Henry), îi rămân loială lui Hugh, până-ntr-atât încât nici măcar nu-l voi împiedica să-şi împlinească *bărbăţia* confruntându-se cu noua sa agresivitate, noua sa avariţie, precauţie, gelozie şi posesivitate.

Este ciudat să priveşti dragostea altuia şi să rămâi neatins. Visele frumoase ale lui Hugh despre mine. Le ascult, dar nu mă gândesc nici o clipă la ele când mă mângâie Henry. Este absolut adevărat că nu mă gândesc niciodată la Hugh când sunt fie cu Allendy, fie cu Henry – nici la Henry nu mă gândesc când sunt cu Allendy. Are loc în momentul acela un soi de scindare – un *întreg* temporar – care împiedică orice ezitare sau paralizie. Abia atunci amestecul se dezvăluie, şi odată cu el conflictul. Nu simt că aş face ceva rău culcându-mă cu Henry în patul lui Hugh – n-aş simţi că fac ceva rău nici dacă m-aş dărui lui Allendy în acelaşi pat. Nu am moralitate. Ştiu că lumea e îngrozită – eu nu. Nu am nici o moralitate câtă vreme răul făcut nu se manifestă. Moralitatea mea se afirmă când sunt confruntată cu tristeţea unei fiinţe omeneşti – i l-aş da lui June înapoi pe Henry dacă m-ar implora. În acelaşi timp, sunt conştientă de stupiditatea capitulării mele, căci June poate fără Henry mai mult decât pot eu, şi ea e nocivă pentru el. Aşa cum ar fi infinit de stupid din partea mea ca de dragul lui Hugh să mă întorc la viaţa mea pustie, neliniştită, nevrotică din anii de dinainte de a-l cunoaşte pe Henry.

Acum am un sentiment de continuă *plenitudine* care-mi permite să-i dăruiesc plenitudine şi lui Henry. Aş vrea ca Hugh să mă poată *crede, înţelege, ierta*. Doar vede cât de mulţumită, de sănătoasă, de productivă sunt. Şi sunt mai preocupată de fericirea lui decât de a oricui altcuiva.

9 noiembrie 1932

Un bar în care se servesc cocktailuri. June într-o dispoziţie veselă, scoţând în evidenţă aspectele slabe ale lui Henry: infantilismul lui, incapacitatea lui de a reacţiona pe loc la evenimentele din viaţă, dorinţa lui de a fi dominat şi tiranizat. Mă satur să-mi tot spun: „Cu mine Henry e altfel“; şi nu pot să nu-mi amintesc că m-am plâns de acelaşi lucru, deşi am descoperit în Henry un *lider* mai mult decât ar putea June, pentru că eu îl am pe artistul-lider – marele scriitor care mă poate anihila – şi pe bărbatul senzual.

10 noiembrie 1932

Hugh cântă la chitară şi din gură. *Il chante faux*. Ar trebui să mă deranjeze că el cântă fals? Ştie să iubească. Hugh cântă fals; şi la instrumente cântă stângaci; ştie să iubească. Trag un căscat. Tocmai am găsit tema cărţii mele: O mie şi una de nopţi în Montparnasse – în fiecare noapte câteva pagini, ca s-o împiedic pe June să ia droguri. Şi

îi voi spune totul, chiar şi despre dragostea mea pentru Henry – asta o voi lăsa pentru ultima noapte.

Hugh a recunoscut că era *gelos* pe scrisul meu – nu-l putea suporta, nu-mi putea suporta activitatea, acum echilibrată de astrologia lui! Eduardo la fel. Tot ce ştia să facă Eduardo în timp ce eu lucram cu disperare la cartea mea despre Lawrence era să se plângă că-l neglijez. O femeie.

De *asta* m-a eliberat Henry. Nu-l puteam *plictisi* – pe el nu! Dar şi atunci trebuia să am *tact*. O, ironie, în seara asta dansez pe ironia mea ca pe scânteile sonore ale unei stele ameţite.

Una dintre cele o mie şi una de povestiri e despre săruturi în taxiuri, un oraş alarmat de un psihanalist, sculpturile în lemn ale lui Zadkine, strigătul după ajutor al unei femei asasinate. Şi astfel, în jurnalul meu, includ socotelile domestice, meniurile, opiniile unei *femme de ménage* (Emilia comentează că toţi prietenii *señoritei* au chelie), şi ofer lumii o gardenie în staniol. Fantezia este pentru mine o formă de deghizare. Lumea m-a forţat să pătrund în fantezie, şi eu însămi nu voiam să văd faţa acţiunilor mele în lumina crudă a dimineţii. Nu numai June şi Henry sunt zugrăviţi aici *en plus beau*.

Văd calcul în ochii lui Hugh şi trebuie să notez aici că felul lui de a regula e superb de vehement şi măiestrit – de o calitate care ar satisface o femeie normală, dar eu nu sunt o femeie normală. Îl depăşesc în spirit, în sex. Colecţie de fenomenal. Sunt singura femeie scriitor care nu este mulţumită de literatura erotică – trăiesc la fel de intens cum scriu – există o coerenţă ciudată. Cât de frumos m-am eliberat de Eduardo, l-am înlăturat cu adevărat. N-am mai avut până acum curajul să dispreţuiesc. Acum câteva seri, când a fost aici la masă, l-am putut privi cu o indiferenţă rece – proaspătă şi revigorantă ca o plimbare prin pădure. Pe măsură ce devin mai puţin sensibilă, câştig *embonpoint*. Nimănui nu-i scapă sensibilitatea mea. Tuturor le place sănătatea, ca o vază de flori într-o încăpere. Când eşti admirată pentru că devii trandafiriu invulnerabilă, capeţi o anume doză de cinism.

Sincopare – ezitare, ezitare, îngânare, sincopare. Acesta este *singurul accent uşor* în acest jurnal de optsprezece ani ale cărui *accents graves*, rânduri violete şi parfum de lacrimi sărate vor ului lumea ca o capodoperă de autoflagelare şi scorpionism. Tăind paginile cărţilor de astrologie ale lui Hugh, îmi jur că aceasta e o ştiinţă în care nu mă voi exersa niciodată, căci vreau să fie exclusiv încununarea lui Hugh.

June spunea ieri că se afla în căutarea cuiva pentru care să fie slabă, căci Henry era întotdeauna cel slab (păstrându-şi prerogativul pentru scrisul său, dreptul de a defăima mereu retrospectiv). Scriitorul este duelistul care nu se luptă niciodată la ora stabilită, care adună

insultele ca pe orice altă curiozitate, le împrăştie pe biroul său şi după aceea luptă, *singur*. Unii numesc asta slăbiciune. Eu o numesc amânare. Ceea ce la un om obişnuit este slăbiciune e gloria artistului, calitatea sa. Ceea ce risipesc în vorbe sau acţiuni e rareori restituit în scris. Ceea ce e păstrat, colectat explodează mai târziu în singurătatea prielnică. De aceea artistul este omul cel mai singuratic din lume: fiindcă trăieşte, luptă, duce războaie, moare, renaşte *singur, întotdeauna singur*.

Hugh spune că arta vine din fermentaţie – indiferent ce fel de fermentaţie. Nu pot nega că am dat tot ce aveam mai bun scriind *acum*, când clocotesc de victorie şi forţă.

Ceea ce am iubit în muzică nu este austeritatea ei, ci acea *inflaţie* de sunet, acea amplitudine a notelor urcând până la proporţii extravagante, zguduitoare, vraja repercusiunii, a destinderii, curgerea şi efluviul, majolica, receptaculul, decăderea de la ţurţuri la vârfuri de stea, de la ţitere la sarcofage, de la ceară de albine la venin.

(Includ imediat asta în carte. Cartea mea şi jurnalul meu se calcă reciproc pe bătături în mod constant. Nu pot nici să le divorţez, nici să le împac. Le trădez pe amândouă. Sunt totuşi mai loială jurnalului. Voi pune pagini din jurnal în carte, dar niciodată pagini din carte în jurnal, dând dovadă de o fidelitate umană faţă de autenticitatea umană a jurnalului!)

În seara asta jazzul m-a adus până aproape de orgasm.

Partir! Gata cu pauzele dintre momentele de plenitudine, gata cu perioadele moarte!

Cum pot să stau *în seara asta* la Louveciennes! Blestem în sublimare. M-am revărsat în scris – dar sunt mai plină de viaţă ca oricând.

Pentru Hugh este o recrudescenţă a dragostei, un nou început. Victoria asupra unei femei de care avea nevoie pentru a-şi desăvârşi afirmarea şi-a încercat-o pe mine, şi nu pe orice altă femeie, aşa cum se aştepta Allendy. Şi-a afirmat agresivitatea sexuală. De asemenea, a transferat în mine nevoia sa de aventură. Vrea să mă scoată în oraş. Mergem la film şi apoi la dans. Ne jucăm prefăcându-ne că nu ne-am cunoscut până acum.

— Eu sunt astrolog, spune Hugh.

— Ne întâlnim *aici* data viitoare?

— Nu aici. Vreau să călătoresc cu tine. Vii cu mine în Egipt?

Nu mai pot continua jocul. Îmi vine să plâng. Atitudinea lui mă mişcă şi mă răneşte. În maşină, îmi mângâie piciorul ca un amant îndrăgostit nebuneşte. Conduce neglijent. Tandreţea mea este profund stârnită – nimic altceva. Dar îi hrănesc iluzia şi îi sunt *recunoscătoare* pe viaţă. Dulceaţa până la saturaţie din toate astea, idealismul până la saturaţie; iar pe la spatele lui eu mă afund în sălbăticie, asperităţi, ură,

viaţa corozivă cu Henry şi June.

Henry mă testează până la limită. Inuman şi cu June şi cu mine – dur, egoist. Când îi văd paginile, interesul meu intelectual şovăie. Am nevoie de mângâieri. Sunt femeie. În adâncul meu, sunt tot atât de mult femeie ca şi June. Nu pot suporta această viaţă de stoică austeritate. În clipa asta, aş lăsa pe *oricine* să mă mângâie.

În seara asta ies cu June. Mă voi cufunda într-o atmosferă femeiască – *tânjirea constantă după dragoste*, dependenţa perpetuă de un bărbat. Semne de iubire, atenţie, telefoane, mici daruri, expansivitate, lipsă de *concurenţă în muncă*. Asta e dragostea pe care o am acum din partea lui Henry (cartea e secundară, este *pentru* mine; astrologia, şi ea, e pentru mine, o ofrandă pe care n-o doresc, deşi fac eforturi supraomeneşti să-i răspund). Simt distanţa dintre noi căzând ca un polog diabolic, distanţa devorând tot ce ne leagă. Mi-e frică de libertatea mea. Hugo este omul căruia îi datorez viaţa. Îi datorez tot ce am avut frumos; devotamentul lui a fost puntea mea spre *tot* ce am astăzi – munca mea, sănătatea, siguranţa, fericirea, prietenii mei. A fost singurul meu zeu cu adevărat generos. Îi sunt etern îndatorată – sunt îndatorată fidelităţii sale emoţionante şi magnifice. Aş putea fi eliberată numai dacă el ar fi crud, aspru, rău – acum însă nu am absolut nici o justificare. Este cel mai măreţ om din lume, singurul capabil de *dragoste* şi *generozitate*. *Il est facile pour les autres à donner*. Pentru mine, cât de uşor, cu superabundenţa mea de idei, inventivitate, artă, emoţii; pentru el însă, un om simplu care nu este superabundent dăruit în artă, darurile sale provin dintr-un fond de profundă căldură şi loialitate, de dragoste pură – şi nu dragoste de sine!

12 noiembrie 1932

E o divergenţă de timp, o dislocare de ritmuri între înţelepciunea minţii şi impulsul instinctelor şi inevitabilitatea satisfacerii lor. M-am împăcat cu bărbatul, cu toţi bărbaţii care m-au rănit prin slăbiciunea lor. Tatăl meu, Eduardo, Hugo, John şi chiar, într-o oarecare măsură, Henry (dacă Henry ar fi puternic, June s-ar afla acum în New York) m-au împăcat pe deplin, şi am primit mai multă dragoste decât mi s-a refuzat. Sunt împăcată cu mine însămi, iar înţelegerea mea îmi spune că suferinţa pe care am îndurat-o pentru că am fost abandonată de tata şi din cauza homosexualităţii lui Eduardo şi a puritanismului lui John nu a fost provocată de ei, ci de constituţia mea interioară, care refuza să înţeleagă motivele fireşti ale acestor slăbiciuni şi refuza *să nu sufere*.

Pe alt plan însă, instinctul urii şi al răzbunării îşi continuă cursul până când epuizează veninul pe care l-a secretat.

June şi cu mine deversăm ura noastră faţă de bărbaţi asupra lumii,

insultăm societatea, convenţiile, *bărbaţii*. Ne aliem pentru a ne revărsa marea deziluzie nu asupra celor pe care îi iubim, ci asupra străinilor, asupra unor simboluri.

Înţeleg acum că unele dintre paginile pe care le-am scris despre June, simplu şi uman pătrunzătoare, sunt mai mari ca artă decât distorsionările lui Henry, căci înţelegerea răneşte mai profund decât monstruozitatea. Atât referindu-mă la June, cât şi la Henry, eu am fost mai *umană*, mai înţelegătoare, mai sinceră; şi, poate, în cele din urmă, eu sunt mai artistică.

June: mătrăguna, o plantă eurasiatică (*Mandragora*) cu flori violet şi o rădăcină ramificată asemănătoare trupului uman, din care se prepara un narcotic. Se credea – şi încă se mai crede – că mătrăguna *Genezei* are proprietăţi magice.

În timp ce dansam împreună, June îmi spunea cât de mult îi plăcea numele mătrăgunei în germană, şi acesta va fi numele pe care i-l voi da de acum: *Alraune*.

Când aud descrierea făcută de June vizitei ei la mine, timiditatea ei, temerile de a o întâlni pe femeia „frumoasă şi strălucitoare“ (după descrierea care i se făcuse) şi comentariile lui Dick despre cât de frumoasă şi de „rară“ sunt, simt o panică subită. Văd această imagine a mea în ochii acestor oameni (ai lui Osborn, Henry, June, Dick) şi sunt înspăimântată ca de o umbră uriaşă. Atunci, în prima seară, June m-a aşteptat ca să-mi dezvăluie defectele, şi eu n-am făcut decât o gafă: o remarcă insolentă – „Cât de american“ – când idealismul ei mi-a făcut greaţă. Dar ceea ce mă miră este cum de eu, ieşind din marea mea solitudine, lipsă de experienţă, visare, am putut să fac faţă experienţei lui June şi Henry fără gafe, să le încânt şi descânt duritatea, să-i iubesc şi să fiu iubită de ei ca un egal în putere şi experienţă, crescând zi după zi, disimulând o mare ignoranţă şi o mare inocenţă în tot acest timp. Nici o gafă în condiţiile unor teste continue, şi nici o pierdere a integrităţii. Adaptabilitate fără a mă pierde. Dar integritatea asta i-o datorez lui Allendy!

Când îl laud pe Hugh pentru omenia lui, el spune că nu vrea să fie o fiinţă omenească – *singura dintre noi* – căci s-ar plictisi! (Scris la cerere pentru că am râs atât de mult când mi-a spus asta.)

Iată trucul meu când îi citesc lui Hugh din jurnal: văd dinainte ce urmează, şi fie înlocuiesc cu un pasaj complet nou inventat pe loc, fie schimb numele, citind „Hugh“ în loc de „Henry“, de exemplu, iar Hugh crede că e vorba de el – sau modific o frază în timp ce citesc!

În timp ce el studiază astrologia eu privesc frumoasa seriozitate a gurii lui Hugh şi ştiu cât de profund îl iubesc. Este copilul meu, fiul

meu. *Noble*. Vreau să nu-l rănesc niciodată. Când stau lângă el, sunt câştigată de nobleţea lui pură. S-a dăruit, cu trup şi suflet. Este mai expus decât oricare dintre noi la *durerea mortală. L-am auzit spunându-i lui Allendy că s-ar sinucide dacă m-ar pierde.*

Trebuie să-l învălui în siguranţă, în dragoste. Trebuie să fie protejat şi la adăpost. Noi ceilalţi, Henry, June şi cu mine, avem un nucleu egotist extrem de dur. Noi dăruim, dar ego-ul mare, central, ştie şi cum să ia înapoi. Hugh nu ştie. El nu este un ego; el *este* iubire– esenţa şi simbolul unei mari iubiri.

16 noiembrie 1932

Aseară, când eram cu June, ea se revolta fiindcă Henry plătise o datorie fostei amante a lui Osborn cu banii pe care reuşisem cu atâta greutate să-i trimit. I se întâmplase şi ei, şi ceea ce o irita – pe bună dreptate – era, cum spunea ea, satisfacerea stupidei lui conştiinţe masochiste cu un sacrificiu pretins de la ea. Nu e nimic altceva decât sadism. „June ar fi trebuit să-şi amaneteze hainele, să frece podele ca să-i dăm banii înapoi lui Osborn – datoria asta îmi stătea pe conştiinţă!“

Şi eu eram iritată de monstruozitatea aceste *logici*: *conştiinţa* lui în ceea ce privea o datorie.

Dacă morala intră în discuţie, cum rămâne cu datoria lui de a proteja femeile pe care le iubeşte? Nu. Mai întâi satisfacerea unei nevoi pur egoiste, elanul imediat de generozitate şi cinste, storcând banii indiferent cum – de la femeia lui, nu din munca lui.

În acest moment al vieţii mele am încercat să-mi extind toleranţa şi înţelegerea până la limită. Mi-am spus că i-am dat adesea lui Henry ceea ce *ar fi trebuit* să-i dau lui Hugh numai pentru că îmi aducea *mie* mai multă bucurie să-i ofer asta lui Henry în momentul respectiv. Adeseori dădusem altora bani pe care îi luam din munca trudnică a lui Hugh şi pe care, avându-i, Hugh şi-ar fi făcut mai puţine griji. Pentru că aşa *voiam*. Am cumpărat acvariul în loc să-i cumpăr lui Hugh cravate noi. Pentru că aşa aveam chef.

Aceste fapte seamănă cu ale lui Henry, doar că ale lui sunt mai puţin justificabile, mai puţin logice, mai egocentrice. Iar eu nu l-am rănit pe Hugh, în timp ce Henry ne-ar fi lăsat pe mine sau pe June să suferim şi de foame ca să-şi satisfacă orice dorinţă.

Très bien. Henry n-are decât să sacrifice oameni voracităţii şi dezvoltării şi expansiunii proprii. N-are decât să sacrifice oamenii mai puţin importanţi. N-are decât să-l devoreze pe Fred, a cărui unică valoare pe lume este slujba sa, care nu se poate împlini decât prin alţii. Dar nu pe mine şi pe June.

Am fost uluită de revolta mea. La început doar un regret, o durere,

senzaţia că Henry nu-mi putea face asta *mie*, că o făcea incitat de ura lui faţă de June, că June se pune cu el şi îi trezeşte instinctele cele mai rele şi mai combative. Când am auzit pentru prima dată asta, mi-am amintit de noua pereche de ciorapi daţi lui Paulette[2] în timp ce eu purtam unii cârpiţi – şi mi-au dat lacrimile. Mi se părea că generozitatea imediată şi ostentativă era un aspect slab – facil, lipsit de profunzime – şi că o generozitate mai profundă ar fi fost mai impresionantă, mai *puţin egoistă*. Că Henry îşi arăta incapacitatea de a iubi adânc – că absenţa profunzimilor trezea în celălalt o mare *duritate autoprotectoare*, că printr-o acumulare de asemenea egoism Henry îmi adusese credinţa într-un punct mort, că până şi micul incident cu banii daţi iubitei lui Osborn făcuse o fisură în încrederea mea, că spectrul superficialităţii sale se arătase din spatele mişcărilor sale, al darurilor sale. Mi-am amintit una dintre descrierile lui June: „Îmi vorbea şi părea o marionetă îndepărtată care făcea gesturi ciudate, ridicole, ce nu mă puteau mişca“.

2. În iulie 1932, Alfred Perlès a adus o tânără franţuzoaică la apartamentul din Clichy pe care îl împărţea cu Miller, şi Paulette a stat acolo mai multe luni. Când a plecat, Miller a aflat că avea numai cincisprezece ani. (Vezi *A Literate Passion*, p. 109.)

Doamne, de ce mă dăruiesc întotdeauna celor incapabili de dragoste? Pentru că port atât de mult în mine. E ultimul meu strigăt.

Mă simt atât de obosită, atât de pustie; mă simt la fel de pustie ca June.

Citesc paginile superbe ale lui Henry şi ştiu că sunt făcute din carnea moale a lui June, şi din a mea.

Îi spune lui June că sacrificiul pe care l-a făcut ea i-a conferit grandoare şi că prin urmare nu-i e dator cu nimic. Nu, nu-i e dator cu nimic; doar cu dragoste, despre care Henry nu ştie nimic. Ceea ce i-am dat lui Henry mi-a conferit şi mie grandoare – nu-mi datorează nimic – doar că lipseşte dragostea, *dragostea e absentă*.

Mă retrag. Asta nu-i o *căsnicie*, o interpenetrare adevărată. E canibalism.

Am *înţeles* sau am acceptat de la început *sacralitatea individuală a dorinţelor individuale*. Când le-am dat prima dată lui Henry şi June o sumă mare de bani şi ei au cheltuit-o pe toată într-o singură noapte pe *băutură*, am fost rănită ca om, dar înţelegerea mea a fost disciplinată. Am dat pentru că aşa am vrut – le-am dat *libertate* în acelaşi timp. Altfel n-aş da, aş *lua* (îţi dau cinci sute de franci, dar să cumperi mâncare şi să închiriezi o maşină de scris). Asta era *obiectivitatea* perfectă, inumană, divină. Mai târziu am dat dragoste: fă ce vrei – foloseşte-mă. Te iubesc. Vreau să te slujesc, să te alimentez. Henry mi-a folosit bine dragostea, minunat. A clădit cărţi cu ea. Asta a fost frumos, creativ. Mi-a dăruit bucurie şi, odată cu extazul, puterea de a

dărui şi mai multă dragoste, mai mult combustibil. Dar când dragostea şi banii sunt folosite cu josnicie, cu meschinărie, atunci iluzia, forţa, extazul te părăsesc. Da, mi-am pierdut extazul.

Îi trimit lui June o telegramă doar ca să-i spun că *are dreptate* să se apere de Henry, inamicul, doar ca să-i spun că eu cred că a avut mai multă dragoste şi mai multă credinţă şi că eu, din cauza blestematei mele inteligenţe, văd prea repede cum stau lucrurile. Ceea ce lui June i-a luat ani de zile să înţeleagă eu am înţeles într-unul singur mai degrabă prin fler decât prin experienţă.

Hugo este cu adevărat singurul bărbat pe care l-am smuls din haosul său întunecat – şi pe Henry, ca artist (şi poate şi ca om a ajuns *mai aproape* de dragoste decât o va mai face vreodată). Eduardo şi John sunt eşecurile mele. Deşi zilele trecute Eduardo şi cu mine ne-am descărcat ura ca nişte copii şi am ajuns la o împăcare frumoasă bazată pe sinceritate absolută între noi. De îndată ce există din nou înţelegere, conflictul este eliminat. El a spus că după ce îmi voi fi trăit viaţa de senzaţii (Henry şi June) şi voi ajunge cu adevărat pe tărâmul meu neptunian – adică la trăirea pasiunii, intuiţiei şi dragostei la un alt nivel – voi deveni o femeie remarcabilă, plină de un magnetism bizar!

Minunata mea călătorie s-a sfârşit într-un ocean de vomă. Pentru prima dată în viaţa mea am înţeles sublimul măsurii pe care o dispreţuisem: să te poţi afla la limita beţiei fără să bei atât încât să vomiţi, să bei destul ca să te bucuri de beţia cuiva. Nu eu am fost cea care a vomitat; June a făcut asta în locul meu.

A început cu beţia vorbelor, a sclipirilor de spirit, a duelului cuvintelor – *la plus belle des ivresses* – la care June n-a participat. June ne-a auzit pe Henry şi pe mine duelându-ne cu intoxicanţi abstracţi şi s-a simţit pierdută, aşa că a luat intoxicanţi concreţi şi s-a îmbătat în singurul fel în care putea ajunge la vertij. Eu am ajuns la vertij când am vorbit despre Gide şi Lalou şi când mi-am apărat limbajul; June a ajuns numai când a rămas inertă pe podea, zvârcolindu-se în vomă. Beţia mea de idei, efervescenţa mea, fermentaţia mea au sporit în timp ce Henry era stupefiat şi corpul lui June se prăbuşea şi devenea vizibil vulgar, atât de vizibil că până şi ochii mei, ochii mei orbi, au văzut. Henry s-a răsturnat şi a adormit; June a devenit o târfă iar eu *femme de ménage*. Le-am oferit ultima insultă tristă a compasiunii mele. Şi am păstrat ce a mai rămas din mine astăzi, un mare divorţ de lumea animală, care nu poate trăi în spaţiu şi trebuie să se târască pe pământ. Eu nu mă târăsc pe pământ decât ca să capăt forţă, dar în toate celelalte momente mă îndepărtez.

Doamne, de ce dintr-odată am *văzut* totul, de ce nu mi-a scăpat nimic, nimic? Viziune inexorabilă. Vomă până la limita ultimă a

golirii.

Îmi vreau solitudinea, pacea, suspendarea în aer, echilibrul pe care îl dispreţuiam – vreau să-mi regăsesc uşurinţa şi bucuria – expansiunea, cântecul, *extazul* – un extaz fără vomă, un extaz care e continuu, nu unul care îmi umple fiinţa de o otravă pe care trebuie s-o dau afară, peste tot pe unde am dansat şi am cântat.

Cu o zi înainte, îi spusesem lui Allendy o minciună care era provocată doar de discrepanţa în timp. Adică era o minciună în momentul în care am spus-o, şi a încetat să mai fie o minciună aseară.

M-am dus să-l văd în locul lui Hugh, care plecase la Berlin. I-am spus (senzaţia a fost atât de dulce, pe când mă aflam în braţele lui) că mă despărţisem de Henry; că îl iubeam pe el, Allendy, şi viaţa lui; că îi acceptam şi înţelegeam înţelepciunea; că tânjeam după forţă; că mi-am dat seama cât de puerile erau lucrurile pe care le dorisem. A fost copleşit de bucurie, atât ca bărbat cât şi ca psihanalist. Ura lui faţă de Henry a erupt complet, acum că simţea că o putea exprima – a arătat o mare ostilitate, dispreţ, gelozie, furie. A spus că, dacă Henry mi-ar face vreodată rău, s-ar duce şi l-ar bate cu biciul!

E minunat să vezi acest înţelept erupând. Agresivitate, gelozie, dispreţ. Am râs de plăcere, o plăcere feminină.

Folosesc întotdeauna trucul de a mă evapora. Părăsesc Clichy – dispar. Port în geantă o scrisoare de dragoste de la Fred în care mă imploră să nu-l cred superficial: „Tu eşti singura femeie pe care o iubesc“, iar eu mă gândesc la toate minciunile pe care le-am spus despre seara petrecută în casa lui Lalou. Lalou zicând la masă: „Câteodată vine şi Gide“. Ceea ce m-a făcut să-mi imaginez o vizită a lui Gide. Am adunat toate amănuntele despre Gide pe care le-a dezvăluit familia Lalou şi le-am expus în bucătăria de la Clichy ca provenind dintr-un interviu autentic. Am colorat, fără să falsific, un portret al lui Gide pe care mă simt perfect îndreptăţită să-l fac. Din nou, o minciună profetică, pentru că acest interviu *va avea* loc mai târziu.

Între timp, adevărul este că m-am dus la soţii Lalou împreună cu Hugh şi că am trăit marile bucurii ale inteligenţei electrice, ba chiar mai mult decât atât. În afară de conversaţie, care a fost un mănunchi de artificii, exista un magnetism între Lalou şi mine. Eu încă mai vibram senzual după mângâierile lui Allendy când am ajuns în acest cămin de viaţă domestică simplă: cărţi, copii, o friptură pe care doamna Lalou o ţinea de os în timp ce o tăia. Am fi dorit ca în locul lui Hugh să fi putut fi cu noi Joaquin. Am sugerat să luăm un taxi şi să-i facem o vizită, iar Lalou, care e un bărbat aflat mereu pe vârful unui vulcan, a aplaudat ideea, pentru că avea să meargă cu mine.

Astfel, Lalou şi cu mine traversăm oraşul cu maşina. Conversaţia noastră e foarte captivantă şi abilă. Până ne întoarcem, au apărut fire

de legătură între noi. Iar unul dintre aceste fire este că energia lui, *la fougue*, vitalitatea lui s-au frecat de carnea mea moale şi turgescentă – cea mai mică frecare, cel mai mic amănunt al atingerii, al apropierii e ca o îmbrăţişare absolută care aproape explodează. Lalou a fost foarte aproape de a mă săruta, iar eu de a-l primi cu bucurie. Inteligenţa ne-a împiedicat să grăbim această uniune, dar se va întâmpla.

A fost crud din partea mea să nu mă întorc în seara asta la Clichy. June m-a luat în zeflemea spunându-mi că era oboseală, lipsă de robusteţe. I-am lăsat într-o stagnare mohorâtă, sordidă, ştiind că Henry va crede că aveam să mă culc cu Allendy. I-am lăsat în sentimentul lor neajutorat de inferioritate. A fost o cruzime. Poate că mă răzbun; poate pur şi simplu sunt scriitoare, căci la micul dejun deja îmi pierdusem interesul faţă de ei toţi şi tânjeam după Louveciennes şi după jurnalul meu. Am ajuns acasă după ce am dormit numai vreo câteva ore, şi m-am dus la culcare, şi am scris. Am luat prânzul, am dormit ca un soldat, m-am masturbat, apoi mi-am reluat scrisul.

Catharsis? O nevoie de a mă goli. Plină de scene. Enervată numai pentru că am uitat să menţionez scena cu Vilmorin. Urmărită de fragmente sau fraze, atât de insistente. Incapabilă, de fapt, să *continuu să trăiesc*. Răscolită. În cele din urmă, am venit acasă numai pentru a scrie, deşi absenţa mea în seara asta de la Clichy, o ştiu, rămâne enigmatică şi ofensatoare.

Mă gândesc doar la uriaşa casă feudală a Vilmorinilor – labirintică, veche – un univers în sine – familia mândră, dragostea incestuoasă, stilul cu aromă specială al discuţiilor dintre cei doi fraţi şi sora lor – un incest născut din intelecte armonioase, împletit indisolubil dintr-o îngemănare de inteligenţă şi strălucire. Şi ea – pivotul adoraţiei, pe calea nebuniei – o artistă la fel de intensă ca mine în exteriorizare, exprimare.

Mă duc la Clichy, iar Henry şi June se îmbată pentru că ştiu acum că le scap. Ştiu că, deşi sunt liberă să rămân, ajung într-un moment în care mă urc în tren din propria-mi voinţă. Îi abandonez pe amândoi. Amândoi se agaţă – cerşesc – ironizează – sunt gata să le înfrunt ura, furia, dezaprobarea (n-am putut niciodată suporta să fiu dezaprobată); trebuie să vină ei la mine, la Louveciennes, să trăiască viaţa mea – eu n-o vreau pe a lor, nu vreau extazele lor – ale mele sunt ca axinitul, a cărui muchie de cristal este ca muchia unui topor.

June are dreptate să se considere un personaj dostoievskian pur – Stavroghin, care provoca răul, crimele, şi rareori acţiona el însuşi – şi să creadă că Henry, în toată munca lui laborioasă, nu reuşea s-o înţeleagă.

Eforturile ei de a se explica, de a se clarifica eşuau pentru că este o fiinţă inconştientă şi, până acum, incapabilă de analiză şi sinteză. Aseară s-a petrecut un miracol. Printr-o ciudată influenţă a minţii mele asupra minţii ei, vreme de *cinci ore* a vorbit absolut lucid şi sintetic – întregul tipar al vieţii ei a fost adus la suprafaţă. Îngrijorarea lui Henry cu privire la mintea lui June din cauza eclipselor ei emoţionale o înţeleg. Am trăit-o şi eu. Henry îşi dă seama că uneori am putut traduce, că am supleţea lingvistică de a vorbi o limbă cu el şi alta cu June. Întreaga confesiune a fost provocată de o discuţie cu Henry în care June mi-a recunoscut acuitatea în ce-l priveşte pe Henry, profunzimea mai mare a înţelegerii mele. I-am analizat lipsa de cunoaştere a lui însuşi (ceea ce venea din lipsa lui de înţelegere a lumii). Am aplicat una dintre temele fundamentale ale lui Allendy cu o claritate, cu o insistenţă, chiar perfecţiune a limbajului care m-au surprins şi pe mine. Henry a zis: „Acum îmi spui ceva“. June ştia că îi spun totul. Aplauda, cuprinsă de entuziasm. Suferisem destul când l-am văzut pe Allendy spunându-i lui Hugh – într-un mod mai eficient – tot ce *eu îi spusesem* cu poticneli, trezind în el revelaţii pe care eu mă străduisem în mod obscur să i le trezesc, când l-am văzut pe Allendy clarificând toate lucrurile cu care eu mă luptasem la Hugo în întuneric: devotamentul său excesiv faţă de bancă, felul masochist în care se ocupa de banii proprii, teama lui feminină de oamenii agresivi, supunerea şi cochetăria faţă de bărbaţi, duritatea forţată faţă de departamentul său, felul său vag de a fi, lipsa de priză la viaţa mentală şi spirituală, lipsa lui de reacţie faţă de munca mea. Şi astfel, în acest moment, când eram pentru Henry un Allendy – adică într-un mod mai clar, mai puternic, mai înţelept şi mai eficient – m-am întors de mai multe ori spre June ca să-i ofer bucuria de a recunoaşte că repetam în mare ceea ce spusese şi ea. Henry era lovit, afectat pentru că ţinteam în egocentrismul său, în afirmarea de sine excesivă în cărţi, în absenţa unui nucleu, care îl face să trăiască întotdeauna orientându-se după reacţia sa *împotriva* atitudinii altei persoane, dar niciodată dintr-o profundă autoorientare – trăieşte negativ, am spus eu, şi se supraapreciază sau depreciază mereu pe sine – şi mai mult: cunoaşterea de sine se află la rădăcina înţelegerii şi a înţelepciunii. Am atacat totul: dependenţa lui de critica şi opiniile celorlalţi (studiată pe mine însămi); nevoia lui de a avea minţi mari în jur (măsurându-se întotdeauna nu din interior, ci în comparaţie cu ceva); nevoia lui de multă experienţă, de multă stimulare, de multă vorbărie ca substitut pentru o luptă crâncenă cu semnificaţia (Keyserling, Proust).

Apoi June şi cu mine am fost lăsate singure. Ea mi-a spus că fusesem minunată, splendidă, că pentru prima dată auzise pe cineva vorbind cu Henry – şi nu scăpându-i adevăratul Henry, nefiind nici la

un nivel prea înalt, nici prea jos. Făcusem lucruri minunate şi pentru ea – toate fragmentele discuţiilor noastre, scurte întâlniri fuzionând într-un monolog la care visasem întotdeauna să ajungă June – o June care nu mai vorbea isteric sau doar se descărca, ci simplă, suplă, flexibilă, conştientă, limpede şi înţeleaptă.

Ce ciudat, să stau aici, pe patul lui Henry, ascultând reiterările ei despre ce era, ce devenise, despre tot răul pe care i-l pricinuise Henry, şi despre un fel de testament pe care şi-l făcea, care m-a buimăcit: spunându-mi ce să fac pentru Henry şi ce să nu fac. Abdicând – de ce? Abandonând fără vreun motiv aparent. Dar toate astea bazându-se pe cunoştinţele ei despre un Henry mort.

Amesteca remarce perfide cu cele generoase – mereu într-un efort de a distruge tocmai bărbatul şi artistul atât pentru mine cât şi pentru ea. Sentimentul ei protector faţă de mine e ceea ce o face să spună: „În seara asta te-ai arătat mai puternică decât Henry. Nu-l lăsa să-ţi distrugă mintea şi munca. Ţine minte, munca ta e pe primul loc“. E alianţă feminină sau o invidie faţă de *credinţa* mea – sau şi una şi alta? De ce oare, în timp ce intelectul meu rămâne preocupat de distorsiunile din mintea ei, sentimentele mele cred în sentimentele ei? Cred că June şi cu mine, în această noapte pe care n-o voi putea descrie niciodată complet, ne-am dăruit una alteia cele mai generoase *revelaţii* ale fiecăreia despre cealaltă. Mi se părea că June ajunsese la eliminarea geloziei primitive şi că testul suprem pentru înţelegerea ei ar fi să permită dragostea lui Henry pentru mine şi dragostea mea pentru Henry.

Când discuţia noastră a ajuns la o pauză, la un moment de suspensie, se arătau zorii. June a venit în pat cu rochia pe ea. A început să mă sărute, spunând: „Ce mică eşti, ce mică eşti – vreau să fiu ca tine. De ce sunt atât de neîndemânatică, atât de lipsită de graţie? Aş putea să te frâng în două“. Ne-am sărutat cu pasiune. Mi-am lipit trupul de fiecare curbă a trupului ei, ca şi cum m-aş fi topit în ea. A gemut. Îmbrăţişarea ei mă încolăcea ca o multitudine de braţe; a mea era o abandonare care mă intoxica. M-am pierdut. Mi-am pierdut cunoştinţa în patul acesta de carne. Picioarele noastre erau goale şi înlănţuite. Ne rostogoleam şi gâfâiam împreună. Eu sub June şi June sub mine. Săruturile ei uşoare de aţâţare se abăteau ca o ploaie asupra mea, ale mele o muşcau. A spus:

— Eşti atât de frumoasă acum.

Am rugat-o:

— Lasă-mă să-ţi văd trupul, lasă-mă să-ţi sărut trupul.

Am devenit vag conştientă de un impas. June rostise fraza greşită:

— Nu încă, nu e destul de frumos – femeile sunt atât de critice.

Am fost uluită. „Femeile sunt atât de critice“ – *în momentul ăsta*, de unde această conştienţă când eram atât de voluptuos pierdute una în

cealaltă? Conştienţă. M-a trezit.

Mi-am cerut scuze:

— Mi-am pierdut capul, eram beată, June.

June m-a privit:

— Nu-ţi face probleme; aş vrea să fi fost eu cea beată. E minunat – tu îţi poţi pierde capul.

Părea tristă, plină de regret.

— Aş vrea să ne fi îmbătat înainte. Sunt stângace, Anaïs, mi-e teamă.

Apoi se întinse deasupra mea:

— În plus, vreau să te am numai pentru mine. Nu vreau să te împart. Hai să plecăm împreună – undeva unde e multă zăpadă. Vrei…?

Vocea i se pierdu. Mă săruta violent acum, dar eu eram tăcută, supusă. Devenisem conştientă. Deveni şi ea supusă şi începu să se joace cu părul meu.

— Ar trebui să te sugrum.

Mă abandonam pe de-a-ntregul, inocentă, într-un sens în care simţeam că ea n-o făcea. Simţeam în ea doi curenţi – o absenţă parţială, prin conştiinţă, din acel moment. Un gând o tulbura.

În timp ce luam micul dejun împreună, June a recunoscut această nemuritoare conştiinţă de sine, a cărei pierdere o remarcase cu invidie la mine. A recunoscut că ştia fiecare cuvânt pe care-l rostise în noaptea în care fusese beată, fiecare cuvânt pe care-l rostise în fantezie sau exaltare – oricând. Ne-am întors în dormitor, ne-am întins în pat, şi ea a început să-mi smulgă confidenţe. Îl iubeam pe Allendy? În acest moment am devenit precaută. Când am observat că flerul ei îi spusese că nu-l iubeam pe Allendy total, am hotărât să mă lansez în jumătăţi de adevăruri pentru că ştiam că vocea, tonul şi faţa mea vor fi mai convingătoare spunând aceste jumătăţi de adevăruri. Am descris calitatea dragostei mele pentru Henry – deformând complet numai faptele despre Henry. L-am păstrat în minte pe John, pentru orientare. El era scriitor, locuia la New York şi era cunoscut. De aceea, mărturiseam eu, voisem să mă întorc la New York cu June. Faptele erau neadevărate, dar ştiam că dacă mă gândeam la Henry, faţa, vocea şi ochii mei puteau arăta destulă pasiune, sinceritate, ca s-o convingă pe June – prin contrast cu absenţa pasiunii care se vădea când vorbeam despre Allendy, fiindcă atunci când spun că îl iubesc pe Allendy e aproape la fel ca atunci când spun că îl iubesc pe Hugo. E ca o recunoaştere a unei necesităţi ideale, nu ca o ţâşnire de instinct clar. Iar June putea să facă prea bine această distincţie. Era tăcută. Ca să dau cea mai mare naturaleţe confesiunii mele, i-am cerut sfatul: să renunţ la tot pentru dragostea asta, aşa cum făcuse ea pentru Henry? I-am spus că adeseori compar dragostea mea cu a ei pentru Henry, că

voiam s-o imit asumându-mi cele mai mari riscuri pentru cea mai mare credinţă a mea, singura totală. Cum îl păstram pe Henry ca imagine şi faptele numai ca baraj, puteam să vorbesc natural, să pun întrebări, să-i cer sfatul lui June, să fac din ea un arbitru.

Când am plecat m-a condus până în capul scărilor şi ne-am sărutat din nou. Am uitat de brăţara ei.

Când s-a trezit Henry, târziu, în dimineaţa aceea, June i-a spus:

— Ştiu totul. Ştiu că o iubeşti pe Anaïs şi Anaïs te iubeşte pe tine. Dar de ce aţi jucat aşa o farsă pentru mine?

El a negat, a negat.

June a plecat din Clichy în ziua aceea. Henry s-a repezit la Louveciennes. Dormeam şi casa era cufundată în întuneric. A crezut că ieşisem. A avut o seară întreagă în care a fost singur, în care să se hotărască dacă s-o caute pe June. S-a dus să se culce. A petrecut acolo o zi şi două nopţi. Ceasuri ciudate. A plâns de două ori după trecut, dar am fost fericiţi împreună. Am plonjat în muncă, două discuţii excelente despre scrierile sale, Spengler şi psihanaliză. A doua zi dimineaţă s-a trezit cântând. Am simţit din nou acea uniune stăruitoare ce face despărţirea o tortură. Întoarcerea lui Hugo a întrerupt un apogeu delirant de discuţii şi fuziune.

June a spus că „se prefăcuse lesbiană“ numai ca să descopere ce voia să descopere, dar că îi făceam greaţă cu minciunile mele. Eu am spus că am intenţionat să „mă prefac lesbiană“ ca să descopăr dacă June îl iubea pe Henry. Dar dacă dragostea noastră pentru Henry rămânea scopul final al tuturor conversaţiilor noastre, sentimentele noastre reciproce atenuau, de asemenea, un duel care, pentru alte două femei, ar fi putut sfârşi în moarte. Noi nu ne-am omorât, nici individual, nici în Henry. Nici June, nici eu nu am luptat ca s-o ştergem pe cealaltă din fiinţa lui Henry. June deţine opt ani din experienţa lui Henry, iar eu îl am pe acel Henry care lucrează asupra experienţei. Ne-am recunoscut reciproc necesitatea istorică, ne-am înclinat în faţa unui destin.

Ceea ce mă întreb acum este care dintre noi a dăruit mai multă, sau mai puţină, *simţire* în rolul ei? June a părut pentru o clipă că-mi invidiază desăvârşirea şi că a înfuriat-o conştienţa ei în acea ultimă noapte – în alte momente însă (când plângea, în timpul plimbării noastre pe frunzele moarte) ea era cea care simţea şi eu cea conştientă şi lipsită de emoţii. Avem momentele de răceală ale lui Henry, când probabil că-i pasă mai mult de munca sa decât de June sau de mine. Eu le-am avut pe ale mele, când am aruncat violetele lui June şi l-am sărutat pe Allendy ca să rup jugul importanţei primordiale pe care o avea Henry pentru mine – un efort de sfidare şi independenţă cumva comparabil cu viaţa lui June vreme de doi ani împreună cu amantul ei

la New York.

Relativitate. Henry vede scena discuţiei mele cu el în faţa lui June ca pe un involuntar dar instinctiv ultim efort de a clarifica situaţia, de a scăpa de June, de a-mi defini şi revela victoria. El spune că am arătat triumful şi energia de neînfrânat ale cuiva conştient de victoria sa, că lui June trebuie să-i fi fost limpede. Fără vreo scenă, mi-am arătat înţelegerea faţă de Henry, devotamentul faţă de el, orientarea mea în a mă amesteca în viaţa lui, dislocând-o în acelaşi timp pe June pe planul „influenţei“, o demonstraţie ce trebuie s-o fi influenţat în înţelegerea treptată a legăturii dintre mine şi Henry, aşa încât *în ciuda* alianţei *noastre*, a admiraţiei noastre (aceea dintre mine şi June), a preocupării mele pentru ea, a confidenţelor şi în ciuda încrederii ei atât în Henry cât şi în mine, intuiţia ei a devenit clară şi definită, cristalizându-se în dimineaţa aceea. Dacă vreun sentiment faţă de mine a inspirat-o pe June să renunţe total la Henry în loc să lupte pentru a-l reţine nu voi şti niciodată. Sau dacă în toate acestea sentimentele pe care le-am avut una faţă de alta au fost doar o prelungire a imensei noastre iubiri faţă de Henry. O iubesc pe June pentru că a fost o parte din Henry. NU – ne iubim una pe alta ca două femei care-şi recunosc reciproc valoarea. *Există* asemănări între noi.

Bucuria adâncă pe care am simţit-o întrucât îl aveam pe Henry numai pentru mine nu a fost în mod profund o bucurie a victoriei, căci vedeam evoluţia *din Henry* care l-a adus la mine, noile sale nevoi. Dar June, June nu *înţelege* cât de impersonal e totul. June nu se află *deasupra* tuturor acestor lucruri. Mă tem că se consideră rănită, păcălită. Crede că dragostea mea faţă de ea nu a fost decât o trădare, că l-am câştigat pe Henry prin isteţime, nu prin dragoste. Ceea ce mă doare este că neagă acest *destin*. Când Henry s-a întors, zilele trecute, a găsit scrisoarea *mea* de dragoste către June înfăşurată în jurul darurilor pe care i le făcusem: inele, cercei, o brăţară; iar pe dos scrisese: „Te rog, divorţează imediat“. Şi în ultima dimineaţă, îi spusese lui Henry: „Nu m-am lăsat amăgită de scrisoarea lui Anaïs“. Şi „m-am prefăcut că sunt lesbiană“.

Când ne imaginam ce se va întâmpla la întoarcerea lui June, Henry şi cu mine nu ne-am închipuit niciodată *asta*.

Aş vrea ca June să *ştie*.

Dar dorinţa ei de a vedea ca pe o înfrângere, ca pe o lovitură un eveniment atât de profund inevitabil şi atât de adânc înrădăcinat e ca dorinţa lui Henry de a-şi imagina o June suprem crudă: masochism – *dorinţa* latentă *de a suferi*, de a fi umilit; obsesia rănii de care te *temi* cel mai mult, aşa cum June se teme de cruzime, de abandon. Această frică adâncă, teribilă este *acum materializată de faptul că ea o doreşte*. A atins probabil cea mai mare dintre autosfâşierile ei, în timp ce eu am

atins *cea mai mare dominare a exact aceleiaşi frici.* Sunt acum dincolo de frică şi neliniştită în privinţa lui June, neliniştită pentru ea, ale cărei chinuri sunt ca nişte fantome ale chinurilor mele. Mica mea June, tu nu crezi; tu îţi imaginezi ură şi cruzime acolo unde nu e altceva decât destin. Te autopedepseşti, te pedepseşti pe tine pentru că l-ai iubit şi pe tatăl tău. Te pedepseşti distrugând dragostea pe care ţi-ai dorit-o cel mai mult.

26 noiembrie 1932

Henry, dragostea mea, dragostea mea, Henry, m-am luptat, am dus războaie ca să fiu demnă de tine, ca să fiu femeie, ca să fiu puternică, să fiu neînfricată. Henry, dragostea mea, dragostea mea, merit bucuria adâncă pe care o am în noaptea asta. Te-am iubit *împotriva* fricii şi fără speranţa bucuriei; am riscat cea mai mare rană, cea mai periculoasă rivalitate. Nu a fost curaj, a fost dragoste, dragoste. Te-am iubit atât de mult, încât am riscat să te pierd. Nu m-a interesat ziua de mâine – nu am crezut deloc în victorie –, nu am *dorit* victoria, am avut doar o nevoie sfâşietoare de ea. *Am cerut atât de puţin şi mi s-a dat totul!*

Îi spun lui Henry despre toate astea şi îi sugerez să-i scriem şi lui June o scrisoare să-i spunem, dar el zice că tocmai asta n-o să înţeleagă – sau dacă printr-o străfulgerare înţelege totuşi, îmi dau seama acum, nu va lăsa să-i afecteze viaţa mai mult de o clipă. Nu există nici o legătură între intuiţia şi viaţa ei. Dacă ar exista, nu m-ar fi repudiat ca pe un şarlatan.

Împreună vedem acum limpede un contrast: June şi marea ei vitalitate fizică, *absorbind* puţin, ca tragedia să n-o *ucidă*; eu şi toată vitalitatea mea mentală, ca să pot susţine o reacţie la activitatea creatoare a lui Henry.

Ceea ce e ciudat este moartea vitalităţii sexuale a lui June. Henry îmi revelează o descoperire uluitoare: senzaţia lui că June se *prefăcea* excitată – ca o prostituată. În acelaşi timp ea era cea care îl căuta, probabil pentru o dovadă de dragoste sau în speranţa de a-şi dovedi că era vie.

Asta se potriveşte cu propriile-i spuse: „Sunt moartă din punct de vedere sexual“. Dar nu Henry e cel care a ucis-o, cum spune ea. A fost oare întotdeauna cu adevărat *frigidă* (cum bănuieşte Allendy), sau s-a sinucis prin exces, ori prin masturbare? E ciudat că îmi vine deodată în minte ideea onanismului lui June.

Este limpede acum şi *maleficul* din June: „Dacă sunt moartă din punct de vedere sexual, trebuie să-l *ucid* sexual şi pe Henry. Îl voi face să simtă că-şi pierde virilitatea (îndoiala – lovitura fatală!)“. Din fericire, virilitatea lui Henry este cât se poate de vie cu mine. Şi el ştie asta!

O altă acţiune malefică – June îi lasă lui Henry scrisoarea mea de dragoste, crezând că asta va distruge încrederea lui în mine, fără a-şi da seama că Henry mă cunoaşte prea bine, ştie ce a determinat acea scrisoare, şi ştie şi că ea era dovada unei iubiri protectoare faţă de June pe care ea ar fi trebuit să fie capabilă s-o recunoască şi în care ar fi trebuit să creadă.

Între timp, odată cu dezvăluirea contorsionărilor lui June, viaţa noastră îşi urmează cursul. Când sosesc la Clichy, Henry lucrează la o sinteză magnifică, *Formă şi limbaj* – şi eu îi citesc paginile pe măsură ce le scoate din maşina de scris. Vorbim la nesfârşit despre munca lui – mereu în acelaşi fel, Henry într-o curgere, un torent, o revărsare, o împrăştiere, iar eu ţesând tenace. În cele din urmă râde de tenacitatea mea.

Henry nu a înţeles intensitatea cu care, pe când eram o copilă de unsprezece ani, am regretat viaţa strălucitoare pe care o pierdusem când plecase tata. Cum aş fi putut *înţelege* valoarea acestei vieţi? Cum puteam să mă agăţ cu obstinaţie de ea (pagini întregi de dor, de regrete, în jurnalele timpurii)?

Înţelegerea se bazează la un copil pe fler, nu pe fapte; nu l-am văzut niciodată pe tatăl meu trăind şi vorbind intelectual, cu strălucire – nu am auzit niciodată blasfemiile şi obscenităţile viguroase de care se plângea mama mai târziu; dar a fost de ajuns să arunc o privire la faţa tatei pe când trecea pe lângă mine plecând de acasă ori intrând în hol, acea faţă trează, alertă, vitală; a fost de ajuns să fi simţit aroma cărţilor care acopereau pereţii, să fi auzit de departe reverberaţiile discuţiilor animate şi ale muzicii – de ajuns ca să creez o atmosferă pe care, de atunci înainte, am căutat plină de regrete s-o regăsesc – o atmosferă de *duritate*, substanţialitate (mental intelectuală, artistică), pierdută în viaţa mea cu mama şi cu fratele meu pe o scenă americană aridă spiritual, pierdută în căsnicia mea în ton minor, căutată în lupta cu John (*vocea* şi *aparenţa* exterioară plenitudinii), găsită în Henry, la Clichy.

Era incest, accentuat de o convergenţă a intelectului, a desăvârşirii artistice; şi odată ce „cuferele adânci ale reflectării“ (paginile despre June) au absorbit toate acestea, profunzimea impresiei creează acea durabilitate, exact aşa cum nu sunt în stare să neg micile schimburi între mine şi June (pline de o semnificaţie durabilă pentru mine, şi doar de o senzaţie efemeră pentru ea). Faptul că mi-a înapoiat darurile a fost ca şi cum şi-ar fi aruncat de pe ea o haină, o incisivitate în gest corespunzătoare unei zone de impresionabilitate, nu de spaţiu şi adâncime, care creează în mod inevitabil o interdependenţă a rădăcinilor. Nevoia care nu se îngroapă în pământ devine independentă, nu are rădăcini. June este astfel lipsită de rădăcini, pură mişcare, nu penetrare; şi de aceea *întregul* nu se ridică precum un

edificiu adânc ancorat, ci ţâşneşte ca artificiile, şi ceea ce cade pe pământ e cenuşă, cenuşa fiinţei sale sexuale, a emoţiilor sale, a iubirilor sale.

Cred acum că starea zilnică şi continuă a reacţiei lui Henry la viaţă – activitatea lui sexuală –, pe care cândva o gândeam ca pe un element care stă în calea creaţiei, este o calitate care îl distinge de Proust, Joyce şi Lawrence – dacă reuşeşte să se adune şi să desăvârşească atât amintirea trecutului (June) cât şi continuitatea prezentului, aşa cum fac eu la scară mai mică în jurnalul meu.

Stând întinsă pe canapea cu Henry şi auzind cum plezneşte coarda chitarei înţeleg emoţional sfârşitul iubirii mele pentru Hugh, şi nu printr-o compilaţie de meditaţii asupra scrisorilor sale îngălbenite sau a mânecii şifonate de la haina sa. În timp ce gătesc la Clichy realizez semnificaţia copilăriei mele, nu în timp ce citesc prefaţa lui Freud la jurnalul unei fetiţe. Această abdicare de la viaţă care se cere artistului trebuie să fie doar relativă. Majoritatea artiştilor s-au *retras* în mod prea absolut; ei ruginesc, devin inflexibili la curgerea curenţilor (ca Allendy, care nu se lasă niciodată *în voia mareei,* cum face Henry).

27 noiembrie 1932

Aseară eu şi Henry ne-am căsătorit. Înţeleg prin asta o ceremonie specială care uneşte două persoane până când divorţează! L-am lăsat să citească cea mai mare parte a jurnalului meu (chiar şi jumătate din ceea ce se referă la săruturile lui June etc.). A fost ca un cutremur pentru amândoi. El a arătat cea mai tandră, caldă toleranţă, m-a *exonerat* de toate, dar a condamnat-o pe June. E sigur că June *m-a păcălit*. Că dacă e adevărat că era excitată sexual (umezeala pe care am simţit-o cu picioarele mele), şi-a susţinut totuşi *întreg* rolul; adică şi-a oferit trupul în schimbul a ceva ce voia: să afle despre trădarea lui Henry.

Henry era furios gândindu-se la suferinţa inutilă prin care trecuse, văzând că *adevărul* (deşi rămânând misterios) era o profundă *uşurare* după anii săi de suferinţă în întuneric. A devenit oribil de clar că toată experienţa pe care i-o reproşase June de fapt nu i-o *dăduse*, în cel mai adevărat sens al cuvântului, căci prin *minciunile ei* ea îl *privase* de cunoaştere. Henry se zbătea disperat într-o mlaştină de diformităţi, pierdut ca om şi ca artist; şi ieri o *femeie i s-a dăruit pentru prima dată prin adevăr*. Asta însemna căsătorie. Bărbatul dăruindu-i femeii forţa şi perspicacitatea lui şi femeia dăruindu-i bărbatului forţa şi perspicacitatea ei.

Henry *m-a mişcat atât de profund* în momentul acela, a ajuns într-un cotlon atât de secret al fiinţei mele, că toate capitulările trecute nu mai păreau decât daruri făcute pe jumătate; şi în noaptea aceea, în

braţele lui, mi-a venit să plâng din cauza acestei *frângeri absolute*, a acestei disoluţii absolute a fiinţei mele în el.

Atât de preocupată să iubesc încât nu am observat reacţia supusă a lui Henry. Mai târziu mi-am amintit tăcerea lui, dar nu sub forma unei îndoieli cu privire la dragostea lui – pur şi simplu mi-am dat seama cu melancolie că nu s-a grăbit să se exprime imediat (instinctiv, iau dragostea lui ca de la sine înţeleasă), că epuizase o avere de dragoste flamboaiantă pe June, că trecutul, amar, plin de ură, monstruos încă îl preocupa mai vehement decât viaţa lui prezentă (izbucnirea de amărăciune în faţa atitudinii lui June mai puternică decât gelozia pe Allendy). Am mers atât de departe în bizara mea abandonare de sine că m-am gândit chiar cât de bună e izbucnirea asta de ură pentru a-i reînnoi interesul pentru romanul său, pentru a-l îmboldi să scrie despre acest trecut!

A fost o surpriză să mă întorc la Henry şi să-l găsesc făcându-şi griji cu privire la disproporţia în emoţii de noaptea trecută – şi să-l liniştesc. Da, îi ştiam încetineala, îi ştiam lipsa de expresivitate şi ştiam că era uluit de revelaţiile din jurnalul meu (dezvăluirea finală a tuturor îndoielilor sale în ce-o privea pe June). Dar când spune că sunt un interlocutor atât de minunat că aproape uită să mă reguleze, simt o ciudată strângere de inimă resemnată – această acceptare a faptului că mintea mea eclipsează femeia şi pune pasiunea pe un loc secundar. Imediat, aspecte ale dragostei – grijii – protecţiei – adoraţiei – mai profunde a lui Henry urmează acestei afirmaţii, şi mă înclin în faţa fatalităţii. Am lacrimi în ochi.

Henry vorbeşte de această linişte adâncă pe care o simte cu mine, după care a tânjit, de care a avut nevoie. Îi spun că toate femeile sunt în mod fundamental curve, vor să fie tratate ca nişte curve. „Poţi să bagi şi nişte adoraţie!“ Asta îl face să râdă. Spusese: „Eşti o femeie minunată şi mă tem că o să te ador“.

Nu tu înfrângere. Nu tu durere suicidală. Doar tristeţea de a şti, de a înţelege, de a accepta. *Les feux d’artifice ne sont pas pour moi*, şi am fost fascinată ca un copil de tot ce străluceşte. June a primit tot ce era strălucitor, iar eu sufletele bărbaţilor, şi amândouă ne simţim păcălite!

Dar acum sunt atât de bătrână că în loc să mă revolt am un fel de resemnare ironică, serioasă, impersonală. Râd din nou: „N-o să-ţi fac o scenă în stil June şi să te silesc să recunoşti: mă iubeşti, cât de mult mă iubeşti? şi să scot sau să storc de la tine vreo afirmaţie ori demonstraţie flamboaiantă. Deocamdată nu cer nimic – primesc ce vreau!“

Glumim. Iar câteva minute mai târziu Henry e întristat de grija lui pentru mine, pentru viaţa mea, pentru relaţia mea cu Hugh, prizonieratul meu. Ne plimbăm împreună şi suntem amândoi într-o

dispoziţie mohorâtă, şi el spune că suntem doi vagabonzi şi detestă gândul de a mă ceda lui Hugh la noapte. E ceva tragic, înfrânt în amândoi, în faţa ciudatelor nedreptăţi şi dislocări ale vieţii. Toată această comoară de iubire dăruită feţei şi trupului lui June care ar fi trebuit să fie dăruită feţei şi trupului sentimentelor mele, minţii mele, iubirii mele, fiinţei mele. Dar nu prinde oare rădăcini în Henry o nouă dragoste tocmai pentru aceste lucruri din mine? De ce să cauţi repetarea, asemănarea, şi nu o nouă experienţă?

Îi ascult planurile: „Acum sunt liber – şi într-o zi lucrurile se vor aranja astfel încât să fii şi tu liberă. Încerc să-mi imaginez viaţa noastră. Vreau *să am grijă de tine* – nu vreau să te trag în jos. Zilele trecute m-a durut să văd că-ţi iei sacoşa şi te duci la piaţă; vreau să fii regină, cum eşti la Louveciennes".

(Ce ar spune Allendy dacă ar auzi asta?)

Întotdeauna trebuie să fie unul care dă şi unul care primeşte. June a primit de la Henry şi i-a dat lui Jean; Henry primeşte de la mine; eu primesc de la Hugh şi îi dau lui Henry… *L'important est d'aimer, d'aimer grandement, profondément, souvent, de se donner*… Răspunsul, reacţia, nu este decât o bucurie umană – disproporţia nu e decât un test divin pentru autenticitatea dragostei cuiva… *donner sans compter et sans mesurer*. Henry m-a învăţat să iubesc. Doamne, dar sunt o femeie norocoasă!

Şi Allendy – eu primesc de la Allendy. Şi Eduardo a primit de la mine. Reciprocitatea înseamnă echilibru; echilibrul este non-uman. Ceea ce mă face bătrână e recunoaşterea discrepanţelor, a paradoxurilor, a nedreptăţilor. Am fost atât de bătrână azi-noapte încât astăzi sunt obosită. Mă simt slăbită şi zdrobită. Când încetez să alerg şi să sângerez, stau pe un munte de jurnale, şi ele o revărsare a aceleiaşi iubiri blestemate.

Ce mi-a făcut June de o urăsc acum? Ea este unul dintre cei care *pretind* atât de vehement încât lumea întreagă e asurzită şi orbită. În loc de asta, eu scriu liniştită – poate un alt fel de a pretinde! Întreaga lume va plânge şi mă va iubi când va vedea că renunţarea mea olimpiană la iubirile egale cu ale mele ascunde o mare înfrângere omenească.

Mereu atâta seriozitate! Cel mai mic pretext pentru a plonja în tragedie. Dar eu ştiu de ce. Pretextul e neînsemnat, dar nevoia de tragedie este o necesitate profundă. E coborârea în mină, explorarea. Mă las înecată numai pentru a ajunge în Atlandida. Un obicei vechi. Firul meu cu plumb. Bila şi lanţul. Busola. Barometrul.

Îmi vine să râd.

Henry e speriat de eliberarea sa de June – încă n-o poate realiza –

viaţa fără durerea familiară.

Acum râd de *frica* mea de analiză. Pe majoritatea oamenilor *cunoaşterea* îi privează de *simţul* miracolului, dar acest simţ al miracolului şi al misterului e ca teama sălbaticului de *focul* misterios până descoperă principiul acestuia şi învaţă să-l stăpânească. Eu zic că după ce ştim tot ceea ce e de ştiut, încă mai există mister şi miracol într-un sens mai profund. Exemplu: modul monstruos în care concepe Henry lesbianismul lui June. *Déroute de l'imagination.* Calitatea fizică şi limitată a ceea ce şi-a imaginat; suptul şi gesturile care imită actul sexual. Descoperă prin jurnalul meu că fără supt sau gesturi există *o lume de senzaţii suspendată*, fără o culminare factuală, care e mult mai misterioasă şi mai profundă decât ceea ce presupunea el că a existat între June şi Jean, între June şi mine.

Seara. Stăm de vorbă. Devin conştientă că Henry e pur şi simplu pierdut într-un labirint de gânduri, de conştiinţă de sine; că e pur şi simplu paralizat, exact aşa cum mi se întâmpla şi mie, de prea mult gândit. Văd că instinctul nu m-a înşelat şi că acum e *rândul meu* să readuc mişcarea şi viaţa. Aşa că râd şi ne explicăm totul, detensionându-ne.

Henry spune ceva care îi dezvăluie *sensibilitatea*: simte că îmi imaginez că a existat o legătură sexuală atât de puternică între el şi June încât nu mi-am mai dat seama că, într-un anumit sens, ea a fost şi mai puternică (sau mai *continuă*, după cum a descris-o el odată, în săptămâna petrecută împreună în vară) cu mine – că, deoarece nu mai cunoscuse niciodată până atunci o femeie cu care să-i placă să stea de vorbă ore în şir, îi era teamă că voi considera asta o insultă la adresa *femeii* şi asta îl făcea timid. Câtă intuiţie a avut Henry aici, simţindu-mi teama cea mai obscură, o teamă care însă dispăruse cu desăvârşire în ultima vreme. M-a amuzat să-l văd devenind cerebral şi stingherit. I-am refuzat mângâierile, dar a văzut că eram gata să izbucnesc în râs.

Ceea ce mă nedumereşte este: după Allendy, frica unei fiinţe creează în cealaltă un anumit echivalent psihic. Sunt foarte sigură însă că am fost absolut naturală – adică m-am bucurat de conversaţiile noastre şi nu am fost conştientă de faptul că eram ignorată ca femeie – de fapt, am fost complet satisfăcută. Dar poate că Henry a devenit conştient de sensibilitatea mea fundamentală – în sens general – în convingerea mea că valorez mai mult ca spirit, talent, artist decât ca *animal*. Toate astea însă au fost demult, fac parte din trecut. Şi ultimul ecou al îndoielii.

Ce luptă să *renaşti* – să nu te împiedici din nou de *acelaşi obstacol*.

Victoria este întotdeauna tristă. Dezvăluie întotdeauna deformarea în imaginaţie care a creat un monstru cu dorinţa perversă de a se *autoînfricoşa.* Odată ucis monstrul, găseşti un munte de carton şi pene,

colle fer, dovleci crăpaţi, hârtii, lanţuri.

Alte pagini adăugate jurnalului, dar asemănătoare cu plimbarea unui prizonier înainte şi înapoi în spaţiul de doi metri care îi este îngăduit.

Cred că acum Henry este cel care caută lucrul de care se teme cel mai mult – cruzime, abandon, înşelare din partea mea –, că în momentul în care m-a găsit mai devotată lui ca oricând a fost împins în mod diabolic să creeze o înstrăinare. Cred că eu mă simt bine şi fac toate gesturile normale ale dragostei pline de încredere, refuzând să mă îndoiesc, refuzând să cred că Henry vrea să mă comport ca June. Dar cât de multă primejdie este în această ambivalenţă. Cu atât mai mult cu cât propria mea credinţă e *nouă* şi fragilă!

Vis: Eu sunt Henry. Îmi ating ochii şi simt cât de mici sunt, simt contactul precis cu ei (aşa cum i-am simţit când i-am sărutat). Simt cu mâinile contururile feţei lui Henry – trăsăturile ca de gnom, şi chiar vârsta. Sunt Henry şi sunt conştient că cineva vrea să mă arunce în joacă în mare. Am fost deja aruncat. Spun: „Ascultă, nu mă împinge sub apă. Sunt obosit. S-ar putea să nu mai fiu în stare să ies la suprafaţă“. Şi simt o tristeţe cumplită.

Asociere: O milă imensă când am observat zilele trecute oboseala lui Henry, care m-a dezarmat. Ieri, o dorinţă violentă de a-l avea aici, de a-l proteja, de a-l iubi. Îmi dau seama că mă simt din nou prea posesivă, că îndată ce mă desprind îmi doresc să trăiesc foarte aproape de Henry, să-l învălui, să-l slujesc. Teama de asta. Identificarea completă cu Henry. Este o parte din propria mea fiinţă. Sufăr pentru că suferă el.

Vis: Mă aflu într-o clinică mare. Joaquin a fost operat. Vreau să-l văd pe doctor. Ajung la uşă pe cale aeriană, ca într-un funicular (e a doua oară când visez ascensoare agăţate de cabluri). Mi se spune că doctorul nu mă poate primi decât la şapte, şi chiar şi la şapte mai sunt mulţi oameni înaintea mea. Sunt profund dezamăgită. Văd o listă de doctori: văd numele – dar nu le pot reţine. Văd un nume care începe cu *H* şi care conţine doi *n* – spun: „Nu ăsta, e prea scump.“ Găsesc ploşniţe în pat. Clinica seamănă cu hotelul din Mallorca.

Asociere: Nici una – cu excepţia faptului că m-am temut că-l pierd pe Allendy, care va fi furios când va descoperi că-l iubesc pe Henry.

Scriu în timp ce mă îmbrac, fac baie etc. şi totodată citesc cartea lui Allendy *Le Problème de la destinée*, care e excelentă.

Ultimul cuvânt despre Hugh: El este bărbatul care *înţelege totul*, dar pasiv. Henry este cel esenţialmente activ. E o diferenţă între înţelegere şi *reacţie*. Eu caut reacţia şi rezistenţa. Atacurile lui Henry la adresa

psihanalizei întăresc apărarea mea, iar în seara asta, datorită lui Henry, îmi încep cartea despre artist şi psihanaliză. Vreau să fiu psihanalistul artiştilor.

Aseară, datorită lui L.V., schema cărţii mele lirice s-a cristalizat. Moarte. Dezintegrare. Perversiune. Profeţiile lui Spengler descifrate: lesbianism, June (teme minore în legătură cu June: minciuni, avort, primitivism, psihism), incest – familia de Vilmorin –, Eduardo şi homosexualitatea şi paralizia, moartea mea, holocausturi. O carte profund nevrotică incluzând toate simptomele, fenomenele, descrierile de stări, vise, nebunii, fobii, manii, halucinaţii – tablou al dezintegrării, mai *franc* decât modalitatea lui Lawrence de a trata homosexualitatea, a lui Radclyffe Hall de a trata lesbianismul, datorită acestei concepţii ale mele care este o reflectare a atitudinii lui Jung faţă de cea a lui Freud – dacă am putea înţelege semnificaţia simbolului sexual am avea cheia marilor graviditǎţi şi avorturi, fecundări şi impotenţe – *din* rădăcina sexuală, lumea imaginară – aşa cum, de exemplu, incestul nu înseamnă numai posesia mamei sau a surorii – pântecele femeii – ci şi a bisericii, a pământului, a naturii. Faptul sexual este numai firul cu plumb: *drama* este în spaţiu. Gestul nu e decât un simbol cu semnificaţie imensă (poţi afla chiar şi gustul morţii în copulaţie). Toate nevrozele – să amplifici temerile lui Eduardo, ale mele (să fac dragoste în mijlocul nopţii, când sunt pe jumătate adormită, e cea mai mare plăcere a mea), ale lui Henry, ale lui June! Să accentuezi nebuniile fiecăruia (frica lui June în metrou, surzenia Louisei, orbirea mea). Personaj de felul drogaţilor din Grand Guignol – *délire de persécution* – complex de inferioritate – tema unor Johni recurenţi (femeia din Elveţia) – ură – război între sexe. O carte mare.

Şi naşterea! Henry ca o figură rabelaisiană – un uriaş – Allendy salvatorul – destin – proiecţie – imagine – lupta mea pentru viaţă. Scena vomitării. Să faci dragoste ca parte din tratament. Dar nu absolut. Natasha. Şchiopătatul Louisei.

Ce sens au toate astea? Ieri, la ora mesei, eram foarte ocupată s-o ajut pe Emilia cu cina pentru familia de Vilmorin. În acelaşi timp mă pieptănam, mă îmbrăcam etc. Stând în faţa oglinzii din baie, am simţit brusc o uriaşă *neliniştе* în legătură cu Henry. Voiam cu disperare să-l fac să vină la Louveciennes, să-l ţin în biroul din pivniţă, să-i cer să lucreze acolo. M-am gândit chiar să dau o fugă până la Paris cu taxiul, să-l caut, să-l aduc înapoi. Aveam exact o oră. Era o nebunie. Aşa că am trimis o telegramă telefonică: „Sună-mă până în şase sau mâine“.

Henry era în oraş şi nu mi-a primit telegrama. Dar la şapte mi-a telefonat pentru că simţea aceeaşi *neliniştе* în legătură cu mine.

Astăzi trebuia să-l văd – când mi-a dat telefon am aranjat o întâlnire

pe fugă, ca să aflăm că eram bine, şi că amândoi scriam. Am sugerat că probabil aseară la ora aceea June manifesta o puternică ură sau plănuia o răzbunare. Henry şi cu mine *eram* în primejdie. Dar Henry a râs de ocultismul meu.

Nu e oare decât o obişnuinţă a noastră să ne imaginăm pericolul, să-l simţim şi să-l chemăm asupra noastră, cum ar spune Allendy?

Je suis affreusement inquiète.

Repet iar şi iar: Conştiinţa, inteligenţa, nu sunt periculoase dacă ai destulă emoţie şi destulă sexualitate ca să te menţii în mişcare. Cei care sunt ucişi sunt cei slabi emoţional şi sexual (ca Eduardo). Henry poate suporta să nu fie orb; sângele lui e destul de gros. Şi eu la fel.

En résumé: Eu sunt femeia care oferă iluzie şi care primeşte imaginaţia bărbatului. O situaţie pe care târfa o invidiază. Dacă aş fi dreaptă cu mine însămi, aşa cum devin din ce în ce mai mult pe zi ce trece, aş fi suprem satisfăcută, căci nimeni nu poate domni în două regate deodată, iar târfa domneşte în realitate: ea oferă realitate. Femeia din mine primeşte o amplă adoraţie, şi doar lipsa mea de credinţă (accentul constant pus pe valoarea mea), doar îndoiala mea au creat nevoia de obscenitate şi violenţă pentru a *distruge* prea potentul element legendar. E ca atunci când June spunea că a vrut să distrugă atitudinea adoratoare a lui Henry în prima noapte, aşa că şi-a ridicat rochia!

Văd persistând aspectul legendar şi văd în bărbaţi adoraţia ultimă, eternă a iluziei. Cât de rănit ar fi Henry dacă eu m-aş ghemui deasupra bideului, dacă *eu* mi-aş ţine „păsărica“ în mâini ca pe un buchet! Înţelepciunea înseamnă să dai fiecărei fiinţe omeneşti ceea ce i se cuvine şi să-ţi joci rolul frumos, fără regrete, căci nu-ţi poţi împlini decât propria karma, iar eu aş fi probabil jalnică în rol de curvă!

Voi fi reuşit să trăiesc două feluri de atitudini în mine însămi: introvertită şi, acum, extravertită – „cea blândă“ şi „cea dură“ (recitind două eseuri din psihologia analitică a lui Jung). Trebuie să le includ pe amândouă pentru că „nu putem să permitem permanent ca o parte a personalităţii noastre să fie ocrotită simbiotic de alta“ (dependenţa mea de Henry).

Realizarea amăgirii unicităţii tale atunci când respecţi tiparul obişnuit al reacţiilor tale. Descopăr că în mod curent pacientul îi atribuie medicului puteri misterioase, cam ca acelea ale unui magician sau ale unui criminal diabolic, ori vede în el, dimpotrivă, personificarea binelui, un mântuitor.

O seară plină de bucurie cu Henry. Scrie despre târfe pentru a-şi dizolva accesul de conştiinţă de sine. M-am supus stării lui de spirit când a refuzat să vorbească şi ne-am dus în pat să-l liniştesc. Dar sunt atât de zdruncinată şi tulburată în iluzia mea despre Henry ca bărbat

fără conştiinţă sexuală. Îmi amintesc vorbele lui Allendy: „Nu ai ales un bărbat animal real, pământesc: el e viciat de literatură, de intelectualism“.

Ei bine, nu vreau un Mellors – *eu* sunt *prea viciată* pentru asta; am avut nevoie de cineva pe măsură şi l-am găsit, iar ca rezultat voi suferi de nevrozele, complexul de inferioritate, conştiinţa de sine, masochismul *lui*. Sau, mai degrabă, am suferit şi nu o voi mai face pentru că *ştiu* tot ce ştiu. Am observat aseară teroarea lui că June ar putea bate la uşă, neliniştea lui legată de accesul de conştiinţă, tocmai când spuneam: „Henry poate suporta conştiinţa“.

Mă tem că Henry şi cu mine încercăm să ne pedepsim stricându-ne plăcerile pentru faptul că am înşelat-o pe June. Aseară am visat o pedeapsă: June se întorcea şi îl chema pe Henry, aşa cum a făcut în noaptea în care era beată. El răspundea imediat şi o săruta.

El, pe de altă parte, e afectat de felul ei obsesiv de a spune: „Şi-a pierdut bărbăţia“. Are îndoieli.

Cred că o viaţă introspectivă bruscă, hiperintensă îi tulbură lui Henry sănătatea, continuitatea.

În dimineaţa asta aproape că am provocat o catastrofă. Eram doar pe jumătate trezită din visul meu neplăcut despre Henry şi June, şi în starea asta am crezut că Henry era cel care se afla lângă mine, nu Hugh. Eram cât pe ce să spun: „Henry, am avut un vis îngrozitor“. Când mi-am venit în simţiri, mi-am dat seama că îi murmuram ceva lui Hugh despre visul meu, şi abia am reuşit să plasez visul în lumina potrivită. Cât de des am început, atunci când sunt pe jumătate adormită, să-l simt lângă mine pe Henry în locul lui Hugh.

Acum înţeleg asta: Henry *toujours*, fie ca amant, fie ca prieten – o sursă de nelinişte, creaţie, durere, fermentaţie. Îi aparţin prin toţi curenţii care-mi împing destinul în tragedie, deşi nu voi fi *înfrântă* de destinul meu. Astăzi bucuria mea a fost adâncă şi gravă, cu o matură acceptare.

Am stat sub fereastra de la pod şi m-am uitat la stele şi la ochii lui Allendy, care sunt, pentru mine, firmamentul.

Iar Hugh şi cu mine râdem zgomotos împreună. Hugh spune: „Sunt divin de fericit“.

Aşa că acum mă aflu în situaţia ironică de a-i ajuta pe alţii în temerile şi îndoielile lor – eu, care abia dacă sunt vindecată! Henry cântă şi lucrează, curge, iar eu îmi epuizez forţa nou-născută cu el. *Cine* e sursa forţei mele? Allendy. Şi în seara asta am nevoie de el. Am nevoie de forţa lui. El este tatăl meu, zeul meu – toţi într-unul. Asta-i tot ce ştiu: că în stările de proastă dispoziţie am nevoie de el.

Citindu-l pe Jung mi-am dat seama că s-ar putea ca primele mele senzaţii de putere şi încredere să fi fost parţial trufie. Încrederea mea

în Allendy era atât de exaltată încât mi-a dat un elan puternic – şi destul elan pentru a lupta cu June, cu Henry, cu mine însămi –, dar în seara asta mă simt profund obosită şi atât de nervoasă că îmi dau seama ce eforturi de voinţă supraomeneşti am făcut ca să fiu puternică. Allendy a fost atât de înţelept încât mi-a suspectat încrederea. Atâta voinţă, atâta dorinţă nu numai de a fi puternică, ci de a-i face şi pe alţii puternici!

Ar fi trebuit să fiu tăcută, retrasă, având grijă de noul meu eu, nu să-l expun imediat la teste de tot felul, la tensiuni, la muncă. Prea devreme. Brusc mă prăbuşesc şi redevin copil. Allendy, Allendy.

Un vis, care mi-a revelat *activitatea*: Mă trezesc într-o fermă de animale sălbatice. Unele sunt ţinute în casă. Nu mi-e frică de ele. Deschid uşa unei pantere, şi ea e blândă cu mine, tandră, precum câinii mei. Proprietarii mă roagă să le dau o sumă de bani – 250 000 de dolari – şi eu refuz foarte ferm, spunând că ştiu că intenţionează să mă păcălească. Apoi umblu să vând vin. Sunt îmbrăcată cu impermeabilul meu simplu şi cu pălăria neagră. Hotărăsc să intru în foarte impozanta casă a familiei Vanderbilt. Sunt întâmpinată de *maître d'hôtel*. E cât se poate de afabil şi comandă şaizeci şi două de sticle. Îmi notez comanda. Vine o femeie şi este extrem de interesată de mine. Începe să-mi vorbească, să mi se confeseze, să-mi arate fotografii ale ei (îmi amintesc una – o poză erotică într-o rochie fluidă – irecognoscibilă). Ne împrietenim şi ieşim să ne plimbăm. Apoi îi mărturisesc că vând vin, dar că de fapt mă interesează scrisul, şi îi vorbesc despre cartea mea.

Asocieri: Suma de bani este aceea despre care spunea Hugh că i-ar trebui ca să poată renunţa la serviciu – voisem să-l ajut, dar în loc de asta i-am dat lui Henry, zilele trecute, primul cec pe care l-am primit din vânzarea cărţii mele [despre Lawrence], ca să-l folosească pe tot pentru lucrurile care-i trebuiau. Atunci mi-am amintit, cu un sentiment de vinovăţie, vechea mea dorinţă de a-l ajuta pe Hugh.

Casa Vanderbilt semăna cu cea a familiei de Vilmorin, care nu mă intimida cum ar fi făcut-o înainte de psihanaliză.

Ştiu că vinul înseamnă *Viaţă*.

Nu înţeleg prietenia cu femeia, cu excepţia faptului că într-una din serile trecute am simţit că o interesez pe Louise V. cu prolificitatea mea în muncă.

Toată această „criză" poate fi un pretext pentru a-l vedea pe Allendy!

Răscruci: Sosesc la Paris, copleşită de dorinţa de a-l vedea pe Henry, îngrijorată şi de severitatea lui Allendy la telefon – pentru că îşi dorea să devin slabă şi să mă duc la el în ciuda promisiunii mele (de a aştepta până se vindecă Hugh). Totală indecizie, atât de rară la mine.

Iau un taxi şi dau adresa din Clichy; apoi, în loc de asta, mă duc la American Express şi aflu că June e încă la Paris, ceea ce mă indispune. Din nou iau un taxi spre Clichy, dar simt că nu vreau să-l iubesc în continuare pe Henry mai *activ* decât mă iubeşte el pe mine (după ce mi-am dat seama că nimeni nu mă va iubi vreodată în felul acela supraabundent, superexpresiv, supergrijuliu, supraomenesc în care iubesc eu oamenii), aşa că îl voi aştepta. Îi cer, aşadar, şoferului de taxi să mă lase la Galeriile Lafayette, unde încep să-mi caut o pălărie nouă şi să fac cumpărături pentru Crăciun. Mândrie? Nu ştiu. Un fel de retragere înţeleaptă. *Am atâta nevoie de oameni*. Aşa că-mi îngrop uriaşul defect, şuvoiul meu de dragoste, sub lucruri mărunte, ca un copil. Mă amuz cu o pălărie nouă.

Nu mai e o chestiune de dragoste, e o chestiune de pasivitate şi activitate. Activitatea mea îi face pe alţii pasivi. Vreau să-l văd pe Henry, şi faptul că acţionez în direcţia asta îl privează pe el de conducerea *agresivă*; *şi eu aleg acest tip de bărbat*, întotdeauna. Bărbatul pasiv. Dar ironia este că Henry este şi *sexual pasiv* – mi-a devenit limpede astăzi că ceea ce îl uluieşte este că era obişnuit ca întotdeauna June „să-l călărească“, June şi curvele, şi că eu – fiind profund latină şi *pasivă sexual* – nu conduc niciodată; eu aştept plăcerea lui. Iar Henry nu este obişnuit cu asta, să trebuiască să-şi asume responsabilitatea dorinţei sale.

Această descoperire a fost un mare şoc pentru mine (adăugându-se la poveştile lui despre cum a fost căutat, curtat de femei, sedus de June). Sesizez ceva aproape la fel de feminin ca la Hugh sau Eduardo – şi ceea ce m-a indus în eroare a fost marea senzualitate a lui Henry, dar acum mă izbesc atât de multe lucruri; cum insistă să fie futut, cum mă învaţă „atacuri“ – conducerea.

Toate acestea au provocat o mare revoltă a *feminităţii* mele. Mi-am blestemat orbirea. Mi-am dat seama că nu mă îndepărtasem chiar atât de mult de „tipul“ meu de bărbat, bărbatul slab a cărui slăbiciune mă ucide. Am făcut tot ce am putut să găsesc un conducător! Şi din nou sunt păcălită. Henry şi cu mine am putea „corecta“ asta – am putea găsi un compromis. Dacă eu pot să devin mai agresivă. Dar defectul, fisura există. Şi nu mă voi supune. Nu, nu voi iubi un bărbat slab. Senzaţia asta, atât de familiară mie, de a fi neînfrântă mi-a revenit, cumplită, înfricoşătoare. Şi îmi voi învinge destinul. Voi scăpa de această fatalitate.

Toată ziua am fost conştientă de fisură, fisura din armonia noastră, de îndoieli. Îndoieli. O mare dorinţă de a evada. Toate acuzaţiile lui June privind pasivitatea lui Henry sunt adevărate. Dar eu contasem pe faptul că Henry va deveni bărbat când se va confrunta cu o femeie adevărată – o femelă cu adevărat *pasivă*. Iar el e buimăcit – buimăcit de supunerea mea. Tânjise după ea, iar acum e buimăcit, pierdut. Şi

eu sunt torturată cumplit, pentru că îl iubesc pe el şi numai pe el, dar trebuie să-l abandonez.

Trebuie să-l abandonez sfidător ca amant. Nu vreau să fiu eu cea care conduce. Refuz să fiu cea care conduce. Vreau să trăiesc în întunericul şi bogăţia feminităţii mele. Vreau ca un bărbat să stea *deasupra* mea, întotdeauna *deasupra* mea. Voinţa *lui,* plăcerea *lui*, dorinţa *lui*, viaţa *lui,* munca *lui,* sexualitatea *lui* să fie piatra mea de temelie, comanda, pivotul meu. Nu mă deranjează să muncesc, să mă menţin pe poziţii intelectual, artistic; dar ca femeie, o Doamne, ca femeie vreau să fiu dominată. Nu mă deranjează să mi se spună să fiu pe picioarele mele, să nu mă agăţ de nimeni – *asta* sunt în stare să fac –, dar voi fi urmărită, regulată, posedată de voinţa unui bărbat când vrea *el*, la porunca lui.

Je suis effroyablement triste.

Şi când mă gândesc că în orice moment aş putea găsi ce caut într-un *bărbat din aceeaşi rasă cu mine* şi că de la ei nu vreau asta pentru că nu mă pot înclina în faţa lor ca spirit. *Orice* spaniol m-ar trata cum vreau eu să fiu tratată sexual… *C'est stupide.*

7 decembrie 1932

Mereu Henry. Ieri, pe la patru, când eram chinuită de dorinţa de a mă duce la Clichy, el îmi telefona într-o dispoziţie frenetică, vrând să mă vadă. De ce nu m-am supus instinctului?

Acum stau şi-l aştept, stau şi-mi aştept iubitul.

Înnebunea, visa moarte, era îngrozit de zgomote, nu era în stare să traverseze strada. Visul lui despre mine: „Erai aici, la Louveciennes, frumos îmbrăcată, ca o prinţesă, şi casa era plină de oameni. Erai foarte semeaţă. Am mâncat o grămadă şi m-am îmbătat. Mă simţeam groaznic – ca şi cum m-ai fi dispreţuit. L-am văzut pe Haridas (un hindus frumos pe care-l cunoştea Henry) dându-ţi târcoale. Apoi vine la mine şi zice: «Pentru tine s-a terminat, Henry; ţi-am luat-o»". Mare tristeţe. Henry mă întreabă: „M-ai înşelat luni noaptea? Ce s-a întâmplat luni noaptea?"

Aşa că vorbim despre toate, tot ce am scris, despre dorinţa mea de a-l abandona. Înainte să termin mă sărută, descheindu-mi rochia. Şi suntem pierduţi unul în celălalt. Şi tot restul se prăbuşeşte în faţa foamei noastre unul de celălalt. Beatitudine. Citesc testamentul oficial pe care l-a făcut şi râdem de el. Îmi lasă mie totul! A fost sigur că va muri! Mă aşez în genunchi în faţa lui şi plănuim ca atunci când voi pleca la Londra pentru Crăciun să meargă şi el – vrea să rămână aproape de mine. Şi are nevoie de o vacanţă.

Nebunia acestor câteva zile mă tulbură mai profund decât puterea şi echilibrul lui Allendy. Cu toate astea am nevoie de Allendy.

Vis: Hugh şi cu mine ne plimbăm pe un frumos drum întunecat. Eu sunt în furoul meu negru. Îi spun: „Când n-o să fie nimeni pe drum, o să-mi ridic furoul ca să-mi vezi coapsele când merg“. Văd albeaţa propriului meu trup în noapte. Trece un câine lup şi mă apucă de mână, şi nu-l pot scutura de pe mine. Hugh îi taie o bucată din coadă şi abia atunci câinele lup îmi dă drumul. Ne plimbăm şi apoi alunecăm împreună pe nişte dune de nisip – o minunată senzaţie de alunecare uşoară – nisip portocaliu, vaporos. Aterizăm lângă o mare secată. Locul pare arid, preistoric. Dar ridic privirea şi văd un oraş frumos, tot numai cupole, minarete, domuri aurii. Îl conduc pe Hugh la el. O vegetaţie superbă. Sunt întâmpinată cu o lectică stil Ludovic al XVI-lea, purtată de bărbaţi. Sunt prezentată unei femei care mă sărută erotic. E frumoasă, dar nu-mi place. Privind-o de foarte aproape, observ că are ochii la fel ca Paulette, aceleaşi pleoape strânse la colţuri – şi îmi dau seama de ce îmi displace.

Nu ştiu sigur cu cine mă plimbam, căci senzaţia de cădere în josul dunelor de nisip semăna cu aceea de plăcută topire şi cădere pe care o aveam în braţele lui Henry. Acelaşi vaporos, cald *glissement* dintre noi. N-am mai simţit cu nimeni acea moliciune a lui Henry; îmi aminteşte de o descriere a lui Lawrence.

Abandonarea mea în faţa lui Henry se pierde atât de total în moliciunea lui umedă încât tot ce ştiu e femeie şi penis, ca şi cum ne-am afla în pântece, amândoi, înotând în carnea şi umezeala ce dau acea supremă senzaţie de mătase, apogeul a tot ce poate trăi cineva când înoată gol în apă, când atinge mătasea, când vibrează în orgasm. Acea goliciune, acel întuneric, acea senzaţie orbitoare de carne şi umezeală care *este* sexul – din care ies ca dintr-o baie vrăjită. Şi *nu există* sfârşit – de zile întregi trăiesc într-o percepţie carnală; de zile întregi viaţa nu ajunge la mintea mea, ci mă atinge şi mă înconjoară exact aşa cum mă atinge el; viaţa e o continuare a mângâierilor lui. El lasă amprenta vizitei cărnii lui pe pielea mea, în pântecele meu, şi zile în şir nu-mi mai simt decât picioarele. Nici o lume în capul meu… lumea dintre picioare… lumea întunecată, umedă, vie.

7:30. În salonul lui Allendy, aşteptându-l pe Hugh. Nu mai ştiu ce fac. Tot ce ştiu e că nu vreau să-l pierd pe Allendy, aşa că nu-i pot spune despre Henry. Trebuie să spun că am terminat cu Henry, pentru că îndată ce mă aflu în braţele lui Allendy îl vreau pe Allendy. Şi astăzi ne-am sărutat nebuneşte, nebuneşte. Nu-mi mai dădea drumul, frenetic, repetând că trebuie să-l vindece repede, repede, pe Hugh, ca să mă poată vedea, să poată fi cu mine. Şi tot restul după-amiezii aceleia, de câte ori îmi aminteam apropierea lui, ameţeam.

De la Allendy, o oră mai târziu, m-am dus să-l văd pe Henry unde lucra; bunul meu Henry, bunul meu Allendy – şi eu simţindu-mă ca un diavol. Un diavol. Henry la lucru. Allendy la lucru. Henry al meu,

înfrigurat în pardesiul lui. Allendy serios, Allendy iubindu-mă mai mult decât îl iubesc eu, şi acum mai puţin înţelept, impetuos, găsind încântător tot ce spuneam eu, deşi eu ştiu că doar cochetam. Doamne, mă detest. Şi totuşi sunt fericită, sănătoasă; şi ieri Henry a spus că după ce a plecat de la mine cânta, şi eu cântam. Încă mai cânt şi sunt excesiv de fericită. Allendy. René Allendy.

În Café Terminus. Ieri eram beată şi îmi aduc aminte de ora aceea pe care am petrecut-o la Sorbona, ascultând o conferinţă despre „metamorfoza poeziei“ (ţinută de Allendy!) ca de marele meu divorţ de lumea intelectuală prin senzualitate! Caraghios. Incredibil. Acea oră de beţie în braţele lui Allendy, cât de mare, de ferm, de puternic era, intoxicarea mângâierilor lui, mâna lui pe picioarele mele, pe sânii mei; şi ceea ce a rămas cel mai obsedant întipărit în memoria simţurilor mele e că nu a fost nici o pauză, nici o întrerupere – nici o revenire la realitate. Când am auzit soneria care anunţa următorul oaspete m-am retras, dar la uşă, când plecam, Allendy încă îmi mai săruta ochii, colţurile gurii, urechile, aşa că l-am părăsit tulburată, şi tulburarea asta a continuat să clocotească în mine toată după-amiaza, toată noaptea, astăzi toată ziua.

La Sorbona. Atmosfera sălii de curs; castitate, seriozitate. Apare Allendy. E prima dată când îl văd de la distanţă. E mai ascuns, mai timid decât în cabinetul lui. Stă gârbovit. Gura lui victorioasă şi senzuală este ascunsă în barbă. Nu aud ce spune. Oricum mormăie, doctor, profesor, om de ştiinţă. Ce diferit de Allendy al meu – acel Allendy care înlătură realitatea ca să caute un *vis*, visul lui despre insula exotică, *le grand, le serieux, le beau* Allendy, *cel mai bătrân* din reţeaua Eduardo–Hugh – căci ei sunt fraţi, *toţi* bărbaţi neptunieni, fundamental acelaşi tip, aceeaşi imagine, grijă, activitate mentală, romantism, idealizare, învăţare, acelaşi misticism.

Trupul îmi este zdrobit – mereu un pic înfrânt. O noapte febrilă, oboseală, dar nu fac decât să-mi iau cu mine toate bucuriile în dormitor, unde căldura focului de lemne, sticla cu apă caldă, plapuma mă revigorează măcar atât cât să-mi pot spune povestea. Totul e bine. Dar dacă ar trebui să mă culc fără confidenţe! Ce povară. Aşa că am tremurat de frig toată ziua (Henry, dragul meu Henry, trebuie să-i iau un palton) şi mi-am purtat extazele cu mine, ca să fie păstrate picătură cu picătură, cuvânt cu cuvânt în jurnal.

Dacă am continuat să-l iubesc pe Henry, înseamnă că ceea ce mi-am dorit nu este o victorie, ci un bărbat pe care să-l iubesc.

June nu era destul de măreaţă, destul de generoasă ori destul de deşteaptă ca să ne lase în amintire ultima scenă a plecării ei. A trebuit

să se întoarcă şi să se poarte şi să vorbească precum o târfă vulgară de pe Broadway. June! fiecare frază a ei m-a dezamăgit. *Realitate.* Acum sunt „femeia aia bancher“. Îi spune lui Henry: „Acum ai femeia ta, o egală, acum ai să vezi ce-nseamnă un adevărat păianjen – o să te devoreze. E mult mai deşteaptă decât tine. Şi e în căutarea unui nou Guiler – are grijă de propriul confort. Ea n-o să fie săracă alături de tine, dar va veni la tine când vei fi bogat. Bineînţeles, am ştiut totul de mult. De asta am plecat la New York. M-am prefăcut tot timpul. Şi în ce hal şi-a bătut joc de mine – făcându-mă de râs. Crezi că am purtat vreodată bijuteriile ei? Sau batista ei coral? Le-am aruncat în closet. Iar în ziua în care am dansat împreună tremuram de ură faţă de ea. Aş fi fost în stare s-o ucid. O detest. E şireată şi diabolică. În acea ultimă noapte – m-a îngreţoşat cu minciunile ei. Minciunile ei. Şi, ştii, e bătrână. Tu o priveşti acum prin iluziile tale. Este o femeie bătrână pe care tu ai reîntinerit-o pentru o vreme. Uită-te la ea de aproape. Nu cred că l-a întâlnit vreodată pe Gide“.

Şi aşa mai departe. Nu numai nevrotică, anormală, nebună, ci şi vulgară şi josnică, stupidă şi distructivă. Până şi crimele, nevrozele cuiva au valenţe de frumuseţe. Ale lui June dezvăluie faţa unei evreice jalnice, suspicioase, pervertite de bani. June gură-spartă, cum am numit-o când Henry m-a întrebat de ce după douăsprezece ore de discuţii a putut spune adio surâzând!

Fred e neliniştit, crezând că toate astea mă afectează. Are dreptate. Sunt revoltată şi furioasă pentru că din nou am înfrumuseţat, am avut încredere. Întreţinuta infamă, târfa. Nu. Asta am spus-o la mânie. Pur şi simplu nu ştie să piardă.

Momentul în care am realizat umorul situaţiei a fost când a suspectat că nu l-aş fi întâlnit niciodată pe Gide. Dar împotriva unei poveşti de-ale mele ea a inventat o sută ca să-l impresioneze pe Henry. Nu am nici un sentiment de vinovăţie! Doar îmi vine să râd. Şi mai mult când Henry a început să spună, în faţa lui Fred, că Jean o abandonase pe June, fusese aşa de dezamăgită de ea încât voise să se sinucidă. Îi scrisese lui June o scrisoare frumoasă pe care Henry o citise, în care spunea cum a apăsat pe trăgaciul revolverului de două ori şi cum nu s-a declanşat. La care Fred se înfurie brusc: „A scris Jean asta? A spus ea asta?“ O iubise pe Jean şi rămăsese cu mari iluzii în legătură cu ea. Henry a repetat declaraţiile. „Ei bine“, a spus Fred, „până aici. Eu am fost cel care a încercat să se sinucidă. Eu am fost cel care a încercat să apese pe trăgaci de două ori. Încărcasem revolverul cu numai cinci gloanţe, şi era construit pentru şapte. Nu ştiam că în acest caz glontele trebuia împins înainte. Şi Jean, Jean îi scrie lui June că ea a făcut toate astea!“

Era covârşit. Iar eu mă zvârcoleam de râs – eram în convulsii. Henry

la fel. O, falsitatea, falsitatea, copiii, copiii, copiii mincinoşi care-şi cred propriile minciuni!

După cum eu mi-am crezut propriile minciuni, după cum tatăl meu şi-a crezut propriile minciuni!

Henry, bietul Henry, n-a putut spune mare lucru ca să stăvilească discursurile lui June. Dar aseară a fost un amant înfocat, şi am fost fericită – pe când ne odihneam m-am făcut mică în braţele lui. Eram somnoroşi, relaxaţi, fericiţi, moi, calzi. Pentru prima dată am adormit în momentul acela – fără să gândesc – fără să gândesc – având încredere. Şi în adâncul sufletului meu, o tristeţe, revoltă legată de June, bucurie că Henry se va elibera de ea – că va fi în siguranţă. Nu-mi pasă ce se întâmplă acum. *El* e în siguranţă.

Henry *ştie* că m-a resuscitat – mi-a dat viaţă – pentru că este adevărat că muream – viaţa era goală pentru mine, goală intelectual şi fizic. Dar ăsta nu e un reproş la adresa mea, iar când Henry m-a reînviat am revenit la viaţă pentru a-l iubi cum puţini bărbaţi au fost iubiţi.

13 decembrie 1932

Seara. June vorbeşte din nou cu Henry făcând *eforturi disperate să-i distrugă iluziile despre mine*. Şi ce venin feminin. Acesta e adevăratul test al dragostei lui Henry!

Am avut o după-amiază ciudată, Henry şi cu mine. *Lovitura sub centură* a lui June privează de înţelepciune, de cumpătare. Eşti tentat să te cobori la nivelul ei şi să lupţi cu cuvintele ei, cu instrumentele ei. Dar astăzi sunt mai liniştită. Henry şi cu mine începem prin a face amor, minunat, la unison, aproape adormind. Şi atunci ştiu că vorbele lui June îi persistă în minte, rozându-l. Începe prin a-mi spune că June a zis că el e homosexual şi eu lesbiană.

Undeva adânc, în capul lui plutesc cuvintele lui June. Vrea să-mi spună pentru că nu poate să nu-mi spună totul. Ezită. Mă întind deasupra lui şi încerc să-l conving. Atunci începe:

— Lucrul cel mai rău pe care l-a spus June a fost că eşti atât de moartă, atât de moartă, încât ai fi putut fi fermecată de *oricine* – s-a întâmplat să mă nimeresc eu, asta-i tot. Voiai senzaţie cu orice preţ. Eşti atât de moartă, încât corpul tău n-are miros – nu are nici o aromă. Că am devenit cu siguranţă homosexual din moment ce pot iubi o femeie fără sâni.

Mă aşteptasem la ceva groaznic şi toate astea nu m-au afectat. Ştiu de ce. I-am spus lui Henry:

— Ascultă, asta nu mă doare pentru că este foarte departe de adevăr. Nu sunt îngrijorată cu privire la cât de vie sunt – nici că aş căuta senzaţii. Ceea ce doare într-o caricatură este când se apropie de

adevăr. Mă doare doar când June îmi atacă limitele fizice, pentru că ăsta e un adevăr parţial: *nu* aş fi putut face tot ce făcea ea. Eu nu sunt sănătoasă ca un taur. *Asta* e adevărat. Cât de vie sunt – ei bine, tu ştii mai bine decât oricine. Mirosul meu – da – ştiu că ai observat – presupun că asta face parte din fragilitatea mea, delicateţea texturii mele, faptul că, nefiind grasă, nu transpir. În ce priveşte sânii mei, din moment ce am trup de adolescentă, cum ai spus tu, sânii mei sunt proporţionali.

Râdeam spunând toate astea, râdeam cu lacrimi în ochi. Deodată, Henry a devenit extrem de serios:

— Ştii că până în momentul ăsta, când vorbim despre ce a putut spune June mai rău despre tine, *nu am mai simţit niciodată* atât de acut *calitatea ta iluzorie*. Mă simt la fel ca în prima zi când am venit la Louveciennes, ca şi cum nu te-aş cunoaşte deloc, nu te-aş fi posedat, nu mi-ai fi fost familiară. Vorbind despre lucrurile astea şi întrebându-mă dacă sunt orb, am simţit că eşti o femeie *solidă, reală*. În acelaşi timp, ca într-un film în care apar un cadru după altul, suprapunându-se, văd toate feţele tale diferite, la infinit – diversitatea ta, felul în care schimbi mai multe roluri – şi totuşi simt că te concentrezi acolo – iluzie şi realitate la un loc, căci în realitate simt că te cunosc bine, intim – că nu mă înşel…

Am avut un sentiment ciudat de vrajă – un moment ca într-una dintre piesele lui Barry – o senzaţie precisă de adiere de vânt, o lume nevăzută care planează asupra noastră, văluri, perdele, farmece. Stăteam acolo, în transă, doar privindu-l şi ascultându-l pe Henry. Am spus:

— În centrul centrului eşti tu.

Aveam ochii umezi – înceţoşaţi – dar mă uitam la Henry *cu toată fiinţa mea*.

Îmi aminteam cum îmi spunea Allendy lucruri crude despre Henry, când mă afectau (dacă erau parţial adevărate) şi când nu; şi înţelegeam cum amândoi încercaserăm să vedem *prin* ochii celuilalt, să ne vedem *unul pe altul fără iluziile noastre*. Şi-acum momentul ăsta, topind întregul an şi readucându-ne în prima zi a întâlnirii noastre, la prima iluzie, la primul vis. Şi totuşi, între noi e un an de *intimitate*, de intimitate umană. Teste. Nu pot să scriu. Trebuie să mă întorc la asta. Încă mai plutesc.

Ne despărţim la uşă şi nu ne cunoaştem. Amanţi la început. Realitatea întreagă a trecut peste noi fără a ne cuprinde. Încercăm să deschidem ochii şi să ne vedem: Cine eşti? Tu eşti bărbatul care scrie porcării? Tu eşti femeia moartă, fără miros, fără sâni?

Încercarea de a mă ridica egal, pentru a atinge curgerea acelei clipe – a acelei transe. Ce s-a întâmplat cu mine? M-am trezit din posesia lui Henry atât de eterică – atât de uşoară. Toată durerea omenească,

failibilă, înlăturată, toată furia, sentimentele omeneşti – toate resentimentele, dorinţa de a mă apăra, de a o ataca pe June – toate astea au pierit din mine, s-au dizolvat. *Ascensiunea* – cumplita separare de viaţa umană – o culme! Sfinţenie. Trupul meu atât de uşor, trupul care se simţise pentru o clipă umilit, înfrânt – acum transparent, şi întreaga mea fiinţă înălţându-se, înălţându-se exaltată, intangibilă, ca după Răstignire. După durere, această desprindere divină, această transcendenţă. Mă îngrozeşte. Toate legăturile se rup, toate legăturile cu pământul, toată ura, toate resentimentele, realitatea. Simt această adiere de vânt, această ascultare în aer, acest suspans al altor prezenţe. Simt urechi şi ochi în jurul meu, siluete, muzică, foşnetul frunzelor, rostogolirea valurilor; simt ceruri şi cortine. Plutesc. Sunt ridicată. Mă înalţ. Merg. Urmez tot ce mă înconjoară. Sunt posedată. Ascensiune vertiginoasă.

M-am dus să mă culc. Am căzut. Am căzut în întuneric. I-am spus lui Hugh: „Sunt pe moarte“. Inima pare să mi se fi oprit. Iar în dimineaţa asta am fost epuizată. Nu ştiu ce înseamnă toate astea.

Sunt atât de fericită că pot să-l văd pe Allendy mâine. Îmi place forţa lui. Henry şi cu mine suntem copleşiţi de viaţă, de realitate. Cât de rănit s-a simţit că June l-a făcut homosexual.

Cât de proastă am fost de câte ori am crezut-o pe June, de câte ori m-am dezbrăcat în faţa ei. Cu câtă răceală m-a examinat. Ea nu ştie că Henry m-ar iubi şi dacă aş fi urâtă! Ea nu ştie ce e dragostea!

Înainte de a mă duce la Allendy am ştiut că ciocnirea cu realitatea m-a cufundat din nou în vise. Privirea mi se împăienjeneşte şi nu văd bine. Ochii îmi sunt înceţoşaţi, ca şi cum aş fi beată. În maşină vorbesc de parcă aş galopa pe un cal, şi lumea se clatină.

În starea asta mă duc la Allendy, şi nici săruturile lui nu mă trezesc. Îi spun ce griji îmi fac în privinţa realităţii, cum am impresia că o pierd mereu. Fie vise, fie senzualitate. Nu viaţă intermediară. Vise ori senzualitate. Ca în scrisul meu. Doar armonie superioară sau semitonuri.

Orice s-ar spune despre Allendy este doar o supoziţie. Are un fel absolut ciudat de a rămâne tăcut, suspendat, de a nu da niciodată un răspuns direct. Cât de departe merge imaginaţia lui? mă întreb. Uneori am impresia că nu mă înţelege când spune că s-ar putea să vreau să iau droguri din snobism sau că trebuie să-mi amintesc avantajele materiale ale căsniciei mele, sau că s-ar putea să-mi placă să ies în oraş numai de dragul de a ieşi. Există în Allendy limita vagă a convenţiei burgheze – dacă mi-ar cunoaşte câteva dintre extravaganţele, generozităţile şi faptele mele nedemne, i-aş părea mai degrabă un personaj dostoievskian decât o latină.

Astăzi îi ofer lui Henry experienţa securităţii, a amplitudinii. Se bucură de senzaţia nouă de a avea bani, haine, cărţi. În dimineaţa asta pleacă la Londra să scape de June. Ne vom întâlni în lunea de după Crăciun, de ziua lui. Şi el călătoreşte; ieri era deja *plecat*, imaginându-şi cum va fi la Londra. A spus: „Închipuie-ţi: eu, mâine, într-o cameră de hotel, stând în pat şi gândindu-mă la toate lucrurile pe care ar fi trebuit să ţi le spun şi n-am putut."

Dar mi le spune.

Ne sărutăm în faţa apartamentului mamei. Apoi simt sfâşierea groaznică a despărţirii de el. Îi simt absenţa. Astăzi lumea e schimbată pentru mine fiindcă Henry e într-un tren, Henry, care e jumătate din mine.

Pot să mă desprind de mine şi să mă văd în „rolul" meu în faţa lui Allendy. Ca să-l posed, îl las să creadă că psihanaliza a pus capăt devotamentului meu masochist faţă de Henry. Şi cât de complet, cu câtă grijă am elaborat povestea acestui sfârşit. Când m-a întrebat pentru prima dată pe un ton aşa de neliniştit şi eu am spus da – că o rupsesem cu Henry – mi-a plăcut izbucnirea de culpă a lui Allendy. Lucrau concomitent trei straturi diferite ale minţii mele. Un strat compunea tabloul despărţirii de Henry; cel de-al doilea înregistra faptul că Allendy nu-l înţelesese niciodată pe Henry pentru că vedea în el un duşman; al treilea era conştiinţa totală a perfidiei mele şi realizarea faptului că acum Allendy, psihologul, putea fi înşelat de minciunile mele. Era o descoperire ştiinţifică – şi una care mă tulbura omeneşte. Allendy este incapabil acum să gândească obiectiv. Îl păcălesc. Şi totul pentru că nu am avut curajul să spun: „Îl voi iubi întotdeauna pe Henry – şi pot iubi şi alţi bărbaţi. Dar Henry rămâne centrul vieţii mele. Accepţi să mă împarţi?"

În faţa expresiilor şi sinceităţilor lui Allendy am uneori aceeaşi senzaţie pe care o am în faţa lui Hugh: o umilinţă obscură şi adoraţie pentru o integritate pe care eu n-o am. Astfel, din laşitate, încep să înşel. Allendy, psihanalistul, mă crede simplă şi pură. Şi ce ar înţelege el din minciunile mele? Ruptura cu Henry a devenit un conflict atât de viu în mine că au fost momente când mă simţeam ca şi cum chiar ar fi avut loc, iar adâncimile regretelor mele pentru Henry mi-au dovedit că nu m-aş putea despărţi de Henry! Ca să i-o relatez lui Allendy, am intrat într-un joc complet de imaginaţie. De două ori, când eram supărată pe June, mi-am transferat agitaţia şi am atribuit-o unor scene cu Henry. Henry acţionând ca în visul pe care mi l-a povestit – sfâşiat, copleşit. Şi îi spun lui Allendy, ca pe un fapt real, o afirmaţie care rămâne adevărată în toate aspectele ei cu excepţia timpului: n-aş avea niciodată curajul de a-i abandona pe alţii pentru că eu cunosc prea bine durerea de a fi abandonat. Am făcut-o – dar am nevoie de forţă pentru a susţine această decizie.

„Forţa“ pe care o capăt este în pledoaria lui Allendy: „Doar nevroza ta te-a făcut să-l iubeşti pe Henry, tu – o femeie atât de extraordinară – o femeie atât de rară“.

Privind în urmă la toate astea, singura lor valoare vine din devotamentul sincer al lui Allendy; mie însă mi se par ridicole în lumina unei cunoaşteri mai profunde a lui Henry. Peste câţiva ani, s-ar putea să fiu obligată să recunosc înţelepciunea lui Allendy şi să admit din nou că iluziile mă orbesc complet. Dar nimic din ce-ar putea face Henry acum nu mă va surprinde vreodată – nici cea mai mare crimă – *îl cunosc*; i-aş putea ierta orice.

I-am spus într-adevăr lui Allendy ieri că în psihanaliză nu poţi da toate amănuntele care fac o simplă afirmaţie mai puţin adevărată. Sunt toate prea simple, frazele lui, uneori prea literale.

În timp ce scriu, viaţa mea se prăbuşeşte odată cu revelaţia totală a slăbiciunii lui Henry.

Trebuia să fi ştiut când i-am dat bani pentru Londra că avea să fie un test pentru el. Ştiam că dacă îl prindea June avea să-i ia. Sau că i-ar putea cheltui pe o târfă şi pe băutură. De ce am făcut-o? Tocmai, pentru a şti. Aşa că June îl prinde cu o seară înainte de plecare şi ca o nemernică şi o şantajistă perfectă îl sperie şi îl terorizează, golindu-i portofelul.

Foarte bine, dacă asta ar fi caritate inteligentă – dar Henry ştie, şi zilele trecute spunea că s-a săturat de felul prostesc al lui June de a risipi banii. Aşa încât cunoaşte stupiditatea gestului său, slăbiciunea lui. June nu face decât să mă *şantajeze* pe mine, asta-i tot.

Scrisoarea lui către mine este atât de slabă. Acum demonstraţii de furie, curajul de a înfrunta ce e mai rău. Nimic. Totul nu e decât slăbiciune – asta-i tot. Slăbiciune. Şi ăsta-i bărbatul pe care îl iubesc!

Îl implorasem să se ducă la Londra – pentru că mi-era insuportabilă imaginea lui Henry, laşul, ascultând insultele lui June la adresa mea fără s-o oprească.

L-am implorat să vină la Louveciennes şi am aşteptat, distrusă. Mi-a telefonat: „Sunt supărat, furios pe mine însumi. Bineînţeles că eşti rănită. Mă simt îngrozitor faţă de tine. O urăsc pe June. Plec la Londra în seara asta. Fred mi-a venit în ajutor. Plec ca să nu se întâmple din nou. Mi s-a părut că aşa trebuia în momentul acela – asta-i tot ce ştiu. Uită. Nu-ţi face griji, Anaïs“.

> *În scrisoarea lui:* După o conversaţie amară, greţoasă, mă simt umilit, profund ruşinat. Ai fost acoperită cu noroi. Agonie, asta am îndurat. Şi de ce am suportat-o nu ştiu, eventual, doar dacă am vreun sentiment de culpă. June e dincolo de raţiune. A înnebunit. Cele mai rele ameninţări şi incriminări. Nu mă gândesc decât la tine. *Tu* ai fost păcălită şi ea a trebuit să mă folosească pe mine pentru a te păcăli. De aceea m-am prăbuşit şi am plâns. E capabilă de orice – te iubesc, asta-i tot ce contează.

Ar trebui să înţeleg toate astea – să mă aştept. *Eu* sunt cea slabă.

Sunt slabă în dragostea mea pentru Henry. E o slăbiciune pentru mine să iubesc un bărbat ca Henry. Îl iert imediat. Aş vrea să fi putut merge cu el la Londra.

Eu aş fi ştiut cum să mă port cu June. Doamne, sunt slabă în dragoste, dar curajoasă în toate celelalte privinţe. June nu m-ar putea speria cu ameninţări. Bietul meu Henry, câtă nevoie are de mine, cum nu reuşeşte să se protejeze nici pe el, nici pe mine. Acum văd că nu poate lua viaţa în piept, că nu-l pot părăsi. Ştiu cât de dur ar fi Allendy dacă ar şti povestea asta. Deja simte că Henry foloseşte tot felul de tactici necinstite ca să mă înmoaie şi să mă dezarmeze. Allendy, care e puternic, detestă faptul că toată această bogăţie a dragostei mele se iroseşte pe Henry, iar eu sufăr din pricina bogăţiei de dragoste pe care Henry o iroseşte pe June.

Neputinţa pe care o simte o persoană puternică în a ajuta una slabă. Când l-am părăsit pe Henry aseară şi l-am sărutat, după discuţia pe care am avut-o, ar fi trebuit să fie destul de puternic ca să biruiască un balaur. Sigur că June poate fi înspăimântătoare cu violenţa ei, cu felul ei pătimaş de a fi – dar Henry nu are nici un pic de curaj, nici un pic de stofă de luptător. Nu poate lupta – el trebuie să fugă. Acum este la Londra şi eu mă simt în stare să mă lupt cu oricine, cu orice. Câtă vreme Henry, iubirea mea, e în siguranţă – departe. De acum înainte e foarte simplu. Trebuie să preiau conducerea. Nu trebuie să contez pe Henry. Dragostea mea e cea protectoare. Eu accept deziluzia, înfrângerea – n-o să-mi găsesc niciodată un bărbat întreg. Henry e cel mai aproape. Mi-a oferit atât de mult! Mai aproape de *dragostea absolută* n-am cum să ajung. Să ceri totul, să ceri perfecţiunea, *asta* arată ignoranţă. Eu nu mai cer nimic!

Voi da obolul meu de dragoste forţei lui Allendy – îmi voi plăti tributul. Vreau să încerc să iubesc un bărbat puternic. Vreau să nu mă distrug cu Henry. Am nevoie de amândoi. Am nevoie de forţa lui Allendy. Când viaţa mă terorizează, mă gândesc la el – am nevoie de el. Feminitatea din mine are nevoie de el. Am nevoie de bărbat. Iar bărbaţii au fost atât de protectori cu mine – atât de buni chiar şi când erau slabi – că am nevoie de ei pentru totdeauna, că mărturisesc această nevoie, această dependenţă de bărbat, iar în schimb ofer singurul dar al femeii: dragoste, dragoste, dragoste.

În toată această trăire febrilă, este uimitor cât de atentă şi tandră pot fi cu Hugh – cum nu-l „trec cu vederea“ niciodată, cât de conştientă sunt de micile sale victorii, micile stăpâniri de sine, trezirile lui, fiecare sentiment şi gând al lui. El trăieşte cu senzaţia că este iubit, apreciat. *Il y a assez pour tout le monde.* Grijă. Grijă. Conştienţă. Daruri. Nu uit nimic, fie că sunt fericită, fie că nu. Uneori trecerea de la un rol la altul mă înnebuneşte. Am vrut să mă duc să-l văd pe

Henry în seara asta, dar trebuie să-l aştept pe Hugh, care vine acasă devreme pentru că e obosit. Port costumul care-i place lui, temându-mă şi ştiind că m-a dorit în aceste ultime zile şi că nu pot să-l mai evit. Şi îi fac rost lui Allendy de un exemplar din Spengler şi îi scriu scrisori despre propriile lui cărţi.

O, Doamne, nu mă pot face fericită. Ca pentru a compensa mereu tânjirile mele eterne, mă gândesc la amănunte extraordinare pentru a înfrumuseţa viaţa altora. La naiba! De ce pomenesc de toate astea? Acum, când sunt nespus de răsfăţată cu dragoste! Pur şi simplu pentru că mi se pare nedrept faţă de mine ca Henry, Henry al meu, să fie un om slab! Bine, bine. Şi apoi? Tiparul fundamental al vieţii este bazat pe nedreptăţi ironice. Sau poate pe dreptate. Aş putea să spun şi că totul conspiră ca să răsplătească dragostea lui Hugh – cea mai mare – şi ca să mă păstreze pentru el prin aceea că mă privează de descoperirea adevăratului meu soţ!

L-am întrebat pe Henry dacă îl stânjeneşte jurnalul meu. Mi-a răspuns: „Nu – pentru că de obicei eu sunt cel care transformă alţi oameni în personaje şi îmi place să fiu transformat în personaj. Bineînţeles, poate şi pentru că până acum a fost cât se poate de măgulitor!“

Am fost absolut sinceră cu Henry (lăsându-l să citească jurnalul roşu şi majoritatea celor negre care au urmat, precum şi cea mai mare parte din acesta). Ce senzaţie de dăruire de sine. Risc atât de mult! în timp ce citeşte, mă simt torturată. Transpir şi tremur. E un chin cumplit. Jurnalul e singurul meu mister.

Ce ar face Allendy dacă ar şti adevărul? Spune mereu că minciuna se simte. Totuşi nu simte că sunt încă amanta lui Henry. Nu simte că îl iubesc pe Henry. Sau mă crede o persoană mai superficială decât sunt. Sau speră că pe el îl voi iubi mai mult. Nu am scrupule, pentru că deocamdată sunt aventura lui Allendy. Nu este în vreun pericol de moarte. Eu sunt dramă, exotism, insula pe care n-a văzut-o niciodată. Sunt necunoscutul. Este ceea ce s-ar putea numi o aventură de înaltă clasă. De fapt nu ne cunoaştem. Calitatea superficială a atracţiei pe care o exercit asupra lui nu este foarte diferită de cea pe care o exercită el asupra mea! Acum, când vorbesc cu el, aproape că mă întrerupe ca să mă sărute. Nu mă ascultă! *Voilà.* Asta am cerut – asta am căpătat. Şi pe urmă mă înfurii fiindcă simt că nu ştie cât de profundă sunt!

Bineînţeles, când vorbesc despre calitatea iubirii lui Allendy, s-ar putea să subapreciez nevrotic o iubire pentru că e lipsită de strălucire, de adâncime. El este controlat. Dar acum ştiu destul. Acum sunt destul de sigură ca să cred. Îndată ce sunt sigură de alţii, încep să fiu nesigură de mine însămi. Îl iubesc pe Allendy la fel de mult cât mă

iubeşte el? Inversare amuzantă. Sănătoasă.

De ce nu-mi pot imagina viaţa lui sau, dacă o fac, nu-mi place – aşa cum nu-mi imaginam viaţa lui John, care mă dezgusta? Şi viaţa mea e la fel de străină pentru el.

De ce această obsesie a mea de a mă întrepătrunde cu alţi oameni? De ce nu pot să trăiesc mai la suprafaţă, să-l accept pe Allendy fără acea luptă minuţioasă de a înţelege totul? Tot ce face Henry este inteligibil pentru mine. Înţelegerea şi dragostea se întreţes pentru mine în mod inextricabil. Pentru mine, înţelegerea este dragoste. De aceea mă îndoiesc că voi avea vreodată o *expérience de passage,* o aventură de o noapte.

June, în cele din urmă, nu e foarte deşteaptă. Lasă la despărţire o impresie care numai frumoasă nu e! Dezvăluie o urâţenie care va marca naivitatea sentimentală a lui Henry. Egoismul ei. Banii. Dorinţa de a mă exploata – toate astea l-au revoltat pe Henry. Cruzimea ei. (Nu-ţi imaginezi decât lucrurile de care tu însuţi eşti în stare.)

Nu poate să-ţi fie milă de June, pentru că ea e perfect capabilă să-şi poarte de grijă, e atât de agresivă şi de pretenţioasă. Acum *pretinde* să-i dau bani ca să se întoarcă în America!

18 decembrie 1932

Fred i-a dat lui Henry bani să meargă la Londra pentru că, la scurtă vreme după plecarea lui June, Henry şi-a dat seama că nu scăpase de ea, că scena avea să se repete şi să sfârşească în violenţă. În seara aceea erau să se omoare unul pe altul. June a fost destul de deşteaptă ca să-l facă să se teamă pentru mine – a ameninţat că o să-mi arunce cu vitriol în faţă, că o să mă împuşte, o să mă zdrobească, o să-mi calce faţa în picioare, o să mă şantajeze.

Sâmbătă dimineaţa m-am repezit la Clichy şi a fost o uşurare să ştiu că Henry plecase, în siguranţă. Mi se părea că acum viaţa nu mă mai putea speria. Pot s-o înfrunt pe June. Aştept să facă următoarea mişcare. Mi-am luat toate scrisorile de la Clichy după ce am primit un mesaj telefonic de la un bărbat să am grijă cu toate hârtiile incriminatorii. Şi să-mi încui uşile. *Très bien*. Am luat micul dejun împreună cu Fred. Mi-a plăcut cum l-a trimis pachet pe Henry la Londra. Acum June nu-mi poate face rău dacă nu-i poate face rău lui Henry. Mă gândesc întruna la Henry, aşteptându-i scrisoarea, vânzând lucruri pentru a face rost de bani să-i trimit.

La suprafaţă, culmea frivolităţii: cazinoul, Cabaret Montmartre, dineuri, filme, Café Colisée – şic – aristocraţie – discuţii cu Louise – scene cu croitoreasa. Ireal pentru mine. June, în capa ei neagră, căutând probabil senzaţia ultimă a răzbunării pentru toate umilinţele rasei şi vieţii ei, incapabilă să înţeleagă, să transceandă sensul şi cauza

înfrângerii ei. Şi eu mai loveam din când în când – nu dintr-un sentiment de culpă – nu – căci sunt prea conştientă că l-am salvat pe Henry, şi el e cel ce merita să fie salvat – ci din *milă*. Da, e incredibil, încă mai poate să-mi fie milă de June, care vrea să mă distrugă! Şi ştiu că e rea şi că e o criminală; mai ştiu însă şi că nu este *cu totul* rea – aş vrea – s-o pot urî. N-o urăsc decât atunci când se pune problema să-l apăr pe Henry. Ştiu că durerea ei e în cea mai mare parte egocentristă, că nu pe Henry îl vrea, ci victoria ei (dacă s-ar putea să-i fie dat Henry acum, n-ar rămâne să trăiască cu el). Şi când vorbeam despre a o accepta pe June şi a-l împărţi pe Henry, îl voiam atât de mult pe Henry încât eram gata să îndur orice tortură – cea mai rea dintre toate torturile pentru o femeie: să fie într-un rol secundar. Nu ştiam atunci că aveam să devin favorita şi apoi singura femeie – căci acum Henry nu mai poate fi decât sexual infidel, asta-i tot.

Am impresia că aş fi avut mulţi copii: Joaquin, Thorvald, Eduardo, Hugh, Henry – şi un soţ numai din când în când.

Sunt singură în seara asta. În momentul acesta soţul este Allendy, bărbatul pe care mă pot sprijini. Dar simt că şi asta e o iluzie, pentru că… ei bine, pentru că nu-l interesează copilul meu preferat, Henry!

Stau în subsol şi mă gândesc câtă poezie e în Henry când ochii lui albaştri faustici mă privesc şi el spune: „Mâini ca muzica…“ Unde e în seara asta şi la ce se gândeşte?

Hugh spune: „Am locuri bune în tren. Vreau ca excursia asta [la Londra] să fie ca o lună de miere. Vii cu mine. Este atât de minunat că te pot lua cu mine. Vreau să te simţi foarte bine“.

Nu vrea să audă de economii. Şi mă gândesc cât de mult aş vrea să am banii ăştia pentru Henry. Sunt hotărâtă să câştig bani, să-i pot da mereu şi să-l pot proteja mereu pe Henry.

Cât de răsfăţată sunt – cât de răsfăţată. Cum mi se recompensează pustiul vieţii mele trecute. Bogată în dragoste, bogată în prieteni, bogată în casa mea şi lucrurile mele frumoase, bogată… atât de plină în mine însămi, atât de plină de planuri, cărţi, idei. Când mă uit la maşina de scris, sunt conştientă că nu pot să ajung la zi cu scrisul.

21 decembrie 1932

Henry, dragostea mea, tocmai m-a părăsit. Incandescent. A fost oprit la graniţa engleză pentru că avea prea puţini bani la el! Chestionat. Interogat. Deportat. Purta cele mai ponosite haine ale lui.

Mă grăbesc acasă luni când aud că e la Louveciennes. Îl înduplec prin linguşiri să rămână peste noapte ca să-mi liniştească anxietatea. Şi apoi se întâmplă ce se întâmplă de obicei: ne vărsăm unul în celălalt, ne împletim. Trebuie să joc teatru superb ca să calmez gelozia

lui Hugh seara. Toţi trei îl citim împreună pe Rank – cartea lui Rank *Art and artist*, cartea pe care voiam s-o scriu eu! Deşi Hugh e în cea mai bună formă – lucid, alert, înţelegător – sunt atâţia curenţi între mintea lui Henry şi a mea. Henry îmi spusese sau scrisese ceea ce citim acum. Uneori eu o spusesem şi scrisesem!

A doua zi Henry îmi dă bună dimineaţa cu un gest al mâinii prin neglijeul meu de satin şi ajungem simultan la orgasm în picioare, în hol, în timp ce Emilia pune masa pentru micul dejun.

O nouă zi de discuţii, discuţii şi de lectură cu Hugh. Hugh spune: „Când pleacă tipul ăsta, Henry?“ Mă cicăleşte, bombăne. Dar sunt dumnezeiesc de fericită. Când e pentru Henry, până şi gătitul e o binecuvântare. Îmi ridic trena de satin şi mi-o prind la piept ca să fac cafea şi sandviciuri la miezul nopţii. Greutatea discuţiilor noastre îmi clocoteşte în minte. Dacă aş putea să revărs în jurnal lectura şi ceea ce spune Henry, ar fi o sărbătoare a metafizicii, psihologiei, artei, ştiinţei, biologiei moderne. Uriaşă.

Dimineaţa aduce veşti bune. Nu trebuie să mă duc la Londra. Hugh pleacă singur. Henry rămâne la Louveciennes. O să lucrăm împreună.

Henry şi cu mine avem o discuţie ciudată, rece, despre Hugh. El îi pare lui Henry, în cel mai bun caz, un tip limitat. Din afară, pentru alţi ochi, pare că eu fac parte din posesiunile lumeşti, pământeşti ale lui Hugh – că în esenţă el este cel puternic, că *soarele* (succesul) este planeta care-l guvernează. Eu sunt o achiziţie. Sunt un instrument al *ascensiunii* lui. A ales o artistă, o femeie care poate fermeca. Mă foloseşte (viaţă socială într-o proporţie prea mare, mereu invadându-mi orele de lucru). În schimb, mă protejează, mă iubeşte, mă răsfaţă. Dar în aceeaşi măsură mă ţine prizonieră. Sunt un artist, dar nu trăiesc ca un artist. Sunt nevastă, femeie socială; am o mie de îndatoriri. Pe puţinii, foarte puţinii prieteni pe care mi i-am *ales* (June şi Henry, singurii care mă stimulează), a trebuit să mă lupt ca să-i văd.

Asta, zice Henry, explică rebeliunile mele (mereu predic împotriva vieţii de societate), experienţa jurnalului meu ca o excrescenţă a frustrării (ah, anii de frustrare), şi de asemenea explică decizia mea rece de a face excursii, de a-mi lua libertatea de care am nevoie, pentru că trebuie să trăiesc ca un artist şi l-am slujit omeneşte pe Hugh, l-am răsplătit cât de echitabil am putut. E mândru de mine, el se află pe calea spre succes, spre putere. Eu nu vreau putere, ci numai artă şi pasiune. Dovada acestui fapt este că, dacă mi-aş fi dorit putere şi viaţă socială, lux, m-aş fi măritat cu un cubanez bogat, în timp ce eu m-am măritat cu Hugh crezând că mă mărit cu un poet, un intelectual, un artist. Crezând că banca a înăbuşit artistul, am încercat să-l smulg pe Hugh de la bancă. Şi am greşit. Hugh e interesat de artă, îi este devotat, dar nu este un artist. Eu sunt justificarea ideală pentru

dragostea lui de putere. Eu sunt obiectul, receptorul ideal al acestui tribut. Dar el se exprimă prin putere. Am uneori această senzaţie când îmi spune: „Eşti o mare investiţie. Îmi eşti de mare ajutor în munca mea. Îmi place să te cunoască toată lumea. Atunci au o părere mai bună despre mine. Sunt atât de mândru de tine“.

Dar orice femeie atrăgătoare ar face asta. Henry zice însă că nu, că Hugh, care are simţul valorii, a ales o femeie valoroasă, o femeie marcată de geniu, un *article de luxe*. Bineînţeles, nimic n-a fost planificat. A devenit astfel. Instinctele ne conduc. Toate felurile de instincte egocentriste. Este de asemenea posibil ca un instinct să-mi fi spus că nici unul dintre peţitorii mei cubanezi nu mi-ar fi putut fi un protector atât de loial pentru că ei nu erau atât de subtili încât să aprecieze artistul.

Oamenii fac lucruri care par inocente şi totuşi dezvăluie o autoprotecţie ascunsă. Henry pare să creadă că am fost prinsă într-o viaţă nepotrivită pentru dezvoltarea mea ca artist – o viaţă obişnuită. Prinsă, păcălită! Îşi face griji pentru paginile mele care stau şi aşteaptă în timp ce eu alerg de colo-colo după cumpărături pentru familia lui Hugh, distrându-i pe clienţii lui Hugh, în vreme ce Hugh şi Allendy discută cum să mă împiedice să mă amestec din nou cu gloata din Montparnasse. Allendy îl confundă pe Henry cu boema din Montparnasse! Hugh măcar se ridică în apărarea intelectului lui Henry. Iar eu mă ridic, în sinea mea, împotriva lumii limitate a lui Allendy. Artistul se revoltă. Şi Henry mă salvează. Henry mă alimentează, întăreşte artista cu minunată grijă. Este preocupat de mine, are atâta grijă de munca mea. Incredibilă, încrederea lui în mine.

— Nimeni altul nu mai face aşa ceva. Încântător. Minunat. Ce şi-au dorit să scrie Jolas şi ceilalţi. Singurul tău defect, Anaïs, e că pierzi prea mult timp sprijinindu-i pe alţii. Şi adeseori necritic. Simplul fapt că ai putut crede că Hugh este un mare intelect, un scriitor…

— Ca şi speranţele tale în ce-o priveşte pe June! Îl tachinez.

Très bien. Dar, îndată ce Hugh vine acasă, cortina cade peste luciditatea mea şi găsesc multă nedreptate în judecata mea obiectivă – şi mă simt vinovată, aşa cum Henry se simte vinovat faţă de June, pentru că amândoi suntem nişte visători excesiv de tandri, de blânzi. Şi cu cât aflu mai multe asemănări între Henry şi mine, cu cât este înţelegerea noastră reciprocă mai profundă, cu atât e mai mare vechea mea spaimă ca Henry să nu-mi fie luat. Sunt momente când pare atât de ros de griji, atât de profund, atât de atent, atât de bun încât îmi vine să plâng. Şi în aceste momente îl ador – iar în altele pare atât de sexual, de carnal, de înroşit de vin, de expansiv, de proaspăt, încât mă aduce la frenezie. Savantul, filozoful, senzualul – în fiecare punct îi vin în întâmpinare, îl iubesc, mă potrivesc lui.

El e uimit să descopere o nouă latură a mea. O latură ironică, înşelătoare, ştrengărească. Hugh a descoperit că radiatoarele erau prea încinse – au avut loc discuţii serioase despre prostia Emiliei. Hugh s-a dus în pivniţă să vadă, foarte, foarte serios. Stăteam în picioare în faţa lui Henry şi râdeam: „Henry, radiatoarele sunt prea încinse. E grav, foarte grav“. M-am aplecat ca un pitic, râzând, strâmbându-mă, zeflemisind. Henry a reacţionat imediat cu propria-i maliţie. A râs şi şi-a strecurat mâna între picioarele mele.

Fac tot ce pot să-l trimit pe Hugh de acasă într-un confort plăcut. Am petrecut ore întregi gândindu-mă, planificând, lucrând pentru darurile care-l vor face popular printre cei de la bancă. Mă îngrijesc de o mie de amănunte – toate practice – cu cea mai mare atenţie. Nimic neterminat, nici o scrisoare lăsată fără răspuns. Şi pot face toate astea pentru că Henry şi cu mine vom petrece zece zile împreună, zece zile, zece zile!

Henry, cărţi, munca noastră, discuţiile noastre şi patul oriental mare, moale. Totul e bine.

Totuşi sunt tristă, pentru că totul e bine doar relativ – Hugh, de exemplu. Hugh, după o săptămână de muncă grea, trebuie să mă lase ca să stea cu familia lui, unde nu e fericit. Hugh, care vrea să stea cu mine. Aşa că mă revanşez, de trei ori mai mult, plină de remuşcări, făcându-i mici cadouri, purtându-i de grijă, jucând teatru. *Mon Dieu!* Voi pune halatul de satin care-i place lui – voi fi atât de iubitoare, atât de iubitoare, ca să mă revanşez pentru mâine. Henry telefonează în fiecare zi – temându-se că planurile ni s-ar putea schimba. Şi cu un amuzant simţ al proprietăţii, ia în posesie Louveciennes şi pe mine. Îi va spune Emiliei cum îi place friptura!

Mult din ceea ce citesc din Rank va lămuri indicaţiile pe care le-am avut despre artist. Ce eforturi fac ca să înţeleg! Sunt momente în timpul discursului lui Henry când mă simt într-adevăr obosită, într-adevăr ca o femeie aflată în căutarea celei mai dificile cunoaşteri. Tremur pentru că mă întreb când va eşua mintea mea, când se va dovedi insuficientă. Totuşi, la fel ca Louise, am senzaţia că pot fi făcută să înţeleg totul – că la vârsta lui Rank aş putea fi în stare să scriu o carte ca a lui Rank – dar sunt femeie, ştiu, şi mintea femeiască este imperfectă – sau aş spune mai degrabă că e insuficientă. N-ar trebui să fiu atât de ambiţioasă. Ambiţia mă oboseşte. Vreau ca Rank, Henry şi Allendy să îndeplinească marile sarcini. Eu îmi voi îndeplini sarcina de femeie. Voi învăţa destul, voi înţelege destul ca Henry să poată discuta cu mine.

Replica la remarca lui June despre faptul că îmi lipseşte mirosul: Emilia se duce să facă în baie curăţenie după ce am fost eu acolo şi

spune: „E atât de bine să intri în baie după *señora*; miroase frumos – a parfum –, înainte, la cele două doamne la care am lucrat, nu puteam să sufăr să intru, mirosea aşa de urât“.

Adoraţia Emiliei pentru mine se bazează pe „bunătatea“ mea, pe „ciudăţenia“ mea şi pe „frumuseţea“ mea. Îi place să-mi atingă părul fiindcă e mătăsos, îmi admiră eleganţa, ideile, înălţimea. Adună toate fotografiile cu mine pe care le arunc şi le ţine în camera ei. Îi place Henry şi felul în care ne bucurăm unul de altul. Minte pentru mine, mă slujeşte, mă protejează, ar face orice pentru mine, ar munci pe degeaba.

Noaptea de Crăciun. Doar o notă. Schimbare de atmosferă, de viaţă. Henry stă la biroul meu, sortând numeroasele însemnări ca să le dau la legat. Biroul meu e acoperit cu manuscrisele lui. Cărţile lui de referinţă sunt aliniate în faţa lui. E doar în cămaşă. Însemnările acelea care mi-au produs o impresie atât de covârşitoare când le-am citit prima dată, pe spatele scrisorilor lui din Dijon. Acele note despre aventurile sale, despre boemismul său, viaţa lui cu *Bubu*, pe care a trăit-o cu o intensitate rar experimentată de cineva.

Stau întinsă pe canapea, cu numărul suprarealist din revista *This Quarter*.

E prima dată când scriu în jurnal în faţa lui Henry. Sunt stânjenită. În acelaşi timp, vreau să scriu exact aşa cum un beţiv vrea să bea. Totul scapără în mine, ca şi cum cineva ar apăsa cu degetele pe pleoapele mele închise. Scapără. Patru sau cinci imagini suprapuse: Hugh la Londra cu familia lui. Allendy la Sorbona. Mama singură, întristată de marile schimbări petrecute cu fiica ei. Nu mai există îndatoriri. Nu mai există Crăciunuri. Doar Henry şi cu mine, lucrând împreună în liniştea de la Louveciennes. Clopotele de la biserică bătând. Pacea de a şti ce este drept în mod suprem şi divin. Lumea este în sfârşit concentrată. Ãsta e centrul. Şi în mod ciudat – centrul nu poate fi decât un cerc complet, bineînţeles, pe care nu l-am cunoscut niciodată până acum pentru că nu eram altceva decât o lună în creştere, un semicerc curbat, curbat într-o tânjire căscată, dureroasă, încolăcit în jurul golului, cu braţele adunate spre a prinde nimicul, o linie neterminată, o viaţă incompletă, o curbă întreruptă, suspendată deasupra lumii, palidă de neîmplinire şi strălucind acum rotundă, rotunjită, completă într-o splendoare geometrică, în totalitate, într-o măreţie absolută. În noaptea de Crăciun luna a strălucit plină, şi acest fapt singur e sfânt; numai pentru asta ar trebui să bată clopotele şi să se înalţe muzica, şi oameni cuprinşi de sfială să urce treptele catedralei; pentru miracolul marii împliniri absolute dintre bărbat şi femeie, pentru miracolul totalităţii.

Henry spune uneori, când e într-o dispoziţie absurdă: „Nu scrie asta

în jurnal!“

Henry şi cu mine ne punem pe treabă. Scriu trei pagini despre vise. El lucrează la broşura lui. Plouă. Îmi fac indexul la jurnal. Visez. Visez. Nu mă pot obişnui cu completitudinea. Înot în ea, explorând-o. Privesc cu ochii mari la exuberanţă – el face salturi savante prin camera mea, dezbrăcat. Vorbim până ameţim. Îmi vin idei fantastice. Idei pe un pat moale de carne. Sunt uluită. Mă cufund în plăcerile mele cu o moliciune orientală.

26 decembrie 1932

Când gândurile mele merg în paralel cu ale lui Rank: „Homosexualitatea greacă – maestrul – fie el filozof ori sculptor, sau, cu alte cuvinte, artist al vieţii ori al formei – nu se mulţumea să-şi înveţe discipolul sau protejatul doctrinele ori cunoştinţele lui. *El avea impulsul artistic autentic de a-l transforma în propria sa imagine, de a crea“*.

Iată ce am scris despre Ana Maria: „Îmi dau seama cât de mult m-am îndepărtat de adevăratul lesbianism şi cum doar artistul din mine, energia dominantă se extinde în alţii pentru a fecunda femei frumoase pe un plan greu de înţeles şi care nu are absolut nici o relaţie cu activitatea sexuală obişnuită. Cine va crede cât de largi şi de înalte îmi sunt ambiţiile când parfumez frumuseţea Anei Maria cu cunoştinţele mele, cu experienţa mea, când o domin şi o curtez pentru a o îmbogăţi, pentru a o crea?”

Henry bate la maşină frenetic. Se opreşte spre a mă ului cu cuvinte. Ore în şir de discuţii, de lucru. Henry e atât de înţelept în privinţa mea şi a muncii mele – *el e bun cu artistul* – preocupat deoarece crede că sunt prea feminină, că aloc prea mult timp casei, lui, altora, că mă eschivez de la marea misiune finală a artei mele, că o înşel cu jurnalul – că el nu crede în forţarea sfârşitului jurnalului, dar că o problemă este pur şi simplu înlocuită de alta şi că arta ar trebui să prevaleze asupra jurnalului. Jurnalul este o evadare din problema artei mele, suplineşte ceea ce îmi lipseşte în comunicarea cu ceilalţi, compania, dar acum am simţit eu însămi nevoia de a-l face mai artistic, de a-l transforma într-un caiet de însemnări pentru creaţia mea.

Cu toate acestea, când am o jumătate de oră liberă, o ofer jurnalului. Dar este o cale ocolită către carte. Pagina din jurnal este *punctul meu de pornire*. Henry vrea să mă vadă *avântându-mă* liber şi producând mai multă *artă* şi mai puţin *jurnal*. Cred că mă îndrept în direcţia asta.

Acum sunt în culmea înfloririi ca femeie – având grijă de casă, subordonând totul muncii lui Henry. El scrie extraordinar de bine, amplu, profund. E o bucurie să vezi biroul aşa încărcat. E atât de bine

că i s-au dat pentru prima dată securitatea şi tot ce are nevoie ca să lucreze – fără nelinişti, chiar fără întreruperi.

Nu cred că artistul din mine e în pericol pentru că, evident, ceea ce îi ofer lui Henry el îmi întoarce înmiit.

Bineînţeles, nu am lucrat. Am înotat în mulţumirea mea ca femeie. Pericol, pericol, presupun. Dar are Henry grijă. Şi la urma urmei, *ca femeie*, pur şi simplu femeie, rareori am fost atât de plenar fericită.

„Ducem o viaţă bogată“, spune Henry vorbindu-mi despre Jung, Ulise, Rank. Mă pune să-i citesc din Spengler cât îşi odihneşte ochii după scris. Sunt mereu ţinută în alertă. Am fost expulzată din miniaturalul meu univers femeiesc, mereu învârtindu-se în jurul unor *persoane* – Joaquin, Eduardo, Hugo, June, Henry, Allendy, Ana Maria – şi înot în extraordinare lumi noi.

1 ianuarie 1933

L-am lăsat pe Henry singur cu jurnalul meu la subsol şi m-am pregătit de culcare pentru că voiam să fiu odihnită pentru Hugh. Henry a băut o sticlă de Anjou şi a scris următoarele:

Ziua de Anul Nou, fac corecturile finale la caietul meu de însemnări despre Paris, din ultimii trei ani – în liniştea de la Louveciennes. Anaïs fardându-şi ochii, pieptenele ei pe paginile mele răzleţe şi pe plicurile din Tirol şi fragmente din camera lui [Howell] Cresswell de la Hotel Odessa. Toate astea reînviind în mine amintirea caleidoscopică a aventurilor din Paris, aşa că în timp ce termin de lipit fragmentele sunt tentat să mă aşez imediat să scriu o carte despre ele. Venirea la Louveciennes cu trenul, peisajul atât de neşters întipărit în mintea mea – cunosc fiecare palmă de pământ pe acest drum, şi fiecare piatră kilometrică, fiecare indicator, fiecare casă şubredă ori drum ori cinema, chiar şi o fermă de păsări sau un cimitir sau un teren viran, sunt însoţite de o învălmăşeală de asociaţii. Aşa că atunci când Anaïs observă că, în mod ciudat, n-am făcut nici un fel de însemnări aici, la Louveciennes, cred că singura explicaţie este că totul e încă atât de viu şi plin de sens, totul e încă atât de inconştient exploatat. Când îmi adun notele pentru prima mea carte despre Paris am senzaţia duioasă, sentimentală, plină de regrete de a pune între coperte ceea ce a fost cândva o viaţă bogată, vibrantă, pe care literatura nu o va reproduce niciodată şi de fapt nici n-ar trebui. Dar pe când puneam cap la cap aceste însemnări întâmplătoare, ce bucurie să descoperim că erau puţine amintiri din Louveciennes care puteau fi inserate în această haotică masă de fapte, evenimente, incidente, fenomene – tonuri liniştite ale unei colecţii de trăiri, de fapt – până şi un fleac precum un afiş de la cinematograful din Louveciennes, care îmi va aminti întotdeauna de plimbările mele până la tutungeria din sat, ori până la *épicerie* pentru o „sticlă de vin *bun*“ – Châteauneuf, Barsac, Meursault etc. Nu, dacă nu am scris despre Louveciennes e numai pentru că eu nu scriu istorie, eu o fac. Sunt atât de conştient de caracterul fatalist, predestinat al acestui Louveciennes.

Iată de ce, de exemplu, o ascult cu atâta plăcere pe Anaïs când, trecând împreună prin domeniul Coty, noaptea, îmi vorbeşte despre Madame du Barry, capul iubitului aruncat peste zidul grădinii, despre silueta ei elegantă, despre păstorii şi păstoriţele lui Watteau. În Louveciennes s-au plămădit o unitate şi un scop extraordinare. Aici m-am maturizat. Chiar dacă nu discutăm altceva decât o fotografie licenţioasă din *Frou-Frou*, pentru o clipă ea duce la lucruri măreţe.

Aici, în marea sală de biliard, unde cândva alergau şobolanii, Anaïs şi cu mine şedem împreună – sau eu mă plimb de colo până colo, gesticulând, în timp ce-i explic falimentul ştiinţei sau criza metaantropologică. Aici, la biroul ei, acoperit cu materiale zdrobitoare pentru viitor, dau frâu liber impetuoaselor mele gânduri şi imagini. Aici sunt libere să domnească toate imaginile care ne prind şi ne invadează şi sunt stabilite noi frontiere cosmologice.

Însemnările mele – în seara asta, când mă gândesc la ele, îmbălsămat cum sunt, realizez insuficienţa expresiei umane. Nici un artist nu poate ţine pasul vreodată cu propria-i viaţă. Aici o mie de gânduri îmi explodează în cap la o simplă rostire. Nimic nu poate fi adus vreodată la bun sfârşit. Ceea ce e important, mă gândeam în seara asta, e că Louveciennes devine *fixat* istoric în înregistrarea biografică a vieţii mele, căci de la Louveciennes datează cea mai importantă epocă a vieţii mele. Şi mă gândeam în tren cât de ciudat este că abia de curând am devenit atât de preocupat de înregistrarea vieţii mele.

Filozofia lui Spengler despre Grijă, pe care o aveau chinezii şi egiptenii – toate popoarele istorice! Aici, în Louveciennes, totul e „categorisit“, „etichetat“, „îndosariat“, „adnotat“, „legat“. Aici e sufletul „eului“ unui romantic istoric, conştient de marele său destin, atrăgând spirite înrudite, da, atrăgându-şi chiar propriii cronicari şi biografi – ca şi cum voluminosul său jurnal nu ar fi suficient. Aici nu trebuie decât să întorci fotografia şi soţul se vede pe sine, amantul se vede pe sine, prietenul se vede pe sine.

Aici ţi se permite luxul de a te vedea mereu în timp ce o mie de ochi te privesc continuu, te studiază, te înregistrează. Aici ochiul priveşte ochiul ce priveşte ochiul… *ad libitum, ad infinitum*. Aici toate marile procese cosmologice sunt dezvăluite, încurcate, împletite, descurcate. Aici toate lucrurile, marile procese cosmologice, sunt despletite artistic – un haos ce va fi ordonat din nou în dimineaţa următoare.

„Ai dormit bine azi-noapte?“ „Nu, m-a deranjat caracterul preselenar al viselor mele“. „Ce ziceai că spunea Rank despre tatuare?“ Şi astfel, la micul dejun, începe – de la tatuaj la tabu, prin toate capriciile interzicerii incestului, prin toate straturile „eului“ geologic, pentru a fi dizolvate în cele din urmă în cerneală – pp. 50-99 ale jurnalului vieţii mele. Şi totuşi această activitate păienjenească, această geometrie du Barry a *novecentisti*, e suflarea de viaţă a tuturor artiştilor însetaţi. În timp ce meditezi, cuvintele ies dansând din pereţi, subiectele sunt fixate, parfumuri distilate pe o hârtie frumos mirositoare – şi poate Madame de Staël însăşi repară un covor rupt sau pune un nou closet în camera de toaletă. Şi când Madame de Staël se întoarce este probabil plină de toate acele mari imagini primordiale pe care Salvador Dali vrea să ne facă să le înviem: excremente, masturbare, dragoste. Peştişorii de aur, care înotau cu nouăzeci de kilometri pe oră în bazinul de ciment de afară, sunt înlocuiţi de monştri de sticlă care înoată într-un acvariu electric – peşti psihologici care nu au nici o problemă, cu excepţia celei a Timpului şi Spaţiului. Peşti ai răposatului om de oraş cărora nu li s-a aruncat niciodată momeală, care n-au fost pescuiţi ori curăţaţi de solzi. Peşti ce înoată nemişcaţi – ca un substitut pentru viaţă. Sticlă, vieţi translucide, luminate de dedesubt de roci strălucitoare de cuarţ şi cristal.

Louveciennes, aşadar, se întrevede la orizontul minţii mele ca un fel de laborator al sufletului. Nu e nicidecum o întâmplare că problemele discutate aici sunt aşa cum sunt. Aici lucrul cel mai important este sufletul – tot restul trece pe locul al doilea. Şi aşa se face că viaţa se extinde până la bogăţia supremă, că doar câteva zile dobândesc magnitudinea timpului, că cel mai banal eveniment capătă semnificaţie.

Sunt întrerupt un moment – Anaïs citeşte peste umărul meu aceste rânduri şi se teme o clipă că dacă mă lasă singur s-ar putea să dau paginile înapoi şi să trag cu ochiul la gândurile ei secrete. Dar nu mi-a trecut niciodată prin cap să fac aşa ceva! Şi totuşi, dacă mă opresc puţin să mă gândesc, îmi dau seama că pe pagina care precedă aceste cuvinte ale mele s-ar putea afla o catastrofă. Nu-mi pasă oare? Nu pot spune asta. Dar într-un anumit sens este adevărat – într-un anumit sens nu-mi pasă prea mult ce se petrece în afara acestor graniţe pe care le-am stabilit împreună. Să-mi pese prea mult ar însemna un dezastru. Lumea asta nu e construită numai din dragoste şi credinţă şi speranţă etc. Lumea asta reflectă o dualitate eternă, în gândire şi acţiune. Cele mai fundamentale lucruri sunt uneori inspirate de bine. E inutil să încerci să controlezi vieţi, gânduri, evenimente. Libertate – ăsta e lucrul suprem pe care-l poate cere cineva. Şi oricine are o mare dorinţă de a fi liber va respecta această dorinţă la alţii. Şi marile drame umane emoţionale? Nimeni nu le neagă. Ele vor avea loc iar şi iar. Dar ele au loc în măsura în care capitulezi în faţa propriului sine biologic. Chiar dacă mâine toată această bogată lume de la Louveciennes, pe care tânjesc cu toată fiinţa mea s-o fi perpetuat, ar exploda în urechile mele, mă abţin să mă îngrijorez. Cred că dacă am învăţat ceva din numeroasele mele experienţe e că cea mai mare victorie a omului este să-şi cucerească frica. Puţini dintre noi apucă să-şi dea seama ce forţă puternică, atotdominatoare e frica. Frica e cea care împrumută atâta dramatism vieţii noastre – şi mai ales frica de sine. Acestui fel de frică, sau fricii nenumite, indescriptibile, neclasificate îi datorez tabloul cumplit al vieţii mele cu June. Frica de a o pierde, frica de a fi singur, frica de a înfrunta lumea – frica de toate. Şi într-o zi, când mi-am dat seama că nu mă mai putea teroriza, am devenit un om liber, un individ de sine stătător – deşi s-a întâmplat că în momentul acela, în ochii lumii, eram cel mai jalnic specimen de om imaginabil. Dar cine putea ghici forţa pe care o simţeam în oase? Cine putea ghici că sub exteriorul meu ponosit, neglijent, zăcea acum un suflet regesc? Oare pentru că am realizat cu atâta entuziasm că nici un fel de lanţuri nu mă puteau înrobi făceam un asemenea prăpăd în jurul meu? Oamenii spuneau adesea că eram un individ periculos. Emanam pericol (ce exprimare proastă). Oamenii simţeau ceva zdrobitor, distrugător la mine, deşi nu vorbeam prea mult – sau poate asta-i o minciună. Poate *eu* eram cel pe care îl ascultau, în timp ce eu am crezut tot timpul că eu îi ascultam pe alţii. Poate când vorbeam cu mine însumi aveam auditoriul cel mai mare. Poate că aici,

în această perioadă, când cu siguranţă cunoşteam sensul a ceea ce se numeşte „Mântuire“, făceam tocmai lucrul asupra căruia avertizează Jung – stabileam contactul cu „psihicul colectiv“. Şi care e acum cea mai mare dorinţă a mea? Ca atunci când mă voi confrunta în sfârşit cu un psihanalist eminent să pot lămuri o dată pentru totdeauna această chestiune a falselor valori, a „inflaţiei“, cum se numeşte. „Să vezi viaţa constantă şi s-o vezi întreagă“ – această frază îmi vine imediat în minte. Şi împreună cu ea un alt gând ciudat, fugar – va exista vreodată un psiholog destul de ferm, destul de răbdător, destul de profund şi de informat ca să mă asculte când voi rupe barierele comunicării? Vor exista destule creioane gata să noteze ce am de spus? Căci cine cunoaşte mai bine ca mine compromisul mizerabil, lipsit de sens pe care-l reprezintă arta pentru mine? De unde tânguirea mea perpetuă despre „a ţine pasul“? Pentru că sunt prea conştient de ceea ce înseamnă să trăieşti, de lumile pe care le traversez în câteva minute, volumele care se revarsă din mine într-o dispoziţie extatică. Pentru mine e ca şi cum tot restul vieţii n-ar fi decât materia primă şi pregătirea pentru aceste momente ca şi cum nu ar avea absolut nici o altă valoare. Aceste momente inspirate sunt eterne şi incomensurabile. Ele nu pot fi cântărite, judecate sau studiate şi interpretate din punct de vedere psihologic. În aceste momente se nasc lucrurile care recreează lumea, care zguduie şi destramă psihologii. Aşa cum Spengler a descris atât de frumos evoluţia sau apariţia ştiinţei fizicii ca pe „un incident“ în era diluviană a istoriei scoarţei pământului, la fel văd eu psihologia, aşa cum o cunoaştem acum, ca pe un fenomen tranzitoriu, imanent printre celelalte ştiinţe pe care artistul îl poate doborî cu o singură suflare dacă suflă destul de tare.

Fiindcă marea întrebare este mereu una de personalitate – putere, valoare individuală, forţă. Restul e schematizare, explicaţie, sistem, cauză şi efect, interpretare. În unele există sensul destinului, şi acestea, care sunt una cu destinul, nu au nevoie de psihologie – sau de vreun -ism, vreun cult, vreo teorie etc. Ele sunt cele care *fac* lumea.

O, Doamne, cum se deapănă vârtelniţa: văd un pahar spart pe jos şi o pată mare de Anjou, Anjou pe rochia mea neagră de satin şi picioarele mele albe desfăcându-se. Henry stând ca un înţelept într-un fotoliu în faţa şemineului şi acoperindu-mi faţa cu săruturi umede. Îi cos un nasture la pantaloni. El stă întins pe patul meu maiestuos, copiind pasaje din Spengler – culoarea lui e albastru de China. E romantic în ce priveşte femeile, totuşi se scoală dimineaţa şi îi scrie prietenului său Emil Schnellock că în cea mai mare parte a timpului ocupaţia lui este „să-şi dea jos pantalonii“. Îmi observă faţa într-o seară şi jură că în momentul acela par egipteană, întunecată, invulnerabilă, de neînduplecat – cu ochi îngheţaţi. Altă dată, la cină, spune că nu a cunoscut nicicând ceva atât de minunat alături de o femeie ca această viaţă a noastră. Îl scoate pe Banco la plimbare. Eu apăr psihanaliza şi îi furnizez noi împotriviri, noi idei de combătut; şi uneori plagiază, după cum şi eu îl plagiez pe el. Vrea să devină psihanalist ca să-şi câştige existenţa.

Într-o seară a venit Fred, iar Henry şi cu mine trăiserăm atât de intens împreună că nu ştiam cum să vorbim cu Fred. Discuţia lâncezea. Pierduserăm contactul cu întreaga lume, fiind atât de absorbiţi unul de altul şi de ideile şi munca noastră. Fred ne-a conjurat să ne căsătorim. Ne vrea pe amândoi la Clichy. Discuţia asta despre căsătoria noastră mi se părea incredibilă. În acest punct imaginaţia mea se opreşte. Nu vreau să înfrunt problema. Henry credea că e doar o problemă financiară – îi spunea lui Fred cum trebuia să aşteptăm

până i se publicau lui cărţile. Dar apoi am spus că asta era doar o jumătate a problemei – eu am problema mea *umană*, una insolvabilă, pe care Henry o înţelege. El n-ar fi părăsit-o niciodată pe June, şi ştie că nu-l pot părăsi pe Hugh – că, la fel ca el, aştept să facă celălalt ceva, aştept să se întâmple ceva. Nu aş putea trece niciodată peste această lovitură mortală dată lui Hugh, oricât de multe ar fi în joc; şi acum ştiu că viaţa mea e în joc, căci îmi doresc o viaţă cu Henry cu preţul oricărei suferinţe, sărăcii ori instabilităţi. Aceste zile pline au fost o revelaţie pentru mine. De bogăţia lui Henry atât ca artist cât şi ca bărbat, ca spirit şi ca senzualitate am fost atât de înfometată, atât de înfometată încât îmi văd ultimii douăzeci sau treizeci de ani din viaţă (de când m-am născut!) ca pe nişte ani de foamete! Apetit anormal? Poate!

Şi acum cele zece zile se încheie. Stau în pat pregătindu-mă pentru mâine. Hugh a fost întârziat o zi, aşa că am o noapte şi o zi ca să mă pregătesc pentru noul meu rol. Cu alte ocazii tranziţia a fost prea violentă. În seara asta am senzaţia că sunt un drumeţ. Călătoresc, călătoresc pe uscat şi pe mare, departe de Henry, spre Hugh. Trag cortina peste Henry. El trebuie să se retragă. E la Clichy. Şi pe măsură ce scrisul meu creează această distanţă, această noapte neagră între kilometri de apă şi kilometri de pământ, sfâşierea mea este din ce în ce mai cumplită, ca şi cum Henry ar fi însăşi seva din mine, stingându-se – mă gândesc la o pădure de copaci despicaţi din care curge seva în nişte cupe. Aduceţi o mie de cupe! Pagini – paginile care culeg tânjirea mea după Henry! Amintirile mele. Nu am *nici o viziune asupra viitorului*. Privesc faţa ostilă a zilei de mâine. Hugh! Străinul, străinul cu care m-am măritat când eram atât de tânără, fratele. Şi pentru că sunt unul dintre acei „romantici istorici“ conştienţi de destin, de trecut, trecutul e mai *potent*, şi nu pot să mă mişc, nu pot să distrug, chiar dacă asta înseamnă să distrug o fiinţă omenească de dragul a doi artişti! În seara asta sunt îngrozită de propria mea *bunătate inexorabilă*. *Eu nu trăiesc pentru mine*. Sunt paralizată şi mă sacrific – stau mereu în prag – mereu – şi doar *idealul* mă opreşte.

Ceea ce mă înspăimântă este că Henry are nevoie de o casă, o soţie, o femeie care să fie mereu lângă el. Henry, în adâncul sufletului lui, are de asemenea nevoie de o lume intimă, privată, secretă, formată din două fiinţe din care să-şi tragă forţa pentru creaţie şi viaţă. În seara asta sunt o mare Mamă – pântece, casă şi pat; strălucire, căldură, lumină şi foc; curaj şi pasiune – sunt toate astea. Şi ceea ce nu pot suporta este să-l las pe Henry să se întoarcă singur la Clichy.

Lucrez şi în fiecare moment îmi imaginez o viaţă cu Henry ca o repudiere a tuturor lucrurilor în afară de artă şi pasiune – clasă, viaţă socială, confort, rafinament, iad, iad, iad. Totul e gol – *totul* în afară de

aceste zece zile, un birou, cărţi, o maşină de scris, un pat, mâncare simplă. Urăsc minciunile, vieţile duble, nesinceritatea continuă, schimbările, tranziţia, înşelătoriile. Vreau plenitudine, plenitudine cu Henry! Am nevoie de absolutism. Urăsc această înţeleaptă plutire intelectuală la suprafaţa vieţii, această balansare, această întreţinere a mai multor vieţi şi iubiri, această trăire la trei sau patru niveluri.

5 ianuarie 1933

Sosesc Hugh şi [sora sa] Ethel. Plonjez într-o nouă viaţă – la început *dépaysée*. Scenă de dragoste cu Hugh ca într-o piesă de teatru. Contactul reînnoit, sau mai degrabă noul contact cu Ethel interesant. Dar interesul meu de la început pentru ea mi-a trecut de tot. Când am văzut-o mi-am dat seama cât de mult am trăit într-un an – secole. Mă simt bătrână.

Seară la soţii Millner, admiratori ai cărţii mele. Ploaie de complimente. Sunt ruşi. Li se pare că arăt ca o rusoaică, cu ochi adânci, trişti, ruseşti. Că arăt ca George Sand. El scrie trei volume despre Spinoza. Cină la Majestic, Boule Blanche, La Coupole. Când ajung acasă vomit – am respins complimentele pe care le-am primit pentru că nu am vrut să strălucesc în faţa lui Ethel – am vrut să stau în umbră şi s-o las pe ea să triumfe. Sentimentul vinovăţiei!

Mi-e ruşine şi să-l văd pe Allendy. Nu ştiu ce să-i spun sau ce să fac. Viaţa cu Henry a fost un vis. Mă simt sfârtecată, confuză – plutesc. Vreau să mă reintegrez prin muncă. Sufăr din cauza acestei senzaţii că sunt prea mult pe drumuri, că oamenii se schimbă prea repede în faţa ochilor mei asemeni peisajelor pe care le vezi dintr-un tren rapid – că alerg la suprafaţă, că sunt însetată de adâncimi. Nu mă prea pricep să fiu extravertită. Sunt *dépaysée* în viaţa extravertită – îmi pierd sufletul, visurile. Mi-ar plăcea să zac pe fundul mării, să trăiesc acolo *au fond de choses, toujours au fond*.

Aseară mi-a fost dor de June. June e singura femeie pe care o voi iubi vreodată în felul în care am iubit-o pe June, fantastic, erotic, literar, cu imaginaţie – singura femeie care m-a stârnit profund ca artist, care le face pe toate celelalte să pălească, să pară fără viaţă. Mi-e dor de ea. Mi-e dor de ea.

6 ianuarie 1933

Henry, Henry. Mi-e dor de el. Când îmi telefonează mă dizolv în dorinţă. A fost bolnav. Pot să-l văd doar duminică, pentru câteva ore. Spune: „Nu poţi să rămâi toată seara? A trecut atâta timp“ – şase zile. E prima dată când Henry cere, pretinde. Ştiu imediat că îmi voi asuma orice risc pentru a *răspunde* cerinţei lui.

Ethel şi cu mine discutăm deschis – despre trecut – John, June, dar

nimic mai mult. La Henry mă opresc. Stau mult de vorbă cu ea, pentru că are nevoie să se înţeleagă. Încearcă în mod inconştient să mă farmece. Dar pe mine nu mă interesează Ethel. Iar cel care cere acum prea mult de la oameni – cel care se oferă mai puţin necritic! – este noul meu *eu*. Asta i-o datorez lui Allendy.

Când mă culc dintr-un impuls lângă Hugh şi îi spun că îl iubesc, e pentru că sunt tulburată de regret şi de un sentiment obscur de vinovăţie – milă. Aş vrea să-i găsesc defecte, să-l pot urî, dar el nu are nici un defect. Mă ţine prin sentimentul meu de vinovăţie, de responsabilitate, prin incapacitatea mea de a produce durere. Cum de nu şi-a dat seama Allendy că ar fi trebuit să aprobe, să ierte despărţirea mea de Hugh? Cum de nu şi-a dat seama că soţul meu e Henry? Allendy a fost orbit de propriul lui interes.

M-am dus la Henry într-o noapte şi m-a primit aruncându-mă imediat pe patul lui. Am avut impresia tristă că *îl vizitez*, simţindu-mă înşelată de marile bucurii ale contopirii, îndurerată de contactul efemer. Apoi Henry a plecat într-o excursie de câteva zile cu Fred şi eu m-am dus să-l văd pe Allendy.

Allendy crezuse că nu are destule să-mi ofere – că o femeie ca mine are nevoie de absolut – că era prizonier în propria sa viaţă şi nu era liber să-mi dea suficient. Dar între timp, eu, cu obişnuita mea lipsă de încredere, începusem să cred că el nu mă iubea destul! Cu această lipsă de încredere se luptă disperat Allendy. Are impresia că a eşuat ca psihanalist dând frâu liber atracţiei faţă de mine înainte de încheierea terapiei (înainte de a se lecui de mine).

Chiar acum mi-am dat seama că m-am bucurat răutăcios tocmai de această victorie, şi anume că învinsesem psihanalistul şi tulburasem bărbatul – că dorisem asta, răzbunarea mea blândă pe un om de care depinde prea mult capacitatea mea de a fi fericită! Totuşi, nu-mi folosesc niciodată cu cruzime victoria. Sunt atât de mişcată de vulnerabilitatea lui Allendy.

Preţ de o clipă mă tem de această nouă viaţă de triumfuri asupra bărbaţilor, în care încep să înlătur, să abandonez, să trădez, să rănesc. Încep prin a-i abandona pe Hugh, pe Eduardo, acum pe Allendy. Dumnezeule, nu mai pot îndura. Allendy cel nobil, cel eroic. Un bărbat prea civilizat. De ce nu m-a luat în braţe când eram sub vraja lui şi n-a dat naibii înţelepciunea, de ce nu m-a posedat, nu m-a cunoscut, chiar dacă totul n-ar duce decât la tragedie?

Henry se întoarce şi avem o asemenea scenă de pasiune în bucătărie, e atât de excitat. Iar eu sunt încă atât de îmbătată, atât de plină de demoni, încât Henry observă o diferenţă şi spune: „Eşti mai

naturală“.

Simt că dacă pot să renunţ la Allendy voi renunţa la ultimul dintre idealiştii, dintre eroii pe care i-am iubit; că de acum înainte sunt o fiinţă neîncătuşată – că asta ar putea fi ori salvarea, ori moartea mea!

Şi eu şi Henry avem această facultate înspăimântătoare de a ne cufunda într-o atmosferă până la a uita de noi şi de iubirea noastră. Eu în Tirol, unde Henry a devenit ireal pentru mine, iar când Henry a fost la Luxembourg eu am devenit „ireală“, neverosimilă, nu putea să creadă că ştia o femeie numită Anaïs. Aseară, când am sosit, m-a privit aşa cum l-am privit eu după ce petreceam o oră cu Allendy – înstrăinat. E oare asta nestatornicia ultimă, susceptibilitatea până în momentul în care se numeşte slăbiciune?

17 ianuarie 1933

Aseară am început să vorbesc febril despre faptul că îmi doresc copii – o creaţie *umană*. Am visat că purtam *capul* lui Henry în *pântecele meu*. Fata cea mai mare a Louisei (de cinci ani) şi-a aruncat impulsiv braţele în jurul gâtului meu. Asta a trezit în mine un întreg haos de sentimente. Instinctul meu puternic *protector* este frustrat. Am izbucnit în plâns. Hugh era uluit.

Când îmi telefonează Henry, vrea să mă vadă, lumea începe să cânte din nou, haosul se cristalizează într-o singură dorinţă – toate înălţările, fermentările, constelaţiile se sudează prin sunetul plin al vocii sale.

Mă reped sus în chimono şi mai scriu cinci pagini în cartea despre vise. Nu mă supun decât instinctului, simţurilor, iar ele îmi sunt subjugate de Henry. Sunt din nou în derivă. Copii. Ce sunt copiii? Abdicare în faţa vieţii. Iată, micuţule, îţi transmit o viaţă din care eu am făcut un superb eşec. Nu. Nu. Ce femelă sunt! Până şi copii. Trebuie să fi fost obosită aseară. *Allons donc*. Vino-ţi în fire, caricatură de artist ce eşti.

Chiar şi când posed *totul* – dragoste, devotament, potrivire, Hugh, Henry, Allendy – mă simt posedată de un mare demon al neliniştii care mă împinge mereu înainte. Mă grăbesc, voi provoca suferinţă, nimeni nu mă poate înlănţui, sunt o forţă, şi toată ziua mă simt împinsă, împinsă. Acopăr pagini întregi cu febra mea, cu această supra-abundenţă de extaz, şi nu e de ajuns. Mă plimb încoace şi-ncolo prin subsol. Îl am pe Henry şi tot sunt înfometată, tot sunt în căutare, tot în mişcare – nu mă pot abţine să nu mă mişc. Allendy va fi norocos să scape de durerea reală pe care i-o provoc. Înţelepciunea lui l-a salvat *de o femeie pe care n-o cunoaşte* – femeia cu impulsuri distructive bruşte – cu izbucniri bruşte. El cunoaşte partea mea frumoasă, nu pe

cea periculoasă. Numai Henry simte monstrul, pentru că este şi el posedat. Şi eu voi lăsa lumii o cicatrice.

Psihanaliza n-a făcut decât să mă trezească, să trezească un monstru plin de o putere primejdioasă şi incontrolabilă. Abia încep – sunt ca o roată care abia începe să se învârtească. Mă ucide propria mea forţă! Mă sufocă!

> *Bilet către Henry:* Dezleagă ghicitoarea! Hugh e ostil sau neliniştit pentru că nu e *sigur* de mine – aşa că e suspicios în ce priveşte scrisul meu. Ar distruge această *bucurie* a cărei sursă o bănuieşte. Aşa cum tu ai distruge bucuriile lui June pentru că le bănuieşti originea. Tu şi cu mine, deşi nu mai puţin geloşi, suntem mai *siguri* unul de celălalt – mai conştienţi de măsura în care ne posedăm reciproc. Fiind conştienţi, ne putem permite să fim foarte generoşi, foarte toleranţi, foarte indulgenţi! suntem siguri de nucleu. Când cineva luptă, luptă cu propriile-i temeri şi atacă morile de vânt, aşa cum tu ai atacat aparent inofensivele poveşti ale lui June, aşa cum Hugh îmi suspectează scrisul, poveştile…

Că veni vorba despre motivul pentru care Hugh aruncă cu apă rece peste scrierile mele. Henry a aruncat cu apă rece peste poveştile lui June despre isprăvile ei zilnice. De ce Henry şi cu mine nu ne facem niciodată aşa ceva unul altuia – nu ne luptăm niciodată? Am glumit pe seama numelui său: *Henry.* Am spus că ar trebui să-l cheme Otto. I-am povestit despre aristocraţii care se strigă cu diminutive – stupide, precum Lulu, Pompon, Lolo, *afectând* lipsa de formalism şi simplitatea.

Aseară, când i-am citit din cartea despre vise, Hugh era mai degrabă dornic să descopere dacă mă culcasem sau nu cu June decât afectat de tonul sau lirismul *operei* mele.

Zilele trecute, Hugh m-a dus la un hotel să facem amor – prefăcându-se că e o aventură. „Curvă, curvă ce eşti.“ Îi plăcea stranietatea situaţiei şi pentru o clipă, când i-am atins trupul, mi s-a părut trupul unui străin – dar era un joc lipsit de plăcere pentru mine. Sunt obsedată fizic de Henry. Mă tem că până la urmă sunt o femeie fidelă!

Devin rea! îi spun lui Hugh, pe un ton dulceag: „Fă-i horoscopul lui Henry, ca să vezi că nu se armonizează cu al meu!“ Şi sunt încă umedă de dezmierdările lui Henry. Râd. Râd şi când Henry spune: „Ceea ce face ca priza lui Hugh asupra lucrurilor să fie plictisitoare este tenacitatea lui. Are o minte bună, dar nu e destul de flexibilă, nu e sensibilă, schimbătoare – îndată ce Hugh abordează un subiect acesta îşi pierde fluiditatea, caracterul viu“. E adevărat. În Henry şi în mine există o flexibilitate – o mişcare rapidă, o conştiinţă a sentimentelor celorlalţi. Adeseori sunt conştientă de tenacitatea lui Hugh în societate şi de faptul că interesul celor din jur se stinge treptat – atunci îl întrerup. *„J’ai été méchante souvent; je ne me repens pas.“* Cred că de acum înainte jurnalul meu va deveni mai interesant. Simt că Henry îmi dă libertatea necesară.

Bănuiesc că în cea mai mare parte a timpului mă aflu într-o *stare de visare*. Că ceea ce văd în viaţă, în timpul zilei, sunt personajele compuse de care vorbeşte Freud. Bărbatul care are o voce ca a lui John şi pictorul rus care are ochi cu pleoape grele ca John încetează să mai fie ei înşişi pentru mine, şi mă lansez într-o stare hipnotică în care caut să trăiesc din nou emoţiile pe care le-am simţit când am auzit vocea lui John sau am văzut ochii lui aţintiţi asupra mea. Nu tratez asemănarea ca pe o simplă asemănare, ci mă supun personajului compus care mă răscoleşte în viaţa mea din vis. Cu toate acestea, John, în realitate, a încetat să existe pentru mine. Aşa că, evident, continuu o serie de senzaţii, aşa cum faci în vise, irelevant, fantastic, absurd – având încă zone de susceptibilitate profundă la impresii şi emoţii pe care le-am abandonat de mult – cu sensibilitatea ciudată a zonelor corpului pe care se află o cicatrice. Exact ca atunci când Henry îmi mângâie fesele, trăiesc intens primele mele impresii de plăcere sexuală: aveam nouă ani şi, împreună cu alţi patru, cinci copii, vecini de-ai mei din Uccle, am fost închisă într-un gang întunecos şi am hotărât să ne arătăm fundurile unul altuia. Mâna băieţelului pe al meu – primul fior de mister sexual.

André de Vilmorin îmi spune la telefon rigid, ca un marchiz: „*Je vous présente mes hommages, madame*“. Şi imediat regret Clichy-ul, bucătăria, pe Henry în cămaşă… şi îmi dau seama că stau în faţa fiecărei noi persoane, a fiecărei noi lumi, ezitantă, nesigură, detestând să trec de la o persoană la alta, detestând însăşi aventura după care urlu în nopţile de nelinişte – şi totul din cauza unei lipse de curaj.

Teama, lipsa de încredere mi-au îngustat lumea, au limitat oamenii pe care i-am cunoscut intim – dificultatea comunicării. Cine e el? Ce e? Politeţea e ca un scut. Cultura e un scut. Ne iubim iubirea pentru că este iubirea *noastră*, pentru că e a noastră.

Visez cu ochii deschişi să reiau procesul de psihanaliză – poate cu Rank – ca să văd dacă îmi pot desăvârşi încrederea pe jumătate născută. În momentul acesta sublimarea e imposibilă pentru mine. Sunt în plină mişcare, vorace, disperată, întreagă, şi nu pot sublima. Nu mai pot primi îndrumare psihanalitică de la Allendy. De la el nu vreau decât săruturi. M-am gândit la el toată ziua, am vrut să-i telefonez, să-i scriu. Noaptea trecută am stat trează – formulând scrisori, plănuind scene, minciuni!

Vis: îmi albeşte părul.

19 ianuarie 1933

Veselie aseară la *Poisson d’Or* – ireprimabilă, debordantă. Veselie; bună, foarte bună dispoziţie. Îmbătată de efectul neobişnuit pe care îl produc. Conducătorul ţiganilor mă remarcă şi mă invită la dans.

Hugh m-a trezit în mijlocul nopţii cu suspinele lui. Visa. L-am sărutat, trezindu-l cu blândeţe: „Visam că te-a răpit ţiganul!“

Aş vrea să pot scăpa de preocuparea pentru triumfurile mele – de plăcerile mele infantile! E prea mult pentru mine; mi se învârteşte capul după atâta tristeţe şi singurătate!

Sâmbătă seara. Azi-noapte Hugh a descoperit că astrologic el şi cu mine nu suntem uniţi decât prin legături neptuniene mistice, şi că eu sunt legată de Henry prin cel mai puternic semn care poate exista între soţ şi soţie! Râd de această descoperire, dar sunt copleşită. Îmi cunoşteam destinul.

Cum se va simţi Allendy în seara asta când va descoperi că sunt unită astrologic cu Henry prin cele mai puternice legături – luna mea în cea de-a şaptea casă a lui?

Enigma destinului. Allendy a spus cândva: „Tu cauţi bărbaţi slabi“. Avea de gând să mă vindece ca să pot iubi forţa. Acum e scris în cer că sunt soţia lui Henry. Îmi amintesc nopţile dezolante în care meditam la slăbiciunile lui Henry, la revolta împotriva slăbiciunii lui. *Ce soir j'ai peur – je me sens faible – j'ai besoin de protection.* Dacă Allendy m-ar putea ţine în braţe foarte strâns şi m-ar ajuta să lupt împotriva destinului meu – să-l înfrâng, să scap de el. Soarta mea.

În seara asta văd o viaţă tulbure, pericol, durere cu Henry. Simt pământul cutremurându-se – totul răsturnându-se. Am vrut aventură! *Là voici.*

Henry puternic – ah, ce viaţă aş avea atunci – ce splendoare! Ce conflagraţie!

Allendy spune că sunt cea mai minunată femeie pe care a cunoscut-o. A folosit superlative! Mi-a explicat horoscopul lui ţinându-mă cu braţul pe după talie, cu mâna pe genunchii mei, pe sub rochia mea. Şi ne sărutam în timp ce vorbeam, în timp ce eu mă minunam de temerile fiinţelor omeneşti – de slăbiciunile lor misterioase. Allendy n-a fost niciodată fericit cu o femeie. Îmi mărturiseşte că de câte ori mă vede e indispus, instabil, nu poate vorbi aşa cum vrea. Nu a avut curajul să capituleze în faţa mea, şi totuşi ca psihanalist era conştient de insuficienţele, deficienţele din firea lui care mă răneau. „E poate o boală, dar n-am fost niciodată un bărbat pasional, n-am simţit niciodată decât tandreţe pentru femei.“

Ei bine, e aproape amuzant. Eduardo şi Hugh se duc la Allendy să se vindece de pasivitate. Nu l-am bănuit de atâtea ori pe Allendy? Sentimentul dintre Eduardo şi Allendy?

Totuşi îl voi reconstitui pe Osiris al meu din bucăţi oricând le voi găsi. Nu-l mai vreau pe Allendy ca pe un trofeu, ci ca pe un bărbat pentru care simt, orbeşte, o atracţie puternică – tipul de bărbat care

m-a bântuit toată viaţa, pe care-l curtează latura mea masculină: bărbaţii pe jumătate. Şi simt o încredere ciudată în Allendy. Cred în senzualitatea lui (o, dar n-am crezut şi în senzualitatea lui John?).

El nu voia să-mi pun toate speranţele în el. Era de părere că mă bazam pe el pentru fericirea întregii mele vieţi. Nu. Am învăţat că sunt două persoane diferite – una dintre ele îndrăgostită de bărbaţii mistici şi una de bărbaţii cu picioarele pe pământ, aprigi, marţiali. Şi astfel în seara asta accept din nou scindarea, despărţirea, şi las să curgă curenţii dubli. În Allendy, îi iubesc fratern pe Eduardo şi pe Hugh – în Henry, amantul, insaţiabilul amant şi fecundator.

Accept divizarea în mine pentru că nimeni nu va fi păcălit – am destulă dragoste pentru toţi!

Allendy spune că *nu* sunt conectată astrologic cu Henry.

Aseară l-am ascuns pe Henry în camera de oaspeţi. Când a venit Hugh acasă, la miezul nopţii, m-a găsit scriind în jurnal. În dimineaţa asta Henry doarme, iar eu mă gândesc la Allendy. Aceşti bărbaţi a căror feminitate îi face pasivi şi evazivi mă excită până uit de mine. M-am resemnat să joc rolul celui mai puternic. Allendy vrea să-i telefonez, să-i scriu, să fiu activă, exact aşa cum vor şi Hugo, Eduardo şi Henry să fiu. Henry e nefericit când nu preiau eu conducerea. Foarte bine. Accept acest rol pe care feminitatea mea îl urăşte. Ceea ce e timorat şi delicat şi supus în ei îmi stârneşte forţa – îmi aţâţă dorinţele. Sunt sortită să fiu *cea care iubeşte* – eu – ce soartă tragică.

Allendy vorbea despre vălul dintre el şi realitate – şi plăcere. Nu s-a putut bucura niciodată de viaţă – totul a fost înceţoşat – până acum câţiva ani, când a început să vadă culorile.

Henry stă la masa chinezească neagră, lucrând, revizuindu-şi romanul. Văd atât de clar acum scopul, dispoziţia, temperamentul operei lui încât îl pot ajuta să o modifice, s-o taie, să schimbe ordinea capitolelor şi lucrăm în mod constant împreună.

Henry nu se gândeşte la nimic altceva decât la muncă şi la mine. Gata cu târfele, gata cu vagabondajul. Spune că faptul că-l las liber, că nu-i violez niciodată libertatea, nu mă opun niciodată târfuliţelor, nu-l tiranizez şi nici măcar nu pun întrebări îl face să fie absolut fidel, conştient de o profundă responsabilitate, bucuros că găseşte echilibru în dragostea noastră – îi este prea uşor să se dezlănţuie – şi acum savurează viaţa cea mai profundă pe care a avut-o vreodată. Prima jumătate a romanului său nu e decât o întâmplare (înainte de dragostea noastră). A doua e toată numai exaltare, extaz, penetrare, semnificaţie.

Nu voi putea vorbi niciodată destul despre influenţa pe care am avut-o unul asupra celuilalt – eu asupra desăvârşirii operei lui Henry,

el asupra materiei, substanţei, vitalităţii operei mele. El mi-a dat impulsul, iar eu i-am dat adâncimile. Şi cât de încăpăţânată sunt – nemiloasă cu emfazele lui puerile.

Trăiesc cu spaima să nu-mi fie descoperit jurnalul. Henry e încă aici (Hugh a ieşit şi ieri şi alaltăieri seara – când se întoarce acasă, Henry e încuiat în camera de oaspeţi – şi am avut două zile împreună).

Când a venit Hugh acasă noaptea, eu dormeam deja şi a încercat să mă trezească cu dorinţa sa. Într-o stare de semiconştienţă, l-am respins violent. Iar dimineaţa era rănit – a cerut explicaţii (Henry! Henry! Iubirea mea, pasiunea mea, Henry!). Am inventat un coşmar! I-am spus că visam că-mi înfige un cuţit între picioare – că durerea din vis m-a făcut să mă împotrivesc – că-mi doream ca el să mă fi trezit – că sufeream.

De atunci am încercat mereu să şterg efectul dureros al acestei scene – totuşi, când s-a apropiat de mine aseară am devenit isterică – râdeam – şi din nou l-am rănit. Prefăcătoriile mele au o limită – un moment în care nervii mă trădează! O, Doamne, ce-o să se aleagă de el? Henry se gândeşte mereu la ziua în care cartea lui va începe să se vândă ca să ne putem căsători.

Nu mi-e teamă că senzualitatea lui Henry îl va face mereu infidel. Asta nu e decât o paranteză, o întâmplare, o fază. Nu mă tem deloc, deşi s-ar putea să sufăr de gelozie, fiindcă ştiu că îmi aparţine mie – şi nu-l înşel şi eu la rândul meu? Nu văd că sentimentul meu faţă de Allendy e doar *un petit détour*? Că îi aparţin lui Henry cum n-am mai aparţinut vreodată cuiva, prin legături vitale, impetuoase şi deopotrivă creative şi intelectuale?

Henry e cel care a turnat sânge, muşchi, organe, glande în personajul de legendă care eram, care s-a împreunat cu idolul transformându-l într-o fiinţă omenească. În alte jurnale, sunt o *linotte*, o fantomă, un faun, o prinţesă, un spirit, un creator, dar până ca sângele lui Henry să curgă generos prin mine nu am fost om. Hugh obişnuia să ţină disertaţii despre caracterul uman, mă implora să prind rădăcini – dar miracolul s-a înfăptuit abia prin sânge şi plăcere.

Am primit de la Allendy o absolvire religioasă a trecutului meu care îmi era profund necesară. Simt acum că mă aflu într-un punct în care îndrăznesc să-mi trăiesc propria viaţă (fidelitatea faţă de Henry) în ciuda înţelepciunii, avertizărilor, pledoariilor, învăţăturilor şi puterii lui personale asupra mea. Nu vreau să cred că pasiunea mea pentru Henry e doar pasiune fizică şi dorinţă fizică. Totuşi tremur şi simt că apropierea urii şi a spiritului războinic al lui Henry au stârnit ecouri în mine şi că sunt brusc invadată de o mare ură faţă de idealişti, o mare dorinţă de a distruge idealismul, de a răni lumea care ne-a rănit pe

amândoi – de a mă alia cu Henry, de a dezlănţui forţele instinctive, pasionale ale lumii – împotriva misticii care a distilat şi controlat aceste forţe, nu atât din cauza idealismului său, cât din cauza compoziţiei fiinţei sale, care îl făcea apt pentru sublimare. Simt că nu mă potrivesc cu acest misticism total. Mă aflu între două lumi, mereu între două lumi.

Destul, destul cu anatemele egoiste! „Numai atunci când eşti eliberat de propriul ego începi să iubeşti“, i-am scris lui Allendy. Destul cu durerile egoiste!

Îmi dau seama pe deplin, şi cu o luciditate crudă, că psihanaliza mea nu s-a terminat, că încerc să mă vindec printr-un mare efort de *voinţă* şi un fel de dragoste pentru Allendy care mă face să vreau cu disperare ca el să fie victorios ca psihanalist şi ca bărbat, căci îmi dau seama că, dacă eşuează cu mine, viaţa lui afectivă va fi distrusă de frică şi mândria lui de medic rănită de propria-i slăbiciune. Pentru slăbiciunea lui în faţa mea, ca femeie, îl iubesc – nu vreau să trebuiască să-şi regrete elanul, uitarea de sine. Vreau să-i dau eu *lui* încredere şi o fericire pe care n-a avut-o. Dar, vai, sunt momente când simt precaritatea echilibrului meu, fragilitatea lui – când hipersensibilitatea mea pare de nesuportat, când oscilez între dorinţa de a deveni o anarhistă şi aceea de a deveni o sfântă – când ştiu că îmi va fi acordată foarte puţină fericire în dragoste. Acele scrisori teribile de la Eduardo şi lupta mea împotriva firii mele exagerat de aprinse, în 1921! Ezitările crude ale lui Hugo: „Simt că încă nu te iubesc destul“ – noaptea primului nostru sărut! Vechile îndoieli ale lui Henry: „Acest sentiment viu pe care îl aştepţi nu l-aş putea oferi niciodată unei femei!“ Totuşi ei mă iubesc, de ani de zile, cu gelozie, cu tenacitate. Şi eu, care proferez invective, bat câmpii şi practic diferite forme de sinucidere pentru fiecare dintre cazuri, eu îi înşel pe toţi! Deodată. În cele din urmă ajung să cred că în limita capacităţii lor cu toţii m-au iubit sincer. Când Eduardo credea că plâng din cauza lui şi era într-unul din accesele lui de devotament, eu eram de fapt îndrăgostită de Hugo. Când Hugo îmi scria scrisori întârziate dar înfocate din Europa, eu eram deja electrizată de Ramiro Collazo. John, ei bine, pe John am încercat să-l înlocuiesc cu Eduardo, iar când dragostea lui Eduardo a ajuns la apogeu, eram amanta plină de adulaţie a lui Henry. Până când Henry va fi absolut sigur că nu poate trăi fără mine, eu îl seduc pe Allendy, a cărui dragoste o doresc, deşi îl înşel cu Henry. Oare pentru că toţi au fost un pic prea înceţi şi eu vreau să-i pedepsesc puţin pentru asta?

Gândesc prea mult. În fond, sunt foarte confuză şi pierdută în diversitatea şi multiplicitatea sentimentelor mele.

Mă amuză că singurul mod în care pot scăpa de meditaţiile nevrozate asupra iubirilor mele e să încep să mă întreb cât de *bine*

(sau fidel!) iubesc eu şi să-mi analizez tendinţa de a păcăli! Atunci voi putea râde un pic şi voi putea scăpa de pornirile suicidale!

Momentul cel mai magnific dintre toate este înaintarea spre catastrofă – acumularea înceată de detalii, evenimente şi oameni care măresc procesiunea, progresia, într-o lumină lividă, sinistră, înaintarea unui fatalism imperios, inexorabil. Îmi văd viaţa întreagă mergând mereu în direcţia asta – numai un mic incident împiedică o conflagraţie. Dacă nu l-aş fi iubit cu adevărat, profund pe Henry, dacă el n-ar fi fost altceva decât o aventură, dacă Allendy ar fi reuşit să ne înstrăineze şi dacă aş fi îndreptat întreaga forţă a iubirii, speranţelor, aspiraţiilor mele către Allendy – cu acel impact extraordinar pe care îl au elanurile mele, acele impulsuri puternice care mă frâng şi mă cutremură – ce catastrofă din nou! Pericolul întregului! Remarc că am învăţat să fiu prevăzătoare! Această măsură demnă de dispreţ! Refuz să mor din nou aşa cum am murit din cauza lui John, aşa că am mai multă grijă cu absolutismul. Las întotdeauna o portiţă de ieşire, o cale de a scăpa de tragedie.

Detest să simt că incapacitatea mea de a înfrunta cele mai mari dureri ale dragostei mă face să mă tem de absolutism. Este adevărat că nu mi-e frică deloc de iubirea mea absolută pentru Henry, totuşi până şi atunci contam pe grija *paternă* a lui Allendy faţă de mine şi către el m-am îndreptat în ziua în care s-a întors June, când eram în panică.

Doamne, ce vulnerabilitate morbidă. Înşelătoria şi amăgirea sunt apărarea mea împotriva unei vieţi de trădare prea tragică, prea distructivă şi prea înspăimântătoare pentru mine.

Şi ironia este că lui Allendy îi datorez această ştiinţă de a diminua primejdiile, de a eluda sinuciderea, de a evada din tragedie.

Efectul timidităţii sexuale a lui Allendy este mai intens asupra mea decât efectul fericirii mele cu Henry, pentru că se leagă de prima şi indelebila durere a abandonării de către tatăl meu – de care nu m-am eliberat încă. Încă mai simt rădăcinile acestei dureri răscolindu-mă ori de câte ori se întâmplă ceva care îmi poate aminti fie şi pe departe de ea. Oricât de îndepărtată ar fi conexiunea dintre remarca lui Allendy: „Nu mă pot exprima liber cu femeia pe care o iubesc în chip ideal“ şi plecarea tatei în ziua aceea, în ciuda isteriei mele – pentru mine există o conexiune afectivă – *la détresse est la même*. Ceea ce ştiu acum însă e că toate acele îndoieli cu privire la iubirea tatălui meu şi la toate celelalte iubiri se bazează în mod eronat pe frica mea distorsionată, morbidă, nevrotică. Iată de ce sunt din nou într-o fundătură – suferind de fixaţia trecutului.

Credeam că poeta din mine masca o realistă feroce. Realismul este în particular sexual. Simt acest gust al pământului cu mai multă disperare în seara asta, ca o răzbunare pe sferele înalte în care mă

târăşte Allendy – nu mă înţeleg. Cred că bărbaţii ca Eduardo, Hugo, John şi Allendy fac femeile normale sexual să se sinucidă. Când mă gândesc la plenitudinea vieţii mele cu Henry, mă întreb ce mă împiedică să-l urmez oriunde.

În afară de teama mea de a distruge siguranţa mamei, fericirea lui Hugo şi dragostea lui Joaquin, mai e acum şi o teamă de a nu-l răni pe Allendy. O, Doamne, vorbesc ca o proastă: ce merită Henry? Allendy m-a făcut din nou creştină! *C'est impardonnable!*

Dau fuga la pasiunea mea, Henry, aseară, şi ne lăsăm în voia unui amor atât de orgiastic încât nu vreau să mă trezesc din el. Şi râdem împreună – el spune cuvinte obscene pe care eu le repet. După aceea, stând în pat, discutăm grav cartea lui Dandieu despre Proust.

Apoi astăzi, aici, la Louveciennes: astrologie, *À Rebours, „Le théâtre de la cruauté d'Artaud"* (articol într-o revistă pe care mi-a dat-o Allendy), şi sărutări, sărutări. Henry se aşază pe scaun şi eu mă aşez pe genunchii lui, şi eu sunt cea care fute sălbatic, iar el e în extaz. Mă duce în braţe sus în timp ce suntem încă împreunaţi şi sunt cuprinsă de frenezie.

Ne trezim după o scurtă odihnă şi nu sunt obosită. Strălucesc de energie. Trebuie să fiu o superfemeie sexuală care, aşa cum a scris Rank, e mai degrabă stimulată decât epuizată de viaţa sexuală. Mintea îmi sclipeşte. Când vine Hugo acasă vorbesc strălucit, excesiv. Scriu patru pagini din cartea mea. Totul îmi este clar – filozofia, istoria, metafizica, psihologia, Rank, Dandieu, Proust. Mi-e clar acum că joc farse nu numai bărbaţilor, ci şi vieţii, care nu răspunde la ce i-am cerut, aşa că accept această înşelătorie şi modul meu de a trăi trădând – vieţii îi port pică, pentru lipsa ei de perfecţiune, de desăvârşire, de absoluţie. Îmi voi trăi minciunile curajos şi ironic, dublu, triplu. Numai astfel pot epuiza dragostea care se află în mine.

Râd cu tristeţe de farsele pe care a trebuit să le joc vieţii, înşelătoria, minciunile – ca să-i descopăr toate comorile şi să le păstrez după atâţia, atâţia ani de foamete. Ce foame, o, Doamne, ce voracitate! Am fost înşelată odată de dragostea tatălui meu şi nu mai vreau să fiu înşelată. Am avut întotdeauna atât de mult de oferit! Nimeni nu ar vrea tot ce am exclusiv pentru el fiindcă ar fi prea multe la care să răspundă. Am dorinţa de a călători prin lumea întreagă îndeplinind visele oamenilor – magic, cu grijă, oferindu-le atenţia minuţioasă şi tandru pasionată pe care o ofer iubirilor mele în viaţa de fiecare zi.

Vis: Thorvald şi cu mine ne uităm la o piesă. Scena este un acvariu, o reproducere gigantică a acvariului meu – actriţele alunecă în apă. Dorothy într-o rochie albă, foarte frumoasă, alunecând. În acvariu ele

par fragile, cum e Kay, translucide şi transparente, fluide. Thorvald şi cu mine (sau poate e Joaquin) vrem să cumpărăm ceva de băut. Şi pahare. Mă uit la ele. Vreau să mi se dea un pahar de băutură pe gratis, dar Thorvald e făcut să plătească 180 de franci pe două pahare mari, grosolane. Sunt şocată şi furioasă.

Visez în principal apă şi sticlă – mă simt fie ca un peşte care înoată în apă cu senzaţii foarte plăcute, fie ca şi cum aş colecţiona sticle frumoase.

La naiba, la naiba cu echilibrul! Sparg pahare; vreau să *ard*, chiar dacă mă frâng. Nu trăiesc decât pentru extaz. Nimic altceva nu mă afectează. Doze mici, iubiri moderate, toate acele *demi-teintes* – toate mă lasă rece. Îmi plac extravaganţa, căldura… sexualitatea care face termometrul să explodeze! Sunt nevrotică, pervertită, distrugătoare, înfocată, periculoasă – lavă, inflamabilă, dezlănţuită. Mă simt ca un animal de junglă care evadează din captivitate. Sunt, de asemenea, pe deplin conştientă că senzaţia se apropie de acel *délire de persécution* al lui June.

Allendy îmi povesteşte despre munca de cercetare pe care aş putea-o face pentru el la Bibliothèque Nationale.

Venind spre casă cu maşina mă las pe pieptul încântat al lui Hugo cu pălăria căzută pe o ureche şi vorbesc ca un beţiv. Observ schimbările de pe cer de când eram mică: progresul reclamelor electrice – stelele sunt roşii, luminile de la posturile de radio strălucesc; şi stelele arămii, cele autentice, sunt folosite ca faruri de automobil. Unde-am ajuns, Doamne, ce timpuri trăim!

4 februarie 1933

E prima dată în viaţa mea că mica afecţiune lunară nu-mi poate influenţa starea de spirit, nu mă poate trage înapoi – deprima. E ca şi cum mi-aş fi cucerit în sfârşit corpul. Dar fericirea mea de azi-noapte a fost înspăimântătoare. Când Hugo şi cu mine ne-am culcat, am rămas întinsă pe plapumă ca o persoană în delir – fantazând – spunându-i poveşti despre cum o voi porni prin lume numai ca să îndeplinesc visele tuturor – mă simţeam posedată de puteri magice, de o forţă magică.

M-am dus la Allendy cocoţată pe culmea exaltării mele. Şi mi-am dat seama că nu-l iubesc deloc – că nu e decât o nouă povară mare, inertă, lipsită de extaz – de culoare gri – cu o slabă vitalitate – cu un simţ al aventurii timorat. Elanul mi-a pierit complet. Mă întrebam de ce stăteam acolo, pe genunchii lui, de ce mă pregăteam să-l ajut la cărţile lui – şi el căuta mângâieri cărora eu le cedam în tăcere.

Modul unui bărbat pasiv de a poseda o femeie este să o ţină departe de viaţă. Gelozia lui Eduardo este imensă; i-ar fi plăcut să ucidă toţi bărbaţii din jurul meu. Şi Hugo mă ţine închisă. Allendy l-ar distruge pe Henry, pentru că Henry e singurul bărbat care mă poate obţine de la el.

Nevroticul este cel care interpretează toate faptele î*mpotriva* lui însuşi. De exemplu, June credea că Henry şi cu mine i-am ascuns relaţia noastră ca să ne batem joc de ea, în loc să priceapă că era din consideraţie faţă de ea. Allendy, la rândul lui, crede că l-am ales pe Henry (antiteza lui) ca un reproş faţă de viaţa lui sublimată. Henry e mai mult decât gelos pe Allendy, pentru că realizările acestuia îi rănesc mândria (e obsedat de comparaţiile între randamentele lor, numărul de cărţi etc.).

Astăzi i-am înţeles în sfârşit pe aceşti bărbaţi cerebrali, răbdători, controlaţi, saturnieni, reci pe care i-am iubit atât de pasionat şi de coerent. Înţeleg felul lor de a iubi. Pot ajunge cu ei la o relaţie afectuoasă, fraternă şi cu ceilalţi la una pasionată. *Tout va bien*. M-am împăcat cu viaţa, cu relativitatea dragostei.

Când lucrurile devin întunecate, beau whisky! Dar sunt fericită.

Întârzii la Allendy. Ţopăi ca o târfuliţă bucuroasă, în timp ce Henry stă culcat şi îl întreb ce magie neagră a făcut asupra mea (e atât de gelos pe magia lui Allendy!). Când mă duc afară vremea e blândă, e primăvară, ca prima dată când am ieşit din Hôtel Cronstad să cumpăr de la colţ pâine şi vin. Trăiesc cu o asemenea viteză acum încât anotimpurile mă surprind. Primăvara e în mine – neaşteptată, intoxicantă. Obişnuiam să stau şi s-o aştept, iar acum mă violează; mă prinde cu rochia descheiată, cu părul ciufulit, alergând după taxi, întârziind la întâlniri! În taxi sunt atât de răvăşită, încât mă imaginez încă în braţele lui Henry şi îmi imaginez asta cu atâta ardoare încât am un al doilea orgasm şi mă las pe spate gâfâind pe când taxiul străbate primăvara.

Când am ajuns acasă i-am dat lui Hugo un sărut care l-a exaltat – un sărut de recunoştinţă.

Cât de clar văd influenţa întunecată, asfixiantă a lui Saturn (asupra lui Hugh, Eduardo, puţin asupra lui Henry – nu asupra mea) şi îl înfrâng pe Saturn cu extraordinara mea luminozitate şi bucurie. Aceasta e *cartea bucuriei,* a unei *luminozităţi* pe care sunt dispusă s-o revărs incomensurabil – titlurile pe care le-am scris, subtitlurile „Schizoidie“ şi „Paranoia“ se referă la sentimentul meu că viaţa mi-a jucat feste (o afirmaţie incorectă din punct de vedere metafizic, pentru că eu cred în *fatalité intérieure)* şi la cvadruplicităţile mele în dragoste. A vorbi despre faptul că viaţa joacă feste înseamnă a fi asemeni nevestei care enumeră defectele soţului ei ca să-şi justifice amanţii,

căci simt că şi eu joc feste vieţii şi bărbaţilor!

Nu cred că m-am *născut* melancolică, ci că am devenit astfel printr-un accident, că pentru moment cel puţin sunt roditoare, abundentă, o Venus plină de bucurie.

Mă trezesc cu cuvântul Război pe buze. Război. Simt că Martele lui Henry l-a aprins pe al meu, că igniţia va provoca explozii, focuri, cutremure.

Ca să nu distrug, hotărăsc să-mi părăsesc casa şi pe Hugo pentru o săptămână. Spun că plec în Olanda cu Natasha, şi de azi într-o săptămână voi fi cu Henry.

Inconştient sunt – sau mai degrabă inconştientul meu este – într-o mare revoltă. Aceasta este semnificaţia spargerii paharelor. Aseară, pe când Hugo făcea astrologie, eu mă îmbătam cu whisky, pe care îl beam pentru că sunt torturată de nevralgie. Am căzut de pe canapea pe jos, cum făcea June; deliram, îi ceream lui Hugo să-mi aducă *inima înapoi*, râdeam şi plângeam, suspinam. În adâncul fiinţei mele eram conştientă de beţia mea. Nu aveam nici un control asupra gesturilor, echilibrului sau vorbelor mele, totuşi ştiam că *mă prefăceam că sunt* June. Făceam gesturi sălbatice – ştiam că suspinele şi râsul erau ca ale lui June. Hugo m-a lăsat culcată pe carpeta neagră din faţa şemineului. Era furios; îi este grozav de teamă de ceea ce numeşte el exaltarea mea. Am stat acolo simţind că încă mai cădeam, dar voiam să cad, să mă rostogolesc în ruşine, în degradare – voiam cu disperare să mă înec, să insult, să scuip, să vomit idealismul care mă ucide. Voiam să distrug sufletul care mă bântuie noaptea, sufletul blestemat care mă face să-i iubesc pe aceşti bărbaţi plini de suflet şi cu sex slab!

E bine că, ajutată chiar de Allendy, am putut în sfârşit să întorc spatele acestui gen. Dar rămân bântuită de o mare insatisfacţie. Pentru că sunt conştientă că ceilalţi mă vor deranja întotdeauna, ca şi cum mi-aş fi rănit propriul suflet, o jumătate din mine, sau i-aş fi întors spatele.

Această imperfecţiune, această enigmă, această oscilare în viaţă este ceea ce mă duce la o mare amărăciune, la o revoltă extraordinară, la o furie neagră. Furie împotriva mea însămi că sunt atât de atrasă, atât de captivată, atât de vrăjită de bărbaţii care nu au nici o putere fizică asupra mea, nici o putere fizică să mă cucerească.

14 februarie 1933

Victoria finală şi uluitoare a lui Allendy, triumful psihanalistului. Cu toată *voinţa* mea, mintea mea, voiam să înţeleg – dar nu am reuşit până astăzi. Totul e atât de simplu. O frază a lui a adus iluminarea: „*Pour moi les gestes ne comptent pas*“. O simplă frază: Gesturi.

Gesturile nu contează.

Gestul sexual pe care l-am cerut de la Eduardo ca dovadă a iubirii

lui. Nevoia mea de gesturi. Bucuria mea la demonstraţiile înflăcărate ale lui June. Revolta mea furtunoasă când Allendy, în *ciuda* dragostei lui, nu vrea să facă gestul final. Resentimentele mele faţă de John. Nevoia mea, nevoia mea de gesturi. Situaţie agravată de faptul că sunt o fiinţă neobişnuit de expresivă, demonstrativă, că mă exteriorizez permanent, că fiecare sentiment al meu are instantaneu o formă, o expresie – aşa încât prin comparaţie Eduardo, Hugo şi Allendy păreau inerţi. Dar nevoia de gesturi venea din absenţa încrederii. Dacă mi-aş fi putut da seama în timp că Eduardo mă iubeşte, Hugo mă iubeşte şi Allendy la fel – de fapt, toţi mai profund decât a iubit Henry vreodată – nu aş fi putut fi ofensată de absenţa gesturilor. Henry m-a bine-cuvântat cu gesturi… totuşi am ştiut întotdeauna că iubirea lui Henry era mai puţin adâncă. Allendy, ştiind că asta era *tocmai ceea ce nu aveam să accept* – că pentru a fi satisfăcută trebuia să posed bărbatul trup şi suflet – că nu voiam să aud de nici un argument, compromis, de nici o deficienţă, nevroză care ar face fuziunea imposibilă – că *posesivitatea* mea era imensă în raport cu frica mea de abandon – s-a străduit să-mi impună să-mi dau seama de asta, ca să pot să mă eliberez în sfârşit de *durere*.

Mi-a devenit clar cu câtă disperare căutasem să-l *posed* pe Allendy în întregime, ca pe un trofeu, deşi ceea ce vreau este un tată, un prieten. Cât de bine a sesizat el ideea asta, a combătut-o, s-a estompat pe el însuşi ca să mă vindece. Astăzi m-a uluit cu puterea voinţei şi perseverenţa intuiţiei sale – pentru că l-am sedus, l-am fermecat; a tremurat în prezenţa mea, a ezitat în discuţiile cu mine – şi el a triumfat superb.

Când am plecat de la el am realizat totul, mergând pe străzi, pierdută, vorbind singură. Gesturi! Cu siguranţă câştigasem încredere, da, dar tot mai voiam gesturi, trofee, victorii.

Acum îmi trec în revistă întreg cursul vieţii, alegând momentele importante şi descoperind evenimente pe care nu le-am remarcat niciodată: ziua în care tatăl meu a fost gata să mă bată, după ce îi bătuse pe cei doi fraţi ai mei, şi din cauza expresiei de pe faţa mea, durerea isterică, insuportabilă, umilită, m-a lăsat în pace, aproape cu tandreţe, de-a dreptul tulburat; ziua în care mi-a adus o busolă când eram bolnavă şi am venit să lucrez în camera lui. Scrisorile lui din Franţa, când eu eram la New York: „*Ma jolie!*“ Amintindu-mi toate astea nu mă mai înspăimântă răceala, sadismul lui, nespusa lui cruzime, cinismul lui.

Devotamentul de-o viaţă al lui Eduardo, timid, rar, dificil – scrisorile lui.

Cuvintele lui Allendy: „Vreau să-ţi dau mai mult decât Eduardo, mai mult decât Hugo. Eduardo avea crizele acelea reci de narcisism. Hugo – ei bine, Hugo nu ştiu. Hugo a fost ajutat de tine şi de mine să iasă

din haosul şi superficialitatea lui – dar văd că nu e suficient de abil“.

Când Allendy rosteşte cuvântul *vină*, râd pentru că scena care îmi răsare în minte este aceea de noaptea trecută. Hugo a adus acasă la cină doi „magnaţi“. Tuşeam zgomotos, isteric de două zile şi am folosit asta ca pretext ca să nu ies cu ei. Abia plecaseră cu maşina, că i-am deschis uşa lui Henry. Mi-a dat cadoul lui, iar eu am uitat de tuse şi i-am oferit ceva din porumbelul rămas de la cină, un vin din cele mai bune, dansând în jurul meu, luând peste picior magnaţii, oferindu-i un trabuc scump – bucurându-mă, bucurându-mă de cum mănâncă, de cum fumează, ca şi cum aş fi făcut eu însămi toate astea. Ia, ia totul! O sărbătoare a bucuriei.

Apoi, la miezul nopţii, îl instalez pe Henry în camera de oaspeţi şi cât îl aştept pe Hugo mă întind în patul lui Henry, şi el e scandalizat de lipsa mea de prudenţă. Când îl aud pe Hugo deschizând poarta plec, dar nu înainte de a-l săruta de noapte bună pe Henry, ceea ce din nou îl sperie atât de tare încât visează că Hugo ne prinde şi începe să mă strângă de gât şi să mă bată şi deşi el îmi sare în ajutor este conştient că ceea ce face Hugo e *drept* din punct de vedere moral! Temeraritatea mea redeşteaptă în Henry germanul protestant moral, onest de care se plângea June! Când mi-a povestit visul lui dimineaţa, am râs.

Aşa cum gelozia îl obseda pe Proust, eu eram obsedată de *potenţialităţi*, misterele vieţilor neînflorite, ale obscurităţilor şi ale greutăţii inerte a lui Saturn! Şi aşa cum durerea etern recurentă a geloziei îl excita pe Proust până la paroxismele iluminării, analizei, cercetării, această durere a dificultăţii recurente de a-i scoate pe bărbaţii mei doar pe jumătate vii din cavernele lor a trezit în mine paroxisme de furie, disperare şi tenacitate. Dorinţa de a ilumina haosul; de a crea din haos; de a ridica masele; de a destrăma mistere, eludări, inerţie; de a stârni şi cuceri *pasivitatea* – toate acestea mi-au provocat cea mai mare durere şi cele mai mari bucurii. M-a ucis şi totuşi mi-a fascinat inteligenţa şi imaginaţia. Potenţialul lui John! Al lui Eduardo! Şi al lui Henry, care este atât de mult creaţia mea. Dragostea, pasiunea şi creaţia se revarsă concomitent din mine. Eu trebuie să parfumez gura pe care o sărut; eu trebuie să fiu uluită de bărbatul pe care îl ador; eu sunt Pygmalion, mereu în aşteptare de miracole! Dispariţiile misterioase, narcisiste ale lui Eduardo; tăcerile misterioase ale lui Hugo; evadarea misterioasă în adâncimi a lui John; şi promisiunile de senzualitate, senzualitatea mascată şi atenuată a lui Allendy. Eu trec ca un lampagiu; împing corăbii în larg şi dezgrop obiecte preţioase; înlătur patina de pe tablouri întunecate; acordez, armonizez, aduc în prim-plan, modelez, aduc la suprafaţă, aprind, sprijin, susţin, inspir; plantez seminţe; cercetez caverne; descifrez

hieroglife; citesc în ochii oamenilor – singură – singură în activitatea mea. Marte în veşmânt roşu ca sângele, cu brăţară şi colier de oţel.

18 februarie 1933

Dineu somptuos la familia Allendy – doamna Allendy greoaie, *terre à terre*, activă, inteligentă, marţială, dominatoare. Allendy cu un râs secret, perlat ca al lui Eduardo – supus – cu capul îngropat între umeri, ca un taur. *Nu pot suporta să-l privesc în ochi*. Sunt orbită. Mă tem că toată lumea va vedea cât de mult îl iubesc. Şi-a amintit că fumez ţigări Sultane. Are ochii unui copil căruia i se spun basme. Nu vorbeşte prea mult. E nervos. Doamna Allendy vorbeşte bine, la fel şi domnul Bernard Steele, editorul. Hugo pare bătrân, inert, zdrobit – o regresie la starea sa anterioară. Nici un extaz. Nici un extaz. Nici în Allendy. Nu există nervi, înverşunare, plutire, nebunie.

Spre surprinderea mea, sunt spirituală, maliţioasă, picantă. Dar nu pot vorbi cu Allendy pentru că am un impuls nebunesc de a-i săruta ochii cu gene lungi şi gura de femeie.

E ca şi cum m-aş afla încă lângă fraţii mei, spunându-le poveşti. Îl scot din viaţa lui organizată, aşezată pe un făgaş. Se teme de ochii mei. Mâna îi tremură când îmi aprinde ţigara şi îmi dă o scrumieră ca şi cum aş fi o regină maiestuoasă şi nerăbdătoare. Mi-e atât de frică de iubirea mea pentru el încât mă întorc spre doamna Allendy şi o farmec înţelegându-i marea contribuţie la ascensiunea lui Allendy, contribuţia ei secretă, lipsită de strălucire sau formă sau frumuseţe (tirania unui mecanism gospodăresc!), fără faţă, fără iluzie – hrană pură – această hrană care aş vrea să-i fiu lui Henry.

I-am scris lui Eduardo prima mea scrisoare cu adevărat iertătoare: „*Mon petit frère chéri…*“

Mă simt inepuizabilă! În seara asta îl voi iubi pe Henry al meu. Mi-ar plăcea să fiu soţia lui, să am un cămin împreună cu el, să-i ofer fericirea supremă; ne-am ierta unul altuia micile pasiuni pe care le-am face pentru alţii; am lucra şi citi împreună, am da petreceri informale, boeme dar excelente, am fi înconjuraţi de Eugène Jolas, Otto Rank, târfuliţe. Să lucrăm, să lucrăm cu extazul din amândoi, care este destul de mare ca să zgâlţâie lumea.

Văd în faţa roşie a mamei şi în neastâmpărata Louise caricaturi ale forţei mele şi uit că a mea e ascunsă în spatele delicateţei şi tactului, înfăşurată atât de mult în moliciune încât efectul ei este exact opusul efectului combativităţii mamei sau al tiraniei Louisei – în loc să lupt, eu farmec; în loc să înfurii, eu îi fac pe ceilalţi să se topească. Această teamă de forţa mea m-a împiedicat întotdeauna să strălucesc, să am sclipiri, cu excepţia unor rare momente. Aseară am fost iar stânjenită. Mi-a fost teamă să n-o eclipsez pe doamna A. M-am bucurat atât de

mult s-o simt pe ea dominantă. M-am temut că Hugo se va simţi inferior (şi, din nefericire, s-a simţit); era tratat ca „finanţist“. Mi-a fost teamă să vorbesc cu Steele despre cărţi pe care Allendy nu le cunoştea.

Azi-dimineaţă Hugo m-a analizat cu generozitate şi a spus că spiritul şi impudoarea mea erau neaşteptate, ca acelea ale unui copil, fermecătoare, amuzante.

Stăm întinşi leneş unul lângă altul şi îi spun lui Henry ce am scris despre faptul că vreau să fiu pentru el ceea ce a fost doamna Allendy pentru René. Henry spune: „Când vorbeşti aşa, mă faci să plâng, Anaïs“. Şi e foarte trist. Mai târziu spune: „Eşti o femeie minunată, minunată“.

Spune: „În seara asta simt că jubilez!“

În taxi, când mergeam să mă întâlnesc cu Hugo, eram în extaz. L-am găsit pe Hugo studiind astrologia şi dezamăgit de vizita la muzeul apaş şi sala de dans din Moulin Rouge.

Allendy a fost foarte mulţumit de seara petrecută împreună – gelos pe admiraţia doamnei Allendy pentru mine. Îi place acvariul pe care i l-am adus şi îl va pune lângă pat – ca să fie ultimul lucru pe care îl vede înainte de a adormi. I-am văzut patul – un divan sobru, în stil Empire, aşezat într-un alcov – şi îmi place să-mi imaginez ochii lui privind acea Atlantidă de cristal frumos, strălucitor, multicolor.

E uşor să oscilez între Henry şi René – să rămân receptivă şi doar să reacţionez pasiv, lăsându-mă dusă de curent. Să nu-l doresc pe Allendy – oameni, obiecte – dar să primesc: răbdătoare, feminină, fără să pun întrebări, neabătută şi nemaichinuită de fixaţii nevrotice, raportarea tensionată la viaţă, duelul cu greutăţile, forţarea destinului, furiile neputincioase, căutările sterile, masochiste.

Calm. Bucurie. Mulţumirea venită din înţelegere. *Je ne veux plus rien.* Şi zâmbesc uşor, ca o mamă obosită căreia copiii i-au jucat prea multe feste. Mă simt mama a tot şi a toate – pântecele şi pământul, cu imense aripi protectoare! Pasiune şi simţ matern contopite – mama precum noaptea, acoperind lumea, învelind-o, murmurându-i cântece de leagăn ca să-i aline durerea. Şi ca şi noaptea, sunt singură din nou – activă, independentă, fără odihnă. Hugo doarme liniştit, Henry lucrează în hamacul pasiunii mele; Allendy doarme în puful căsniciilor de vis; Eduardo doarme în căldura scrisorii mele. *Je suis suprêmement heureuse.* Eu sunt noaptea care îi veghează prin ferestre drapate cu ochii foarte larg deschişi.

Dimineaţa mă trezesc cântând pentru că ştiu că au dormit cu toţii profund, legănaţi de minciunile pe care li le-am spus, întotdeauna nişte minciuni frumoase, necesare, creative, basme!

Minciuni: să-i explic lui Henry de ce n-am putut petrece săptămâna asta cu el. Invenţii. Culoare. Teatru. Să-i explic lui Allendy de ce încă mai ies o seară pe săptămână. Minciuni pentru Fred ca să atenuez efectul cruzimilor furioase ale lui Henry pentru că Fred mai fură când şi când câte un sărut. „Te iubesc ca pe un frate“, ceea ce nu e adevărat. Sensibilitatea lui Fred e ca un barometru, dar nu are pic de adâncime.

Minciuni pentru a ascunde de lume lupta împotriva unei sănătăţi şubrede. Cum uneori sunt prea obosită ca să rezist o zi întreagă, inventez activităţi, în timp ce eu dau fuga acasă să fac plajă. Minciuni despre sursa banilor pe care-i dau lui Henry făcând imense sacrificii, pentru că o slujbă e mai atrăgătoare decât ciupelile pe care sunt nevoită să le fac. Şi n-aş putea să păstrez o slujbă pentru că nu am destulă putere. Minciuni lui Hugo ca să-i menţin sentimentul de securitate. Minciuni Emiliei. Minciuni lui Joaquin ca să-i potolesc gelozia. Minciunile infirmierelor de noapte, ale doctorilor şi ale utopiştilor.

Singurul pe care nu-l mint este jurnalul meu. Şi totuşi, din afecţiune, chiar şi în jurnal mint uneori prin omisiune. Sunt încă atâtea omisiuni!

Ceea ce mă îngrijorează adesea sunt micile dar numeroasele mele infidelităţi! Dorothy, îmblânzită de Allendy şi având atâta nevoie de mângâieri, mă stârneşte, şi sunt tulburată de sărutul pe care mi-l dă. Homosexualii, băieţii frumoşi de la Smith’s Tea Room, îmi captează atenţia. Urmăresc mai multe cvartale un chip pe care îl văd pe stradă. Bărbaţii mă urmăresc şi asta mă amuză. Zadkine, pictorul, spune: „Hai să ne întâlnim într-o seară. Vreau să te cunosc mai bine“. Ar trebui să lucrez, în schimb eu mă gândesc la dragoste, ca o fetiţă care începe să trăiască.

Fiindcă încep să trăiesc! Cu câtă tinerească nerăbdare aştept ziua de mâine şi vizita la Allendy! Când mă gândesc la el, începe să-mi fiarbă sângele.

De ce n-au venit la mine Nietzsche, Henry, June, Allendy, Rank, Spengler – toţi titanii – când aveam şaptesprezece ani şi scriam atât de mult, aşezată lângă o fereastră şi privind cum cade zăpada? Pe atunci făceam atât de mult ca să-i merit!

21 februarie 1933

Ziua în care am împlinit treizeci de ani a început cu un dar de la Henry, o pagină îngrozitor de amuzantă în care îşi notase diferite lucruri pe care să şi le amintească precum: „Să fur cărţi bune de la bibliotecă. Să fiu un Taur. Să-mi zugrăvesc *con furia* pereţii dormitorului în zilele reci. Să-i fac rost lui Anaïs de *À Rebours*. Să-l invit la masă pe Zadkine“. Apoi îmi telefonează.

Petrec o oră plăcută cu Allendy.

În ultimele două zile am fost trează, un pic împovărată de sarcinile pe care mi le-am stabilit. *Puţin îmbătrânită de dragostea mea pentru îmbătrânire.* Eu eram bătrână de la treisprezece ani, când am simţit pentru prima dată ororile vieţii şi am început să am grijă de fraţii mei. Faptul că Allendy şi-a consacrat total viaţa altora este un punct comun între noi. În mod fundamental, eu nu trăiesc încă pentru mine însămi. Ceea ce vreau cu adevărat este să-i abandonez pe Hugo, mama, Joaquin, Allendy şi Eduardo pentru Henry şi pentru aventură. Şi asta n-o să fac niciodată. N-o să le fac niciodată altora ceea ce mi s-a făcut mie, niciodată!

Există o mare continuitate în relaţiile mele cu oamenii – în devotamentele mele, mai degrabă. Mă opun contactelor grăbite, întâmplătoare, neglijente. Nu e în ele nici o urmă de Marte, nici un fel de dragoste pentru întrerupere, război, acţiune – doar un efort răbdător, subteran, delicat de a distruge solitudinea fiinţelor omeneşti, o preocupare pentru detalii, pentru desăvârşire. Acord acestei creaţii o grijă pe care n-o acord nici unei alteia. Nu-i de mirare că iubirile şi prieteniile mele au o importanţă inalterabilă în viaţa mea.

Tot ce relatez, *toate* locurile, persoanele, incidentele devin un fel de aventură, o călătorie, când stau în patul lui Henry cu capul lui pe sân. Doarme greu, liniştit, ţinându-mă de mână, iar eu stau acolo şi mă minunez de mulţumirea mea, de senzaţia de aterizare, de atingere a scopului şi capătului activităţilor mele. Mi se pare că sunt acasă aici şi mă sperii. Poate că Henry nu simte această *finalitate*, această căsătorie. Poate că asta nu e decât o etapă din viaţa lui. Dar se trezeşte şi realizez cât de mult se agaţă de mine. Totuşi viaţa mă sperie. Înţeleg temerile lui Allendy. Încă iubesc prea mult, mă agăţ prea mult. Dragostea mea nu-şi pierde intensitatea nici prin dispersie.

Încă un apogeu al vieţii mele, ultimul: când descopăr cât de mult a suferit tatăl meu în urma abandonului meu! Aşadar, mă iubeşte. Gustavo Duran îmi spune despre el: „E foarte sensibil, foarte efeminat şi extrem de egoist, bineînţeles. Are nevoie să fie iubit şi răsfăţat. Într-o zi a venit şi a vorbit ore în şir despre tristeţea de a-şi fi pierdut copiii – zicea că din când în când îţi reciteşte scrisorile – pe care le adoră – nu poate înţelege de ce l-ai părăsit – a suferit foarte mult din pricina asta“.

Spun: „Scrie-i că o să mă întâlnesc cu el când vine la Paris“.

Când am ajuns acasă m-am uitat la foc şi am avut halucinaţii. M-a cuprins o senzaţie de bucurie *insuportabilă,* senzaţia că am ajuns la *capătul* vieţii, că prin excesul durerii mele, excesul aşteptărilor imaginaţiei mele, făcusem din fericirea umană aşa un apogeu încât nu-i puteam supravieţui. Douăzeci şi unu de ani de foamete, visuri, renunţări, detaşare făceau din această revelaţie o încununare periculoasă şi covârşitoare. *Toate dorinţele mi se împlinesc*. Bucuria mea

este atât de mare când contemplu tot ce mi s-a dat, încât *mă simt pregătită pentru moarte*. I-am spus lui Hugo că sunt ca o femeie pe patul de moarte, cu toţi cei dragi în jurul meu. Aproape de toţi. Iubirea tatălui meu, a mamei mele, a lui Allendy, Eduardo, Henry, Hugo, Joaquin. Prea mult, prea mult de suportat pentru o fiinţă omenească! Sunt obişnuită să vreau – nu sunt obişnuită cu împlinirea. Mă ucide. Bucuria mă ucide!

Gustavo Duran – fizic, frate cu Eduardo – de aceeaşi vârstă, la fel de blond. Numai că Gustavo e hotărât, activ, pasionat, voluptuos, aspru. El a fost tânărul răsfăţat, lăudat, popular despre care comentasem cândva cât e de atrăgător. Eram atrasă de tinereţea lui rumenă, dinamică. El, de acest fenomen ciudat: o femeie căreia îi place să se uite la cine poate *gândi.* Joaquin i-a împrumutat jurnalul meu timpuriu – şi Gustavo s-a aprins! Poate recita pagini întregi din el. Acum câteva seri, l-am invitat pentru Dorothy, dar el nu mi-a acordat atenţie decât mie. Mi-a cerut să ne vedem singuri. L-am vizitat azi. Mi-a citit din jurnalul lui – nelinişte, insatisfacţie, oscilări între misticism şi sexualitate. Îl citeşte pe Bergson. Lăcomia lui Gustavo mă sperie. Acum nu văd decât foamea, melancolia. Am stat de vorbă pe toată durata unui banchet plicticos la Godoys. E un vorbitor excelent, strălucitor, egotist, magnetic. Spune că în jurnalul meu de început brodam mereu pe tema sentimentalismului, dar nu m-am făcut niciodată cu adevărat vinovată de el. Fler de artist.

Cu câteva nopţi în urmă citeam despre semnul Scorpionului şi am spus: „Păcat că nu cunoaştem pe nimeni născut sub semnul ăsta – e fascinant.“ Îndată ce a descoperit admiraţia lui Gustavo pentru mine, Hugo i-a făcut horoscopul. Era născut sub semnul Scorpionului!

Am văzut picturile lui Nestor de la Torre. Primul pictor modern care m-a entuziasmat şi m-a răscolit profund.

Mereu trebuie să mă conving de faptul că fac un sacrificiu pentru cineva. M-am vindecat ca să-l fac fericit pe Allendy. Nu mor când vreau pentru că nu vreau să-l rănesc pe Hugo. Nu-l părăsesc pe Hugo din acelaşi motiv. Nu mă reţin decât motivaţii umane. Nici măcar nu cred că ceea ce doresc este greşit (să mă devotez lui Henry) – ştiu că nu e greşit. Dar mă călăuzesc după durerea pe care aş putea-o pricinui altora.

În acelaşi timp, îmi dau seama cât se poate de bine prin ce cantitate infinită de amăgire capăt aproape tot ce vreau fără a răni pe nimeni. Pentru că am vrut să-l văd pe Gustavo singur şi pentru că şi el voia asta, am folosit înşelătoria, minciunile. La un moment dat minciuna mea a fost în pericol să fie descoperită – aşa că am inventat una mai bună. Şi totul merge bine. Folosesc o ingeniozitate şi o inteligenţă

reală. Recurg la jumătăţi de minciună, care sunt cele mai bune dintre toate pentru că abat bănuielile. Par expansivă şi încrezătoare – niciodată rezervată. Convingerea că nici una dintre minciunile mele nu este nicidecum malefică îmi dă un sentiment de siguranţă şi inocenţă care îmi străluceşte pe faţă.

25 februarie 1933

Închid încet poarta spre lume. Trag un lung grilaj mistic. Închid obloanele bine unse. Tăcere. Am încarcerat în mine însămi admiraţia luminosului, încăpăţânatului Eduardo; muzica rimată de sânge a lui Stravinsky; faţa castă a lui Joaquin la pian; o nouă înţelegere a lui Thorvald, fratele meu de mult pierdut; gândurile despre un tată „feminin"!

Cât de ciudat de inocentă mă simt când mă spăl în faţa lui Henry, mă îmbrac repede, mă pudrez din nou, ies în fugă şi mă urc într-un taxi ca să mă duc la mama, să mă întâlnesc cu Hugo acolo. Le ofer tuturor bucuria mea, ca pe un buchet!

Taxiurile sunt aripile mele. Nu pot *să aştept* nimic. E minunat să cobor din tren la 3:25, să alerg pe scări, să merg cu maşina visând prin oraş, să ajung la Allendy la 3:35, tocmai când era gata să tragă draperia neagră. Să alerg la cafenea şi să-l găsesc pe Henry acolo. *Nici o artă nu poate egala viaţa.* Când ponegresc viaţa o fac pentru că mă tem de pasiunea mea pentru ea, de fragilitatea ei.

Seara. Ore fermecate cu Henry. Muncă. Discuţii. Un lung intermezzo senzual. El visează să mă urmeze la New York când mă duc cu Hugo. Vrea să-şi vadă vechii „prieteni la toartă", în special pe Emil Schnellock. Ori de câte ori *vrea* ceva, simt că vreau să-mi dedic întreaga viaţă împlinirii dorinţei lui. Adesea e ceva ce eu nu vreau – căci New York înseamnă poate June şi scene cu June. Dar cât de mult îmi place să-l văd pe Henry entuziasmat, surâzând cu gura până la urechi, fiindu-i dor de casă, nerăbdător. Asta e cel mai important pentru mine.

Ieri întâlnire cu Eduardo, care a plecat ca să scape de durere – durerea vieţii lui negative; care poate duce o viaţă extravertită departe de mine şi care îşi recapătă durerea îndată ce mă revede pe mine – legătura lui cu durerea.

Eu sunt cea care, după ce şi-a învăţat lecţia, îi arată cele două moduri de interpretare a faptului că Allendy nu i-a răspuns la scrisoare. Cel al nevrozatului – că Allendy îl neglijează. Asta îi demonstrez că nu e adevărat. Cel de-al doilea, cel normal – că Allendy, simţind că nu reuşise să-l vindece pe Eduardo, suferă în mod inconştient şi vrea să-l pedepsească puţin. Această a doua explicaţie, cea *umană,* este cea pe care Eduardo o poate accepta intelectual.

Emoţional însă, el este jignit şi se simte neglijat. Bucuria pe care o arată Allendy la vederea lui Eduardo – o bucurie care chiar mă face puţin să sufăr – dovedeşte că intuiţia mea nu m-a înşelat.

Eduardo uluit de inconştienta mea *cunoaştere* a astrologiei.

Noaptea trecută, recurenţă a iubirii mele pentru Hugo, fiindcă pare un pic zgâlţâit de viaţă, foarte *uman*, foarte omeneşte pasionat de mine (cum e şi Allendy)… şi în momentul ăsta îl iubesc – ridurile de pe faţa lui, transpiraţia de pe sprânceană, privirea arsă din ochii lui, gelozia lui vie pe Eduardo, sexualitatea lui tremurătoare.

Văd în Eduardo demonul verde al durerii dormitând în viaţa lui superficială, vegetativă, englezească; acest demon verde este excitat de prezenţa mea, şi devin conştientă de războiul, de revoluţiile, de durerea pe care le aduc *laolaltă cu viaţa* pe care o aduc.

Henry rămâne în centrul vieţii şi fiinţei mele – fix – pasiunea vieţii mele. Mi-e *frică de plenaritatea* dragostei mele pentru el – frică să nu-l sufoc cu ea. Şi astfel mă risipesc în iubiri mai mici – hotărât mai mici, ca nişte constelaţii. Axa e Henry, întotdeauna Henry. În seara asta am încercat să fac literatură din paginile pe care le-am scris despre el, şi n-am putut – erau lucruri prea *vii*, prea omeneşti. N-am putut suporta să le reformulez. Mă tulbura profund până şi să mă gândesc la el, să-mi amintesc că pe 8 martie este aniversarea primei mele vizite în camera lui – *an incredibil*. Pasiunea mea pentru Henry e ca un soare care-şi aruncă *razele* asupra celorlalţi: Allendy, Hugo, Eduardo, Joaquin, tata.

Telefon de la Henry: interviul cu Otto Rank sută la sută reuşit. Rank s-a *împrietenit cu el.* Mă las pe spate profund mulţumită. Ascensiunea lui Henry.

Eduardo consideră că afirmaţiile mele despre fraţii de Vilmorin mi se aplică mie: sunt *o decadentă lascivă*! Nu am un singur semn de *pământ* în horoscopul meu! Aproape numai apă.

Henry şi-a petrecut seara cu poetul Walter Lowenfels. Vorbind despre Lawrence, Lowenfels a spus: „Singura carte despre Lawrence care merită să fie citită e scrisă de o femeie cu un nume ciudat, Anaïs. E fragmentară, dar foarte lămuritoare“.

Stau orbită în mijlocul biroului, gândindu-mă la Henry şi la Rank – simţindu-mă ca un vizionar, simţind cât de aprins, cât de fanatic am dorit ascensiunea lui Henry. Îl auzeam cum spune „Eşti prea rapidă, Anaïs“, în ziua în care i-am vorbit plină de entuziasm („Omul ăsta, Rank, o să te aprecieze. Trebuie să-l întâlneşti“). Henry un pic stânjenit de „exaltarea“ mea, dar şi având *încredere* – având încredere

în mine, când l-am făcut să se întâlnească cu agentul şi cu editorul lui. Îl iubesc pentru *credinţa* lui: ştie *unde* şi *când* să cedeze. Şi apoi se ridică glorios, magnific în opera sa. Doamne, cât de fericită sunt că l-am găsit pe Henry, un geniu pe care să-l slujesc, să-l adulez. Cineva destul de mare ca să-mi *folosească* forţa, ca s-o supună împlinirilor sale. Doamne, Doamne, *căsnicie*-căsnicie, o căsnicie *fecundă*. Nu există fecunditate în căsnicia mea cu Hugo. Noi nu *creăm* nimic. Ar fi trebuit să am copii, dar eu sunt artistă, nu mamă.

Hugo spune în glumă că am un harem. Fiecăruia îi spun: „Tu eşti favoritul“. Adevăratul rege e Henry. Haremul meu îmi dă destule de făcut – să-i ţin pe toţi fericiţi. Sunt fericită, fericită, fericită. E primăvară. Eu nu păşesc pe pământ – eu zbor, zbor prin casă cu dragoste pentru haremul meu, cu adoraţie pentru haremul meu. Astăzi Allendy, Eduardo, Henry – îmi place să-i văd pe toţi în aceeaşi zi. Mă face să mă simt bogată. Sunt plină!

Seara. Uluitoarea mea fericire de astăzi pentru fericirea lui Henry. Noaptea trecută îmi scrisese o scrisoare despre întâlnirea cu Rank, pe care am citit-o în cafenea, în faţa lui, cu lacrimi în ochi:

> Dacă aici se află vreo revelaţie, înţelepciune, viziune reală, ia-o ca pe un dar pe care numai datorită ţie îl pot oferi. *Tu* ai fost profesorul… nu Rank, nici măcar Nietzsche sau Spengler. Toţi aceştia, din nefericire, se bucură de recunoaştere, dar în ei zace scheletul mort al ideii. În tine au fost însufleţirea, exemplul viu, călăuza care m-a condus prin labirintul sinelui pentru a dezlega enigma despre mine însumi, pentru a ajunge la mistere. Şi acesta e sensul rătăcirii prin labirint, al aşa-numitei explorări a sinelui. Nu sinele îl cunosc, ci marginea misterului, ne-sinele prin care este permisă cunoaşterea, dacă există o cunoaştere. În cel mai bun caz e o simplă ghicire, pătrunderea extatică pentru o clipă în locuri îndepărtate şi înalte, sclipirea în întuneric care susţine iluzia din noi. Adesea, când îţi deplângeai incapacitatea de a te purta ca un psihanalist, întrezăream ceea ce acum percep clar. Poate că nu eşti potrivită pe termen scurt sau ca un tratament obişnuit, dar asta fiindcă recompensa este atât de nevrednică. Dacă cineva străbate tot drumul cu tine, dacă cineva *poate* străbate tot drumul, este cu adevărat recompensat prin cu totul altceva, ceva oarecum nepragmatic, ceva, şi-mi pare bine s-o spun, *ireal*. Are privilegiul, la sfârşit, să soarbă din înţelepciune. Spun asta foarte, foarte romantic! În zilele noastre e pur romantism să vorbeşti despre valoarea înţelepciunii, căci e o valoare care nu se mai cere. Nu are nici o eficienţă în această lume de realitate care a fost creată, căci această lume de realitate este o lume a morţii. Tu m-ai condus în irealitatea amară, în lumea care se află în afară stiloului psihologului, lumea la care *nu ar trebui* niciodată să ne adaptăm.3

3. Pentru o relatare completă a vizitei lui Henry Miller la dr. Otto Rank, vezi Henry Miller, *Letters to Anaïs Nin*, pp. 80-86.

9 martie 1933

Predicţii astrologice pentru martie: Depresie temporară. Plictiseală.

Luna a început cu o nevralgie paralizantă.

Criză financiară în lume. Griji mari. Scene cu Hugo ca acelea din timpul Crahului. Ca să-l împiedic să se ducă la fund, rămân eu tare, fermă. În zilele noastre numai artiştii sunt bogaţi. Hugo, până noaptea

trecută, a fost sărac, atât de sărac în valori reale. Lacrimi, certuri, supărare. L-am lovit peste faţă, am lovit în asprimea şi încăpăţânarea lui scoţiană, care l-au făcut să nu ia în seamă îndrumarea mea bazată pe intuiţie. Acum trebuie să fiu lângă el, lângă *eterna* lui *depresie*, *eternul întuneric* al fiinţei sale, *greutatea* lui, fiinţa greu ancorată, care atunci când pierde bani simte că-şi pierde puterea şi raţiunea de a exista! Cât m-am străduit să-l eliberez de *teamă*. E ciudat că eu, care sunt obsedată în imaginaţie de un milion de temeri, mă adun în momentele de criză şi devin neînfricată. Bietul meu iubit. În seara asta suntem împăcaţi. E fericit pentru că l-am scăpat de umilinţă, de sentimentul eşecului. Şi acum n-are decât să se întâmple ce-o fi mai rău – suntem filozofi!

În ce harababură e lumea. Îmi ţin faţa întoarsă de la ea cât mai mult posibil. *Duhneşte*. Nu citesc niciodată ziarele. Refuz să-mi fac griji cu privire la politicieni. Când războiul o să ajungă la uşa mea, foarte bine, voi acţiona. Nu mă interesează decât ce pot ajuta, vindeca, iubi, servi în mod direct. Dragii mei! Adoraţii mei!

Hugo e salvat de Crah. Totul e bine. Ţopăi ca o veveriţă prin Paris, râzând de predicţiile astrologice. Mecanismul din mine, care funcţionează la întreaga capacitate, marile elemente bine angrenate îndrumate constant, mâna mea strângând ferm cârma le trage pe cele şovăitoare: Gustavo, în căutarea lui însuşi; Louise, temându-se de nebunie. Toţi cei ale căror vieţi sunt irosite, degalvanizate de o viziune supremă, atotcuceritoare se adună în jurul meu – *catalizatorul* – şi astfel îmi sublimez vanitatea de femeie, care e mare, reducând bucuria nemăsurată care mă cuprinde ori de câte ori dragostea mă înconjoară.

Oamenii extraordinari care se adună în jurul meu – aşa cum îi văd eu, sunt cu toţii *très grands* – trebuie să realizeze, într-un fel sau altul, cât de mult cresc sub lupa idealismului vitalităţii mele.

Eduardo, care e atât de mulţumit de cartea mea despre vise, crede că mi-am găsit stilul, că scrisul meu erotic, desfrânat, decadent este contrariul teribilei mele inocenţe rimbaudiene (vedeţi ce mulţi cred în inocenţa mea – îi va decepţiona oare acest jurnal?), că sar *în afară*, imaginativ *în afară*, dincolo de horoscopul meu.

Îi scriu lui Henry să fie foarte sever cu mine – că mi-e frică de adulaţia de care am parte. Era mai bine pentru mine când eram singură.

Ce ciudat că nu sunt născută sub nici un semn de pământ!

12 martie 1933

La familia Allendy: Artaud – chipul halucinaţiilor mele. Ochii halucinanţi. Asprimea, trăsăturile brăzdate de durere. Visătorul,

diabolic şi inocent, fragil, nervos, potent. Îndată ce ni se întâlnesc privirile sunt propulsată în lumea mea imaginară. El bântuie şi este bântuit cu adevărat.

Mi-a fost teamă să-l întâlnesc, pentru că acum câteva zile am citit ceva scris de el şi exista acolo o extraordinară asemănare. Henry a spus că acele pagini puteau fi scrise şi de mine. Ştiam că aveam să-mi întâlnesc fratele în imagini şi stiluri. Nu m-am aşteptat la acel chip. „*Je suis le plus malade de tous les surréalistes.*“ Ne-a citit schiţa piesei sale. E un decadent zdrobit, tremurător, un alt „decadent lasciv“ – opiu, probabil. Cum transcend ochii lui ceea ce privesc. Faţa istovită, maliţia, pasiunea, violenţa. Eram hipnotizată, mi-era frică să vorbesc cu el. Cu toate acestea era blând şi era şi el, ca şi mine, vrăjit. A spus: „Semeni cu o preoteasă incaşă“. Ochii lui urmărindu-mi toate gesturile. Absorbită, am uitat de restul lumii. Privirile ni se încrucişau mereu.

Astăzi m-am cufundat în cele câteva pagini ale lui Artaud şi am încercat să-i scriu.

Mi-am dat seama că toată săptămâna trecută nu mi-a fost dor de Allendy, că impulsul care mă atrăgea spre el era efemer, că prin înţelepciunea sa el îmi dizolvase impetuozitatea. Cum îi pot spune *acum*, când a început să sufere de gelozie, când a început să pretindă? Ce neliniştit a fost aseară.

Am terminat într-un fel şi cu Gustavo. Nu-mi place. E dogmatic, tiranic, prea *sănătos mental*, prea echilibrat, prea simplu, prea cerebral şi prea lucid. O convorbire era de ajuns. Este şi lipsit de imaginaţie, deşi inteligent, superrealist. Îi plac tiparele, perfecţiunea, meticulozitatea – cum îmi plăceau şi mie înainte de a-l întâlni pe Henry. Acum mă simt mai degajată, mai boemă – mai mult artistă şi mai puţin o doamnă – mai puţin *logică*, mai puţin obişnuită. Am străpuns carapacea formei, care-l sufoca pe tata – eleganţa şi forma cristalizării care produce ariditate.

Nu mă *opun* la nimic, pentru că am propriul meu fel de a folosi totul, de a transforma toate lucrurile în hrană. Până şi serile pe care le-am petrecut cu vicepreşedinţi de bancă au dat naştere unor pagini pline de imaginaţie!

Zilele astea scriu pagini despre Louise, despre „ochi“, despre pânde. Haosul m-a îmbogăţit şi m-a hrănit – asta-i tot ce ştiu.

Mi-ar plăcea să adun toate experienţele mele la un loc şi să i le ofer lui Henry. *El ar înţelege totul.* Dar îl iubesc prea mult ca să-l neliniştesc. S-ar îndoi de *soliditatea* iubirii mele pentru el, şi totuşi acesta e miezul vieţii mele. Partea amuzantă este că şi el e la fel de impresionabil, la

fel de lipsit de credinţă, uneori – acum se întâmplă să fie minunat de fidel pentru că e în căutare de idei, nu de experienţă, în timp ce eu trăiesc experienţa acum: Artaud (personajul dramatic Artaud, creatorul unui teatru suprarealist), Nellie, Allendy. Este pandantul vieţii active, clocotitoare, cu mai multe faţete a lui Henry cu June, pandantul zilelor lui pline, al vieţii lui pline de care mă minunam cândva.

Musafirii au plecat. Stau singură în birou. O timiditate sufocantă mi-a stricat seara, pentru că această ocazie însemna prea mult pentru mine, pentru că aşteptarea a fost prea intensă. Nu e nici un progres, nici un progres. Să-i am pe René şi pe Artaud aici! Uneori mă simţeam ca într-un vis, unde îmi lăsam casa, grădina, cristalele să vorbească pentru mine. Artaud a fost puternic impresionat: „Casa e fermecată; grădina e fermecată. Totul e un basm".

Dar sunt tristă şi singură – din nou deconectată, sufocată în starea mea de spirit. O, efortul, efortul de a mă conecta! Sfâşietorul efort.

Artaud vorbeşte înflăcărat despre legende, mituri, cabală, magie. Nu e de acord cu explicaţiile psihanalitice ale lui René! Noi am pus-o la stâlpul infamiei pe Marie Bonaparte. Ochii lui Artaud sunt acum plictisiţi, maliţioşi, faţa lui obosită e atât de tăioasă.

Deodată am sentimentul puternic că *nu sunt decât victima unei toane,* că s-au mulţumit să mă lase să port imagini – că poate şi ei şi-au pierdut încrederea fiindcă se simt într-un mediu exotic. Când a intrat, René a spus: „Mă simt aici ca într-o ţară foarte îndepărtată".

Rămasă singură, încep să râd, pentru că îmi amintesc de lucrurile bune.

Infidelitatea artiştilor! După cum am prezis, Henry este stimulat de Walter Lowenfels, în timp ce eu sunt stimulată de Artaud, şi *numai* pentru că şi eu trăiesc multilateral pot înţelege noua adoraţie a lui Henry! Paginile lui extravagante despre Lowenfels sunt pandantul paginilor mele extravagante despre Artaud.

Aşa că în seara asta sunt pregătită nu numai să particip la entuziasmul lui (în loc să-l opresc sau să-l stric cu gelozia mea), ci şi să-l asimilez şi eu pe Lowenfels, să învăţ, să-i fac loc, să mă extind, *lăsându-l* pe Henry să se extindă în acelaşi timp. Dacă trăieşti, poţi *lăsa şi pe alţii să trăiască*!

Când Lowenfels scrie într-un limbaj excentric, Henry acceptă, dar dacă aş face-o eu mi-ar spune că mă exprim prost (pentru că e o diferenţă între „linia strâmbă trasă de cineva care nu ştie să deseneze şi linia intenţionat strâmbă a artistului care ştie"?). Este necesar ca lumea să nu ştie că engleza nu este limba mea maternă! Râd în timp ce scriu toate astea.

Am descris poezia lui Lowenfels drept privirea unui om saşiu. Nu că

nu mi-ar plăcea. Este originală, dar lipsită de miez. Şi tocmai în această lipsă de miez a lui Lowenfels găseşte Henry haosul hrănitor, exact aşa cum eu găsesc substanţă în haosul lui Henry.

Acasă. Sunt din nou în Paradis. Henry la biroul meu, luptându-se cu Lawrence, îngropat în mormane de bileţele, oftând, fumând, înjurând, bătând la maşină, bând.

E atât de bine să mă întorc la tandreţea lui – mâinile lui mereu gata să mângâie, chiar şi când vorbeşte despre sensul artei, despre extinderea schizofreniei, universul morţii, ciclul Hamlet–Faust, Destin, Suflet, macro/microcosmos, civilizaţia megalopolitană, capitularea în faţa biologiei.

Foloseşte totul, chiar şi ce i-am spus despre gelozia lui Eduardo, pe care el o corelează cu a lui Proust.

16 martie 1933

M-am trezit azi-dimineaţă ca să primesc o carte de la Artaud, *L'Art et la mort*. Şi un bilet jalnic de la Eduardo. N-o să înţeleagă niciodată „tirania" dezinteresată a creatorului. E miop. Viziunea lui e feminină şi mioapă.

Când trăiesc împreună cu Henry bate permanent un vânt de creativitate. În efervescenţa de azi-noapte, am urmărit amândoi o interpretare finală a picturii lui Lawrence şi apoi am căzut unul în braţele celuilalt bucurându-ne de ideile obţinute. Henry spune cu supraestimarea tipică: „Tu scrii cartea asta". Dar acestea nu sunt decât scântei de fricţiune, de efort egal. El creează fresca uriaşă, cosmică. Eu aduc firimituri ca o furnică neobosită, şi el foloseşte, bea, mănâncă, fecundează cu aceeaşi dezinvoltură cu care îşi oferă ideile şi cunoştinţele!

Modul lui Eduardo de a mă înfuria este să vorbească despre „clasă" şi despre absurditatea alianţei mele cu Henry. Atunci izbucnesc profund dezgustată, pentru că eu nu cred în *clasă*, ci în sensibilitate şi talent, şi cred că Henry e mai sensibil şi mai talentat decât Eduardo, că exteriorul frust al lui Henry ascunde o fiinţă mai blândă, mai tandră şi mai delicată decât Eduardo.

Henry este îngrijorat în privinţa lui Artaud. Dar nu i se va împotrivi lui Artaud şi nici nu va spune răutăţi despre el. Ne acceptăm reciproc entuziasmele. Henry *rătăceşte*, la fel ca mine, explorează, dizolvă, mă uită, superficial, într-o mare mişcare imperativă pe care o înţeleg. Fiecare dintre noi are propriul lui suflet, respectă eul celuilalt; deşi, omeneşte, putem suferi adevărate chinuri.

Mare tristeţe ieri, când l-am părăsit pe Allendy. Un Allendy torturat de gelozie şi, prin urmare, pătimaş. Eram copleşită şi nu puteam vorbi. Este uimitor de intuitiv şi minciunile mele sunt inutile.

Pe măsură ce intru în complicaţii tot mai mari („Toată lumea te iubea acum câteva seri“, spunea René), ceea ce mă preocupă acum este gelozia celuilalt, pentru că îi cunosc ororile. Şi devine din ce în ce mai greu să fac fericiţi patru bărbaţi.

Îl las pe René să-l întâmpine la gară pe Henry ca să vină cu el *acasă* – fior de bucurie şi tandreţe când ne întâlnim. Totuşi mă simt tristă şi mă gândesc la René, la cât de mult îl vreau şi pe el şi cât de lipsit de înţelepciune este impulsul meu pentru că René este aproape Eduardo, şi el opreşte mişcarea, şi el e mort.

18 martie 1933

Sfârşitul unei vieţi de patru zile cu Henry. Şi el a cunoscut *pentru prima dată* alături de mine o profundă *satisfacţie*, o profundă *mulţumire* (senzaţia pe care o am eu când stau în patul lui de la Clichy!). El, stând întins în patul meu, trăieşte sfârşitul neliniştii.

Tristesse inouïe – după zile superbe de muncă şi discuţii. Şi dulceaţa insuportabilă a plenitudinii, a împlinirii, pentru două fiinţe atât de neliniştite, atât de nesatisfăcute.

Când soseşte telegrama lui Hugo [de la Londra] Henry pare împietrit. Dimineaţa sentimentalismul nostru e închis într-o carapace.

Mă reped la munca mea de cercetare numai pe jumătate trează mental, rămânând instinctiv în acel substrat biologic, cu sângele încă fierbându-mi. Fur cartea despre ciumă de la Biblioteca Americană pentru Henry, fiindcă el a furat-o pe a lui Élie Faure. Fiindcă simt fraza lui Rabelais – „*Fay ce que vouldras*“. Fiindcă mă simt neîncătuşată. Necritică. Amorală. Fiindcă viaţa lui Henry – deşi nu *toată* îmi este necesară, necesară ca să trăiesc – *este* viaţă, *deoarece* nu face decât să mănânce şi să plutească – *sans accrochage*. Fiindcă, după cum a spus atât de înţelept Rank, e o diferenţă între privare şi renunţare!

Dar minunata mea înţelepciune a fost un pic zgâlţâită când am descoperit că Henry i-a împrumutat lui Lowenfels lucrarea lui Rank, pe care i-am dat-o înainte să fi apucat eu însămi s-o citesc!

Henry şi cu mine nu ne putem căsători din cauza lui Hugo şi pentru că am muri de foame împreună. Privesc uneori acest fapt prozaic cu infantilă disperare, căci este înţelept să accepţi fericirea relativă. Dar absolutul, absolutul mă bântuie.

Şi în seara asta mă refugiez în frumuseţe. Stau în pat aşteptându-l pe Hugo şi mă uit prosteşte la frumuseţea camerei, înregistrându-i atât detaliile cât şi ansamblul – aspectul ei legendar. Sandalele mici de lângă pat. Cămaşa de noapte din satin cărămiziu, prin a cărei dantelă

neagră mi se văd sânii. Sticla arabă de lângă pat. Caseta lăcuită deschisă din care se revarsă coliere de oţel, brăţări de oţel şi coral. Nu mă gândesc la nimic. Dar aud vocea lui Henry, mormăitul, furia animalică din ea, uşoara răguşeală, şi îi văd trupul slab, cu umeri atletici, musculos, viguros, dar părând uneori fragil. Se aude soneria. Hugo e la poartă.

O, Doamne, sunt momente când sinceritatea şi integritatea mea mă ucid – nu mai pot *să joc teatru*! Nu mai vreau să joc teatru!

20 martie 1933

Sfârşitul lui Allendy. Revoltă împotriva lipsei lui de imaginaţie, a simţului său practic, a geloziei sale paralizante, sufocante, a felului în care transformă faptele mele poetice în *fapte*, felul în care ştiinţificizează, medicalizează. Nu mai am nici o dorinţă de a-i oferi ceva – doar să fug, ca să mă protejez, de ceea ce mă frustrează continuu, căci eu sunt o vizionară care vrea să facă poet dintr-un fizician, un om viu dintr-un mort, *mereu tentată de ceea ce este dificil şi de neatins*. Şi sunt rănită în procesul de *creaţie umană*: ori de câte ori încerc să creez fiinţe omeneşti, sunt rănită. Când creez în artă nu sunt rănită niciodată. Am fost rănită de nonnaşterea lui Eduardo, de inerţia şi greutatea lui Hugo, care nu cunoaşte extazul. Henry e singurul care s-a născut complet. Hugo s-a născut numai atât cât să se satisfacă pe el, nu şi pe mine.

Destul, destul masochism, destule sarcini supraomeneşti. Am simţit atât de clar astăzi că Allendy se străduia să mă domine folosindu-şi puterea de „judecător“ mereu *împotriva* lui Henry – şi asta ca să se bucure de mine într-un fel neuman, ca Eduardo. Vorbele lui despre „puritate“ mi-au făcut greaţă. Am trecut dincolo de el. Nu mă mai poate ajunge. Sunt vrăjită de imaginaţia lui Artaud şi vitalitatea lui Henry. Nu-mi place limbajul lui Allendy (nu mi-a plăcut niciodată), goliciunea lui, *vidul* pe care îl lasă.

Vreau să folosesc această energie umană care mă conduce la relaţii umane nesatisfăcătoare pentru artă, care satisface totul. În artă aflu absolutul – în tot ce *creez eu însămi*.

Şi astfel, după ce am irosit mult timp, mult timp, încep să lucrez din nou.

Mereu pentru că viaţa m-a *rănit*.

Fugi. *Toate relaţiile umane* sunt relative şi nesigure. Tot ce pot să spun e că Henry şi cu mine avem mai mult curaj decât Eduardo, care se împotriveşte vieţii, şi chiar decât Allendy, care a ales sublimarea şi moartea. Fuga lui Eduardo la Londra – fuga lui Allendy în analiză şi obiectivitate – a mea în artă – călătorii mai mult sau mai puţin lungi printre fiinţe omeneşti, în funcţie de rezistenţa şi curajul fiecăruia.

Temeri. Când s-a întors Hugo din Olanda şi a văzut casa cufundată în întuneric (eu dormeam) şi-a imaginat că îl părăsisem şi că va găsi un bilet în uşă.

Îi scriu lui Artaud[4]: În cele câteva rânduri pe care le-am citit înainte, ghicisem tonul, iar acum, în *L'Art et la mort*, am descoperit expansiunea şi plenitudinea scrisului tău. Nu am mai citit niciodată ceva atât de electric, atât de fluid, atât de ţintit. Mi se pare că ai acoperit toate experienţele ficţiunii, că ai vizitat regiuni a căror existenţă o putem doar bănui, ca acele planete necunoscute ochilor noştri. Am o impresie aproape dureroasă a exhaustivităţii exprimării tale – ca afirmaţiile ultime, un absolutism al viziunii. Nu sunt în stare să spun pur şi simplu „îmi place cartea ta", căci multiplicitatea intenţiei şi percepţiei fiecărui cuvânt al tău îmi dă ameţeli (ceea ce şi vrei); şi teamă, aşa cum te temi de mituri. Sunt atât de multe de găsit. O viziune neîndurătoare şi aproape insuportabil de acută…

4. Scrisorile către şi de la Artaud citate în jurnal sunt în franceză în manuscris.

Deocamdată nu pot face mai mult decât atât: să abdic ca scriitoare şi să-ţi trimit înapoi propriile tale fraze, să-ţi amintesc că ceea ce ai scris despre droguri se aplică efectului operei tale, îi descrie efectul; că atunci când voi ieşi din această splendoare poate voi spune mai mult.

P.S. Ţi-am dat „Alraune" pentru că eu vorbesc prin scris, dar am uitat să-ţi spun că nu e terminată, că cele trei femei care sunt proiecţii ale uneia singure ies din moarte prin bărbat şi prin eliberarea de sine. O trilogie a narcisismului.

25 martie 1933

A venit Henry şi mi-a alungat cu râsete proasta dispoziţie. Zicea că se simte atât de *nevinovat* de orice neloialitate. Am spus: „Tu eşti fidel numai impulsului de moment. Eu trişez şi joc feste, dar tu rămâi în *centru* – de neclintit".

A fost tandru şi de-a dreptul iresponsabil. A râs, spunând că înţelegeam marile libertăţi şi mă împiedicam de mici obstacole (faptul că îi împrumutase lui Lowenfels cartea mea scrisă de Rank). Mi-am dat seama că avea dreptate în privinţa *nevinovăţiei* sale! Mi-a trimis o copie după scrisoarea lui către Lowenfels, dar eu nu i-am trimis o copie după scrisoarea către Artaud! Asta însă din dorinţa de a nu-l răni pe Henry cu fugile şi capriciile mele. Eu sunt *conştientă* şi Henry este inconştient. Aţi putea numi asta nechibzuinţă, dar cât de plin de căinţă a fost, cât de blând. E imposibil să rămân rănită. El mă vindecă profund. Zice:

— Ţie nu-ţi pot fi infidel, pentru că trăiesc *în tine* – sunt obsedat de tine! Nu te uit niciodată. Restul e literatură. Îl storc pe Lowenfels. Aproape am terminat cu el. Sunt perfect conştient că poezia lui nu a justificat ce am scris.

— Întâmplător, ce ai scris a fost al naibii de bun, spun (scriitoarea devenind dominantă).

Râdem. Ne culcăm împreună, făcând amor blând, tandru, înotând în această senzaţie, şi pentru prima dată orgasmul îmi vine pe neaşteptate, aproape paşnic, ca un răsărit încet, o înflorire înceată din relaxare, abandonare şi nonfiinţă. Nu l-am căutat. A căzut precum

ploaia, înflorind, înecându-mi mintea.

Vis: Intru într-o luxoasă *grande maison de couture*. Descopăr că vânzătoarea este contesa de Vogüé. Mi se pare că nu ştiu cum să mă port cu ea, căci nu vreau să-şi dea seama că mi-e ruşine pentru ea că e nevoită să lucreze. Încerc din răsputeri să par degajată. Manechinele sunt foarte urâte. Salonul de prezentare este în acelaşi timp salonul lui Nellie, şi sunt musafiri. Am în vis senzaţia că Nellie e foarte desfrânată şi decadentă. Îşi arată cu neruşinare genunchii şi sânii. O fereastră mare în încăpere, ca fereastra Melisandei, ducând cu gândul la mare, la spaţiu. Deodată Nellie mă acuză că am furat nişte piese din aur rare. Sunt foarte furioasă. Spun: „Nu că m-ar deranja să fiu făcută hoaţă; cred în furat. Am furat o carte de la Biblioteca Americană. Dar aur – de ce crezi că aş fura aur?“ Un bătrân recunoaşte furtul cu un gest graţios. Văd pe fereastră mai mulţi bărbaţi pe un câmp de pârloage şi tufişuri pregătindu-se să sperie o femeie cu un şarpe mare fals pe care îl ţin ca pe un par. Femeia e foarte curajoasă şi începe să lovească şarpele cu un băţ, dar cade în mâinile bărbaţilor, care o muşcă. Atmosferă de dezastru – culoare sulfuroasă. Sunt neliniştită. Îmi pare rău pentru femeie. Îmi golesc poşeţica neagră în mâinile ei. Sunt conştientă că nu mai am nici un ban să mă întorc acasă, dar nu-mi pasă. Merg pe jos. Dau peste Nellie şi familia ei într-un fel de salon de masaj în aer liber – camere mici, cabine etc. Tatăl lui Nellie se pregăteşte să proiecteze un film. Nellie stă într-o cabină ca într-o lojă de teatru. El spune: „Trebuie să vă uitaţi la filmul ăsta înainte să-l vând“. Chiar înainte de asta, Nellie şi cu mine stăteam lângă fereastră şi am văzut profilându-se pe cer o mână enormă, gigantică arătând spre stânga noastră – ameninţător. Dar sunt conştientă că e făcută din carton şi mânuită de sfori, ca păpuşile-umbre din teatrul balinez. Acum mâna călătoreşte pe linia orizontului, ondulându-se peste culmile munţilor etc. şi văd că nu se mişcă suav, ca soarele, ci smucit, asemeni unei păpuşi Guignol. Eu nu sunt impresionată, dar Nellie este. Mă simt de parcă aş fi într-un teatru.

Chiar când mă trezesc, mâna uriaşă îmi rămâne în minte, superstiţios, ca mâna lui Dumnezeu sau aşa ceva. Hugh crede că simt declinul aristocraţilor şi râd în sinea mea de fatalism, de aspectele catastrofice ale epocii noastre.

Îmi place să-i spun lui Henry o poveste fantastică despre pregătirile lui Hugo pentru a pleca în America de Sud ca să conducă o fermă unde se cultivă lemn preţios (o idee cu care Hugo a cochetat în vremea crizei financiare, pentru că un cubanez bogat i-a oferit conducerea acestei afaceri). Detalii realiste: Hugo i-a dat preaviz proprietarului casei noastre – contractul de închiriere expiră în octombrie (de fapt, Hugo i-a scris să-i ceară o reducere a chiriei). Mi-a

făcut plăcere să văd panica lui Henry şi să-l aud spunând încet: „Nu se poate să pleci – nu, nu pot să trăiesc fără tine. Când stau la Louveciennes îmi dau seama că numai cu tine trăiesc plenar… Când suntem împreună totul e bine. Va trebui să-i spui adevărul lui Hugo – şi să laşi lucrurile să explodeze. Vreau să explodeze“.

În acelaşi timp observ că-i place să mă facă să repet (cât de des îmi pune aceeaşi întrebare!) că nu pot să trăiesc fără el, că dacă aş fi silită să iau o asemenea decizie l-aş urma *pe el*. Şi el se desfată cu vorbele mele, cu asigurările mele! Omenesc, omenesc; şi din câte văd, o, Doamne, o lume *guvernată* de *gelozie* – gelozie, tema dominantă a durerii din noi toţi. A-l urma pe Henry ar însemna să mă expun la *cea mai mare durere* şi cea mai mare *temere* a mea! De câte ori mă gândesc la asta mă cutremur îngrozită, cu cea mai abjectă laşitate.

Ştiu că păcatul meu cel mai mare este *hipersensibilitatea – incurabilă.*

Henry crede că trece printr-o mare tranziţie de la interesul romantic faţă de viaţă la *interesul faţă de idei*. A devenit înţelept, filozof, metafizician. Mintea îi funcţionează continuu. Stăm într-o cafenea şi el bea, dar vorbeşte în continuare despre Spengler. Sunt mândră, şi totuşi simt că mi se fură *aventura*! Lumea subterană a tribulaţiilor bombastice! Plăcerea. Totul în afară de valorile romantice!

Iată de ce, sâmbătă după-amiază, la Zadkine, accept atenţiile şi invitaţia unui pictor englez – ca să văd, ca să aud, ca să explorez.

În adâncul sufletului meu, sunt fericită, fericită că am găsit un absolut relativ! Aş vrea să mă pot testa într-o viaţă cu Henry – să văd dacă sunt destul de mare, destul de curajoasă.

Henry. Henry. *Nu trăiesc pe deplin decât când sunt cu tine.* Asta-i frustrare, viaţă pe jumătate, cum spui tu. Cât pot să mai rabd?

Când a venit Hugo eram tăcută, retrasă, întreaga mea fiinţă urlând de adoraţie pentru Henry. Henry. Un imens ecou al fiinţei mele, făcându-mă surdă la tot restul lumii. Am vrut să alerg după Henry când a plecat, *să rămân cu el*. Nu-mi pasă câtuşi de puţin de durere!

Fac planuri măiestrite ca, dacă izbucneşte războiul, el să poată fi în siguranţă. Mă trezesc din lumea mea de visare numai ca să *acţionez*. Apoi uit din nou de realitate şi mă cufund iar în lumea *mea.* Henry are nevoie de curajul meu, de simţul meu practic, de hotărârea mea. Se sprijină pe ele. Neajutorarea lui în realitate trezeşte în mine o îngrijorare cumplită pentru *el*. Ideea de „război“ îl enervează. El a trăit numai în interiorul cărţii lui. Mie însă marile temeri îmi trezesc întotdeauna curajul, isteţimea. Henry e obosit de luptă şi nesiguranţă, de războaie şi de durere.

Sunt încă o copilă şi viaţa mă buimăceşte. Mi se pare că m-am născut

înţeleaptă şi am devenit romantică. Mi se pare că mă aflu la apogeul liric, pasional al vieţii mele – că nimic în afară de absolut (Henry) nu-mi poate aduce linişte, că refuz fragmentele, jocurile, distracţiile, bucăţile. Nu ştiu. Allendy a spus: „Vreau să te învăţ să te joci cu dragostea, să te distrezi“. Şi tocmai asta nu pot învăţa. Nu-mi pot schimba eul fundamental.

De ce oare Henry poate scrie cruzimi care l-ar revolta pe Allendy şi totuşi mă poate face să simt iluzia, în timp ce Allendy, cu toată fineţea lui, îmi dă o senzaţie de prozaic?

Încerc să-mi raţionalizez *nu*-ul! Detest să spun nu.

Simt că nu înţeleg viaţa obişnuită – că există în viziunea mea o diformitate pe care n-o poate vindeca nici o inteligenţă.

Aş putea „*faire l'amour*“ sub impulsul momentului. N-o pot face înţelept, uşor, în doze potrivite. Henry e singurul bărbat care a cules fructul în momentul potrivit; el *cunoaşte* febra, cunoaşte uitarea de sine, cunoaşte extazul. Eu nu sunt făcută să mă împerechez cu bărbaţi înţelepţi.

Zi de autocritică pentru minciunile mele, pentru plăcerea mea de a-mi încerca *puterea,* ruşinată de sinceritatea lui Allendy. Vinovată că joc un joc. Din momentul în care am ştiut că nu-l iubesc pe Allendy, n-ar fi trebuit să joc acest joc.

Trebuie să trăiesc acest haos.

Henry descoperă acum că *supunerea* mea la dorinţa lui sexuală – nu preiau niciodată conducerea şi doar îl tentez prin cochetărie când simt că *vrea* să fie tentat – e atitudinea corectă a femeii. În acest sens el este domn şi stăpân. Eu aştept întotdeauna. Iar acum se simte *liber*, liber de dragostea de femeie – pretenţii, *voinţă*, apetit. Înfloreşte ca *bărbat*, un bărbat care e domn şi stăpân în sex, aşa cum ar trebui să fie. Dar în acelaşi timp, această supunere nu e posibilă decât pentru femeia pe care domnul şi stăpânul *o satisface*. Eu *ştiu* că nu trebuie să aştept prea mult; pot *conta* pe penisul mereu neobosit, mereu impetuos!

O noapte! Ce noapte! Sala de cursuri de la Sorbona. Artaud şi Allendy pe podium. Allendy, criptic, direct, faptic. Artaud, poetul prin esenţă: tensionat, contractat, dramatic. Mulţimea pe jumătate antagonistă, pe jumătate amuzată, zeflemisind, neînţelegând.

Eram înconjurată de Henry, Hugo, Boussie, Davidson, Lalou, Madame Lalou. Toţi în afară de Hugo şi Henry îşi bat joc. Sunt proteste, insulte. Oamenii ies din sală cu îndrăzneală, ostentativ.

Când totul s-a terminat Artaud vine aproape direct la mine şi îmi sărută mâna. Mă roagă să merg cu el la o cafenea.

Hugo nu putea să meargă pentru că se ocupa de Davidson, care nu

vorbea franţuzeşte. Aşa că am rămas cu Artaud până când a fost lăsat în pace.

Ne plimbăm, ne plimbăm pe străzile întunecate. E ofensat, rănit, deconcertat de public. Stăm de vorbă. Ne aşezăm în Coupole şi stăm de vorbă. Uită de conferinţă. Reciteşte scrisoarea mea către el, eu i-o traduc. Îi place ce i-am scris. Îmi spune că a fost dependent de opiu cincisprezece ani. Îşi descrie senzaţiile, temerile, eforturile ca să lucreze. Recită poezii. Zice că am ochi verzi, uneori violeţi. Vorbim despre formă, despre vis, despre munca lui, despre teatru. Timiditatea mea extremă mă face foarte calmă, ascultând. Ne înţelegem, şi ne plimbăm şi vorbim ore în şir.

Astăzi, Henry. Lui Henry îi mărturisesc marele şoc pe care l-am avut aseară văzând un artist sensibil confruntat cu un public ostil – cât*ă brutalitate* la acest public, cât*ă* urâţenie pentru că nu putea să-şi dea seama că are de-a face cu un artist sincer şi să-i respecte sinceritatea.

Henry îl admiră pe Artaud – a fost mişcat de ce i-am spus. Henry este *omul cel mai puţin meschin pe care îl cunosc*. Am fost tulburată de generozitatea sa, pentru că această atitudine este însoţită de un alt sentiment pe care mi l-a mărturisit: în momentul în care Artaud a intrat în sală Henry a recunoscut poetul şi într-o străfulgerare a înţeles că l-aş putea iubi pe Artaud. Şi cât de blând era Henry când spunea toate astea, cât de înduioşător.

În orice caz, am avut o după-amiază plină de emoţii! Scrisoarea tatei a sosit chiar în mijlocul ei – o scrisoare frumoasă, tandră, care m-a făcut să plâng. L-am pus pe Henry să promită că o să-i scrie cândva fiicei lui. I-am tradus scrisoarea. Eram copleşită de frumuseţea ei.

Apoi am vorbit cu Henry despre gelozie, despre cât de recunoscător este el că nu folosesc gelozia ca să-l tiranizez. Fac atât de mult ca să-i menţin siguranţa, căci în siguranţă lucrează, se dezvoltă, îşi găseşte echilibrul şi se găseşte pe el însuşi. Asta era important. S-a găsit pe sine pentru că eu n-am făcut din el un sclav. I-am respectat entitatea – simte că nu i-am încălcat niciodată libertatea. Şi de aici s-a născut forţa lui. Şi cu această forţă mă iubeşte, total, fără război sau ură sau rezerve. E ciudat cum lui Henry am putut să-i fac cel mai mare dar: acela de a *nu-l ţine prizonier,* de a păstra sufletele noastre independente şi totuşi unite. Cel mai mare miracol al dragostei *înţelepte.* Şi tot asta îmi oferă şi el.

E ceea ce n-a reuşit să-mi dăruiască Allendy. Aseară, din gelozie, a fost meschin şi tiranic. Făcusem efortul de a-i telefona ca să-i spun: „În ciuda celor care vor fi cu mine în seara asta, ţine minte că mă voi gândi numai la tine“. Cu toate astea l-a privit pe Henry aprinzându-mi ţigara şi s-a apropiat de mine sever, ca un poliţist, ca să-mi spună că fumatul era interzis. M-am înroşit ca un copil. Nu mi-a plăcut meschinăria geloziei lui.

Henry spune: „Vezi, eu n-aş suporta ce a fost nevoit să suporte Lawrence – am scăpat de asta – pentru că te am pe tine. Am refuzat să fiu distrus de femeie!“

Eu am refuzat să joc rolul chinuitor al femeii, să-l torturez pe Henry, şi l-am eliberat. Eu am fost femeia creativă. Nu aveam nevoie de gelozia lui ca să-mi satisfac sau să-mi demonstrez *puterea.* Cred în dragostea lui, marea lui dragoste egoistă, cum zice el! Marele meu egoist mi se potriveşte.

Pentru prima dată, în mijlocul discuţiei noastre, ne sărutăm cast, cu tristeţe! Mai târziu ne-am relaxat, ne-am culcat împreună, el şi eu, decadenţi, bizar de viguroşi! Henry şi cu mine, singuri în lumea noastră modernă, avem o imaginaţie deformată, hipersensibilitate, nevroză, toate stigmatele epocii, şi *totuşi sănătate* – sănătate prin vitalitatea noastră sexuală – un contrast ciudat faţă de ceilalţi. O fiinţă sănătoasă, robustă şi o minte bolnavă pe măsură!

Scrisoarea tatei, vizita lui care se apropie, ele stau ca o floare între paginile unei cărţi. În centrul cărţii mele, al jurnalului meu, al vieţii mele. Primul meu idol.

Viaţa mea, marea curgere tumultuoasă, se învolburează…

Ceea ce mă întristează este că Allendy mi-a dăruit viaţă şi eu n-am fost în stare să-l răsplătesc. Mi s-a dat mai mult decât am putut da. Nu-mi place să-l abandonez lumii lui înguste, strâmte, sufocate de durere. Mi-aş fi dorit să cunoască bucuria.

Aseară farmecul lui a pălit, a pâlpâit, şters, sumbru. Gelozia, gelozia, singurul lui mod de exprimare, l-a întunecat, l-a înstrăinat.

Aventura a murit.

Il reste l’amitié.

Ochii lui Artaud. Înainte ca pleoapele să coboare, pupilele alunecă în sus şi nu mai văd decât albul ochilor. Pleoapele cad în alb, un gest încet al cărnii, şi te întrebi unde-i sunt ochii. El, omul care a inventat noi dimensiuni ale sentimentelor, gândurilor, limbajului.

Ochi albaştri de langoare, negri de durere, de revoltă. Blânzi aseară, la sfârşit, când fredona în timp ce ne plimbam. Un nod de nervi, încurcat.

Sunt fascinată de misterul fiinţelor omeneşti. A trebuit să rezolv enigma lui Allendy. M-a entuziasmat să-l descopăr. Şi acum am impresia clară că mă grăbesc să merg mai departe…

Henry şi cu mine suntem atât de *conştienţi* de mişcările vieţii, de fatalism, de necesitatea trădării; atât de trist, de înţelept conştienţi, vindecându-ne unul altuia rănile prin marele miracol al *unităţii* noastre fundamentale.

Râd când detectez în scrisoarea tatei emoţiile adevărate, două minciuni şi o frază teatrală. Dragul meu tată! Ce *sursaut* de bucurie când citesc: „*Anaïs, ma fille! Ma chérie…*“

Ceea ce găsesc greu de suportat este din nou singurătatea mea. Îl lăsasem pe Allendy să-mi călăuzească viaţa, s-o judece, s-o echilibreze. Perioada de supunere a fost dulce.

Dar când a devenit uman şi-a folosit puterea în mod meschin şi eronat. Gelozia lui a devenit o tiranie întunecată.

În seara asta, la telefon, vocea lui e rece, furioasă.

Aşa că acum Allendy, zeul meu, se comportă ca Eduardo şi sunt dezamăgită. Ar trebui să fiu *uman* mulţumită, flatată; dar nu, mie îmi pare rău că am pierdut un conducător.

Nu pot să-mi pun *această* încredere în Henry pentru că ştiu că el e o fiinţă tot atât de pasională, de imaginativă, de naivă ca şi mine. Allendy era înţelepciunea. Regret transformarea lui în *bărbat*.

Mă întristează că am devenit iarăşi o fiinţă independentă. A fost o mare bucurie să depind de intuiţia lui, de îndrumarea lui divină.

Hélas!

Ce demon zace în mine!

Astăzi a venit Bernard Steele, tânărul editor al lui Artaud.

În seara petrecută la soţii Allendy am fost atât de ironică. Astăzi nu-i pot suporta ochii aţintiţi asupra mea. Sunt deschişi, deschişi, sorbindu-mă, vii; şi de trei ori simt un fel de tremur – o spaimă senzuală.

Nu mai ştiu dacă mă deranjează puterea mea asupra lui! Mi se pare că plutesc dintr-un extaz în altul. Steele este pentru mine un Eduardo *viu*, un John tânăr, tânăr, frumos, cu trăsături pline, pronunţate.

Războiul nostru de idei încetează. Stăm un moment singuri în grădină şi cădem de acord asupra cuvântului *vitalitate*.

Sunt furioasă pe mine însămi.

Femeia, blestemata *femeie* din mine! I se învârteşte capul. Numai artistul are valoare. Artistul trebuie să mă salveze. Profunzimi. Valori. Le ţin şi pe unele şi pe altele în prim plan, luptându-mă cu senzualitatea mea, cu susceptibilitatea mea.

Steele cântând delicat la chitară. Inteligenţa lui Steele. Admiraţia lui Steele atât faţă de Rank, cât şi faţă de Allendy. Rasa lui Steele. Un om cu multe elemente, contradicţii. Un muzician. Un om al conflictelor – al emoţiilor – Taur şi Leu. Aristocraţie.

Şi râd.

Nu mi s-a întâmplat încă să mă dăruiesc unui bărbat pe care nu-l iubesc. Am fost fidelă dragostei.

Dar cochetăria, imensa cochetărie. Şi totuşi niciodată *jocul*. Şi pentru că Allendy mi-a ajustat pasiunea, dându-i proporţii înţelepte, a

prescris un *diapason* uman, o *liaison* franceză, o măsură, i-am întors spatele.

Dispreţuiesc proporţiile, măsurile, ritmul lumii obişnuite. Refuz să trăiesc în lumea obişnuită ca o femeie obişnuită. Să intru în relaţii obişnuite.

Eu vreau extaz.

Eu sunt nevrotică – în sensul că trăiesc în lumea *mea*.

Nu mă voi adapta la *lume*. Eu sunt adaptată la mine însămi.

Henry spunea acum câteva zile: „La conferinţa aia, mă uitam la Allendy, la alţi bărbaţi de vârsta mea, şi mă simţeam atât de tânăr, atât de viu. Mă simţeam atât de tânăr. Ei mi se păreau morţi!“ Henry e tânăr.

11 aprilie 1933

Un demon. Un demon în mine.

Allendy refuză să piară. Gelozia stârneşte în el furie şi patimă. Îmi face reproşuri pentru cochetărie; îmi reproşează faptul că nu l-am remarcat la conferinţă. M-a văzut plecând cu Artaud. L-a văzut pe Henry stând lângă mine. Îmi reproşează că mă joc cu el. Că am încetat să-l mai doresc îndată ce a devenit sclavul meu. Începe să mă muşte, să mă mângâie sălbatic. Mă dezechilibrează. Ne culcăm pe podea. Şi e nervos, nervos, speriat. Iar eu sunt blândă şi înţelegătoare, îl fac să râdă şi-l liniştesc. Eu sunt atât de liniştită! Râd de-a binelea. Nu există nici un sentiment în mine. Mă înţelege complet greşit. Fiecare cuvânt pe care-l rosteşte e nepotrivit. Cu atât mai bine. Plăcere. Lipsă de înţelegere. Furie. Gelozie. Ciocnire. Totul golit de poezie. Doar un bărbat mare, frumos, vital, cuprins de pasiune. Cochetăria din mine, asta-i tot. Totul în miniatură. Mă simt cinică şi realizez că eu înfrunt realitatea, că Allendy a despuiat totul de iluzie. Pentru el eu sunt cea mai fermecătoare şi mai seducătoare dintre femei, *petite fille littéraire*. Eu explorez o lume nouă, mă joc cu ea. Rece. Nu mă dăruiesc. Eu deposedez sexualitatea de importanţa ei exagerată. Esenţa mea este neatinsă.

Mă întâlnesc cu Henry şi mă dăruiesc lui. Adoraţie. Henry se miră că noi doi ne putem găsi într-o cameră de hotel. El vrea să *trăiască* cu mine, să *trăiască* cu mine. Spune că sentimentul lui pentru mine face să pălească animalitatea, că pentru prima dată s-a dăruit unei femei altfel decât sexual. Dacă eu sunt narcisistă, Henry e egoist.

Vorbim, vorbim despre June. Senzaţia sacralităţii propriilor trupuri pe care o au narcisiştii. June, Louise şi eu.

Atunci, ei nu se abandonează nimănui. De ce?

Fiindcă se cunosc pe ei înşişi, se tem să se abandoneze, îşi abandonează trupul cuiva cu o uriaşă mândrie – ca o amăgire. Într-un

efort de a ieşi la lumină, dar făcând inconştient tocmai gestul care prezervă miezul – cum făcea June.

June *voia* să-i dea lui Henry esenţa. Henry voia să-i dea lui June totul. Şi nici unul dintre ei nu avea nevoie de asta. El se opunea strădaniilor ei de a-l poseda în întregime; ea se opunea iubirii lui sexuale, care-i *nesocotea* esenţa. Şi-ar fi dat viaţa să obţină de la Henry ceea ce obţineam eu. Eu mi-aş fi dat viaţa să obţin dragostea de târfă. Dar nu acum. Acum înţeleg cât de preţios este ceea ce mi se oferă. E ceea ce vreau.

Am spus cândva că eram foarte flămândă, atât de flămândă că voiam *toate* iubirile. Nu e adevărat.

Mă duc la Allendy pur şi simplu pentru că nu am curajul să spun: „Iluzia mea e zdrobită. Moartă. Dincolo de zeul din tine se află un francez incapabil de ridicol, de exaltare, de nebunie, de fantastic, de imensitate, de pericol, de răscolire, de istovire, de flăcări, de febră, de extaz.“

Métro Cadet. Îl iau de braţ pe Allendy. El spune: „Ai grijă, am putea fi văzuţi“. Râd. Stăm de vorbă. Am băut un pic ca să mă întăresc. Rue de la Boule Rouge. Allendy spune: „Am telefonat pentru o cameră. *Monsieur* «Heden». E un loc liniştit; n-o să fim deranjaţi. Nu e nimeni în jur – nu se uită nimeni. Hai să intrăm“. Întuneric. Afară e o zi mohorâtă. Întuneric. *Rez-de-chausée.* O cameră roşie. Patul în alcov. O, îmi place, îmi place. Draperii, tapet, obloane închise. Franţuzesc. Franţuzesc. Franţuzesc. Allendy mă sărută pătimaş. „Te ajut să te dezbraci.“ Experienţă. Aventură. Curiozitate. Necunoscut. Frică. Vise gonind în toate părţile, dispersate, alarmate. Trupuri goale. Allendy arată ca bărbatul dintr-unul din tablourile lui Lawrence. Atât de multă carne. Moale, albă. Nici un nerv. Nervii lui. Sunt tensionaţi, alarmaţi prin experienţă. Descoperirea trupurilor. Săruturi care nu se contopesc nicăieri. Carne fără scânteie. În mine, scăpărări de expert. Gesturile, necesare; ştiinţa. Îi liniştesc nervozitatea şi îl excit. Are o sexualitate molatic-carnală, potolită. Asta-i tot? Asta-i tot? Grăsimea şi moliciunea lui – ca de copil – comedia, comedia. Joc comedia crispărilor şi a plăcerii. Ca să întâmpin viaţa, provocarea vieţii. Allendy e satisfăcut. S-a terminat. Tot ce mă interesează e satisfacţia lui. Râdem şi vorbim. Zice:

— Întotdeauna după ce fac dragoste mă simt profetic. Data viitoare… dar nu va mai fi o dată viitoare – ai spus – amândoi am spus: „O dată. O singură dată“.

Gelozia.

— Ai fost cu Henry. Simt asta. Când te-ai culcat ultima oară cu Henry? Îţi spun eu. Ştiu. Marţi (exact!). Eşti o mincinoasă – mereu o mincinoasă. Îţi iubesc minciunile. Sunt atât de delicate. Dar ştiu. Îl

simt pe Henry în jurul tău.

Ceea ce eu neg.

La un moment dat spune:

— Ai cel mai delicios trup – nu l-am văzut destul de clar. Întotdeauna e aşa. Lucruri care mi se întâmplă şi eu le văd ca printr-o uşă de sticlă – neclar. După aceea îmi amintesc… îmi place.

Auzind asta, mă topesc. Nu ştiu de ce. Tristeţea muribunzilor şi a morţilor, a celor şovăitori, rezervaţi. O frază a bărbatului care mă atinge. Devin sinceră. Sunt sinceră când ieşim şi îi văd privirea umbrindu-se. Ziua s-a făcut frumoasă, e scăldată în lumină. Bucuria lui Allendy creşte.

— O, mă simt bine, mă simt bine. A fost minunat şi mi-am dorit asta din prima zi în care te-am văzut.

Apoi, în taxi, ne ţinem de mână, şi el e atât de blând şi de sentimental.

Când îl părăsesc, sinceritatea mea creşte, se dilată. Stând într-o cafenea cu Hugo, trăiesc amintirea contactului cu trupul lui şi simt tandreţe. Asta-i tot. Un fel de milă. Îmi amintesc povestirile lui: Femeia care s-a înfuriat atât de tare fiindcă n-a putut s-o reguleze imediat – n-a mai vrut să-l vadă niciodată. Cât de diferit simt eu chinul şi timiditatea bărbatului. Le înlătur cu o glumă, le cuceresc. Şi-l fac fericit. Şi asta-i tot. Un dar. Fac un dar în schimbul tributului dragostei sale. Şi mă simt eliberată de datorii. Şi mă îndepărtez senină, fără datorii, independentă, prizoniera nimănui. Un pic ironic. Voi scrie tot ce am gândit? O, am fost diabolică. El, cel mai prudent, cel mai realist, cel mai neglijent; eu, cea mai ironică. Apoi ironia mea cade ca un balon dezumflat pentru că Allendy e neliniştit, şi îl iert, iert lumea, realitatea, amăgirile insuficienţelor sexuale. Înarmată cu ironie, dezarmată de înţelegere, pentru că văd dincolo de neputinţele lui Allendy o mare lipsă de pricepere cu femeile, cu realitatea, o groază legată de asta, şi nesiguranţă, nefericire. Aud toate întrebările lui: „Eşti satisfăcută? Am fost mai bun ca Eduardo? Am fost la fel de bun ca Henry?“

A vrut să mă bată; aşa se excita cu o altă femeie. A început să mă plesnească peste fund, jap, jap, şi eu râdeam. Dar deodată a fost *mişcat.* Şi s-a oprit, copleşit de sentimente, fiindcă a văzut semnele palmelor sale pe „pielea mea mătăsoasă, mătăsoasă“.

— N-o să scrii asta în jurnalul tău?

— Nu, nu. În plus, te-am ascuns sub masca astrologului (în cartea cu „Alraune“). Şi n-aş spune că m-am culcat cu astrologul. Nu ar suna bine.

Când mi-a văzut sânii mi-a amintit că-i mai văzuse. Am râs amândoi de cochetăria mea.

Allendy *se bucură* prin gelozie. Punctul culminant pentru el ieri a

fost gelozia – mai importantă decât posesia. Îi vede pe Artaud, Steele, Henry, Lalou roind în jurul meu şi se excită.

Nu voi ajunge la mântuire din punct de vedere sexual decât când voi putea avea relaţii sexuale cu bărbaţi de la care nu primesc tandreţe. La urma urmelor, sunt atrasă de blândeţe pentru că mi-e frică de brute, şi apoi sunt dezamăgită de blândeţe, hipersensibilitate, sentimentalism, devoţiune, adulaţie!

Acum câteva zile, Henry a venit cu William A. Bradley, agent literar şi prieten al multor artişti.

Simpatie imediată.

Bradley a fost entuziasmat de mine, de-a dreptul înnebunit. Era fermecat. Era sigur că scriu interesant!

Astăzi îmi telefonează. Mi-a citit jurnalul din copilărie. Zice că e remarcabil. El şi soţia lui au râs şi au plâns citindu-l. Tragedie. Asta e. Zice că are un ton tragic – tonuri profunde, atât de rare la un copil.

Mă văd din nou cu Millner, rusul care scrie despre Spinoza. Millner e cel care mi-a admirat cartea despre Lawrence înainte de a mă cunoaşte şi i-a pomenit de asta lui Hugo, descoperind astfel că eram soţia lui. Eu ar fi trebuit să scriu sinteza finală despre Lawrence, zice el. În loc de asta, am luminat calea altora. E de părere că îmi lipsesc încrederea, egotismul. Vrea să mă scot în faţă *pe mine* pentru o vreme. Vrea să mă îndrume, să mă înveţe, să mă formeze. Spune că am toate datele şi nu-mi cunosc propria valoare.

Soţia lui zice: „El cere întotdeauna suflet şi minte de la o femeie“.

Când se uită peste jurnalul meu din copilărie, spune: „E rusesc. Absolut rusesc. Această *tristesse*, această precocitate. Mi se pare că te cunosc de secole întregi. Mi se pare că ştiu totul despre tine. S-ar putea să mă înşel“.

Nu ştiu. Mă uit la acest bărbat intelectual, veşnic neobosit, pătrunzător, şi mă mir. Admiraţia lui m-a stânjenit de la bun început. Aseară am simţit intuiţia, imensa apreciere. Mă simt inconfortabil, ciudat în noul meu rol de *receptor*. Sunt uluită. O supra-abundenţă de apreciere. Trebuie să scriu aici ca să rămân lucidă, sănătoasă psihic!

Am impresia că sunt supraestimată.

19 aprilie 1933

Vine Henry şi lucrează la povestirea mea despre „Alraune“ cu *temeinicia* care mie îmi lipseşte, mă laudă, se isterizează la ultimele mele pagini, care sunt o frenetică orgie sexuală, devine pasionat; şi plonjăm într-o lume care există numai între Henry şi mine. E atât de dulce să intru în camera lui să-l trezesc şi să fiu trasă în patul lui – să mă culc lângă el pentru o siestă şi să-i simt mâinile aprinzând un nou foc câteva ore mai târziu. Lucrăm *între*!

Remarcă ciudatele zone moarte ale lui Hugo, cum reacţionează el pentru o clipă, cum răspândeşte un halou de învăţătură, apucă viaţa cu obstinaţie, cu tenacitate, şi apoi piere în vag, în neant, astfel încât ardoarea lui Henry se stinge şi ea, şi entuziasmul dispare. Mă bucur pur şi simplu pentru că îmi dau seama că nu sunt nedreaptă cu Hugo, că sentimentele mele sunt adevărate. Că puternica dragoste fraternă care mă ţine legată de el se datorează imensei sale bunătăţi, înţelegerii pasive, loialităţii de discipol, sentimentelor şi sincerităţii, nobleţii; dar că, o, Doamne, *am nevoie* de Henry. Henry este hrană pentru mine. Henry este viaţă pentru mine.

Spune că nici o femeie nu a scris vreodată cum scriu eu. Îl trec fiori fierbinţi şi reci când îmi citeşte paginile despre lesbianism.

Şi când termin această carte de o sută de pagini concise, comprimate, chintesenţiale, nu mă simt epuizată – mă simt mai plină ca niciodată, bântuită de idei. Deja scriu pagini noi.

Nu pot să *mă mişc* în realitate decât împinsă de o mare exaltare. Altfel nu mă pot mişca. În momentele de calm sunt prinsă din nou în plasa sensibilităţilor, timidităţilor mele, ca şi cum m-aş mişca într-o atmosferă străină.

Îmi *recunosc* anormalitatea.

Astăzi primesc de la Henry nişte pagini uimitoare în care mi-a rescris prefaţa la „Alraune“, i-a făcut adăugiri, a îmbogăţit-o, a spus tot ce am intenţionat eu, a receptat nu numai înţelegerea mea, ci până şi cea mai vagă intenţie, o veritabilă interuniune şi creaţie, în aceeaşi măsură o creaţie a sângelui *nostru* şi a cărnii *noastre*, cum ar fi un copil. Sunt uluită.

Ciudat. Analizându-mă, simt o relaxare a nervilor, o spargere de diamante. Senzaţia că gesturile sunt sacre se dizolvă. Gesturile sunt sacre? Vreau să le despoi de sacralitate. Eu, care sunt aşa o transcendentală, eu sunt înfrântă de gesturi. Acord importanţă gesturilor. Gesturile sunt ultimul meu duel cu viaţa. Pe planul imaginaţiei, stăpânesc. Pe planul experienţei, *mă tem*.

O sacralitate înspăimântătoare. Momentul acela, în camera roşie, când *detestam* să fiu goală şi să-l văd pe Allendy gol, spălându-şi barba. Realitatea e ca o violare pentru mine. Pe tot parcursul zbaterii mele de a mă maria cu realitatea, am violat o parte a esenţei mele pe care n-o înţeleg. Numai Henry… Totuşi îmi amintesc anumite momente dificile, anumite paralizii.

Efortul de a trăi!

Dacă Allendy m-ar înţelege!

Vreau să înfrunt viaţa.

Păcatul meu cel mai mare este critica. Critica. Sau îmi găsesc scuze pentru că nu sunt în stare să mă amuz sexual, liber? Şi ce dacă Allendy e prozaic? Ce dacă Steele nu gândeşte ca mine?! Sex – vreau să mă scald în sex aşa cum a făcut Henry, necritic. În timp ce scriu acest cuvânt mă gândesc la Steele, intens. Altă critică?

Ce drăcuşor sunt. Câte contradicţii şi infantilisme!

Ceea ce femeia nu-i spune niciodată bărbatului este calitatea vigorii lui sexuale. Minciuna ultimă. Multe din capriciile mele în legătură cu Allendy sunt în mare măsură ca să-mi ascund ce amant fleşcăit am căpătat. Cine s-ar culca cu magicienii? Profeţii nu au sex. Lawrence. Isus. Şi femeile îi adoră. Femeile sunt masochiste. Adevărul!

Ce sunt eu? Nu se disipează oare o mare parte din senzualitatea mea în extazul scrisului, al frumuseţii, al senzaţiilor fără apogeu? Nu-mi petrec oare viaţa fie suspendată deasupra lumii, fie la marginea ei? Nu sunt eu poate un alt Rimbaud, care nu putea fi decât inocent sau obscen, dar nimic nuanţat uman?

> *Henry despre „Alraune“*: Mi-e greu să expun subtilităţile care te fac să scrii atât de enigmatic. Am ajuns la o concluzie ciudată despre scrisul tău. Cred că, în loc să fii atât de guvernată de zodia Peştilor cum îţi imaginezi tu, eşti, dimpotrivă, destul de tensionată, crispată, inhibată. Din când în când spargi această carapace şi dai năvală cu putere de convingere şi elocinţă. Dar e ca şi cum mai întâi ar trebui să spargi diamante în interiorul tău, să le faci pulbere şi apoi să le lichefiezi, un extraordinar act de alchimie. Cred din nou că unul dintre motivele pentru care te-ai închis atât de ferm în

jurnal este un soi de teamă de a-ţi testa eul tangibil în lume; cu siguranţă, dacă ceea ce ai scris ar fi oferit lumii, ţi-ai fi alterat deja stilul. Ai devenit imobilă, din ce în ce mai protejată, din ce în ce mai sensibilă – şi asta produce otrăvuri şi microbi, fantasmagoria zgrunţuroasă, înzorzonată a nevrozelor.

Observaţi acuitatea şi intuiţia lui Henry. Nu i-am vorbit niciodată despre nevroza mea. Câtă putere de pătrundere are.

În seara asta înţeleg că jurnalul este o luptă pentru a capta cea mai necaptabilă persoană de pe pământ. Fug de mine însămi. Nu spun toate minciunile mele – ar dura prea mult. Nu pot să scriu totul despre mine. Gândesc în o sută de direcţii. Aseară, trei ore de discuţii cu Henry. Şi îmi dau seama că dragostea mea pentru el este cea mai *neînfricată* dintre iubirile şi acţiunile mele în viaţă, pentru că totul în Henry e făcut să rănească: evadările, entuziasmele, impresionabilitatea, plăsmuirile necritice, sexualităţile, contradicţiile, marţialitatea, brutalitatea limbajului, francheţea. Totuşi înţeleg şi accept totul. Pentru el vreau să-mi înfrâng sensibilitatea.

În fiecare zi trebuie să spun: „Curaj, *audace*, maturitate, *înfruntă* viaţa, *înfruntă* publicul ca femeie, ca artist. Întăreşte-te. Înăspreşte-te. Înăspreşte-te.

Pe când Allendy se îmbrăca şi a izbucnit scena lui de gelozie faţă de Henry, i-a venit să mă mintă. Am văzut cum era inventată minciuna. Ştiindu-mă capabilă de gelozie, mi-a spus: „Am o amantă care ar fi foarte supărată dacă ar şti“.

Ei bine, n-a fost vorba niciodată, în toate confidenţele lui Allendy, de vreo amantă. Îmi spusese că viaţa lui era pustie, că ultima lui experienţă cu o femeie nevrotică îl speriase. Îl *simţeam* liber, căci relaţia cu soţia lui este fraternă. Ştiam, de asemenea, cât de total captivat de mine era!

Tocmai îmi puneam ciorapii. M-am oprit ca să fac o remarcă veselă. Chicoteam în sinea mea.

Mai târziu minciuna lui mi-a fost un instrument folositor.

De fapt, când Allendy a inventat o „amantă legitimă“, deşi ştiam că era o minciună, până şi această femeie inventată m-a deranjat şi am vrut s-o înlătur, s-o anihilez. Adică, deşi nu-l voiam pe Allendy, puteam imagina şi chiar simţi gelozie faţă de orice altă femeie care l-ar fi avut. Mecanismul geloziei funcţiona ca de obicei ca un fenomen distinct şi separat de dragoste.

Când am început să concep modalitatea prin care aveam să mă eschivez de la întâlnirea cu Allendy joi, făceam un plan mental, dar când i-am spus toate astea lui Allendy începusem să-mi imaginez atât de viu cum m-aş simţi dacă l-aş iubi şi aş descoperi că-şi împarte dragostea între mine şi altă femeie încât am devenit profund emoţionată, ba chiar extrem de sinceră.

Şi atunci am văzut că Allendy înţelegea de minune această nevroză inexistentă – cum îndată ce am aflat că exista o altă femeie am vrut să mă retrag pentru că nu voiam să mă expun durerii, nici – şi ăsta-i un element superb – să-l răsplătesc pe Allendy printr-o acţiune nevrotică bruscă din partea mea, fiindcă, am spus, „ştii cum am acţionat întotdeauna: câştigând bărbatul, cum l-am câştigat pe Eduardo, şi apoi pedepsindu-l cu sadism, cum am făcut în ziua aceea în camera de hotel. Şi nu vreau să acţionez niciodată aşa cu tine. Vreau să te salvez de propria mea nevroză, care pentru tine e periculoasă. Te avertizez din timp. Vreau să-ţi păstrez prietenia".

Am văzut cum el a înţeles, cât de frumoşi i s-au făcut ochii, cât de blânzi, când a spus: „Te înţeleg prea bine. Tu ai nevoie de absolut, de puritate, de întreg. Tu eşti sensibilă." Atunci am fost cuprinsă de o mare admiraţie faţă de bunătatea, faţă de tandreţea lui, faţă de lipsa lui de egoism, de mărinimia lui.

„Ştiam toate astea", a spus. „Ştiam că nu eşti femeia care să se joace cu dragostea – dar apoi mi-am pierdut intuiţia, mi-am pierdut capul, am cam înnebunit. Pentru *asta* nu-mi poţi aduce reproşuri. O să fac tot ce spui tu. O să fiu prietenul tău pe viaţă. O să renunţ la plăcerea pe care mi-o dăruiai. Te iubesc. Te înţeleg."

Mi-am dat seama că îl mişcasem pe Allendy cu o atitudine cât se poate de neautentică, în care începeam să cred. În acest moment îmi este din ce în ce mai greu să-mi aduc aminte că Allendy nu are nici o amantă, pentru că sunt mişcată de propria mea poveste şi de sublima interpretare pe care i-a dat-o el!

Mişcată de înţelepciunea şi blândeţea lui, îl las să mă sărute; şi m-a sărutat pătimaş, cerşindu-mi o întâlnire de adio pentru joi, promiţându-mi o *scenă măreaţă*, o dramă, promiţând să fie violent, căci mie îmi place dramatismul! *Umorul* lui era magnific. A redevenit superbul, veselul Allendy de la şedinţele de psihanaliză (pentru că am consimţit să mă întâlnesc cu el joi). Era radios, tachina, şi ochii lui erau stranii şi *inquiétants* când a spus: „O să te *bat*. O meriţi. O să-ţi placă. O să te bat tare, cochetă ce eşti".

Tema „bătăii" apare atât de frecvent în discursul lui Allendy (aproape de la primele noastre săruturi, îmi amintesc că mă întreba: „Henry te-a bătut vreodată?"), încât azi când a pomenit din nou de asta, cu ochii strălucindu-i, am fost impresionată. E oare posibil ca Allendy să atingă o expresie sexuală mai puternică provocând durere şi anihilându-şi astfel prea marea tandreţe faţă de femeie? Curiozitatea mi-a fost aprig stârnită. El vorbea despre voluptatea supremă – vorbea ca şi când ar fi *ştiut*. Acum îmi mai amintesc şi că pomenise de o femeie căreia îi plăcea să fie bătută şi pe care lui îi plăcea s-o bată. Se ridica în picioare, un alt Allendy, vital, râzând, demonic. Eram răscolită. Ne-am sărutat violent şi i-am simţit dorinţa.

Pe drumul spre casă râdeam. Ziua de joi promite să fie interesantă!

Îmi dau seama că în subconştientul meu există un fond de cruzime şi teamă care mă face să vreau să pedepsesc şi să abandonez bărbatul.

Henry se plimba prin birou criticând povestirea despre „Alraune“ şi făcând sugestii. A fost extrem de entuziasmat de cele câteva pagini despre astrolog – deşi nu dezvoltasem pe deplin ideea. A început să vorbească inspirat despre legenda lui Alraune: cum ar trebui să-l concep pe astrolog ca pe alchimistul care a creat pe Alraune din combinaţia dintre o târfă şi sperma unui criminal – *o creaţie* – aşa cum eu fusesem creaţia spirituală a lui Allendy. Alchimistul se îndrăgosteşte de creaţia lui – Alraune încearcă să-l distrugă. Ideea că atunci când corupi natura eşti pedepsit. Allendy m-a corupt. A creat, a produs o forţă – pentru bine sau rău. Şi pe măsură ce eu mă trezesc la viaţă el se îndrăgosteşte de mine nu cum ar trebui, ca un tată, ci *carnal*; şi atunci realizez că asta nu e legătura căsniciei adevărate – şi mă întorc la pământ, la bărbat, la Henry.

Acum, pe când Henry elabora această poveste, legenda, cartea mea, fără să cunoască adevăratul conflict dintre mine şi Allendy (cât de adevărat este că m-a creat, apoi m-a iubit, apoi m-a dorit, şi că eu nu voiam decât să-mi câştig tatăl şi să-l distrug, să-mi afirm puterea), pe faţa mea se vedea limpede cât de tulburată eram. Vorbeam exaltat. „Totul e atât de adevărat.“ Henry a avut o intuiţie subită. Era isteric. Delira despre interesul literar al acestei scene, arăta o mare durere şi imediat o imensă exagerare, crezându-mă dintr-odată în stare de *orice*, sărind deodată la faptele cele mai fantastice şi cele mai realiste, şi ratându-le cumva şi pe unele şi pe altele prin excesele imaginaţiei şi realismului său. Prin realism vreau să spun că m-am culcat cu Allendy şi asta n-a însemnat *absolut nimic pentru mine*. Prin imaginaţie – ei bine, adevărul este pur şi simplu că am căzut într-un automatism psihologic – un transfer cu tot ce este mecanic *dar* în care investeam o sumă de sentimente – fiindcă eu investesc sentimente în orice. *Nici dragoste, nici trădare.*

Ajungem la chestiunea minciunilor. Mi s-a părut atunci că ştiu de ce minţim eu şi cu June:

1) pentru că, lipsindu-ne încrederea, ne temem că ceea ce dezvăluim s-ar putea să nu fie de admirat. Fiind narcisiste, detestăm, de asemenea, să arătăm ce credem că e un defect sau o slăbiciune.

2) din teama de a nu răni.

Ei bine, June nu putea trece de acest impas.

Eu voi reuşi, pentru că *adevărul* nu-l răneşte pe Henry atât de mult ca nălucirile lui. Adevărul nu are acel aspect monstruos, înspăimântător.

Cât despre încredere – asta cu siguranţă îmi lipseşte. Henry şi cu mine suntem siguri acum că literatura mea este în aceeaşi măsură o

ţesătură de deghizări ca şi multitudinea de minciuni ale lui June. Duplicităţile ei şi cuvintele mele enigmatice, simbolice, hieroglifice. Invenţiile ei şi fanteziile mele nebune prin care nimeni nu poate detecta faptele.

Efectul negărilor, explicaţiilor mele asupra lui Henry a fost teribil. *Sunt sclava lui.* Nu numai că regretam groaznic trecutul, ci îl şi uram cu violenţă pe Allendy, şi pe mine şi mai mult. A nu-i provoca durere lui Henry mi se părea de acum înainte cea mai sacră dintre legi. În acelaşi timp, valoarea literară a scenei noastre, descoperirile, drama şi revelaţiile, toate acestea ne fascinau, ca şi cum aş fi retrăit pentru Henry fiecare pas din încâlcelile lui June ca să le putem descâlci împreună – eu cu experienţa mea şi Henry cu pasiunea lui intelectuală pentru probleme – căci June rămâne enigma psihologică a amândurora.

Cum să fac asta fără să-l rănesc pe Henry, cum să-i aduc adevărul şi fidelitatea absolută?

Calea şovăitoare pe care păşesc în experienţe dovedeşte măsura devotamentului meu faţă de Henry, şi totuşi sunt ispitită de curiozităţi, slăbiciune, compasiuni.

În seara asta tot ce-mi doream era să ne recăpătăm siguranţa. Mi se părea chiar că „infidelităţile“ nu erau provocate decât de valoarea extremă a dragostei noastre. Mi-am spus că trebuie să devin mai dură, mai experimentată, pentru Henry. Ar trebui să-i înşel încrederea ca să-i pot suporta infidelităţile şi astfel să-l pot lăsa liber. Totul începe şi se termină cu Henry. Ar înţelege el asta?

În seara asta stau aici topită, plină de tristeţe. El s-a dus la curvele lui (numai de două ori!) şi eu nu pot să mă duc nicăieri, pentru că eu nu pot să mă joc cu curvele şi consecinţele abaterilor mele sunt întotdeauna mai grave.

Sunt atât de multe minciuni pe care aş vrea să le şterg. Singura noastră salvare, umorul şi ironiile *literaturii*, deplasarea interesului de la cele prea omeneşti.

Ceea ce m-a mişcat cel mai mult când discutam planurile pentru luna iunie (Hugo s-ar putea să plece la New York) a fost că Henry nu voia să călătorească sau să hoinărească – voia Louveciennes, pe mine, muncă şi cărţi. Era perfect mulţumit. Visa la asta. Aşa că am căzut de acord că dacă e să fie vreo călătorie, se va duce singur pentru că vreau să fie liber – liber de mine, liber să facă ce voia. Vreau să-i dăruiesc totul şi să-l eliberez. Pentru el am tot curajul şi toată înţelepciunea. Ieri a repetat: „Poate crezi că June a obţinut tot ce era mai bun în mine – dar tu eşti cea care a reuşit asta – tu ai obţinut de la mine ceea ce June a vrut întotdeauna şi n-a căpătat niciodată“. Şi ştiu că e adevărat.

Acum râde de el însuşi, de timiditatea lui la Louveciennes. Când se simţea ca un ţărănoi şi îi venea să lovească lucrurile pentru că îl înfricoşau. Acum Louveciennes este proprietatea lui, dragostea lui. A învins o teamă – o lume. Aristocraţia. Frumuseţea. Tot ce îşi doreşte profund şi pare să dispreţuiască.

Artaud este unul dintre personajele din viaţa mea literară, ca June, Louise. Are calităţi dramatice, teatrale.

Recunoaştem o diferenţă.

— Eu dispreţuiesc realitatea şi mă mulţumesc să dorm şi să visez. Îmi iubesc coşmarul.

— Da, spune Artaud, am observat că eşti satisfăcută în lumea ta. E un lucru rar.

Brusc mi-am dat seama că nu lumea mea de vis era ceea ce mă satisfăcea, ci Henry – Henry *din* lumea mea de vis şi Henry realitatea. Mi-era aproape ruşine de bucuria mea în faţa lui Artaud.

Pleacă să ia cina, ca în fiecare miercuri, cu familia Allendy.

Acum când mă gândesc la Allendy am pierdut imaginea unui psihanalist îmbrăcat, impozant, enigmatic, şi văd un trup – un trup pe care nu-l vreau. Ce vreau eu cu disperare este luna aceea pe care s-o petrec cu Henry.

Métro Cadet. Întârzii şi Allendy credea că nu mai vin. Experienţă, curiozitate, comedie. Dar aş bea un whisky. Lui Allendy nu-i place că vreau whisky. Spune că el nu bea nimic după-amiaza, aşa că n-o să bea nici acum, i-ar strica obiceiurile. Când spune asta beau cu şi mai multă poftă. E amuzant. *Allons donc.* Camera franţuzească, de data asta în albastru. Obloanele închise. Lugubru. Făclii şi catifea. Alcovul. Ca în gravurile din secolul al XVIII-lea! Barba şi franţuzismul şi tot restul! Alcovul.

Allendy nu mă sărută. Se aşază pe marginea patului şi spune:

— Acum vei plăti pentru tot, pentru că m-ai înrobit şi apoi m-ai abandonat. *Petite garce!*

Şi scoate din buzunar un bici!

Ei, la bici nu mă gândisem. Nu ştiam cum să-l iau. Îmi plăcea ferocitatea lui Allendy – ochii fanatici, furia, voinţa lui.

Mi-a poruncit să mă dezbrac. M-am dezbrăcat încet.

— Vrei să te joci cu bărbaţii – să-i torturezi. Foarte bine. M-ai câştigat şi nu pot să te posed decât o dată sau de două ori. În cazul ăsta, crede-mă, o să mă ţii minte. Nici un alt bărbat n-o să-ţi facă ce-ţi fac eu – n-au îndrăznit. Henry nu te-a bătut, nu-i aşa? O să te posed cum n-ai mai fost posedată niciodată. Diavol ce eşti.

În timp ce scriu toate asta recunosc că sună ca într-un roman prost. Dacă aş fi citit mai multe romane ieftine aş fi putut recunoaşte asta imediat, dar nu le ştiu decât din auzite.

Experienţă. Curiozitate. Răceală. Încă nu ştiu cum să tratez biciul ăla. Când Allendy încearcă nişte şfichiuiri preliminare sunt pur şi simplu furioasă şi-mi vine să-l lovesc şi eu. Încă nu-i văd nici o calitate „voluptuoasă“. De fapt, râd. Mândria mea e grav ofensată. Mi se pare că e ca şi cum m-ar bate tata. Simt că ar trebui să fiu drăgălaşă şi fermecătoare, ca să-l dezarmez.

Mă tot feream de loviturile lui Allendy şi am hotărât să-mi scot furoul ca să-l deconcertez. În acelaşi timp, i-am provocat furia spunând:

— Nu, nu vreau. Nu poţi să faci aşa ceva.

— O să fac o cârpă din tine, a spus Allendy. O să te târăşti şi o să faci tot ce-ţi cer. Vreau să capitulezi – să-ţi uiţi mândria – să uiţi de toate.

— N-o s-o fac.

— N-ai încotro. N-ai decât să ţipi. Nimeni nu dă vreo atenţie ţipetelor în casa asta.

— Nu vreau pentru că or să rămână semne. Nu vreau să le vadă Hugo, şi nici Henry!

La aceste cuvinte Allendy m-a întins pe pat şi mi-a biciuit fundul cu putere.

Dar am remarcat ceva: penisul lui, după toată agitaţia asta din partea lui – şfichiuiri, lupte, mângâieri furibunde, săruturi pe sâni – era încă moale. Henry ar fi fost deja cuprins de flăcări. Allendy mi-a împins capul către el, ca prima dată, şi atunci, cu tot haloul înfierbântării, ameninţărilor, nu m-a futut mai bine decât înainte. Penisul lui era scurt şi fără nerv. Voluptate! A găsit-o. Am jucat o comedie. Allendy spunea că a atins culmea plăcerii. Zăcea gâfâind satisfăcut.

Eu mă gândeam; o să scriu adevărul gol-goluţ în jurnalul meu, fiindcă realitatea merită să fie descrisă în termenii cei mai duri.

Faute de mieux, trupul îmi era agitat şi îmi ardea de la loviturile de bici. Căpătasem o senzaţie în locul alteia.

Ceea ce mă amuza era că îl pot înşela atât de tare pe Allendy – psiholog! intuiţie! astrolog! Omul care înainte de întâlnirea noastră spusese aceste fraze teribile: „Munca mea devine monotonă. E trist să vezi că fiinţele omeneşti sunt toate la fel – reacţionează la fel în acelaşi moment. Mereu acelaşi tipar“.

El nu vede decât asemănările – superbele variaţii îi scapă. Bietul Allendy! Asta-i moarte. Cunoaşterea în locul credinţei. Eu am credinţă!

Spunea întruna: „Mă simt bine. Mă simt minunat. Ştiam că o să-ţi placă. Scoate la iveală sălbaticul din mine“.

Ce mai sălbatic – *un sauvage à faire rire.* Şi asta pentru că nu era cu adevărat, profund sălbatic, aşa cum sunt eu sălbatică în seara asta, în

descrierile mele! Femeia târfă. Da, bărbatul e cel care a evoluat! Înţeleptul fără sex care trebuie să biciuiască sălbaticul pentru a-l trezi la viaţă. La urma urmelor, îmi plăcea biciul ăla. Biciul ăla era viril, sălbatic, dureros, vital! Încă mai ustură!

Mă întreb dacă Allendy ştie cât de incapturabilă am fost. Ce comedie este pentru mine să fiu sărutată, fututată, când de fapt nici nu mă aflam acolo. Cât de intactă mă simt în seara asta aici, cu jurnalul meu şi cu o scrisoare de la Henry. Realitatea nu are nici o putere asupra mea când e stupidă, sau ridicolă, sau urâtă, sau slabă.

Cât de bine am jucat teatru, că în taxi mai avea încă răbufniri de „pasiune“ (relativ vorbind) şi era vesel.

Savurează iluzia „misterului“. Spune că atunci când suntem elogiaţi amândoi nimeni nu şi-ar imagina vreodată că o astfel de scenă este posibilă. Nimeni. Râd. Nu, nimeni nu şi-ar putea imagina!

— Artaud, de exemplu, spune Allendy, răzbunător, pentru că e gelos pe Artaud.

— Nici chiar eu nu mi-aş fi putut imagina!

Allendy nu a înţeles că eu tânjesc doar după flagelările pasiunii şi după înrobirea de către un sălbatic autentic.

Acţiunea fiecărui bărbat este o *justificare* a unei insuficienţe, o compensare. Înţelepciunea, evoluarea, anihilarea mistică în întreg, dorinţa de moarte sunt toate de înţeles la Allendy.

Spunea: „În felul ăsta ajungi la un soi de vertij“.

Eu ajung la vertij când Henry deschide gura să mă sărute.

Dacă cineva se salvează de terorile vieţii prin cunoaştere, de pericole prin înţelepciune, de catastrofe prin obiectivitate, ca să descopere în acelaşi timp că viaţa întreagă devine ireală şi comică – atunci spun că, Dumnezeule, e mai bine să mori, să suferi. Ceea ce nu mi-a plăcut azi, cu Allendy, a fost să văd viaţa ca pe o dramă care poate fi controlată, dominată, coruptă – să simt că a cunoaşte izvoarele vieţii înseamnă să distrugi esenţa vieţii, care este credinţă, spaimă, mister. Astăzi am văzut oroarea înţelepciunii. Preţul mortal care se plăteşte pentru ea!

Întrebarea este: Au murit astăzi bărbaţii pentru că au corupt izvoarele vieţii sau au corupt izvoarele vieţii pentru că erau morţi şi căpătau din controlul asupra vieţii iluzia că trăiesc?

În seara asta sunt îngrozită.

Am păşit prin universul morţii. Am fost fututată de moarte!

1 mai 1933

Hugo la Londra pentru două zile. Henry vine imediat. Discuţii teribile şi o pasiune teribilă. Am atâta dreptate în privinţa lui Henry. E aşa de sănătos, senzual vorbind. Aşa de vital încât este simplu,

nepreocupat de viciu, perversiune, stimulări artificiale. Robust – ca şi mine. Fundamental sănătos, bucurându-se de simpla vitalitate. Numai imaginaţia îi e deformată, gigantică.

Cu toate astea spune: „în prima zi în care te-am văzut am simţit şi am crezut că eşti perversă, decadentă. Şi în afara experienţei *noastre* personale, care nu e nici perversă nici decadentă, încă mai simt în tine o imensă flexibilitate, aşa încât pare că nu există nici o *limită* în tine, în ceea ce ai putea fi ori face – asta e decadenţă – o absenţă a graniţelor – o flexibilitate perversă, nelimitată în experienţă.“

E ciudat cum Allendy s-a scindat pentru mine: bărbatul cu biciul este o fantomă, e deconcertant. În momentele de calm fantoma este psihanalistul înţelept, idealist, plin de compasiune, bântuind acel alcov, ca acea scenă Grand Guignol de roman franţuzesc fără grandoare şi fără sinceritate. Văd înţeleptul plutind despărţit de trup, cu ochii pe firmament. Visul meu! Văd trupul, trupul lipsit de sex, exprimând cu un bici furia propriei frustrări!

Toate astea într-o lumină crepusculară.

Dacă nu-i povestesc lui Henry planul nevrozei mele e pentru că mă simt ca un infractor care vrea să i se dea o şansă într-o altă ţară, cu alţi oameni. E un mod de a înfrânge trecutul. Stăm de vorbă uneori, în efortul de a o explica pe June, despre originea excentricităţilor lui June şi ale mele în îmbrăcăminte. Depravarea lui June în sex (ca a Friedei în viaţa lui Lawrence).

Vorbim toată ziua! Henry revarsă tot ce ştie, citeşte, gândeşte. Vorbeşte ca să se găsească pe sine, să-şi găsească ideile. Lawrence – sex – adolescenţa lui – un milion de subiecte, explorări, descoperiri. Dacă nu ar fi sex între noi tot ar fi lumi întregi de interese comune pasionate, de interdezvoltare.

Seara asta, mai mult ca oricare, este cea în care am ales să-mi spun ultimul cuvânt despre Hugo – acum că nu mai există în mine nimic din acea senzaţie de reproş sau resentiment. *Totul s-a datorat unei nevoi de a-mi justifica pasiunea pentru Henry.* Şi regret defectele pe care i le-am atribuit lui Hugo. *Nu are nici unul.* Este cea mai desăvârşită dintre fiinţe. Aveam nevoi mari; am avut pretenţii nedrepte de la el. Am avut aşteptări inumane. Hugo mi-a dăruit o adulaţie divină şi nemeritată. S-a pierdut în mine. M-a slujit şi m-a înţeles şi m-a salvat. Îi datorez zece ani de daruri cum puţini bărbaţi au făcut unei femei. Simt în seara asta un soi de devoţiune fără cusur. Invectivele mele, acuzaţiile au fost monstruoase, nedrepte şi au dezvăluit o lipsă de înţelegere, căci înţelegerea înseamnă acceptare. L-am torturat, chinuit, sâcâit pe Hugo. El mi-a dat tot ce a putut. Aşa cum l-am torturat şi pe Eduardo cu pretenţii nedrepte – *pretenţii imposibile*.

Nu l-am iubit niciodată pe Hugo într-un mod fratern atât de profund şi atât de statornic ca în seara asta. Ar putea părea un sacrilegiu. E pentru că mulţumirea mea, în sfârşit, mă face abia acum cu adevărat înţeleaptă şi cu adevărat umană. Pot spune că abia în seara asta am înţeles marea valoare a lui Hugo, independent de nevoile mele.

Seara: Războiul împotriva fragilităţii. Dacă scriu prea mult, o zi întreagă, ochii îmi sunt obosiţi şi înceţoşaţi şi nu mai pot face nimic cu ei. Nu pot să citesc seara după ce scriu.

Nu pot fără somn. Trebuie să-mi calculez şi să-mi economisesc energia. Ştiu că energia mea se revoltă împotriva voinţei mele puternice – se revoltă cumplit. Încerc să trăiesc fără să mă lupt cu ea. Cedez curentului de oboseală. Accept că ziua e prea lungă pentru capacitatea mea de a rezista. Fac sieste ca să fiu proaspătă până la zece sau unsprezece seara. Cu toate astea a trebuit să-l trimit pe Henry acasă după două zile – ca să-mi ascund oboseala de el. E adevărat că-mi exagerez neajunsurile. Dar să lupt cu o fragilitate şi nu cu o boală fatală care să fie reală mă umileşte. Nu pot să beau. O noapte de excese îmi lasă semne o săptămână întreagă.

Cel puţin pot conta, în situaţii de criză, pe voinţa mea.

Adesea sunt îngrozitor de tristă. Îmi spun că şi dacă n-ar fi Hugo tot nu l-aş putea urma pe Henry pentru că i-aş fi o povară.

Sunt inaptă fizic pentru o viaţă mare – trebuie s-o împart în doze: să las spaţii între orgii, între extaze, să-mi recapăt forţele în grădină, condamnată la o lene şi odihnă pe care nu le vreau (îmi dispreţuiesc sieste!). Activitatea mea mentală, imaginativă, emoţională mă devorează şi este disproporţionată faţă de vitalitatea mea fizică.

Trebuie să mă mobilizez. Râd când mă gândesc că trebuie să-mi spun: „Mâine vine Artaud. Deci nu pot să mă culc târziu în seara asta. Trebuie să acumulez energie!“ Jalnic şi ridicol. Mă înfurie. Dacă aş fi fost dăruită cu o energie normală aş fi acum o femeie extraordinară.

Flagelarea a lăsat dungi violet.

Lui Boussie nu-i place „Alraune“. La început m-a deranjat, apoi încrederea mea mi-a spus că eu am dreptate şi că Boussie îmbătrâneşte. N-o să ţină pasul cu mine. Devine franţuzoaică: cere logică, coerenţă, posibilul, traduce paginile dar cu o revoltă inconştientă. Când prietenii încep să ţi se împuţineze, înseamnă că faci ceva, ajungi undeva. Opoziţia e bună. Trebuie să învăţ s-o înfrunt.

Hugo se întoarce şi încep să-l fac divin de fericit. Nu-i mai cer nimic, nici măcar să-şi amintească să pună scrisorile la poştă ori să cumpere pâine!

5 mai 1933

L-am găsit pe tatăl meu, zeul, numai ca să descopăr că nu am nevoie de el. Când vine la mine, el, care mi-a marcat atât de profund copilăria, sunt deja o femeie şi m-am eliberat de nevoia de tată şi de zeu. Sunt atât de absolut femeie încât *îl înţeleg* pe tatăl meu, *fiinţa omenească* – a redevenit bărbatul care e în acelaşi timp şi copil.

Henry a rupt lanţurile. Mi-am înfruntat dragostea matură. Când tata şi cu mine o să ne întâlnim în sfârşit, după douăzeci de ani, n-o să fie o întâlnire, ci o realizare a imposibilităţii de a ne întâlni pe pământ altfel decât ca bărbat şi femeie, în integritatea sexului. Tatăl pe care mi l-am imaginat, puternic, crud, erou, torţionar este moale, feminin, vulnerabil. Cu el şi Dumnezeu devine uman, vulnerabil, imperfect. Îmi iubesc spaimele, durerea, pasiunea sacrilegică. Găsesc un tată care e sacru. Găsesc sacrul. S-ar putea, cum spune Henry, să mă „împac“ şi cu Dumnezeu, pentru că sunt liberă.

Dragostea lui Henry a fost testul suprem al *feminităţii* mele. În acest test sunt puternică. Am propriul meu suflet, propria mea integritate, entitatea mea.

Tata vine după ce mi-am consumat instinctul orb, crud de a pedepsi; el vine când am depăşit durerea provocată de el; îmi este dat când nu mai am nevoie de el, când m-am eliberat de el. Tata vine la mine când nu mai e el conducătorul intelectual după care am tânjit (acum e Henry), îndrumătorul după care am plâns (Allendy), protectorul pe care să se sprijine copilul din mine (Hugo). El a creat un copil şi nu a reuşit să-i inspire altceva decât spaima şi durerea vieţii, cum face Dumnezeu, iar eu am învins spaima şi durerea. Astăzi mă pregătesc să-mi eliberez tatăl de durerea şi spaima vieţii.

Viaţa mea a fost o lungă *tensiune*, un efort şi o luptă herculeană de a mă ridica, de a trece orice obstacol, de a deveni un mare personaj, de a crea, a perfecţiona, a dezvolta – o ascensiune disperată şi neliniştită pentru a şterge şi a distruge îndoiala care mă bântuie în legătură cu propria mea valoare. Mereu ţintind mai sus, acumulând iubiri pentru a compensa şocul şi teroarea primei mele pierderi. Iubiri, cărţi, creaţii, ascensiuni! Frenezie. Mereu încercând realizări mai mari şi mai profunde, stabilind idealuri, imagini, lepădându-mă de femeia de ieri ca să urmăresc o nouă viziune. Când am întâlnit-o pe June am absorbit şi am devenit tot ce admir. Am devenit June. Acum simt iarăşi începutul unei noi ambiţii. Uit să mă bucur de tot ce am – comori incredibile! Uit că luni vine Bradley; marţi, Artaud, pe care-l venerez; miercuri, tata; joi, Allendy; vineri, Henry; sâmbătă, Steele. Nu sunt destule zile în săptămână! Am o listă de aşteptare: Millner, Gustavo, Nestor, André de Vilmorin. Şi bucuria mea e anulată de imaginea mamei Louisei, care a avut nenumăraţi amanţi şi e

dependentă de droguri. Imediat, ambiţia mea incomensurabilă e stârnită. O pornesc iar, înfruntând noi dificultăţi, căutând noi culmi. Neobosită când sunt teritorii noi de descoperit, vieţi netrăite. Ce nebunie! E *o otravă, un blestem*. Vreau să mă bucur; vreau să mă opresc şi să mă bucur. Oamenii au fost conştienţi de tensiunea, de direcţia mea inexorabilă, de ţelul din mine. S-a terminat. Trebuie să se termine, sau mă va ucide. Mereu: Vreau! *Vreau!* Niciodată: Am, *am.* Insaţiabilă. Dar astăzi mă opresc, şi *acesta va fi jurnalul bucuriei mele.*

Seara. Mă gândesc la carnea flască a lui Allendy şi la poziţia feminină în care stă când rosteşte cuvântul *pur*, cu o anume cedare, o graţie indirectă. Mă gândesc la Allendy, burghezul ascuns care aşteaptă în staţia de metrou, saturnian, secretos, cu o gură de femeie şi dinţi perlaţi strălucindu-i în barba întunecată, feminin, şi senzaţia bizară şi întunecată a flagelării. *Îl urăsc.* Îmi provoacă repulsie, dar o repulsie aşa cum îmi provoacă şi realitatea, ca o poveste dintr-un ziar gălbejit, o scenă de Grand Guignol, ca scenele din *Voyages au bout de la nuit* care-ţi forţează atenţia. Un soi de curiozitate literară şi morbidă din mine veghează. Mă gândesc la June biciuindu-l pe masochistul care s-a sinucis. Trăiesc bucuria voluptuoasă a lui Allendy biciuindu-mi propria fragilitate, iluzia teribilă a acelui vertij care duce la o împreunare aproape lesbiană, un penis ca un deget sau o gură de femeie – frustrare – şi îl dispreţuiesc pe Allendy cu tot dispreţul pe care-l poţi avea pentru senilitatea şi impotenţa devenite perverse prin deviere, prin substituţie. Festa în sine jucată simţurilor mele substituind biciul falusului mă înfurie şi mă hipnotizează.

N-o să mă întâlnesc cu Allendy! N-o să mă întâlnesc cu Allendy! Acum sunt sigură.

Sunt fascinată de simpla contemplare a unui act de cruzime. Gândul la Allendy sosind la Métro Cadet cu biciul în buzunar şi negăsindu-mă mă face să râd.

În acelaşi timp nu pot să nu-mi amintesc că s-a expus pe sine, şi-a expus secretele, carnea, îndoielile, temerile în faţa mea, şi nu-l pot răni. Îl văd cu capul plecat când spunea: „Acel prim abandon m-a marcat pe viaţă“. Îl aud zicând: „Toate femeile pe care le-am cunoscut până te-am întâlnit pe tine *étaient des garces*. Căţele“. Am o mare dorinţă de a-l răni şi în acelaşi timp, uman, nu pot. Mă topesc şi devin dură în aceeaşi clipă. „Singurul tău defect“, spunea Henry, „e incapacitatea ta de a fi crudă“.

Bradley nu mă poate imagina „sociabilă“, doar solitară şi ascunsă, necunoscută. Iluzia lui! Când spun că am o viaţă plină de evenimente e dezamăgit. Îşi imagina că sunt complet singură (probabil bucurându-se, şi el, că m-a descoperit).

Ceea ce mă mâhneşte e că par să mă joc cu sentimentele oamenilor. Ei se înduioşează întotdeauna. Ceva le stârneşte mila şi uneori mă simt ca Henry. Fereşte-te de omul căruia îi oferi mila ta: Henry, care şi el înduioşează pe toată lumea. Şi June, actriţa, reproşându-i lui că joacă *le rôle du martyr*. M-am întrebat adesea dacă June nu era mincinoasa cea mai puţin eficientă dintre noi trei, fiindcă era atât de uşor de descoperit!

Această oboseală de după sinceritate mă abate întotdeauna — în nesinceritate!

Mă aşteptam la bărbatul din fotografii, o faţă mai puţin ridată, mai puţin brăzdată, mai transparentă. Am găsit-o atât de grav sculptată, împietrită şi în aceeaşi clipă mi-a plăcut noua faţă, adâncimea ridurilor, forţa maxilarelor, feminitatea surâsului scoasă şi mai mult în evidenţă de pielea bronzată, aproape de culoarea pergamentului, un surâs cu o gropiţă adâncă! Silueta îngrijită, graţia compactă, gesturile vitale, lejeritatea, tinereţea. O rafală de farmec imponderabil, farmec fals. Un suprem egoism franc. Reţea de minciuni, de apărări împotriva unor acuzaţii nerostite; preocupare pentru părerile altora, teamă de critică; susceptibilitate; distorsiuni continue, inevitabile; spirit şi uşurinţă lingvistică; violenţă a imaginilor; infantilism; farmec dezarmant. Predominanţa farmecului. Curenţii ascunşi de falsitate, pueril, ireal. Un om care s-a autorăsfăţat, s-a cocoloşit ferindu-se de durerile adevărate, adânci, de trăirea profundă, şi totuşi preocupat de aceeaşi problemă ca şi mine – expansiunea, explozivul, teama de distrugere. O pasiune pentru creaţie, şi în anumite momente o cruzime profundă, inevitabilă. Fără vreo psihologie: „E Nin“, spune el, săgeţile bruşte ale cruzimii, exploziile bruşte.

Sursa sentimentelor a fost secătuită prin acţiune excesivă, prin conştiinţă de sine, prin egoism. Dublul meu! Dublul meu cel malefic! El îmi întruchipează temerile, îndoielile cu privire la mine însămi, defectele! Îmi caricaturizează aspiraţiile. Ceva uman şi cald în mine luptă, luptă împotriva acestei răceli. Caut *diferenţele*. Văd că-i pasă de bani, că e interesat. Răsuflu uşurată. Eu n-am nimic de-a face cu asta. De asemenea, văd prin mine însămi. Asta-i sinceritatea mea. Îmi cunosc nesinceritățile. Am terminat cu imaginile ideale despre mine însămi. Tata încă mai poartă această imagine. El trebuie să se vadă bun, caritabil, generos, altruist. Nu este, de ce se teme să recunoască?

Mă uit la Dublul meu şi văd ca în oglindă: punctualitatea mea – o caracteristică puternică, marcată. Pretenţie la punctualitate. O nevoie de ordine, ca o carapace în jurul posibilităţii de dezordine, distrugere, autodistrugere.

Fragmentele din viaţa mea care nu se potriveau cu imaginea pe care o doream – cum le-am înlăturat!

Necesitatea de a juca teatru, de a mă preface.

Puterea lui. Puterea lui de a da o iluzie de sinceritate prin faptul că se autoamăgeşte. Nevoia disperată de a oferi iluzii altora, dintr-o nesiguranţă în privinţa adevăratei valori personale. Când mă uit la el mi-e silă de minciunile mele şi mă întreb dacă sunt tot atât de transparente ca ale lui.

Lunga explicaţie despre cum şi de ce s-a îmbolnăvit şi a trebuit să plece patru luni în sud. Senzaţia jenantă care îl obligă la această etalare de explicaţii înainte ca interlocutorul să fi părut măcar să se îndoiască de necesitatea acestei călătorii, să fi cerut o justificare pentru ea. Nevoia de a demonstra că lucrează enorm la ceva absolut necesar, pentru că nu e foarte sigur că munca lui e necesară, vitală, durabilă – sau că el însuşi ar fi.

Orgoliu. Un orgoliu imens în conflict cu nevoia de alţii, nevoia de dragoste.

Când vine spre mine vorbind şi râzând sunt neliniştită, parcă n-ar fi tatăl meu ci un bărbat, un bărbat tânăr de un farmec infinit şi de o falsitate fascinantă, labirintic, fluid, de necapturat precum apa.

Suntem veseli, jucăuşi. Flirtăm ca nişte îndrăgostiţi. Îi amintesc că i-am lăsat urme de ruj pe obraji şi că o să le vadă Maria Luisa. Sunt seducătoare, şi el spune: „Niciodată n-ai arătat aşa de absolut spaniolă ca acum“.

A cedat naturii sale hipercritice. Uită să simtă, să se bucure. Sensibilităţile sale sunt bruşte, egocentrice, puerile; sau violente şi crude, răzbunătoare.

Mă sperie numai în momentul în care îmi amintesc că atunci când eram mică părea mereu sever, nemulţumit şi că simţul lui critic, duritatea lui mă îngrozeau.

Acum scap de teroarea lui întorcând cinismul împotrivă-i. În timp ce vorbeşte sunt ocupată să detectez fisurile, punctele slabe ale minciunilor sale, vanităţile, pozele omului care se teme întruna să nu fie descoperit, condamnat. Mereu creează o apărare înainte de orice atac.

Dublul meu, de care am fugit întotdeauna îngrozită, *vrând să fiu altfel*.

Îl întreb pe Hugo pe un ton plângăcios: „Eu sunt egoistă?“

Am trăit ca să nu fiu tatăl meu. Existenţa sa e o caricatură, o fantomă a îndoielilor mele, a autocriticii, a maladiei mele.

Maladia mea a revenit ieri. *Pierderea mea însămi.* Tortura reflecţiilor tangenţiale, a asemănărilor. „Tu îngrijeşti florile, dar cu mănuşi, desigur! Cum făceam şi eu“. Atunci, dacă amândoi îngrijim florile cu mănuşi, probabil că de asemeni respingem sărăcia. Ne îngrozeşte mizeria, suntem afectaţi de ea ca de noroi, ne zbatem cu disperare să scăpăm de ea, căutăm siguranţă, protecţie. Laşi! Cu toate astea eu am fost eroic de săracă, impasibil de săracă, poate cu un fel de bucurie

secretă că înfrângeam teama tatălui meu. Am făcut sacrificii mari. M-am măritat cu un bărbat sărac. Nu am calculat niciodată că voi trăi cu Henry. De fapt, am fost neînfricată, capabilă de imense devotamente. Scrupulozitatea cu care m-am apucat să distrug în mine orice ataşament exagerat faţă de lux, faţă de frumuseţe, nesfârşitele mustrări de conştiinţă, îndoielile, nevoia de sacrificii ultime ca pentru a ispăşi o posibilă şi deocamdată inexistentă greşeală este însă o maladie, o maladie. Trăiesc în opoziţie cu Dublul meu. Trăiesc cu o caricatură a defectelor mele ca să fiu dezgustată de ele.

Noaptea am visat că tata mă mângâia ca un amant şi am simţit o mare bucurie. M-am trezit şi am văzut că era Hugo. M-am gândit mereu noaptea la numeroasele asemănări dintre tatăl meu şi Henry. Dar Henry a rupt lanţurile servituţii şi devoţiunii mele faţă de tata întrecându-l pe propriul lui teren.

10 mai 1933

Vizita lui Artaud şi-a pierdut strălucirea, dar pe moment m-a acaparat foarte tare. Am discutat pasionat despre obiceiul nostru de a condensa, de a cerne riguros, de a căuta esenţialul, despre dragostea noastră de chintesenţă în întreaga viaţă şi literatură, neobosită. Am vorbit despre psihanaliză, la început agresiv. El e nemulţumit de folosirea ei pragmatică, spune că nu serveşte decât la a-i elibera sexual pe oameni, în timp ce ar trebui să fie folosită numai ca disciplină metafizică, pentru a ajunge la întreg. Am descoperit că, într-un anumit sens, el nu avea nevoie de ea atât de mult ca mine, pentru că el nu şi-a pierdut niciodată echilibrul total, cum am făcut-o eu. El rămâne lucid, obiectiv cu privire la el însuşi. Eu sunt fie mai naivă, fie mai emoţională, nu ştiu. I-a făcut plăcere să descopere că eram născută în cea mai mare parte sub semne de apă. Zicea că mi se potrivesc exact şi vorbea despre mine ca având o substanţă, dar una alunecoasă, ca aceea a unui peşte care e greu de prins chiar dacă îl simţi! Este oare acesta adevăratul sens al titlului primei mele povestiri, „Femeia pe care n-o putea păstra nici un bărbat“? Numai Henry mă poate reţine!

Începe să-mi placă, la fel ca lui Henry, să văd că lucrurile merg prost, să caut cu mai puţină intensitate armonia, să las catastrofele şi neînţelegerile să se acumuleze, să explodeze.

Totuşi nu mă pot hotărî să-l las pe Allendy să aştepte la Métro Cadet. Farsa şi jocul flagelării devin tot mai greţoase pentru mine pe măsură ce am parte de conflicte şi chinuri *reale* şi mai profunde.

Seara. Allendy face ordine în haosul meu spunând că, având în vedere că încă mai am un puternic sentiment de vinovăţie din cauza naturii sentimentelor mele faţă de tata, transfer domeniul pedepsei şi mă pedepsesc şi-mi exprim sentimentul de culpă numai în ce priveşte

minciunile mele, acţiunile minore şi alte lipsuri, toate mai puţin cel realmente important, ca pentru a eluda adevărata crimă, adevăratul păcat, printr-o lungă enumerare de crime şi păcate mai mici, neesenţiale! *Très bien.* Dar atunci, am hotărât să folosesc acest sentiment de culpă ca să mă eliberez de relaţiile cu Allendy. Îl scot în evidenţă exagerat, îl accentuez, inventez o scenă cu tata în care mă imploră să nu am amanţi şi îi spun lui Allendy că am jurat să nu-i am pentru că îmi iubesc tatăl şi tirania lui. Îl las să mă creadă o masochistă de cea mai obstinată, cea mai îndârjită sexualitate.

Mă crede oare?

Cât de stânjenit e de minciunile mele, adevărurile mele, nefericirea mea convingătoare. Îmi sărută braţele şi gâtul, îmi pune mâna pe picioare. Văd că îl torturez, că iar s-a pierdut cu firea. Şi sunt tristă. Toate astea pentru că nu pot spune brutal: „Nu te vreau ca amant“.

Se bucură deoarece crede că măcar tata îl dislocă pe Henry. Asta îl face să simtă aproape prietenie faţă de tatăl meu. Spune: „Aproape că-mi place spaniolul ăsta care predică moralitate fiicei sale“.

Când văd cât de intens vulnerabil e Allendy, când aud tonul neliniştit al îndoielilor pe care le exprimă din când în când, mă simt tot mai puţin în stare să mai spun vreunei fiinţe omeneşti adevărul. Nimeni nu poate suporta înfrângerea; toţi, până şi un psihanalist obiectiv, sunt insultaţi grav, răniţi.

Încă mai eram caldă după cele două ore petrecute într-o cafenea cu Henry, care, ca să mai stea cu mine, m-a condus aproape până la uşa lui Allendy. Pe drum, am plănuit venirea lui Henry la Louveciennes vineri seara, la o oră după ce plecau Hugo în Elveţia şi tata în Spania.

Allendy îmi confirmă intuiţia că Artaud e homosexual şi imediat realizez de ce era atât de atras de Hugo, o atracţie care la început m-a nedumerit. Şi chicotesc în sinea mea: mereu un homosexual în fundal!

Stau şi-l aştept pe tata, fiind perfect conştientă de superficialitatea sa.

Legătura cu tatăl meu s-a rupt. S-ar putea ca Allendy să mă fi ajutat din nou. Dar cel care a rupt cu adevărat lanţurile este Henry, prin ceea ce este. Puţurile adânci, adânci de sentimente din Henry, gravitatea, greutatea fervorilor lui, toate atât de profunde şi de bogate.

Visez. Nu e real. Tata sosind cu braţele încărcate de flori şi o delicată vază Lalique. Într-o dispoziţie sinceră, pentru că nu se mai simte stânjenit. Încrezător şi blând. Şi stăm ore întregi, descoperind cât de mult semănăm. Divinizasem totul, şi el la fel. Maria e Hugo. Le adorăm bunătatea, această perfecţiune. Creăm armonie, siguranţă, un adăpost, un cămin, apoi ne înfuriem. Ca nişte tigri, spune tata. Neliniştiţi, vitali, temându-ne să rănim, să distrugem, dar avizi de viaţă, înnoire, evoluţii. Laşi în faţa bunătăţii, loialităţii lui Hugo şi a Mariei. Discipolii şi adoratorii noştri! Aceşti doi care au putere asupra

noastră. Lumea ar putea crede că suntem tiranii. Tata şi cu mine ştim cât de înrobiţi putem fi de tandreţea, mila, bunătatea altora, cât de încătuşaţi. Ne dorim ca Maria şi Hugo să fie cruzi cu noi ca să putem să fim şi noi!

Spunem: „Noi nu avem nevoie să ne minţim unul pe altul!“ Totuşi o facem, bineînţeles. Eu trebuie să-l mint cu privire la venirea lui Henry diseară, pentru că tata nu vrea să mă văd cu el. Şi minte şi el, dar nu cu privire la ceva esenţial.

Îmi spune: „Te-ai făcut frumoasă. Adorabile părul ăsta negru, ochii verzi, gura roşie. Şi deşi se vede că ai suferit, faţa ta e liniştită. A fost înfrumuseţată de suferinţă“.

Stau sprijinită de şemineu. Se uită la mâinile mele. Sar dintr-odată înapoi şi împing bolul de cristal, dându-l de perete. Bolul se sparge şi apa se varsă pe jos. Nu ştiu ce semnificaţie are asta.

El spunea: „În iunie, când pleacă Hugo, trebuie să vii pe Riviera cu mine. Lumea o să te ia drept amanta mea, cu siguranţă. O să fie încântător“.

Vorbeşte despre bolile familiei Nin ca şi cum s-ar mândri cu ele, aproape ca despre o proprietate a familiei Nin. Ficatul Nin, reumatismul Nin, paloarea Nin. Injectează până şi umilinţele noastre cu mândrie. Mândrie. Mândrie. Şi realizez deodată enormitatea mândriei mele identice. Numai că eu prefer să o exprim prin umilinţă. Eu sunt umilă, dar cu cât sunt mai umilă, cu atât mai mândră mi-e esenţa, esenţa dură a familiei Nin, ce dispreţuieşte lumea care o răneşte. Cât de profund sufăr de sărăcie, de umilinţe, atât de profund încât numai o mare mândrie poate explica rănile, adâncimea rănilor. Dacă n-aş fi mândră nu aş fi atât de fatal rănită. Iert ofensele, dar şi în asta e un dispreţ faţă de lume. Iert şi mă simt superioară. Mă umilesc pentru că îmi cunosc mândria. Sunt prea mândră ca să mă dăruiesc, să am încredere, să mă dezvălui; prefer scrisul ezoteric, un jurnal secret, o pasiune singulară. Prea mândră ca să cedez unor legături banale. Nobil. Totul trebuie să fie mare, nobil.

Când îl văd pe tata simt această mândrie trezindu-se feroce, ca un şarpe. Acum mă simt ca o tigroaică! Dincolo de bunătate, dincolo de sacrificii, dincolo de milă, o mândrie arzătoare. Sunt extrem de mândră de tatăl meu!

Înţeleg la el, ca şi la Henry, încercarea egoistă a artistului de a găsi protecţie la femei (care este, cum spuneam cândva, precum încercarea femeii însărcinate de a găsi un bărbat care s-o protejeze, s-o sprijine). Văd sinceritatea sub gestul aparent calculat. Înţeleg la el, cum înţeleg şi la Henry, nevoia de independenţă, de stimulente, de târfe. Mi se pare că am simţit cum trebuie să interpretez nevoile lui Henry datorită cunoaşterii prin sânge a unui tată despre care nu ştiam nimic conştient, tot ce ştiam fiind numai distorsionări, căci e limpede că

nimeni nu l-a înţeles pe tata – nimeni în afară de Maria, care îl adoră.

Eu şi Henry adormim liniştiţi, fericiţi, în patul arab. Primul meu gând azi-dimineaţă a fost să-i telefonez tatei: „*Bonjour, mon très, très vieux chêne*“.

„*Farceuse, va*“, spune tata vesel.

El crede că mama stă cu mine când Hugo e plecat. Un mincinos împotriva altui mincinos. Henry e cel care coboară la micul dejun în timp ce eu îi telefonez tatei.

Când am spart bolul de cristal şi apa s-a vărsat, spulberam oare o viaţă artificială, ireală, reţinută şi lăsam viaţa să iasă şi să curgă? Catastrofă şi curgere.

Tata a spus: „Nu eram îngrijorat că aş fi bătrân – ştiu că nu sunt bătrân. Dar eram neliniştit să nu vii prea târziu – când voi fi bătrân. Neliniştit că s-ar putea să nu mă vezi plin de vitalitate, râzând şi capabil să te fac şi pe tine să râzi…“

Şi deodată am simţit o undă de admiraţie pentru Dublul meu! Regretam anii în care nu l-am cunoscut, n-am învăţat de la el. Eram mândră şi sufeream fiindcă nu mă ridicasem la înălţimea idealului său când am venit de la New York. Mă simţeam nepregătită. Mă temeam să nu-l dezamăgesc. Pe lângă iertare, era mult din nevoia de a-i oferi tatei tot ce era mai bun în mine. Când m-am simţit puternică, am simţit că sosise timpul. Dar dacă aş fi fost umilă aş fi putut învăţa de la el.

Singură am devenit ceea ce sunt, şi abia acum pot să mă dăruiesc. Totuşi am multe de învăţat de la tata. După cum am avut multe de învăţat de la Henry.

Henry. Henry pictează acuarele pentru mine. Vorbeşte şi regulează. Se bucură de linişte cu mine. Uneori însă suntem în prag de ceartă. Henry, în dispoziţia lui îngrijorată, îmi atacă impermeabilitatea aristocratică, îi vine să spulbere această ultimă superioritate. Henry a fost întotdeauna un pic deconcertat de comportamentul meu. Zice că în prima seară când a venit cu June stăteam regeşte deoparte, impresionantă. Cu cât sunt mai timidă, cu atât devin mai regească.

Ne-am tachinat şi am glumit. Eu am spus: „Poţi să distrugi orice în afară de asta. Întotdeauna voi fi bună cu oamenii, dar niciodată familiară…“

Stau lângă foc pe pernele portocalii. Henry pictează. Pe podea sunt acuarele, pe masă şi pe birou sunt cărţi deschise, însemnări, manuscrise. Cu Henry sunt mereu în Paradis.

> *Din una dintre scrisorile lui Henry:* Acum văd că pot să termin ceva cu adevărat. Înainte, totul era avortat ba de una, ba de alta – de mine, presupun. Acum nici măcar un cutremur nu m-ar putea împiedica să-mi duc planurile la bun sfârşit… Nu pentru

Lawrence, ci pentru mine însumi fac loc… îl voi pune pe Lawrence pe linie moartă în ochii dezgropătorilor de cadavre smiorcăiţi care scriu despre el. Dacă l-am îngropat, măcar l-am îngropat de viu.

14 mai 1933

Henry şi cu mine dormeam duşi azi-dimineaţă devreme, când am auzit soneria. Henry a fost cel care s-a neliniştit, s-a trezit imediat, cu o intuiţie ciudată. Tocmai voiam să-i spun, cum îi mai spusesem şi în alte dăţi: „Nu-ţi face griji. E brutarul sau lăptarul“. Dar deodată am auzit vocea lui Hugo vorbind cu Emilia. Era pe cale să intre repede. Henry a sărit din pat şi şi-a adunat hainele. Am ieşit în grabă ca să-l întâmpin pe Hugo pe scări, să-l opresc, să-i dau timp lui Henry să ajungă în camera de oaspeţi. Cotitura scărilor ne-a salvat. La jumătatea drumului l-am întâlnit pe Hugo şi l-am sărutat, încercând să câştig timp. Încă două trepte dacă mai urca, l-ar fi putut vedea pe Henry trecând.

Apoi am venit sus. Dar Hugo văzuse haina şi pălăria lui Henry în hol. Pe faţă i-a apărut o expresie profund bănuitoare şi mânioasă. Nu mai văzusem niciodată o astfel de expresie pe faţa lui Hugo, *de parcă ar fi ştiut totul*. A spus:

— Cine e aici, Henry?

I-am răspuns:

— Henry a venit să mă vadă ieri, şi cum era seara liberă a Emiliei mi-a fost frică şi a rămas pentru că mi-era frică.

Apoi m-am întors în pat, tremurând, şi am început să vorbesc, să vorbesc. Am avut intuiţia de a vorbi despre tatăl meu, delirând despre farmecul lui, despre asemănarea dintre noi, până când Hugo, care fusese gelos pe tata, a început să se enerveze pe tema asta. Am încheiat cu:

— Sâmbătă, când a venit tata, s-a oferit să rămână să-mi ţină companie. Ai fi preferat asta? Henry mi s-a părut o perspectivă mai puţin periculoasă.

Dar el a spus:

— Mi s-a părut că-l aud pe Henry fugind din camera ta.

— Ce imaginaţie ai! Crezi că dacă ar fi să te înşel aş face-o atât de ostentativ?

Avea nevoie să creadă, bietul Hugo. Voia consolare, sprijin, protecţie, siguranţă, pentru că era obosit şi îngrijorat de probleme băneşti. I-am dăruit o imensă tandreţe. I-am calmat temerile, îndoielile, geloziile. S-a dus la serviciu aproape vesel. I-am făcut cu mâna de la fereastră. Apoi m-am dus în cameră la Henry.

Henry şi cu mine ne-am reluat munca, lectura. Apoi a telefonat tata:

— Trebuie să vin să te văd, fie şi numai pentru o oră.

A trebuit să mă grăbesc cu prânzul lui Henry.

Nu-mi plăcea să-l fac pe Henry să simtă că-l goneam. L-am sărutat,

scuzându-mă pentru că trebuia să mă duc să-mi schimb rochia.

— Viaţa ta e ca o piesă de teatru, a spus Henry. Acum actul următor. Cât de repede poţi să te schimbi…

În timp ce mă odihnesc zece minute, vine în camera mea. Stătuse lângă foc, meditând, cu un pahar de lichior. Intră şi se plimbă de colo-colo, spunând:

— Ascultă, Anaïs, dacă lucrurile sar în aer, lasă-le să sară. Nu încerca să le cârpeşti. Nu-ţi face griji în privinţa mea. Pe urmă poţi să vii la Clichy şi o să ne descurcăm cumva. Nu fi neliniştită sau terorizată. O să-mi pară bine dacă lucrurile sar în aer. Aşa trebuie.

Această afirmare a lipsei de teamă de consecinţe la Henry, care pentru prima dată se bucura de o securitate care îi permitea să lucreze, era o mare ofrandă. O ofertă altruistă. Am fost mişcată. L-am liniştit. Nimic nu mă speria, l-am asigurat. Dar îmi plăcea să-l aud spunându-mi toate astea. A venit lângă pat şi ne-am sărutat. Păruse atât de suprem masculin şi responsabil.

Îi părea rău pentru mine. Ultimele mele cuvinte au fost:

— Nu sunt îngrijorată pentru nimic.

Doar obosită.

Şi vine tata, strălucitor, şi ne înţelegem unul pe altul, aşa că e miraculos. Văd echilibrul care e baza firilor noastre. O să mă împiedice tata să mă eliberez? Mi se pare că atunci când suntem împreună suntem amândoi *mai puternici*, ca atunci când sunt împreună cu Henry.

Şi tata e gelos pe jurnal. „Singurul meu rival“, spune.

Henry remarcă din nou că nimic din casa mea, oricât de frumos, nu este inutil. Henry m-a văzut bătând cuie, reparând maşina de scris, aranjând o lampă, creându-i confort. „Ce cap ai“, zice. Deodată, ieri, i-am spus că nu m-ar deranja deloc să nu fiu creativă în artă, că aş fi mulţumită să-i pun la dispoziţie talentul meu de a trăi, să-i fiu de folos în munca lui. Nu am vreo ambiţie personală imensă de a avea o „operă“ – numai de a trăi şi de a supune această viaţă iubirii mele, creatorului, Henry.

Încrederea lui Hugh n-o să mai fie niciodată aceeaşi. În subconştientul lui există acum o îndoială. Nu pot să uit ce faţă avea în dimineaţa aceea. Am pierdut orice simţ al siguranţei. *Ştie*. Avea aceeaşi privire ca Henry Hunt în seara în care Louise s-a întâlnit cu amantul ei la cabaret – o privire înverzită, mânioasă, plină de ură. Mă îngrozeşte. Îi scriu lui Henry: „Nu a fost nici o catastrofă, dar nu va mai fi încredere. Nu vreau să-ţi fiu vreodată o povară. Sunt hotărâtă să te bucuri întotdeauna de siguranţă şi de independenţă. Viaţa mea e supusă nevoilor tale. Se învârteşte în jurul nevoilor tale“.

Îi scriu lui Artaud, trimiţându-i nişte bani.

Mi-am dat seama că *plăcerile* dragostei nu înseamnă nimic pentru mine fără tot restul. Întâlnirile „de la cinci la şapte“ nu-mi provoacă nici o plăcere. Ceea ce îl anulează definitiv pe Allendy şi toate celelalte jocuri. Asta-i lucru stabilit. În vis îl umileam pe Allendy pentru că se gândea la viaţă ca la un joc.

Plăcere în altă parte. Plăcere în a-l elibera pe Artaud de subjugarea faţă de nevoile materiale şi, mai presus de orice, a-l elibera de senzaţia că lumea este împotriva lui.

Îmi amintesc ironia lui Allendy: „Să nu te joci cu Artaud. E un dezmoştenit al sorţii, e prea nefericit“.

E întotdeauna atât de brutal şi de direct, crezând că tatăl meu vrea să se culce cu mine, mereu pripindu-se să tragă concluzii şi sărind peste toate etapele, aşa cum Henry sărea peste toate constelaţiile de lesbianism. Amorul fizic este cel mai puţin important şi cel mai evident, cel mai nesatisfăcător şi mai stupid mod de a-ţi imagina continuu viaţa.

Îmi spun că-l tratez cu cruzime, cu meschinărie pe Hugh. Mă gândesc la loialitatea lui şi mă simt meschină. Mă gândesc la viaţă şi simt că o sacrific expansiunii mele. Mă pregătesc să-l iubesc. Toată după-amiaza meditez la calităţile lui. Îl văd studiind astrologia, semănând atât de mult cu un sfânt. Aud maşina, paşii lui, vocea lui. Îl întâmpin zâmbind. E tânăr, senin. Dar însetat, prea nerăbdător, prea crispat. Mă las în voia mângâierilor sale. Trupul meu e atât de indiferent. Dar în faţa dorinţei lui, acum, mă revolt. Detest să-i simt gura pe a mea. Şi durerea, gesturile grosolane, neîndemânatice, mereu ca o violare. Faţa mi se schimonoseşte de durere. Trebuie să-mi ascund faţa; iar suspinele şi strigătele de durere mă prefac că sunt suspine şi strigăte de plăcere. Din fericire, e rapid, ca o pasăre cu gheare mari, şi eu mă zbârlesc toată de ostilitate, de dezgust. În momentul ăsta îl urăsc. Toată dorinţa mea de a fi iubitoare este anihilată. Aş vrea să-l rănesc. Trebuie să-mi repet: „El nu ştie, el nu ştie ce tortură e“. Dar îl urăsc. Şi dacă, puţin mai târziu, pierde ceva sau mă roagă ceva, simt o imensă iritare la gândul tuturor micilor sale defecte, o furie pentru că este neatent, încuiat, neglijent, uituc. Toate micile defecte par insuportabile deoarece nu-l iubesc. Îmi vine să scot flăcări pe nări. Mă spăl repede, cu furie. Simt amărăciune. Am obosit să mă controlez în dragoste. Am obosit să mă prefac. Nu-mi simte răceala corpului, împotrivirea? De ce mă doreşte atât de încăpăţânat, atât de orbeşte? Nu simte nimic. E ridicol, şi deopotrivă dezarmant.

Viaţa noastră împreună e un mormânt. Când aud muzică mă imaginez ieşind violent la suprafaţă. Pur şi simplu ieşind la suprafaţă. Plângând, ţipând, urlând adevăruri, înnebunind.

Hugh stă liniştit la lumina veiozei, trasând horoscoape. Inocent.

Fără nici o vină. Orb. Pustiu. Ici-colo câte o insuliţă vie în el, câte o zonă vibrantă, dar mari spaţii de indiferenţe goale, de letargii. O parţială orbire şi surzenie. Poate că am ales asta ca antidot la hiperconştienţa mea. Dar acum am depăşit această nevoie de cocoloşire, de linişte pasivă, de loialitate, totul. Nu trebuie să-mi las sacrificiul sexual şi ura să mă conducă la nedreptate. Dar nu e de mirare că-mi doresc un război, un cutremur care să ne despartă.

16 mai 1933

Discuţie cu Joaquin, plimbându-ne orbeşte şi sălbatic în jurul lacului. Cuvinte. Fără să vedem nimic, absorbiţi total de durere. Îl implor pe Joaquin să nu-şi judece tatăl, pentru că atunci m-ar judeca şi condamna pe mine. Joaquin furios, spunând că nu există nici o asemănare în aspectele esenţiale – numai în amănunte. Tata trăieşte într-o lume non-umană. Dar şi eu la fel! Deodată însă îmi amintesc de Henry şi mă topesc. Şi Joaquin spune: „Vezi, vezi, tu eşti umană!“

Joaquin a vorbit despre conştiinţa deficitară a tatei (tata încă mai încearcă să se justifice în faţa oricui pentru că a abandonat-o pe mama). De când datează crima? Care a fost crima? Ştiu că atunci când mă acuz de scrupule morbide în ce priveşte comportamentul meu faţă de Hugh nu e din cauza unei acţiuni sau a alteia, ci din cauza unui sentiment fundamental de vinovăţie care se află la rădăcina tuturor stânjenelilor şi scrupulelor noastre exagerate. De fapt un morbid simţ autocritic. Ca, de exemplu, când îi spun lui Henry despre dificultăţile noastre financiare şi apoi cumpăr, cu nouăsprezece franci, micul castel de sticlă de la *Les Ruines*[5]. Sunt atât de chinuită de remuşcări încât când se uită la el spun că mi l-a dat cineva. Sunt conştientă de violenţa cu care mi-am dorit acest obiect, această bagatelă, de faptul că atunci când l-am luat nu m-am gândit decât la dorinţa mea, că imaginaţia mea era vrăjită, şi că atunci când m-am trezit nu m-am bucurat că mi-am satisfăcut capriciul.

5. *Les Ruines* era numele casei din Arcachon, Franţa, unde Anaïs Nin îl văzuse ultima dată pe tatăl ei când părinţii s-au despărţit.

În alte zile însă car sacoşe grele pline cu cărţi pe care să le vând ca să-i fac rost lui Henry de cărţile necesare muncii lui. Port sandale uzate şi am numai două cămăşi de noapte, dar îi trimit lui Artaud două sute de franci, stârnind astfel mânia lui Hugh. Cred că povestea cu bagatela de nouăsprezece franci explică multe dintre minciunile tatei. Se teme să nu fie judecat, nu din cauza amănuntelor din viaţa lui, ci din cauza unui adânc şi tainic sentiment de vinovăţie care-i colorează şi pătrunde întreaga viaţă.

Hugh spune: „Nu poţi să te duci pe Riviera cu tatăl tău. Tu îmi aparţii mie.“ În afara sexului, îndată ce posesivitatea sexuală ia sfârşit,

pot fi din nou tandră. Încep să mă gândesc la cheltuieli şi sunt gata să renunţ la călătorie.

Cred că în loc să fim nişte delincvenţi cinstiţi, tata şi cu mine am fost prea laşi ca să ne trăim viaţa curajos şi neabătut. Adică indiferenţi la sentimentele altora. Există în noi, ca şi în Henry, o esenţă trădătoare, non-umană. Dar nu îndrăznim s-o expunem, să trăim conform ei. Facem mereu compromisuri cu viaţa umană. Tata a suportat-o pe mama unsprezece ani. Henry a fost obligat de June să-şi părăsească soţia şi copilul, şi mai mult sau mai puţin de mine să o părăsească pe June.

18 mai 1933

În dimineaţa de după discuţia mea cu Joaquin, m-am trezit vomitând, şi o zi întreagă am fost chinuită de febră, letargie, frisoane, o senzaţie că eram otrăvită; atât de slăbită încât am plâns când m-a sărutat Hugh. Henry s-a oferit să vină, dar nu voiam să-l văd. Henry e numai pentru zilele mele curajoase. Henry mă iubeşte egoist, aşa cum îl iubesc eu pe Hugh, nu pentru mine însămi, ci pentru ceea ce îi ofer. Când sunt bolnavă simt că nu-l pot înfrunta pe Henry – că n-ar avea răbdare cu fragilităţile mele. Fiindcă împreună cu boala trăiesc şi o criză de hipersensibilitate: mă îndoiesc de toată lumea, mă tem de toată lumea, în afara lui Hugh. Joaquin îmi telefonează, pentru că se gândise mult la mine. Mama *face* diferite lucruri pentru mine, croşetează şi face comisioane pentru că are remuşcări şi o dorinţă inconştientă de a compensa lipsa de înţelegere. Îi sunt mereu îndatorată, numai pentru *lucruri*. Dar nu mai sunt sclava datoriilor mele.

Allendy nu a făcut nimic pentru hipersensibilitatea mea. Stăteam culcată şi ascultam muzică, zdrobită de toate, oribil *expusă*, plângând de recunoştinţă pur şi simplu pentru că-l aveam pe Hugh, o casă, un pat, pentru că puteam sta undeva la adăpost. În febra mea mă imaginam rătăcind pe străzi, dată afară de Hugh din cauza lui Henry, toţi fiindu-mi împotrivă. Allendy furios şi neiertător. Henry ocupat cu o curvă. Toţi cruzi. Eduardo rece, ca un peşte; mama acuzatoare, veninoasă, neiertătoare, moralistă; tata critic, temându-se că o să-mi distrug viaţa. Hugh şi Maria cei infinit superiori pentru că *numai ei au iubit*.

21 mai 1933

Revenire înceată şi regăsirea bucuriei de a trăi, după ce am atins adâncimile slăbiciunii şi ale delirului interior. Soare! Căldură! Ore lungi de somnolenţă. Vocea sudică a lui Henry la telefon. Euforie. Baie. Bucuriile apei, ale prospeţimii. Trup sănătos şi uşor. Imediat mă

gândesc că probabil Henry are nevoie de bani. Henry. Şi îi scriu o scrisoare tatei. Moleşeala dulce a unei zile de vară. Tatăl meu, tatăl meu. Pudră, parfum, rochia italienească (o catifea neagră recombinată cu un corsaj pufos din catifea verde-albăstrui punctată cu auriu). Cine e? Deschideţi uşile! Casa e aranjată de sărbătoare, plină de muzică, cu o aromă artificială de portocală. *Olé, Anaïs!* Gustavo, radios; şi Nestor, cu o faţă negroidă încântător de animalică, cu ochi proeminenţi, de un negru strălucitor, marele pictor al apei şi al pământului.

Bucuria pe care o aduc ei! Gustavo spune: „Tatăl tău, care era un bărbat ce nu se dăruia niciodată, nu mai e acelaşi. Tu eşti de fapt prima *aventure sentimentale* a tatălui tău. L-ai făcut praf, Anaïs".

Eu şed absolut nemişcată, inundată de bucurie, înfiorată, exaltată, aproape murind de bucurie. În sfârşit pot să dăruiesc! Tot ce am în mine e dorit! Şi nimeni nu ştie încă tot ce am! Cu cât îl iubesc mai mult pe Henry, cu atât sunt mai plină! Inepuizabilă. Şi pot să-l iubesc pe tata. Are nevoie de mine; nu se poate *confrunta cu sine însuşi*. Eu am înţelepciunea de a-i dărui bucurii, o nouă experienţă, un stimulent. Viaţă! Am daruri pentru tatăl meu, şi el tânjeşte după ele. „*Nimeni, nimeni, nimeni*", a spus el în faţa tuturor, „nici măcar Maria, nu mi-a oferit senzaţiile pe care mi le-a oferit Anaïs". Bietul tata. Într-o singură clipă am înţeles atât de mult, atât de mult, încât am fost copleşită. Voiam să se întoarcă imediat. Am stat de vorbă destul de însufleţit cu Nestor şi Gustavo despre *credinţă*, credinţa care creează miracole. Miracole. Cred în magie, în miracole! Totul e bizar de frumos, îţi taie răsuflarea. Viaţa îmi taie răsuflarea.

Joaquin a venit şi ne-a surprins. Mi-a scotocit prin birou, a citit scrisorile tatei, s-a uitat la fotografia tatei şi mi-am amintit vorbele lui Gustavo: „Între ăştia doi nu poate exista armonie. Orice încercare de *rapprochement* s-ar sfârşi într-o tragedie. Pe tine te iubeşte. Cu Joaquin e ca în cazul unui compozitor al cărui fiu e tot compozitor. Joaquin n-o să-şi iubească niciodată tatăl".

Şi se teme de influenţa tatei asupra mea, de faptul că o să-i fiu răpită de tata.

> *Către tata*[6]*:* Toate descoperirile pe care le-am făcut despre viaţa ta şi despre tine se potrivesc cu ceea ce mi-am dorit atât de profund ca ele să fie. Îmi dau seama că le-am căutat nelămurit la alţii, dar tu, numai tu umpli marele gol pe care l-am aflat în lume. Ştii ce însemna cristalul sfărâmat? El reprezenta lumea ireală în care trăiam. Barca, marea. Întotdeauna mi-am dorit să plec, să las lumea în urmă. Când te-ai întors, realitatea a devenit frumoasă, complet satisfăcătoare. Am spart imitaţia, visul – lumea artificială, congelată, moartă. După cum ai scris şi tu însuţi, „Reînviată"!

6. În limba franceză în original.

Mă gândesc întruna la tata. Nu am de gând să mă mai abţin. Gata cu frânele! Am realizat că i-am deschis scrisoarea cu aceeaşi emoţie cu care le deschideam pe ale lui Henry[7]:

7. În limba franceză în original.

> Mai presus de orice, vorbeşte-mi despre planurile lui Hugh, căci visez la evadarea noastră spre soare şi la a te avea numai pentru mine câteva zile. Amândoi merităm această bucurie divină. Inimile noastre, arse de toate flăcările, vor înflori fericite. Sămânţa benefică va trimite mlădiţe puternice, sănătoase sub căldura arzătoare a sufletelor noastre resuscitate. Fugari de un trecut dureros, venim unul spre altul ca să ne refacem unitatea sfărâmată… Dar această extraordinară comuniune va necesita ore întregi de revărsare neîntreruptă, în singurătate, între cer şi pământ. Zeii nu vor fi cunoscut vreodată fericire mai mare. Fii binecuvântată, Anaïs, în veci.

În seara asta sunt tristă. Chinuitoarele ironii ale vieţii. *I-am dat lui Henry tot ce-şi doreşte tatăl meu*. Dislocări. Nu-i pot da tatei acum aceeaşi plenitudine a pasiunii. Sunt împărţită. Totuşi este adevărat că iubeam în Henry asemănările cu tatăl meu.

Răspunsul, reacţia, vine când m-am consumat dorind.

Dar acum sunt încă mai bogată decât majoritatea făpturilor. Destul de bogată ca să-i întorc tatei dragostea, dacă nu chiar s-o depăşesc!

Visez să-l fac să trăiască, să simtă, să uite de el, să cunoască bucuria, elanul, o dăruire totală, căci eu cunosc toate bucuriile dăruirii de sine.

Recunoştinţa mea e debordantă. Încet, încet, îl desprind de mine pe Allendy. Spunea că se teme să nu-i cedeze mintea, că era cuprinsă de vertij, de întuneric! I-am redat siguranţa, seninătatea, atât de preţioase pentru el. Dar i-am dat şi momente de vertij. O „amantă delicioasă“, a spus el, implorându-mă să nu-l abandonez de tot. Mi-am dat seama că femeile nu trebuie să pretindă sexualitate de la Cristoşi şi creatori. Blândeţea lui Allendy era minunată, o moliciune lipsită de sex, doar milă. Îmi arată o pisică vagaboandă pe care o iubeşte dar n-o poate păstra. Allendy este o femeie.

Ca să mă înveselească în timp ce eram bolnavă, Henry mi-a trimis o copie după o scrisoare către Emil în care îşi descria pe larg exuberanţa, starea de bine, bucuria, plimbările cu bicicleta.

Mi-am ascuns de el depresia. Am trimis după el când m-am simţit *bine*.

Când am vorbit cu el a fost rece, aspru – ca un om care nu este interesat de nimic altceva decât de propria lui viaţă, de munca lui. I-am văzut faţa şi m-am oprit. Am spus: „Eşti într-unul din momentele tale de răceală“. Era atât de gol, atât de acaparat de sine. Am tăcut. M-am retras în mine. Am încercat să uit totul. Ceva murise în mine. O, atât de profund, profund egoist. A lăsat capul în jos. Îi părea rău, dar cumva lipsit de intensitate, pur conştient. Nu-i păsa. Deodată tot egoismul acumulat m-a copleşit. Toate acestea le-am realizat într-un singur minut, aşa cum unui om care se îneacă îi trece prin faţă întreaga viaţă. Iubirea egoistului suprem pentru femeia pe care o poate folosi.

Am început să tremur. A trebuit să fug în casă. El a rămas în grădină, placid, orb. I-am cerut să mă lase. A spus: „Mi-ai văzut latura urâtă“.

Eram zdrobită de ceea ce văzusem.

I-am scris o scrisoare, acuzându-l. O revoltă teribilă, cu atât mai teribilă pentru că îi scuzam constant egoismul: Artistul! Artistul! Monstrul!

Nu ştiu ce s-a întâmplat cu mine. Ceva s-a frânt, credinţa mea, orbirea mea. Sunt obosită, cumplit de obosită de durere. Vreau dragostea pe care o merit. Nimic mai puţin. Am obosit de moarte să dăruiesc, să mă golesc. Devotament continuu faţă de Henry. Binele lui, un ţel perpetuu, fix pentru mine.

Se afla într-o perioadă creatoare a vieţii lui, şi a ales femeia care cerea puţin – o zi pe săptămână de omenie!

Cât de rece poate fi căldura fizică, în profunzime: toate mângâierile lui Henry, nimic. Cenuşă. Îmi revin în minte toate vorbele lui June: „Eu m-am dăruit total, şi el m-a rănit, m-a înşelat. De asta am căutat refugiu la Jean“.

Totul se prăbuşeşte în jurul meu. Scrisorile către prietenii lui după câteva zile petrecute la Louveciennes – niciodată vreun cuvânt despre *mine*, numai ce a *obţinut*, ce a *câştigat*, ce a învăţat sau a descoperit. Louveciennes este o hrană. Eu sunt o hrană. Dragostea mea este o hrană. M-am săturat, m-am săturat de moarte!

Când există tandreţe sau milă sau grijă, sunt *de moment*. Fireşte, în *prezenţa* mea aceste lucruri înfloresc şi eu cred în ele. Am crezut în vorbele lui. A fost suficient să spună: „Vreau să-ţi dăruiesc“.

Dar e cinstit cu privire la toate astea. Ştie. Ştie că nu *susţine* nimic. Că în centru este întotdeauna *el*. De asta detestă americancele – pentru că ele sunt egoiste, reci, îndrăzneţe, ştiu să se apere. Nu le poţi înrobi. Eu am fost o sclavă.

Astăzi sunt rebelă. Bineînţeles, s-ar putea să-l iert. Eu întotdeauna *iert*. Dar vreau să se sfârşească farsa – farsa dragostei. Am văzut atât de limpede urâţenia din Henry, limitarea. Trebuie să mă eliberez, să mă salvez. Dumnezeule, vreau să iubesc, vreau iubire!

Hugh e la Londra. L-am văzut pe Steele. Am acceptat o invitaţie la el acasă. Eram destul de slabă încât să mă duc la Henry să-i spun: „Sunt terminată – sunt terminată“. Nu era acasă. Mi-a telefonat. Dar mi-a telefonat pe la trei, după ce a tras un somn bun, probabil.

M-a sunat din nou: „Nu înţeleg toate astea! Nu ştiu despre ce e vorba. Ieri m-ai gonit de parcă aş fi fost grădinarul tău. Vocea ta sună rece şi poruncitoare. Mă sperii!“

Obtuzitate. Inocenţă. Ăsta e întotdeauna răspunsul lui: „N-am ştiut – n-am vrut – n-am crezut niciodată“. El, care e atât de susceptibil, se simte atât de uşor umilit, este *insensibil* la sentimentele altora. Există

în el întinse zone insensibile în ce-i priveşte pe alţii. *Niciodată nu reuşeşte să-i înţeleagă pe alţii.*

27 mai 1933

A venit Henry. M-am aşezat pe canapea şi cu voce joasă i-am adus îndelung acuzaţii, reproşuri. Nu cu mânie, ci foarte trist. Ori de câte ori spuneam „Nu mă iubeşti“, aproape că-i venea să râdă.

Dar după o vreme era zdrobit. A lăsat capul în jos: „N-am ştiut că sunt atât de rău“. Acest lucru spus pe un ton grav, cu capul plecat, cu venele umflate sub pielea lui delicată. N-am putut suporta. M-am dus lângă el şi am îngenuncheat. Mi-am ascuns capul între genunchii lui şi am început să plâng. Henry mi-a sărutat ceafa. Apoi a spus: „Anaïs, despre egoism nu ştiu ce să zic. N-am ştiut că sunt chiar atât de rău. Dar că te iubesc, pur şi simplu trebuie să crezi, asta-i tot“. Ne-am ridicat şi m-a sărutat cu atâta fervoare, cu atâta fervoare încât am crezut din nou, am crezut.

Şi m-a întins pe canapea şi pur şi simplu m-a luat, cu aşa un amestec de foame şi tandreţe, oprindu-se ca să spună: „Doamne, Anaïs, nu ştii cât de mult te iubesc?“

Ştiam. Mai ştiam şi că îndoielile şi acuzaţiile mele erau exagerate. Fusese rece o zi, dar în adâncul sufletului îi păsa, atât cât îi poate păsa unui bărbat. Era firesc ca el să fie preocuparea vieţii mele, dar preocuparea vieţii lui trebuiau să fie munca şi el însuşi, el însuşi adâncit în muncă. Fusesem pur şi simplu în prea mare măsură femeie. Avusesem nevoie de o dovadă de apropiere, pentru că în cea mai mare parte a timpului trăim o relaţie atât de independentă, curajoasă, matură.

Bietul Henry! Era covârşit de această scenă. Fusese făcut să sufere. Şi marţi îl enervasem. Fusese gelos pe tata şi pe Joaquin, pe depresia mea. Se înăsprise. Refuzase să simtă.

Şi-a apărat atitudinea într-o scrisoare, cu înţelepciune. „Ştii, m-ai luat prin surprindere. În mod normal n-ai fi rănită de felul meu egoist de a mă bucura de viaţă. L-ai savura“.

Bănuia că îi ascundeam adevărata cauză a depresiei mele şi că era vorba despre altceva.

Era gelos pe jurnal! Se temea de el:

> Ştiu că trebuie să fie umbre în jurul tuturor acelor imagini de lumină pe care mi le-ai citit. Trebuie să fie lucruri crude în jurnal, lucruri mult mai crude decât aş putea recunoaşte eu vreodată. Regret profund, profund că te-am dezamăgit ieri. Îţi spun însă, totul e încă misterios şi confuz pentru mine. Am venit bine dispus, cu intenţia de a te lua în braţe imediat şi a te iubi frenetic. Şi atunci, cum se întâmplă întotdeauna – nu e ceva nou – intru în casă şi sunt conştient că sunt un musafir, chiar dacă unul foarte privilegiat. Nu e casa mea şi tu nu eşti soţia mea. Stai în uşa deschisă şi de fiecare dată văd o prinţesă care din nu ştiu ce capriciu secret s-a coborât să-mi ofere dragostea ei. Mă simt un nimeni. Simt că aş putea fi *X*. Totul e un dar. Şi mă cuprinde o delicateţe nebunească şi stau acolo şi-ţi strâng mâna, vorbind despre lucruri comune şi-mi spun că

e atât de minunat aici şi că nimic din toate astea nu e real, că totul nu e decât un vis. Spun asta pentru că, deşi ştiu că merit ceva de la viaţă, nu merit tot ce-mi dăruieşti tu. Şi chiar atunci când vorbesc aşa de mult despre mine însumi, ceea ce trebuie să fie teribil de plictisitor pentru tine, probabil este pentru că încerc să mă conving pe mine însumi de realitatea a tot ce-mi aduci tu când stai pur şi simplu în uşa deschisă şi mă întâmpini. Nu ştii ce moment măreţ e ăsta pentru mine întotdeauna. Atunci devin atât de uman încât mă fac delicat. Şi aşa s-a întâmplat ieri. Răceala mea era delicateţe. Eram înfometat de tine. Îmi venea să-ţi smulg hainele de pe tine când m-ai dus înapoi la hamac; îmi venea să te devorez. Dar am stat în faţa ta şi am făcut conversaţie. Am făcut un ocol şi m-am rătăcit ca să pot fi cu tine cinci minute mai devreme. Dar tu păreai îngrozitor de fragilă ieri; arătai de parcă ai fi fost bolnavă. Şi am simţit că foamea care mă devora ar fi putut părea de-a dreptul nedelicată. Voiam să ai parte de tot ce-i mai bun în mine. Aşa că am stat de vorbă, şi ceea ce te-a rănit de fapt a fost că nu te-am luat în braţe. Ei bine, ceea ce m-a împiedicat a fost un tip ciudat de răceală. Nu răceala imaginată de tine. M-am gândit că „sănătatea“ mea ar disipa toţi vaporii bolii. M-am gândit – şi presupun că ăsta-i romantism – că puteam să stau pur şi simplu acolo cu tine şi să te fac să te simţi minunat. Ceea ce voiam de fapt era să te întind pe iarbă şi să fiu cu tine. Sunt încă naiv şi stângaci. Te-am lăsat uluită, oarecum mulţumit că m-ai alungat aşa – pentru că îmi place şi când faci pe marea doamnă spaniolă cu mine! (Henry scriitorul privind marea scenă! E amuzant: el, în costumul lui de biciclist şi eu în dantele, cu capă, poruncindu-i să mă lase în pace!)

În timp ce coboram m-am simţit foarte fericit, fiindcă mi te imaginam ducându-te sus şi mai scriind câteva pagini la „Alraune“. Şi dacă gonirea mea în felul ăsta te-ar ajuta să mai scrii ceva, Anaïs, atunci îţi stau oricând la dispoziţie. Poţi să faci oricând din mine un preş uman – pentru *arta ta*. Asta ar trebui să-ţi dea ceva satisfacţie, Anaïs. Căci cred că eşti un mare artist. Cât despre personalitatea ta… ai o personalitate extraordinară. Chiar dacă n-ai fi ţinut nici un jurnal… sunt zile, ca ieri, când nu ştii ce eşti, artist, fiinţă omenească, personalitate sau autoportret… şi atunci îi faci pe alţii nefericiţi. Dar nu-i nimic. Aprob asta. Tu *trebuie* să-i faci nefericiţi pe alţii din când în când. Ai momentele tale proaste, ca noi toţi… şi când i-am scris scrisoarea aia exaltată lui Emil despre a fi străbătut de Sfântul Duh, mă gândeam în sinea mea ce bizar e că aruncăm totul pe umerii Sfântului Duh. Tu eşti Sfântul Duh din mine. Tu mă faci să înmuguresc.

Firea lui bună, simplitatea, umorul lui m-au înmuiat. După aceea am râs de scena pe care o făcusem. El a citat din Lawrence: „N-ar trebui să ne răsfăţăm unul pe altul. Ar trebui să stăm pe picioarele noastre“.

Am apărut pe neaşteptate la uşa lui Henry sâmbătă, la miezul nopţii, după cina la Steele, abandonându-i atât pe Artaud cât şi pe Steele, şi am aşteptat aşezată pe preşul de la intrare. Henry a sosit şi era răcit. Şi deşi făcea pe durul, încetul cu încetul s-a *topit* complet în braţele mele, a devenit blând şi tandru, *dorindu-şi* dragoste, dorindu-şi să fie răsfăţat, exagerându-şi răceala! Şi am râs şi ne-am regulat şi ne-am tachinat unul pe altul. Şi ziua de sâmbătă a fost magică. Aveam un comision de făcut, şi Henry şi-a început joaca de a mă urmări până la întoarcerea lui Hugh. Am cutreierat prin oraş ca doi sudici, ca nişte convalescenţi, spunea el, foarte apropiaţi, foarte tandri, foarte sentimentali. Am mâncat când ni s-a făcut foame, în rue de l'Abbé Groult, într-un mic bistro – şuncă şi salată şi brânză – şi eu m-am îmbătat cu un singur pahar de vin alb. Vedeam razele de soare licărind prin bolta făcută de frunzele copacilor, când în realitate ziua era cenuşie. Simţeam şi vedeam lumină şi căldură constantă. Am vrut să-i fac lui Henry un cadou pentru că era răcit şi mi-a mărturisit că

tânjea după un fonograf. Ne-am dus împreună să-l cumpărăm. Am adus fonograful înapoi cu un taxi. Ploua şi noi stăteam confortabil în taxiul încălzit, atât de mulţumiţi, atât de tandri, atât de aproape. Ţinându-ne de braţ. Ne-am dus la culcare şi am dormit duşi în căldura acestui pântece fermecat care ne cuprindea pe amândoi, legănându-ne. Un pântece de căldură, ca o vrăjitorie tropicală. Salata, şunca, vinul, străzile, fonograful, drumurile cu taxiul, patul, toate mustind de o magică mulţumire – plăcerea noastră dublă, care înălţa totul. Henry devine expansiv, optimist, lin, strălucitor şi frumos, şi îi simt bucuria, pofta, plăcerea. Devin înfometată şi optimistă. El îmi dăruieşte savoarea prezentului. Nicăieri altundeva nu găsesc acest prezent magic, frumos, complet. Când suntem împreună, clipa devine infinită.

Henry spune: „Niciodată nu simt asta când sunt cu Fred. El îşi cheltuieşte toţi banii şi nu ne distrăm. Mă plictiseşte“. Aşa că eu sporesc plăcerea lui Henry prin a mea. Mă întind, mă desfac, simt bancheta bistroului şi niciodată n-am mai văzut o maioneză atât de aurie. Niciodată nu mi s-a părut ceva atât de bun. Oamenii care vorbesc ca în *Voyage au bout de la nuit* de Céline. Vocea şi gura lui Henry. Beţie. Această clipă de gust pronunţat şi absolut al mâncării, al culorii, de răsuflare umană absolută, de plenitudine. Căci sunt întreagă acolo, în bistro, lângă Henry. E sfârşitul oricărui zbucium. Nici o părticică din mine nu este detaşată, rătăcitoare, deconectată, tragic rebelă, ca o piesă de puzzle care nu se potriveşte în imagine, cum se întâmplă în orice alt moment sau loc. O zi întreagă stau cu Henry: o imagine completă, fără regrete, fără trecut şi fără viitor. Nici un spaţiu întunecat în jurul meu, nici un orizont, nici o umbră. Viaţa cuprinsă într-o zi, şi singurul gând din mintea mea este ziua, ora, Henry, taxiul, dejunul, şi n-aş vrea să fiu *nicăieri* altundeva, cu *nimeni altcineva* în afară de Henry. N-aş vrea un cent în plus faţă de ce avem, căci ne ajunge pentru nevoile zilei – şi acestea sunt singurele nevoi pe care le avem. Cât de simplu e să-ţi împlineşti dorinţele şi tensiunile de-o viaţă. Ieri mi-am dat seama de toate aceste aviditătţi întunecate – această simplă zi de ieri, încheiată cu somnul nostru greu pentru a ne încălzi în timp ce afară ploua aşa de tare. Afecţiunea extremă şi simplă a lui Henry – despuiată de orice podoabă şi figură de stil – când cu numai câteva zile înainte îi fuseseră stârnite automat vechea furie, vechea ură, pentru că cineva scrisese că June vorbise urât despre el şi el compusese o melodramatică scrisoare ce, douăzeci şi patru de ore mai târziu, îl îngreţoşa fiindcă *nu asta voia să spună*, şi şi-a dat seama că trăise ultimele *sursauts* ale unei uri care „e o legătură mai puternică decât iubirea“, dar care aduce cu sine fraze şi figuri de stil şi apoi accese de greaţă.

Mi-e atât de milă de Artaud pentru că el suferă mereu. Îmi dau seama cât de *extrem de rare sunt momentele de bunăstare fizică pe care*

le-am cunoscut, şi la fel de rare momentele de bucurie absolută, şi vreau să creez aceste momente pentru alţii. Ştiu că nervii şi sensibilitatea lui Artaud sunt alinate aici – îmi amintesc cum era Henry când l-am cunoscut, iar acum e o făptură exultantă, plină de bucurie, creativă. Întunericul, amărăciunea lui Artaud vreau să le vindec. Fizic, nu l-aş atinge. Dar flacăra din el, şi durerea, pe acestea le iubesc.

29 mai 1933

Zilele astea mă simt continuu şi profund sinceră. Mai serioasă ca niciodată, mai mulţumită, mai umană. Nu scriu. Imaginaţia mea este adormită. Sunt mereu torturată, da, de fantome, dar relativ controlată. Toane. Toanele mele devin mai puternice, mai tiranice. Sunt mai tare stăpânită de ele. Ies la suprafaţă; explodează. Mai puţin control. Dar o minunată curgere. Pe scurt, atât normalul cât şi anormalul sunt puternice. Simt viaţa şi simt visul, pe amândouă, absolut.

Cicluri de nevroză; dar starea de conştienţă mă ţine pe linia de plutire. Ce luptă să te menţii pe linia de plutire, vesel. Henry îmi dă o scrisoare, şi degetele îmi tremură când mi-o întinde fiindcă mă tem să nu conţină una din frazele acelea care mă sufocă – o rană banală, o mică durere, imense pentru mine. Apoi mă întreb dacă eu l-am rănit. E supărat fiindcă plec cu tata. Stă în puterea noastră să întunecăm universul. Nu-i de mirare că sunt atât de blândă cu starea de spirit a lui Artaud, cu autodeprecierea lui.

31 mai 1933

Îmi petrec ziua făcând cumpărături – îmi ia timp pentru că nu am bani, aşa încât caut şi merg ore întregi! Dar în fiecare zi trebuie să mă duc să-l văd pe Henry. Trebuie. Sunt mai apropiată de el decât de trecutul meu. Îmi place să-i cumpăr lui discuri mai mult decât să-mi cumpăr mie mănuşile şi ciorapii de care am atâta nevoie. Mă tulbură până în vârful unghiilor să văd camera aia cenuşie de la Clichy, cele câteva haine pe care le are, patul ponosit. Simt răceala şi tusea lui Henry în propriu-mi piept. Nu mă pot bucura de plecarea pe Riviera. Mă entuziasmează mai puţin excursia, acea aventură plină de culoare, decât faţa lui Henry când a spus că e de două ori mai bună cafeaua fiindcă a fost făcută de mine. Rădăcinile mele umane se mişcă precum algele. Îi iubesc atât de mult trupul, chiar şi când e bolnav; şi numai Dumnezeu ştie cât detest boala. Îi simt aşa de bine toanele, îi simt toanele inconştiente – umilirea, hipersensibilitatea, morbidităţile. Văd în el aceeaşi fiinţă torturată ca şi în Lawrence, dar o fiinţă căreia eu îi aduc pace, durerea minimă. Mă bucură chinul continuu pe care îl simt pentru că mă face să fiu atât de conştientă, atât de acut conştientă. Cred că dacă am geniu e un geniu al iubirii. Acest jurnal ar putea fi un

manual de dragoste, de dragoste pasionată, carnală, de dragoste înţelegătoare, miloasă, maternă, intelectuală, artistică, creativă, non-umană, ca dragostea mea pentru scrisul lui Henry.

Lawrence avea dreptate când scria: „Numai o femeie nesatisfăcută are nevoie de lux. O femeie satisfăcută poate dormi şi pe jos“.

Glumim pe tema asta. Când Henry îmi cumpără cornuri fine pentru că îmi plac, obiectez: „Nu mă răsfăţa, că *sunt satisfăcută*“. Şi e adevărat, sunt foarte fericită în pantofii mei scâlciaţi.

În seara asta, ca în multe alte seri, sunt plină de Henry şi zâmbesc gândindu-mă că am început prin a-l adora pe Lawrence şi sfârşesc prin a idolatriza un bărbat care seamănă atât de mult cu Lawrence, cu Mellors, cu Somers, de fapt un omuleţ puternic, intens, amar, marţial, dominat de instincte, profund uman. Numai că Henry este un *bărbat* mai reuşit.

1 iunie 1933

Vizita lui Bradley, care înţelege foarte multe, care a spus multe lucruri interesante. El ştie că un artist trebuie să fie egoist, non-uman. Spune că Lawrence era slab; Lawrence a fost ucis de Frieda pentru că era slab – prea uman. Ar fi trebuit să se elibereze, să se salveze. Henry, de asemenea, a stat prea mult cu June. Eu am fost prea umană cu mama şi prea umană cu Hugo.

În timp ce Bradley îmi vorbea, mi-am amintit foarte viu cât de des m-am întors la vechea problemă: jurnalul, arta, ce să includ, ce să spun, cum s-o spun. Bradley zice: „Lasă jurnalul deoparte. Scrie pur şi simplu aşa cum vorbeşti cu mine“.

E adevărat că el mă face să vorbesc! Întrebările lui sunt fără sfârşit. Interesul lui faţă de mine şi munca mea e intens, şi sunt mişcată. Mi-ar plăcea să imortalizez totul. Mă simt mândră, misterioasă, ca în faţa unui public. Mă doare profund să renunţ la mine însămi, la jurnalele mele. Mă simt dezgolită în mulţime. E un chin. Când vorbesc, simt că mint în mod imperceptibil ca să mă acopăr. Mă deghizez. Detest să mă expun cu adevărat. Minciunile îmi par ca nişte costume, minciuni mărunte, mai mult deviaţii, pentru că mi-e frică să nu fiu înţeleasă şi mi-e frică de durere. Şi apoi ceea ce nu spun vărs în jurnal. Sunt iritată pentru că oamenii nu înţeleg, şi e vina mea. Adevărul este că eu nu înfrunt oamenii decât fragmentar. Henry, care are partea cea mai mare, Hugh, Allendy, Joaquin, tata. Întotdeauna găsesc necesar *le mensonge vital* – acea minciună care mă separă de fiecare persoană. Va avea doar tata întregul, aşa cum îl are jurnalul? Ce va trebui să ascund de tata? Mereu un secret, şi acest secret creează jurnalul. Şi apoi vine la mine William Aspenwall Bradley şi mă imploră, în numele întregii lumi, să-mi dezvălui toate secretele.

Înainte de sosirea lui am început să deschid cutiile de fier în care

îmi ţin jurnalele. Două dintre cutii nu le-am putut deschide. O cheie s-a rupt iar cealaltă se răsucea în gol fără rezultat. Simboluri!

2 iunie 1933

O fiinţă normală ajunge la fericire şi crede în ea, se ţine de ea până când se risipeşte cu totul, dar o fiinţă anormală nu ajunge decât la o fericire relativă care fluctuează constant.

Încep o zi într-o dispoziţie sărbătorească pe care o port ca pe un ou. Numai că, în loc să stau pe el, îl port la piept, expus. Dau fuga la Henry să-l trezesc, să-i ofer oul meu, să-i spun că e o zi tropicală, să-l scot afară la soare. Îmi ofer starea de spirit ca pe orice alt dar. Dar Henry e deprimat de răceala lui şi pentru că cineva bătea cu insistenţă în uşă. Nu voia să deschidă fiindcă eram eu acolo, şi de câte ori cineva bate în uşă Henry crede că au venit să-l ridice, să-l urmărească, să-l prindă. Îi e frică. Toată viaţa lui a fost urmărit de cineva care îi bătea în uşă – sentimentul că era persecutat. Îi întunecă ziua. Îl face să se furişeze, îl indispune, îl dizolvă. Nu se putea aduna.

Ne aşezăm la soare şi Henry începe să se plimbe în timp ce vorbeşte. Îmi cere să merg în vacanţa *noastră* fără jurnal. Ar hăcui jurnalul. Da, pentru că jurnalul este un *personaj*. Din gelozie (se află pe măsuţa de cafea) nu vrea să-l citească. Ceea ce revărs eu în el e ca o confidenţă pe care o fac altcuiva, ca o infidelitate! Şi mă gândesc în sinea mea cât de des am spus că voi trăi fără jurnal, voi ieşi din refugiu. Dar n-o fac. Pentru că e adevărat, după cum îi spun lui Henry, că şi lui i-am făcut confidenţe; dar este la fel de adevărat că nu-i spun decât ceea ce *vrea* să audă, şi mai sunt multe lucruri pe care nu vrea să le audă, şi *cine* vrea să le audă?

Aşa că Henry spune: „Vino cu mine fără jurnal“, şi jurnalul stă pe măsuţa de cafea ca o persoană – un ultim rival. Sunt derutată, pentru că sunt cât se poate de dispusă să fac confidenţe numai fiinţelor omeneşti, numai că într-un moment sau altul fiinţele omeneşti devin preocupate, capricioase, neatente, şi interesul se termină, iar în jurnal asta nu se întâmplă niciodată!

Henry însuşi a spus astăzi: „Când plecăm, n-o să ne plictisim niciodată – ştiu asta. Dacă plouă o să ne ducem în camera de hotel şi o să te amuz. Mi se pare că n-am făcut destul asta. Am fost mereu atât de preocupat. Niciodată nu ne-am relaxat împreună, nu ne-am distrat. Uneori regret asta“.

În acelaşi timp, după o după-amiază lungă, îl întreb pe Henry: „Cât e ceasul?“ şi imediat crede că mă plictiseşte ceea ce spunea – numai pentru că trebuie să plec de la el! Şi mă conduce la metrou cu aceeaşi senzaţie de tristeţe pe care o am eu când cred că am dezamăgit pe cineva şi aş vrea să îndrept lucrurile înainte de a pleca pentru că ştiu

că disonanţa va rezona în mine, probabil zile în şir.

Vis noaptea trecută: Intru într-o casă în care am devenit servitoare. Femeia mi-e necunoscută. La început este foarte aspră cu mine, zice că singura ei obiecţie este că arăt cam ca o *poule* şi îmi cere să mă fardez mai puţin ca să nu-i atrag atenţia soţului ei. Sunt foarte bună din fire şi îi spun că o să mă pudrez şi rujez imperceptibil. Ea mă învaţă cum să fac un desert dintr-o portocală. Mai întâi taie pieliţa albă din interior în formă de algă şi o pune într-un bol cu apă, unde începe să plutească precum o anemonă marină, să se umfle, să se înalţe, să coboare şi să se legene. Seminţele sunt aruncate şi ele înăuntru, şi se mişcă precum nişte pietre preţioase. Ea continuă să prepare portocala şi mă învaţă cum să coc coaja. Învăţ foarte repede şi sunt extrem de mulţumită că ne împrietenim. Mă trimite la cumpărături, şi mă bucur atât de mult de plimbare, încât uit să iau portocale. Mă opresc la un bar unde văd portocale într-un coş, dar barmanul nu vrea să le vândă. Atrag atenţia a doi bărbaţi care seamănă cu cei doi spanioli din cafeneaua de ieri care s-au arătat interesaţi de mine când s-a dus Henry la toaletă. Îi ignor, dar când ies vine un apaş şi-mi dă 250 de franci, cerându-mi să-l însoţesc într-o cameră de hotel. Seamănă foarte mult cu Carco.

Mă uit la bani şi observ că nu arată cum trebuie şi îi explic asta spunând:

— Probabil că sunt banii noi care se fac acum. Îi spun, surprinsă: Mi-i dai mie pe toţi?

— Şi mai mulţi dacă vii cu mine, spune apaşul.

Dar încep să mă gândesc că dacă îmi dă atâţia bani trebuie să fie pentru că e bolnav, sifilitic, şi refuz.

3 iunie 1933

Stau împreună cu Artaud în grădină. Mi-a pus mâna pe genunchi. Am fost surprinsă de căldura ei. Ne-am aruncat unul altuia o privire deschisă, grea. Amândoi ne simţeam tulburaţi.

Mai târziu, seara, în timp ce stăteam aplecaţi asupra unei cărţi, Artaud mi-a pus mâna pe umăr. Şi mi-a plăcut. Pare mult mai uman decât bănuisem.

Înţeleg acum pe propria-mi piele această spontaneitate caldă pe care i-o arătam şi eu lui Henry. În prima zi în care Henry a venit la noi acasă, i-am spus, indicându-i biroul imaginar de deasupra garajului: „Putem să renovăm locul ăsta şi să vii să lucrezi aici“. Şi telegrama mea când mi-a scris că slujba sa din Dijon era insuportabilă: „Vino acasă la Louveciennes“.

În ambele cazuri, aceşti doi bărbaţi care au trăit şi sunt cinici la suprafaţă au fost afectaţi de simplitatea şi felul meu direct de a fi.

Surprinşi de ospitalitatea mea. Dacă cinismul şi experienţa lor îi făcea să-mi interpreteze invitaţia ca pe una sexuală, în acelaşi timp tonul meu le impunea o anumită interpretare mai romantică şi mai profundă. Ceea ce m-a determinat să-i caut a fost o sesizare rapidă a timidităţii lor şi o intuiţie bizar de corectă. Acestea sunt impulsurile în care am încredere.

Când Henry îşi notează visele în care posedă femei imaginare, târfe sau pe June, sunt geloasă. Dar atunci ce-ar simţi Henry dacă ar şti că în visele mele mă culc cu toată lumea? După vizita lui Artaud, a fost Artaud. În vise las să transpară târfa senzuală care sunt de fapt. Henry şi cu mine, avându-ne unul pe altul, rareori ne visăm unul pe altul, sau dacă o facem visăm doar despre cruzimea celuilalt. Sunt momente în viaţă când simt această pierdere de voinţă şi pierdere de inhibiţie morală. Atât Henry cât şi eu simţim acest lucru când urmăm doar curentul senzaţiilor, al impresionabilităţii noastre. Acum câteva zile i-am spus că eu şi cu el ar trebui să putem capta atmosfera viselor mai bine ca oricine pentru că adeseori trăim în ele, şi prin asta înţeleg acea disponibilitate absolută – acea supunere faţă de o dorinţă pe care doar noi o simţim.

Pentru noi e uşor să ne supunem. În adâncul fiinţei mele, mi-ar plăcea să fiu posedată de Artaud, Steele sau Nestor, după cum arată visele mele. Asta e imoralitatea mea feminină inconştientă; marea voinţă inexorabilă care mă împiedică să o fac e falsă.

Cum ar fi arătat seara asta cu Henry? Hugh şi cu mine ne-am dus la un mic teatru ieftin, obscen. Nu era foarte plin. În timp ce aşteptam să înceapă spectacolul am stat la bar. Garderobiera mi-a zâmbit – un zâmbet frumos. I-am zâmbit şi eu. Ea s-a apropiat şi a spus:

— Aveţi grijă când vă ridicaţi să nu vă prindeţi rochia în cui – scaunul ăla are un cui, şi rochia dumneavoastră e aşa de frumoasă.

I-am mulţumit. Am început să stăm de vorbă. Mi-a spus povestea vieţii ei. Am comparat preţurile rochiilor noastre. Barmanul mi-a dăruit un trandafir. Fata a venit când ne aşezam în stal şi mi-a atins încheietura mâinii:

— Veniţi, vă aşez în rândul al treilea.

L-am rugat pe Hugo să-i dea zece franci. A făcut-o foarte serios. I-am spus:

— Ar fi trebuit să zâmbeşti. Acum mai dă-i zece, dar zâmbeşte.

— Trebuie să zâmbesc? a zis Hugh. N-am făcut-o decât ca să fii tu fericită.

Henry începe să nu mai vrea să ştie. O dragoste mai înţeleaptă? În privinţa lui June era neînduplecat. În mine are însă încredere. La început am fost deconcertată. Când tata a început să arate o curiozitate intensă, o mare dorinţă de a *şti totul*, am început să-mi

doresc să aibă şi Henry curiozitatea asta, deşi o senzaţie mai profundă îmi spune că Henry încearcă să se scuture de durere. Este epuizat de durere, de chinuri, de efortul de a păstra, de a apuca. Acum acceptă viaţa; este mai resemnat. E mai bătrân. A epuizat într-un sens mai adânc dragostea romantică zgomotoasă. Iar eu nu sunt încă pregătită să mă descurc fără ea. O caut. O Anaïs înţeleaptă atrage o dragoste înţeleaptă. Iar o Anaïs nevrotică, neîncrezătoare tânjeşte după o dragoste neînţeleaptă.

Îl întreb pe Henry despre toate astea. Zice că e un fel de încredere, că el crede în conexiunea esenţială dintre noi – nu a crezut în June (nici June n-a crezut în dragostea fundamentală a lui Henry). Şi dacă crezi, restul nu mai are nici o importanţă. Nu tocmai, zice Henry, care a ascultat de sub un fel de carapace ciudată ce aveam de spus despre Artaud – carapacea sub care mă ascund şi eu când vorbeşte el despre alte femei, când fac eforturi să nu mă deranjeze.

Mi se pare că abaterile mele sunt o formă de apărare. Singurele momente când simt o eliberare de dragostea mea prea omenească pentru Henry, singurele momente când sunt femeia independentă şi curajoasă de care are nevoie, sunt atunci când sunt angajată în iubiri mai mărunte. Altfel cedez sentimentalismului; vreau să-l învălui pe Henry, iar el are nevoie să fie lăsat în pace – toţi bărbaţii vor să fie lăsaţi în pace. Menţine-te ocupată, du o viaţă plină, amplă, bogată. E mai bine pentru Henry! Absoluţie! Mi-o acord. Totuşi, dacă ar fi fost posibil, aş fi preferat să trăiesc numai pentru Henry, să-i fiu de toate, soaţă, amantă, servitoare, partener; şi atunci Henry s-ar fi săturat de o femeie pierdută în el, pierdută în ea însăşi. Nu mă pot împăca, resemna cu viaţa aşa cum este ea. Întotdeauna mă revolt şi scot flăcări pe nări – de ce e Allendy, Taurul, Voinţa pe care o doream, un neputincios sexual; de ce e Artaud dependent de droguri?

8 iunie 1933

Hugh se repede la Londra. Henry vine la Louveciennes. Îl las pe Henry ca să-l văd pe Artaud, care mă întâmpină cu o faţă chinuită:

— Sunt clarvăzător. Văd că ieri nu ai vorbit deloc serios. Imediat după discuţia noastră în grădină ai devenit rece şi distantă – faţa ta a devenit impenetrabilă. Îmi evitai atingerea. Ţi-ai luat zborul. O, eşti periculoasă şi am ştiut asta dintotdeauna…

Nu s-a pus însă problema unei iubiri umane.

Dar suntem fiinţe omeneşti! E monstruos ce aştepţi tu de la un bărbat!

Artaud, ştiam, era un biet nebun chinuit şi mă interesa, dar nu uman; iar el, fiind atât de morbid şi atât de hipersensibil, voia şi el trofeul pe care ştia că îl pretindeau Allendy, Henry şi Eduardo, şi îl

voia pe tot… Nu ştiu de ce. Stând în Coupole, ne-am sărutat şi am încercat să-i demonstrez că eram sinceră, că eram o fiinţă divizată, că ăsta nu era un joc ci o tragedie – pentru că nu puteam iubi imaginativ şi uman în acelaşi timp. Şi încetul cu încetul povestea propriei mele „nebunii“, atât de asemănătoare cu a lui, l-a mişcat… Căci fiinţele omeneşti îi par şi lui spectrale, şi se îndoieşte şi se teme de viaţă. Spunea că-i plac capacitatea mea de a aluneca, agerimea mea, vibraţia mea… că eu eram şarpele cu pene… şarpe şi pasăre…

Am fost mişcată doar ca o frunză de adierea vântului, nimic mai mult; şi, cu cât Artaud pleda mai tare, spunându-mi că ştia că aveam mulţi amanţi, cu atât deveneam mai bizar înşelătoare; şi cu cât îşi urmărea mai crunt decepţia, cu atât mă prefăceam mai mult; şi am stat lângă el, atât de caldă, şi atât de nebună, şi atât de diferită de alte femei, şi atât de tragică… şi săruturile nu-mi provocau nici o plăcere… nu erau decât noi pânze de păianjen aruncate în jurul lui Artaud, goale de sentimente şi puse în mişcare de o forţă demonică pentru a tortura, a se preface şi a da o iluzie de apropiere.

Ştiu acum că sunt adusă iar şi iar în acest impas şi confruntată cu acelaşi rezultat, posesia fizică; şi că sunt interesată nu de posesia fizică, ci de joc, ca Don Juan, *jocul seducţiei, al înnebunirii, al posedării bărbaţilor nu numai fizic, ci şi sufleteşte* – eu cer mai mult decât târfele.

Astăzi deja mi-a făcut o plăcere diabolică să-l aud pe Artaud spunând: „Am ghicit că Allendy te iubeşte. Tu îl mai iubeşti?“ Am refuzat să-i răspund la întrebare. În mod clar, azi mă simţeam clasificată, categorizată ca o specie de seducătoare rar întâlnită. Eu nu mă joc numai cu sexul, ci şi cu sufletele, cu imaginaţiile. O târfă este o târfă cinstită. Eu seduc trupurile şi sufletele bărbaţilor şi mă joc cu lucruri serioase, sacre. După cum spunea cândva Henry, eu iubesc sacrilegiul. Sunt un nou tip de vrăjitoare. Bărbaţii cu vieţi serioase, profunde, care nu sunt captivaţi de târfă, bărbaţii care sunt cel mai puţin supuşi voinţei femeii – aceştia sunt bărbaţii pe care îi posed. Sunt o otravă care nu lucrează numai în carne, ci în straturi mai profunde. Îl vedeam pe Artaud capturat de preotesele incaşe, de şarpele cu pene, de penaj şi de fluiditate, de farsă şi de blândeţe. „Atât de delicată şi atât de fragilă“, a spus el. Şi m-a privit cu ochi absolut nebuni. Absolut nebuni. „Oamenii cred că sunt dement“, a spus. Am ştiut în momentul acela după ochii lui că era, şi că îmi plăcea această nebunie. Uitându-mă la gura lui, ale cărei margini erau înnegrite de laudanum, o gură pe care nu voiam s-o sărut, mi-am amintit, printr-un curios joc al suprapunerii, de prospeţimea absolută a gurii şi trupului lui Allendy, de culoarea trandafirie a gurii sănătoase, ca un fruct, a lui Henry, şi am ştiut că eram din nou atrasă spre moarte, mereu atrasă spre moarte, spre sfârşit, spre culmi, spre nebunii. A fi sărutată de Artaud însemna a fi otrăvită, şi cunoşteam aceşti fiori ai vieţii

spectrale, şi mă surprindea că Artaud mă considera caldă şi trandafirie, şi că încerca imediat să dea o formă, o formă definită, relaţiei noastre. Eram dezamăgită că era atât de concret. Îmi dorisem o dragoste ca a lui Eduardo, care nu cerea nimic de la mine. A spus: „Nu mă aşteptasem să găsesc în tine nebunia mea“. Vorbea ca un poet, iar eu râdeam în sinea mea gândindu-mă la marea mea sete de poezie. Stăteam oare acolo cu Artaud pentru că revărsa poezie; pentru că el credea în magie; pentru că se identifica cu împăratul roman nebun, Heliogabal; pentru că teatrul lui, scrisul lui şi fiinţa lui se întreţeseau; pentru că vorbea în taxi ca un Hamlet şi îşi dădea părul pe spate descoperind o faţă înspăimântător de udă şi de răscolită? Mi-a captivat imaginaţia. Guvernează în ea; merge, vorbeşte, citeşte, evocă mumiile, decadenţa romană, drogurile, nebunia, moartea. Şi din nou încercam să intru într-o experienţă, să înot prin ea fără a mă dărui, şi devenea din ce în ce mai greu. Am intrat în viaţa lui Allendy; am muşcat o bucăţică din ea; am gustat-o, abia am atins-o. M-am frecat de el şi am trecut mai departe. Şi, o, amărăciunea bărbatului atât de păcălit de inaccesibilitatea mea! Iar acum păşesc cu grijă în zonele fantastice ale lui Artaud, şi îşi pune şi el mâinile grele pe mine, pe corpul meu, şi precum mătrăguna la atingerea mâinilor omeneşti, *urlu*.

Vin acasă şi mă minunez de dragostea mea profundă pentru carnea lui Henry, de dragostea pentru gura lui, degetele lui, venele lui, gâtul lui, abdomenul lui alb, penisul lui, fiecare parte a corpului lui. Nu există nici o clipă de răceală sau de retragere, niciodată. Mă topesc pe dinăuntru. Orice altceva este un vis, o fantezie, un joc, inclusiv tiparul, rigidul tipar fatalist care mă constrânge să mă răzbun pe toţi bărbaţii în afară de Henry şi Hugh, ca târfa care iubeşte un singur bărbat şi stoarce bani de la ceilalţi, rece, fără scrupule.

Totuşi i-am spus lui Artaud că nu există vreun calcul în mine, şi acest lucru e adevărat. Tot ce scriu astăzi este o explicaţie a atitudinilor, acţiunilor, discursurilor care la vremea respectivă au fost din toată inima. Discuţia mea din grădină cu Artaud era reală. Îmi ascund oare motivele de mine însămi? Am ales oare să mă joc cu Artaud sau nu e adevărat că sunt vrăjită imaginativ şi nu fizic?

M-am uitat în oglindă când am ajuns acasă şi am văzut tigroaica. Am văzut tigroaica cu ochi verzi şi batjocoritori. Şi reci. Reci. Artaud a spus: „O faţă de piatră“.

Când mi-am privit faţa şi am văzut tigroaica, am încetat să mă îndoiesc de ea. Am acceptat-o. Mi-am privit faţa şi i-am zâmbit tigroaicei, primitor, tolerant.

— De ce, de ce te-ai oferit să dansezi pentru Steele? a întrebat Artaud.

— Pentru că a spus că îi place dansul.

— Nu, pentru ca ştii că te iubeşte şi vrei să-l mulţumeşti – şi apoi să-

l răneşti.

Faţa din oglindă cu acea claritate rece a trăsăturilor, cu ochi transparenţi, a spus: „Da“. Vreau să admit un adevăr. Nu vreau să maschez tigroaica. „*Bonjour!* Azi eşti la vânătoare, Lăbuţe-Moi, ai? Te furişezi.“ Noaptea ies şi beau apă din râu. Un mister de junglă.

Nu am sentimente. Artaud mă torturează şi Allendy mă stimulează. Totuşi Artaud a spus: „Ştii, cel mai mărunt lucru mă doare imens. Tonul biletului tău, răceala lui, asta mă răneşte profund. Mă deprim atât de uşor“.

A fost o zi mare pentru mine şi Henry. La micul dejun, în grădină, am plănuit să instalăm o tiparniţă în spaţiul de deasupra garajului şi să tipărim cărţile lui. Henry a formulat ideea, care fusese latentă în mine şi la care ne gândiserăm uneori vag. Dar el fusese atât de jalnic blocat de editori – atât de umilit, atât de descurajat – încât sunt hotărâtă s-o realizăm. Facem planuri.

Henry lucrează la *Autoportretul* său. E ars de soare. Vrea să vină şi să locuiască lângă mine şi lângă tiparniţă. E absorbit de muncă. Lucrează şi mă răsfaţă şi pe mine, şi eu stau şi fac planuri, visez. Are nevoie de independenţă, libertate de exprimare ca să se poată dezvolta. Şi eu fac planuri pentru o mai mare independenţă. Henry şi cu mine vom face excursii lungi împreună. Vrem să mergem în India. Henry mă conjură să fac tot ce vreau – ce aş putea fi dacă m-aş putea extinde fără limite! Mă conjură să fug de Hugh şi de el, să mă dezlănţui. Vorbeşte impersonal, exaltându-se în legătură cu potenţialităţile mele. Dar eu zâmbesc. N-aş putea fugi niciodată de senzaţiile mele, de senzaţiile că viaţa nu e libertate, ci dragoste, şi că dragostea înseamnă sclavie, şi că nici o expansiune nu ar putea însemna nimic dacă trei din patru fiinţe omeneşti ar trebui sacrificate. Eu sunt cea care creează legăturile, zidurile, iubirile, devotamentele ce mă împresoară. Eu sunt cea care îmi direcţionez viaţa în canale de supunere faţă de Hugh, Henry, Joaquin, faţă de iubiri mai mărunte.

O femeie care nu-l mai văzuse pe Henry de cinci ani, de când trăia cu June, l-a găsit arătând cu zece ani mai tânăr.

Când l-am cunoscut era cu sănătatea la pământ, pesimist şi plin de amărăciune, fragil pentru un om care de obicei avea o sănătate superbă, pierdut, frânt. Ne aminteam de perioada asta. Camera în care m-am dus prima dată – mizeria, sărăcia, foametea, marile nelinişti epuizante. El spunea că îşi luase porţia de mizerie, război, sărăcie. Era obosit de atâta rătăcit, de atâta vagabondaj. Voia să creeze. Voia seninătate, timp, siguranţă. Şi a căpătat toate astea şi o mare dragoste pe deasupra.

Iar eu am obţinut tot ce aveam nevoie – şi eu eram înfometată.

Seara cu Henry în birou a sfârşit într-o discuţie infernală. Henry a citit scrisoarea adresată mie de Hugh – şi a analizat-o cu ferocitate, i-a analizat tonul lipsit de vitalitate, convenţional, tern: „Draga mea… Mă tot gândesc ce minunată eşti“ etc. Eu am scuzat întotdeauna stângăcia în exprimare. Dar Henry ataca neobosit lipsa de conţinut a lui Hugh; aspectul lui spectral; consimţirile lui, pe care eu le iau drept înţelegere; frazele lui imitative, docile, terne, automate; conştienţa disipată; absenţa. Şi oricare ar fi fost natura stângăciilor lui Hugh, Henry scoate în evidenţă adevărul – sunt ca într-o colivie. Hugh nu-mi dă libertatea, toleranţa de care am nevoie. Mă acaparează uman. Nu face ceea ce ar trebui să facă dacă ar fi adevărat că-şi trăieşte întreaga viaţă pentru mine. Ireal, totul e ireal, tânăr, înceţoşat. Numai atunci când îi provoc o mare durere, Hugh se contopeşte în vitalitate, furie, pasiune (incidentul cu John de la bordul vaporului şi sosirea sa neaşteptată zilele trecute – expresia memorabilă de pe faţa lui).

Tot ce a spus Henry m-a şocat. Aveam îndoieli. Cu toate astea ştiu că Henry era corect, pentru că în interesul lui ar fi fost să continuu legătura cu Hugh.

În momentul acela eram rece, inumană. Vedeam cum ar putea fi viaţa mea fără Hugh: o splendoare. Aveam o viziune infernală a libertăţii mele: o legătură flexibilă cu Henry. Îmi dădeam seama cât de blocată eram de consideraţii omeneşti. I-am spus lui Henry: „Ascultă, când o să ţi se publice cartea şi vei putea fi pe picioarele tale, atunci voi evada; până atunci Joaquin va fi în stare să aibă grijă de mama“.

Când am venit la culcare ştiam că toate astea sunt inutile, că eram incapabilă de aşa ceva, pur şi simplu pentru că Hugh ar putea să se trezească în mijlocul nopţii, cum face adesea, într-o dispoziţie morbidă, şi să nu mă găsească acolo să-i vorbesc, să-l mângâi, liniştindu-l, adormindu-l.

În ziua următoare Henry a spus ceva gen: „Toată literatura nu se ridică la nivelul tragediilor vieţii, luptelor. Ele fac să pălească literatura“.

În acel moment literatura ni se părea la amândoi îndepărtată, neputincioasă, iar viaţa umană insuportabil de însufleţită.

Un singur scop a fost atins cu discuţia de aseară. Voi călători cu Henry luni în şir. Am discutat miracolul intimităţii noastre, cât de preţios este ceea ce ni se întâmplă când locuim împreună, şi asta vrem. Asta şi libertatea noastră. Dacă m-aş putea mărita cu Henry astăzi, n-aş face-o. Îl vreau liber; are nevoie de asta şi de asemenea de intimitate. M-am născut să înţeleg nevoile artistului – probabil pentru că le am şi eu!

Până şi ironia artistului care lucrează mereu la povestea fostei sale iubiri când e stimulat de ceva nou! Henry e supărat pentru că dragostea noastră l-a stimulat să scrie despre June şi Bertha. Iar mai

târziu, când va fi trăit cu alte femei, îşi va aminti de mine.

Este întotdeauna profund şocat când spun:

— Dacă aş locui cu tine, ţi-ai aduce târfa acasă?

— Dumnezeule, Anaïs.

— Dar ai făcut asta, i-ai făcut asta primei tale soţii.

— *Ţie* însă n-aş putea să-ţi fac aşa ceva.

E uluit de fidelitatea lui faţă de mine.

Anaïs Nin

Anaïs Nin în costum de dansatoare spaniolă, cca 1930

Casa din Louveciennes, lângă Paris, unde a locuit familia lui Anaïs Nin la începutul anilor ’30

Henry Miller la Louveciennes

June Miller

Portret al lui Anaïs Nin în haina de blană, pictat de Henry Miller

Hugh (Hugo) Guiler, soţul lui Anaïs Nin

Dr. Otto Rank

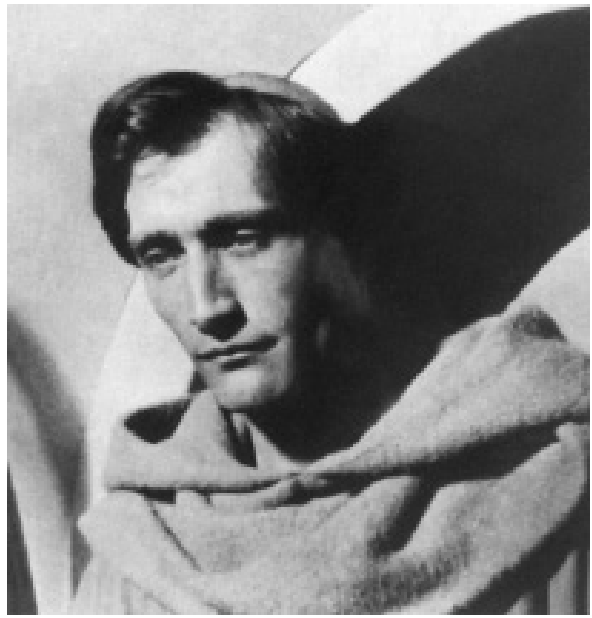

Antonin Artaud, aşa cum apare în filmul *Patimile Ioanei d'Arc*

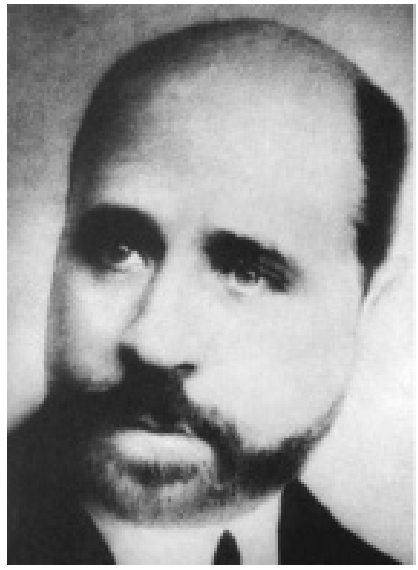

Dr. René Allendy

Joaquin Nin, tatăl lui Anaïs Nin, pe la 1908, cu câţiva ani înainte de a-şi fi părăsit soţia, pe Anaïs şi pe cei doi fii mai mici

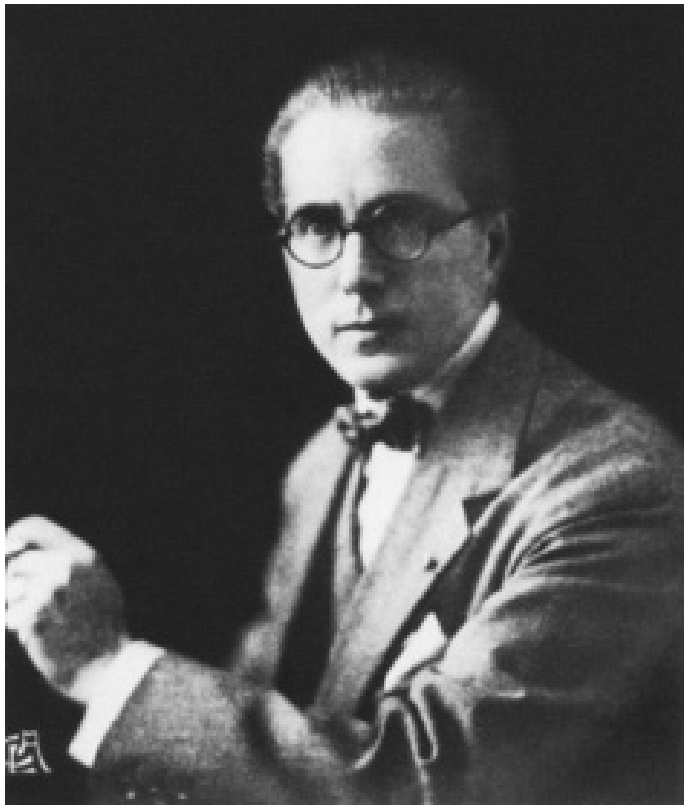

Joaquin Nin la sfârşitul anilor ’20 sau începutul anilor ’30

Eduardo Sánchez, vărul lui Anaïs Nin, la Paris, la începutul anilor ’30. Această fotografie a fost găsită într-unul dintre manuscrisele originale ale jurnalelor lui Anaïs Nin.

Anaïs Nin cu şalul menţionat în jurnal. Se pare că i-a trimis această fotografie din 1934 doctorului Rank pe când el se afla la New York.

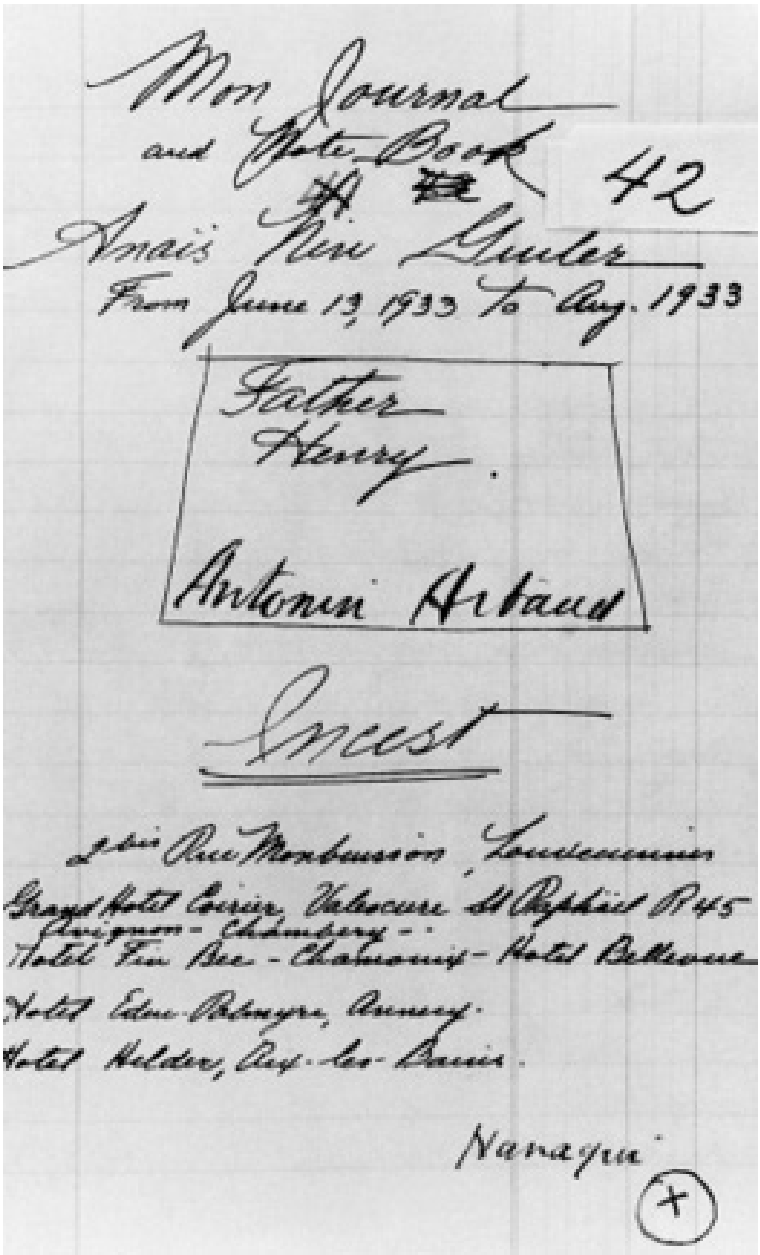

Pagina de titlu a caietului nr. 42 din jurnal

12 iunie 1933

Atât de multe lucruri s-au schimbat irevocabil în mine de la discuţia noastră despre Hugo, deşi discuţia în sine a fost o diformitate – un neadevăr. Dar a provocat o „fervoare criminală albă“ în mine. Corabia mea e din nou îndreptată spre o compasiune flexibilă ce se opune cursului vieţii mele. S-ar putea ca sentimentele să mă supere din nou, să mă întârzie, dar în cele din urmă nu vor avea nici o putere asupra mea. Văd totul clar, la rece, cu o înţelepciune viguroasă, o absenţă totală de sentimentalism. Necesitatea de a mă extinde şi de a curge cât de departe şi cât de adânc sunt în stare.

Eu şi Henry ne-am privit viaţa cu ochiul liber şi ceea ce am văzut a fost din nou o izolare ultimă.

A scris douăzeci şi cinci de pagini superbe. A citit zece pagini din jurnalul meu, le-a discutat o oră, vrând să fie interesat şi fiind profund interesat o vreme, dar până la urmă l-a interesat mai mult să picteze acuarele, să citească cu voce tare din *Satyricon*. Şi totul e foarte bine. Nu înseamnă că nu mă iubeşte. Îmi simt prezenţa în trupul său, în mintea sa, pătrunzându-i viaţa. Am stat de vorbă despre călătoriile noastre împreună şi i-am spus tot ce ştiam despre nevoia artistului de a rătăci, de a devora noi experienţe – cum înţelegeam eu totul pentru că simţeam. Şi apoi ieri, după o săptămână petrecută la Louveciennes, i-am ghicit neastâmpărul şi l-am conjurat să se ducă la Paris, şi am avut dreptate. Voia pur şi simplu să se mişte, să umble, să fie liber, să hoinărească; şi era foarte bine. Nu mă deranja. Ştiam de câte ori voisem să plec de la Louveciennes pur şi simplu ca să mă dezlănţui.

Aşa că l-am trimis pe Henry aseară şi nu-mi pasă unde s-a dus. Am rămas singură, mulţumită, planificându-mi munca, plină de idei, plină de certitudinea că am scris pagini mari în jurnalul meu şi că voi scrie unele şi mai mari în ziua în care voi putea înceta să-mi mai acopăr toate emoţiile cu văluri de ipocrizii idealiste, dorindu-mi conştient ca lucrurile să fie nobile când ele sunt diabolice. Mai mult adevăr! Acest hoinar, Henry, este bărbatul pe care îl iubesc, şi ce ar fi el dacă ar fi domesticit?

În mod ironic, se întâmplă că astăzi mă întâlnesc cu Artaud. Cine ştie dacă Henry n-a plecat aseară cu aceeaşi frică de intimitate şi consecinţa ei (durerea) pe care o simţeam şi eu? M-a lăsat după ce mi-a citit jurnalul despre tata şi după ce i-am spus că nu mă putea ajuta să-mi copiez jurnalul pentru că sunt în el lucruri care l-ar răni.

13 iunie 1933

Nebunie. Când ajung în faţa lui Artaud el stă nobil, mândru, cu ochi nebuni de bucurie… Am venit îmbrăcată în negru, roşu şi oţel, ca Marte, la război, luptându-mă să nu fiu atinsă de Artaud. Îi simt dorinţa încordată, sufocantă, obsesivă. Mă uit la camera lui: ca o celulă, cenuşie, goală. Privesc fotografiile cu faţa lui uimitoare, o faţă de actor, amară, întunecată, schimbătoare… Stăm de vorbă, şi îi repet ce am spus înainte, că nu vreau nimic altceva decât legătura dintre spiritele noastre, schimbul între spiritele noastre, iar el îmi replică întunecat. Nu-mi amintesc discuţia. Totul se învârtejea în jurul meu şi în mine. A îngenuncheat. A îngenuncheat în faţa mea şi a vorbit cu violenţă, ţintuindu-mă cu privirea, şi îi uit cuvintele. Tot ce-mi amintesc este că m-a scos din mine însămi, din rezistenţa mea. Stăteam acolo magnetizată şi sângele meu i se supunea. M-a sărutat devorator, feroce, şi am cedat. Mi-a muşcat gura, sânii, gâtul, picioarele.

Dar era impotent. A fost o pauză moartă, grea. Faţa i s-a contorsionat, apoi a devenit împietrită:

— Pleacă, a spus. Pleacă.

Dur, rece, brutal.

M-am uitat la el şi am spus:

— Nu. De ce aş face-o? Nu vreau să plec.

I-am şters faţa udă cu batista mea şi m-am ridicat.

— Pleacă acum sau mai târziu, n-are importanţă. Oricum o să mă dispreţuieşti. Sunt pierdut în ochii tăi. Iau prea mult opiu.

— Nu te dispreţuiesc. Toate astea n-au nici o importanţă, absolut nici o importanţă.

— Au o importanţă imensă pentru toate femeile.

— Nu şi pentru mine.

Îi vorbeam calm. Ca şi cum aş fi ştiut scena pe dinafară. Secunda dintre porunca de a pleca şi replica: „Oricum o să mă dispreţuieşti“ – în momentul acela a înflorit întreaga mea înţelepciune a iubirii, născută din durerea cea mai mare.

Nu am simţit niciodată impotenţa lui Artaud ca pe o lipsă de dragoste. Ştiam că trebuie să-l salvez imediat de umilinţa sa. Pe când stăteam întinsă liniştită, după revărsarea inutilă de „miere“, mi-a venit să zâmbesc. Artaud a spus:

— Nu ai aceleaşi reacţii ca alte femei.

Umilinţa lui era potolită. S-a ridicat şi a făcut un gest de disperare.

— Sunt perfect satisfăcută, Artaud. Nu voiam legătura umană. Sunt sătulă de ea. Am suferit prea mult. Hai să uităm momentul ăsta. Nu înseamnă nimic. Gesturile nu înseamnă nimic.

18 iunie 1933

M-am întors acasă la Henry. I-am descris gesturile dramatice,

calităţile lui Artaud. Am inventat multe, că Artaud încercase să mă facă să iau droguri. L-am distrat şi l-am excitat pe Henry. Eram înfierbântată şi el era gelos. A spus: „Ochii tăi au o strălucire calmă, ca şi cum ai fi făcut dragoste“.

Nu am putut să dorm. Eram bântuită de Artaud; trebuia să-l revăd. I-am spus lui Henry să plece în seara sosirii lui Hugo şi m-am întâlnit cu Artaud la Viking, la aceeaşi masă la care eu şi Henry ne-am privit pentru întâia dată cu dragoste. Tremuram. Şi atunci a început o noapte de extaz. Am plecat de la cafenea pentru că studenţii de la Quatz Art Ball erau zgomotoşi, ceea ce ne deranja exaltarea (ultima dată când i-am văzut, Henry şi cu mine eram într-o cameră de hotel şi eu voiam să mă alătur lor!). Am păşit într-un vis, într-o frenezie, Artaud torturându-ne şi pe el şi pe mine cu îndoieli, cu discursuri nebuneşti despre eternitate, Dumnezeu, dorind ca eu să-l simt fizic, şi eu transportată, topindu-mă, dusă de val, atât de mult încât ne-am oprit pe chei şi ne-am sărutat violent, un extaz precum acela cu June, diferit, înălţându-mă, într-o ascensiune frenetică.

„Trăiesc cea mai mare clipă din viaţa mea. E prea mult, prea mult!“ Artaud mergea, aproape săltând de bucurie. „Ce bucurie divină, să răstignesc o fiinţă ca tine – tu, care eşti atât de evanescentă, atât de evazivă. Ce extaz să te stăpânesc pe de-a-ntregul, pe tine, care nu te dăruieşti niciodată! *Mon amour, mon grand amour!*“

Am stat într-o cafenea şi el m-a alintat cu nesfârşite vorbe tandre, şi eram înfricoşată de fervoarea lui. A spus: „*Entre nous il pourrait y avoir un meurtre.*“

Scrisoare către Artaud (trimisă de la Valescure-St. Raphael)[8]*:* Nanaqui, aş vrea să pot retrăi de o mie de ori acel moment de pe chei şi fiecare ceas al acelei seri. Aş dori să-ţi simt din nou violenţa şi dulceaţa, ameninţările, forţa spirituală despotică… Toată teama pe care mi-o inspiri şi bucuriile pătrunzătoare. Teamă pentru că aştepţi atât de mult de la mine… eternitate, etern, Dumnezeu… aceste cuvinte… toate întrebările pe care mi le-ai pus.

8. În limba franceză în original.

Ţi-aş răspunde încet la întrebări. Dacă ţi-am părut evazivă a fost numai pentru că erau prea multe de spus. Simt viaţa mereu ca pe un ciclu, un lung şir de evenimente, un cerc, şi nu pot detaşa un fragment, pentru că mi se pare că un fragment nu are înţeles. Dar totul pare să iasă bine – să te topeşti într-o îmbrăţişare, în încrederea în instinctele tale, în căldura şi fuziunea trupurilor. Cred în mod absolut în ceea ce simţim când suntem împreună. Cred în clipa aceea când ne pierdem orice idee de realitate, de separare şi caracter individual ale fiinţelor noastre. Când au căzut cărţile, m-am simţit uşurată. După aceea totul a devenit simplu… simplu şi măreţ şi dulce. Acel *tu* care, atât de strâns înlănţuieşte încât aproape că provoacă durere… acel *tu* şi tot ce mi-ai spus… uit cuvintele; aud tandreţea şi îmi amintesc că erai fericit. Tot restul nu e decât tortura minţilor noastre, fantomele pe care le creăm… din cauza noastră, dragostea are repercusiuni imense. Ea trebuie să creeze; ea are un înţeles profund; ea conţine şi conduce totul. Pentru noi ea are importanţa de a fi amestecată şi unită cu toate impulsurile noastre şi inspiraţiile noastre… E prea importantă pentru noi! O amestecăm cu religia, cu magia.

De ce, înainte de a ne aşeza în cafenea, ai crezut că mă îndepărtam de tine – pur şi simplu pentru că am fost o clipă cu inima uşoară, bucuroasă, surâzătoare? N-o să

accepţi niciodată aceste mişcări, aceşti curenţi subacvatici? Nanaqui, trebuie să crezi în axa vieţii mele; expansiunea eului meu este uriaşă, înşelătoare, dar asta numai ca formă. Aş vrea să-mi poţi citi jurnalul din copilărie ca să vezi cât de fidelă am fost anumitor valori. Cred că recunosc întotdeauna valorile reale… de exemplu, când te-am identificat ca fiinţă regească asupra unui tărâm care mi-a bântuit întreaga viaţă.

Nanaqui, în seara asta nu vreau să răscolesc idei… Nu vreau decât prezenţa ta. Ţi se întâmplă şi ţie acelaşi lucru, să alegi o clipă preţioasă şi să te agăţi de ea? Închid ochii şi o retrăiesc intens, ca în transă, când nu-mi mai simt viaţa prezentă, nimic, nimic altceva decât clipa. Şi după aceea, noaptea, procesiunea gesturilor tale, şi cuvintele tale, febra, neastâmpărul, nevoia de a te vedea din nou, o mare nerăbdare…

A doua scrisoare[9]*:* Poţi să-mi accepţi spiritualitatea, atât de diferită de a ta, pentru că reuşeşte ascensiunea chiar dacă este greu împovărată de viaţă şi bucurie? N-o să te chinui din cauza rădăcinilor mele omeneşti? Nu cunosc fericirea obişnuită, dar o zi de soare, de căldură, ca ziua în care m-ai aşteptat în gară, îmi dă o mare bucurie, şi în ziua aceea vorbeai ca şi cum te-ai fi luptat împotriva luminii pentru că te ameninţa cu disoluţia. Ai spus: „Am numai senzaţii dureroase“. Toate acele bucurii nu schimbă nimic în centrul vieţii mele, în centru este *sentimentul tragic al vieţii* care ne uneşte.

9. În limba franceză în original.

Nu citesc decât cartea ta. Vorbeşti despre răul pe care îl fac. Am senzaţia că sunt crudă neintenţionat, printr-o mare fatalitate. Eu fac rău fără să vreau, şi numai celor care m-au dezamăgit profund. Nu, poate că asta nu e adevărat. Aş vrea să-ţi spun mereu adevărul, Nanaqui, şi nu să încerc să mă justific.

Oricum, toate astea nu sunt importante, pentru că ştii că nu trăim niciodată două experienţe identice. Fiecare nou contact creează o nouă experienţă. N-o să mă cunoşti niciodată prin trecutul meu, ci numai prin ceea ce sunt pentru tine şi cu tine. Şi asta se întâmplă pentru că tu, aşa cum eşti, scoţi la iveală tot ce e mai bun în mine; exorcizezi şi aduci la suprafaţă un *eu* pe care alţii nu l-au cunoscut. Şi nu vreau să spun că voi înceta să fiu ceea ce sunt, pentru că am multe să-ţi dăruiesc. „Contrariile care se atrag“ – calitatea noastră complementară – sunt bune. Simt că îţi voi aduce savoarea miraculoasă a lucrurilor materiale, o contopire născută din căldură şi din uşurinţa mea de a mă mişca precum un râu. Simt că, alături de mine, te vei simţi mai rar înstrăinat. Te vei uni cu viaţa pentru că ţi-o voi oferi saturată de spirit, şi asta e o îmbrăţişare care de asemenea înfăptuieşte mari miracole. Va fi mai puţină ceaţă, vor fi mai puţine opriri, mai puţină nelinişte – uniunea între tine şi mine se va prelungi într-o contopire simbolică a tuturor elementelor. Apa e mişcare, şi în apă omul creează! Te iubesc.

19 iunie 1933

Sunt, aşadar, singură. Am fugit de mama lui Hugo, de Artaud, de Henry, pentru a ascunde criza trupului meu. Le scriu scrisori de dragoste lui Henry, tatei, lui Hugo. Lui Allendy nu, fiindcă el acţionează ranchiunos, ca o femeie. Nu-şi primeşte înfrângerea ca un înţelept. Şi Artaud mă întreba: „Ce i-ai făcut lui Allendy? I-ai făcut ceva rău“. Şi: „De ce dai tu impresia asta teribilă – de rău – de cruzime – de seducţie, înşelătorie, superficialitate? Este o aparenţă? La început te-am urât aşa cum urăşti o ispită atotputernică. Te-am urât cum urăşti răul“.

Mă simt suprem inocentă, şi totuşi am făcut rău. Am comis toate sacrilegiile. Şi acum trebuie să fiu integral rea, pentru că nici măcar nu am remuşcări. Nu simt nici un fel de remuşcare faţă de Hugo sau Artaud sau Henry. Şi devin conştientă că revărs un fel de răzbunare asupra bărbaţilor, că sunt constrânsă de o forţă satanică să-i cuceresc şi să-i abandonez. Nu ştiu care e adevărul. L-am abandonat pe Allendy

pentru că nu voiam decât plăcerea de a-l câştiga sau pentru că m-a dezamăgit? M-a dezamăgit şi m-a deziluzionat. Viaţa, sau propria mea ingeniozitate, îmi furnizează justificări minunate. Cum m-ar exonera pentru că-l trădez pe Hugh oricine ar cunoaşte torturile sexuale pe care le-am îndurat de la început. Până şi mama ştie de vizitele mele disperate la doctori când credeam că e ceva în neregulă cu mine.

Singurătate. Caut să fiu divizată – caut această tensiune şi curgere în toate părţile. Este adevărata mea expresie. Plimbându-mă singură ore în şir, mă accept, accept ceea ce sunt. Nu mă mai cenzurez, nici nu-i voi lăsa pe alţii să mă cenzureze. Supunere faţă de mister, pe care jurnalul nu mai încearcă decât să-l descrie, nu să-l explice.

Henry doarme în mine ca propriul meu sânge, propria mea carne, doarme şi se zvârcoleşte. Artaud îmi bântuie imaginaţia şi stârneşte febra, stârneşte eflorescenţa supranaturală care se întinde în spaţiu, aspirând spre înalt.

Henry a observat că atunci când stau cu el câteva zile devin mai greoaie, somnoroasă, orientală – mai groasă – trupul mi se dilată, exaltarea coboară în cercuri grele, perfecte, şi curenţi şi curgere.

Numai aici păşesc cu un trup greu şi o conştiinţă uşoară.

Ştiam că ceva devenea dur în esenţa mea, că eram hotărâtă să aduc atât viaţă cât şi durere celorlalţi, că nu aduci viaţă decât atunci când aduci şi durere. Henry îmi scrie: „În ziua aceea dansai în jurul meu precum vântul. Mi-e atât de dor de focul şi lumina pe care le împrăştii. Totul pare să fi murit de când am părăsit Louveciennes“.

Dragoste şi durere. Apă, pământ, foc, rău.

Itinerarul meu e trasat. Nu mă pot opri. Îmi amintesc viu acum legenda lui Alraune. Alraune, creată, împinsă la distrugere ca o fiinţă posedată. O, Doamne!

Brusc mi-au revenit în minte mai multe scene mărunte: Hugo întorcându-se de la Londra după o absenţă de zece zile, şi eu simţindu-mă de parcă s-ar fi întors Joaquin. Şi încă purtând în mine febra cuvintelor lui Artaud. Hugo şi cu mine în dormitorul nostru – corpul lui, care e frumos, gol – şi eu atât de rece, atât de rece, atât de rece încât găsesc un pretext de ceartă, prefăcându-mă că nu-i observ gestul. Este uluit, fiindcă, spune el, nu l-am mai primit niciodată aşa – a intervenit ceva între noi. Deodată simt un acces de milă. Îmi cer scuze, mă prefac că sunt geloasă pe vizita mamei lui, supărată din pricina asta; şi mă supun îmbrăţişării sale, accept micul lui dar.

Şi astăzi am spus: „Trebuie să existe suferinţă“. Suferinţa este şi viaţă. Dar mă chinuie de o mie de ori să-i chinui pe alţii. În seara asta sunt înnebunită de milă.

Henry stă şi el într-o cafenea şi plânge pentru că sunt plecată două săptămâni.

Toată bucuria mea ucisă. Stau şi-i scriu scrisori lui Hugo, scrisori

care îmi amintesc de cuvintele lui Henry despre scrisorile lui June: „O scrisoare ca asta şterge totul“.

20 iunie 1933

L-am rănit pe Allendy scriindu-i impersonal. L-am rănit pe Eduardo scriindu-i despre Artaud.

Îi scriu lui Artaud10: Nanaqui, dragostea mea, te iubesc atât de mult încât nu vreau să te rănesc. Am venit să-ţi spun adevărul, atât cât îl ştiu şi eu. Am venit să-ţi cer să mă uiţi, să mă uiţi, să mă ştergi din viaţa ta, pentru că aparenţa despre care mi-ai vorbit e adevărată. Fac rău, provoc multă durere şi tot ce ştiu este că eu sunt cea care suferă cel mai mult, mai mult decât cei pe care îi rănesc. E un mister pentru mine, un teribil, înspăimântător mister, pe care Allendy n-a fost în stare să-l explice.

10. În limba franceză în original.

Ascultă-mă. Am dăruit viaţă, lumină şi căldură celor pe care i-am iubit, dar le-am dăruit şi suferinţă. Allendy, căruia i-am făcut confidenţe, credea că sunt o sfântă, îţi jur, şi totuşi l-am rănit şi pe el. Înţelegi acum de ce am scris atât de mult despre legenda lui Alraune – femeia creată de un alchimist? Forţele naturale sunt otrăvite de formulele ştiinţifice – şi Alraune e creată pentru a distruge. Cele două forţe se luptă în mine. Allendy crede că mă răzbun pentru suferinţa imensă pe care am îndurat-o.

Ascultă, Nanaqui. Când eram mică îmi adoram tatăl, cu trup şi suflet (mereu împreună, trupul supunându-se sufletului). Când aveam zece ani tata ne-a părăsit, a abandonat-o pe mama şi a făcut-o să sufere. Dar pentru mine – pentru mine eu eram cea pe care o abandona. Eram deja ciudată, de fapt nu prea eram copil, şi am avut un presentiment că ne părăsea. În momentul plecării m-am agăţat de el. Mama nu-mi înţelegea disperarea.

Nu l-am mai văzut până acum o lună. Douăzeci de ani! Am devenit foarte serioasă, am plâns ani de zile. Nu mai aveam nici o încredere în viaţă. M-am retras în mine însămi şi am început o viaţă secretă în jurnalul meu. Am întors spatele vieţii reale.

Eram groaznic de săraci în America. Eu pozam ca model pentru pictori. Când aveam şaisprezece ani, Eduardo, un poet şi actor, s-a îndrăgostit de mine. După cum ţi-am spus, până acum un an viaţa mea fizică, senzuală a fost un lung martiriu pentru că sufletul meu nu era implicat. Impulsurile trupului meu se supun celor ale spiritului. Totuşi Eduardo era homosexual şi dragostea lui era incompletă. La vremea aceea voiam totul, o dragoste absolută.

La nouăsprezece ani m-am îndrăgostit de Hugo – mai ales de firea lui bună, onorabilă. Nu pot să explic de ce, dar căsnicia noastră a fost şi este un martiriu fizic pentru mine; totuşi vreme de şapte ani i-am fost fidelă. Acum un an, o explozie de nefericire şi pasiune m-a dezechilibrat – aruncându-mă mai întâi în braţele unei femei, apoi în braţele bărbatului de care ţi-am vorbit. Am renunţat la lupta sterilă în favoarea idealului.

În perioada aceea m-am dus la Allendy. Şi am început să fac greşeli – să comit toate sacrilegiile. Allendy mi-a spus: „Învaţă să disociezi.“ El m-a îndemnat să nu mai urmăresc absolutul, fiindcă foamea mea de absolut mă ducea mereu direct la dezastru. Am simţit o mare dezamăgire. Toate acele compromisuri, acele adaptări la viaţa normală îmi făceau greaţă. Simt că sunt mai rea decât cred oamenii că sunt şi, de asemenea, că am puteri de sublimare mai mari decât realizează ei.

Ţi-am înfăţişat faptele aşa cum sunt. Când îţi spun că după părerea mea puţine femei au fost atât de severe cu ele însele ca mine, cred că ăsta e adevărul, mai ales pentru că am fost întotdeauna atât de puternic ispitită, atât de căutată, atât de flatată. E adevărat şi că am cerut prea mult de la viaţă şi am fost crunt dezamăgită. Am momente de mare amărăciune. E adevărat că acel prim şoc dureros care m-a obsedat douăzeci de ani m-a făcut să mă retrag, să devin evazivă, hipersensibilă, narcisistă. Căci fiecare contact, fiecare experienţă umană mi se par împovărate de tristeţe. Nu sunt fericită decât în imaginaţie. Sau într-o viaţă ca aceea pe care am dus-o în ultimul an, o viaţă primară de soare, pământ, foc, o viaţă care nu este a spiritului – sau este în foarte mică măsură a

spiritului.

Când te-am cunoscut ţi-am spus că nu voiam să fim împreună fizic. Chiar mi-am divizat viaţa; am rupt-o voluntar în două. Sunt istovită de suferinţă, de a fi atât de îngrozitor de completă eu însămi. Mi-e frică – nu, sunt îngrozită – să nu te dezamăgesc, Nanaqui, să nu te rănesc, şi partea cea mai tristă este că sunt femeie în slăbiciunile mele şi totuşi sunt capabilă de orice. Dar tu, pe care te simt atât de plin de tristeţe şi dureros de sensibil, pe tine nu vreau să te rănesc.

Tremur… astăzi… prea mulţi oameni sunt nefericiţi astăzi din cauza mea. E îngrozitor, Nanaqui… L-am făcut să sufere pe Hugo. Cel mai rău, cel mai rău lucru pe care l-ai gândit despre mine în acea primă zi e adevărat. Ai avut dreptate să mă urăşti, să fugi de mine. Să mă urăşti. Să crezi că nu sunt decât un flirt, o femeie frivolă, crudă. Fugi. Ai spus că ai putea uita, ai putea şterge o imagine… Crede, atunci, că te-am minţit, că mint acum. Că m-am dăruit atât de complet când eram copil încât vânătăile încă se mai văd. Că de atunci viaţa mi-a părut plină de teroare şi de cruzime, şi toată iubirea care îmi este oferită acum nu poate să reconstruiască, să recreeze sau să-mi redea încrederea.

Şi totuşi am folosit toate astea atât de bine; am sublimat atât de mult şi mi-am folosit experienţele ca să-i înţeleg pe alţii. Îmi place să folosesc ce am învăţat prin propria mea suferinţă pentru a dărui celorlalţi şi a-i proteja. Îmi place compasiunea, Nanaqui, pentru că atunci când nu sunt posedată de propriul meu demon, simt o compasiune nemărginită, o milă atât de mare încât face din mine o laşă. Aş fi putut să-ţi fac cel mai mare bine, fiindcă pentru cineva ca tine, blândeţea şi bunătatea trebuie să fie impregnate şi cu inteligenţă. Trebuie să ştim să iubim cu înţelegere. Cel mai mare bine şi cel mai mare rău. Numai dacă n-ai fi atât de mult asemeni mie, dacă n-ai aştepta totul de la mine – întregul, absolutul! Recunosc în tine propria mea lipsă de compromis. O, Artaud, cei care aduc viaţă şi lumină aduc şi rău… Spune-mi că înţelegi. Iartă-mă. Îţi dau dovada unei iubiri extraordinare!

21 iunie 1933

Pun la poştă scrisoarea pentru Artaud, plină de remuşcări pentru că intrasem în viaţa lui. Apoi tata îmi telefonează îndată ce soseşte la Paris din Spania.

Apoi Henry îmi scrie: Aştept cu nelinişte o scrisoare. Ce să fac? Sunt demn de milă. M-aş fi urcat astăzi într-un tren şi aş fi luat-o spre sud ca să fiu undeva aproape de tine. Detest să-ţi spun că sunt nefericit, dar ăsta-i adevărul. Poate că nu vreau decât să primesc un semn de la tine. Mi se pare atât de mult de când am plecat de la Louveciennes. Scrie-mi imediat. Totul mi se pare putred. *Urăsc* Parisul. Urăsc întreaga lume. Doamne. Nu ştiu ce m-a apucat. Te iubesc – teribil. N-aş fi în stare să fac nici cel mai amărât lucru fără tine. Tocmai am realizat că tu eşti lumea întreagă pentru mine. Şi când vorbeam cu atâta uşurinţă despre cum îmi ajung mie însumi nu eram decât un lăudăros şi un mincinos. Sunt total dezorientat…

Zile ciudate. Vreme proastă, aşa că îmi creez propria mea vreme. Am ignorat locul, hotelul. Am trăit cu mine însămi, scriind scrisori, visând, mulţumită.

Când am sosit aici am găsit o telegramă de la tata. Astăzi, ştiindu-l bolnav, i-am telefonat. Toate extravaganţele pe care nu avem bani să le plătim. Aceste lucruri mi le refuz adesea, violent, cu furie, cu cea mai mare severitate.

22 iunie 1933

Astăzi m-am trezit şi m-am simţit inocentă – am simţit că scrisoarea

mea către Artaud s-a născut dintr-un exces de scrupule. Că exagerez răul pe care îl fac. Că de fapt nu sunt destul de curajoasă ca să fac rău… Sunt într-o profundă confuzie!

> *Lui Artaud*[11]*:* Cred că trebuie să fi simţit un exces de scrupulozitate în ultima mea scrisoare. Sunt foarte dură cu mine însămi, Nanaqui, şi simt toată severitatea sufletului tău trăgându-mă în jos. Faptul că la început m-ai urât, tu, care eşti atât de intuitiv, m-a întristat şi m-a rănit foarte mult. De dragul tău am încercat să mă analizez imediat. Dacă cineva are suflet, acesta se arată în moduri ciudate, nu prin fapte. Ce vezi acum? Cred în intuiţiile tale.

11. În limba franceză în original.

> Ceea ce mă preocupă este fericirea ta. Acesta este singurul scop a tot ce-ţi scriu. Aştept absoluţia. Ştii ce înseamnă să cauţi iertare? Allendy m-a iertat cu desăvârşire. Dar tu? Îndoielile tale au trezit noi şi cumplite îngrijorări în mine.
>
> Îţi aminteşti romanul lui Dostoievski *Demonii*, unde se spune: „Îmi aduce tot atâta bucurie să fac rău ca şi să fac bine“? Eu nu simt aşa. Eu simt o mare bucurie numai când creez. Cea mai mare bucurie pe care am simţit-o în seara pe care am petrecut-o împreună a fost atunci când ai vorbit de fericirea ta!

Da. Nici o bucurie în ziua în care Eduardo a sunat la uşă la Louveciennes când eu şi Henry eram în pat. Nici o bucurie când i-am spus lui Allendy „te-am iubit“ (la trecut), şi el m-a corectat. Nici o bucurie în ziua în care l-am părăsit pe Eduardo în camera de hotel. Nici o bucurie când l-am rănit pe Hugo. Demonul care mă posedă şi mă face să-mi exercit puterea mă împinge să cuceresc bărbaţi, dar nu îmi aduce bucuria distrugerii. Dovedeşte asta ceva?

Cu puterea pe care o am, ce rău aş mai putea face, pur şi simplu spunându-i lui Eduardo adevărul despre el însuşi, despre Henry, Hugo şi Artaud, şi acest rău îl fac în jurnal. Răul meu va fi postum – adevărurile nemiloase!

Da, răul care nu este motorul acţiunilor mele, ci al scrisului meu.

Donc, sunt atât o forţă a creaţiei, cât şi a distrugerii. *Assez*. Sunt epuizată de nelinişti.

Nu mă gândesc la Artaud ca la un trup. Din trupul lui nu cunosc decât ochii. Îmi plac slăbiciunea, gesturile sale. Arată ca gândurile lui. Când l-am văzut la conferinţa de la Sorbona, de departe, arăta ca un poet – ceea ce nu e o descriere corporală. Nu vreau să mă aflu lângă trupul lui. De ce vrea el această apropiere? Îl mint în privinţa asta. Nu-l doresc deloc. Sunt îndrăgostită de mintea lui, de cea mai subtilă dintre toate inteligenţele, dintre toate manifestările supranaturale. Aş vrea doar să-i scriu, nu să fiu cu el. El este geniul abstracţiunilor. Guvernează asupra abstractului. Acolo mă ţine legată printr-o vrajă. „Singura mea ţintă este mecanismul sufletului. Eu transcriu numai durerea unei ajustări ratate. *Je suis donc un abîme complet“*.

M-am aruncat în acest abis de abstracţiuni.

Henry nu-şi poate suporta singurătatea şi iese cu bicicleta ca să ajungă mai aproape de mine.

Mă gândesc la Henry pe drum, mâncând cu poftă într-un restaurant ieftin, împrietenindu-se cu chelnerii şi muncitorii.

Prea multă încolăcire de gânduri… urzeală. Îl aştept pe tata cu mare bucurie şi nerăbdare. Dublul meu. Ce scurtături aş fi descoperit cu el! Este însă o bucurie şi să ne confruntăm deja creaţi, deja bătrâni. Deşi el şi cu mine nu ne vom cristaliza niciodată. Mereu în mişcare.

Mâine, mâine începe o nouă idilă!

[23 iunie 1933]

Prima zi din povestea cu tata.[12] Regele-tată soseşte după ce a învins o criză paralizantă de lumbago. Palid. Suferind. Nerăbdător să vină. Pare rece şi oficial, dar aveam să aflu mai târziu că este nefericit că trebuie să ne întâlnim la gară – formal. Îşi ascunde sentimentele. Faţa lui e o mască.

12. Această secţiune din textul original este precedată de menţiunea: „Chamonix, 8 iulie 1933. Hôtel du Fin Bec. *Chambre* 208“. Urmează după mai multe pagini de scurte însemnări care, aparent, au servit ca bază pentru această relatare coerentă a întâlnirii lui A.N. cu tatăl ei la Valescure.

Ne-am dus imediat să ne plimbăm. El vorbeşte despre „sistemul“ construit de noi şi conform căruia trăim. Propriul nostru sistem. Dar nu am găsit pe nimeni cu care să-l trăim. Funcţionează numai pentru noi. Este o lume. Suntem singuri în el. Avem un mod aparte de a privi lucrurile. După standardele curente suntem amorali. Nu am fost fideli fiinţelor omeneşti, ci nouă înşine. Unei dezvoltări interioare. Suntem barbari şi subliminali. Am trăit ca nişte barbari civilizaţi. Cei mai barbari şi cei mai sublimaţi.

Nu discutăm. Ne confirmăm pur şi simplu teoriile unul altuia. Frazele unuia le continuă pe ale celuilalt. Nu există nici un cuvânt tangenţial. Concentraţi… pe aceeaşi atitudine. El spune: „Exact. Întotdeauna am vrut să fiu complet – adică civilizat, dar şi barbar, puternic, dar sensibil“. Acest scop l-a realizat cum nu l-a mai realizat nici un alt om pe lume. Întreaga lui viaţă este o capodoperă de echilibru, în care se adună cele mai importante elemente ale dezechilibrului. Un echilibru de o extraordinară fineţe, deasupra celui mai adânc abis. Recunosc în el regele – conducătorul lumii mentale pe care am creat-o singură şi în care Henry a triumfat prin forţa, prin vitalitatea lui iar Allendy prin abstracţiile sale. Dar asemănările, sinteza finală completă se află în tata. Văd în el întregul – întregul finisat, creat. Sunt uluită.

Explorasem aceste culmi vreme de o oră. La prânz a fost sobru, era „doctorul“. Din nou aparent rece. Am înţeles cum mă terorizase această mască. Voinţa încordată, critica, severitatea. Cum, copil fiind, aveam spaima obscură că acest om n-ar putea fi satisfăcut niciodată. Mă întreb cu ce a contribuit acest simţ al exactităţii pe care îl avea la

obsesia mea de a căuta perfecţiunea. Mă întreb ce conştienţă obscură a pretenţiilor, aşteptărilor lui de la viaţă m-a determinat la marile eforturi pe care le-am făcut.

Nu m-a lăsat să-l ajut să despacheteze. Îl umilea că era înţepenit. Mă trata ca pe o logodnică. (Îi spusese Mariei: „Trebuie să mă duc să fiu cu logodnica mea“. Aşa mă numea de când îi trimisesem o fotografie cu mine la şaisprezece ani.) Îi vedeam mândria, vanitatea, faptul că detesta să se arate slab, bolnav, în dezavantaj. Şi în acelaşi moment în care am văzut aceste lucruri la tata, le-am văzut cu claritate şi la mine. Cochetăria. Teama de intimitate. Respectul nemăsurat faţă de iluzie. În toate zilele bolii sale însă nu a existat nici un moment de deziluzie. A purtat-o cu atâta graţie şi demnitate. Deşi îl durea îngrozitor când se mişca, făcea baie, se bărbierea; părul îi era parfumat, unghiile imaculate.

Nu am insistat. Ştiam că va ceda încet intimităţii, grijii mele, tandreţii mele.

S-a odihnit puţin. A revenit arătând proaspăt, imaculat, îmbrăcat cu o eleganţă absolută, subtilă. Păşind ţeapăn, dar cu capul sus, glumind pe seama infirmităţii sale. Personalul hotelului, aflat tot la dispoziţia sa, adorându-l, satisfăcându-i toate capriciile.

M-a scos la plimbare în frumoasa lui maşină. Şi am văzut că maşina era pentru el, ca şi pentru mine, o jucărie care îţi dă un sentiment de putere. Era mândru de ea. Ne-am ocupat mai întâi de lucrurile fără de care nu putea trăi: anumiţi biscuiţi, fulgi de ovăz pentru micul dejun, sirop etc. Aici lumea lui era stabilită în mod inexorabil. Ordine. Ordine în detalii. Nevoia de a avea lucruri cu orice preţ. Totul logic, făcând parte dintr-o vastă reţea. Biscuiţii – o necesitate pentru sănătate. Un univers rânduit în care lupta împotriva unei sănătăţi precare este constantă. Singurul filon tragic din amândoi. Sănătatea care nu se supune tiraniei aspiraţiilor noastre.

Vedeam în el un tipar mai rigid. În anumite momente eu pot să cedez, să mă descurc fără nimic. Viaţa lui e mai materială decât a mea. Mie îmi plac anumite lucruri, cum ar fi micul dejun în pat, ţigările Sultane, taxiurile, parfumul, dar pot să renunţ oricând la ele.

În maşină, aşadar, tata a organizat detaliile vieţii sale. Apoi a pornit-o în viteză pe lângă mare, desfătându-se cu luminile, cu culorile. Ne-am aşezat pe o stâncă, cu faţa la mare.

Clipa asta şi-o imaginase, o vizualizase şi îşi propusese s-o transpună în fapt. Şi iată-l vorbind despre iubirile lui aşa cum o fac eu, amestecând plăcerea cu creativitatea, interesat de plămădirea unei fiinţe omeneşti prin dragoste. Jucându-se cu sufletele. Şi eu îl priveam, îi priveam faţa. Şi ştiam că-mi spunea adevărul, că vorbea cu mine aşa cum vorbesc eu cu jurnalul. Că îmi dăruia fiinţa sa. Această fiinţă era generoasă, imaginativă, creativă. Şi în anumite momente, în mod

inevitabil nesinceră. Abandona femeia când ea înceta să mai însemne ceva pentru el, pentru că nu o iubea, aşa cum eu nu-i iubeam pe Allendy sau pe Artaud.

Seara. În camera lui. Îmi povesteşte despre viaţa lui cu mama. Este o revelaţie şi ştiu că totul e adevărat pentru că recunosc în mama trăsăturile care făceau posibilă o astfel de viaţă. Sunt profund şocată. Mai întâi pentru că e atât de ciudat să descoperi viaţa sexuală a părinţilor tăi – a mamei tale. În al doilea rând pentru că mama mi se păruse o puritană… întotdeauna. Atât de rezervată, atât de lipsită de compasiune, atât de necomunicativă în ce privea sexul. Religie. Moralitate. Burghezie.

Şi acum descopeream un război, un război sexual, ca acela dintre Lawrence şi Frieda, June şi Henry. Tata încercând să asceandă ca un artist. Mama ca un păianjen, vorace, animalică, nevoluptuoasă, naturalistă, neromantică. Distrugătoare de iluzii. Neîngrijită, murdară, lipsită de cochetărie ori gust. Era în stare să-şi scoată peruca în faţa tatei, să se fâţâie de colo-colo în chimonouri. O cumplită înşiruire de detalii crude. Miros de transpiraţie, un puternic miros de sex nespălat. Aceste lucruri l-au torturat pe tatăl meu, aristocratul, blestemat pe deasupra cu un excesiv simţ al mirosului – o pasiune pentru parfumuri şi rafinamente. Tampoanele pentru menstruaţie lăsate în noptieră, lenjeria neschimbată în fiecare zi. Vorace apoi, excitată sexual până la exasperare de ardoarea tatei (şi în noaptea aceea i-am descoperit ardoarea, pe care o intuisem), căci era în stare s-o ia pe mama de mai multe ori pe zi, în fiecare zi, şi asta după cea mai grea muncă şi după o vizită la amanta lui – ca să-i adoarmă bănuielile. Mama *nu înţelegea nimic*, nu se putea discuta raţional cu ea, era primitivă în geloziile ei, iritabilă, tiranică. Izbucneau între ei certuri crunte. Scene violente în care tata îşi epuiza energia de care avea nevoie în alte scopuri. În cele din urmă, ca să fie linişte, ceda. Citea la masă ca să evite certurile (detaliu pe care eu îl interpretasem drept indiferenţă faţă de noi).

Ceea ce îl împiedica să o abandoneze pe mama erau copiii. Tata are un puternic simţ spaniol al clanului, al paternităţii, al sacralităţii familiei.

Nu pot să notez întreaga istorie a vieţii tatei aşa cum mi-a povestit-o. Ceea ce vreau este să-l schiţez pe el, regele, vizionarul solitar şi încăpăţânat, vizionar al echilibrului, corectitudinii, logicii, transcendentalismului.

Mila pe care mi-a stârnit-o această căsnicie a fost înlocuită brusc de o izbucnire de amuzament ironic. Vorbeam despre diabolismul nostru. I-am povestit tatei cum îmi plăcea să mă duc şi cu Henry şi cu Eduardo în aceeaşi cameră de hotel (nu în acelaşi timp!) – şi de ce, l-am întrebat. Această simplă afirmaţie i-a revelat o întreagă lume. A zâmbit: „Şi eu am făcut asta“. Vedeam cum afirmaţia creează

repercusiuni în el – dezvăluind secrete. Un pact secret, ironic, de similaritate între noi.

Când am plecat l-am sărutat filial, fără sentimentele unei fiice. S-a aplecat deodată şi m-a sărutat pe gât.

A stat în prag şi m-a urmărit mergând pe coridor spre camera mea, dar eu nu ştiam. Înainte de a intra, m-am întors, aşteptându-mă să-l văd. Era prea retras în întuneric şi nu l-am văzut. Dar el mă văzuse întorcându-mă.

În dimineaţa următoare nu se putea mişca din pat. Era disperat. L-am copleşit cu veselie şi tandreţe. Până la urmă i-am despachetat bagajele, în timp ce vorbea cu mine. Şi-a continuat povestea vieţii. Mesele îi erau aduse în cameră. Eu eram îmbrăcată cu neglijeul de satin. Orele treceau repede. Vorbeam şi eu – i-am spus povestea cu biciuirea. Când i-am descris cum stăteam detaşată şi remarcam banalitatea scenei, tata a fost uluit. Acest fapt părea că atinge iar vreun izvor secret al propriei sale firi. O clipă a părut că nu asculta, că era absorbit în visul descoperirii sale – cum mi se întâmplă mie cu oamenii. Dar apoi a spus:

— Tu eşti sinteza tuturor femeilor pe care le-am iubit.

Mă privea întruna. A spus:

— Când erai mică erai frumos făcută, formată. Aveai aşa un *dos cambré*. Îmi plăcea să-ţi fac poze.

Am stat toată ziua pe marginea patului său. Îmi mângâia laba piciorului.

Apoi a întrebat:

— Crezi în vise?

— Da.

— Am avut un vis cu tine care m-a înspăimântat. Am visat că mă masturbai cu degete încărcate de nestemate şi că te sărutam ca un amant. Pentru prima dată în viaţa mea am fost îngrozit. Era după vizita mea la Louveciennes.

— Şi eu am avut un vis cu tine.

— Nu te percep ca pe fiica mea.

— Eu nu te percep ca pe tatăl meu.

— Ce tragedie. Ce ne facem? Am întâlnit *femeia* vieţii mele, idealul, şi e fiica mea! Nu pot nici măcar să te sărut aşa cum aş vrea. Sunt îndrăgostit de propria mea fiică!

— Simt tot ce simţi şi tu.

După fiecare dintre aceste fraze se lăsa o lungă tăcere. O tăcere grea. O mare simplitate a frazelor. Nici măcar nu ne-am mişcat. Ne uitam unul la altul ca în vis, şi eu îi răspundeam direct, cu o ciudată candoare.

— Când te-am văzut la Louveciennes m-ai întristat teribil. Ai simţit? a spus.

— Tu m-ai tulburat.

— Adu-l aici pe Freud şi pe toţi psihologii. Ce-ar putea spune despre asta?

Alt suspans.

— Îmi era şi foarte frică, am spus.

— Nu trebuie să lăsăm frica asta să ne facă să ne comportăm nefiresc unul cu altul. Şi mi-a fost cu atât mai frică, Anaïs, când mi-am dat seama că eşti o femeie liberă, o *affranchie*.

— Deja simţeam că-mi impun nişte frâne.

— Am fost teribil de gelos pe Hugo.

Tata mi-a cerut să mă apropii. Stătea întins pe spate şi nu se putea mişca.

— Lasă-mă să-ţi sărut gura.

M-a îmbrăţişat. Ezitam. Eram torturată de sentimente complexe, dorindu-i gura, totuşi temându-mă, simţind că eram pe cale să sărut un frate, şi totuşi tentată – îngrozită şi plină de dorinţă. Eram încordată. A zâmbit şi a deschis gura. Ne-am sărutat, şi acest sărut a dezlănţuit un val de dorinţă. Eram întinsă deasupra trupului său şi cu sânul i-am simţit dorinţa, tare, palpitând. Alt sărut. Mai mult spaimă decât bucurie. Bucuria a ceva fără nume, obscur. El, atât de frumos – zeiesc şi feminin, seducător şi fin, dur şi blând. O pasiune dură.

— Trebuie să evităm posedarea, a spus el, dar, ah, lasă-mă să te sărut.

Mi-a mângâiat sânii şi sfârcurile s-au întărit. Mă opuneam, spuneam nu, dar sfârcurile mi se întăreau. Şi, când mâna lui mă mângâia – ah, senzaţia acestor mângâieri –, mă topeam. Dar tot timpul o parte din mine era crispată şi îngrozită. Trupul mi se abandona penetrării mâinii lui, dar eu mă opuneam, mă opuneam plăcerii. Mă opuneam să-mi arăt trupul. Mi-am dezvelit doar sânii. Eram timidă şi reţinută, totuşi pasionat mişcată.

— Vreau să te bucuri, să te bucuri, a spus. Bucură-te.

Şi mângâierile lui erau atât de pricepute, atât de subtile; dar nu puteam, şi ca să scap de el m-am prefăcut. Din nou m-am întins deasupra lui şi i-am simţit duritatea penisului. S-a dezvelit. L-am mângâiat cu mâna. L-am văzut tremurând de dorinţă.

Cu o violenţă ciudată, mi-am ridicat neglijeul şi m-am întins deasupra lui.

— *Toi, Anaïs! Je n'ai plus de Dieu!*

Faţa lui, extatică, şi eu fremătând de dorinţa de a mă uni cu el… ondulându-mă, mângâindu-l, agăţându-mă de el. Spasmul lui a fost înspăimântător, din toată fiinţa. S-a golit cu totul în mine… şi abandonarea mea a fost imensă, cu toată fiinţa, doar cu acel sâmbure de teamă care mă împiedica să am spasmul suprem.

Apoi am vrut să plec. Încă, într-un strat îndepărtat al fiinţei mele, o

repulsie. Iar el se temea de reacţia mea. Voiam să fug. Voiam să-l părăsesc. Dar l-am văzut atât de vulnerabil. Şi era ceva înspăimântător în cum stătea întins pe spate, răstignit, dar încă atât de potent – ceva irezistibil. Şi mi-am amintit că în toate iubirile mele avusesem o reacţie de retragere – că îmi fusese mereu atât de frică. Nu voiam să-l rănesc cu această evadare. Nu, nu după anii de durere pe care i-o provocase ultima mea respingere. Dar în momentul ăsta, după pasiune, trebuia măcar să mă duc în camera mea, să fiu singură. Eram otrăvită de această uniune. Nu eram liberă să mă bucur de splendoarea ei, de măreţia ei. Un anume sentiment de vinovăţie îmi îngreuna bucuria şi continua să mă apese, dar nu-i puteam dezvălui asta. El era liber – el era liber din punct de vedere pasional – era mai în vârstă şi mai curajos. Voi învăţa de la el. Cel puţin voi fi umilă şi voi învăţa ceva de la tatăl meu!

M-am dus în camera mea, otrăvită. Mistralul sufla, sufla, uscat şi fierbinte. Sufla de zile întregi, din momentul în care sosisem. Mă călca pe nervi. Nu mă gândeam la nimic. Eram împărţită, şi împărţirea asta mă ucidea – lupta de a capta plăcerea, şi plăcerea de neobţinut. Irealitatea oprimată. Viaţa îndepărtându-se din nou, ocolindu-mă. Am avut bărbatul pe care îl iubeam cu spiritul; l-am avut în braţele mele, în trupul meu. Am avut esenţa sângelui său în trup. Bărbatul pe care îl căutasem prin toată lumea, care mi-a marcat copilăria şi m-a bântuit. Iubisem fragmente din el în alţi bărbaţi: inteligenţa lui John, compasiunea lui Allendy, abstracţiunile lui Artaud, forţa creatoare şi dinamismul lui Henry – şi *întregul* era acolo, cu trupul şi faţa atât de frumoase, atât de arzătoare, cu o forţă mai mare, totul la un loc, sintetizat, mai multă inteligenţă, mai multe abstracţiuni şi mai multă forţă şi senzualitate!

Dragostea acestui bărbat, din cauza asemănărilor dintre noi, din cauza relaţiei de sânge, îmi atrofia bucuria. Şi astfel viaţa îmi juca vechiul renghi dizolvându-se, pierzându-şi caracterul palpabil, normalitatea. Mistralul sufla, iar forma şi savorile erau distruse. Sperma era o otravă, o iubire care era o otravă…

Dimineaţa, când i-am spus că voiam să fug, că mă simţeam înfrânată, şovăitoare, a spus simplu:

— Nu poţi să faci aşa ceva. Trebuie să fii mai puternică de-atât. Trebuie să ai curaj. Trăim ceva extraordinar, fantastic, unic…

— Şi dacă îţi rezist?

— O să te seduc, a zis, zâmbind.

— Nu regreţi nimic?

— Nimic! Aseară a fost sărbătoarea de San Juan. O noapte frumoasă pentru uniunea noastră. Am ars toate prejudecăţile. Ne-am aprins de o nouă pasiune. Niciodată, niciodată n-am mai simţit ceva atât de

absolut. Cum m-am dăruit ţie! Toate clipele de dragoste, îmi dau seama acum, au fost incomplete – un joc. Aseară am realizat ce e dragostea. Mi-am vărsat întreaga fiinţă în tine.

Totul părea prea minunat ca să fie distrus.

Am mai petrecut o zi în camera lui. Se mişca foarte greu, avea dureri, totuşi s-a bărbierit şi a făcut baie. S-a aşezat într-un fotoliu şi mi-a citit manuscrisul său cu opinii muzicale şi schiţe. Printre ele, erau schiţe autobiografice şi poezii – poezii romantice. Întreaga carte era romantică, idealistă, nu atât de musculară sau atât de dinamică precum viaţa lui. O capodoperă era viaţa lui.

Noaptea – dezmierdări. Mă imploră să mă dezbrac şi să mă întind lângă el. Supleţea lui mângâietoare şi a mea, senzaţiile care ne străbat din cap până-n picioare – vibraţii ale tuturor simţurilor, o mie de noi vibraţii… o nouă uniune, unison de gingăşii, subtilităţi, exaltări, o mai acută conştienţă, şi percepţie, şi tentacule. O plăcere care se întinde în cercuri largi, o bucurie fără orgasm pentru mine din cauza acelei profunde reţineri interioare. Pierzând însă numai orgasmul şi arătând tocmai prin această absenţă ce intensitate puteam aduce noi doi învăluirii, amplitudinii şi curcubeelor unui orgasm.

Am stat treji până pe la două sau trei, discutând.

— Ce tragedie că te-am găsit şi nu mă pot căsători cu tine.

El era cel preocupat să mă farmece. El era cel care vorbea, care era neliniştit, care-şi expunea toate mijloacele de seducţie. Eu eram cea curtată, în mod magnific. Şi a spus:

— Ce bine că eu îţi fac ţie curte. Întotdeauna femeile m-au căutat, m-au curtat ele pe mine. Eu n-am făcut decât să fiu galant cu ele.

Poveşti nesfârşite despre femei. Fapte de vitejie. Învăţându-mă în acelaşi timp priceperea ultimă în dragoste – jocurile, subtilităţile, noi mângâieri. Aveam uneori impresia că aici se găsea cu adevărat Don Juan, Don Juan care posedase peste o mie de femei, şi stăteam întinsă acolo, învăţând de la el, şi el îmi spunea ce mult talent am, ce sensibilitate erotică uluitoare, ce minunat de sincronizată eram. Uimit de bogăţia mierii secretate de mine.

— Păşeşti ca o curtezană din Grecia. Parcă ţi-ai oferi sexul când păşeşti.

Când am pornit pe coridor spre camera mea – cu o batistă între picioare pentru că sperma lui e supraabundentă – sufla mistralul şi am simţit un văl între mine şi viaţă, între mine şi bucurie. Toate astea se desfăşurau aşa cum trebuia, glorios – dar fără licărirea finală de bucurie, căci în anumite momente el era amantul necunoscut, spaniolul strălucitor expert în seducţie, amantul îndrăgostit de mintea, spiritul şi sufletul său, şi alteori prea intim, prea asemănător mie, cu aceleaşi crispări de frică şi lipsă de încredere, acelaşi *survoltage*,

aceleaşi sensibilităţi exacerbate. Şi ceea ce-mi provoca nelinişte erau anumite remarci: „Aş vrea să-i înlocuiesc pe ceilalţi amanţi ai tăi. Ştiu că aş fi putut dacă aş avea patruzeci de ani şi nu cincizeci şi patru. În câţiva ani, probabil, nu va mai fi nici o *riquette*, şi atunci mă vei abandona“. Insuportabilă pentru mine nesiguranţa sa, el, leul, regele junglei, cel mai viril bărbat pe care l-am cunoscut. Căci mă uluieşte să descopăr o forţă senzuală mai mare decât Henry – să-l văd toată ziua în stare de erecţie, şi *sa riquette,* penisul său atât de tare, atât de agil, atât de greu.

În noaptea următoare, când a putut fi ceva mai liber în mişcări şi s-a culcat deasupra mea, a fost o orgie, şi m-a pătruns de trei, de patru ori fără a se opri şi fără a se retrage – o nouă forţă, o nouă dorinţă şi o nouă ţâşnire venind ca nişte valuri una după alta. M-am cufundat în plăcerea întunecată, învăluită, fără apogeu, în ceaţa dezmierdărilor, a poftelor, într-o excitaţie continuă, trăind în sfârşit, profund, o pasiune pentru acest bărbat, o pasiune întemeiată pe veneraţie, pe admiraţie. A încetat să mă mai preocupe obţinerea plăcerii proprii. Am plonjat în desăvârşirea plăcerii lui. I-am spus că acestea fuseseră cele mai frumoase nopţi din viaţa mea şi când am spus asta am văzut că îşi dorise aprig să ştie dacă era aşa. Am revărsat dragoste, adoraţie, conştienţă. Şi a patra noapte a fost iarăşi altfel. El nu credea în exces, în epuizare. Voia să păstreze exaltarea supremă. I-am povestit despre tabloul cu Lot şi fiicele sale. A spus: „Eşti încă o copilă“. Dar mi-am amintit că în prima noapte spusese: „*Je n’ai plus de Dieu!* – Nu mai am Dumnezeu“.

Mistralul s-a potolit. Râdeam împreună de ritmul în care i se consumau batistele. Râdeam de cuvintele obscene pe care îl învăţam să le spună în engleză. S-a lansat într-o lungă poveste fantastică, plină de calambururi, despre un discurs pe care i l-ar ţine mamei: „*Tu m’a pris souvent, mais tu ne savais pas comment me prendre. Anaïs sait. Je voudrais l’épouser“*[13]. Am râs de mutrele pe care le-ar face anumite persoane dacă ar şti.

13. „Tu m-ai luat adesea, dar nu ai ştiut cum să mă iei. Anaïs ştie. Aş vrea să mă căsătoresc cu ea.“

Având voinţă, se făcea bine. În prima zi în care a putut coborî pentru masa de prânz, s-a îmbrăcat impecabil şi, cu pielea lui de alabastru, hainele lui, silueta lui îngrijită (are mâini şi picioare mici), pălăria moale, arăta atât de măreţ, atât de aristocratic, atât de ireal: un grande de Spania, un rege; mergând încet sub soarele tropical, învăţându-mă despre viaţa insectelor, numele păsărilor şi diferenţele dintre strigătele lor, astfel încât lumea a devenit populată de noi sunete, şi oriunde m-aş duce acum nu aş putea să aud ţipetele rândunicilor fără a-mi aminti de el şi de mersul lui şi de faţa lui în

lumina soarelui. *Le Roi Soleil.*

O dată am stat în soarele strălucitor, singuri în grădină. Se aşezase pe un scaun în faţa mea. A observat că unul dintre ciorapii mei făcea cute. Mi-am strâns jartiera. Spectacolul l-a excitat. Mi-a arătat penisul lui, încordat. Mi-a cerut să-mi ridic rochia. M-am supus şi am început să mă unduiesc, mişcându-mă ca în aşteptarea unei penetrări. Când nici unul dintre noi n-a mai putut suporta excitarea, ne-am dus în camera lui şi m-a aruncat pe pat şi m-a posedat pe la spate.

— *Qué picara,* a spus el. *¡Tan picara como su padre!* Cu cine semeni, drăcuşor ce eşti? Nu cu mine!

Într-o noapte ne plimbam pe terasă la lumina lunii. Arăta ca de douăzeci şi cinci de ani – ca Joaquin. A spus:

— Până şi înălţimea ta e aşa cum am visat. Întotdeauna mi-am dorit o femeie cu ochii la acelaşi nivel cu ai mei. Şi iată-te. Înaltă, regală. Un soare. Eşti un soare. Nu numai că te potriveşti, şi vii în întâmpinarea gândurilor mele, uneori chiar mi-o iei înainte! Un egal! Mi-am găsit egalul. Aşa un echilibru fragil, a mai spus. Am putea fi cu uşurinţă dezechilibraţi. Echilibrul nostru atârnă de un fir extrem de subţire. Cu atât mai minunat dacă îl putem menţine. Caută *lumina*, claritatea. Fii din ce în ce mai latină!

Când servitoarea a adus corespondenţa şi tata a văzut scrisori pentru mine, a spus:

— O să fiu gelos şi pe scrisorile tale?

Ultima noastră noapte. Nu voia să se ducă în cameră. Am rămas şi am stat de vorbă cu oamenii. Când am ajuns în pat, goi, unul lângă altul, a început să plângă. Am fost mişcată şi uluită. Nimic nu m-a surprins vreodată mai tare. *El, el*, plângând pentru că ne despărţeam. El spunând: „Acum mă vezi slab ca o femeie“.

Un alt bărbat. Bărbatul sensibil, sentimental. Şi eu înfăşurată în irealitate, în aşa măsură încât realizam cu acuitate că în dragoste întotdeauna unul dă şi celălalt primeşte. Şi cât de stânjenită, cât de bizar mă simt când primesc. Stângace. Da, el era cel care dăruia, se dăruia pe el însuşi. N-am putut să dorm. Mă simţeam negeneroasă. El era cel care plânsese. M-am trezit devreme. Am dat fuga în camera lui. Simţeam puternice regrete. Eram uimită de mine însămi, uimită că eu eram cea care pleca – şi totuşi numai el ar fi înţeles de ce. Teamă de deziluzie, teamă că mă voi deteriora fizic, voi deveni mai puţin frumoasă, mai puţin decât ceea ce aştepta el. O fugă de cea mai preţioasă experienţă la un moment dat, mereu. *Trop pleine*. Ca şi el, voiam ca toate extazele să rămână suspendate – niciodată sătulă în dragoste. Teamă de saţietate. Simţind că extazul nostru a venit în momentul cel mai potrivit, că de vreme ce semăna aşa de mult cu mine, şi el îşi dorea pauza.

Ca să-mi reuşească această fugă, ceea ce însemna şi să-mi ţin promisiunea faţă de Henry, trebuia să mint întruna pe toată lumea. O reţea de minciuni. Tata trebuia să creadă că mă întorceam la Paris. Hugo avea să înţeleagă că nu mă întorc din motive de sănătate. Dar dacă mă întorceam la Paris trebuia să mă duc s-o vizitez pe soţia tatei. Astfel, trebuie să pretind că mă duc la Londra la familia lui Hugo. Hugo trebuie să creadă că mă duceam la munte. Dar Henry mă aştepta la Avignon. Niciodată nu mi-am urât minciunile atât de mult. Eram prizoniera tuturor înşelătoriilor mele în acelaşi timp. Nu voiam ca tata să ştie că mă puteam duce la Henry după nouă zile cu el. Nu voiam ca Henry să ştie că nu voiam să fiu cu el.

După ce l-am văzut pe tata dispărând în gară, m-a copleşit o mare nefericire, o mare răceală. Stăteam inertă, amintindu-mi obsesiv. O sufocare. O greutate ca de plumb. Tumult, nervozitate, haos. Părăsesc un bărbat pe care mi-a fost frică să-l iubesc – o dragoste nefirească. Din momentul acela, realitatea s-a scufundat în mare. Trăiam un vis. Urma să mă întâlnesc cu un bărbat pe care îl iubisem omeneşte, o dragoste firească. Voiam claritate şi integritate şi contururi definite, şi ele îmi scăpau. Vreme de cinci ore m-am gândit la *padre-amour*… distrată…tulburată.

[2 iulie 1933]

Când l-am întâlnit pe Henry în gară mi-a plăcut gura lui cărnoasă, moale, dar îmbrăţişarea lui în camera de hotel nu m-a tulburat. Am fost îngrozită. Eram nişte străini. El, neschimbat, dar mai palid. Eram obsedată de cealaltă dragoste a mea. Prea târziu. Acum eram cu Henry. Şi pentru prima dată l-am privit fără iluzii. Am înţeles că unisonul nostru fusese obţinut prin adaptabilitatea mea. Mă acordasem la Henry. Îmi închisesem multe zone ale minţii. Intrasem în lumea lui. Iubisem cu pasiune. Dar deodată mi s-a părut că gândirea lui era extrem de diferită. Acea gândire, atât de imprecisă, atât de lipsită de concentrare, atât de nedisciplinată, atât de stângace, o acceptasem, o înţelesesem, o iubisem.

Am fost distrusă de această descoperire. Am încercat s-o uit. Am crezut că tata mă vrăjise, că aveam să mă trezesc într-o dimineaţă şi să-l găsesc pe Henry *întregul, completul.*

Ne-am plimbat prin Avignon. Par veselă, tandră. Are atâtea nevoi; este vrednic de milă. Cumpărăm haine pentru el. Este în elementul său, hoinărind, trăind pe străzi.

Tot timpul sunt obsedată, întunecată, înspăimântată. Pasiunea mea pentru Henry murind, murind. S-a diminuat şi fizic, senzual. Este oare schimbarea numai în mine? E din cauza tatei care astfel mă obsedează, îi umbreşte, îi eclipsează pe toţi ceilalţi?

Şi acum efortul de a-l amăgi pe Henry. Mă ucide.

Cât sunt cu el trebuie să-i scriu tatei scrisori care să fie puse la poştă de la Londra de un prieten. Îmi ascund jurnalul şi scrisorile în arcurile patului, a cărui tapiţerie de bumbac am tăiat-o cu o lamă de ras.

Vreau să-i dăruiesc lui Henry această excursie plăcută. Îmi ascund sentimentele.

Două zile în Avignon. La Chambery mă îmbolnăvesc. O criză de bilă. Şi nu voiam ca Henry să mă vadă bolnavă! Să fie deziluzionat, plictisit, dezamăgit. Îl trimit afară. Sunt bolnavă singură, în secret. De câte ori se întoarce sunt îmbrăcată, pudrată, parfumată. Grenoble. Chamonix. Ameţeală. Foamete. Efortul de voinţă spre a poetiza boala pentru el. Şi reuşesc. A fost liber; nu a fost deprimat, crispat. A rămas în afară. Când se întorcea eram întotdeauna veselă, îmbrăcată frumos.

Şi chinul de a fi bolnavă şi neajutorată în faţa lui Henry a fost depăşit glorios. Toate astea l-au uimit. Nu mai văzuse niciodată o femeie bolnavă aşa. Era tandru, foarte tandru, foarte preocupat. Eu repetam „boala“ tatei în faţa mea. Întotdeauna am suportat boala astfel – mereu pudriera şi oglinda şi baia, în ciuda ameţelii.

Apoi am vrut să mă fac bine ca să merg la film cu el. M-am dus la film cu febră. După aceea am mers cu bicicleta cu el, m-am plimbat cu el, şi în ultima noastră seară chiar am băut cu el. Pentru plăcerea lui. Se bucura ca un copil. O cameră modestă i se părea luxoasă, baia noastră era un palat, Chamonix un paradis. L-am încărcat de cadouri, l-am învăluit în tandreţe – şi starea mea, disperarea care mă otrăvea, insesizabile.

Henry!

N-o să mă analizez. N-o să mă disec. Să las lucrurile să se întâmple. Henry ducea în buzunar, în timp ce ne plimbam cu bicicleta, scrisori de dragoste frenetice de la Hugo. El însuşi îmi punea la poştă scrisorile de dragoste pentru tata.

Voisem ca jurnalul meu să moară cu mărturisirea dragostei pe care n-o puteam face. Voisem ca măcar dragostea mea incestuoasă să rămână nescrisă. Îi promisesem tatei secretul absolut.

Dar într-o seară, aici, la hotel, când mi-am dat seama că nu exista *nimeni* căruia să-i pot spune despre tata, m-am simţit sufocată. Am început să scriu din nou în timp ce Henry citea lângă mine. Era inevitabil. Nu-mi puteam ucide jurnalul când ajunsesem în punctul culminant al vieţii mele, tocmai în momentul în care aveam mai multă nevoie să mă agăţ de el, să-l păstrez, oricât de mare ar fi fost crima sincerităţii mele.

Totul mă sufocă. Am nevoie de aer, am nevoie de eliberare. Trebuie să reuşesc din nou să mă eliberez, şi de data asta singură. Nimeni nu mă poate învăţa să mă bucur de tragica mea dragoste incestuoasă, să

scutur ultimele lanţuri ale vinovăţiei. Şi jurnalul meu mă ajută să nu înnebunesc. Am nevoie de această ordine. Sunt mai bolnavă ca oricând, mai nevrozată, şi trebuie să-mi păstrez echilibrul.

Henry a plecat – mi s-a părut că pierdeam viaţa, bucuria, realitatea, simplitatea. El îmi oferă ceea ce tata nu-mi poate oferi, pentru că tata este eu, iar Henry este *celălalt* – singurul celălalt de care m-am legat. A fost o iluzie?

Ritmul fizic al lui Henry e prea puternic pentru mine. Aşa că astăzi stau în pat ca să recuperez. Ce tară este fragilitatea mea. Şi sunt tristă. Îmi face bine să scriu. E un fel de ordine. Acum vine Hugo ca să fie făcut extrem de fericit – în compensare. A fost atât de tensionat şi disperat trei săptămâni, stând cu mama lui. Atât de chinuit. Şi îmi scrie cu pasiune. Sunt singura lui bucurie. Şi vânez peste tot o cameră care să-l mulţumească. Mă pregătesc pentru el. El şi Maruca – tata îi numea în glumă „garajele“ noastre. Dar amândoi ştim că ne datorăm viaţa protecţiei lor. Ce ironii. Hugo mă protejează şi din cauza lui pot juca rolul mamei faţă de Henry şi Artaud. N-aş fi nimic fără Hugo. „Mică prinţesă, te voi sluji, te voi iubi şi te voi preţui până la ultima suflare.“

Henry, pentru că este neajutorat, pentru că este iresponsabil ca un copil, mă secătuieşte. El spune cu ingenuitate: „Ori de câte ori vreau ceva tu îmi cumperi. Totuşi te-am văzut uitându-te la parfumuri, şi nici dacă aş putea eu nu ţi le-aş cumpăra. Mereu o refuzam pe June. Nu-i înţelegeam dorinţele“.

Este iresponsabil, paralizat. Câteodată gândeşte şi simte neegoist, dar nu poate acţiona astfel. Se întoarce de la plimbarea cu bicicleta: „Mă gândeam că ar fi trebuit să rămân cu tine şi să-ţi citesc“. Dar îl cunosc prea bine. Râd şi îl gonesc din cameră.

Este absolut neajutorat, nu poate face nimic pentru el. Nu poate decât să scrie şi să reguleze.

Stau culcată şi fac planuri protectoare pentru el. Dar nu-l doresc. Mă gândesc la momentul în care am ieşit din baie şi a spus că arăt ca Venus a lui Botticelli – sau ca o grecoaică. Şi brusc m-am uitat la el şi urâţenia lui m-a rănit – urâţenia lui greoaie m-a rănit – această urâţenie greoaie pe care o iubisem. Am tânjit profund după frumuseţea tatălui meu, a tatălui meu, grecul.

Mereu eterna dislocuire: amantul devine copil – şi noua dragoste rege – *le Roi Soleil*.

Le Roi Soleil, care a spus că îl supăram când eram mică pentru că minţeam ca un arab – pentru că se simţea că mereu aveam în cap gânduri secrete pe care nu puteam sau nu voiam să le exprim. Şi eram

un *enfant terrible*, tiranic, temperamental!

„Pentru noi“, spunea el, „faptul că ne-am descoperit ne aduce un soi de pace, fiindcă ne aduce certitudinea că avem dreptate. Suntem mai puternici împreună. Vom avea mai puţine îndoieli.“

Părea profund adevărat. Intelectual, eram liniştită. Vedeam în el unde ducea drumul pe care-l alesesem. Vedeam, de asemenea, cât de neînţeles era, la fel ca mine. Cum acest control, această direcţie puteau fi atacate ca hiperconştiente. Cu toate acestea erau instinctive, căci în mine ele acţionau *împotriva* mediului şi educaţiei. Este adevărat că există în noi, cum spunea el, un geniu al orientării. Mi-am găsit singură calea de a ieşi din catolicism, din spiritul burghez al mamei mele, din împrejurările idioate ale vieţii americane din Richmond Hill. L-am găsit singură pe D.H. Lawrence. L-am situat critic singură. L-am găsit pe Henry. Mi-am găsit decoraţiunile, costumele, modul de viaţă.

Tata a spus chiar (cum spusese şi Gide) că citeam ca să ne confirmăm gândurile.

Marea noastră tragedie era că găseam adoratori, dar nu egali. Avem senzaţia că mereu o luăm înainte. Tata făcea acum douăzeci de ani lucruri care abia acum sunt general practicate. Şi eu prevedeam mode, stiluri; şi ştiu că există în „Alraune“ o calitate care nu va fi înţeleasă decât mult mai târziu. Până şi în dragoste suntem înţeleşi mult mai târziu. Ştiu că Henry se va trezi într-o zi cu nişte regrete sfâşietoare, căci m-a iubit cât a putut el de mult, dar asta nu ajunge. Percepe în mod obscur că eu sunt flacăra vieţii lui, dar nu ştie tot ce i-aş fi putut oferi dacă ar fi fost pregătit pentru mai mult. A ajuns la cele mai înalte culmi mentale ale sale – dar ele sunt prea rarefiate. Nu poate să rămână aici. Există nenumărate pete negre în Henry, şi cea mai mare este lipsa lui de înţelegere. A făcut cele mai nobile eforturi cu Lawrence şi cu mine. Când am sosit la Avignon, incandescentă, vorbind înfierbântată, a făcut cum făcea şi Hugo: m-a făcut să tac. Dar am înţeles, pentru că era gelozie. „Probabil că îi par anost tatălui tău.“ Asta m-a înduioşat şi am coborât imediat diapazonul, dar m-a durut că Henry nu făcea nici un efort să înţeleagă, că îmi impunea să mă intereseze cafeneaua, benedictina, muzica ieftină, trecătorii, infantilismele, feţele, lucrurile exterioare, mâncarea – când exista în mine toată acea materie fecundă. Mă reprima. Extravertitul. Cafenele peste tot. Băutură. Mâncare. Trecători. Mereu. Şi îmi plăcea când era totul nou pentru mine. Străzi. Târfe. Filme. Conversaţie stupidă. Da, despre oameni stupizi. Imbecilul de Fred, şi totuşi Henry îl poate suporta pe Fred. Atotcuprinzător, fără discernământ. Stupid, necritic. Toate astea erau atenuate când Henry începea să lucreze. Gata cu cafenelele. Nu mă deranja nimic. Niciodată nu mă jucasem destul, niciodată nu mă prostisem. Îmi făcea bine. Bufoneria şi stările dense ale lui Henry. Zăpăceala lui. La Avignon şi-au pierdut farmecul.

Aveam nevoi mari şi el era atât de insuficient.

După mai multe zile ca astea mi-am reluat jurnalul.

La ce bun să-i spun toate astea lui Henry? Am învăţat să nu mă lupt cu limitările oamenilor, să-i las în pace. Să nu-i chinui. Mi-am spus: „Ăsta-i Henry“. Şi l-am acceptat. Am încercat să regăsesc bucuria pe care o simţeam la început când ne aşezam împreună într-o cafenea – bucurie, bucurie fără nici un motiv – şi m-a plictisit. Eram plictisită. Interesul lui Henry pentru vesta verde a unui ghid, culoarea roz a unei case, pentru cămaşa roşie a unui bărbat, mersul unui copil, pentru fleacuri ajunsese să mă plictisească. El, omul care nu se împotrivea deloc vieţii, care nu căuta decât plăcerea, plăcerea. Brusc am ştiut că ajunsesem la capătul acestei plăceri, că mă lăsa flămândă. Că în evadările mele cu tata găseam bucuria, o bucurie mai austeră, mai creativă. Realitatea, străzile, oamenii şi tot ce compunea lumea lui Henry nu mă puteau hrăni.

Jurnalul a compensat întotdeauna insuficienţele fiinţelor omeneşti.

Henry a fost surprins când am început să scriu. S-a uitat la mine, deconcertat. Ochi albaştri deconcertaţi. Mă lăudasem râzând cu moartea jurnalului meu. Nu a făcut legătura între renaşterea lui şi propria-i incapacitate de a-mi primi confidenţele (scena din grădina de la Louveciennes, când i-am spus să plece, *acela* a fost începutul lipsei lui de înţelegere). Când sunt prost dispusă – atât de rar – mă întreabă dacă sunt bolnavă.

Eu sunt cea care se schimbă din nou, nu Henry. A spus el însuşi: „Singurul tău defect este că eşti prea uşor de satisfăcut“. Când Henry îmi oferea ceea ce credeam că este maxima fuziune pe care o puteau atinge două fiinţe omeneşti, nu m-am aşteptat niciodată să găsesc o uniune mai adâncă – sau o fiinţă umană cu care să pot vorbi aşa cum vorbesc cu jurnalul meu.

Un mai mare unison scoate în evidenţă insuficienţele celuilalt. L-am creat pe Henry aşa cum aveam nevoie de el. De asemeni, *l-am inventat* pe Henry! Îl iubeam pe acel Henry care ar fi putut deveni el dacă ar fi avut mai multe *resurse*, mai multă forţă, mai multă voinţă.

Ştia oare de ce, ieri, când trenul l-a luat de lângă mine, îl priveam cu o infinită tristeţe…

Ceea ce face totul înduioşător de pardonabil este mereu umilinţa lui Henry. Nu ai nici un reproş de adus – doar tristeţe. Eu sunt cea care se chinuie să înţeleagă.

11 iulie 1933

Aseară inima mi-a făcut probleme şi am simţit o mare nelinişte. Credeam că o să mor singură în această cameră de hotel şi eram neliniştită în privinţa jurnalului, întrebându-mă dacă n-ar trebui să mă

ridic şi să-l ard. Dacă aş avea timp înainte de moarte să ard toate volumele… Am fost surprinsă să mă aflu în viaţă azi-dimineaţă.

Vreau să mă duc la Rank şi să capăt absoluţia pentru pasiunea faţă de tata.

Când i-am spus lui Henry *tot* adevărul (când i-am dat jurnalele să le citească) nu a reuşit să înţeleagă *tot. Înţelegerea*, aşadar, există numai în relaţiile *de sânge*. „Pe mine ai să poţi să mă înţelegi, aşa cum n-ai înţeles-o pe June, pentru că eu ştiu să mă explic.“ Aşa antrenam înţelegerea lui Henry.

Astăzi stărui asupra neputinţelor. E nedrept. Probabil pentru a justifica schimbarea din mine.

Înţelegerea *înseamnă* iubire. Cu cât înţeleg mai multe la Henry, cu atât mai mult cuprind şi iubesc. Sunt sentimente interdependente. Henry iubeşte – dar iubeşte imperfect. Dragostea lui faţă de lume, pasiunea lui artistică pentru lume sunt egal deformate de ignoranţă.

Cu toate acestea, stând împreună într-o cafenea din Avignon, i-am mai spus: „Îmi oferi lucruri pe care nu mi le-a mai oferit nimeni altcineva“. Mă dusese pe strada bordelurilor din Avignon – o privelişte unică, fantastică, aşa ca în [filmul] *Maya*, înspăimântătoare, abjectă, dramatică, incredibilă, fumurie, densă, vulgară, plină de culoare.

Până şi umilinţa lui este nepotrivită. Se scuză atunci când n-ar trebui. E un adevărat geniu al impreciziei. O minte înecată de sânge. Aveam nevoie de el. Mă îmbogăţea. Nu mă înţelegea, dar mă hrănea.

De ce la trecut?

Henry nu a murit. E pe drum, cu chiloţii cârpiţi de mine, cu peria de păr spălată de mine, cu ghidonul de bicicletă care observasem că-i trebuie, pentru că îl iubesc omeneşte şi vreau să fie fericit – şi astfel ocrotit, cu cele mai mici nevoi satisfăcute, ghicite, nevoi omeneşti şi neomeneşti, nu-şi imaginează că în seara asta regret că trebuie să scriu în jurnal pentru că nu puteam vorbi cu el. Şi că mă gândesc la *Roi Soleil* al meu, care şi-a purtat singurătatea vreme de cincizeci şi patru de ani. Ce sarcină mă aşteaptă, să explorez întreaga viaţă a regelui meu, toate contorsionările minţii sale. Mă trece un fior rece. E viaţă sau moarte? E dragoste faţă de dublul meu, din nou acea dragoste de sine? E lipsă de rezistenţă la greutăţile şi durerile vieţii cu Celălalt – Tu-ul – *le Toi*? Este mereu *le moi* – tatăl meu, jumătatea mea masculină?

16 iulie 1933

Annecy. Un Hugo atât de pasionat – şi eu mişcată de adoraţia lui. Mă ofer pe de-a-ntregul nevoilor lui. Şi deodată îmi dau seama că se poartă protector cu mine. Pentru el sunt timorată, mică, delicată. Şi eu îl protejez mai mult spiritual. Eu am *entretien*, veselie, inventivitate,

strălucire. El este greoi şi sumbru. Când sunt în braţele lui mă simt în siguranţă. E mare, e tot numai al meu, îi cunosc toate gândurile, şi nu mă aflu în ele decât eu. Trăieşte pentru mine. Totul este atât de extrem de simplu.

Privesc mirată viaţa noastră, şi e toată numai afecţiune, afecţiune şi armonie. Tandreţe, daruri, protecţie. Hugo îmi aduce cadouri, mă scaldă în cadouri. Şi mă tratează ca pe o amantă. Trăieşte o idilă. Mă răsfaţă. Şi trebuie să fie despovărat de tristeţea sa. Îl liniştesc. Îl fac fericit. Imensa lui adoraţie mă înduioşează. Găsesc dragoste ca s-o ofer gurii lui (încă cea mai frumoasă gură pe care o cunosc) şi îmi place să dorm în braţele lui. Şi fragilitatea lui se potriveşte cu a mea. Are dureri – probleme. Altitudinea îl ţine treaz. Mie îmi afecta inima. Ne-am mutat. Aici, la Annecy, umezeala i-a provocat nevralgie facială, dureri de urechi şi de dinţi. Mie mi-a provocat nevrită. Plecăm la Aix-les-Bains. Dar nu sunt fericită. Nu sunt niciodată fericită. Sănătatea lui Henry mă oboseşte, iar depresia lui Hugo mă apasă. Tânjesc să aud râsul lui Henry. Mă simt bine cu el, dar când eram bolnavă eram singură, căci Henry nu cunoaşte boala. Şi orice nu cunoaşte nu poate compătimi – încearcă, dar nu poate.

Viaţa mea pare că s-a oprit. Din nou, nu sunt niciodată acolo unde vreau să fiu în momentul în care vreau. Nu mi-am trăit din plin zilele cu tata, şi am regrete. Au fost voalate. Zilele mele cu Henry au fost voalate. Sunt agitată. Vreau să mă mişc. Totuşi vreau să mă odihnesc undeva. Şi sunt nevrozată, ştiu – groaznic de nevrozată. Mă aşteptam să mor pe drum. Plângeam când autocarul se apropia prea mult de marginile prăpăstiilor. M-a lăsat inima. Visez la nesfârşit. Mi-am pierdut bucuria. I-am uitat pe Allendy şi pe Artaud – pe drum.

Aix-les-Bains. Încet, Henry a reînceput să-mi umple fiinţa, precum ceva moale, uman, iar *le Roi Soleil* s-a retras în zone mai rarefiate – ireale – perfecte. Vălul s-a ridicat în ziua în care am ajuns la Aix-les-Bains şi am putut să mă scutur de proasta dispoziţie. Dintr-un motiv necunoscut, lucrurile începeau să meargă bine. Depresia lui Hugo s-a risipit. De la fereastra hotelului vedeam solarul. Nu ştiu de ce am avut imediat o viziune a sănătăţii. Am crezut în el – în acest mecanism de oţel asemănător unui avion care regla băile de soare pentru nevralgie. Deşi eram epuizată, am putut urca un deal imens ca să-l văd pe doctorul de acolo. Eram nerăbdătoare să ajung acolo în dimineaţa asta. Soarele! Credinţa mea în soare! Credinţă nemărginită. Făcând plajă, mă gândeam la Henry – îl simţeam pe Henry. Nu-l simt şi pe tata – pe el îl *gândesc*. El mă guvernează mental. În sentimente sunt oarbă. Poate mi-e frică să-l simt. Nu ştiu. Nu vreau să ştiu. Îmi amintesc ideea lui Jung despre înţelepciune: să laşi lucrurile în voia lor.

Aşa că am lăsat lucrurile în voia lor. Mă livrez soarelui. Sunt

fericită. Îi scriu lui Henry. Dorm buştean. Şi după cină mergem la cazino, şi cu 80 de franci câştig 525. Plec imediat. Hugo şi cu mine suntem veseli, amuzaţi. Lui mulţimea i se pare vulgară, dar eu sunt fericită. Snobii îmi displac şi mai mult.

Când văd o scrisoare de la tata la oficiul poştal, sunt răscolită – neomenesc răscolită. O citesc şi mă întreb: e posibil ca tata să mă iubească mai mult decât îl iubesc eu? Va exista întotdeauna o inegalitate într-un fel sau altul? Dragostea noastră – a mea şi a tatei – este nefirească. Sau mi-e mie frică de ea?

21 iulie 1933

Aş vrea să fi copiat aici prima mea scrisoare către regele meu, scrisă în hotelul din Avignon, pe terasa cafenelei sărăcăcioase, când Henry s-a dus să-şi cumpere o cămaşă şi pantofi – scrisă dintr-un impuls extraordinar, dintr-o suflare, patru pagini în care-i spuneam ce însemna pentru mine, pagini pasionate care l-au făcut imens de fericit.

Şi fiecare scrisoare pe care o schimbăm este o extindere dincolo de superlativ, de extrem – a lui sentimentală, romantică; a mea exaltată.

În acelaşi timp, primesc una de la Henry, ca Lawrence în stările lui de iritare, de proastă dispoziţie – atât de contradictoriu. Şi mereu atât de egocentrist. Şi mă simt obosită de tot ce fac ca să-i sporesc bucuriile – obosită să-i mai inventez excursii, să-i fac sugestii, să-i dăruiesc, să-i ghicesc şi să-i îndeplinesc toate dorinţele. Şi pentru prima dată încerc ceea ce eu numesc „a fi dur“: „Henry, nu era nimic în neregulă cu Touraine sau Carcassone. Dispoziţia ta era de vină. Nu regreta locurile pe care nu le-ai văzut“. (Se ducea la filme şi vedea alte locuri şi se lamenta: „Abia dacă am zărit locurile pe care trebuia să le văd“.) „Nici ele nu te-ar fi mulţumit.“

În prima lui scrisoare, spusese: „Culmea călătoriei – tu – toleranţa ta – pacea din Chamonix“. Poate că nemulţumirea şi starea lui proastă se datorează absenţei mele. Dar el mă vrea întotdeauna pentru că îl fac fericit, pentru ceea ce dăruiesc – nu pentru ce sunt. Toleranţa mea! Morbiditate.

Nu mă pot abţine să nu compar cele două scrisori. *Mon Roi Soleil* scrie: „*Hay momentos en que siento una nostalgia de ti, toda, tan intensa que hace daño.“*[14]

14. „Uneori mi-e atât de intens dor de tine, că doare.“

Dar astăzi primesc două cărţi de la Henry. Şi acum? Am nevoie de dragoste!

Curgere. Evoluţie. Mişcare. Sunt înfometată. Sunt înfometată.

Am făcut o pasiune pentru jocurile de noroc. În fiecare seară mă îmbrăcam frumos. Hugo mi-a dat 50 de franci şi eu am făcut 530 din

primele câteva încercări. În seara următoare, cu 30, am făcut 300. Mă înfierbânt şi sunt incitată de ţopăielile bilei din cupa rotundă. Noaptea îl trezisem din somn pe Hugo ca să-i spun: „Mâine o să joc pe numărul patru“. Şi aşa am făcut, şi am câştigat din prima încercare!

Soarele. Corpul culcat la soare, într-o uluitoare transă de lumină argintiu-aurie, dizolvată în căldură. O siestă luxuriantă. Poşta. Hoinăreala pe biciclete. Lacul Bourget, care l-a inspirat pe Lamartine. Cafea la vesela cafenea modernistă. Şi *boule*.

Vise. Vise în care Henry mă abandonează şi eu alerg plângând prin păduri. Vise în care îi sug penisul lui Artaud – e deschis la vârf ca o pungă cu bomboane şi sunt doar câteva picături de spermă, care sunt sărate. Vise cu ochii deschişi: septembrie cu tata.

În sfârşit i-am reproşat lui Henry că m-a reprimat la Avignon pentru că a fost rănit când mi-am reluat jurnalul. Înainte de scrisoarea lui iritată, îi scrisesem foarte tandru că îmi era dor de el. Septembrie cu tata, dar nu singuri. August, tipărind cartea lui Henry, hrănindu-l pe Henry, aprinzându-l. Iubindu-l, dar fără marea credinţă, satisfacţia supremă. Confruntare dezagreabilă cu Allendy. Ce minciuni să mai spun acum, ca să-mi maschez şi atenuez indiferenţa? Şi lui Artaud, ce minciuni?

Oameni plonjând în lac. Corpuri bronzate. Radiouri.

> *Scrisoarea lui Hugo către tata*[15]*:* Anaïs s-a întors de la Valescure, radioasă fiindcă şi-a regăsit tatăl – un tată nou, foarte tânăr care există pentru ea pentru prima dată în viaţa ei. Un tată nou-născut, dacă vreţi, dar în acelaşi timp tatăl din visurile ei. Întotdeauna a visat un tată de care să poată fi mândră, care să poată răspunde imediat la cele o mie şi una de întrebări pe care le pune în fiecare zi – întrebări la care numai cineva ca dumneavoastră, cineva care a trăit din plin şi care are un adevărat geniu al trăirii, ar putea răspunde. Mă simt ca şi cum aş fi căpătat şi eu un tată şi un frate în acelaşi timp, şi sunt fericit…

15. În limba franceză în original.

Lui. Le Roi Soleil.

În clipele de dragoste, fără ochelari şi cu părul lui lung despletit – mă speria să văd o femeie. O grecoaică. Ochii miopi erau mijiţi, ca ai unei femei când e pe punctul de a leşina de atâtea senzaţii. Această impresie bizară mă bântuia. Am închis ochii.

> *Henry scrie:* Suntem puşi în lume ca să fim o parte din ea, ca să fim hrăniţi şi să hrănim… Ceea ce provoacă mai mult prăpăd decât bine e dorinţa lawrenciană de a modifica oamenii. Este orbeşte egotistă şi nevrotică. Observ că dorinţa de a reforma omul îl îndepărtează, nu-l apropie de seamănul său. Duce la izolare. La preocuparea pentru sine. Când oboseşti foarte tare să încerci să ajuţi omul, te întorci la turmă şi atunci ajuţi cu adevărat – prin simpla ta prezenţă, pentru că atunci suma experienţelor, a suferinţelor, a autoanalizei şi a luptei sufleteşti îl maturizează pe individ şi el poate ajuta pentru că vorbeşte şi se mişcă dintr-o înţelepciune coaptă, conştientă – nu prin precepte, idei, formule. Mă gândesc că probabil rădăcina tuturor disensiunilor dintre „prieteni“ (un subiect atât de captivant pentru Lawrence şi Duhamel) este calitatea idealismului conţinut în ele.

Îmi plăceau toate astea, le-am aplaudat.

> *Henry adaugă:* E din nou ceva prea sacru, prea intim, prea izolat. Dragostea pură, prietenia pură – acestea sunt idealuri. Ele pot exista când şi când şi sunt frumoase. Dar nu pot fi ţeluri. Sunt fenomenale şi accidentale… Când [aceşti] doi oameni [în *Salavin* de Duhamel] formează un pact etern ei se înstrăinează de restul omenirii, ceea ce e un păcat… Bărbatul şi nevasta fac acelaşi lucru când se iubesc până ajung să se ucidă. Se secătuiesc unul pe celălalt. După o vreme se trezesc faţă în faţă, ca nişte carapace găunoase.

Hugo şi cu mine am făcut greşeala idealistului. Am simţit că găsisem ceva ideal şi ne-am izolat. Împotriva lumii. Singuri, noi doi, ani de zile. Şi a fost rău pentru noi. Eu, fiind cea lacomă, am început să pretind mai mult, să-l devorez pe Hugo. De când îl las singur şi sunt cu mai multă lume, suntem cu toţii mai fericiţi.

Îndată ce am găsit din nou ordine în sentimentele mele, am fost liniştită. Henry era situat ca dragoste omenească – iar *le Roi Soleil* ca una ideală, neomenească, rarefiată. L-am văzut iar pe Henry în momentele lui cele mai bune, cele mai tandre – toată căldura care compensează subtilitatea, toată acea maturizare care înlocuieşte înţelegerea.

Am reînceput să trăiesc. Nici măcar când pierdeam la cazino nu mă mai supăram. Şi senzaţia aceea, senzaţia aceea divină de eliberare de singura dragoste pe care nu voi putea conta niciodată, senzaţia de *siguranţă în multiplicitate*.

Într-o noapte [eu şi tata] am vorbit despre vieţile noastre – cum ştia că voi continua să am amanţi pentru că eram tânără şi pasională şi el nu se putea căsători cu mine – cum va înţelege şi cum asta nu ne va afecta dragostea; şi eu eram supărată pentru că ştiam că era adevărat. Şi îi dădeam aceeaşi libertate. Am acceptat de la început ideea carierei sale donjuaneşti – distingându-mă de alte femei, realizând situaţia mea unică. A spus: „Ce sfârşit minunat pentru cariera mea amoroasă, dacă m-aş putea devota ţie. Dacă m-aş fi căsătorit cu o femeie ca tine, care să fi avut totul, i-aş fi fost fidel“.

Îmi dau seama că nu mai cred în idealul fidelităţii. Este imatur. Mă aştept ca el să-şi continue viaţa, aşa cum eu mi-am continuat-o pe a mea.

Toată această dragoste incestuoasă este încă voalată, încă un vis. Vreau să o înţeleg, şi îmi scapă.

Sentimentul culpei, ar spune Allendy. Am nevoie de Rank; am nevoie de o minte mai puternică decât a lui Allendy. Vreau să vorbesc cu Rank. Despre artă, creaţie, incest. Vreau să fiu liberă de culpă. Vreau să mă confrunt cu un spirit mare şi să treier subiectul. Să-l sondez.

O descoperire uluitoare. Astrologia. Astrologia dezvăluie că Luna [tatei] este în Soarele meu, cea mai puternică atracţie între bărbat şi

femeie.

Când Hugo mi-a arătat asta, fatalismul a înecat ultimele urme de sentiment al culpei. Şi am simţit o teamă respectuoasă. Imensa frică oarbă a fost înlocuită de teamă respectuoasă. Mai puţin orbitoare. Încep să-mi privesc în faţă cu îndrăzneală dragostea incestuoasă.

Totul era prestabilit. Nu am făcut decât să mă supun destinului meu. Acest destin a plănuit o mare căsătorie ironică, o căsătorie imposibilă pe pământ. Nu înţelegeam întreaga semnificaţie a vorbelor tatei : „E o tragedie.“ Ce căsătorie extraordinară. *Beau à faire peur*. Sunt orbită. Am fost tot timpul orbită. Întoarcerea la Henry a însemnat umanul, familiarul, după o atmosferă rarefiată – visul – aer irespirabil.

Stări care împrăştie norii. Milă. Dragoste. Revolta din mine împotriva dragostei de mizerie a lui Henry. Îmi amintesc de câte ori am desfăcut picioarele întrebându-mă dacă îmi dădea sifilis. Resentimente împotriva iraţionalismelor lui. Îmi doresc să mă lupt cu el. Apoi remuşcări pentru dragostea mea faţă de tata – şi devotament.

Îşi spune că e un laş. A avut nevoie de curajul lui June ca să experimenteze, ca să trăiască. A avut nevoie de mine ca să gândească. Şi din cauza dependenţei lui, va fi întotdeauna un om umilit, care se răzbună prin literatură, aşa cum eu mă răzbun pentru sacrificiile mele, minciunile mele eroice, caritătile mele, compasiunile mele, indulgenţele mele, în acest document care e cel mai crud dintre toate.

Mi-ar displăcea un război cu Henry. M-ar ucide. Dar pe măsură ce îmi scade pasiunea, se trezeşte antagonismul. Credeam că puteam găsi viaţă, senzualitate numai în desfrâu, în lumea subterană, în pericol, în mizerie. Am acceptat lumea lui Henry pentru că Henry era atât de viu. Şi acum descopăr că am greşit. Că există bărbaţi senzuali care nu riscă sifilisul – că există senzuali curaţi! Tata! Şi detestam tot ce am acceptat de dragul lascivităţii lui Henry – tot ce am adoptat, credinţa mea naivă că trebuia să accept sifilisul, mizeria, odată cu senzualitatea pentru că lumea părea împărţită în bărbaţi puri: Allendy, Eduardo, Artaud — ori Henry. Iar Henry era singurul viu.

Plăteam tribut vieţii omeneşti. Acceptam orice viaţă, şi târfele, şi pericolul, pentru că iubeam. Iubeam din toate puterile, omeneşte. Nimic nu-mi provoca repulsie.

În nouă zile m-am schimbat.

De ce speram să schimb viaţa lui Henry, care e una mizerabilă? Nu am făcut nimic pentru el? Va fi, când îl voi părăsi, acelaşi ca atunci când l-am cunoscut? Încă mai predică moartea, distrugerea, focul, lepra şi sifilisul. Încă mai e contorsionat de furie, deformat de resentimente, congestionat de umilinţe; şi a primit tot ce-şi putea omeneşte dori un bărbat de la o femeie. Credinţă, pasiune, încurajare, apreciere, înţelegere, adoraţie, pace, siguranţă, armonie – nimic nu-l

poate vindeca.

Melancolia, monstruosul meu inamic. După cazino, după cafenea, în noaptea blândă, m-am întors şi mi-am scos rochia spumoasă. Şi am ştiut că mă întorsesem şi la meditaţiile mele – scăpând de ele doar câteva ore. Trebuie să fac să fie publicată cartea lui Henry. Trebuie să fac asta pentru el. Trebuie să-l las în siguranţă înainte de a-l abandona. Să-i dau putere.

> *Tatei*[16]*:* Vezi din horoscopul tău cât de multă dreptate aveam să te încoronez rege! Uneori revin la fraze sau cuvinte pe care le-ai rostit şi le analizez, mă gândesc la ele. O propoziţie de-a ta are vaste repercusiuni pentru mine; e plină de înţelesuri.

16. Această scrisoare şi toate scrisorile lui Anaïs Nin către tatăl ei care sunt citate în continuare sunt în limba franceză în original. Scrisorile lui către Anaïs Nin sunt tot în limba franceză în original.

Între timp i-am oferit lui Hugo o mare apropiere, şi câteva discuţii „teoretice“ – atât de profunde – în care îi vorbesc despre tot în afară de legăturile sexuale şi în care analizăm în ce privinţă fiecare dintre bărbaţi, a eşuat în a mă satisface! Totul atât de rece şi mental şi înţelept. Hugo crede că l-am îngrijit spiritual pe Henry. Gelozia lui însă e oarbă. Nu e gelos pe tata (cel mai mare rival al lui); crede că Henry moare (o, asta e aproape de adevăr, Henry moare după mine, moare, moare). Se teme de Artaud. Da, arunc fum în jur, cum zice Henry. Rezultatul este că Hugo e senin şi fericit cu porţia lui de dragoste – cu adevărat inalterabilă, o dragoste care curge pe acest jgheab al lui cu un soi de miraculoasă, pentru mine, fidelitate.

Este adevărat însă, după cum i-am spus lui Hugo, că până la urmă dragostea lui e singura în care cred, pe care mă sprijin. A tatei încă mă înspăimântă. Cere curaj. De aici secretul căsniciei mele: încredere – loialitate. Când îl iubeam pe John mă supuneam durerii – muream. Acum învăţ să parez.

Henry m-a făcut destul să sufăr. M-am săturat de suferinţă.

Ultima zi în Aix-les-Bains. Sănătate recuperată, victorii multe şi mărunte: un Adonis din Chamonix, prinţul Nicolae de România, un gigolo, doctorul de la solar, asistentul, chelneriţe peste tot, *les gar¢ons* din cafenele. Scăldată în daruri de Hugo ca să se revanşeze pentru inexpresivitatea trecută.

Predicţiile astrologice pentru lunile acestea: călătorii, muncă şi succese în dragoste. Tot anul 1933 bun, iar 1934 şi mai bun.

Sănătatea lui Hugo e mai bună ca oricând, ceea ce mă eliberează de o nelinişte constantă.

Şiretenie. Hugo m-a lăsat fără nici un ban la München pentru că îmi cumpărase biletul de tren, îi dăduse bacşiş hamalului şi îi trimisese o telegramă Nataşei ca să mă aştepte la gară – imediat ce s-a întors cu spatele i-am cerut funcţionarului telegrama ca să corectez o greşeală şi

am rescris-o, dar pentru Henry.

Rămasă singură în bucătăria lui Henry, privesc în jurul meu, ca şi cum aş vedea totul pentru ultima oară. Mă uit cu atenţie la caricatura desenată de Fred cu un cuplu care face dragoste pe o bancă în faţa *urinoir*-ului, pe care sunt lipite afişe cu *Maladies des voies urinaires* şi *Chocolat Meunier*. Privesc meniul inventat agăţat într-un cui: *bouchées à la reine, pâté de foie gras truffé, dinde aux champignons.* Mă uit la viaţa boemă, la Quatz Art Ball, la coşul înconjurat de un corset, la manifestul despre „Instinctivism“ – ca şi cum m-aş despărţi de ele. Privesc haina lui Henry care atârnă pe un scaun, văd forma umerilor şi coastelor lui şi îi simt trupul, fără durerea încordată, persistentă a geloziei sufocante. Mă despart nu de Henry, ci de imensa, incomensurabila durere a geloziei. Iau numai bucuriile pe care mi le dăruieşte. Alung toată fidelitatea, dependenţa întunecată, pasiunea care tortura, aşa că acum poate să pomenească de June sau de târfele lui fără să mă mai rănească.

Vreau să mă bucur de Henry.

M-am despărţit nu de trecut, ci de durerea trecută. Rămân numai umorul schiţelor de pe perete şi rutina profundă, curgătoare a unei iubiri potolite, fără pretenţii, fără iluzii, rutina în care alunec îndată ce-l văd pe Henry pe peronul gării, uitând de pretenţii, de exaltările critice care ucid bucuriile.

Henry e fericit. „Acum funcţionez din nou. Sunt ca o roată uriaşă care nu se poate învârti până nu vii tu cu dispozitivul tău foarte mic, foarte fin. O atingere uşoară, uşoară, şi mă porneşti. Trebuie să recunosc că, la fel ca Lawrence, nu pot să fac nimic fără o femeie care să mă susţină“.

Şi ironia în toate astea e că a fost miraculos de fidel.

Ca să te bucuri, să te bucuri şi să iubeşti, nu trebuie să fii critic. Trebuie să închizi ochii la toate binecuvântatele imperfecţiuni omeneşti.

> *Către tata:* Mi-a venit să plâng când am deschis scrisoarea pe care am primit-o de la tine în Aix-les-Bains pe când îmi făceam bagajele. Gândul acela, de a-mi scrie în vederea plecării mele, a fost atât de delicat, atât de incredibil de subtil. E ceva ce eu am făcut pentru alţii şi am visat pentru mine, dar alţii iubesc în chip atât de diferit. Trebuie să ştii cum să iubeşti, cum să fii atent în dragoste, după cum bine ştii. Nu pot să-ţi spun cât de mişcată sunt de ceea ce reprezintă gestul tău, de acest amănunt atât de semnificativ. În momentul acela, când a sosit scrisoarea ta, mi s-a părut că eram deodată recompensată pentru toată arta şi ingeniozitatea pe care le-am investit în dragoste de-a lungul vieţii. E plăcut să primeşti, e plăcut să primeşti ceva care vine cu atâta subtilitate, atâta tandreţe, cu o grijă care te învăluie atât de măiestrit, o calitate numai a ta. Te sărut astăzi cu recunoştinţă că exişti, mulţumind nu zeului, ci ţie, ţie însuţi, pentru marele tău efort creativ.

Seara. A păşi în casă înseamnă a intra în zori, în culorile zorilor, în nuanţele răsăritului, în muzică, în parfum, în chintesenţa exotismului,

într-un pântece dulce, într-un palanchin de bumbac, în blană, mătase, în armonie.

Stăteam în prag şi mă bucuram de miracol. Am uitat că eu făcusem casa. Eram fermecată, ca de creaţia altcuiva. O dezmierdare de culoare şi texturi, un hamac.

Bucuria şi energia mea străluceau. Am început să poruncesc în regat, să organizez, să administrez, să ţes în jurul meu reţeaua strânsă a activităţii. Îmi risipeam forţele. Înotam printr-o Mare a Sargaselor de hârtii. Telefonul vibra. Fire multiple. Expansiune. Un corp atât de puternic, fosforescenţă a minţii şi a corpului.

Hârtii. Muncă. Angajamente. Scrisori. Îmi plac toate astea. Îmi place să trăiesc, să mă mişc. Intoxicaţie. Sunt intoxicată. Mâine, copista şi Allendy. Joi, Artaud. Vineri, Henry. Minciuni benigne spuse tuturor. Lui Henry pentru a-i atenua gelozia faţă de tata. Fiecăruia îi dau iluzia că este cel ales. Dacă toate scrisorile mele ar fi adunate laolaltă ar revela contradicţii surprinzătoare. Chiar îi spun lui Henry: „Vorbesc mult despre tata, dar el nu înseamnă pentru mine la fel de mult cât însemni tu“. Pentru că îmi imaginez că oamenii au nevoie de aceste minciuni, *mensonges vitaux!* Adevărul este blestemat şi neroditor. Îi spun lui Allendy: „Tocmai am sosit. Când pot să te văd?“ Ca şi cum el ar fi primul pe care l-am sunat, şi eu deja m-am culcat cu Henry.

Umor. Când tata îmi spune minciuni benigne precum „E prima dată când mi-am dorit să am mulţi bani“ (ca să fie cu mine, să-mi facă daruri), detectez nesinceritatea. Tata şi-a dorit bani de o mie de ori, ca şi mine. Cu alte ocazii o fi scris la fel şi altor femei. Şi zâmbesc. Cathartic. Toate tămâierile pe care le-am îndreptat către alţii îmi sunt aruncate înapoi în faţă. Toate trucurile şi minciunile mele îmi sunt acum oferite mie – ca şi cum nu le-aş putea detecta. În timp ce îmi scrie, Delia sau vreo altă femeie stă probabil la nici un metru de el. Aproape că-i simt parfumul. Trădare, ah, trădarea iluziei. Să creezi iluzie şi deziluzie. Cine va smulge adevărul de la alţii? Şi noi trebuie să ne minţim? Nu vreau asta. Voi spune prima adevărul. Tot. Călătoria mea, minciunile mele, Henry. Atunci el va surâde şi îmi va spune povestea sa. Tată, scuteşte-mă de minciunile pe care trebuie să le spunem celor mai slabi decât noi, acea deformaţie a firii noastre de a crea o iluzie pentru ceilalţi. Hai să fim curajoşi – tu ai fost primul care mi-a cerut asta. Hai să nu lăsăm gelozia să pătrundă în dragostea noastră!

Acest jurnal dovedeşte o dorinţă uriaşă, atotcuprinzătoare de adevăr, căci pentru a-l scrie risc să distrug toate edificiile iluziilor mele, toate darurile pe care le-am făcut, tot ce am creat, viaţa lui Hugo, viaţa lui Henry; pe toţi aceia pe care i-am salvat de adevăr, pe toţi îi distrug aici!

2 august 1933

A început munca. Miss Green copiază manuscrisul despre June, altfel aş fi ca un câine care încearcă să-şi prindă coada. Lucrez la naraţiune.

Voi nota aici temele pe care vreau să le abordez, să le repet. Ca tema teatrului chinezesc şi vederea iluziei din culise. Să compar cu procesul psihanalizei. Să trec în culise dincolo de iluzie. Şi de efectul ei asupra mea.

Să scot în evidenţă asemănările dintre amanţii mei şi tata. Continuitatea imaginii tatei în ciuda aparentelor neclarităţi.

Morala jurnalului? De ce are nevoie lumea – de iluzia pe care am dăruit-o în viaţă sau de adevărul pe care l-am dăruit în scris?

Când povesteam despre visul meu de a satisface visurile oamenilor – de a satisface foamea de iluzie – nu ştiam oare că asta era cea mai dureroasă şi cea mai insaţiabilă foame? Ce mă împinge să ofer acum veridicitate în locul iluziei?

Scenă cu Artaud:

— Înainte să spui ceva trebuie să-ţi mărturisesc că am simţit din scrisoarea ta că încetaseşi să mă iubeşti – sau, mai degrabă, că nu mă iubiseşi niciodată – că o altă dragoste a pus stăpânire pe tine. Da, ştiu. Presupun că e tatăl tău. Aşa că toate îndoielile mele cu privire la tine erau îndreptăţite. Sentimentele tale sunt instabile, schimbătoare. Şi dragostea asta a ta, trebuie să-ţi spun, este abominabilă.

Un Artaud veninos, amar, cu gura urâtă, crispată, tot numai furie şi ranchiună. Respingător. Îl primisem cu tristeţe. A spus că observase această tristeţe, dar nu l-a mişcat. Şi câteva clipe mai târziu m-a înfuriat şi m-a făcut nemiloasă. Eram acuzată de cruzime când de fapt eram sinceră. Mila mea a dispărut complet. L-am privit cu răceală şi l-am studiat. Doamne, ăsta-i bărbatul pe care l-am sărutat, ăsta-i bărbatul care aştepta de la mine dragoste exclusivă. Urlând de amărăciune.

— Tu dai tuturor iluzia de iubire maximă. Mai mult, nu cred că sunt singurul pe care l-ai înşelat. Simt nu numai că-ţi iubeşti tatăl cu o pasiune revoltătoare, ci şi că sunt mai mulţi bărbaţi în viaţa ta, chiar şi acum. Simt că e ceva cu Allendy, şi cu încă un bărbat – şi crede-mă, n-am auzit nici o bârfă…

Atâta intuiţie, atâta clarviziune, încât nu am negat nimic, dar la cuvântul *abominabilă* i-am spus mânioasă:

— Nu, e dragostea cea mai pură. Şi dacă nu crezi în puritatea mea, atunci nu mă cunoşti.

— Nu, nu te cunosc. Cred în impuritatea ta absolută.

Un verdict teribil se contura în mine în timp ce vorbea. Îmi

displăceau meschinăria şi rigiditatea lui. Mă gândeam cât de diferit ar fi privit Henry toate astea. La fel şi Hugo. Mă gândeam cât de minunat de delicat fusese Allendy – îmi displăceau sentinţele medievale ale lui Artaud, lipsa lui de imaginaţie. Ca un Savonarola, cu zeii, eternităţile şi impurităţile lui. Îmi părea bine că nu mă putea înduioşa. Adevărata cruzime abia începea în dispreţul pe care-l simţeam. A încercat să mă rănească, să se răzbune, dar într-un fel atât de meschin. Ca o femeie. Şi ca un copil. Ce deziluzie. Nu putea să-mi fie milă de el – da – era sincer şi aştepta totul – îl făcusem să cadă de la aşa o înălţime. Dar nu mă puteam abţine să nu simt că acţiona ca o amantă vulgară, gălăgioasă, cu un revolver în mână. Nu era nimic frumos în durerea lui.

Şi Allendy ştia. Şi nu am negat nimic. Se pare că îmi făcea plăcere să-mi mărturisesc dragostea, dar numai Allendy ştia de împlinirea ei fizică, pentru că aveam nevoie de un confesor. Vechea mea dependenţă a revenit. Era atât de plin de compasiune, atât de nobil şi de generos. Aveam încredere în el. Este loial şi discret.

Ceea ce mă mira era hotărârea cu care am refuzat alte *rendez-vous*-uri cu Allendy şi hotărârea cu care am acţionat în legătură cu Artaud, când înainte nu fusesem în stare niciodată să spun nu. Ca şi când dragostea mea pentru tata îmi dăduse curajul de a mă exprima fără nici o teamă. Nimeni altul nu va trebui să sufere pentru ceea ce Artaud numeşte „oscilaţiile mele tenebroase“. Oricum, gata cu scuzele, gata cu justificările. Dacă sunt perversă, monstruoasă în ochii unora, *tant pis*. Nu mă interesează decât propria mea judecată. Sunt ceea ce sunt.

Artaud – ce s-a întâmplat cu Artaud e că s-a arătat lamentabil, meschin. M-am săturat foarte tare de bărbaţii care inspiră milă. Tata nu inspiră milă. El se apără atât de bine; el e curajos, nobil.

Şi acum, că Artaud şi-a rostit anatema (furia unui călugăr castrat) şi m-a declarat o fiinţă periculoasă, malefică – acum ce urmează?

M-a acuzat că trăiesc „literar“, că trăiesc romantic. De ce să nu trăiesc literar – de ce nu, dacă e mai bine decât în realitate?

Când devii mai puternic, devii mai rău. Cel slab e cel care suferă. Mă tem că mi-a făcut o oarecare plăcere să-l torturez pe Artaud. Am fost ironică şi am ripostat. Nu am permis să fiu acuzată.

5 august 1933

Vorbesc cu Henry despre minciunile mele. Şi ţin acest discurs care îmi clocotea în minte de câteva zile: „Nu am de gând să mai mint. Nimeni nu a fost recunoscător pentru minciunile mele. Acum vor şti adevărul. Şi crezi că lui Hugo o să-i placă ce am scris despre el mai mult decât ce i-am spus sau am sugerat prin eschivările mele? Crezi că

Eduardo preferă să ştie ce cred despre el şi nu ce i-am spus? N-am putut spune niciodată nimănui «nu te iubesc». Greşeala pe care am făcut-o a fost că am cuprins prea mult. Nu am putut să hrănesc cinci focuri. A trebuit să-i dezamăgesc pe unii – şi ei mă urăsc pentru asta. Mi-am supraestimat forţa. Când am spus o minciună a fost *un mensonge vital*, o minciună care dădea viaţă“.

În acest moment, eu şi Henry stăteam din nou faţă în faţă ca pe vremuri, într-o minunată complementaritate. Întreaga zi fusese una de reîntregire. Mai întâi, îl aşteptasem cu entuziasm şi am mers pe jos până la gară ca să-l întâmpin. Iar el a spus: „Aveam o presimţire că o să faci asta“. Şi m-a luat de braţ şi ne-am plimbat în soare. Şi apoi, în casă, am fost amândoi plini de dorinţă şi fericiţi şi apropiaţi, pe canapea. Henry atât de înflăcărat, atât de pasional. În grădină mi-a spus:

— Am fost atât de binedispus. Încă de când te-ai întors. Îndată ce te întorci totul merge bine.

— Şi la mine e la fel.

Eram atât de fericită că ne recăpătaserăm armonia, stimulanta noastră interacţiune.

Tata şi Henry aflaţi acum într-un minunat echilibru, precum eterna dualitate a propriei mele fiinţe. Unul, absolutul ideal, non-uman; celălalt, umanul.

Şi e la fel de adevărat că încrederea lui Henry în mine, dragostea lui Henry, mi-a dat viaţă şi inspiraţie, toată puterea şi toate bucuriile, când nu aveam nimic altceva decât siguranţa blândă a căsniciei mele.

În seara asta dragostea mea pentru Henry este atât de adânc înrădăcinată încât nu e nevoie de dislocare – numai de expansiune. Există în mine o asemenea fântână – inepuizabilă – deschisă pentru iubiri ideale şi umane, *un foyer immense*. Mi se pare că atunci când l-am iubit pe Artaud câteva zile l-am iubit mai bine – vreau să spun cu mai mult talent – decât pot reuşi alte femei într-o viaţă întreagă. I-am dăruit un moment măreţ, chiar dacă a fost un miraj. Şi Allendy – pentru câteva luni, o percepţie, o grijă şi o căldură neobişnuite. Amândoi au cunoscut ceva ce nu vor mai trăi niciodată. Îmi condensez darurile, suplinind durata!

O laşitate. Simt dispreţ faţă de mine însămi când încerc să-mi justific schimbările de sentimente scoţând în evidenţă defectele sau neajunsurile altora, ca să mă scuz. Laşă. Laşă.

Henry a spus ceva foarte înţelept astăzi: „În loc să accentuezi idealismul sau nevoia de iluzie a altora, de ce nu-i ajuţi prin a nu-i amăgi, ci a-i învăţa să se aştepte la mai puţin?“

7 august 1933

Totul cu Henry e la fel ca înainte. Nici o modificare în pasiunea noastră sau în discuţiile noastre. Vine să mă ajute – sau cu intenţia de a mă ajuta. Apoi recunoaşte că ar prefera să n-o facă – şi râdem amândoi de egoismul lui franc. Preferă să stea şi să copieze un pasaj din scrisoarea tatei despre Lawrence pentru că asta are legătură cu munca lui. Îl interesează. Râd pentru că atunci când un bărbat este atât de sincer nu poţi decât să râzi.

E aşa un acord, e aşa o bucurie între noi încât Henry se gândeşte din nou la inseparabilitatea noastră. Şi m-a chestionat – din nou. Aş vrea, dacă aş putea, aş vrea să trăiesc cu el? Îi place să mă audă spunând da. Râde cu o bucurie isterică.

Scrisoare către tata: Aş vrea sfatul tău, părerea ta în ce priveşte jurnalul meu. Am nevoie de judecata ta, dar pentru a o obţine ar trebui să-ţi arăt nişte pagini recente. În ultima vreme îmi vine să renunţ la scris. Mi se pare deodată şocant să expui sentimente pe care le-ai avut, chiar dacă acele sentimente sunt foarte îndepărtate, chiar dacă au pierit. Sacrilegiu. Tânjesc să devin o femeie simplă a cărei viaţă secretă este secretă până şi pentru ea însăşi.

E curios – întreaga mea viaţă a fost trăită sub o mare influenţă – a ta. Acum e ca şi când aş vrea să o iau de la capăt. Am început cu o nouă francheţe – poate pentru că văd mai limpede direcţia în care vreau să merg. Totuşi e ciudat – tu îmi vorbeai despre a construi, de parcă ai fi fost conştient de construcţia pe care eram pe cale s-o întreprind. Nu am vorbit despre viitor, numai despre trecut – totuşi asta a provocat în mine o reînnoire.

Ceea ce se întâmplă este că scrierilor mele, în afară de jurnal, le lipseşte autenticitatea jurnalului. O pagină din jurnal este mai emoţionantă decât paginile mele de creaţie artistică. Aşa că din când în când îmi vine să-l public – anonim – aşa cum e, extrem de uman, simplu şi direct, ca un efort supraomenesc de a echilibra minciunile din basmele pe care credeam că ar trebui să le ofer lumii. N-a fost bine că am crescut cu basme. Am încercat să le fac să se împlinească pentru alţii, şi asta-i periculos. Îţi pierzi sufletul.

8 august 1933

Bradley este un critic zelos, un gânditor foarte onest, curajos, loial. El a „tăbărât“ de-a binelea asupra operei mele – ca să ajute, să aprindă, să constrângă, să pretindă. Mă stimulează şi mă interesează. Vede limpede şi pragmatic. Stăm de vorbă şi uităm de timp. Mă ajută să mă clarific şi îmi place să-i fac confidenţe. Discuţia cu el m-a ajutat să-mi dau seama de asta: am ajuns la capătul unui ciclu. Viaţa mea, care a început cu pasiunea pentru tata, sfârşeşte cu aceeaşi pasiune. Şi *sfârşeşte*. Ciclul trăirii s-a încheiat. Acum intru pe un tărâm al păcii şi al muncii (exact ca Henry).

De când m-am întors am fost obsedată de munca mea. M-am consumat. Capul îmi e cât o baniţă.

Ceva este artistic încheiat – cel puţin tema vieţii mele, romanul vieţii mele. Restul este finisare, lustruire şi lăcuire.

Am fost sinceră cu Bradley şi el a înţeles de minune ce i-am spus despre minciunile mele.

Acum, a spus el, cercul extins al inventării vieţii mele, viaţa mea, se

intersectează cu cercul muncii mele, şi ele vor fuziona într-unul singur. Acum voi trăi aşa cum scriu în jurnal şi voi scrie aşa cum trăiesc. Am terminat cu anumite iluzii, anumite minciuni. Acum sunt o artistă, după cum îi spun lui Henry, aplecată asupra muncii pentru că sunt liniştită. Când eşti liniştit, scrii. Marea mea temă a ajuns la o încheiere sau la încheierea unui ciclu.

În timp ce îi scriu o scrisoare lui Henry ca să compensez nestatornicia editorului său, îmi telefonează, fără a avea ceva să-mi spună. Aşa, pur şi simplu. Se gândea la mine. Când vin? Da, el lucrează.

În timp ce mă îmbrac îmi amintesc ceva despre care n-am scris niciodată: tema geloziei. Când Henry spune: „Luni seara am fost la Lowenfels şi au mai fost câteva persoane“, pentru o clipă îmi stă inima în loc. Aştept. Îmi imaginez că o să spună: „Printre ele era o femeie – o femeie superbă. Semăna un pic cu June“. Momentul de suspans e acut, îmi taie respiraţia. Când îşi termină fraza, „am vorbit cu e.e. cummings“, e ca şi când mi s-ar dezlega un nod din jurul gâtului. Când îl găsesc citind poezia lui Lowenfels mă doare – în ciuda mea însămi. Când îl aud citând opinia lui Lowenfels despre scrierile lui, atât de nepotrivită – şi totuşi Henry e fericit.

De asta caut pe feţele altor oameni semnele acestei gelozii. Pe faţa lui Allendy – un tremur al vocii – cel mai mic semn de nemulţumire – şi devin precaută. Fac o paranteză. Această precauţie îmi distruge sinceritatea. Allendy îmi spune: „Sunt liber joi. Hai să ieşim împreună – măcar să bem un ceai, dacă altceva nu vrei“. Şi joi venea Artaud. Ştiu ce-ar simţi Allendy dacă ar afla asta – aşa că mint. Şi o minciună dă naştere altei minciuni.

Astăzi mi-am purtat starea de sinceritate la Allendy. Şi i-am spus ce-i făcusem lui Artaud şi de ce. Cum a început cu mila. Cum nu se punea problema dragostei. E prea nobil ca să fie chinuit de bănuieli cu privire la Artaud. Nu vreau să fie indus în eroare. Aşa că-i spun. Vreau ca lucrurile să fie clare şi solide. Doare mai puţin? Îl studiez. Înainte eram evazivă, indirectă; acum mă dezvălui. Ce se întâmplă? Allendy e incomodat, dar şi uşurat. Are ceva de care să se lege. Îmi dezvăluie spiritul montparnassian al lui Artaud, cum i-a arătat el plin de mândrie lui Allendy prima scrisoare pe care i-am scris-o, vorbind cu cinism despre tonul ei cald. Allendy, Allendy, care nu e poet, a fost cel care a spus: „Tu interpretezi lucrurile prea grosolan“. Artaud şi lumea lui abstractă, subtilă! În viaţa de zi cu zi un puritan, un provincial, un montparnassian. *Une vieille fille.* Şi astfel scena cu Artaud devine mai clară. El, atât de literal, chiar şi în ziua aceea, în grădină, şi luându-mi compasiunea drept dragoste. Eu, atât de idealistă. Ridicol!

Aici credinţa mea a luat-o razna. Şi asta mă sperie, pentru că încă

nu joc lucid. Dar am crezut că voi şti întotdeauna. Crezând în Artaud încă mai credeam în *literatură*. Încă mai cred că spiritul care urmăreşte anumite fraze nu poate gândi altfel în viaţă.

Sunt, din acest punct de vedere, uluitor de sinceră.

> *Către tata* (ca răspuns la scrisoarea în care mă ruga să vin la el la Evaux): Ce vreau? Să te văd cât mai curând posibil – să fiu din nou cu tine. Aseară mă întrebam cum o să pot aştepta până în octombrie. Şi deşi ţi-aş putea scrie acum, în secret, păstrez totul pentru momentele vii. Noi avem nevoie de viaţă, nu de scrisori. Nu mai gândesc. Simt. Te simt apropiindu-te, uman şi viu. Aştept să retrăiesc clipele de la Valescure, să-ţi simt din nou dulceaţa şi forţa, temerile şi bucuriile intense, aştept să înlătur totul, să las totul să se topească în îmbrăţişarea ta, în încredere, în căldură, în contopirea vie.

Acum câteva seri, am cinat cu Henry la Clichy. Vin, cărţi, muzică. Henry a spus:

— Am atâtea lucruri în camera asta – aş putea trăi aici.

Am răspuns:

— Pentru asta e o casă – să ţinem toate lucrurile preţioase de care avem nevoie – nimic altceva.

— Pentru mine n-a fost niciodată asta. Ştii, Anaïs, am fost în multe case – dar n-am văzut niciodată una ca a ta. Nici una nu mi-a dat aceeaşi senzaţie. Tu ştii ce-i ăla un cămin.

Când i-am spus lui Henry că s-ar putea să plec o săptămână, a fost rănit.

— E prea mult, prea mult, a spus. Ar trebui să mă întrebi dacă te las.

— Henry, reţine-mă, reţine-mă. Da. Cere-mi să rămân.

Îi simţeam dragostea, delicateţea ei. Mă rănea.

Dar i-am scris tatei că voi veni.

Nu mă torturez cu întrebări. Cedez curgerii veşnic duble.

Îi spun lui Hugo că am senzaţia ciudată că dragostea tatei e în parte ca dragostea narcisistă a artistului care vrea să-şi supravieţuiască lui însuşi. A pus geniu în viaţa lui şi singurul său eşec a fost că n-a reuşit să lase o expresie a vieţii lui, şi eu, omul de litere, sunt cea care îl va face să supravieţuiască.

„Şi eu am aceeaşi senzaţie“, a spus Hugo, „că voi trăi prin tine.“

Mi se pare că îmi scapă atât de mult din ceea ce e demn de dragostea pe care o dăruiesc prin scris. Astăzi mi l-am amintit pe tata stând în gară când plecam de la Valescure. Stătea în soare, la început neglijent, cu cămaşa albă descheiată la gât, cu picioarele depărtate, balansându-şi braţele. Visător. Distant. În altă lume. Departe de viaţă, aşa cum fac eu când viaţa e prea acută, aspirând, inspirând în mod tainic, misterios, ceea ce va înflori abia mai târziu, ca o floare japoneză de hârtie în apă, deschizându-se încet, singură, mai târziu.

Mă întreb dacă dorinţa mea de a păstra nu se datorează unei îndoieli a memoriei mele. Merg mai departe. Uit.

Ca adnotările lui Proust, o dovadă a proastei memorii.

Nu. Îmi amintesc în amănunt anumite lucruri care mă chinuie până când le aştern pe hârtie. După ce scriu despre ceva nu mă mai tem că-l pierd. E o dragoste nebunească de viaţă, de viaţă omenească.

Mă doare să-mi amintesc, în mijlocul unei zile, acea după-amiază caldă în camera mea când Henry stătea întins pe canapea în timp ce eu mă îmbrăcam şi mă parfumam pentru o cină. Textura acelei zile, culorile, temperatura. Le am pe toate în jurnal. Dar de foarte multe ori m-am întrebat cu un acces de panică: Îl am? Va dispărea? Se va face fărâme, se va întuneca? Îl voi căuta în jurnal şi nu voi găsi decât cuvinte palide – cuvinte fără sens? Şi totul e o durere acută. Esenţa, esenţa umană, evaporându-se întotdeauna. Nu pot suporta trecerea orelor.

Henry spunând: „Noi avem tot ce a scris Lawrence despre căsnicie; între noi există acel echilibru fin…“ Da. Aer. Spaţiu. Mişcare. Născute din înţelepciune. Suntem bătrâni, el după June şi eu după Hugo. June şi Henry vrând să se devoreze, să se ţină prizonieri unul pe altul. Eu şi Hugo inseparabili. Hugo spunând aseară: „Aş vrea să te mănânc, ca să fiu sigur de tine“. Ãsta e singurul mod de a fi sigur de mine.

18 august 1933

Funcţionez ca o orchestră – toate instrumentele deodată. Tobele sunt telegramele de la tata. Tata bolnav din nou şi implorându-mă să vin imediat, aşa că trebuie să-mi întorc toată viaţa cu fundul în sus şi să dau fuga la el. Tata. Tata. Greutatea din inima mea, din sângele meu. Hugo protestând slab, melancolic. Părăsesc frumuseţea Anei Maria, pe Henry într-o dispoziţie luminoasă, inspirată, orbit de realitate, atât de învăluit în propriile-i viziuni. Allendy, drăgăstos şi profesionist, repetând mecanic toate clişeele psihanalitice, pe un ton monoton: sentimentul de culpabilitate, ura faţă de mama. Aproape că adorm. Formulele şi analiza şi-au pierdut realitatea. Trăiesc prea rapid; fructele cad, sunt prea grele pentru copaci. Privesc cerul din maşină, întorcându-mă acasă cu Hugo, un cer brăzdat de nori stratificaţi orizontal, şi mă uit prin el la infinita eliberare a sentimentelor şi expansiunii mele.

Am o discuţie capricioasă cu Eduardo în care îi promit să-l ţin supus pe Marte, să stau într-un balansoar făcându-mi vânt cu evantaiul ca o creolă, aşteptându-l pe el să acţioneze, să scrie, să trăiască. Şi în faţa noii mele sinceităţi el recunoaşte că e obosit de propria lui sinceritate şi vrea să abordeze o carieră de minciuni. Pare să-i placă sinceritatea mea. Suflă un vânt puternic, neînfricat. Spun cu mândrie: „Eu şi tata suntem amanţi…“

Dau pe dinafară. Vorbesc prea mult. Vreau să lucrez. Îmi place confuzia din capul meu pentru că un vârtej de sentimente îmi încâlceşte mintea şi îi distruge controlul. Vreau să trăiesc conform sentimentelor mele. Artistic şi uman, ele sunt de o calitate mai bună decât psihanaliza mea.

Nu comentaţi. Psihanaliza înseamnă moarte.

Copiindu-mi jurnalul pentru Bradley, mi-am dat seama că *sentimentele* mele sunt cele mai inteligente. Când mă revărs sunt cea mai înţeleaptă. Când meditez, analizez, nu sunt la fel de bună ca Gide sau Proust. După cum spunea Fraenkel, „toţi putem gândi. Dar ceea ce contează este unicitatea acestor idei. Tu, Henry, nu ai un fel unic, individual de a gândi – de a simţi".

Ochii îmi sunt închişi. Ochii din capul meu plin de voinţă, rece, mental.

Să simţi şi să te laşi în voia sentimentelor, fără a distruge înrourarea de evenimente prin disecţie. Roua. Noaptea. Umezeala lucrurilor şi a fiinţelor omeneşti.

Şi mă gândesc la inconştienţa lui Henry. De câte ori mi-am dorit cu tristeţe să fie conştient – o oră minunată părea să treacă pe lângă el, impresionându-i numai simţurile… şi părea neconştient. Nu întindea mâna s-o apuce. Adeseori aşteptam în taină scrisoarea care să analizeze ora aceea, s-o capteze… Aşteptam a doua degustare, care nu mai venea niciodată. Întotdeauna făceam a doua degustare singură. Recompuneam discuţia, ora, regăseam culorile, mirosurile, mă agăţam de ele.

25 august 1933

Sărut în camera mea de la Valescure. Tata culege un scarabeu de pe drum ca să nu-l calce cineva. Vorbeşte despre eşecuri, despre muzică, dintr-o perspectivă filozofică. Renunţă la obiceiurile sale în timpul călătoriei. Nonşalanţă şi toleranţă. St. Canna şi căldură. *Mirarea* lui în faţa a tot ce se întâmplă e la fel ca a mea.

Îl iubesc în fiecare noapte din alte motive. Spiritul său. Invenţiile fantastice. Tristeţea pentru descrierile nedrepte pe care i le făcuse mama. Scrupulozitatea morbidă în privinţa banilor. Felul în care îmi pregăteşte baia în Alès.

Cât mă speriau rezerva şi simţul lui critic. Mă făceau să mă simt stânjenită. Latura veselă. Glume la nesfârşit. Mă întreabă dacă m-am culcat cu Henry. Prima mea minciună. Nu. Nu, a treia. Coatele pe masă. Merge cu capul plecat. Îi place să exprime sentimente, complimente, numai în scris. Dar acum ştiu că atunci când spune „*C'est bien*", e perfect.

Părerea lui despre Henry, pe care şi-a făcut-o din discuţiile noastre,

deşi eu nu l-am criticat niciodată pe Henry: „Henry e un neputincios care trăieşte de pe urma virilităţii tale“.

Asta mi-a provocat un mare şoc.

Sănătate mentală, sănătate, strigă el. Şi mă vrea sănătoasă, puternică, având amanţi de calibrul meu.

Disperarea mea când îl părăsesc. Tristeţea lui în noaptea dinainte. Ochii lui visători. Potenţa. Cuvintele lui despre Maruca imitând vorbirea noastră ca de copii. „*Suis facée. Meddé.*“ (Eu obosit. Ajută-mă.) Cum ziceam eu când eram mică.

Spune că n-ar supravieţui demascării legăturii noastre fizice. Asta ar ucide-o pe Maruca. Suntem destul de bătrâni ca să ne amintim totul. Nu e nevoie să scriem. Eu ştiu însă că nu e adevărat. Când citesc în urmă, în jurnal, am multe surprize. Fidelitatea faţă de nuanţele de continuitate şi progresare se obţine numai prin notarea zilnică. O simt imperativă. E un fel de trădare supremă. Pentru că tata mă implorase să nu scriu. Fidelitatea faţă de jurnal pare să mă oblige de fiecare dată să scriu în ciuda slabelor reproşuri ale lui Eduardo, neliniştii lui Hugo, temerilor lui Henry, rugăminţilor lui Joaquin şi, în sfârşit, promisiunii pe care i-am făcut-o tatei.

Louveciennes. Seara. Sunt tristă, tristă, tristă. Nu pot suporta să-l părăsesc. Sunt obsedată de el – numai de el. Nu vreau nimic altceva, pe nimeni altcineva.

Nu l-am iubit destul. A venit asupra mea ca un mare mister. Am fost orbită… copleşită de veneraţie.

30 august 1933

Vine Henry, şi continuitatea dragostei noastre rămâne în mod misterios neîntreruptă. Curge ca un râu, instinctiv. În mintea mea mă pot despărţi de Henry, de acel Henry pe care-l văd ceilalţi. Nu mă pot despărţi de acel Henry a cărui voce din grădină îmi răscoleşte măruntaiele.

Când a plecat el, mi-am adus aminte de cuvintele tatei: „Ar trebui să fim doar tu şi eu. Nimeni altcineva. Concentraţie. Fără Henrici“.

„Ce-ţi poţi dori mai mult“, a spus tata, „decât un soţ bine crescut şi un amant înfocat?“

Nimeni nu-l cunoaşte pe acel Henry care vorbeşte cu mine pe cât de înţelept pe atât de inegal, vorbind cu ceilalţi aiurea, ca şi când clima şi temperatura credinţei mele fac să înflorească în el toate lucrurile bune. Mă uit la el, şi e întreg, cu glasul operei lui, tonul propriei sale siguranţe, al certitudinilor sale. E palid şi senin, totuşi înflăcărat, concentrat.

Mă uit la el în faţa lui Fraenkel, şi e roşu, agitat, se bâlbâie, pare dispersat, pierdut. Pare că se clatină, e confuz. Da, pierdut. E în cea

mai bună formă în faţa muncii sale şi în faţa mea. Lowenfels e nevoit să-i spună: „Taci. Ştii că nu asta vrei să spui“.

Scrisoare către tata: N-am putut să-ţi scriu aseară. Mă gândesc întruna la tine. Mă trezesc învăluită în vise despre tine. Cu poza ta lângă mine, lucrez numai pe jumătate concentrată. Tot, tot restul a dispărut. Munca mea e pentru tine. Aş vrea să fie mai frumoasă. Jurnalul meu e pentru tine. Pentru tine vreau să fac, şi voi face, eforturi reînnoite – orice ţi-ar putea aduce bucurie. Uneori simt că absolutul pe care mi-l oferi mă umple până peste margini, că dau pur şi simplu pe dinafară. De aceea n-ar trebui să fii surprins că te iubesc în fiecare ceas al zilei – nu orbeşte, pentru că tu eşti frumos şi eşti tu însuţi în fiecare clipă, mereu, chiar şi în momentele care te fac să te simţi stânjenit. Nu ştii încă ce înseamnă să fii iubit pentru tot ce eşti, pentru acel *tu* misterios care apare când crezi că eşti mai puţin frumos, mai puţin adorabil? Cu un infinit şi curajos efort ai adus toate acele minunate îmbunătăţiri fiinţei tale; dar dacă astăzi ai fi despuiat de ele, ca de un veşmânt de brocart, ar rămâne chintesenţa eului tău care este axa, vatra ce produce atâtea aspiraţii, atâtea creaţii. Fiinţa ta incandescentă aşa cum o văd eu, marea, marea mea dragoste. Aşa că mă pot gândi la tine în clipa când vii cu răsuflarea tăiată, când te simţi cel mai tare înfrânt – şi când eşti cel mai puţin înfrânt! Aş vrea ca scrisoarea mea să-ţi parvină în acea clipă, pentru că eterna ta preocupare pentru visele celorlalţi te deosebeşte de alţi bărbaţi. Totuşi nu eşti conştient de visele pe care le creezi tu, şi de aceea vreau să ţi le dezvălui. Nu ştii că tu arăţi cum să treci prin momentele cele mai descurajante în viaţă cu o rară noblеţe şi fermitate. Altcineva ar fi deformat, sau cel puţin imaginea lui ar fi deformată, de evenimentele exterioare. Imaginea ta nu e niciodată. Tu transformi totul, fie boală, fie oboseală; tu îmbraci totul într-o nouă culoare, mereu o nouă frumuseţe.

Ai spus: „Când o să te gândeşti la mine o să-ţi aminteşti de asta cu regret“. Şi în seara aceasta mă gândesc că aş da orice ca să fiu lângă tine în fiecare clipă a vieţii tale, pentru că toate sunt frumoase. Şi cât de minunat este să-l poţi admira pe cel pe care îl iubeşti! În plină lumină a zilei, cu totală luciditate. Aşa cum priveşti soarele. Aşa că voi veni să te văd când se face dimineaţă, şi din felul în care te voi privi vei şti că te iubesc, că sunt tulburată de vocea ta, de ochii tăi, de zâmbetul tău strălucitor şi de sunetul paşilor tăi. Te voi vedea şi sunt fericită, înspăimântător de fericită, pentru că sunt aproape de tine.

Aş vrea ca dragostea noastră să fie şi o mare relaxare. Vieţile noastre au fost pline de efort, de lupte herculeene de a urca, de a ne autodepăşi în toate, de a face din noi nişte suflete mari, de a ne perfecţiona, a ne dezvolta, a evolua – ascensiuni aproape dureros de dificile, ţintind tot mai sus, mereu în căutarea a noi viziuni, respingând tot ce eram ieri.

Uităm să fim veseli, să ne bucurăm de ceea ce am depăşit. Mi-ar plăcea să mă odihnesc în tine, cu tine. Iubesc orele noastre senine şi felul în care mă faci să râd. Cum ştii să râzi! Acesta va fi Sabatul nostru – nu o duminică, ci o a şaptea zi a inventării noastre. În zorii celei de-a şaptea zile, în timp ce ne mâncăm fulgii de ovăz, tu vei spune: „E bine“. Şi eu voi şti că pot să fiu fericită, pentru că ceea ce aştept este sentinţa ta definitivă. Şi tu, din politeţe (iar tu eşti divin de politicos), trebuie să accepţi şi „E bine“ al meu. Nu trebuie să fii ireverenţios şi să răspunzi: „O, tu habar n-ai. Eşti îndrăgostită“. Spun că eşti minunat, că nu mai e nimeni ca tine pe lume. Mă voi aşeza pe patul tău şi vom împrăştia în faţa noastră tot ce avem, tot ce posedăm, în loc de eternul nostru „doresc, vreau“. Gata cu regretele şi cu credinţa, de exemplu, că n-ai făcut destul, n-ai creat destul, n-ai dăruit destul. Acelea vor fi zile de bucurie pentru noi. Ne vom hrăni cu bucurie. Şi apoi, datorită acelei minunate zi a şaptea, în şase zile vei crea o muzică atât de miraculos de frumoasă încât te voi recompensa cu încă o a şaptea zi şi cu un fel de a te privi fără nici un echivoc. Dar pentru azi, fii mulţumit. Odihneşte-te. Distrează-te contemplând bărbatul pe care îl iubesc. Şi eu nu sunt uşor de mulţumit, din moment ce mi-a luat douăzeci de ani să te găsesc. Avem o slăbiciune pentru fantome; îndată ce vedem trecând o nouă perfecţiune, gata, uităm de prânz şi cină.

Hai să dormim puţin, bucuroşi, cât eşti tu în Evaux. O să mă acuzi că îţi cânt cântece de leagăn. Dar asta pentru că eu cred că amândoi am deraiat „în direcţia presentimentelor“.

Te sărut uşor pe ochii a căror privire m-a făcut să plâng când am plecat. Îţi simt

privirea pătrunzându-mi întreaga viaţă. Uite: peste tot nu e decât imaginea ta.

31 august 1933

Hugo pleacă la Geneva, şi eu nu trimit după Henry în prima noapte. Mi se pare acum că tata va şti, va simţi. Îmi concentrez toată atenţia ca să-i scriu scrisori în fiecare zi, scrisori de dragoste care să-i umple şi să-i lumineze zilele bolnave, cenuşii, singurătatea. Sunt obsedată de el. Aş vrea să revărs asupra lui dragostea pe care i-am dăruit-o lui Henry, dar ştiu că nu e aceeaşi dragoste. Caut cuvinte noi, zone noi şi sentimente noi. Este atât de profund diferit.

4 septembrie 1933

Fiecare zi sporeşte distanţa dintre mine şi Henry din cauza marii lui lipse de înţelegere. Nu a înţeles-o pe June; pe mine mă înţelege când şi când; nu îl înţelege pe Lowenfels, nici pe el însuşi nu se înţelege. Trăieşte constant într-o lume deformată – inspiraţii, creaţii, invenţii, minciuni, nebunie.

Seara petrecută la Lowenfels m-a plictisit – nu mi-a dat nimic, m-a lăsat cu mâinile goale şi cumplit de deziluzionată.

Mă uitam la soţia lui Lowenfels şi mă gândeam: dacă Henry ar iubi-o, nu m-ar deranja. Acum nu-l interesează, dar ea îl vrea şi asta înseamnă că s-ar putea să-l aibă mai târziu (dacă îl părăsesc eu) datorită marii, marii lui capacităţi de a ceda. Era geloasă pe mine, se zbârlea toată. M-am simţit obosită. Îmi plăcea, îmi plăceau genul ei, neînduplecarea ei, spiritul ei dominator. Prea obosită ca să fac altceva în privinţa asta decât să-i scriu lui Henry.

Văd în tata imaginea anilor mei de aşteptare, a anilor mei de singurătate, o imagine crispată a singurătăţii uşurată de înţelegerea sângelui. Tata, creatorul, a trebuit să dea naştere femeii căreia avea să-şi dăruiască sufletul, şi el nu-şi putea dărui sufletul decât propriei sale imagini, sau reflecţiei acesteia, copilul născut din el.

Îmi răspunde la scrisoare: Nici nu voi încerca măcar să răspund la scrisoarea frumoasă şi tulburătoare din dimineaţa asta. Mă îndoiesc foarte tare că am toate comorile cu care mă înzestrează dragostea ta. Dar, dacă nu sunt aşa cum mă vezi tu, cu siguranţă că toată viaţa mea am vrut să fiu ceva foarte asemănător, o aproximare a acestei imagini. Dacă pe tot parcursul vieţii mele, printr-un efort supraomenesc şi continuu, fără teamă ori şovăială, luptând împotriva a tot şi a toate, mi-am modelat sufletul, mi-am cizelat spiritul, mi-am sublimat inima şi am armonizat toţi fiorii fiinţei mele, aceasta a fost ţinta obscură pe care o vizam, aproape neîndrăznind s-o recunosc nici măcar faţă de mine. După fiecare etapă însă îmi spuneam: de ce acest efort, şi pentru cine? Căci oamenii din jurul meu mi-au înţeles în mod ciudat de greşit scopurile, intenţiile şi dorinţele; toate au fost greşit interpretate sau înţelese. Am suferit groaznic fără a renunţa vreodată ori a mă gândi vreo clipă să caut o altă cale. O forţă secretă m-a încurajat şi m-a călăuzit, şi de asemeni o nevoie înnăscută de frumuseţe, ordine, ritm, dragoste şi poezie. Viaţa mea, dureros de trăit din cauza efortului susţinut pe care îl cerea, a fost frumoasă tocmai din acest motiv.

Totuşi, de ce şi pentru cine? Şi anii au trecut, paşnic sau tragic, strălucitori sau

palizi, scurţi sau agonizant de lungi, fără nici o deviere în voinţa mea de a urca şi de a mă extinde: urcând, lărgind cercul din jurul meu, dar trezindu-mă în fiecare zi mai singur. Eram singur? Nu, de fapt purtam cu mine o lume de minuni, mai bogate, mai numeroase şi mai diverse decât toate mulţimile de oameni, şi cu siguranţă mai adevărate. Apoi deodată, pe neaşteptate, ai venit la mine, şi prin dragoste ai ghicit totul, ai cuprins totul, ai înţeles totul până în adâncul fiinţei mele. Fiecare fibră a mea a răsunat la chemarea ta şi şi-a răspândit muzica, fiecare fibră, chiar şi acelea pe care le credeam adormite pentru totdeauna. Un miracol? Nu. Trebuia să se întâmple aşa. S-a terminat cu „de ce“ şi „pentru cine“. Cineva a înţeles partea cea mai frumoasă a partiturii mele muzicale, cea care nu fusese niciodată compusă ori aşternută pe hârtie: simfonia mea, simfonia întregului meu suflet, simfonia întregii mele vieţi! Şi deodată toate suferinţele, toată urâţenia, toate dezamăgirile au dispărut, s-au transformat într-o frumuseţe vie şi generoasă. Totul e corectat, totul e recompensat, totul e iluminat; şi până şi moartea, la sfârşitul cursei, va fi înnobilată. Îţi mulţumesc, iubita mea Anaïs.

În ciuda tonului jucăuş al tatei, mă trec fiori reci. Îl privesc cu teamă. Mi-e groază să văd o faţă bătrână, dar nu, nu, arată mai tânăr ca Henry. Henry, după orgiile noastre, arăta răvăşit şi cu pungi sub ochi. Tata nu. Doar riduri, un rid de îngrijorare între ochi. Câteva riduri pe frunte, dar trupul lui e atât de frumos, atât de frumos, cu o piele ca de femeie şi cu muşchii puternici ascunşi, văzându-se numai atunci când vrea el, şi radiind nestăpânit. Nu, nu, nu poate îmbătrâni sub ochii mei.

Când am ajuns în Valescure m-a întâmpinat singur, dar a fost imposibil să detectez pe chipul lui care îi erau sentimentele. Mereu masca impenetrabilă, răceala. Uneori ochii săi aveau o privire plină de dor, de afecţiune. Iar în clipa de dragoste faţa îi e complet transformată, exaltată, feminină, desfătată (deşi nu e niciodată deformată) de erotism, o desfătare luminoasă, în extaz, cu gura deschisă.

Abia mai târziu aflu că nu putuse să doarmă cu o noapte înainte, cum n-a putut să doarmă nici în noaptea dinaintea plecării noastre la Evaux-les-Bains.

În maşină mă mângâie uşor, dar suntem reţinuţi la gândul că ne vom întâlni curând cu Maruca. Maruca, atât de plină şi frumos făcută, o Tanagra, o Tanagra cu o faţă băieţească, cu nas cârn, cu voce de fetiţă, sinceră şi directă. O plac pe loc, ca pe un frate! Mă gândesc la Thorvald. Gesturile rapide, hotărâte, simplitatea. E caldă şi eu îi răspund la fel.

Mă duce în camera mea. Suntem un pic intimidate. Priveşte cum îmi scot pălăria, nu critic, cum fac femeile, ci cu o curiozitate afectuoasă, ca să vadă ce a devenit fetiţa pe care o cunoscuse în Arcachon şi care dormise în patul ei.

Îi dau parfumul pe care i-l adusesem, sperând că mă va plăcea. Stăm toţi trei de vorbă în camera lor.

Când mă întorc în a mea să iau o fotografie, tata vine după mine şi ne îmbrăţişăm strâns, neîndrăznind să ne sărutăm, doar trup lângă trup – şi Toby, da, Toby îmi simte prezenţa şi se agită. Toby, care înalţă capul când vorbesc cu el. Aşa că tata trebuie să aştepte până se linişteşte Toby.

Maruca şi cu mine stăm de vorbă cât doarme tata. Expansive, naturale, feminine.

Maruca, Delia şi cu mine suntem în camera tatei. Eu şi Maruca îi facem bagajele. El marchează drumul pe hartă. Spune:

— N-o să pot dormi la noapte.

Îi răspund:

— *Papito*, nu te lua după fiica ta!

Delia, care i-a spus când a povestit despre prima lui vizită la mine: „O să te îndrăgosteşti de fiică-ta. Ai grijă!“, se uită la mine. Are nişte ochi strălucitori şi prin femeia de cincizeci de ani întrezăreşti fetiţa din ea. În seara aceea mi se pare că toate femeile sunt tinere şi inocente şi că numai eu port povara unei pasiuni al cărei chip lor le-ar părea monstruos şi că sunt iluminată de ea, şi mă strecor cu ochi limpezi între Maruca şi tata.

Adorm cu picioarele desfăcute, dorindu-l pe tata.

Dimineaţa Maruca spune: „O să vă dau o pătură ca tatăl tău să-şi poată face siesta de după-amiază pe iarbă. Pune-l să stea întins, Anaïs; trebuie să se odihnească“.

Siesta de după-amiază în camera de hotel din St. Canna. Căldură. Foame şi nerăbdare. El e ca oţelul încins şi strălucitor.

Noaptea în Alès, unde râdem pentru că sub ferestrele noastre e un târg zgomotos şi auzim *Habañera*. Intensitate. O imensă intensitate interioară.

Dimineaţa îmi pregăteşte baia.

Discută despre generalităţi. Mai târziu, se referă mai direct la Henry şi pentru o clipă mă întreb dacă nu cumva e gelos. Dar pe el gelozia nu-l face niciodată nedrept.

„Eu nu-ţi ajung?“ mă întreabă.

Îi văd cele două aspecte: unul de severitate, celălalt de bruscă tandreţe. E frumos când stă şi se miră de ce ni s-a întâmplat. Pură mirare. Atunci e tânăr, atât de tânăr. Şi amândoi visăm, cu ochi limpezi, vizionari, exaltaţi.

Mândria îl face tăcut. Uneori ascultă cu o mască impenetrabilă. Câteva ore mai târziu însă, ori câteva zile mai târziu, îşi aminteşte: „Nu ţi-am spus de la început, dar când am aflat de episodul cu biciuirea m-am înfiorat. Pe lângă ce pericole ai trecut“.

Sau, după ce spusese foarte puţine despre horoscop, deodată: „Astrologia mi-a modificat concepţia despre destin. M-a făcut să cred în forţe cosmice“.

În Issoire, vin în camera lui mică. În întuneric. Spune, ca şi Henry: „Tu eşti mereu umedă; voi fi curând *cocu“*. Îmi spune poveşti pe întuneric despre corespondenţa lui cu pictorul Seriex. Mereu pe un ton de umor fantastic.

În Alès, când s-a aşezat pe marginea patului în camera de hotel mare, ca un hambar, să-şi scoată şosetele, am descoperit frumuseţea picioarelor lui. Mici şi fine, atât de delicate, ca ale unei femei.

Într-o seară, stând lângă el în timp ce citea, am simţit eliberarea senzualităţii mele. Era prima dată când mă duceam eu la el de când începuse legătura noastră senzuală, căci până atunci cedasem. Dragostea mea era cedare, supunere, cu un amestec de teamă şi bucurie. Un elan reţinut de obstacole misterioase. O fisură în încrederea mea. Mă apropiam de el cu propriul meu acord. Încet, cu acea tandreţe suficientă ea singură pentru a conferi îndrăzneală dragostei mele.

Tata îmi inspira veneraţie. Când i-am văzut picioarele a devenit o fiinţă omenească. Când transpira, în Evaux, eram bucuroasă să-i şterg transpiraţia omenească de pe faţă. Perfecţiunea are o incandescenţă de diamant care terorizează. Henry se temea din această cauză de mine.

Apropiere. În Evaux am căutat apropierea de acest om care nu s-a abandonat niciodată din teama de durere sau din cauza iubirii de sine.

Îl iubeam în fiecare noapte din alte motive. Spiritul lui fantastic. Dispoziţiile lui vesele de povestitor. Improvizaţiile.

Mi-a trezit conştiinţa rasială. Îmi amintesc că îi spusesem lui Eduardo: „Pentru dragoste, nici o limbă nu mă răscoleşte atât de profund ca spaniola. Şi totuşi nu am auzit niciodată cuvinte de dragoste în spaniolă“.

Când tata spune: „*Ven, ven, mi alma*“ sau „*Me quieres de amor?*“ rădăcinile, rădăcinile sângelui meu tremură. Sângele îmi tremură. „*Ven, ven!*“

În centrul credinţei, înţelepciunea, înţelepciunea vârstei sale. Râd. Nu am nimic altceva decât credinţă. Nu mi-e frică decât de simţul lui critic rece, ucigător. Cea mai mare frumuseţe a dragostei mele pentru Henry a fost, de ambele părţi, credinţa şi lipsa de critică.

În ultima noastră noapte, la puţină vreme după contopire, tristeţea se lasă pe faţa lui ca o cortină. Brusc şi absolut. Îl privesc; şi eu, care îl citesc prin tentaculele autocunoaşterii mele, sunt conştientă că dincolo de suprafaţa acestui bărbat se află mistere, adâncimi nesfârşite, zone necunoscute care se întind la infinit. De necuprins. Îi privesc tristeţea. Ceea ce mi-a otrăvit atât de adesea bucuriile este conştiinţa imediată, bruscă a ceea ce se întâmplă.

Flacăra senzuală. Tânjesc după o noapte cu Henry, o noapte întreagă. Inventez trucuri ca să obţin această noapte.

La Clichy, citesc ultimele sale pagini. Henry spune:

— Îţi foloseşti toate superlativele pentru paginile astea. Ce-o să mai spui despre următoarea mea carte?

Şi nu-mi aşteaptă răspunsul. Mă sărută.

Spun:

— Ia-o încet.

Dar ne excităm atât de tare unul pe altul, e imposibil.

Şi adormim împreună. Toată noaptea îi simt corpul aproape. Nu dormim bine, dar e o bucurie să fiu acolo. Nu sunt obosită. Străbat în fugă oraşul dimineaţa la prima oră ca să ajung la Louveciennes la timp pentru micul dejun al lui Hugo.

— Seara cu Henry şi Lowenfels a fost interesantă. Am dormit la Natasha. Am stat de vorbă până la două noaptea. Ai fi obosit, îi spun lui Hugo.

Hugo e fericit pentru că i-am lăsat un bilet prins cu un ac de pernă, atât de drăgăstos: „Aş prefera să rămân aici cu tine. Îmi pare rău că am promis că mă duc în seara asta. Noapte bună“.

Dau fuga la maşina de scris şi îi scriu tatei.

Dansez.

Vine Eduardo. Nu sunt obosită. Ne plimbăm. Ne aşezăm pe zidul şanţului castelului. Ca nişte copii în extaz, puri, jucându-ne cu fanteziile.

— Vezi dudele alea albe? Aşa ar trebui să fie ochii tăi, spune Eduardo.

— Dar, uite, dintre fructe ies flori. Dacă aş avea ochii aşa, cu flori, tu le-ai culege şi când ar veni Hugo acasă ar spune: „Cine a smuls ochii soţiei mele?“

Allendy, Eduardo, Henry, toţi observă cât de bine şi sănătoasă arăt. Azi-dimineaţă în zori Henry m-a privit mirat: „Nu arăţi ca o persoană care n-a dormit toată noaptea“.

De mult n-am mai avut aşa o stare de bine. O, Doamne, e incredibil. Atât de puternică. Bat la maşină ore întregi. Într-o săptămână, zece volume or să fie copiate. Încerc să termin cu copiatul ca să încui jurnalele pentru totdeauna.

Zile de efervescenţă.

Senzuală, creativă. Îmi simt flacăra sexului, şi flacăra minţii, şi flăcările viselor. O viaţă ca un cuptor. Putere. Gânduri care lovesc aerul, tăindu-l cu aripi de oţel. Dorinţa plutind în ritm de alge. Vise şi fantezii ca nişte feste ale vântului, şi râsete.

„Eduardo, dragule, am încercat totul. Hai să avem o relaţie homosexuală acum.“

Ce e în mintea lui: numai un bărbat ca tatăl ei, al cărui horoscop

spune că e un senzual feroce, ar putea-o satisface.

În timpul nopţii albe mă gândesc: Henry, iubirea mea, pot să te iubesc mai bine acum că nu mă mai poţi răni. Pot să te iubesc cu mai multă veselie. Mai liber. Pot îndura spaţiul şi timpul şi trădările. Numai ce-i mai bun, ce-i mai bun şi mai puternic. Henry, iubirea mea, rătăcitorul, artistul, necredinciosul care mă iubeşte atât de bine. Crede-mă, nimic nu s-a schimbat în mine în ce te priveşte în afară de curajul meu. Nu pot să păşesc mereu cu o singură dragoste. Capul îmi e puternic, capul, dar ca să păşesc, ca să păşesc în dragoste am nevoie de miracole, de miracolele excesului, şi de incandescenţă albă, şi de dualitate!

Stai întins aici, respirând în părul meu, pe gâtul meu. Nici o durere nu va veni de la mine. Nici o critică, nici o judecată. Te port în pântece. Nici o mamă nu a judecat vreodată viaţa care se mişcă în pântecele ei. Tu, care ai scris cuvintele acestea: „Printr-un accident de neimaginat te afli în afara pereţilor pântecelui şi nu te mai poţi întoarce niciodată în el, niciodată, indiferent cât de mic te-ai face. Ai fost expulzat şi rămâi afară, iar bagajul tău este trimis după tine, un mic săculeţ însângerat conţinând lucruri fără importanţă. Stai în pragul pântecelui mamei tale“.

9 septembrie 1933

Către Henry: Doar o mică întrebare mi-a rămas în minte aseară, când am citit cum tu credeai că June se sacrificase de dragul tău lăsându-te în grija mea. Henry, chiar crezi că eu, de exemplu, aş înceta să te ajut şi te-aş lăsa în grija altei femei atâta timp cât aş mai avea încă putere să am eu grijă de tine, cât încă te-aş iubi? Şi atunci de ce încetase June să aibă grijă de tine înainte ca eu să apar?

Tata îmi spunea, în joacă, *petite poire.* „Fraieră mică“, în argou. Da. Uneori îmi spun: oamenii cred că sunt o fraieră în ce-l priveşte pe Henry, candoarea lui Henry, aparenta inocenţă, iresponsabilitate a lui Henry. Ceea ce mărturiseşte – exonerez. Dacă îmi cere iertare pentru ceva, îl iert. S-ar putea să fiu la fel de fraierită de Henry cum e şi el, încă, de June. Credinţa noastră e ignifugă şi antiacvatică.

Tristeţea lui că plec la Valescure în octombrie, în loc să petrec luna aceea cu el aşa cum plănuiam de un an, este autentică, e imposibil să n-o atribui dragostei. Şi totuşi nu poate cheltui mai puţin pe discuri, din dragoste pentru mine, când nu mai ştiu de unde să scot bani. Pasiunea lui pentru muzică mi se pare frumoasă şi devine imediat justă în ochii mei. Însemnările lui sunt toate legate, în timp ce eu nu-mi pot permite să păstrez copista ca să-mi copieze jurnalele pentru Bradley. Dar toate astea sunt onorate de opera lui, opera lui e mai importantă decât a mea; sunt absolut sigură de geniul lui. Iar în momentele în care citim, acele pagini îşi revarsă perfecţiunea asupra a orice altceva. Orice altă consideraţie este atenuată; păleşte. Discurile alimentează şi ele asta, ca şi filmele, cafenelele. Şi astfel totul e

cuprins în oceanul operei sale, care justifică omul de o sută de ori.

10 septembrie 1933

Vis: Sunt într-un tren. Jurnalele mele se află într-o valiză neagră. Merg prin vagoane. Vine Hugo şi îmi spune că valiza cu jurnale a dispărut. Nelinişte cumplită. Aud că un bărbat a ars jurnalele. Sunt furioasă, am sentimentul unei mari nedreptăţi. Cer ca acest caz să ajungă în faţa unui tribunal; bărbatul care mi-a ars jurnalele e acolo. Seamănă cu Joaquin. Mă aştept ca avocatul să mă apere, ca judecătorii să vadă imediat că acest om a comis un delict, că nu avea nici un drept să ardă jurnalele. Dar avocaţii nu vorbesc. Judecătorii sunt apatici. Nimeni nu spune nimic. Am senzaţia că lumea e împotriva mea, că trebuie să mă apăr singură. Mă ridic şi ţin un discurs pasionat, foarte elocvent: „Din aceste jurnale se vede că am fost crescută în spiritul catolicismului spaniol, că acţiunile mele de mai târziu nu sunt rele, ci doar o luptă pentru a reacţiona împotriva unei închisori". Vorbesc, vorbesc. Îmi dau seama că toată lumea e conştientă de elocinţa mea, dar nimeni nu spune nimic. Unul dintre judecători mă întrerupe ca să-mi corecteze exprimarea. Spun: „Bineînţeles, sunt pe deplin conştientă că nu mă pot exprima într-un limbaj juridic francez pur. Vă rog să-mi scuzaţi greşelile". Dar asta nu mă împiedică să continuu să mă apăr şi să acuz cu pasiune. Toată lumea rămâne însă inertă. Dimensiunea disperării mele mă trezeşte.

Vis în aceeaşi noapte: Henry îmi spune: „Ştii că e necesar pentru un scriitor; am fost cu cinci târfe săptămâna asta şi cu o femeie care nu era târfă, era chiar destul de deşteaptă, mai degrabă ca tine". Spune asta cu o mutră glumeaţă, aşa cum face uneori când mărturiseşte: „Am datorii fiindcă am mai cumpărat nişte discuri". Am început să plâng cu disperare şi apoi mi-am luat capul în mâini şi am strigat: „Ah, dă-mi nişte pastile, dă-mi nişte pastile, nu pot suporta".

14 septembrie 1933

Ca răspuns la biletul meu despre June, Henry a spus: „Ai al naibii de multă dreptate, al naibii de multă dreptate. Dar trebuie să mă las fraierit, ca să-mi scriu povestea. E povestea unui prost ca noaptea".

Hugo spune că fac lucruri care nu-i ating pe oameni – eşti prea implicată, mă tachinează el. Ofer duşmanilor mei armele cu care ei mă pot lovi după aceea, prin excesul meu de scrupule faţă de mine însămi – precum glumele mele despre propria-mi gelozie, recunoaşterea faţă de sora lui a greşelilor pe care le-am făcut cu Hugo şi Eduardo. Nimeni nu se mai lasă aşa de descoperit în faţa celorlalţi ca mine. Nimeni nu e mai sincer decât mine când recunosc că sunt o mincinoasă. Dar când alţii folosesc aceste revelaţii împotriva mea, sunt pierduţi în ochii mei

pentru totdeauna.

Maruca m-a dus la casa tatei. Am văzut acolo o fotografie a lui imediat după ce ne-a părăsit, la treizeci şi patru de ani. M-am îndrăgostit de această imagine a forului său interior. Chipul dinaintea afirmării VOINŢEI. Chipul clipei sale de dragoste, al extazului său.

Am fost şocată şi întristată.

Am pus fotografia asta pe biroul meu. E un chip pe care îl văd numai când se află în braţele mele, *femeia* care mă uimise într-atât la Valescure.

Şi apoi am realizat că mă îndrăgosteam de o reflexie, o umbră, un chip care dispare, şi întreaga oroare a îmbătrânirii tatei m-a izbit, m-a înfiorat. Vârsta lui. Şi am simţit nostalgia unei feţe, a unei netezimi care a trecut şi a cărei reflexie doar o prind în momentele dezmierdărilor noastre. Tata era, la treizeci şi patru de ani, amantul visurilor mele. Astăzi, astăzi văd cristalizarea şi o iubesc şi o urăsc deopotrivă; o iubesc aşa cum iubeşti înţelepciunea. Îi urăsc apropierea de moarte, ca detaşarea lui Allendy, saturaţia de experienţă a lui Henry. Sunt mereu prea tânără, mereu prea tânără!

Ceea ce mă ajută să-i acord lui Henry indulgenţa, libertatea şi indiferenţa de care are nevoie sunt propriile mele infidelităţi. Ceea ce mă face să fiu singura dintre prietenele şi amantele sale care nu s-a aşteptat cu disperare să i se facă un portret corect este că eu îmi fac portretul mai bine decât ar putea Henry! Ceea ce face din mine o companie potrivită pentru el este că acum pot să râd de el – că nu depind uman de el. Şi astfel pot să-i răspund la bufonerii şi să fiu amuzantă. Încep să-mi doresc să-i rănesc pe bărbaţi. Îmi pare bine că l-am rănit pe Eduardo. Îmi pare bine că pot, în orice moment, să-l rănesc pe Henry.

Lowenfels e ofensat de portretul pe care i l-a făcut Henry. Când îl laudă, portretul e fals. Când îl caricaturizează, tot fals e. Henry este nebun de-a binelea, într-un sens profund.

Astăzi îl voi pedepsi pentru obiceiul lui de a mă prezenta deformat în faţa prietenilor lui, aşa cum făcea şi cu June. Nu poate să fie sincer niciodată, nu poate să-şi recunoască admiraţia ori dragostea când e gelos. E gelos pe admiraţia lui Lowenfels pentru mine, aşa că pretinde că el nu mă admiră. N-o să apar la Clichy aşa cum am promis. Şi vreau să mă bucur de asta; vreau să încep să-l torturez pe Henry. El îi scrie lui Lowenfels: „O copie pentru protectoarea mea“ (adică eu). Apoi îmi explică: „Şi replica aia dură, răutăcioasă despre «protectoarea» mea am pus-o înadins. Altfel aş cădea în ghearele lui“. Asta înseamnă: *Altfel Lowenfels ar şti că te iubesc şi m-ar putea chinui. În felul ăsta dau impresia că nu-mi pasă.*

Deşi înţeleg, vreau să-l fac pe Henry să sufere un pic.

17 septembrie 1933

Mi-a plăcut. Aseară la nouă m-am gândit: acum Henry începe să se neliniştească. La zece: acum Henry o să fie puţin îngrijorat.

Astăzi râdeam. Nu mai sunt supărată. Nu ştiu de unde găsesc resursele astea inepuizabile de toleranţă faţă de Henry. E un pic nebun, cred. Scrie nişte pagini extraordinare. Mereu va face lucrurile cele mai inexplicabile, cele mai nebuneşti, cele mai josnice, cele mai vulgare, cele mai ignobile. El trăieşte pentru a nega logica, nobleţea, morala, umanismul, omenia. Şi râd. Ce aiureală, Doamne. Ce copil pervers, iresponsabil. E pur şi simplu caraghios. Pur şi simplu excentric, contradictoriu. Trebuie să spună inversul a ceea ce simte sau gândeşte. E pură încăpăţânare. Nimic care să te înfurie. Pur şi simplu o aiureală. Bietul meu Henry. De ce nu mă pot supăra pe tine mai mult de o zi?

Henry telefonează:

— Ce s-a întâmplat, Anaïs – am fost atât de îngrijorat.

— Nimic. Am ieşit cu altcineva.

— Nu înţeleg.

Nu şi-a imaginat nici o clipă că aş putea fi supărată.

— Pot să vin să fiu pedepsit?

L-am aşteptat veselă. Ştiam că nu eram supărată, că îl înţelegeam prea bine pe Henry ca să fiu supărată – dar îmi plăcea jocul. L-am privit intrând în casă. Îndată ce a apărut la uşă, am ştiut că îl voi ierta întotdeauna, întotdeauna.

Mi-am dat seama brusc că dacă încetam să cred în Henry al meu, s-ar pierde – nu s-ar mai putea regăsi. Nu ar şti cine este. Acum contează pe încrederea mea. Dacă îi spun că afirmaţiile lui răutăcioase sunt nişte aiureli, dacă nu mă las păcălită de minciunile lui, rămâne întreg. Lipsa de credinţă a celorlalţi face din el o canalie.

— Ţi-ai bătut joc de mine? a întrebat din nou, de data asta serios. Am zâmbit. Ai ieşit aseară?

N-am vrut să-i răspund. Am făcut dragoste.

După dezmierdări, am spus:

— Nu mi-am bătut joc de tine aseară.

Şi asta a fost tot.

Acum aproape că mi-am pierdut dorinţa de a-l face pe Henry să sufere! E adevărat că e întotdeauna atât de sincer. Îmi spune tot. Dar nu e şi ăsta un fel de a răni?

Îmi este de-a dreptul imposibil să-l chinui pe Henry. E ca şi cum m-aş alia cu lumea întreagă împotriva propriului meu sânge. Nu pot să fiu împotriva lui pentru că sunt aproape de el – îngrozitor de aproape. Astăzi am fost mai dură ca oricând – de dragul jocului –, dar nu-mi face nici o plăcere. Sunt întotdeauna lângă el, *cu el*, împotriva lumii. Râd cu el chiar dacă e împotriva mea.

19 septembrie 1933

Henry revarsă idei cu o exaltare nebună – idei burleşti, groteşti; felul în care înţelege el oamenii seamănă cu desenele africanilor primitivi, deformări ale imaginaţiei pentru a imita senzaţia, nu obiectul, pentru a obţine o viziune interioară personală, nu observaţia reală, aşa cum eu încerc întotdeauna să ajung la esenţa lui Henry prin şi dincolo de realitate.

Stimulentul iluzoriu al noului. Lowenfels nu spune nimic nou, nimic ce Henry nu a citit deja sau a nu auzit de la Fraenkel sau de la mine – dar e o experienţă cu un om. Şi eu chicotesc în sinea mea la banalităţile lui Lowenfels. Ori de câte ori Henry anunţă: „Lowenfels a spus ceva interesant“, aştept şi nu aflu nimic nou. Henry însă da. Şi atunci mă prefac că aflu şi eu, ca să-i fac lui pe plac. Lowenfels e un gânditor şarlatan. Dar nimic nu contează. Henry se hrăneşte cu orice; el poate fi hrănit cu rămăşiţe din conservele aruncate la gunoi. E întotdeauna el însuşi, creatorul, producătorul, inventatorul. De fapt, în cea mai mare parte a timpului, e cel mai singur om din lume.

Întrebarea e dacă dragostea mea i-a dat lui Henry mai multă putere pentru a fi ceea ce este astăzi decât i-au dat iritarea, şi războiul, şi durerea. Avea nevoie de ceea ce îi dau eu şi de ceea ce i-a dat June. Fiecare cu karma ei, bine împlinită, bine jucată, pe deplin realizată. Să fiu la fel de fecundă în rolul meu pe cât a fost June în al ei.

Bradley este un sadic literar. Îi place să satirizeze, să critice vehement, să măcelărească. „Henry“, spune el, „nu reuşeşte ca personaj – e depăşit, descris în prea multe cuvinte, prea intens, exagerat, inuman…“

Ripostez. El spune: „Nu se poate nega că există o mare afinitate literară între tine şi Miller. Scrisul tău e pandantul feminin al scrisului său. Dar aveţi aceleaşi calităţi şi aceleaşi defecte. Şi el are elemente minunate pentru care nu a găsit modul potrivit de a le prezenta. Tu eşti pe un făgaş absolut greşit – romanticii, simboliştii. Unele din paginile astea sună ca din anul 1840“.

Dar acum, acum ajunge la adevărata lui nemulţumire. O aşteptasem, o ghicisem. Pentru o clipă, în timpul convorbirii, o pierdusem din vedere. Chiar îi spusesem lui Henry ce părere o să aibă Bradley. El spune: „Problema e, bineînţeles, că îl cunosc pe Miller. Ar fi fost mai bine dacă nu l-aş fi cunoscut, pentru că aşa îl compar tot timpul cu portretul făcut de tine şi nu sunt de acord cu el. Cred că îl supraestimezi, că l-ai inventat“.

Atacurile răutăcioase şi meschine ale lui Bradley îmi trezesc însă spiritul combativ – nu pot să-l iert pentru eficienţa acuzaţiilor lui înguste, literale şi nedrepte! Dar mă apuc de lucru cu o furie

vindicativă împotriva lumii întregi! Ca să le arăt, să le arăt dacă nu sunt o scriitoare care are dreptul să scrie despre doi scriitori!

Atracţia mea faţă de Artaud – atât de bolnav şi impotent.

În ultima vreme, când corpul meu s-a bucurat de cea mai mare sănătate, am fost bântuită de cele mai morbide gânduri, complăcându-mă în ele, bucurându-mă de ele. Ce expertă am devenit în detectarea semnelor de gelozie la alţii – tremurul aproape imperceptibil al pleoapei, adumbrirea slabă a pupilei ochiului, mijirea abia observabilă, o licărire –, le sesizez imediat, pe cea mai inexpresivă faţă. Într-o încăpere în care nu văd tot ce se întâmplă, simt lucrurile şi interpretez cel mai mic, cel mai uşor cuvânt drept revelator pentru dorinţa inconştientă.

Plăcerea mea de a sta într-un balcon care dă în două străzi – case pe colţ – senzaţia de dualitate, de două drumuri diferite – despărţirea şi bucuria deopotrivă, ca şi când numai atunci m-aş simţi împlinită. Am văzut demult, într-un vis, un astfel de balcon ca aparţinându-i lui Proust. Se întâmplă că Bradley are unul – iar camera lui, ca şi camera din visul meu, este ticsită cu cărţi. O profeţie.

Sunt supraîncărcată de vise şi stări. Nu vreau să mă duc la Valescure. Nu mă înţeleg.

Să călătoresc? Ca să călătoreşti trebuie să iubeşti cerul, ţările, să te îndrăgosteşti de oraşe, dar să te detaşezi de indivizi. Elixirul, secretul fericirii, constă în a-ţi iubi universul cu aspectele lui schimbătoare şi cu antitezele lui minunate şi analogiile încă şi mai miraculoase. Lumea exterioară devine astfel o sursă de bucurie inalterabilă, şi cu atât mai desăvârşită pentru că noi suntem singura ei oglindă; şocurile şi rănile sunt produse numai de fiinţele omeneşti.

„Nu e Olimpul – e doar Montparnasse“, a spus Bradley. „Ai tendinţa de a înnobila şi înfrumuseţa.“ Şi se înşală total. Suntem mai mari decât Montparnasse numai prin viziunea noastră despre noi înşine, despre lucruri şi niveluri. Dacă sunt vinovată de a ridica prea mult în slăvi, la fel de adevărat e că simt că aş putea să mă duc în Montparnasse şi să fac experienţa unor lucruri pe care nimeni altcineva n-ar putea-o face – şi Henry nu e Montparnasse, Henry nu e [Lawrence] Drake, nici Farrant, nici drogaţi, nici [Edward] Titus, nici câinele lui Titus, nici rataţii şi artiştii de duzină care vorbesc ca să pară vii.

Vreau să cedez, să cedez impulsului visului meu – asemeni curgerii – plutirea psihică fără a gândi. Mintea mea era numai pentru *alţii* – o garanţie pentru ei. N-are decât să se scufunde.

Sunt împotriva tatei căci el e numai minte şi raţiune.

Vreau să trăiesc singură în camere de hotel necunoscute.
Să-mi pierd identitatea.
Memoria.
Casa şi soţul şi amanţii.

21 septembrie 1933

Bradley:
— Aşadar, asta-i tot ce ai de gând să-mi arăţi?
— Asta-i toată povestea.
— Atunci ce a copiat pentru tine Mademoiselle R. tot timpul ăsta? De ce nu pot să văd?
— Asta ţine de alte teme. Nu de June şi Henry.
Curios. Curios cu privire la ce – nu la literatură?

Clichy. Henry. Pe drum, în tren, am citit ultimele lui pagini despre China, despre atelierul de croitorie, despre o plimbare cu bicicleta – şi erau robuste, cursive, pline de inspiraţie. Mi-au înlăturat enervarea provocată de banderilele lui Bradley. Dar când m-am întâlnit cu Henry i-am citit tot ce scrisesem şi am râs împreună, l-am scalpat pe Bradley, l-am fiert şi răsfiert. Henry a exprimat adevărata sursă a furiei mele: „Bradley este efeminat – el luptă ca o femeie, cu mici şiretlicuri; iar acestea, ca şi aluziile uşoare şi ironiile meschine ale lui Eduardo, au puterea de a mă face să mă simt ca un tip masiv, apoplectic, care nu poate stârpi un şoarece!“
Henry a împrumutat zece franci ca să dea o fugă să cumpere benedictină. Eu râdeam isteric. Stările noastre erau din nou ca vinul şi drogurile – supradoze! O stare de forţă, sarcasm şi umor.

Pe uşa de la dulapul lui Henry era lipită o hârtie pe care erau grijuliu tipărite numele şi adresa lui. L-am întrebat:
— Ţi-e frică să nu-ţi uiţi numele – să nu uiţi cine eşti?
— Îmi dai idei, a zis Henry.

Henry nu i-a arătat lui Bradley o scrisoare violentă pe care i-a scris-o în apărarea jurnalelor [de copilărie] doi şi trei pentru că l-am rugat să n-o facă. Zice: „Mi-ai spus să nu i-o arăt“ şi se supune. Dar, ca unui copil căruia îi place să-i joace feste mamei lui, îi place să mă tachineze uneori uşor cu Fred şi Rudolf Bachman. Şi eu râd cu indulgenţă, pentru că sunt atât de sigură că se amuză. Şi, de obicei, când se comportă nebuneşte, distructiv, pot să o pun pe seama geloziei.

Mă abandonez stărilor mele de somnolenţă – mă abandonez influxului de vise vagi – mă abandonez relaxării voinţei şi raţiunii. Mă dizolv în lume.
Nu mă mai interesează mila. Nu mai încerc să îndrept lucrurile.

Când Henry Hunt mi-a povestit ieri despre greutăţile vieţii lui cu Louise nu mi-a stârnit mila, nici vreo hotărâre disperată de a-i lua povara pe umerii mei. Eram curioasă, interesată, netulburată. I-am oferit înţelegere şi ajutor, dar fără pic de sentiment. Nu voi încerca s-o vindec pe Louise. Îmi plac necazurile pe care le au. Îmi plac conflictele întunecate. Mă simt detaşată şi amuzată în chip diabolic. Nu am nici o nevoie omenească de a ameliora, armoniza, dizolva durerea. Ceva în mine se întăreşte cu indiferenţa artistului, indiferenţa despre care scrie Henry. Las spectacolul să se desfăşoare; las drama să-şi urmeze cursul; las accidentele să se întâmple. De când nu-mi mai e milă de mine însămi pentru că sunt mai puternică, simt mai puţină milă faţă de ceilalţi, dovedind că de fapt tot timpul îmi plânsesem mie de milă în ceilalţi. O nouă răutate. Când a plecat Henry Hunt, nu eram epuizată. Mi-am continuat liniştită lucrul.

Mă pricep să-i înţeleg şi să-i explic pe alţii. Nu mă pricep să mă explic pe mine însămi. Deviez. Orice este revelant aici este o autorevelare întâmplătoare, nu o raţionalizare. Tăcere, raţionalizare. Să lăsăm acţiunile şi sentimentele să vorbească.

Duminică seara

Ce amuzant ar fi dacă tata şi cu mine am fi căsătoriţi. El nu ar putea să mă inducă în eroare, nici eu pe el! Dar am părea amândoi atât de inocenţi, şi nu ştiu ce minciuni ar mai rămâne de inventat! Ar veni acasă şi mi-ar spune, aşa cum i-a spus o dată Marucăi atunci când l-a întrebat unde fusese: „Păi, vin din braţele unei minunate blonde“. Şi Maruca a râs, necrezându-l, în timp ce eu aş recunoaşte una dintre mărturisirile mele vesele pe care nimeni nu le ia în serios, ca atunci când i-am spus Anei Maria: „Probabil că Hugh nu te-a invitat la călărie pentru că nevastă-sa e geloasă şi nu l-a lăsat!“ (Ceea ce era adevărat, dar Ana Maria a râs neîncrezător.) Mă întreb însă dacă am râde din toată inima, cum ar trebui. Tatei nu i-ar plăcea să i se joace propriile sale feste!

Cred că tata face dragoste cu Jeanne în timp ce eu mă culc cu Henry. Amândoi ne dorim mereu un sfârşit al carierelor noastre amoroase – un sfârşit ideal – un vis de fidelitate! Dar nu e decât fum.

Care dintre noi va recunoaşte primul adevărul?

E nevoie de atâta curaj ca să recunoşti astfel de adevăruri, fiindcă te temi de răzbunare!

Îndată ce devii puternic trebuie să accepţi consecinţele. Cei curajoşi, puternici nu sunt compătimiţi niciodată. Oamenii se luptă cu ei. (June nu s-a bucurat niciodată de milă.) Astăzi sunt mai puternică şi prin urmare voi fi tratată cu mai puţină blândeţe.

25 septembrie 1933

Revolta mea împotriva tatei – afirmarea bruscă a independenţei mele – e toată îndreptată împotriva influenţei lui restrictive. (M-am luptat cu Allendy din acelaşi motiv.) Tata a folosit cuvintele „nu“ şi „nu se poate“ prea mult – mult prea mult. Imediat, mă împotrivesc. Sunt în perioada pozitivă a vieţii mele. Independenţa e mai puternică decât dragostea mea. Lanţurile dragostei.

Henry a pus pe hârtie planul cosmic al romanelor sale – un model foarte impresionant, filozofic, metafizic – inspirat de astrologie. El era într-o dispoziţie de ordine, de organizare. Mă întâmpină ca scos din cutie – cămaşă curată, costumul de ocazie uzat trimis de tatăl lui – cel pe care l-a purtat într-o zi pentru mine, când se afla într-o dispoziţie aristocrată – şi-a tuns şi părul din nas! Pare sobru, fragil, tot numai spirit, nobleţe. Şi tandru. Observă că nu scrisese niciodată în viaţă mai bine sau mai mult. „De când sunt cu tine“, spune el. Şi sugerează o mare, blândă recunoştinţă.

— Eu scriu despre violenţă, ură. Totuşi sunt omul cel mai fericit de pe pământ. Am un sentiment constant de bucurie.

— Eu sunt tamponul tău de şoc, spun eu.

Virulenţa lui Bradley a avut efectul de a-mi accentua conştiinţa faptului că jurnalul era compus din *însemnări.* Ceea ce eu prezint drept literatură sunt în cea mai mare parte însemnări, ar putea spune inamicii mei. Viaţa mea a fost o lungă perioadă de însemnări – rezultatul: am scris puţin. Lui îi datorez această conştientizare.

Ce repede se pot umple de lacrimi ochii lui Henry, compătimindu-l pe Lowenfels că era nevoit să lucreze. Aceste compasiuni superficiale nu le iau în serios mai mult decât propriile-mi impresionabilităţi de moment, uitate a doua zi. Eu şi Henry suntem marii vibratori, *par excellence*. Vibraţii constante. Hipnotice, fluide, abandonante, receptive.

Singura diferenţă între nebun şi nevrotic este că nevroticul ştie că e bolnav. Nevroticul nu are neapărat o voinţă slabă. Reţineţi asta. Mecanismul vibrator este cel hipersensibilizat.

Visez un cuvânt: *hoder – a fute* în spaniolă! – pe care l-am învăţat de la tata.

Seara. Problema gravă a banilor – presiunea datoriilor înlătură planul de a mă duce la Valescure. Şi atunci îmi dau seama cât de tare mă doare să nu-l văd pe tata o lună întreagă. Îi scriu o scrisoare disperată. Mă simt prizonieră. Hugh nu pleacă la New York. Îmi dorisem libertate. L-aş fi văzut pe tata zece zile.

Totuşi eram împotriva mersului la Valescure – Grand Hotel – cu oameni în jur toată ziua, Maruca, Delia, mama Marucăi. Mese la hotel

– tata oficial – totul atât de însorit şi pustiu când nu sunt singură cu el. Îmi amintesc în seara asta scene care mă torturează, expresii ale feţei sale. Cât de îndurerat va fi. Ştiu cum îşi imaginează – ca şi mine –, cât aşteaptă, cât anticipează în minte toate scenele viitoare. Cât de multe se distrug când oamenii ca noi nu reuşesc să-şi materializeze planurile! Căci trăim în ele ca în nişte construcţii solide. Suntem legaţi de ele.

Fac însemnări pe măsură ce copiez jurnalul, dar e ca şi cum aş alerga după propria-mi coadă pentru că scriu noi pagini aproape la fel de repede cum le copiez pe cele vechi. N-o să ajung niciodată la zi!

În timp ce copiez volumul treizeci şi trei, îmi imaginez ce cruzime superbă ar fi să-i dau lui Henry cele patru sau cinci volume care se referă la el şi la dragostea noastră înainte de a mă despărţi de el pentru totdeauna (să zicem, în ajunul plecării mele în India) ca să le citească în seara aceea, singur, ştiind că am dispărut.

Când plec de la Louveciennes mai prind pe pernă un bilet drăguţ pentru Hugh. S-a întors acasă la miezul nopţii şi biletul l-a făcut să doarmă liniştit. Eu am sosit a doua zi dimineaţa la micul dejun. Şi înlătur prin comportamentul meu întreaga durere pe care pretenţia mea de libertate i-ar putea-o provoca. Spun veselă: „Vezi ce bine e să laşi pisica afară…”

După noaptea asta în care am ieşit, sunt mulţumită.

Totuşi sunt bolnavă – bolnavă de morbidităţi, de obsesii, de susceptibilităţi. Sunt perpetuu rănită de câte ceva – fleacuri –, nu mă pot elibera. Mi se pare că oamenii îşi bat joc de mine, mă ignoră, nu mă înţeleg. Adaug mici nemulţumiri şi uit toate admiraţiile, complimentele, triumfurile. Supărarea pricinuită de o mică ofensă îmi strică toată ziua. Dacă André [de Vilmorin] este ironic, mă tem că e pe socoteala mea. Mi se pare că nu vorbesc bine, că ironia mea nu apare decât în ceea ce scriu. Dacă Louise uită să-mi ofere o ţigară, sunt jignită. Ostilitatea lui Lillian mă face nefericită. Sunt geloasă că Henry scrie atât de mult despre Lowenfels, când pot să prezic că într-o zi Lowenfels o să dispară. Înţeleg de ce personajele secundare sunt acelea despre care scriem cel mai bine (eu am scris despre June şi Louise mai bine decât despre Henry). Scrierile lui Henry mă fac să sufăr, pentru că sunt o relatare continuă de scene cu şaptezeci şi cinci de femei (şi scrie: „Omit femeile cu care doar m-am culcat“!).

Frământată de lucruri minore, mă întorc acasă la Hugh şi sunt descurajată de mine însămi, de hipersensibilitatea mea. Mă apuc de lucru. Jur că nu voi mai părăsi Louveciennes, că mă voi retrage din lume, voi trăi singură, pentru că viaţa e prea grea, prea dureroasă.

André de Vilmorin îmi ţine un monolog despre dualitate – despre propria lui dualitate. Face o expunere coerentă. „Conflictul apare

numai atunci când o jumătate îşi asumă sarcina de a judeca acţiunile celeilalte jumătăţi. Soluţia este să nu porneşti de la vreun principiu de moralitate, ci de la sinceritate. Sinceritate faţă de tine însuţi…“

Am descoperit asta cu ani în urmă, dar nu am trăit-o decât câteva luni. O anumită estimare critică sau, mai exact, o estimare făcută pentru a-mi satisface respectul de sine – a pierit. Acum nu mai judec pe nimeni.

30 septembrie 1933

Am învăţat să-mi înfrâng stările. Fug de ele. *Change d'air*. Azi-dimineaţă când m-am trezit mă simţeam înăbuşită de dispoziţia mea tragică. Am copiat cincisprezece pagini şi apoi i-am telefonat lui Henry. Am nevoie de râsul lui, de halatul lui alb de pictor, de dispoziţia lui. Scrie despre seara cu Lowenfels cu o puternică tendinţă spre absurd; umorul cuvintelor ezoterice şi extravaganţă.

Pentru mine, care priveam seara cu răceală din cauza geloziei mele (gelozia mea e foarte definită şi foarte definibilă: faptul că Lowenfels este poetul în scrierea lui Henry când eu sunt un poet mai autentic încă mă doare. Încă nu mă pot resemna cu lipsa de merite a lui Lowenfels), este miraculos să văd ce a făcut Henry din ea. Stau în Café du Rond Point, încercând să înţeleg că Lowenfels este o marionetă şi Henry are nevoie de ceva despre care să scrie. Punctul lui de pornire nu contează.

Un demon rebel din mine m-a împins să lucrez în continuare, copiind drept sub ochii lui Hugh – să-mi asum riscuri cu inima bătându-mi, terorizată când trebuia să-mi las lucrul şi să cobor la parter şi totuşi incapabilă de a acţiona altfel. Simţeam o exaltare diabolică: dacă e să citească, aşa să fie. Aştept catastrofa. Îmi *doresc* catastrofa — şi mi-e groază de ea. Vreau să văd lucrurile arzând şi prăbuşindu-se în jurul meu. De fiecare dată când ieşeam din cameră mă uitam la Hugh. Stătea cu toate cărţile de astrologie în jurul lui. N-o să se mişte, îmi spuneam; e prea absorbit. Şi mă duceam jos, cu o nelinişte voluptuoasă. Veneam repede înapoi. Hugh citea liniştit în continuare.

Ziua a trecut. Ne-am dus să călărim într-o pădure caldă, însorită. Am râs. Ne-am întors încălziţi şi însetaţi.

A sosit noua servitoare. Când eram în toiul lucrului, m-a chemat s-o ajut. Pe când eram în bucătărie, a venit Hugh:

— Vino sus. Spune-i servitoarei să amâne cina.

Era alb şi tremura. L-am urmat sus în birou cu o bucurie inexplicabilă. A citit. Ce a citit? Ce se va întâmpla acum? Vreau să mă gonească.

Hugh s-a oprit în mijlocul camerei.

— Ştiu tot. Am citit.

Arăta spre jurnalul deschis, unde descriu întâlnirea de o oră cu Henry într-o cameră de hotel.

— O să te iert. Să nu mă mai minţi.

S-a aşezat chinuit, zdrobit.

Şi când i-am văzut faţa am început să mint, să mint elocvent.

— N-ai citit decât jurnalul inventat. Totul e numai invenţie, pentru a compensa tot ce nu fac – crede-mă, sunt un monstru, dar numai în imaginaţie. Poţi să citeşti jurnalul *real* oricând. Întreabă-l pe Allendy. El ştie de jurnalul inventat. M-a botezat *la petite fille littéraire.* Am nevoie să scriu toate astea. Am prea multă imaginaţie erotică – şi în felul ăsta se consumă. O să-ţi arăt diferenţa dintre adevăr şi literatură. Nu-ţi dai seama, dacă ar fi *adevărat* n-aş putea să-ţi vorbesc aşa de liniştit, aş fi disperată. Dar uită-te la mine; mă simt nevinovată. Şi nici n-aş putea să scriu lângă tine dacă nu m-aş simţi nevinovată…

— Arată-mi jurnalul real.

— O să ţi-l arăt. Dar sunt atâtea prostii în celălalt – atâtea nebunii.

Îi spun despre paginile din jurnalul sadic pe care chiar l-am inventat. Le ridiculizez.

— Bradley a zis – aşa a sunat critica lui – că ceea ce am scris despre June părea adevărat – ce am scris despre Henry literar. Vezi – tocmai – episodul cu June chiar l-am trăit – pe cel cu Henry, nu.

Vorbesc, vorbesc, pe un ton serios, fantazând. Amân să-i arăt jurnalul „real“. Faţa mea e liniştită şi tristă. Văd cum Hugh îşi recapătă încrederea. Râd de nevoia mea de o viaţă imaginară.

— A, asta sunt dispusă să mărturisesc. Am nevoie să-mi imaginez o mulţime de evenimente, atâta fierbere, atâta activitate. Trebuie să le transpun în scris. Şi atunci sunt satisfăcută. Ştii că cele mai multe povestiri erotice sunt scrise de oameni caşti. Ei bine, eu trăiesc viaţa asta cu tine şi am *débauches* în scris. Tu nu ai niciodată timp să ţii pasul cu ce fac eu; altfel ţi-aş fi arătat toate astea. Adu-ţi aminte, am început să-ţi explic de mai multe ori…

Vorbesc cu febrilitate. Vreau să-şi recapete încrederea. Dorinţa mea de distrugere s-a stins – deşi în sinea mea mă roade. Să distrug viaţa asta pentru a trăi o alta.

Voiam ca Hugh să fie furios, dar el spusese: „O să te iert“. Aşadar, şi dacă ar şti adevărul m-ar ierta, şi aş rămâne aici – aici. Protejată, iubită, iertată. Cuvântul *iert* a fost cel care m-a făcut să mint, să joc teatru. Atitudinea lui – zdrobită – tristă – fără ranchiună, fără egoism. Suferind, atâta tot, ca un animal. Şi, ca un animal, crezând în vocea mea, în atingerea mâinii mele, în voce, nu în cuvinte. Era liniştit, citind astrologie. Lovitura – a fost ca atunci când loveşti un animal – a fost atât de uluit, atât de inuman, buimăcit.

— Te cred, pisicuţo. Te cred. Dar toate astea nu-ţi fac rău?

(Niciodată gândindu-se la el însuşi!)

Dorinţa de a vedea totul arzând – şi de a mă îngropa în flăcări. Sentimentul că viaţa mă răneşte, mă răneşte amarnic, şi că vreau s-o distrug, s-o deformez, s-o ard împreună cu mine. Că vreau să ripostez, să ripostez atât de tare încât să tai toate capetele, să zdrobesc toată perfecţiunea, toată falsa seninătate, toată frumuseţea înşelătoare, toată suprafaţa şlefuită a vieţii, muzica ei constant înşelătoare, culorile, materialele – aranjamentele, tot calabalâcul care ne înşală, care ne amăgeşte, promiţându-ne voluptate, odihnă. Urăsc războiul, războiul pe care-l reprezintă viaţa, şi vreau să am un ultim război cumplit, atât de cumplit încât să fie final. Ah, final, caut sfârşitul, sunt plină de banderile, scot flăcări pe nări, sunt furibundă după atâtea persecuţii şi dueluri, după scenele de o eleganţă ironică – ah, parodia acestor scene, războaiele noastre în dantelă şi catifea, cu noaptea din cauza întunericului, cu muzica pentru că expune sufletul nud, cu frumuseţea pentru că face nervii să vibreze ca şocul durerii să poată pătrunde mai adânc. Toată viaţa un război încet, şi eu vreau totul într-o oră de oroare, dar o oră care se sfârşeşte; vreau un sfârşit chiar dacă ar însemna sfărâmarea pietrelor, calcinarea cărnii, înăbuşirea strigătelor – sfârşitul, sfârşitul, sfârşitul. Chem moartea!

2 octombrie 1933

Ce ironie! Această isterie a venit odată cu menstruaţia – un fenomen pur biologic. Astăzi râd de ea. În acelaşi timp, mă sperie propria mea intensitate şi obsesia mea cu gelozia. Aseară, după ce am scris asta, i-am citit ultima pagină lui Hugh şi am început să plâng. A fost foarte tandru. S-a aplecat să mă sărute peste acest jurnal – unde îmi putea citi minciuna!

A venit Eduardo. Ne-am petrecut timpul făcând astrologie. El a menţionat anumite date şi eu le-am găsit în jurnalele mele, date ale obsesiilor, nevrozelor, isteriilor mele. Coincizând perfect. În anumite zile malefice scap de influenţele rele prin muncă grea sau sublimare. (Am scris povestirea „Tishnar“ într-o zi deprimantă la Caux.)

Seara. Îmi acopăr, cu un suspin de satisfacţie, maşina de scris. Mi-a telefonat Henry. I-am scris tatei. Am ieşit din infern. Răsare iar soarele. Am muncit ca un demon. Treizeci de pagini copiate – mai multe decât stenografa.

Hugh spune: „Uite cinci sute de franci. Trebuie să te ţină şapte zile“. (Şi din ăştia Henry are nevoie de trei sute de franci!) Ca struţul, îmi îngrop capul sub pene. Trebuie să mă ţin de treabă. Trebuie. Nu ştiu să câştig bani. Trebuie să încerc prin metode naturale. Mi-ar plăcea să devin o *cocotte* de lux. Nu e o idee de sacrificiu. Doar aventură. Dar Henry are nevoie de un costum de iarnă şi Hugh de un chimono de

lână.

Allendy a spus că l-am urât pe tata fiindcă îl acuz pentru sentimentul meu de vinovăţie. Îi încarc acum pe alţii cu vinovăţia mea în loc să mă anihilez pe mine! Numesc asta lipsă de nobleţe. Nu mă pedepsesc. Pur şi simplu mă revolt împotriva tatei. Dar în seara asta ura mea a pierit. Mă uitam la fotografia lui de când avea treizeci de ani. M-am gândit la stoicismul său – voinţa cu care îşi domina stările, haosul, melancolia. Şi eu şi tata dăm lumii numai ce avem mai bun. Mă gândeam la capriciile şi veselia lui în momentele de cea mai mare tristeţe. Cum am explodat eu anul acesta, exteriorizându-mi stările, cum nu vreau acest ghips de stoicism pe trupul, pe chipul meu! Vreau să strig şi să mă rostogolesc pe podea, să mă îmbăt. Vreau să ies din propria-mi carapace. Să ies. Eduardo a menţionat, citindu-mi horoscopul, extraordinara timiditate. Mă gândeam cum la Lowenfels, din timiditate, nu am vorbit aproape deloc şi îl invidiam pe el, pentru că se îmbătase! Mă gândeam că horoscopul meu arată că sunt atinsă fie de geniu, fie de nebunie! Nebunia mea e gelozia. Trebuie să am grijă. Să trăiesc, să mă extind, să iubesc mulţi bărbaţi, ca să evadez din obsesie. Îndată ce mă apropii prea mult de Henry devin obsedată de el şi de gelozie. Trebuie să mă gândesc la alţii, să iubesc pe alţii, să mă ramific.

M-am întrebat: cât de profund gelos e tata? Atât de enigmatic, atât de secretos, dar, ah, ce infern în adâncul fiinţelor noastre. O fi la fel de mult întuneric în el ca şi în mine? Cu câtă disperare caută soarele, frumuseţea, armonia! Da, pentru a se vindeca, pentru a-şi menţine echilibrul! Eu fug de infernul meu. Şi totuşi uite cum m-a strangulat, duminică seara, după o zi veselă cu Hugh, astrologie, pădure, călărie!

Acum îmi place legenda lui Henry despre „Cronstadt“–Lowenfels. I-a făcut adăugiri. Eram melancolică. I-am spus: „Astfel de lucruri mă dezgustă de literatură – sunt atât de false“. Personajul Cronstadt născut din Lowenfels este enorm şi şocant. Şi în fiecare zi văd disproporţia. Dar Bradley crede că şi eu am făcut acelaşi lucru cu Henry!

Mă refugiez în distracţii intelectuale. Acest jurnal „real“ pe care îl voi scrie pentru Hugh – mă amuză ca un tur de forţă. Dacă aş muri şi ar fi citite amândouă – *care dintre ele mă reprezintă*? Încep în seara asta.

> *Către Henry:* Imaginaţia îmi este înflăcărată de jurnalul ăla „real“ pentru Hugh. Nu ştii cât mi-ar plăcea să-l scriu pe tot o dată. L-am început în seara asta. Cinci pagini. Numai artă. S-ar putea dovedi o mistificare încântătoare, cele două feţe ale unei atitudini, şi devine atât de real pentru mine în timp ce-l scriu (de exemplu, hotărârea de a nu fi niciodată posedată de tine pentru că bărbaţii îşi amintesc mai multă vreme femeile pe care nu le-au avut) încât cred că dacă ai citi jurnalul ăsta aproape că te-aş putea convinge că nu m-ai avut niciodată. Cine ar încerca să confrunte cele două jurnale

ar putea înnebuni. Aş vrea să mor şi să-l văd pe Hugh citindu-le pe amândouă.

6 octombrie 1933

Sunt infernal de singură. Am nevoie de cineva care să-mi poată da ceea ce îi dau eu lui Henry: această atenţie constantă. Citesc fiecare pagină pe care o scrie, îi urmăresc lecturile, îi răspund la scrisori, îl ascult, îmi amintesc tot ce spune, scriu despre el, îi fac cadouri, îl protejez, sunt gata să renunţ în orice clipă la oricine pentru el, îi urmăresc gândurile, mă implic în planurile lui – o grijă pasionată, maternă, intelectuală.

El. El nu poate face asta. Nimeni nu poate. Nimeni nu ştie *cum*. E o artă, un dar. Hugh mă protejează, dar el nu reacţionează. Henry reacţionează, dar nu-şi găseşte timp să citească ceea ce scriu. Nu-mi sesizează toate stările, nici nu scrie despre mine. Tata nu-mi poate pătrunde munca. El nu-mi poate oferi decât grijă – ca o femeie. Primesc totul fragmentat, incomplet, insuficient, frustrant. Şi mă simt singură, şi trebuie să mă întorc la jurnal ca să-mi ofer tipul de reacţie de care am nevoie. Trebuie să mă hrănesc. Primesc dragoste, dar dragostea nu e de ajuns. Oamenii nu ştiu *cum* să iubească.

Mă voi scutura de starea asta! Îmbrăcată în haina mea verde nouă-veche, o haină veche revopsită, ies repede în toamna amară. Rătăcesc pe străzi reci, căutând cea mai bună pernă din pene pentru Henry! Ajung la Clichy şi găsesc ceea ce aştept – un Henry ciufulit de somn.

— Ce vrei la micul dejun? Ouă cu şuncă. Mă duc să-ţi cumpăr ouă şi şuncă.

Şi ies în fugă, şi mă întorc în fugă, şi fac cafea. Iar Henry spune:

— De asta am nevoie: o femeie în casă. Chiar înainte de a veni tu, mă trezisem. Voiam să mă culc la loc, dar eram treaz şi mă gândeam. E infernal să te trezeşti singur. Şi ai venit tu!

Odată cu micul dejun ingerăm şi paginile lui despre legenda lui Lowenfels-Cronstadt. Râdem. Îi cer să văd *Primăvară neagră* şi îi sesizez, impresionist, ordinea – şi descopăr unde ar trebui să înceapă, ştiind că glasul lui Henry nu devine ferm şi sigur decât după câteva pagini şi că primele lui note sunt întotdeauna un pic tremurate. Cos o faţă de pernă în timp ce el îmi pune noile discuri. Îmi arată pe o hartă a Brooklynului străzile pe care se juca.

Era obosit după o noapte albă. Am stat în pat, sărutându-ne tandru. A adormit. I-am cântat să adoarmă – dar după ce a adormit am simţit o singurătate întunecată, întunecată. M-am pregătit să plec. M-a rugat să-i pun ceasul să sune la ora cinei. În timp ce mă pudram, mă gândeam că eu aş prefera să mor, aş prefera să mor decât să adorm câtă vreme Henry mai era lângă mine. Eu n-aş fi putut adormi.

Zgomotul uşii, în timp ce ieşeam, l-a trezit.

— Te simţi bine, Anaïs?

Îmi venea să plâng. M-am apropiat de pat. Am îngenuncheat să-l sărut. Atunci disperarea m-a înăbuşit şi am lăsat capul în jos:

— Mă simt singură, Henry.

Singură. Sunt singură, sunt flămândă – sunt atât de singură încât nimeni n-o să mă poată lecui vreodată! Dar Henry credea că mă simţisem singură doar câteva clipe, pentru că el adormise.

Ajunsă în stradă, am plâns. Plâng şi acum, în timp ce scriu.

> *Henry îmi scrie:* Nu ştii ce mi-au provocat vorbele tale: „Mă simt singură!“ Nu vreau să te mai aud rostindu-le vreodată. Decât să mai spui aşa ceva, mai bine înfruntăm orice. Te vreau, şi cred că e o crimă că trebuie să tot amânăm lucrurile… E o crimă să trăim despărţiţi. Nu ştiu ce să fac în privinţa asta. Nu vreau să suferi. Sunt neajutorat. Dar dacă vezi vreo cale – oricând şi oricum vei vrea să aranjezi lucrurile, fă-o. Te iubesc şi vreau să fii fericită…
>
> *Către Henry:* Scrisoarea ta a fost un dar minunat pentru mine. Speram să nu-ţi fi dat seama că atunci când am spus că mă simţeam singură nu a fost pentru că adormiseşi – era o singurătate imensă pe care în acel moment am simţit-o insuportabilă. Ţi-am scris când am ajuns acasă că eram tristă de ceea ce scriam, şi nu era aşa. Nu voiam să-ţi dezvălui cauza. Dar tu ai ghicit-o. Nu, Henry, nu există nici o ieşire, şi ce rost are să vin la tine cu descurajările mele?… Nu fi îngrijorat. Îmi recapăt bucuria îndată ce sunt cu tine, şi mă ţine zile întregi.
>
> Vin joi la micul dejun şi rămân peste noapte – să lucrez cu tine – să fiu cu tine. Vin pur şi simplu, ca vântul din sud.

Râdeam şi vorbeam cu Henry. Apoi s-a lăsat tăcerea. În timpul tăcerii aceleia, m-am gândit: nu eşti conştient acum, în acest moment, de ceea ce sunt, de ceea ce spun. Mintea îţi este la trecut. Dar tot ce sunt, tot ce spun, priveşti orb – şi eu voi fi şi voi spune pentru mai târziu. Voi trăi acum pentru acea amintire pe care o vei avea despre mine. Mai târziu, când va fi o distanţă între noi, îţi vei aminti atât de viu. Te va durea atunci, aşa cum mă doare pe mine, să fii atât de conştient de ziua de azi, atât de conştient de clipa asta, neliniştea supremă de a cunoaşte şi recunoaşte chipul fiecărui moment fără blândeţea atenuantă a distanţei. Eu văd şi înţeleg prea repede. Când mă duci pe străzi vechi, eu trăiesc nu numai în bucurie, ci în viitor, atât de departe în viitoarea ei absenţă.

„Nu spui nimic. La ce te gândeşti?“

De ce fabric un răspuns, un răspuns banal, ca să-mi protejez gândul, goliciunea şi tristeţea lui?

Două sentimente absolut contrare: unul de răutate. Îmi acopăr urechile la problemele economice. Dorinţa de a scrie, de a lăsa tot restul să se ducă naibii. Să aibă Hugh grijă de noi. Sunt hotărâtă să scriu cartea despre June. O senzaţie care mi se cristalizează în minte. Furioasă că am citit în scrisoarea tatei că îşi sacrifica timpul pentru mama Marucăi – plimbări cu maşina şi filme. Viaţă burgheză. Idealuri burgheze. Henry, singurul artist egoist autentic. Amoral.

În acelaşi timp îl întreb pe Henry: „Ai vrea să nu scriu?“ Şi îi scriu o scrisoare în care îi spun că vreau să renunţ la scrisul meu pentru al lui.

Acum câteva zile, când am sosit, era preocupat de neajutorarea lui economică. L-am consolat: „Rămâi fidel karmei tale. Ceea ce ştii să faci cel mai bine e să scrii. Scrisul meu poate aştepta. Eu sunt mai tânără, şi în afară de asta, al tău e mai important. Voi munci eu pentru amândoi“.

Nu aveam intenţia să fac aşa ceva. Nu ştiu de ce am spus-o. Nu mai am scrupule. Îi dau lui Henry banii lui Hugh. Simt seminţele cărţii mele încolţind. Simt că am obosit de atâtea sacrificii, că sunt o artistă. Azi am lucrat zece ore, oprindu-mă numai pentru masa de prânz. Cu tenacitate. Voi termina repede cartea asta. Sunt rănită de Bradley, de Henry, de toată lumea, şi asta mă înfurie şi mă face puternică. Rămân singură. Nici tata, nici Henry, nimeni nu mă poate urma de fapt până la capăt, nu mă poate înţelege complet, nu mă poate însoţi. Eu şi jurnalul meu. Am fost din nou prea feminină. Astăzi mă simt dură, puternică şi singură. Atât de singură încât mi se face frică. Sunt aşa o proastă în toate privinţele. O proastă singuratică.

> *Henry scrie:* Am terminat de citit paginile pentru Bradley din dosarul negru. Pot să înţeleg acum ceva mai bine iritarea lui Bradley, găsirea de defecte, exasperarea lui. A uitat că ăsta e un jurnal şi că a fost cenzurat. Povestea l-a interesat, aşa cum va interesa pe toată lumea, din China până-n Mexic. O poveste minunată. *Dar un jurnal prost.* Adică, dacă judeci numai după paginile astea. Iar scrierea jurnalului strică povestea, o sufocă…
>
> *Către Henry:* Ştii ce cred despre critica ta? Că e bună pentru un Bradley, pentru cineva din afară, pentru lume. Că venind de la tine e greşită… S-ar putea să crezi că nu am fost tratată destul de sever – că am nevoie să fiu călită, cum spui tu… S-ar putea să crezi că ne-am cocoloşit unul pe altul, dar uiţi că am căzut de acord că lumea ne va da destule lovituri şi că avem nevoie să ne *sprijinim* unul pe altul. Asta nu ai reuşit să faci pentru mine… O scrisoare rece. Mulţumesc. Şi un răspuns rece din partea mea. Asta-i bine. Mă lasă din nou singură şi, aşa cum ai citit în jurnal, eu sunt puternică atunci când sunt singură.17

17. Vezi *A Literate Passion*, pp. 215-226, pentru textul complet al acestui prolix schimb de scrisori.

13 octombrie 1933

I-am dat scrisoarea mea lui Henry s-o citească. A fost surprins şi ca de obicei a râs la sfârşit, a râs pe jumătate trist. M-a combătut. A rămas pe poziţii. A adăugat lucruri şi mai rele: că stricasem povestea cu defectele mele, o peticisem!

Vorbeam cu lacrimi în ochi, dar liniştit. Atunci a înţeles furtuna emoţională prin care treceam. A înţeles că am crezut că-şi pierduse încrederea în mine. Când credeam că avea încredere în mine i-am suportat foarte bine criticile la romanul despre John şi „Alraune“. Încetul cu încetul, inteligenţa mea trecea înaintea feminităţii. Henry era ferm, dar şi delicat. A spus: „Loialitatea unei femei este întotdeauna altfel decât a unui bărbat. Tu îmi eşti loială mie; eu sunt loial unui adevăr. Dacă sunt de acord cu Bradley o spun. Cât despre noile mele entuziasme – nu sunt decât superficiale. Întotdeauna mă

întorc la tine, ştii asta. Ştii că eu cred în tine“.

Bietul meu jurnal, sunt atât de supărată pe tine! Te urăsc! Plăcerea de a face confidenţe m-a lenevit din punct de vedere artistic. E o bucurie atât de facilă să scriu aici – atât de facilă. Şi azi am văzut cum jurnalul îmi sufocă povestirile, cum îţi povestesc totul aşa de nonşalant, neglijent şi neartistic. N-ai plăcut nimănui. M-ai stingherit ca artist, dar în acelaşi timp m-ai ţinut în viaţă ca fiinţă omenească. Te-am creat pentru că aveam nevoie de un prieten. Şi, stând de vorbă cu acest prieten, mi-am irosit viaţa.

Şi totuşi, bietul meu jurnal, dacă nu te-aş fi considerat singurul interesat permanent de ce mi se întâmplă, n-aş fi scris niciodată nimic, pentru că înfruntând lumea, lumea ce părea să nu-mi ofere altceva decât tristeţe – nu aş fi putut s-o fac. Nu însemna nimic pentru mine să scriu pentru o lume ostilă. Faptul că scriam pentru tine mi-a dat ambianţa caldă de care aveam nevoie ca să înfloresc! Aşa că nu te pot urî, dar acum că am făcut pace cu lumea, acum că mă pot adresa ei ca un artist, trebuie să te disociez de munca mea. Nu să te abandonez. Nu – am nevoie de compania ta. Chiar şi după ce lucrez, privesc uman în jurul meu, şi cu cine pot vorbi mintea şi sufletul meu fără a se teme că nu vor fi înţelese? Unde găsesc seninătate şi lipsă de durere? Tot restul e război, pentru tot restul e nevoie de atât de mult curaj!

Ieri am scris primele douăzeci de pagini din povestea lui June obiectiv, artistic. Pentru prima dată am devenit obiectivă.

16 octombrie 1933

Trebuie să-l adaug pe Eduardo la colecţia mea de personaje ciudate, la morbida mea „Alraune“, universul nebuniei. Cumpără cărţi pe care nu le citeşte niciodată; începe horoscoape pe care nu le termină niciodată; cumpără vopsele cu care nu pictează niciodată; cumpără salopete pe care nu le poartă niciodată, o capă spaniolă pe care n-o poartă niciodată; face însemnări pentru o carte pe care n-o scrie niciodată; e gelos pe femeia pe care n-o doreşte; el vrea femei numai pentru a le părăsi, necitite.

Neptun, bizarul Neptun, care ne guvernează pe June, Louise, Artaud, Eduardo şi pe mine.

Îmi scriu cartea neptuniană în acelaşi timp cu „povestea“ umană, şi mai adaug combustibil şi la jurnal.

Către Eduardo: Vreau să te încununez cu ceva astăzi. Ai devenit un personaj în ochii mei. Tu vrei un rol definit în viaţă. Nu eşti mulţumit să *fii*? Lasă devenirea în pace. Aseară m-ai inspirat. Acum câteva zile, la cafenea, ţi-am spus că intenţionam să încep să te plac. Asta înseamnă că am un nou tip de dragoste pentru tine. Non-umană. Îmi pregătesc culorile pentru a-ţi da viaţă ca personaj, ca legendă.

19 octombrie 1933

Am părăsit Louveciennes la ora patru cu o mică valiză. Un bilet pentru Hugh prins pe pat, biletul pe care se aşteaptă să-l găsească seara, înainte de a adormi fără mine. Şi era ca şi când aş fi plecat într-o călătorie, şi spre o altă viaţă, ca să devin soţia lui Henry. Primul lucru pe care îl face e să mă posede voluptuos. E într-o dispoziţie tandră, pentru că e răcit. Cinăm împreună. Mă posedă. Citeşte paginile mele noi – şi e satisfăcut de tehnică. Mândru de curajul meu. Pe străzi întunecate. Dormim ca o pereche de şerpi. Micul dejun. Conversaţie. Spun că trebuie să plec, dar continuăm să stăm de vorbă. Henry zice: „Acum trebuie să rămâi la prânz“. După prânz intră într-o dispoziţie visătoare, fantastică. Şi începem să inventăm împreună basmul nostru astrologic. Îi dau idei. Apoi din nou în pat, pentru că e frig. Mă întorc la Hugh, mama, Joaquin abia la cinci – ameţită, veselă, plină de idei.

A doua zi, înapoi la muncă. Dar ceea ce mă bântuie e momentul în care stăteam în camera lui Henry, gândindu-mă: ar trebui să rămân aici. Cu Henry mi-aş putea uita cu uşurinţă cealaltă viaţă. Mi-e greu să mi-o amintesc acum. Asta e reală. Iar cealaltă e ireală. Aici sunt acasă.

Seara, beată de fantezii, încep basmul.

Astăzi, muncă.

Fac însemnări şi sunt pe deplin conştientă de asta. E carnetul meu de însemnări. Asud asupra poveştii mele şi când vin la tine sunt epuizată. Când sunt soţia lui Henry, uit complet de Hugh şi de tata. Când sunt cu tata, uit de Hugh şi Henry. Când sunt cu Hugh, mă gândesc la tata şi Henry.

Disonanţe cu tata. Îi scriu două scrisori cu unele noutăţi despre Thorvald şi despre discuţia mea cu Joaquin. Interesul veştilor e diminuat pentru tata, fiindcă scrisorile ni s-au încrucişat. Acesta era punctul esenţial: că eu, scriindu-i fără să aştept un răspuns, am provocat o dezordine, care pentru el e dureroasă.

Acest octombrie mi-a dovedit definitiv că nu pot trăi *numai cu Henry*. E o companie prea precară. Mă lasă la fel de singură ca incapacitatea lui Hugh de a reacţiona. Am încercat să-l fac să-i înlocuiască pe tata, pe prietenii mei. Nu se poate. Mă bucur că s-a terminat. Împrăştierea mea reîncepe: tata, Nestor, prieteni în dreapta şi-n stânga, companie. Am o mare nevoie de absoluţie. N-are nici un sens.

27 octombrie 1933

Totul merge bine când îmi împărtăşesc iubirile ca înainte – pe bucăţi, fragmentar. Dragostea întreagă e prea periculoasă, prea feminină. Henry e artist, nu bărbat. Nu trebuie să aştept totul de la el.

O zi şi o noapte întreagă cu Henry. Toate îndoielile şi temerile calmate de pasiunea, de tandreţea lui. Sunt toată impregnată de el, căsătorită cu el. Vreau să trăiesc cu el. E singur. Mă vrea. Trebuie să trăim împreună. Devine un chin. În seara asta sunt tristă; pustie, singură. Când sunt cu el nu mă tem de nimic. Mă face veselă şi liniştită şi curajoasă. Toate astea cu trei zile înainte de întoarcerea tatei! Aş vrea să moară toţi, Hugh şi tata, şi să pot să trăiesc cu Henry. Pe Henry îl iubesc în acest fel criminal – nebuneşte. Pentru el aş comite crime. Din nou nebunie. Azi-dimineaţă, stând trează lângă el, privindu-l cum doarme. Atât de mulţumită să fiu acolo, atât de fericită că puteam să stau acolo trează trei ore fără să devin agitată! Henry e acolo. Asta-i tot ce vreau.

În filme ne ţinem de mână. Toate astea sunt *scoase* din carte[18], opera de artă, dar cu atât mai multe motive am să le păstrez aici. În carte, reţinere, ocolişuri, păcăleli! Dar am nevoie de un loc unde să pot să strig şi să plâng. Trebuie să fiu din când în când spaniola sălbatică. Notez aici isteria pe care mi-o stârneşte viaţa. Revărsarea de extravaganţă nedisciplinată. La naiba cu gustul şi arta, cu toate contracţiile şi şlefuirile. Aici ţip, dansez, plâng, scrâşnesc din dinţi, înnebunesc – singură, într-o engleză stâlcită, în haos. Asta o să mă menţină în echilibru pentru lume şi pentru artă.

18. „Cartea“ despre H.M. şi June a devenit în cele din urmă nuvela „Djuna“ în prima ediţie a volumului *The Winter of Artifice* (Paris, 1939), eliminată din versiunile ulterioare ale aceluiaşi titlu.

Henry e amuzat de lucrurile pe care-l fac să le spună în carte.

— Nu mă face sentimental.

— N-o să te fac. O să vezi. Numai de-aş putea fi destul de rece ca să-mi folosesc şi ironia. Am un fond de ironie pe care nu-l pot exploata din cauza seriozităţii mele excesive.

(Din nou simţul spaniol al tragediei!)

Când a auzit că se întoarce tata, nu i-a plăcut. S-a supărat când i-am spus de planul tatei de a trimite un pian la Louveciennes şi de a veni să lucreze aici în weekenduri.

28 octombrie 1933

Aşa că acum văd umorul acestor dispoziţii drăgăstoase. Le are Henry, le am şi eu, şi nu întotdeauna în acelaşi moment; dar sunt neîndoielnic aceleaşi stări!

Henry invidia mulţumirea soţilor Lowenfels. Ei nu au nevoie să iasă, pentru că se au unul pe celălalt.

Hugh a citit o listă de simptome ale nevrozei şi a descoperit că le am pe toate. A început să-şi facă griji. Mi-a citit lista de cauze. Care din ele? Am indicat abil una: conflictul dintre dorinţele eului ideal şi cele ale eului instinctiv. Îmi doresc o viaţă boemă, dar nu vreau să-l

rănesc pe el. Hugh a înţeles că aceste dorinţe, dorinţele neîmplinite, mă fac neliniştită şi nevrozată. Că de fapt compromisul (ieşiri o seară pe săptămână) nu făcea decât să scoată în evidenţă încleştarea dintre ele. Tranziţiile rapide îmi tulburau echilibrul şi nervii. El îmi dăruise deja foarte mult, am spus, dar mă deranjează propriile mele sentimente, propria mea conştiinţă. S-a oferit să-mi lase mai mult timp pentru mine însămi. Era generos şi clarvăzător.

„Doar din interes. Nu vreau să mă urăşti sau să-mi doreşti moartea." (Nu ştie că deja i-am dorit-o!) Mintea lui de şahist şi isteţimea lui m-au amuzat. E precaut! Citea şi vorbea cu o înţelepciune budistă. „Vreau să fii mulţumită şi satisfăcută, ca atunci când te întorci la mine să te întorci pe de-a-ntregul. Altfel atenţia îţi rătăceşte la celelalte dorinţe. Imaginaţia îţi este ocupată cu conflictul tău, nu cu mine."

L-am făcut pe Hugh să creadă că viaţa mea boemă nu e sexuală. A spus înţelept: „Văd că ţi-ai sublimat atracţia sexuală faţă de Henry. Când spui că scrisul tău este soţia operei lui, e foarte limpede. *Totul e sex"*.

Şi deodată mi s-a părut ridicol ca Hugh să sufere din cauza unui simplu gest fizic, dar să accepte rătăcirile imaginaţiei şi fanteziei mele.

30 octombrie 1933

Vis: dau o mare petrecere. Se servesc platouri mari, ca în filmul despre Henric al VIII-lea. Suntem în curte, eu şi diferite alte persoane, uitându-ne la o casă cu balcoane. E seară. Văd un oblon deschizându-se şi o cameră plină de oameni pregătindu-se pentru o petrecere. Le atrag atenţia oamenilor că aşteaptă pe cineva. Exact în faţa ferestrei e grupat un trio care se pregăteşte să cânte. Dirijoarea stă în picioare, cel mai aproape de fereastră. E o femeie scundă, bătrână, slabă. Când dă semnalul de începere, o femeie iese pe balcon şi începe să meargă de-a lungul casei, din balcon în balcon, spre o altă fereastră. Balcoanele comunică între ele. Se mai deschide un oblon şi apare bărbatul pentru care se dă petrecerea. E bătrân, seamănă cu Paderewski şi e îmbrăcat ca Isus. Păşeşte înainte cu mâinile întinse, ca un somnambul, ca un orb, urmând-o pe femeie. Când ajunge la fereastra cu muzica trece de ea şi merge mai departe spre altă fereastră, unde vede ceva care îl înspăimântă. Deodată nu mai e nici un balcon, şi el cade de la înălţimea câtorva etaje, în curte. Nu simt nici o emoţie. Îmi vine ideea că ceea ce l-a înspăimântat e o femeie cu o sabie. Petrecerea din casa mea somptuoasă continuă. Mă aflu într-o încăpere cu mai multe femei. Una dintre ele a tot dansat şi e aprinsă la faţă şi transpirată. Mă ofer să-i şterg corpul pentru că vreau să mă bucur de goliciunea ei, dar mă refuză. Nici o nelinişte în vis. O dispoziţie generoasă.

Asocieri: Jeanne, femeia cu care sentimentele tatei s-au apropiat cel

mai mult de iubire, este dirijor de orchestră. Dar ea e înaltă. Am comparat-o pe dirijoarea din vis cu Jeanne şi Maruca. M-am gândit la ascetismul tatei aseară, citindu-l pe [Wilhelm] Stekel – igiena excesivă şi dietele sunt o formă de ascetism. El trebuie să fie muzicianul asemănător lui Isus din vis. Sunt probabil geloasă pe cele două femei şi prefer să-l văd mort decât la petrecerea lor. Visele mele sunt întotdeauna foarte *teatrale* în comparaţie cu ale lui Henry, care sunt de cele mai multe ori realiste şi naturale. Culorile şi detaliile costumelor, decorul etc. sunt remarcabile. *Întotdeauna ireale*. Arată oare asta că am un simţ al irealităţii?

Astăzi am primit o scrisoare de la tata în care mi se plânge: se teme de întoarcerea la el acasă, la elevii lui, la responsabilităţile lui. Îl îngrozeşte să-şi înfrunte problemele – problemele de bani, de organizare a casei. Îl îngrozeşte invazia de oameni, zgomote, durere.

Îi e frică de viaţă.

Îşi regretă solitudinea, marea, copacii. Se agaţă de ei aşa cum mă agăţ eu de Louveciennes…

Această scrisoare m-a înduioşat, la fel ca revelaţia picioarelor lui delicate.

Îmi telefonează Henry.

Mi-ar plăcea să-i ofer lui Henry o cameră aici şi siguranţă pe viaţă. Tata, o cameră şi un pian aici şi o evadare din viaţa lui burgheză. Când e vorba de alţii, sunt plină de curaj. Pentru Henry aş ucide câte un balaur pe zi.

Dar aş veni la Hugh să-mi ling rănile. Probabil chiar l-aş ruga pe Hugh să mă ajute.

Comedie. Toţi ne temem şi avem o mare nevoie să fim doi ca să înfruntăm viaţa. Iubirea este o recunoaştere a lui Tu. O nevoie de Tu. Într-un fel sau altul, întotdeauna îmi pierd călăuza la jumătatea urcuşului. Cred că eu nu caut un bărbat, ci un dumnezeu. Încep să simt un vid care trebuie să fie absenţa lui Dumnezeu. Am zeificat bărbatul. Unul după altul, am invocat o călăuză, un tată, un conducător, un susţinător. Am un soţ, un protector, amanţi, un tată, camarazi, dar tot îmi lipseşte ceva. Probabil Dumnezeu. Dar îl urăsc pe Dumnezeu-abstracţia. Îl vreau pe Dumnezeu în carne şi oase, Dumnezeul încarnat, cu forţă şi cu două braţe şi cu sex. Şi fără imperfecţiuni.

Ceea ce demonstrează că mi-am amestecat iubirile umane şi divine, şi ele nu se amestecă, şi cu cât îl separ mai repede pe Dumnezeu de bărbat, cu atât mai bine pentru bărbaţii pe care îi iubesc. Am iubit geniul, care se apropie cel mai tare de divinitate.

Pe Henry l-am putut iubi fără obstacole pentru că el e zeul umanului – e divin de imperfect.

Dar tata este non-uman şi ar fi trebuit să fie Dumnezeu. El e cel care

a impus perfecţiunea, care a iniţiat zeii, care nu iubeşte câtuşi de puţin naturaleţea umană. Dar până la urmă el e ca mine, un ipocrit. Eul ideal exaltat. Un puternic eu instinctual ascuns.

Îl iubesc pe Henry pentru onestitatea sa. Henry spune: „Sunt un hoţ. Sunt un mincinos. Sunt o brută. Sunt un sadic. Sunt un laş".

Tata şi cu mine spunem: „Indiferent cum sunt, uite, aşa aş vrea să fiu. Iubiţi-mi intenţia".

Intenţia noastră e perfecţiunea.

Bieţi ipocriţi divini.

Suntem nişte impostori.

Nu *noi*. În fiecare zi eu devin mai cinstită. Refuz să mă prefac. Ştiu, de exemplu, că îl mint pe Hugh în ce priveşte motivele nevrozei mele, îl mint infam. Dar nu are importanţă. Îi spun că viaţa mea cu el e reală şi tot restul un joc. Ştiu că stau cu el pentru că sunt o laşă – nu îndrăznesc să-i arăt adevărata mea faţă. Ar trebui să-l părăsesc şi să-mi câştig existenţa şi să trăiesc cu cine vreau. Ar trebui să-i spun tatei că nu-l iubesc, că dragostea pe care i-o dăruiesc este narcisistă, ca şi cea pe care mi-o dăruieşte el mie. Dragostea faţă de cel care *poate înţelege*, îţi poate răspunde, îţi poate diminua singurătatea. Nu iubesc nimic din ceea ce este de fapt *al lui* şi nu al meu (ştiinţa, ordinea, raţiunea, logica lui). Nu cum iubesc la Henry tot amestecul de trăsături care îi aparţin lui şi cu care nu am nici o legătură.

Îi voi ceda tatei când vine, din singurătate, cu dragostea de a mă apropia de singurătatea lui, cu dragoste pentru aceste însuşiri secrete ale lui pe care le iubesc pentru că seamănă cu însuşirile mele secrete. Îl iubesc cu cei o mie de ochi adoratori cu care aş vrea eu să fiu iubită. E *maladia* dragostei, nu fructul ei. Atunci când eul tău a devenit atât de mascat în faţa lumii, când limba ta a devenit atât de neinteligibilă, singurătatea atât de mistuitoare, atunci numai dublul tău îţi mai poate penetra fiinţa.

Când mă gândesc la această scrisoare a tatei cu tristeţea ei fragilă, ştiu că nu-i voi spune despre Henry. Ştiu că îl voi minţi şi că-mi va fi silă de minciunile mele.

Henry e cel mai curajos – şi totuşi a trăit terorizat de June; el se aşteaptă întotdeauna să-l pedepsesc; e timorat pe stradă; şi marea lui frică obsesivă e frica de *sărăcie*. Eu nu mă tem deloc de sărăcie, ci doar că aş putea fi privată de dragoste. Şi mi-e frică de boală.

Pe măsură ce tata se apropie (pleacă mâine de la Valescure) încep să mă acordez la el. Ascult un pian la radio şi îmi imaginez trupul lui grecesc ars de soare, strălucirea lui rece, faţa impasibilă, ca o mască, mobilă numai în vârtejul pasiunii. Ce efort e să pari a avea o voinţă puternică!

Tatăl meu feminin.

Şi trupul meu feminin, locuit de un spirit masculin, e din nou

torturat de un conflict.

Dar în această tortură încep să râd de mine. Micul monstru tiranic ascuns cu grijă în firida lui de deducţii şi zâmbete suave. La urma urmelor, tot ce cer eu de la ucigaşii mei de balauri este dragoste, şi la asta sunt supertalentaţi!

Trebuie să investighez într-o zi povestea lui Miralles. De ce imaginaţia mea a fost atât de fermecată de cariera de dansator a lui Miralles – poveşti despre dansatori, călătorii în Rusia, balete la marile opere, music-hall-uri în întreaga lume, atmosfera caustică a cabinelor, mirosul dansatorilor, noua experienţă pentru mine de a sta în cafenele, hotelul dărăpănat al lui Miralles, costumele lui ţipătoare – încât l-am lăsat să mă sărute şi într-o zi chiar m-am gândit să mă duc în camera lui. Mă vedeam dansând cu bietul Miralles în diferite locuri, împărtăşind viaţa lui rătăcitoare, locuind în camere ponosite cu costume spaniole şi ilustrate cu Lola, Alma Viva, l'Argentinita. În papuci şi chimonouri înflorate, deschizând uşa pentru…

Pentru ce? Pentru un Hugh care mă găsise. Şi ca un pacient suferind de amnezie care îşi uitase numele, casa şi soţul.

Bietul Miralles, care îmi putea fermeca viaţa ternă cu aventurile lui de hoinar. Ideea de a lua autobuzul spre rue de Clichy m-a făcut să mă înfior.

Tata ar fi îndurerat: „*Cine* eşti? Ţi-ai uitat clasa, rasa, numele?"

Hugh. „Îţi uiţi originea mistică, non-umană."

Henry ar fi spus: „Şi mintea – cum poate viaţa să însemne ceva pentru tine?"

Iluzie. Miralles avea astm. Strângea bani ca să se retragă în Valencia. Era bun, nepretenţios. Îmi spunea. „Ştii, eu n-am vicii ca alţii. Eu aş fi bun cu tine". Când îi ascultam povestirile radia. Se ducea să danseze cu o vigoare reînnoită. Reîntinerea. Şi-a cumpărat un costum nou. Mă adora.

Când m-am trezit din amnezie, s-a stins. Devenise cenuşiu.

A murit anul trecut de astm, în camera lui de hotel.

31 octombrie 1933

Cochetez cu această idee de amnezie, care nu e decât atrofierea eului „ideal", a eului critic – asasinarea lui în scopul eliberării de scrupule. Ştiu când mă las hipnotizată (cu Allendy, Artaud). Când mă trezesc la viaţa mea cu Hugh sau la relaţia cu Henry, mă trezesc ca dintr-un vis. Nu mă învinovăţesc. Refuz să-mi asum vreo responsabilitate (şi prin urmare vreo vină). Nu e decât o comedioară pe care o joc cu conştiinţa mea. Şi descopăr că pun din ce în ce mai puţine întrebări, că sinele ideal devine încetul cu încetul o figură ridicolă. Râd de el. Trăiesc mai departe, având mustrări de conştiinţă

numai când mă confrunt cu o durere omenească (tristeţea lui Hugh, durerea lui Henry în ziua în care a crezut că ghicise că fusesem amanta lui Allendy). Atunci mă trezesc cu regrete acute şi insuportabile. Dar în cea mai mare parte a timpului simt că am uitat de Artaud şi Allendy, aşa cum Henry uită de târfele lui. Am puterea de a uita. Stekel ar spune: de a reprima?

1 noiembrie 1933

Caricatura lui Hugh: îşi bagă degetele în nas. Pierde stiloul pe care îl folosea. Pierde cartea pe care o citea. Uită la bancă o scrisoare pe care voia să mi-o arate. Uită acasă o cheie de la birou. Îşi pierde bricheta şi portţigaretul. Când ieşim cu prietenii îşi uită ţigările. Când cumpără ceva îl uită în maşină. Întârzie întotdeauna. Îşi mănâncă micul dejun când e deja rece. Dezordine. În hârtii, în lucruri, în calcule. Nu e atent, nu reţine ce aude. E mofturos şi capricios la mâncare. E lipsit de vioiciune.

Toate astea nu sunt nimic. Henry are o mie de defecte în plus. Dar când nu mai există dragoste sau entuziasm…

Vreau să-mi public cartea şi să fiu liberă. Laşitatea mă ţine aici. Când mă uit la Hugh mă gândesc că nu i-aş putea spune niciodată. Şi spiritul său protector mă înduioşează. Laşitate. Laşitate.

Hotărâre: îndată ce se publică prima carte a lui Henry şi prima mea carte, mă duc să trăiesc cu Henry. Cu amândouă cărţile publicate n-ar trebui să murim de foame, iar eu îmi pot găsi oricând de lucru.

Îl voi face pe tata să-i dea elevi lui Joaquinito ca s-o poată întreţine el pe mama.

Voi încerca să-i găsesc lui Hugh o femeie care să-l facă fericit.

Voi rupe cu toate relaţiile mele sociale, cu toţi prietenii mei aristocraţi.

3 noiembrie 1933

Tata e atât de timid când soseşte, încât merge de la poartă până la uşă citind, apoi se lansează în discursuri ca ale lui June – ascunzându-şi, ascunzându-şi timiditatea, stânjeneala.

Un torent de cuvinte.

Cu calmul meu îl fac treptat să se simtă în largul lui. Devine natural. Şi începe să facă dragoste cu mine tandru.

Mă simt moderat senzuală. Cedez numai pentru plăcerea lui. Veselă. Indiferentă. E un amant foarte priceput, încântător. Totul e foarte uşor, foarte lin.

Sunt mult mai interesată de starea lui – încercând s-o definesc, să o scot la lumină, să mă armonizez cu ea. Îmi dau seama că azi nu are nici un simţ al realităţii, că a fost orbit de întoarcere, de şocul

realităţilor, stânjenit şi alarmat.

L-am conjurat să nu mă trateze ca pe o femeie obişnuită, să-şi continue viaţa ca înainte, să se bucure de alte femei, căci dragostea trebuie să fie mare şi să-i lărgească viaţa, nu să i-o îngusteze. Mi-a răspuns: „Nu – n-aş mai putea face niciodată aşa ceva. Vreau ca dragostea asta să fie apoteoza vieţii mele. E ceva prea măreţ ca să o stric cu alte aventuri. Trebuie să rămână curată, unică“.

Şi, când m-a întrebat, a trebuit să răspund la fel de idealist.

Cum nu-mi pot judeca dublul decât după mine, cred că vrea să facă din dragostea noastră finalul ideal al carierei sale de donjuan; dar nu cred că poate. Se va implica, aşa cum mă implic şi eu. Mă va minţi, din aceleaşi motive pentru care îl mint şi eu pe el. Mă întreb numai: are vreo importanţă vârsta tatei în cazul nostru? E obosit de singurătatea şi aventurile lui fără dragoste? Îşi doreşte înţelegere în locul diversităţii sexuale? Prin urmare, poate fi vreun pic de adevăr în afirmaţia sa? Şi dacă e aşa, cum pot să fiu eu cea dintâi care-i distruge idealul?

Altă diferenţă. Narcisismul tatei e mult mai adânc înrădăcinat decât al meu – prin urmare dragostea lui de sine, care se poate exprima prin mine, e mai puternică decât a mea – pentru că eu iubesc *Tu*-ul, pe Henry, mai mult decât pe mine însămi.

Mă iubesc şi pe mine însămi în tata. Dispoziţiile lui distante, pe care le înţeleg atât de bine, dificultatea lui de a intra complet în viaţă, în realitate, nervozitatea şi timidităţile lui. Îmi stârnesc profund compasiunea.

Când stăteam în hol, în timp ce Hugh aducea maşina, am scos micul strigăt pe care-l scoteam adesea când mă mângâia prea excitant: „*Ay, Ay, Ay!*“

A râs franc, încântat. „*Comme tu es naturelle, comme tu es véridique!*“ (Admirând fiindcă pentru el e atât de greu să fie firesc!) Şi a intrat în joc: „*Penétrable, enveloppante, caressable – surréaliste!*“

În maşină l-am luat de braţ. Şi e încântat, dar pluteşte în ceaţa stărilor lui. Viaţa ajungându-l din afară, ochii atât de goi. Priveşte ca un copil foarte rugător. Vorbeşte atât de mult pentru a umple spaţiile necoordonării lui.

Îl observ cu mirare, aşa cum te uiţi la propria-ţi imagine în oglindă. Când pleacă, mă gândesc: când va ajunge acasă o să regrete că nu a făcut asta sau ailaltă. Va crede că nu m-a mulţumit; va roşi gândindu-se la cărţile care au căzut peste noi când stăteam întinşi (oroarea că ceva mersese prost, disconfortul)! Îşi va dori să fi spus una sau alta. Va uita că de fapt m-a încântat remarcând că eram frumoasă după ce făcusem dragoste (De ce? Dar e adevărat că arătam transfigurată, chiar dacă nu simţisem nimic). S-ar putea să regrete că i-am oferit ocazia să fie cinstit şi el a preferat să mintă. Cunosc tot acest flux de

gândire. Şi simt atâta compasiune!

Am ajuns prea devreme la Henry şi el era plecat. M-am aşezat pe patul lui şi am terminat cartea pe care o citeam, Maryse Choisy despre [Joseph] Delteil. Apoi n-aveam stare şi m-am uitat peste manuscrisul meu cu „Alraune“ de pe biroul lui Henry. Şi am descoperit că făcuse nota următoare: „Toate pasajele picturale minunate. S-ar putea face un film. Începând cu scena acvariului uriaş“.

Când a venit ne-am lansat într-o discuţie viguroasă.

Când mă revărs de emoţie excesivă, stilul meu are de suferit. Şchioapătă, asta-i tot. Va trebui să înveţe să suporte greutatea vitalităţii mele. Orice forţă poate sparge ferestre. Spargerea ferestrelor produce oxigen, nu artă. În clipa asta sunt plină de oxigen. Arta are de suferit. Cred că sunt încă un pic cam tânără.

Îl caricaturizez pe Hugh când de fapt ar trebui să-mi caricaturizez slăbiciunea. El se comportă mai nobil ca oricând – asta mă şi înfurie. Încercând să nu-mi dea un sentiment de culpă – întâmpinându-mă cu un zâmbet azi-dimineaţă când am sosit pentru micul dejun. Dar voinţa mea e canalizată spre hotărârea pe care am luat-o şi acţionez în vederea acelui scop. Trebuie să încetez să mai fiu sentimentală. Sunt dezgustător de sentimentală. Uşor de înmuiat. Când vin acasă Hugh e răcit. Dar şi Henry e răcit.

Vreau să devin mai puţin sentimentală şi să am mai mult umor. Vreau să-mi stăpânesc simţul tragic al vieţii, care e prea pronunţat.

Vis la Clichy: După ce am trăit cu Hugh mulţi ani hotărâm să ne căsătorim religios. Mă îmbrac în alb, cu voal. Dar observ că rochia mea e sărăcăcioasă. Când ajung la biserică nu e nici o festivitate. Ne grăbim şi descopăr că nu mi s-a dat buchetul de flori tradiţional. Nu sunt tristă, doar un pic ironică. În taxi, cu toată familia, spun râzând: „E ca o nuntă de muncitori“. Înainte de nuntă am încercat să dau de Henry la telefon ca să mă vadă în rochie de mireasă.

Într-un alt vis trebuia să mă duc să trăiesc la Clichy şi eram foarte fericită.

Vis după vizita tatei: Eu şi tata stăm pe patul meu mare. Auzim un zgomot asurzitor – atât de tare că e de-a dreptul dureros. Mă uit pe fereastră. Văd un bărbat care e pe cale să intre în casă cu un tăvălug greu cu care e gata să mă zdrobească. Vreau să-i închid uşa dormitorului în nas şi nu pot pentru că încerc în acelaşi timp să închid fereastra. Anxietate.

Senzaţia acută că anumite evenimente îmi sunt mai apropiate – mai reale, trăite cu adevărat – în timp ce altele sunt neclare. Aş face distincţia între substanţa onirică şi substanţa reală. Cu Henry totul

devine cald şi real. Cu Hugh lucrurile sunt întunecate şi mentale. Cu tata sunt de asemenea întunecate, şi pe deasupra şi ciudate, ca şi cum s-ar petrece în apă sau pe cer. Pe Henry îl simt cu tot corpul meu – profund, întreg, permanent: sex, compasiune; mental, psihic. Tata, Hugh, Eduardo şi Allendy sunt fantasmatici.

Noii pantofi de muncitor ai lui Henry. Mirosul lui Henry. Totul e miraculos de real. Defectele lui, naturaleţea lui, foamea lui, somnolenţa lui, durerile lui. În câteva vise trăiesc cu el într-o mulţumire deplină. Îmi plac papucii lui de lână şi cravata lui groasă de lână.

Henry e singurul care mi-a dat viaţă umană.

7 noiembrie 1933

Ieri m-am trezit plină de curaj. Aveam pe listă trei corvezi: vizita la Otto Rank, împăcarea cu Bernard Steele, vizita la Edward Titus ca să-i cer bani. M-am luptat cu ele, întrebându-mă de care să mă apuc. Am decis ca mai întâi să-l scot pe Steele din îmbufnarea lui geloasă, din egoismul lui. Era plecat.

Titus era în Sud.

Nu-mi amintesc cum am aflat că dr. Otto Rank locuia la Paris, pe bulevardul Suchet. Mai întâi l-am trimis pe Henry la el şi au avut o lungă discuţie despre istorie, literatură, antropologie, cartea lui Rank *Art and artist* – dar nu despre psihanaliza de care mi se părea mie că Henry avea nevoie.

Acum m-am hotărât în mod impulsiv să sun la uşa lui Rank. Mă aşteptam să trebuiască să parlamentez din greu cu servitoarea ca să mă lase să-l văd. Auzisem că era foarte ocupat, că primea foarte puţini pacienţi şi era foarte scump. Îmi bătea inima; aveam mâinile reci.

Printr-o pură întâmplare, mi-a deschis chiar el. „Da?“ a spus cu asprul său accent vienez, învăluind cuvântul franţuzesc pur, incisiv, într-o crustă germană, ca şi cum cuvintele fuseseră mestecate precum capătul unei ţigări în loc să fie eliberat din gură, cum fac francezii. Cuvintele franţuzeşti sunt trimise să zboare în aer ca nişte porumbei călători, dar franceza sau engleza vieneză a lui Rank era întotdeauna mestecată, scuipată.

Era mic, cu pielea închisă la culoare, cu faţa rotundă; dar de fapt nu vedeai decât ochii, care erau minunaţi. Mari, întunecaţi, arzători. Cu obsesia mea de a alege trăsăturile frumoase sau agreabile şi de a-mi pune ochelari de cal la ceea ce nu admir sau iubesc, am remarcat ochii lui Rank pentru a-i eclipsa dinţii grosolani, trupul scund.

„Intraţi“, a spus, conducându-mă spre biroul lui. Era o cameră spaţioasă de colţ, cu vedere spre Bois. Pereţi acoperiţi cu cărţi. Fotolii adânci, confortabile, o canapea. Părea foarte afabil şi accesibil.

Îl văd azi la trei.

Fac şi un gest de reconciliere cu Bradley. Din mai multe motive: în primul rând, ca să-mi disciplinez mândria exagerată; în al doilea rând, pentru că vreau să reuşesc, vreau să fiu publicată, vreau să devin independentă; în al treilea, pentru că urăsc rupturile şi disensiunile dacă nu există un motiv cu adevărat serios pentru ele. Astăzi sunt încă într-o dispoziţie decisă, curajoasă. O folosesc! Îi scriu o scrisoare lui Titus.

Discuţie cu Rank. Mi-a cerut o descriere completă, clară a vieţii şi muncii mele. I-am spus că ştiu că artistul îşi poate folosi pozitiv conflictele, dar că mi se părea că în prezent consumam prea multă energie încercând să stăpânesc o confuzie de dorinţe pe care nu o puteam rezolva. Că aveam nevoie de ajutorul său.

Am ştiut imediat că vorbim aceeaşi limbă. El merge dincolo de psihanaliză. A spus: „Psihanaliştii scot în evidenţă asemănările, eu scot în evidenţă diferenţele dintre oameni. Ei încearcă să aducă pe toată lumea la un anumit nivel normal. Eu încerc să adaptez fiecare persoană la propriul său tip de univers. Instinctul creator este special".

El înţelegea ce însemna *mai mult:* Este *mai mult* în relaţia mea cu tata decât dorinţa de victorie asupra mamei. Este *mai mult* în relaţia mea cu Henry decât sacrificiile masochiste sau nevoia de victorie asupra celeilalte femei. Există – dincolo de sexualitate, dincolo de lesbianism, dincolo de narcisism – creaţie, *creaţie.* Rank a spus: „Ce ai *produs* în perioada de nevroză extremă de după aventura ta cu John? Asta mă interesează foarte tare". A sesizat imediat *esenţa* mea; a spus că povestirile pe care le-am scris în copilărie despre mine orfană nu trebuiau explicate numai printr-o dorinţă criminală de a-mi ucide mama din gelozie şi tatăl dintr-o dragoste nemăsurată. Voiam să mă creez. Nu voiam să fiu născută din părinţi umani.

Când am pomenit de formulele psihanalitice a zâmbit uşor ironic, ca şi când ele ar fi insuficiente. I-am simţit expansiunea gândirii, dincolo de medicină, în universuri metafizice şi filozofice.

Ne înţelegeam unul pe celălalt din jumătăţi de fraze.

Am spus:

— Nu mă aştept să-mi rezolvaţi viaţa concret, să-mi spuneţi dacă trebuie să trăiesc cu soţul meu, cu amantul meu sau cu tatăl meu, ci să mă ajutaţi să mă împac cu mine însămi.

Mi-am dat seama că exprimam exact gândurile lui Rank după gestul lui rapid de aprobare.

Rank: — Trebuie să-ţi poţi revărsa energiile în muncă.

A.: — Ştiţi, ceea ce mă face să mă îndoiesc este instinctul meu distructiv. Pentru a-mi crea viaţa cu Henry, îi distrug pe tata, pe Hugh, pe mama şi pe Joaquin. Ăsta e impulsul în privinţa căruia am anumite suspiciuni, deşi totul mă trage către Henry.

Înţelegea atât de bine că eram obosită de toate minciunile şi deformările pe care sunt obligată să le trăiesc în fiecare zi, simţind nevoia de absoluţie.

Ceea ce e ciudat a fost starea care a precedat discuţia mea cu Rank.

Am făcut această însemnare în tren: în drum spre Rank, *je mâchonne des fourberies*. Încep să inventez ce-i voi spune lui Rank în loc să coordonez adevărurile. Încep să repet discursuri, atitudini, inflexiuni, expresii. Mă văd vorbind şi stau în interiorul lui Rank, judecându-mă. Ce ar trebui să spun ca să creez un efect sau altul?

Îmi construiesc minciunile aşa cum alţii îşi construiesc confesiunile. Totuşi mă duc la el să *mărturisesc*, să capăt ajutor în rezolvarea conflictelor mele, care sunt prea numeroase şi pe care nu reuşesc să le stăpânesc prin scris. Mă pregătesc pentru o falsă comedie, ca aceea pe care am jucat-o pentru Allendy.

Pregătindu-mă să deformez – şi totul ca să-l interesez pe Rank, şi de asemenea să mă interesez pe mine, căci complexităţile mă interesează profund. De fapt, mă duc la Rank de amorul artei, nu ca să rezolv, ci ca să-mi exagerez, să-mi dramatizez conflictele, să văd tot ce conţin, să le înţeleg pe deplin. Îmi dau seama că experienţa cu Allendy a reprezentat un nou conflict adăugat vieţii mele şi că vechiul nu a fost rezolvat decât prin aceea că apăruse unul nou. Era dislocat. Vreau să spun că eu cred că nu am încetat să fiu masochistă în situaţia June–Henry, ci mi-am echilibrat durerea prin interesul meu faţă de Allendy şi conflictul cu el, care a îndepărtat obsesia absolută cu June şi Henry şi mi-a dat energia necesară şi stimulul pentru a fi puternică.

Vreau să continuu cu jongleriile. Sunt din nou într-un impas. Vreau prea tare să trăiesc cu Henry şi nu pot face asta din trei motive esenţiale. Aşa că îmi deplasez terenul. Conflict nerezolvabil, drept care îmi voi canaliza interesul spre schimbul cu Rank.

Allendy nu este interesat de literatură, artă sau artişti. Asta e marea lui limitare. „*Petite fille littéraire*“ nu înlătură preocuparea mea vitală pentru direcţiile şi deviaţiile instinctelor mele creatoare. Dar el era diversiunea salvatoare. Aveam nevoie să mi se abată atenţia.

Dacă această atitudine de dinainte de a-l vedea pe Rank denota pur şi simplu o dorinţă de a mă angaja în asta ca într-o aventură intelectuală – cu o anumită nonşalanţă, învăluind tragedia – sau dacă e o formă de opoziţie ironică faţă de ceea ce simţeam a fi o influenţă vitală – nu ştiu.

Dar când m-am aşezat în faţa lui Rank, eram tot atât de sinceră ca în faţa jurnalului: eram naturală, nu prea tragică, nu prea cerebrală, preocupată în principal de salvarea şi dezvoltarea artistului pentru că sunt conştientă că mi-am lăsat problemele din dragoste să mă împovăreze dincolo de orice raţiune.

Confuzia creează artă. Prea multă confuzie creează dezechilibru.

Rank mi-a dat imediat senzaţia că e curios, viu, pasionat de explorare, de experiment, de calea deschisă, de anarhism, că înoată liber în mari spaţii libere.

Pe 8 noiembrie 1933, Rank mi-a cerut să renunţ la jurnal şi l-am lăsat în mâinile lui. Mi-a luat opiumul.

A fost o lovitură îndrăzneaţă. M-a uluit. Era o violare. Acum câteva clipe, chiar înainte de a se întuneca, în parc, stătusem şi scrisesem în el, scrisesem minciunile pe care aveam să i le spun lui Rank ca să-l interesez. Mă temeam că nu mă va considera destul de interesantă şi aveam de gând să-mi dramatizez viaţa. Auzisem că nu lua decât cazuri care îl interesau. Şi mărturisisem jurnalului minciunile pe care intenţionam să le spun. Şi acum el voia să intre în posesia tuturor secretelor mele.

Purtasem jurnalul după mine ani de zile pe când îl vizitam pe René Allendy şi el nu-şi exprimase niciodată curiozitatea.

Dr. Rank a văzut cât de uluită eram şi a adăugat:

— Dacă îl porţi după tine şi îl aduci aici, e pentru că vrei să-l dai, vrei să-l citească cineva. Şi nu e numai dorinţa de a fi citit. E ultima ta apărare împotriva psihanalizei. E ca o insulă de trafic pe care vrei să stai. Dacă e să te ajut, nu vreau să ai o insulă de trafic de pe care să supraveghezi psihanaliza, să păstrezi controlul asupra ei. Nu vreau să analizezi analiza. Înţelegi?

Revenindu-mi din şoc, am început să simt o exaltare, o exaltare feminină ca aceea a unei femei căreia un bărbat posesiv îi cere să dea totul: vreau trupul tău, inima ta, sufletul tău. Dr. Rank cerea totul dintr-o singură lovitură. Simţeam o exaltare datorată unei recunoaşteri a puterii, a stăpânului. Nu putere şi stăpânire căutam? Nu venisem pentru că eram pierdută, derutată, tulburată? Dr. Rank a avut inteligenţa să realizeze că jurnalul era cheia. Dă-mi cheile cetăţii acum. Am păstrat întotdeauna o insulă, inviolabilă, pentru a-l analiza pe analist. Nu mă supusesem niciodată.

Am pus jurnalul pe masă. Dr. Rank nu era grav ori solemn. Era foarte agil, rapid, iscusit, de parcă ar fi fost un joc al spiritului. Ochii îi străluceau superb, ca şi cum subconştientul ar fi fost un adversar inteligent şi actul detectării lui o plăcere, un joc de şah superior.

— Jocul tău, mişcarea ta, Anaïs Nin.

Jurnalul era acum pe masă. Va şti că intenţionasem să mint, dar va şti şi că am fost cât se putea de sinceră din momentul în care deschisese uşa.

Nu mă simt înfrântă. Simt că am ales o călăuză înţeleaptă, curajoasă.

Dar asta nu e tot ce mi-a cerut, în acea primă seară. În timp ce desfăşuram labirintul – Hugh, Henry, Eduardo, Allendy, tata – a spus:

— Nu pot să te ajut dacă nu te desprinzi de ei toţi, nu te izolezi,

până când vei fi din nou calmă şi întreagă. E prea multă presiune asupra ta.

— Cum mă pot izola? Adică să nu mai locuiesc acasă?

— Măcar câteva săptămâni vreau să nu mai vezi pe nici unul dintre ei, să trăieşti singură, da.

Asta era şi mai uluitor decât faptul că pusese stăpânire pe jurnalul meu. Nu mă puteam imagina convingându-l pe Hugh să mă lase să locuiesc singură, nici măcar pentru o săptămână.

Ochii doctorului Rank mai străluceau încă; părea atât de sigur, atât de plin de încredere. I-am spus că voi încerca.

Deja începusem să trişez în jocul analizei. Vedeam că această prescripţie m-ar putea ajuta să-mi îndeplinesc una dintre dorinţele cele mai adânci: să trăiesc continuu cu Henry şi să lucrăm împreună la cărţile noastre. Nu era în totalitate un act nebunesc, pentru că nu eram într-o stare conflictuală cu Henry, şi împreună ne incitam unul pe altul să scriem. Nu puteam să-mi imaginez numai o cameră de hotel şi pe dr. Rank.

Hugh a consimţit la strania pretenţie a doctorului Rank.

Henry, care atunci locuia într-un bordel din Montmartre, a fost de acord să se mute în orice hotel alegeam. Şi am ales un hotel care mi s-a părut modern, atrăgător, dar nu de lux, şi am luat două camere alăturate [pe rue des Marronniers nr. 26]. (După cum s-a dovedit mai târziu, alegerea mea era de fapt un hotel din Auteuil foarte cunoscut pentru uniuni temporare, amante bine întreţinute, intenţionând să dea iluzia de cămin. Alegerea mea era potrivită pentru situaţie, dar l-a şocat pe tata – care probabil avea motive foarte întemeiate să cunoască hotelul.)

Henry prefera împrejurimile domestice. Dar s-a aşternut pe treabă plin de elan şi mi-am început şi eu lucrul şi vizitele la dr. Rank. Atunci mi-am dat seama că Henry nu avea să-mi ofere sprijin afectiv, continuitate sau încurajare când aveam nevoie de ele.

14 ianuarie 1934

Mă simt ca şi când aş scrie un volum de schiţe conţinând numai esenţa umană care se evaporă mereu, materialul lăsat deoparte în romane, ceea ce vede şi iubeşte femeia din mine, nu ceea ce trebuie să înfrunte artistul. Un volum de schiţe fără constrângere ori continuitate.

Nu voi scrie niciodată nimic [aici] care să poată fi situat în „Alraune“, în „Dublul“, sau în roman. Nu mă voi dărui cu totul volumului de schiţe.

În nici o altă carte pe care o scriu acum nu pot plasa portretul doctorului Rank – şi acest portret mă bântuie, mă tulbură, în timp ce lucrez la roman. Acest portret trebuie scris.

Portretul doctorului Rank: impresia de asprime, agerime, curiozitate, de spontaneitate. Opusul formulei automate, de-a gata. Senzaţia că va crea, că simte imediat dincolo de amănunte, neprogresând prin ele. Senzaţia că ia în considerare diferenţele şi nu asemănările dintre fiinţele umane; şi chiar a spus în cuvinte ceea ce eu gândisem. Impresia de distinctă aventură mentală cu el. Flacăra pe care o aduce acestei aventuri, de parcă ar simţi, ca şi mine, marea veselie născută din aventurile mentale, din explorări şi din investigaţii. Toate astea îl bucură. Această entuziastă activitate mentală şi bucurie m-au despovărat imediat de fixaţia obsesivă a durerii, cumplitul nod nevrotic care leagă facultăţile cuiva într-un cerc vicios.

Imediat am simţit aer, spaţiu, mişcare, vitalitate, bucurie, bucuria detectării, a observării, a ghicirii, bucuria întinderii spiritului său. Dexteritatea fină şi forţa musculară. Culorile rapid schimbătoare ale stărilor lui de spirit. Repeziciunea ritmului său de gândire, pentru că este intuitiv şi subtil.

Am încredere în el.

Am încredere să-i spun adevărul, pe care-l ofer atât de rar. Chiar vreau să i-l ofer.

Intuiesc o inteligenţă pe care simţirea o înzestrează cu clarviziune. Intuiesc un artist.

Îi spun totul. El nu mă separă de munca mea. Dimpotrivă. Mă înţelege prin prisma muncii mele.

Cunoaşte deja conflictul cu care mă lupt. Ştie că am vrut s-o rup cu tata şi cu Hugh, să trăiesc curajos cu Henry. Ştie că mă tem de nebunie. Ştie totul despre jurnal.

Când plec de la el sunt uluită de mişcarea sa îndrăzneaţă şi de perspicacitatea ei. Într-o singură lovitură. Păşesc deposedată de jurnal,

care este întreaga mea fiinţă. Spune că i-am dat lui acest eu să-l păstreze, să-l reintegreze şi să mi-l înapoieze întreg.

Sunt atât de complet în mâinile sale. E incredibil. Mi-a cerut să nu scriu despre psihanaliză pentru că ar fi ca şi cum aş staţiona pe un refugiu în trafic. A înţeles atât de repede rolul de refugiu jucat de jurnal, rolul unui personaj care mă putea ajuta prin dialog să rezist invaziei eului. A înţeles ce carapace constituie jurnalul, ce armă de apărare. Dar a înţeles şi că el conţine *adevărul* şi că acest adevăr, pe care eu mă simţeam obligată să-l spun undeva, i-l pot spune lui, din moment ce-l scrisesem în jurnalul pe care-l avea el în păstrare. Vorbeam cu Rank aşa cum vorbesc cu jurnalul.

Are un zâmbet atât de vesel când face o descoperire. Vreau ca el să triumfe. Îi simt compasiunea, o compasiune profundă. Îi pot spune totul.

Mi se pare că a atins imediat punctele vitale. Jurnalul şi tata – legătura dintre ei. A început să discute foarte subtil despre tema dublului, spunând mai mult decât spusese în cartea sa, *Don Juan: Une étude sur le double*, extinzând, dezvoltând, privind subiectul sub o diversitate de aspecte. A spus în primul rând că eu scrisesem jurnalul ca să-l înlocuiesc pe tata, şi de asemenea imitându-l inconştient pe tata şi identificându-mă cu el. A spus că orice tendinţe lesbiene erau probabil mai degrabă imaginative decât fizice, datorate identificării cu tata. Jurnalul îşi are, aşadar, originea în nevoia de a acoperi o pierdere, de a umple un gol. Încetul cu încetul, numesc jurnalul un personaj; apoi îl confund cu umbra, *mon ombre* (dublul meu!), cu care mă voi căsători…

20 ianuarie 1934

N-am putut continua. Simţeam influenţa lui Rank – siguranţa lui Rank că jurnalul era nociv pentru mine. Am ştiut imediat că o să-i arăt toate astea, că totul e transparent pentru el fiindcă aşa vreau eu să fie. De asemenea, am înţeles astăzi că, pentru că psihanaliza se apropia de sfârşit şi pentru că îl pierdeam pe Rank, mă simţeam constrânsă să îl recreez pentru mine făcându-i un portret subiectiv.

Îndată ce am ştiut că aveam să-l văd pe Rank luni, n-am mai simţit dorinţa de a scrie.

În acelaşi timp, sunt încă o romantică. Nu că m-aş gândi la o sinucidere wertheriană; am depăşit religia suferinţei fatale. Dar încă mai am nevoie de exprimarea personală, de exprimarea personală directă. După ce am terminat de scris zece pagini din romanul foarte uman, simplu, sincer, după ce am scris câteva pagini din coroziva, fantastica „Alraune“, după ce am scris zece pagini din scrupulosul, minuţios-detectivul „Dublu“ – nu sunt încă satisfăcută. Încă mai am ceva de spus. Şi ceea ce am de spus este separat de artist şi artă:

femeia este cea care trebuie să vorbească. Lumea mea este încă formată din Rank, Henry, tata, Hugh. Mă interesează imens genul de surâs care apare pe faţa lui Rank atunci când face o descoperire!

Mi se pare că mi-aş putea scrie volumul de schiţe *după* munca mea, revărsându-mă. Preaplinul *personal* şi feminin. Sentimente care nu sunt pentru cărţi, pentru artă. Tot ce-mi doresc, nu ca să mă lupt, ci ca să mă bucur. Viaţa mea e o lungă serie de *efort*, autodisciplină, voinţă. În acest volum de schiţe încerc, improvizez. Întâmplător, când improvizez, uneori compun.

Încep cu portretul lui Rank pentru că el nu se potrivea nicăieri altundeva. Să încercăm.

Rank: îmi amintesc neclar vigoare, discuţii pline de forţă. Ascuţime. Vreau să spun că doar conţinuturile sunt nedefinite. Imposibil de analizat felul lui de a analiza, din cauza caracterului său spontan, neaşteptat, a îndrăznelii, a oportunismului agil. Nu am senzaţia că ştie ce urmează să spun ori că aşteaptă afirmaţia pe care aş putea fi sugestionată în consecinţă s-o fac. Aşteaptă, liber, gata să sară, dar fără să ţină pregătită o mică trapă care se va trânti la rostirea frazei-clişeu. Aşteaptă, liber. Şi ocolirea evidenţei începe cu extinderea în mai mult, mai mare, peste, dincolo. Artă şi imaginaţie. Mereu cu acea veselie şi agerime.

M-am oprit o clipă să caut ordinea şi progresul discuţiilor noastre. Ordinea făcută de realitate. Dar cum Rank nu crede în acea consecuţie literală, percep o nouă ordine, care e alegerea evenimentelor făcută prin impulsul puternic al memoriei – uşurarea creată printr-un simţ al întregului. S-a terminat cu treptele netezite la maximum.

Asta înseamnă o nouă lovitură fatală dată jurnalului, oricărei consecuţii riguroase.

Perspectivă nonşalantă.

Da. Totul e schimbat. Există o viziune pre-Rank, şi există o înotare post-Rank. Poate că, în sfârşit, el m-a făcut să înot prin viaţă în loc să colecţionez acvarii! Acvariile poartă pecetea nemişcării. O dragoste de lucruri atât de mare, atât de acaparatoare, încât m-a împietrit de frică.

Avan¢ons. Il y a de l'audace au désordre, des lacunes dans la mémoire.

Ceea ce-mi amintesc este ziua în care a descoperit două lucruri: dragostea mea pentru adevărul exact ca opusă deformărilor artistice şi faptul că eram copil, soţie şi amantă dar că neglijasem femeia – femeia nu exista. Copil, artist, fiinţă senzuală – dar nu femeie. Sexul singur nu făcea din mine o femeie. Pasiunea lui Henry nu făcea din mine o femeie.

Când Rank a spus asta mi s-au revelat aspectul literal, material al psihanalizei în general şi transcendentalismul lui Rank. Eliberarea instinctului sexual nu a creat maturitate, feminitate. Gesturile sexuale nu au copt sufletul de copil al nevroticei. Simţisem asta atât de

puternic când m-am răsculat împotriva faptului că Allendy îmi impunea să accept cu uşurinţă legături „de la cinci la şapte“, ca un pas către o viziune normală, netragică asupra dragostei. Ca să devin normală trebuia să mă comport ca o femeie normală, din afară înspre interior. Iar firea mea s-a revoltat faţă de falsitatea acestei atitudini. M-a impresionat să-l aud pe Rank vorbind cu profunzime şi seriozitate despre transformarea dinăuntru spre în afară. Redând dintr-odată sexului locul său sacru şi secundar: ca un gest care ţâşneşte din miezul fiinţei, ca o expresie necesară – necesitatea creaţiei artistice pentru artist – care nu poate fi forţată şi care atunci când e forţată e deposedată de eficienţa ei ca expresie a maturităţii – a maturităţii emoţionale.

Repercusiunile acestei discuţii au fost magice. Am simţit dintr-odată o mare seninătate. Toată tensiunea şi nervozitatea m-au părăsit. Era ca şi cum el ar fi invocat femeia. Artistul a încetat să scrie. Am fost copleşită de o mare activitate feminină. Am făcut din ce în ce mai multe pentru Henry; voiam să-l slujesc pe Henry, să-mi trăiesc cea mai profundă dorinţă de Tu, oricare ar fi fost acesta – şi tot ce ştiu e că el este în mod definit, distinct, geniul a cărui soţie voiam să fiu.

O mare schimbare în mine, dar nu şi în jurul meu. Rank a ghicit că se va întâmpla aşa – că femeia nu va găsi o ieşire. Nu pot să fac mai mult pentru Henry decât să devin soţia lui. Fac mereu câte ceva pentru el, dar nu aşa cum ar putea o soţie. Rank nu are nevoie de mine. El îşi ajunge lui însuşi în munca sa, are cine să aibă grijă de el.

Dar câteva zile m-am bucurat de feminitatea mea superfluă. Rank a remarcat schimbarea de dispoziţie.

Am vorbit despre nevoia mea excesivă de adevăr, despre suspiciunea mea cu privire la propria imaginaţie, despre teama pe care o aveam că un fapt pe care nu-l descriam pe loc s-ar deforma imediat în mintea mea. O mare pasiune pentru acurateţe, căci ştiu ce se pierde prin perspectivă şi artă. Dorinţa mea de a fi fidelă momentului imediat, stării imediate. Rank a pus sub semnul îndoielii validitatea ei. Artistul, a spus el, era deformatorul şi inventatorul. Noi nu ştim care este adevărul, viziunea imediată sau cea de mai târziu. I-am povestit cum deforma Henry lucrurile şi nu le înţelegea niciodată aşa cum erau. Rank a spus că era natura artistului. Geniul este invenţie.

Apoi am vorbit despre realismul femeii, şi Rank a spus că probabil de aceea femeile nu au fost niciodată mari artişti. Ele nu inventau nimic. Un bărbat, nu o femeie, a inventat sufletul.

Am întrebat dacă artiştii a căror artă este o excrescenţă falsă, o tumoare artificială legată de adevărul lor personal, artiştii nesinceri erau mai mari decât cei sinceri. Rank a spus că era o întrebare la care încă nu-şi răspunsese nici sie însuşi.

— Probabil că va trebui să scriu o carte pentru tine, ca să răspund.

Această afirmaţie mi-a făcut o plăcere imensă, nefirească. Am spus:

— Asta m-ar bucura mai mult decât dacă mi-aş termina propriul roman.

— Vorbeşte femeia din tine, a zis Rank. Când femeia nevrotică se vindecă, devine femeie. Când bărbatul nevrotic se vindecă, devine artist. Hai să vedem dacă în final va câştiga femeia sau artistul. Deocamdată, trebuie să devii femeie.

Pentru mine, ăsta a fost momentul cel mai plăcut al analizei. La fel când îl simţeam sau ghiceam pe Rank, bărbatul, în spatele psihanalistului, bărbatul cald, plin de compasiune, prevenitor, blând, expansiv. Îndărătul ochilor ce la început păruseră analitici, vedeam acum ochii unui bărbat care cunoscuse o mare suferinţă, o mare insatisfacţie şi care înţelegea abisurile, cele mai întunecate şi mai adânci, cele mai triste.

N-a fost decât o străfulgerare. De parcă şi el s-ar fi bucurat de blânda clipă umană. Ştia probabil că femeia va dispărea curând pentru că nu exista nici un rol pentru ea, că rolul femeii era să trăiască pentru un bărbat şi că mie asta îmi era interzis – că a trăi fragmentată între trei bărbaţi era o negare a femeii. Şi că voi fi trimisă înapoi la artă.

Simt în timp ce scriu că îmi scapă armonia superioară. Pentru mine, aventurile spiritului, fiecare inflexiune a gândirii, fiecare mişcare, nuanţă, descoperire este o imensă sursă de bucurie.

Rank are capacitatea de a sări de la una la alta. Este extraordinar să vezi cum te încolţeşte, cum atacă şi cum dezvoltă problemele ca un creator a cărui menire e să adauge, să inventeze, să multiplice, să extindă mai degrabă decât să analizeze aneantizând. El nu scurmă pământul prin analiză; el explorează şi trezeşte la viaţă, iluminează – şi asta în parte pentru că nu caută o concluzie definită, statică. El nu lucrează în vederea unei finalităţi determinate a judecăţii, ci pentru a stârni, trezi, stimula, îmbogăţi. Îl văd mereu ca pe un om cu ochii foarte, foarte deschişi: „Ei, vezi, vezi? Şi asta nu-i tot…“ Niciodată nu-i *tot.* Este inepuizabil. Când ridică din umeri, ştiu că a eliminat neesenţialul. Are un simţ al esenţialului, al vitalului. Mintea lui e întotdeauna concentrată; înţelegerea lui nu şovăie nici o clipă. Expansiune. O veselă fertilitate a ideilor. Darul de a promova accidentul la rang de destin, de a face curenţii să curgă.

Încă mă mai întreb dacă nu cumva *prezenţei* lui Rank-bărbatul i se datorează înţelepciunea pe care o emană. Mi-e greu să reţin fraze exacte. Prezenţa lui, fiinţa lui înzestrează totul cu o învăţătură subtilă. Înfrânge trecutul, stăpânirea lui obsesivă, încleştată, mai mult prin entuziasm, prin interes şi productivitate, prin spiritul aventuros al ideilor lui decât prin vreo afirmaţie simplă. Vitalitatea sa este aceea care rosteşte incantaţiile funerare! El sugerează panorame rapide, vaste: cosmicul, colectivul, non-egoistul! (El este, printre altele,

singurul om extrem individualist pe care-l ştiu care nu e egoist.)

Ceea ce frapează cel mai tare este talentul lui Rank de a extrage esenţa – chintesenţa – gândirii. Cărţile lui ar putea produce o sută de alte cărţi. Totuşi regretă că nu a scris un roman – un roman, care nu e altceva decât materie distilată, diluată!

Am sedus lumea întreagă cu o faţă încărcată de tristeţe şi o carte încărcată de tristeţe. Iar acum mă pregătesc să abandonez această tristeţe. Ies din peştera propriilor mele cărţi protectoare. Ies fără cartea mea. Stau pe picioarele mele, fără sprijin. Fără marea, mistuitoarea mea milă pentru alţii, în care vedeam refractându-se umbrele unei mile şi mai mari pentru mine însămi. Nu mai ofer milă, ceea ce înseamnă că nu mai am nevoie s-o primesc.

În seara asta mă gândesc la un autoportret cu scopul de a mă salva de disoluţie. Dar nu mă interesează, sau poate eul meu nu mai are cum să fie resuscitat. Sunt consumată, irosită, pierdută, dăruită, pustie.

1 februarie 1934

Henry spune: „De fapt, mi se rupe de Lawrence; pentru mine fac loc, pe mine mă explic“.

E instalat în camera confortabilă, îmbrăcată în catifea, din rue des Marronniers nr. 26.

Eu stăteam la maşina de scris şi scriam după dictare, ca să-l ajut să-şi fişeze citatele. Stabileam împreună ordinea cărţii [despre Lawrence]. M-a lăsat să încerc o clasificare proprie. Mă întreba: „E bine aşa?“

Mă simt bine în aceste zile petrecute împreună, în care trăiesc absorbită de Henry. Dar când ne despărţim simt că alte lucruri mă îndepărtează de el – şi asta mă doare. Cerinţele lui Hugh, viaţa lui Hugh, casa, servitorii, familia, tata.

O litanie a plictiselii.

Pentru eul pierdut.

Rank a fost cel care m-a divorţat, care m-a izolat. Rank a întrebat: „Este oare dragostea ta pentru Henry mai mult decât dorinţa de a scăpa de tatăl tău căutând opusul, fugind de el? Priveşte-ţi relaţia obiectiv“.

Nu există obiectivitate. Există doar instinct.

Instinct orb.

M-am desprins de Hugh. M-am desprins de tata – niciodată de Henry. Oscilez, dar nu mă îndepărtez, niciodată.

M-am schimbat. În jurul meu nimic nu s-a schimbat. Am devenit mai femeie. Şi aşa am rămas de atunci.

Obiecte. Casă. Mâncare. Frumuseţe. Persoane. Fiinţe omeneşti.

Dincolo, deasupra tuturor acestora, sunt oameni care discută, vorbesc, vorbesc, vorbesc. Cred că sunt într-un acces de furie feminină. Cu nimic mai bună decât June sau Frieda.

Tot răul vine de la mine. Eu l-am trimis pe Hugh la Allendy. Hugh le-a trimis pe surorile lui. L-am trimis pe Hugh ştiind că Allendy mă iubea. Le-am trimis pe surorile lui Hugh ştiind că vor afla că Allendy mă iubea, că se vor confrunta peste tot cu triumfurile mele.

Nu mă denigrez, încerc doar să aproximez adevărul. Dar întotdeauna există două adevăruri. Intenţionasem să-l eliberez pe Hugh de mine (ca să mă pot duce la Henry), să le eliberez pe surorile lui Hugh de dragostea lor pentru Hugh, să mă eliberez pe mine de supunerea faţă de tatăl meu.

Ceea ce am făcut a fost să-l cuceresc şi să-l înfrâng pe Allendy, să stârnesc ura surorilor, să cad în braţele tatei, să-l leg pe Hugh de mine mai mult ca oricând, întrucât m-a ales din nou, pentru a doua oară, împotriva familiei lui.

4 februarie 1934

Stând între Hugh şi Donald Killgoer, care cred implicit în mine, şi ascultându-le părerile [despre Elsie trădându-l pe Donald], văzându-le mânia, sila, umilinţa şi ştiind că eu am făcut lucruri de o sută de ori mai îngrozitoare şi mai inteligente, mai nobile şi mai cumplite, totul la o scară mai mare, îmi vine să râd. Îmi vine să râd. Dacă aş mărturisi totul brusc, Hugh şi-ar frânge mâinile, cum făcea Donald, până când i-ar trosni oasele, şi s-ar înfuria ca Donald, şi m-ar blestema, ar încerca să mă ucidă, aşa cum Donald a încercat s-o ucidă pe Elsie, şi ar zice: „Măcar de mi-ar fi spus adevărul! Minciunile nu le pot suporta, minciunile şi înşelătoriile“.

Lucram la trei povestiri deodată. În fiecare zi în les Marronniers, scriam câteva pagini din romanul despre June şi Henry, versiunea finală [„Djuna”]. Dacă eram într-o stare de nevroză, de nebunie, obsedată, scriam la „Alraune“, adăugând pagini maladive şi monstruoase. Ori de câte ori mă întorceam de la tata, adăugam câteva pagini la „Dublul“, o povestire pe care a alimentat-o şi a inspirat-o Rank prin înţelegerea dramei.[19] În seara asta m-am întors dintr-o vizită la tata şi am adăugat două pagini. Toate bazate pe incredulitatea mea, pe lipsa mea completă de încredere în pretinsa lui fidelitate pentru că îl judec după mine. Dublul meu nu mă poate păcăli.

19. „Alraune“ a fost o versiune timpurie a scrierii *House of Incest*, iar „Dublul“ a devenit povestirea-titlu a volumului *The Winter of Artifice*.

5 februarie 1934

Stau şi o aştept pe Louise, după ce am lucrat ore în şir cu Henry la planul cărţii lui. Am spus: „Fă o schiţă!“ Sunt ageră şi ştiu întotdeauna ce trebuie aruncat peste bord ca să nu-ţi împovărezi aripile. Dar el nu are încredere în mine aşa cum ar avea într-un bărbat, pentru că eu nu posed cunoştinţele vizibile. Totuşi văd, ştiu şi întotdeauna atingem înălţimi minunate, luptându-ne cu imensa încărcătură de ramificaţii, extinderi, destinderi.

Ajung la seninătate prin epuizare. Inerţia epuizării. Bun. Mă las pe spate, aşteptând să aud soneria, ascultând „Pasărea de foc“. Nu-mi amintesc detaliile dramei lui Donald pentru că seamănă cu a lui Lawrence şi Frieda, Henry şi June, tata şi mama. Iar Donald va sfârşi prin a se căsători cu torţionarul lui, fără îndoială. Sunt invadată de o detaşare matură. Tata şi vânătoarea lui de pizde, ca şi cum s-ar juca de-a viaţa în loc s-o trăiască. Puah, ce prăpădit. Eu caut adevărata substanţă a vieţii. *Drama profundă.*

6 februarie 1934

Şase ore de lucru cu Henry. Gândind împreună cu el, urmărindu-i activitatea. Şi îşi găseşte timp şi căldură pentru dezmierdări.

Atât de frumos, copacul mare din schiţă. Henry în chimonoul lui moale, regesc din lână albastră, gândind, fumând, vorbind. Eu aşezată pe jos, pe o pernă, luând notiţe, absorbind, învăţând, privind cum Henry îl devorează pe Lawrence ca să scoată în evidenţă ceva ce alţii abia dacă au sesizat. Natura bizar plastică, imitativă, feminină a minţii lui Henry. Geniul înseamnă sensibilitate. Şi geniul are un miez trădător. Aşa cred. În miezul bucuriilor mele există întotdeauna o teamă, o teamă de cruzimea lui inevitabilă.

Acea perioadă din rue des Marronniers rămâne un fel de încercare. Rank mi-a luat jurnalul pe 8 noiembrie. La început am fost ocupată cu mutarea. Dar, odată instalată, îmi voiam jurnalul în fiecare seară aşa cum un drogat îşi vrea opiul. Nu voiam nimic altceva decât jurnalul, ca să mă odihnesc pe el, ca într-un pântece. Dar voiam şi să mă salvez. Aşa că m-am luptat şi m-am zbătut. M-am dus la maşina de scris şi am lucrat.

O zbatere profundă.

Vreo lună mai târziu am început portretul lui Rank într-un volum de jurnal, iar Rank nu a simţit că resuscitasem jurnalul, ci probabil un carnet de însemnări. Diferenţa e subtilă şi greu de sesizat. Dar eu o simt. Constă în principal în a *nu hrăni planta nevrotică*.

În les Marronniers am intrat în viaţă. Muncă. Oameni. Fără vreo comuniune cu eul. Iar acum nici măcar Rank. Am putut realiza acest lucru numai regăsindu-mă, recuperându-mă din tata.

Legătura mea cu tata s-a sfârşit de fapt la Evaux. Am avut o

presimţire a acestei despărţiri când am plâns mai mult decât ar fi justificat-o despărţirea de o lună. Am ştiut.

Când ne-am întâlnit la Louveciennes n-am fost în largul nostru. Amândoi am jucat teatru (doi oameni cu aceeaşi fire – amăgire, amabilitate). Tata zicea că era din cauza spaimei să nu fim prinşi. Eu ziceam că pentru că o revedeam pe Maruca în fiecare zi. Rank zicea că era culpă.

Dar cum să mă despart de tata fără să-l rănesc?

Metoda mea era să-l fac treptat să recunoască stânjeneala, să sugerez treptat cauza posibilă. Dar el este un mincinos prea îndelung antrenat. Nu e sincer nici măcar cu el însuşi. A stabilit pur şi simplu o întâlnire cu mine la Evaux, în iunie.

Am făcut o mică scenă cu „Nu mă iubeşti“, din pură obişnuinţă. Tata a răspuns cu elocinţa lui cunoscută, jucând scena impusă de propria-i obişnuinţă, „Tu nu mă iubeşti – nu mă părăsi“. Am plâns, ne-am sărutat, şi de atunci nu am simţit nici un singur regret sau fior fizic, nici măcar gelozie. Un soi de fatalism. Nu mai sunt bântuită de suferinţă, vinovăţie sau confuzie. Văd toate diferenţele dintre noi, iar cât despre asemănări, din ele fac literatură. Mă simt dură, pentru că tata e mai puţin sincer decât mine în analiza finală, şi e frivol, frivol şi joacă atâta teatru!

În povestirea mea „Dublul“, tragedia este atenuată şi iubirea aproape dispare. Acum, indiferenţă. De fapt, o deziluzie profundă, pentru că nu este bărbatul între bărbaţi, nu el. Dar nu pot să menţin o cale de mijloc – fie îl iubesc, fie îl urăsc. În momentul ăsta îl urăsc.

După ce am petrecut o după-amiază cu Henry, vin să iau cina acasă cu Hugh, Eduardo, „soţia“ lui Eduardo, Thomas, Donald; şi încep să fac o descriere însufleţită a după-amiezii mele la familia Lowenfels. Burta doamnei Lowenfels (bebeluşul se va naşte peste o lună), cele şase pisici, întrebarea pusă de fetiţa cea mică tatălui ei şi răspunsul lui Henry („Mai întâi trebuie să-ţi defineşti termenii“), dezordinea, conversaţia aiurită (culeasă din seara petrecută acolo) – şi amuz întreg grupul cu vioiciunea descrierii mele. (Bebeluşul şi fetiţa îl liniştesc pe Hugh.)

Am mai inventat şi că editoarea Caresse Crosby are o casă în Fontenay-aux-Roses, unde sunt adeseori invitată să rămân peste noapte şi unde mă pot duce când Hugh e plecat pentru că pot lucra acolo. Şi spun că nu are telefon (ca Hugh să nu mă poată căuta). Asta îmi permite să rămân din când în când câte o noapte întreagă cu Henry.

La prânz, ca să-l distrez pe tata, descriu viaţa în această casă ca pe aceea pe care aş fi vrut s-o fi avut la Louveciennes (Caresse Crosby fiind femeia care mi-aş dori eu să fiu, o văduvă bogată, şi editor pe

deasupra!). Oamenii care locuiesc acolo lucrează toată ziua, întâlnindu-se numai seara la cină. Apoi ne citim producţiile şi le elaborăm, formulăm critici.

Trăiesc înfăşurată în miciuni care nu-mi pătrund în suflet. Nu sunt înfăşurată în minciuni ca tata. Minciunile mele sunt costume. Sufletul meu e intact; carapacea de mister se poate sparge şi reface peste noapte. Dar eu pot să văd întotdeauna chipul lipsit de machiaj al faptelor mele.

În iunie, sunt gata să-i spun tatei adevărul: „Suntem prea bătrâni şi prea înţelepţi acum ca să ne mai prefacem. Hai să ne bucurăm de maturitatea noastră şi să nu romanţăm. Tu vei continua să fii un donjuan până la moarte, pentru că îţi prieşte spuma cuceririlor. Eşti făcut pentru fluiditate, nu pentru absolut. Între noi nu e decât narcisism, iar eu am depăşit asta. Hai să ne facem reciproc complimentul de a nu ne minţi“.

Dar ştiu că el nu e la fel de curajos ca mine. El vrea să se admire. Eu am depăşit asta.

O seară de isterie în les Marronniers.

Am de ales între a sta în mijlocul camerei şi a izbucni într-un plâns isteric – sau a scrie. Simt că aş izbucni într-o criză sălbatică, distrugătoare, de revoltă oarbă, furioasă împotriva vieţii mele, împotriva dominaţiei prin tandreţe a lui Hugh, a dominaţiei tatei, a dorinţei mele de a duce o viaţă liberă de artist împreună cu Henry, a fricii mele că nu sunt destul de puternică fizic pentru asta, a dorinţei mele de a fi cuprinsă de o furie ucigaşă. Frică de sălbăticia febrei şi disperării mele, de excesivitatea melancoliei mele. Frică de nebunie. Atunci mă aşez la maşina de scris, spunându-mi: scrie, neisprăvito; scrie, nebuno, exorcizează-ţi nefericirea prin scris, exorcizează-ţi fiinţa, scuipă ceea ce te îneacă, strigă obscen. Ce e revolta – o formă negativă de viaţă. Răstigneşte-ţi tatăl. Şi cea care provoacă nebunia e femeia blestemată din mine, femeia cu amantul ei, cu devotamentul ei, cu lanţurile ei. Ah, să fii liber, să fii masculin şi artist pur. Să nu-ţi pese decât de artă.

> *Scrisoare către dr. Rank:* În afară de faptul că vă sunt îndatorată pentru o renaştere, vă sunt îndatorată şi pentru o imensă inspiraţie. Nu voi putea niciodată să vă spun cât de profund am înţeles şi am admirat subtilitatea şi repeziciunea percepţiilor dumneavoastră, pătrunderea şi înţelepciunea dumneavoastră, întinderea compasiunii dumneavoastră. Vă sunt atât de adânc recunoscătoare. Iar aseară aţi triumfat total. Am avut jurnalul în mână şi nu am scris în el, nici nu voi mai scrie vreodată. Mi-am pus toată încrederea în dumneavoastră.

14 februarie 1934

Henry e invitat la tata la masă. O întâlnire interesantă. Tata nenatural, iar Henry plin de plăceri naturale, de veneraţie, de

umilinţă. Când intră, tata spune: „Iată-l pe monstrul care a creat-o pe Anaïs, fenomenul“. Henry îşi mănâncă desertul în castronul de spălat pe mâini, ceea ce o încântă pe Maruca. Este foarte impresionat de casă şi de dosarele şi hărnicia tatei. Îşi doreşte o casă ca asta, o viaţă organizată.

Lumea viselor devine specialitatea mea. Henry şi-a adunat acum laolaltă toate visele şi le rescrie, transformându-le, dezvoltându-le într-o încheiere pentru *Primăvara neagră*, recapitulând temele cărţii. Pândeam momentele când ieşea din vis.

> *Scrisoare către dr. Rank:* Vreau să mărturisesc ceva: când am spus că eram sigură că n-o să mă abandonaţi, nu era siguranţă, aşa cum aţi crezut! Era pentru că soţul meu mi-a arătat că existau simpatii puternice între horoscopul dumneavoastră şi al meu. Aşa încât astăzi, când mi-aţi spus atât de indiferent să vă trimit noua mea adresă, am fost destul de nefericită. Mi-am spus: poate am crezut prea mult în astrologie! Vă rog să mă anunţaţi când o să vă simţiţi mai bine. Aş vrea să vă pot fi de folos cu ceva, aşa cum dumneavoastră mi-aţi fost atât de mult. Joi voi fi în avenue Victor Hugo nr. 49. Dar o să vă telefonez înainte de asta ca să aflu veşti. Cu cele mai bune urări.

Realizând cu ce fervoare mă pierd în fiinţele pe care le iubesc, mă străduiesc să disting între mine şi Henry, să separ firele operelor noastre, care s-au lipit. Trebuie să-mi salvez individualitatea. Dragostea înghite în mine până şi artistul. Este oare un semn bun?

Revolta femeii-artist care, pentru că înţelege munca bărbatului şi cere mai puţin decât oricine, nu este tratată ca o femeie. Femeia primitivă, care pretinde viaţa întreagă a bărbatului şi care urăşte munca bărbatului, capătă tot ce vrea. Eu capăt dragostea egotiştilor pentru că mă potrivesc în planul creaţiei lor. Şi m-am săturat de dragoste egotistă. M-am săturat. M-am săturat de moarte. Eu nu îi cer bărbatului să renunţe la munca lui pentru mine. Intru în muncă, o alimentez, o susţin, dar, cu cât cer mai puţin, cu atât sunt tratată mai mult ca un coleg de muncă. Şi de asta m-am săturat. Mi-am jucat minunat rolul. Eu sunt întotdeauna femeia la care bărbaţii vin când se satură de femeia primitivă. Dar această femeie primitivă care a strigat şi urlat şi şi-a ridicat în slăvi drepturile, care a distrus munca, a dispreţuit-o, această femeie a căpătat întotdeauna cea mai bună parte din viaţa bărbaţilor. Eu am parte de ei când vor să creeze, când îşi doresc pace şi înţelegere şi m-am săturat de minunatul meu rol. Mă flatează şi mă laudă pentru că nu sunt *encombrante*, pentru că mă potrivesc în noua lor schemă. Şi înfometează femeia din mine.

Vis: Sosesc la apartamentul pe care hotărâm să ni-l luăm pe avenue Victor Hugo şi încep să mă instalez. [Servitoarea] Teresa spală ceva în bucătărie. Mă duc în dormitor şi găsesc un bărbat dormind în pat. Sunt foarte surprinsă. Ies în vârful picioarelor, ca să nu-l trezesc. Mă duc în bucătărie. Apoi doi bărbaţi vin şi îşi cer scuze că nu au părăsit

apartamentul, zicând că vor pleca acum, iar eu spun, foarte amabilă, că nu-i nimic, că nu-i nevoie să se grăbească. Sunt foarte galanţi cu mine, dar nu ştiu cine sunt. Unul dintre ei seamănă cu Rank. Îmi vine să-i invit să rămână, dar mă tem de ce-o să spună Hugh. Privesc afară prin uşa de la bucătărie şi văd că apartamentul este de fapt o casă şi că e construit pe un râu. Are în faţă o frumoasă alee pavată, cu flori, dar e sub apă şi înclinată, aşa că nu pot păşi pe ea. Mi se spune că apele râului au crescut puţin şi au acoperit această alee, pe care acum o văd transparentă sub apă şi foarte poetică. Apoi mă duc în birou şi mă uit pe fereastră. Privesc fundaţia casei şi observ că e cât se poate de solidă, deşi e scăldată de apele râului. Cam o dată pe oră casa se răsuceşte pe fundaţia ei, ca solarul de la Aix-les-Bains, după soare. Privesc manevrele şi mă întreb cum se poate face asta aşa de lin într-un râu plin de bărci şi de oameni care înoată. Tata stă cu mine pe canapea şi e foarte tandru cu mine, chiar sub ochii mamei. Văd că încep să se împace. Îşi scriu unul altuia mesaje pe un bloc-notes. Dar ceea ce scriu sunt nume ale persoanelor de a căror loialitate se îndoiesc. Mama notează nişte nume, iar tata scutură din cap. Apoi el scrie nişte nume şi mama arată de parcă ar şti că el se înşală cu privire la loialitatea lor. Mama scrie cuvântul *Alazabel*, iar tata zice nu. Mă întreb când se vor certa, dar asta nu se întâmplă. Tata transpiră şi e foarte natural – la fel de natural ca Henry, îmi dau seama dintr-odată. În jur sunt o mulţime de pisici şi câinele Banco. Vreau să dau drumul pisicilor afară, dar ele se tem de apă. Mă gândesc: nu e minunat că acum nu mă mai tem să trăiesc într-o casă chiar deasupra apei, cu jurnalele şi toate celelalte, când înainte m-ar fi deranjat?

Asociere: *Alazabel* e numele unui membru al Cvartetului Aguilar, cu care tata e prieten. Casa pe apă seamănă cu un castel din Touraine, construit în mijlocul unui râu tumultuos, care mi-a dat o stare de nelinişte când l-am văzut. Mi-am imaginat că voi fi luată de ape. Acasă mă temeam că pisicile şi câinele se vor urca pe mine. Ieri aveam de gând să-l invit pe Don să stea la noi, ca să scad cheltuielile apartamentului şi pentru că e atât de tânăr şi de singur.

Rue des Marronniers. Cameră cu vedere spre curtea interioară. Muzică intermitentă de la un fonograf de dedesubt, care cântă „Please“, şi de la Conservator. Femeia din camera vecină îşi suflă nasul de parcă ar sufla în trompetă. O maşină de scris mare. Harta lui Henry pe tabla de desen pentru „Lumea lui Lawrence“. Cartea lui Jung, a lui Sumner despre obiceiuri populare, *Muntele vrăjit* a lui Thomas Mann, aparatul de tăiat pagini al tatei, fişierul cu cele trei sute de fişe pe care le-am întocmit împreună cu Henry. Ceasul deşteptător al lui Henry. Când este într-o dispoziţie de „doi-în-unu“ lucrează în camera mea şi doarme cu mine. Când e într-o dispoziţie independentă, doarme în camera lui şi se duce la cafenea după miezul

nopţii, când mie mi-e somn. Nu bea. Are grijă de sănătatea lui, adaptându-se unui ritm mai lent. Vorbeşte singur în timp ce scrie. Este ilogic şi contradictoriu. Dar toate nimicurile se pierd în extinderea vastă a vieţii noastre împreună. Totul creşte în superbe tuşe, curbe şi ritmuri largi. Există o continuitate şi o adâncime magice. Este trăirea adâncă pe care majoritatea oamenilor o caută în van. Tot restul e mic, fragmentar, lipsit de profunzime (Henry a spus asta). Mă pierd în vastitatea micilor mele temeri, micilor mele toane, dificultăţi, impulsuri. Pot să suport această viaţă mai mare şi s-o dăruiesc eului meu *celui mai mare*.

4 martie 1934

L-am vizitat pe Hugh, care m-a tratat ca pe o amantă nouă şi preţioasă. Am luat o hotărâre importantă: să păstrăm Louveciennes, să locuim acolo din aprilie până-n octombrie, iar din octombrie până-n aprilie să-l închidem şi să locuim la Paris.

Teama de a nu pierde Louveciennes a fost o mare tortură pentru mine. Louveciennes, simbolul *creativităţii în viaţă.* Căminul. O bază pentru viaţă şi creaţie. *Un foyer.* Visul de a trăi acolo cu Henry şi de a atrage pe toată lumea acolo. Visuri pe care sunt hotărâtă să mi le împlinesc.

6 martie 1934

Am terminat romanul. Nu mai are nevoie decât de mici modificări şi de corecturile lui Henry. Dintr-o mie de pagini de jurnal a ieşit un roman subţire. Jurnalul conţine multe lucruri pe care arta le elimină. Vom vedea ce-o să iasă din „Dublul“, care este experienţa ce a urmat episodului cu Henry şi June. E mai puţin în jurnal şi mai mult în literatură. *Allons voir*.

> *Richard Osborn îi scrie lui Henry:* Zilele trecute am fost la film şi am văzut-o pe Kay Francis în *Mandalay*, şi mi s-a părut aidoma lui Anaïs: înaltă, slabă şi frumoasă, cu ochi miraţi şi suflet profund, pasionat, cu o voce plăcută, şoptită, directă, timidă, sinceră şi totuşi cât de subtilă; genul de femeie care poate să pună la loc măruntaiele unui bărbat după ce au ţâşnit afară aparent irevocabil.

Eu şi Henry am creat acum o lume, dar nimeni altcineva nu se mai potriveşte în ea, în afară de Rank. Henry s-a săturat de Lowenfels, s-a săturat de toată lumea. Când l-am cunoscut nu-i păsa dacă un prieten nu se potrivea în lumea lui, pentru că era mai puţin conştient de această lume. Ea nu se născuse încă.

8 martie 1934

Mă prăbuşesc sub critică. Laşă. N-o pot suporta. Îmi spun că Henry e dezamăgit şi cartea mea e probabil oribilă. Nici un pic de încredere în

mine. Doar o imensă spaimă – demoralizare totală. Cea mai mare slăbiciune a mea. Un infern.

A doua zi stric toată cartea şi fac un plan nou. Tânjesc să fiu eliberată de această carte. Mă devorează.

11 martie 1934

Am făcut o mare schimbare – o schimbare îndrăzneaţă. Am inventat o scenă completă cu Henry pe care o numesc „colapsul narcisismului".

12 martie 1934

Apariţia tigroaicei. În drum spre casa tatei ştiam că voi izbucni şi nu-l voi lăsa să plece în Spania fără să-l anunţ că îl abandonasem – ca să i-o iau înainte – spre a-i răpi bucuria stupidei lui vânători de pizde, să-l fac să sufere înainte de a mă face el să sufăr.

Cei doi tigri. Dându-i biletele de tren pe care mi le-a comandat prin Hugh, îi spun ironic: „Nu i le arăta Marucăi, fiindcă agentul de voiaj îţi scrie că nu există compartimente pentru *două persoane* în acest tren".

Nu-mi pasă de durerea din toate astea. Nu mă gândesc decât la cartea pe care o voi scrie, cea mai grea, cea mai cumplită carte. În loc să scriu în jurnal dau fuga şi mai adaug patru pagini, relatând cu răceală, cu acurateţe dialogul nostru. Notând rece, rece totul. Fără să-mi pese. Stau aici şi deschid radioul – jazz. În adâncul sufletului îmi pasă, dar nu vreau să fie aşa. Vreau să înec mila. Mă simt dură şi plină de cruzime. O cruzime imensă. Îmi vine să-i telefonez tatei şi să-l las să asculte muzica de jazz şi să-i spun: „Iată-mă. Locuiesc la câteva străzi de tine, cu Henry. Sub nasul tău". Sub nasul lui Allendy. Sub nasul tuturor. Acum am devenit tigroaica. Voi face bărbaţii să sufere. Îmi scriu cartea, aşadar, supraveghind totul. Nu irosesc nici o emoţie. Nici o nevroză. Artă. Duritate, impersonalul! Vreau să scriu cea mai rea carte despre incest – nudă, reală.

Văd acum foarte limpede monstrul din mine. Prea multă dulceaţă în romanul despre Henry şi June. Este insuficient spiritul demonic al trădării care mă îmboldeşte. Cruzimea este necesară.

Dar a mea cade ca un fulger. Mă năpustesc atât de brusc asupra oamenilor. Nimic nu-i pregăteşte vreodată. Vulcani. Nimic nu l-a pregătit pe tata pentru duritatea mea de azi. M-a crezut mai îngrozitoare decât fusese el vreodată – dar eu ştiu că nu e aşa. Şi el e un tigru, iar sensibilitatea şi lacrimile lui – doar slăbiciune, ca şi ale mele.

Autoafirmarea – nedreaptă – crudă – necesară. Trebuie să-mi fiu fidelă mie însămi. Există în mine o sălbatică – o femeie primitivă – o sălbatică – nici urmă de milă. Trebuia să erup. Nu-mi pasă dacă tata e bolnav. Se îmbolnăveşte ca să stârnească mila. Munceşte până nu mai

poate pentru glorie, vanitate, titluri, admiraţie – *nu* ca s-o protejeze pe Maruca ori să-şi asigure drumul în viaţă, fiindcă atunci şi-ar refuza frizerul care-i vine acasă, doctorul pe care-l cheamă pentru cea mai mică infecţie, Chrysler-ul, bacşişurile mari – în timp ce Maruca se privează de toate. Munceşte, Doamne, atât de mult pentru a călători cu tot luxul în vagoane Pullman şi a sta la Ritz – greţos. Viaţa lui nu are nici un sens, nici o direcţie profundă. Doar formă, teatru, stil, lucruri exterioare.

Cât îl dispreţuiesc pe tata. Amarnic. Direct. Crud.

16 martie 1934

O bătălie câştigată numai pentru mine. Zămislirea ultimă. Apariţia diferenţei dintre tata şi mine, prin urmare naşterea individualităţii mele izolate. Tata m-a dezamăgit. Când s-a îmbolnăvit, după scena noastră, când m-a lăsat să vin din milă, când şi-a luat un aer tragic, teatral ca să spună: „Vreau să-i dovedesc Marucăi că am comandat un compartiment dublu“, pierzând astfel complet din vedere ceea ce se întâmpla cu adevărat între noi. N-a văzut nimic altceva. S-a refugiat în imaginea Marucăi despre el, de om simplu, fidel, sincer. A spus de faţă cu ea: „Ceea ce mă răneşte e că mă faci mincinos!“ În faţa Marucăi, când ştie cum e! Îngerul afabil, ipocrit.

Dar spiritul meu combativ se apropia de sfârşit. Din disperare, frustrare, deznădejde, am început să plâng isteric – a trebuit să plec din încăpere – m-am dus în faţa unei ferestre deschise să trag puternic aer în piept. Apoi a venit el, fiinţa puerilă, plângând încet, cu vocea lui feminină, tânguitoare care îmi displace atât de tare. Şi ne-am împăcat. Am renunţat; am plâns. Ne-am împăcat în timp ce eu îmi luam rămas bun de la toate speranţele mele, de la dorinţa mea de a avea o relaţie absolută şi onestă. El vrea minciuni vesele. E slab şi pueril. Vorbeşte o altă limbă. Din nou am căutat un egal – şi n-am găsit decât diferenţe.

Sunt resemnată, obosită, detaşată. Obosită de toate. Am fost bolnavă şi am avut febră. Viaţa nu are nici o savoare. Doar savoarea deziluziei. Nu pot să mă bucur de Henry, nici de casa asta, nici de munca mea. Henry e şi el aşa de lipsit de substanţă. Nu poţi construi nimic. Nicăieri, nicăieri nu pot construi o relaţie puternică, puternică, umană. Henry e un rătăcitor, nu un soţ. Nu se poate construi cu el. Este „trădător în esenţă“. Trebuie să fie.

Prin urmare – jurnalul – eul – singurătate – izolare. La naiba cu relaţiile umane.

În timp ce-mi scriu romanul, mă bucur că e o cale de a scăpa de ei toţi. Să scap. Să fug.

Scena intră de fiecare dată în acelaşi tipar – tiparul destinului meu. Fac să pară că sufăr din cauza sărăciei dragostei. Faptul că eu înşel,

trădez nu-mi trece prin cap niciodată. Nu sunt conştientă decât de trădarea celuilalt. Sunt turnată în matriţa receptorului durerii – nu pot scăpa de ea. Dar pot şi să aduc durere. Nu trebuie decât să le dezvălui totul lui Hugh, tatei şi lui Henry. Totuşi nu sunt tentată s-o fac.

Rank! Îmi e teribil de dor de Rank. E atât de bun, atât de înţelegător, atât de solid, atât de serios.

27 martie 1934

Am îmbătrânit, am obosit un pic, am devenit un pic ironică. M-am golit în roman, şi ştiu deja că nu sunt satisfăcută şi că o să scriu o carte mai bună. Îl simt mai puţin pe Dumnezeu în om decât am presupus; nevoia de un dumnezeu non-uman, de independenţă. Nu mă pot culca însă cu personaje non-mitologice precum Don. Când l-am lăsat pe acest băiat frumos şi magnetic să plece la Milano fără să-i fi dat ce voia, am ştiut atunci că eu nu puteam fi posedată decât de fiare mitologice – artişti, magicieni, poeţi.

Acum că ştiu că nu va fi nimic profund între mine şi tata, sunt sătulă de *orice* viaţă. Mi se pare că am ajuns într-un punct mort. Singura cale e arta. Cărţi, tot mai multe cărţi. Dar nu introspecţie.

Vis: Joaquin, sau Hugh, cade de pe cal. Îmi este adus tăiat bucăţi pe un platou de argint. E un pui. Mă uit la picioarele, capul, aripile lui, toate separate, şi spun: „Nu se poate să fi murit“. Platoul este luat.

Cineva spune: „Încă mai respiră“.

Vis: Eu şi Rank ascultăm muzică la fonograf. Deodată, el apucă braţul fonografului şi îl ghidează el peste disc, apăsând, zgâriind – şi eu îi admir forţa. Spune: „O să dea o muzică mult mai bună“. Îl las să facă dragoste cu mine şi mă simt foarte fericită. Dar deodată mă retrag şi mă privesc în oglindă: *Am barbă.*

Interpretarea lui Eduardo: discul e ca destinul, care se învârteşte implacabil. Rank *intervine* în destin, ca un zeu, îl modifică. Atunci eu vreau să mă supun lui. Dar văd că sunt bărbat. Vreau să fiu bărbat ca să pot face acelaşi lucru.

Note: discursul lui Henry despre cum va conţine el din ce în ce mai puţin bine pentru mine.

Milă faţă de mama. Devin femeie, individ, şi apoi *prietenă* pentru părinţii mei, nu copil. Înţelegere faţă de mama, milă, compasiune. Pentru că acum sunt desprinsă. Nu mai am nevoie să *lupt* pentru independenţă. Prietenie.

Prietenie cu Eduardo.

Discuţii în contradictoriu cu Henry despre criticile lui. Îl combat, dar rezonabil. Întotdeauna ajungem undeva şi el are întotdeauna dreptate!

Am *mai puţină* dragoste pentru Henry – sau e maturitate? *îmi pasă*

mai puţin. Îl privesc cu un pic de ironie, un pic de tristeţe. Sunt cumplit de tristă, în adâncul sufletului. Detaşată. Obosită. Pasivă. Indiferentă.

Cealaltă carte este gata în mintea mea. Se va numi *Don Juan şi fiica sa*.

Toate *tânguirile* se datorează sănătăţii. Sănătatea, bineînţeles, ticăloasa, mă trădează mereu. Stări proaste; culoare galbenă; nici un pic de savoare – nu mă băgaţi în seamă.

28 martie 1934

Dată importantă: eu şi Henry ne întoarcem la planul nostru iniţial – să fim propriii noştri editori, planul făcut în grădina de la Louveciennes.

Kahane a eşuat, atât în afaceri cât şi în adevărata loialitate şi încredere în Henry. Bradley l-a numit pe Henry *le poète maudit* şi şi-a pierdut interesul faţă de el.

Decât să-l văd iar frustrat (şi n-o să fie o singură dată – fiecare carte pe care o scrie va ridica aceeaşi problemă), îmi voi rupe gâtul ca să fie publicat. El şi eu – singuri – împotriva lumii. Lowenfels, care nu e decât încă un scriitor cu ochii pe mine ca pe o sursă rodnică, trebuia să fie eliminat. Şi lui Henry îi spunea instinctul să se ferească de Lowenfels. Şi mai presus de orice, simbolic, trebuie să se ridice singur. Numai eu voi merge mereu alături de el. În adâncul sufletului său, el vrea independenţă. Şi eu vreau să i-o dau. Îl vreau liber şi puternic.

O corporaţie închisă, a spus el. Eu şi el – unul. Dansam împreună, ţipam, râdeam. Ne simţeam atât de liberi. Ne înfurie atât de tare să vedem pe toată lumea înghesuindu-se, agitându-se, cu ochii numai la câştig: bani. Toţi sunt preocupaţi de bani, se tem să rişte. Ce bine că pe mine şi pe Henry ne interesează direct munca.

Îndată ce Henry şi cu mine ne-am simţit din nou liberi, el şi-a redobândit curajul şi ambiţia.

Singurul mod în care intuiţia mea o ia razna mereu este că sunt geloasă pe *fiecare* femeie. Îmi imaginez despre *fiecare* femeie că este cea care îmi va fura iubirile – toate iubirile! În această privinţă sunt oarbă ca un liliac!

Duminica Paştelui – Louveciennes. Revin pe pământ cu obişnuitul meu absolutism şi exces. Casa. Murdară şi neglijată. Am început s-o curăţ de sus până jos, din pod până-n pivniţă. Pământească şi domestică. Cu mâinile murdare şi înăsprite. Dar fiecare dulap şi ungher e ordonat, curat. O mare bucurie sănătoasă, exuberanţă. Fără gânduri. Mâncare. Ordine. Organizare. Aranjare. Grijă. Muncă fizică. La fel de mândră de casa mea ca şi de scrisul meu. Pregătindu-mă să-

mi privesc cartea cu un ochi proaspăt, pentru ultimele retuşuri.

Mă simt foarte marţială şi terorizată de efectul autoafirmării mele. Dragostea pentru Hugh se transformă în ură. Nu-i pot suporta apropierea, înfrângerile, dorinţa de mine. Am nevoie de independenţă.

S-a terminat cu dulceaţa ipocrită. S-a terminat cu *adorarea* bărbatului – a tuturor bărbaţilor. S-a terminat cu femeia sclavă.

Plină de forţă, ca forţa mâinilor mele pline de cicatrice.

15 aprilie 1934

Acum nu mai ating decât punctele proeminente. Am terminat psihanaliza şi sunt dezolată că nu-l mai am pe Rank să stau de vorbă cu el. Mi-e dor de el, de intensitatea lui, de agerimea lui; mă simt atât de ataşată de el.

L-am invitat imediat aici la cină cu Henry. O seară dezamăgitoare, în care doamna Rank, rece, tăioasă, îngheţată ne-a tăiat aripile tuturor. Dar Rank vorbea ca în cărţile sale (o sinceritate caracteristică în felul său de a vorbi şi cel de a scrie). Henry, ca de obicei, a risipit tensiunea şi a îndulcit atmosfera cu plăcerea lui de a mânca.

Îl ador pe Henry mai mult ca oricând. El e bărbatul care nu şi-a folosit niciodată voinţa în scopuri greşite – nu a distorsionat şi nu a forţat, ci s-a lăsat să se dezvolte şi n-a vrut altceva decât să creeze (tema lui Rank despre *volonté du bonheur*). Îl voi descrie din nou pe Henry în următorul meu roman. Mereu Henry.

Din nou nevoia de jurnal, numai pentru contactul cu adevărul. Doar contacte ocazionale. M-am livrat iluziei. Trăiesc în interiorul muncii mele.

Planific o călătorie la Londra pentru cărţile lui Henry.

Pe 7 aprilie, mi-am pus la poştă manuscrisul pentru W.A. Bradley.

Foarte puţină introspecţie. O săptămână pe lună sunt în mod sigur şi absolut nebună, dar conştientă de asta. Nebunesc de sensibilă, nebunesc de geloasă şi atât de disperată de deziluzie încât tânjesc după droguri şi băutură. Dar plutesc mai departe. Şi într-o dimineaţă mă trezesc sănătoasă, fără nici un motiv.

Casa mea este într-o ordine edificatoare. Am aruncat balastul, manuscrise, cópii, scrisori vechi, ca să mă simt uşoară şi posedând puţine lucruri.

Biata mama, cu dragostea ei întunecată, instinctuală. Numai ea a suferit – nu şi tata. El nu e destul de întreg ca să sufere.

Hugh i-a făcut horoscopul lui Rank înainte de a-l cunoaşte. Absolut exact.

Telegramă de la Rebecca West: „Abia aştept să te văd. Scriu“.

22 aprilie 1934

Gelozie ca o boală distinctă. Fiindcă Maruca e puternic atrasă de Henry, îmi imaginez că Henry îi răspunde. O zi şi o noapte sunt torturată, obsedată. Mă duc la Henry. Mă primeşte în pat, pregătit să doarmă cu mine. Spune că Maruca e săracă cu duhul. Temerile mi se împrăştie imediat.

Ajung acasă pentru o cină bogată şi pot petrece seara veselă, liniştită. În mijlocul cinei surâd amintindu-mi dezmierdările lui Henry.

Toată fericirea mea e în mâinile lui. Sunt total dependentă de el. E înspăimântător, şi frumos, şi tragic.

S-a mutat în centrul oraşului, din revoltă faţă de plictiseala de la Auteuil.

Mi-am petrecut noaptea în camera urâtă care-i place pentru urâţenia ei. Vizitând împreună cu el străzi mizere, morbide. Adoarme întrebând: „Te simţi bine? Ţi-e cald?“ Dimineaţa, pe jumătate treji, ne îmbrăţişăm strâns.

Iau micul dejun cu Henry la cafeneaua din faţa hotelului Métro Cadet, unde mă întâlneam cu Allendy!

Mă duc la Londra, singură, pentru Henry, şi în acelaşi timp ca să scap de Henry, fiindcă vreau să menţin vie în mine independenţa necesară pentru a o păstra pe a lui. Nu am fost niciodată atât de curajoasă ori atât de măreaţă în vreuna dintre iubirile mele!

25 aprilie 1934

În drum spre Londra. În drum spre tot felul de revelaţii.

Înainte de plecare, îi dau o lovitură crudă tatei, lăsând-o pe Maruca să-l anunţe că încerc să mă despart de Hugh ca să mă mărit cu Henry. Îi povestesc Marucăi totul despre dragostea mea pentru Henry, ştiind că îi va spune tatei. I-am scris o scrisoare de adio vagă despre eşecul visului nostru.

De asemeni, înainte de a pleca, l-am câştigat pe Kahane printr-un discurs minunat şi o să-i publice lui Henry *Tropicul Cancerului* – cu condiţia să plătesc eu tiparul. Am fost plină de curaj, hotărâre şi elocvenţă.

În culmea acestui curaj i-am vizitat pe Sylvia Beach, Anne Greene şi Rank. Rank m-a lăudat. A spus, vorbind despre acest vechi tipar după care trăiesc încă, tiparul durerii, că s-ar putea să-l anihilez în sfârşit prin cartea mea despre tata.

Acum am de-a face cu tot felul de oameni, nepretinzând nimic altceva decât un fel de scânteie umană.

Nu-i mai sperii pe oamenii obişnuiţi, ci, *par contre,* mă sperii pe mine însămi, căci singurul mod de a ieşi din rolul de victimă este să faci din alţii victime. Mă văd folosindu-l şi înşelându-l pe Hugh, aşa cum June îl înşela pe Henry. Mă văd victimizându-l pe tata pentru că

el mă victimiza pe mine.

Dar merg mai departe. Nu mă opresc să judec. Mă urc într-un tren pur şi simplu fiindcă sunt plină de planuri vizionare pentru Henry şi pentru mine. Trebuie să caut un bărbat numit Cecil Wilson, care mi-a apărut într-un vis ca să mă servească. Am visat numărul următorului meu bilet de loterie, 1912 N.

Maruca, îngerul, mă urăşte. Stârnesc instincte negative, teamă, gelozii. Mă aşez pe un scăunel pliant, pe puntea din spate de la clasa a doua, privită languros de un tânăr marinar englez, şi telegrafiez câteva titluri pentru ziarul meu. Visez că eu şi Rebecca West ne vom iubi.

Port într-o mapă pentru note „Autoportretul" lui Henry (*Primăvara neagră*) şi manuscrisul său despre Lawrence, precum şi amintirea unei despărţiri foarte senzuale. Frumoasa cameră urâtă, temperatura îngheţată, dar un pat cald şi mâini calde şi gelozia lui Henry pe ce se va alege la Londra de „onctuozitatea perpetuă".

Joaquin nu-mi poate citi romanul din gelozie faţă de Henry. Maruca îmi spune că tata e într-o dispoziţie groaznică; Hugh se agaţă, Henry se agaţă; Rank e tandru; Allendy are memorie bună; Eduardo e galben de gelozie: „N-o să-ţi plătesc chiria, Anaïs, pentru că nu pot suporta să mă gândesc că banii mei ajung la Henry".

Am o tenie emoţională. Niciodată nu am destul de mâncare.

Ei bine, am Londra la dispoziţie pentru a o devora.

27 aprilie 1934

Totul rezolvat. M-am dus cu inima bătându-mi la casa somptuoasă a Rebeccăi West. Portarul a aruncat un covor sub picioarele mele când am coborât din înaltul taxi londonez ca de pe spinarea unei cămile.

Salon în stil Empire. Maiestuos şi rece, cu bovindouri largi cu vedere spre Londra.

Rebecca West intră *en coup de vent*, mobilă, cu ochi strălucitori – „Ah, arăţi ca o prinţesă româncă!" – şi mă bombardează cu întrebări în timp ce stăm în faţa unui şemineu electric. Ce ochi căprui strălucitori, inteligenţi. Pola Negri fără frumuseţe şi cu dinţi englezeşti, strâmbi, cu o voce tensionată, stridentă, care mă deranjează. Ne întâlnim numai la două niveluri: inteligenţă, umanism. Îmi place trupul ei plin, matern. Dar tot ce e întunecat e lăsat deoparte. Este profund stânjenită. O intimidez. Se scuză că e ciufulită, că e obosită.

Un prânz gustos, formal, împreună cu fiul ei de nouăsprezece ani. Sunt un pic îngheţată de atmosfera *encaustique* şi de *grand monde*, pe care o detest. Totuşi e autentică atunci când nu vorbeşte. Când nu vorbeşte străluceşte, vulpe şi mamă cu mâini aspre, îmbrăcată ţipător într-o nuanţă nepotrivită de verde, într-o casă frumos decorată care nu reflectă în mod special un suflet individual.

Îmi expun misiunea. Vorbesc despre cărţile lui Henry.

Rebecca West începe prin a mă invita la cină ca să cunosc oameni – un editor american, un dramaturg englez, nepoata lui Somerset Maugham.

Când sosesc, Rebecca mi se pare o impunătoare femeie din Renaştere, cu rochia ei de catifea neagră cu ghirlande de argint şi cu sânii ei foarte, foarte plini într-un decolteu pătrat. Ridicându-se, îi scapă batista pe jos în faţa mea şi spune: „Las batista să-mi cadă în faţa ta. Ãsta e un omagiu pentru tine, nu-i aşa?“ Focul din cămin e real acum. Celelalte două femei sunt foarte decorative. Nepoata lui Maugham, şi nu Rebecca West, e cea care vorbeşte mult, ameţitor şi jovial, cu ochi maliţioşi şi o gură dulce. Sunt fermecată de vioiciunea ei şi ea îmi dedică beţia ei. Discuţia e rafinată şi plină de acea nonşalanţă de tip „ştii că de fapt nu-mi pasă“ pe care o detest, dar în seara aceea mi-a plăcut totul, aşa cum mi-au plăcut gheaţa roz şi biscuiţii roz, ştiind că rozul era pur decorativ şi nu adăuga nici o vitamină. Rebecca West simte şi acţionează la fel ca mine în epoca pre-Rank, un pic distrată, un pic stânjenită, vrând să strălucească exclusiv, dar prea timidă în sinea ei pentru a reuşi, nervoasă şi vorbind mult mai puţin bine decât scrie. Simţeam o mare compasiune pentru ea, dar nu o puteam arăta, căci atunci când am spus: „Nu, n-o să vin să te văd imediat după ce te întorci de la dentist cu o măsea scoasă, pentru că o să fii obosită“, a clipit, şi-a atins părul cu un gest dezolat şi mi-a răspuns: „Chiar aşa de groaznic arăt?“

I-a telefonat agentului ei, domnul Peters. I-a telefonat lui Jonathan Cape. I-am dus manuscrisele lui Peters. Ea nu avea timp să le citească.

Astăzi îmi voi petrece după-amiaza cu ea. Apoi trebuie să plec, pentru că provizia mea de curaj e în scădere. Să fiu singură în Londra (refuz să mă întâlnesc cu persoane care nu mă interesează cu adevărat). Să mănânc singură. Toate astea mă dor un pic. Bărbaţii mă agasează cu atenţii şi uneori mă simt tentată. Aventură. Totul era oarecum palid faţă de imaginaţia mea înflăcărată.

Sâmbătă. Prânz cu Rebecca. Fiul ei e acolo. Sunt din ce în ce mai deziluzionată de lipsa ei de sex, de domesticitatea ei şi de ultima ei carte despre Sfântul Augustin. Nu ştiu de ce astfel de oameni şi scrierile lor mă lasă înfometată. Mă încearcă un fel de durere de foame, emoţională şi mentală deopotrivă. Poate mai mult emoţională, nu intelectuală. Ceea ce vreau eu e viaţă – nu idei. Când îi dau romanul meu, cea pe care vreau s-o impresionez este Rebecca West, femeia emoţională.

E foarte posibil ca Henry să-mi fi trezit viaţa emoţională şi senzorială şi să refuz hrana pur intelectuală. Mă trezesc mergând pe străzi ca Henry, fascinată de case, ferestre, intrări, de chipul unui

lustragiu, de o curvă, de ploaia mohorâtă, de un dineu sărăcăcios la Regents Palace, de Fitzroy's Tavern. Numai atenţia bărbaţilor îmi taie aripile, pentru că simt că aş putea fi influenţată cu uşurinţă şi nu vreau o aventură banală. Sau poate sunt doar laşă. Imaginaţia mea o ia razna, dar nu pot ceda interesului unui trecător.

Fireşte, Rebecca West a admirat cartea lui Henry despre Lawrence şi a trecut sub tăcere *Primăvară neagră*.

Ultima seară a adus viaţă.

Rebecca a venit singură. Tocmai terminasem de citit cartea ei. În taxi am stat de vorbă tumultuos şi abrupt.

— Ce fel de educaţie ai avut? m-a întrebat.

— Foarte proastă, am răspuns. Şi i-am povestit despre copilăria mea.

R.: — Şi eu la fel.

A.: — Dar eu te-am considerat întotdeauna foarte cultivată!

R.: — M-am cultivat singură. Tata a dispărut când aveam nouă ani, ne-a părăsit.

Şi ea! Un potop de întrebări. Se pregătea să intre la universitate când sănătatea i s-a înrăutăţit. A fost săracă. A fost actriţă. A scris critică. A fugit de acasă cu un bărbat.

Cina la Ivy's a devenit ireală. Mă simţeam mişcată. Nu vorbeam bine, dar ne înţelegeam una pe cealaltă.

Rebecca a scris pe cartea pentru mine: „Cu dragoste pentru Anaïs Nin". Şi şi-a cerut scuze că era atât de familiară, iar pe mine tocmai spontaneitatea ei mă fascina.

O nouă Rebecca mi s-a dezvăluit în noaptea aceea şi am fost recunoscătoare pentru dorinţa mea de a vedea oamenii goi şi autentici, ceea ce îi deposedează de aureola lor socială, convenţională şi mi-i oferă lipsiţi de siguranţă şi dumnezeiesc de plini de emoţii. Trecutul ei şi al meu au creat o punte între noi şi într-o clipă am avut o relaţie care altora le ia ani de zile până ajung s-o aibă.

La despărţire ne-am sărutat cu multă afecţiune. Ochii ei scăpărători, căprui, inteligenţi străluceau. Vocea ei irlandeză era acum joasă.

Am părăsit prea repede Londra. După ce am atins o înălţime, mi-a fost teamă. E adevărat, mi se teminaseră banii; e adevărat, văzusem oamenii pe care trebuia să-i văd pentru Henry; dar şi mai adevărat este că m-am supus motivului fugii. M-am temut să n-o obosesc pe Rebecca, să n-o dezamăgesc. Asta e.

Mi-a provocat cea mai mare surpriză pe care am avut-o vreodată în legătură cu scrisul meu. A spus, în mijlocul unei cine: „Ceea ce mă deconcertează este că ai venit la Londra cu două manuscrise ale lui Henry Miller, când tu eşti o scriitoare mult mai bună decât el – mult mai matură".

Am rămas mută de surprindere. Am protestat slab. M-a uluit. Nu.

Are prejudecăţi. Nu, nu. Se înşală.

Şi doar mi-a răsfoit romanul – pe care i-l dădusem în cele din urmă, când am văzut că-mi este prietenă, când am simţit-o astfel.

Şi acum şedeam acolo şi simţeam că nu voia să audă de Henry Miller.

Şi mai simţeam că Henry nu m-ar ierta niciodată pentru asta – dacă ar şti. Am înţeles, dintr-odată, că Henry nu m-ar vrea mai mare decât el. Că asta i-ar ucide dragostea.

La el m-am întors duminică seara, păcălind pe toată lumea prin scrisori etc., ca să stau cu el.

Şi m-a primit cu bucurie, plin de dorinţă. Îşi retuşase *Tropicul Cancerului*, descoperindu-i cu umilinţă defectele, muncind din greu.

Când le povestesc lui Hugh şi Eduardo ce a spus Rebecca, ei zic: „Evident“. Dar eu nu-i cred. Ei îl urăsc pe Henry.

Şi Rank, ce-o să spună Rank despre Henry ca gânditor? De ce m-a întrebat Rank într-o zi: „De ce a scris Henry despre Lawrence şi tu ai scris tot despre Lawrence? O coincidenţă ciudată“.

Întrebarea lui m-a jignit, pentru că sublinia o îndoială, o îndoială nebunească pe care o am uneori: cele mai bune pagini din „Autoportretul“ lui sunt derivate din „Alraune“. Numai că au mai multă forţă, o dezvoltare masculină. Amândoi ne imităm însă unul pe celălalt. La naiba. Toţi ne imităm unii pe alţii.

Eu am fost motivată de Rimbaud, nu-i aşa?

Întrebarea este: cât de mare e Henry ca scriitor?

Înseamnă că nu am făcut destul pentru el, dacă încă e crud, imatur, grosolan, inegal, cu defecte.

4 mai 1934

Degeaba. Nu pot să-mi rescriu copilăria pentru că deja am scris-o. Aşa că mi-a venit ideea, în timp ce vorbeam cu Henry, să traduc în engleză volumul întâi din jurnal [început în franceză în 1914].

Să prezint volumul unu şi apoi, douăzeci de ani mai târziu, povestea recentă a dublului în forma jurnalului.

Mă confrunt cu cele mai mari probleme tehnice.

Încurajată de admiraţia neţărmurită a doamnei Bradley pentru volumul unu.

Horace Guicciardi a zis: „Trebuie să spun că m-a prins cartea ta. Am fost nevoit s-o termin deşi nu mi-a plăcut subiectul. Bineînţeles, «Mandra» eşti tu. Ea domină cartea cu toate că ai încercat s-o atenuezi. Bărbatul e ireal, neclar – el nu e important decât pentru că e bărbatul pe care îl iubeşti. Mentalitatea Mandrei ajunge să intereseze foarte tare. E o carte foarte feminină, logica emoţiei“.

Merg pe străzi fericită, meditând la noua mea carte.

Îl tachinez pe Henry pentru că mi-a umplut capul de străzi. Mă gândesc la străzi. Mă las în voia vieţii. Vreau să cunosc mulţi oameni, să am o hartă a realităţilor aşa cum Henry îşi are hărţile sale pentru Paris şi Brooklyn.

Eu sunt cea care l-a învăţat pe Henry că străzile în sine nu prezintă nici un interes, ci au nevoie să fie transformate alchimic de un anumit dramatism, o anumită emoţie. Eu sunt cea care l-a trezit pe bărbatul care păşeşte pe aceste străzi – nu hărţi anonime, ci hărţi ale realităţii, materiei, formei şi semnificaţiei.

Hugh, simţindu-mi independenţa, se duce la Rank şi se lasă în grija acestuia.

14 mai 1934

Nelinişte. Din nou în căutarea intensităţii, a febrei, a agitaţiei. Totul pare să se mişte prea încet. Schimbul cu Rebecca West e imposibil. Ca şi June, ea se hrăneşte cu telegrame.

Văd mulţi oameni. Tânjesc din nou după senzaţii. Îmi imaginez. Doresc. Sunt plină de imense curiozităţi.

Ori de câte ori simt tristeţe în legătură cu tata, scriu. Când mi-e dor de el, scriu. Când mă cuprind regretele, scriu.

18 mai 1934

Am chemat blestemele zeilor. M-a durut cumplit [să aflu] afirmaţia lui Rank, după ce citise cartea lui Henry despre Lawrence: „*Unde* e Henry în toate astea?“

Mi-am dat seama că am fost în cele din urmă orbită de gigantismul lui Henry, de discursurile lui lungi, de acumularea de însemnări, de citatele lui enorme etc. E o tragedie, pentru că Henry e propria lui victimă şi s-a înşelat pe el însuşi în aceeaşi măsură ca pe mine. Am trăit într-o imensă iluzie. A zis el cândva: „Mă întreb dacă de fapt spun ceva“.

Bineînţeles, încă nu sunt convinsă că Henry nu a produs nimic. Faptul că Rank judecă conţinutul iar Rebecca eşecul artistic lasă loc pentru o fiinţă necreată, neformulată, care se luptă să se nască şi căreia încă nu i-am dat naştere.

Acest lucru e cu atât mai tragic pentru mine întrucât vine în acelaşi timp cu descoperirea că port în pântece sămânţa copilului lui Henry. Am rămas însărcinată acum cinci sau şase săptămâni. Am aflat sigur acum două zile. Ştiu că e copilul lui Henry, şi nu al lui Hugh, şi că trebuie să-l distrug. Am trecut prin cel mai cumplit amestec de emoţii – mândria de a fi mamă, femeie, o femeie completă, dragostea faţă de creaţia umană, posibilităţile infinite ale maternităţii. Mi l-am imaginat pe acest mic Henry, l-am dorit, l-am refuzat, l-am comparat cu dragostea (e o alegere între copil şi Henry). Am fost tristă, exaltată,

rănită, uluită. Am urât ideea de a distruge o viaţă omenească. Am privit transformarea corpului meu – umflarea sânilor, greutatea pântecelui, senzaţia de a fi trasă în jos, de creştere, de transformare. Mi-am dorit seninătatea fără de care nu se poate naşte un copil. Acum, în acest moment critic al vieţii mele, nu îl pot avea. Henry nu-l vrea. Nu pot să-i dăruiesc lui Hugh un copil al lui Henry.

Când Henry şi cu mine nu mai reuşim să producem opere de artă, creăm un copil. Mă copleşeşte, mă leagă de el, mă îngrozeşte. El mă tratează cu veneraţie şi tandreţe. Dar el rămâne un ego. Rămâne însuşi copilul, care nu vrea un rival. Şi eu stau la o misterioasă răspântie, ezitantă, ucigând copilul numai din dragoste pentru Henry şi pentru Hugh.

Sunt covârşită, şi tot demonismul, toată pasiunea au amorţit. S-a terminat cu virgina, femeia-artist sterilă, amanta, femeia diabolic semiumană – înflorirea plenară a femeii. Să fie ucisă. În imaginaţia mea am trăit maternitatea. Încă o mai consider o abdicare, o abnegaţie, suprema jertfă a eului. Mi se oferă asta în momentul în care sunt mai trează ca oricând ca artist, ca femeie solitară, fără partener.

De ce fără partener? Unde e Henry? Henry pare să devină copilul. Copilul autodistructiv, imatur care trebuie să se joace atât de mult, să doarmă atât de mult, să bea atât de mult şi să stea pe stradă, iresponsabil şi inconştient.

O, Doamne, o, Doamne, o, Doamne.

Noaptea. Refuz să fiu în continuare mamă. Am fost mamă pentru fraţii mei, pentru bietul, slabul Hugh, pentru amanţii mei, pentru tata. Vreau să trăiesc numai pentru dragostea bărbatului, şi ca artistă – ca amantă, ca un creator. Nu maternitate, sacrificiu, uitare de sine. Maternitate înseamnă din nou singurătate, dăruire, protejare, slujire, capitulare. Nu. Nu. Nu.

Rebecca nu a reuşit să-l înţeleagă pe Henry – să vadă dincolo de haos, dincolo de lupte. Ea n-a făcut decât să dea o sentinţă de ordin estetic. Calitatea antiliterară a operei lui Henry a deranjat-o. Nu a priceput că el are foarte multe de spus. Eu înţeleg totul imperfect, totul necristalizat, totul pe jumătate născut. Eu accept imperfecţiunea. Nu-mi plac mai mult graţia şi eleganţa Rebeccăi. Cred că observaţiile ei sunt nepotrivite, ca frazele unei femei frivole în faţa unei mari catastrofe.

Şi, oricum, nu-mi pasă. Dacă sunt oarbă, să rămân oarbă. Singurul lucru important este să iubeşti, nu să critici. Critica înseamnă moarte.

19 mai 1934

Ceea ce am ascuns de mine însămi a fost atracţia mea ciudată,

ideală faţă de Rank. Mereu un subînţeles subtil – mereu o înţelegere bizară. Trăiam orbeşte, orbeşte. Astăzi m-a forţat să mă dezvălui. Aseară am visat un sărut pasionat. M-am dus la el gândindu-mă numai la sărut. Şi el a ghicit totul. De ce spusesem: „Copilul meu se va naşte în decembrie şi s-ar putea să semene cu dumneavoastră“?

Atâtea momente în care ne priveam fără să vorbim, tulburaţi. Seara în care am plecat simţind că mă iubeşte (ziua în care am devenit femeie sub ochii lui). Am uitat toate astea. Dar am visat că dacă pentru mine şi Henry un copil nu era potrivit, în casa lui Rank putea trăi un copil, pentru că Rank este tată, amant şi creator. Henry este amant, creator şi copil – nu tată, nu soţ. Rank m-a forţat să-mi formulez viziunile. Un copil din sângele lui Henry, dar care să fie ca Rank. Un copil care trebuie distrus din cauza lui Henry. Un copil pe care îl dorisem simbolic. Îl tachinam pe Rank spunându-i că rămăsesem însărcinată din cauza psihanalizei lui. Însărcinată şi fecundată de Rank – nu ştiu. Sunt într-o confuzie totală. Tremuram. Doream. Îi simţeam dragostea. Sunt fericită. Sunt oarbă. El e cel care m-a întrebat: „Şi eu ce însemn pentru tine?“

Copilul, fiind numai un simbol, nu este necesar. Ceva trebuia să înflorească între noi – Henry l-a făcut să înflorească. Rank a stat deoparte, dar spiritele noastre s-au întrepătruns. Mi-a dăruit mari bucurii într-o lume diferită de a lui Henry. În dimineaţa asta m-am dus să-l trezesc pe Henry cu nişte liliac. A fost inundat de o bucurie tandră. M-a sărutat atât de blând. Ne-am aşezat pe terasa unei cafenele, să ne luăm micul dejun. Şi eu eram plină de visul meu, plină de acea ciudată, ciudată veneraţie şi bucurie care mă mişcă ori de câte ori mă scindez şi mă fragmentez şi drumurile mi se despart în două. Nu ştiu. S-ar putea să nu fie decât un miraj.

Marţi. Persecutată de Hugh, care încearcă să-şi afirme voinţa peste a mea, încearcă să mă oblige să păstrez copilul, surprins de hotărârea mea, furios că nu mă înclin şi nu mă supun. Aşa că a folosit astrologia şi două zile a încercat să mă oprime cu previziuni sumbre. Mi-au distrus curajul, el, Eduardo şi Earle, astrologul francez. M-am opus; m-am dus la *sage-femme*, dar plină de presentimente. Şi nu avea instrumentul care îi trebuia – unul destul de mic pentru mine – aşa că intervenţia a fost amânată. Dar acum persecuţiile doctorilor catolici francezi, conflictul cu mine însămi şi conferinţele morbide dintre Hugh şi Eduardo pe parcursul a două lungi zile libere m-au zdrobit în cele din urmă. Mă simţeam deprimată.

Astăzi îl văd pe Henry, şi simt cum mă satur din ce în ce mai tare de boemismul lui constant, ireprimabil – filme, cafenele, biliard, filme, cafenele, străzi, străzi, filme, cafenele – un cerc continuu. Foarte puţină muncă şi nici un *recueillement*.

Rank vine să umple o nevoie, o dorinţă – o reacţie la seriozitatea mea, la intensitatea mea. Poate nu un amant, dar un partener de care aveam mare nevoie.

Cu Hugh, totul se dizolvă. Acum că dragostea lui pentru mine nu mai e nevrotică, poate să se descurce şi singur. Mi-ar putea suporta plecarea. Şi sunt prizoniera nevoii materiale. Tânjind după libertate, dar nu să devin soţia lui Henry, pentru că el e creativ într-o singură formă – în orice altceva, în viaţă, în ceea ce-l înconjoară, în repaus, în distracţie el este distrugătorul, elementul de disoluţie.

25 mai 1934

Discuţie cu Rank, o discuţie ciudată, tulbure, ca un duel, doi oameni aplecaţi deasupra unui abis. Vede că nu-i mai răspund la întrebările de psihanalist. Dar şi eu văd că nu face nici o încercare să mă detaşeze de el aşa cum ar trebui dacă ar simţi că sunt prinsă în vraja psihanalizei. Crede că vraja e reală? La amândoi pare să ne placă suspansul, această absenţă a gesturilor.

Vraja psihanalizei! Sau realitate? îl întreb pe Eduardo, pentru că vreau să vorbesc despre Rank. Vreau să mă aud spunând: „Mă îndrăgostesc de Rank“. Eduardo face această afirmaţie diabolică: „Tu eşti un fel de victimă a unei imense drame psihanalitice. Psihanaliştii ăştia – Allendy, Rank – care nu au trăit, ei te văd pe tine atât de minunată, atât de vie, atât de interesantă; nu pot rămâne psihanalişti, sunt prinşi, îşi caută mântuirea în tine, îşi caută viaţa în tine, se folosesc de darul pe care-l primesc, nu au curajul să-l refuze. Tu cauţi mereu un psihanalist, pentru că ei sunt tipul cel mai înalt de oameni – cel mai aproape de Dumnezeu. E destinul tău. Eşti o victimă, dar o victimă bucuroasă. Îţi place să-i mântuieşti pe alţii“.

Da, nu o *victimă*, pentru că stăteam cu Henry de două zile când m-am dus să-l văd pe Rank. L-am lăsat pe Henry la maşina de scris ca să mă duc să-l văd pe Rank. Când m-am întors la Henry eram cuprinsă de o bucurie imensă, ca în zilele când mă întorceam din braţele lui Artaud sau ale lui Allendy. O bucurie imensă că înşelam – plină de extazul unei iubiri noi şi al încă unui sentiment, mai întunecat, de plăcere diabolică. Henry şi cu mine jucând şah. Faţa şi mâinile lui mereu, pentru mine, atât de blânde, atât de moi. Îl văd întotdeauna cu o piele atât de moale, ca nimeni altul.

Jucam şah, şi mă gândeam la Rank, nu ca piele, nu. Mă gândeam la o *altă* penetrare, o *altă* infiltrare, o *altă* fuziune.

Ce contează dacă Henry nu este cel mai mare scriitor în viaţă? Am trăit; am lucrat; am creat o iluzie, o viaţă. N-aş suferi nici dacă aş descoperi că nu este deloc scriitor. Este o fiinţă omenească. Este ceea ce este. Nu mai cred în realizare, în viitor, ci în fiinţă. Fiinţă. Azi.

Bucurie. Viaţă omenească. La drept vorbind, nemurirea nu mă deranjează. Eu nu văd departe. Sunt femeie. Îl iert pe Henry dinainte. A fost iluzia mea, invenţia mea. Întotdeauna voi inventa viaţă. Are nevoie de ea.

26 mai 1934

Numai Henry creează o ambianţă pentru mine, un *climat fizic* în care prosper. E ca soarele. Sunt înrobită de acest climat aşa cum eşti înrobit de pământ. Sol şi soare. Dar încă sunt înfometată de alte lucruri; există climatul mental, climatul de vis. Henry le atinge din când în când, dar rămâne fundamental pământean.

27 mai 1934

Vizite la *sage-femme*. Ceai în grădină pentru Louise, care poartă o bentiţă de aur în păr şi cercei de aur.

Mai era şi Madame de Montagu, care s-ar putea să fie, într-o zi, amanta lui Hugh. Eu îl îndepărtez de mine. Ea e drăguţă, timidă, sensibilă şi foarte impresionată de astrolog. Studiază astrologia.

Henry, în Hôtel Havane, scrie despre balegă, ulceraţii, şancre, boală. De ce?

André [de Vilmorin] şedea în soare şi umbra profilului său se vedea pe spătarul scaunului. Louise a venit în fugă şi a spus: „Lasă-mă să-ţi sărut umbra!“

Numai umbre! Eu nu mă mulţumeam să sărut umbre! Eu pretindeam carne. Pretindeam carne, iar consumarea cărnii distruge fantomele. Detestabila proprietate *curativă* a trăirii pur şi simplu!

Rank. Nu vreau să mă gândesc la Rank. Stau aici ca o plantă şi visez gesturi pentru că sunt atât de sătulă de fantome. Să săruţi umbre. Asta înseamnă sânge ca sucul unei plante de cauciuc, şi moarte timpurie, şi nebunie.

Nu mai sunt nebună. Nu voi fi bântuită. Îl voi săruta pe Rank. *Et tout s’évanouira – tout fondra.*

30 mai 1934

Marţi am hotărât să devin psihanalist, să devin independentă, să îi întreţin pe mama, Joaquin şi Henry.

Am făcut tămbălău ca să-mi obţin noua rochie albastru-zambilă de la curăţat. În ziua următoare voiam să mă duc la Rank în rochia mea cea nouă, pentru că avea să mă sărute. M-am dus la culcare plină de visuri, energii, dorinţe. M-am trezit vibrantă, curajoasă, impulsivă. Am dat fuga la Rank.

Nu puteam vorbi. M-am ridicat din fotoliu, am îngenuncheat în faţa lui şi i-am oferit gura mea. M-a îmbrăţişat strâns, strâns; nici unul

dintre noi nu putea rosti o vorbă.

M-a făcut să revin la discuţia despre munca mea. Îmi era greu să vorbesc. Nu pot să gândesc sau să lucrez. O, Doamne, nu cunosc bucurie mai mare decât clipa în care te arunci într-o nouă dragoste, nici un extaz ca acela al unei noi iubiri. Înot pe cer; plutesc, trupul mi-e plin de flori, flori cu degete care îmi dăruiesc dezmierdări pricepute, pricepute, scântei, nestemate, fiori de bucurie, ameţeală, ce ameţeală. Muzica din tine, beţia. Doar să închizi ochii şi să-ţi aminteşti, şi foamea, foamea de mai mult, mai mult, marea foame, foamea vorace, şi setea.

1 iunie 1934

Astăzi n-a fost timid. M-a târât spre divan şi ne-am sărutat sălbatic, extatic. Părea aproape pierdut şi eu nu-mi puteam înţelege propriul abandon. Nu-mi imaginasem un acord senzual.

S-a trezit din beţie cu această întrebare naivă: „Ai fost vreodată – a mai fost vreodată aşa – poţi să-mi spui?“ Şi a privit în altă parte, de parcă s-ar fi aşteptat să fie rănit. Am spus: „Nu, totul e altfel“. La ce se gândea, la ceilalţi amanţi ai mei? Şi cât de adevărat este că e altfel; totul e *întotdeauna* altfel.

Ne-am trezit din beţie, şi începe să vorbească, atât de subtil. E viclean şi subtil.

Întinde mâna direct şi mă apucă de obraz sau de gât, nu cu blândeţe – tare. Şi îmi place duritatea. Îmi place animalul care se aruncă înainte.

Sunt departe de toate, de Henry, de tot. Sunt vrăjită.

În timp ce vorbeşte simt acest animal mitologic, cu pielea întunecată, atât de potent, cu înfăţişare nu de om, ci de animal, cu urâţenia pământului, soliditate şi vigoare, şi minte atât de agilă şi de adâncă. Mă fascinează; e întunecat şi e bătrân. E mai bătrân ca mine.

Ciudat. Vorbea de totalitate şi parţialitate. Nimeni nu putea trăi total – nu exista absolut. Ca să trăieşti, trebuie să echilibrezi emoţia şi creaţia; el învăţase asta. Nu însemna să nu iubeşti, să nu te dăruieşti. În echilibru era şi dăruire totală. Cel puternic putea face din cele două bucăţi un întreg. Orice extremă însemna moarte; arta mă salvase când dădusem prea multă emoţie. Emoţia avea să mă salveze de prea multă artă. Ştia că nu putuse trăi numai din una dintre ele.

— Se alimentează una pe alta, am spus eu.

Ştiam, de asemenea, că vorbea pentru noi, fiindcă de data asta căutam o şi mai mare uniune de idei, mai mare decât cu Henry. O căutare sălbatică. Imediat, a apărut şi încleştarea de idei. Trebuie să fac o analiză a metodelor lui. Dar i-am spus că deocamdată nu voiam să gândesc. Descopeream înflorirea blândă a vieţii.

— Bine, a spus, atunci îţi abordezi noua lucrare într-o stare de semiopoziţie. Bun. Asta înseamnă că n-o să te înghită. Va fi o protecţie. Iar munca ta va constitui o protecţie împotriva emoţiei. Dar nu va fi un conflict, pentru că munca ta este în armonie… în armonie.

— Cu tine, am spus.

Şi atunci am ştiut că Henry m-ar fi putut înghiţi – şi că nu aveam să mai permit să fiu înghiţită. Şi că nu voiam să mor în mizeria şi monotonia în care alege să trăiască Henry – că vreau să trăiesc, să trăiesc.

Am ieşit de la Rank. Soarele era cald. Am mers pe jos, m-am plimbat pe lângă Bois, gustând, regustând, amintindu-mi numai emoţiile. „Pentru mine ţi-ai pus rochia asta nouă – n-ai mai purtat-o până azi?“

M-am plimbat, m-am plimbat, dar în faţa mea lumea se clătina şi tremura ca în filme o vedere din avion.

Mergeam pe acelaşi drum pe care mersesem într-o noapte de iarnă când îl doream pe John, când forţam şi tânjeam după imposibil, când mă străduiam să-mi *imaginez* împlinirea, când sărutam doar aerul şi umbrele şi când vidul din viaţa mea mă zdrobea îndată ce mă aşezam în lumina felinarului, îndată ce înfruntam realitatea.

Astăzi păşeam încărcată de preaplin.

Iar în ziua următoare am primit o scrisoare tandră, melancolică de la tata: „M-ai idealizat – ai aşteptat prea mult –, nu sunt decât un biet muzician. Unde eşti? Nu e nici vina ta, nici a mea. Am fost bântuit de ochii tăi“.

Cu această scrisoare în buzunar, sosesc la Henry şi el deschide larg braţele. Mă sărută de parcă ar fi prima dată. Urâse lumea, urâse oamenii, iubindu-mă astfel cu atât mai mult pe mine. Se agaţă de mine. Face planuri pentru viaţa noastră viitoare. Cu cât va lucra el mai bine când mă va avea acolo. Voi avea „biroul“ meu, dar lângă el.

Singurătatea, izolarea încetează să mai fie insuportabile când suntem împreună. Suntem mai puţin singuri.

Încleştarea unei conjuncţii nou-născute cu Rank. Această tandreţe divină cu Henry. Jucăm biliard împreună şi nu poate suporta când pierd. Ochii lui albaştri sunt inocenţi şi trişti. Mă face să-i simt singurătatea, şi refugiul pe care-l reprezint pentru el. Mama.

Scrisoarea tatei e în geantă. Roata se învârteşte. Eu mă învârtesc în jurul propriei axe. Tata soseşte în câteva zile. Nu am scăpat încă de copilul nedorit. Stau în pat şi vreau să dorm pentru că plenitudinea e prea mult pentru mine.

Scriu nişte pagini fantastice pentru „Alraune“ despre dansatoarea fără braţe (Helba Huara), despre chipurile fulgilor de nea, despre

sărutul umbrelor; şi am citit cu aviditate, cu spaimă, despre golem.

4 iunie 1934

Ceea ce ne-a făcut zilele monotone, mie şi lui Henry, este că el rescrie *Tropicul Cancerului* pentru publicare. E cufundat într-un trecut personal, încearcă să regăsească starea în care era când l-am cunoscut, şi atât el cât şi eu am simţit atunci că poate noul Henry nu era decât o ficţiune, că *Primăvară neagră* şi cartea despre Lawrence nu existaseră. Eram oprimaţi de trecutul monoton, de viaţa de ziarist, viaţa cu anemicul Fred, cu jegosul Wambly Bald, aventurile amoroase fără dragoste, târfele, bideurile. Iar Henry alesese instinctiv să locuiască într-o cameră pe care o detest (tot ca să recreeze trecutul), pesemne anume ca să fie şi să se simtă ca înainte. Şi eu mă revoltam în sinea mea. Urâţenia camerei, veştejirea zilei, fără devieri şi zboruri, şi Henry lucrând puţin, monoton, fără exuberanţă.

Am descoperit asta acum câteva zile. Şi, când am văzut că aspira la altceva, că îşi dorea să iasă din această mocirlă, am fost fericită.

Ciudate, visele noastre. Încă mă mai imaginez ajutând creaţia lui Henry. În adâncul sufletului meu, nu mi-am pierdut credinţa, deşi exaltarea mea e stăpânită. Nu simt nici o amărăciune în legătură cu sudoarea, truda, efortul pe care le-am dăruit cărţii lui Henry despre Lawrence. Răbdare, răbdare.

6 iunie 1934

După ce am visat toată noaptea o orgie cu Henry, m-am dus la el şi l-am găsit deprimat şi plin de dorinţă. În alte dăţi refuzase să recurgă la moduri perverse de a face dragoste, dar astăzi, după multe tachinări şi jocuri nesatisfăcătoare (în perioada asta nu-mi pot permite să fac dragoste cu adevărat) a uitat de el şi i-am înghiţit sperma pentru întâia dată.

Curând după aceea a trebuit să mă pudrez, ca să ajung la timp la Rank.

Pe jumătate întinşi pe canapea, am stat de vorbă şi magia a continuat. A spus:

— Eşti pentru mine o femeie necunoscută. Tot ce am ştiut înainte despre tine fie am uitat, fie nu-mi mai foloseşte.

— Da, sunt altă femeie.

— Şi simt că nu trebuie să căutăm să ştim prea mult.

Şi eu simt asta. Simt că ne aflăm în posesia înfloririi, a fragilei înfloriri estivale. Nu trebuie s-o atingem – e atât de nouă şi delicată.

Ceea ce nu vrem să atingem este trecutul sau fiinţa mea trecută.

— Atunci nu mă consideri diabolică; nu ţi-e frică de mine? Nu intenţionezi să mă psihanalizezi până dispar, ca un miraj? am întrebat.

— Oricum oi fi acţionat până acum – nu ştiu – nu simt că o să-mi

faci şi mie la fel. N-o să te las.

Am râs. Mi-a plăcut acest: „N-o să te las“.

— Am căutat un nume pentru tine, am spus.

— Şi eu, a spus Rank, şi nu-mi vine în minte altceva decât *TU*. Când spun *TU*, te afli în faţa mea.

Dar trecutul intervenea. Am spus:

— Mâine vine tata. Ţine-mă strâns, nu-mi da drumul.

Atunci Rank a spus cu tristeţe:

— Văd că mai ai încă nevoie de mine, dar nu mă deranjează.

— Da, presupun că n-aş fi avut atâta curaj dacă nu m-aş fi sprijinit puţin pe tine.

Era trist că aveam nevoie de el. Probabil că asta îl face să se îndoiască de dragostea mea. Atunci am zis:

— Aş putea să-ţi spun cu regret, cu reproş: „Iar tu, tu n-ai nevoie de mine. Întotdeauna mi-am dorit să fie nevoie de mine“.

— Aş putea avea atâta nevoie de tine, a spus Rank.

— Am vrut să-ţi spun pe numele creatorului Alraunei – numai că nu intenţionez să fiu şi eu Alraune pentru tine…

Brusc, m-a sărutat, m-a sărutat cu lăcomie. Şi m-a culcat sub el şi ne-am sărutat până am uitat iar de noi, dar ştia că trebuia să ne oprim, şi nu puteam, şi în beţia noastră m-am trezit sorbindu-i şi lui sperma. Şi s-a aruncat peste mine şi a şoptit, sălbatic, în părul meu: „Tu! Tu! Tu!“ Era ca un strigăt de surpriză, de adulaţie, de bucurie, de extaz.

Am plecat cu manuscrisul uneia dintre cărţile lui, şi m-am întâlnit din nou cu Henry. I-am spus:

— O femeie n-ar trebui să se hrănească decât cu spermă.

Şi am discutat psihanaliză. Şi Henry a zis:

— Eliberează-te repede ca să ne putem începe noua viaţă, repede, repede.

10 iunie 1934

Soseşte tata şi când mă apropii să-l sărut, trecând pe lângă controlorul de bilete, el spune sever: „Ştii că e interzis“.

Şi surâd când văd că n-am nici o emoţie – nici un sentiment pentru acest profesor ţeapăn şi inuman. Nici unul. Libertatea mea, bucuriile mele, până şi neaşteptata şi absurda mea maternitate – totul e atât de bogat, şi săracul tata ca o mumie, un suflet uscat, cu toate doctoriile lui, cu hidroterapia şi materialismul lui funcţional. Şi sensibilitatea lui de femeie. Sensibilitatea nu înseamnă sentiment.

Ah, sunt liberă! Sunt LIBERĂ.

Aşa că uit de el. A doua zi mă duc la Rank. Atât de uman; atât de uman şi tandru şi pasional.

Mult mai târziu, un prânz cu tata. Încearcă să mă descurajeze şi să mă sperie în legătură cu munca mea şi sfârşesc prin a-i capta interesul,

în joacă, arătându-i cât de repede mă îndepărtez de orice dependenţă; nu mai am nevoie nici de el, ceea ce trebuie să fie o uşurare pentru el, căci continuă să se bucure de luxul său.

Aşa că dau fuga să-mi petrec noaptea cu Henry şi ne ducem la film şi eu încep să văd zonele găunoase din Henry, hărţile Parisului, dicţionarele şi repertoarele şi mă consolez cu conţinutul gras, plin de sens al lui Rank, care arată ca un crab trist. Viaţa întreagă are lipsuri ciudate. Lui Rank îi lipseşte frumuseţea, aşa că în noaptea precedentă, în timp ce dansez cu Turner, încep să tremur. Închid ochii, fiindcă devine din ce în ce mai felin, şi mă duc acasă beată şi cântând, după ce am dansat ca o negresă distrând pe toată lumea, cu un total abandon.

Viaţa mea seamănă foarte mult cu jazzul pe care-l ascult, dar *en profondeur*, şi mă întreb ce tristeţe secretă încerc să uit învârtindu-mă atât de ameţitor. Mi se pare că de când s-a întors tata mi-am pierdut ceva din bucurie, că-mi e ca un spin în coastă.

Roata, jazzul, ameţeala. Rank şi profunzimea lui, vioiciunea, înţelegerea lui. Henry şi ţâşnirile lui de stridentă vitalitate, ca vârtejurile nebuneşti din trafic. Totul are o culoare uşor fanată astăzi pentru că prin viaţa mea curge otrava mâhnirii tatei, şi el e marele aborţionist – nu *la sage-femme* pe care trebuie s-o văd aproape în fiecare zi.

De ce a revenit la viaţă jurnalul?

11 iunie 1934

Când am răspuns la îmbrăţişarea lui Turner la câteva ore după ce fusesem cu Rank, întreaga constrângere diabolică a vieţii mele mi-a devenit monstruos de clară. Nu dragoste, ci răzbunare, sau dragoste şi răzbunare mereu amestecate; totuşi nu-mi folosesc trădările ca să-i fac pe bărbaţi să sufere. Nu-mi trădez niciodată trădările. Ele sunt numai pentru mine, ca o cunoaştere secretă şi otrăvitoare.

I-am spus lui Eduardo: „Îi trădez pe bărbaţi pentru că bărbaţii sunt trădători. Gândeşte-te cât aş suferi acum dacă m-aş fi dăruit total tatei; şi chiar şi aşa, uite cât sufăr pentru ceea ce am dăruit totuşi unui materialist nedemn şi donjuan lipsit de suflet.“

Şi Henry – uite cum a trădat-o Henry pe June şi nu ar ezita să mă trădeze şi pe mine oricând i-ar conveni.

Va fi Rank o nouă victimă sau îl iubesc? Sunt ca o târfă care se dăruieşte dar rămâne plină de furie, dispreţ şi amărăciune.

Nu ştiu. Mă simt din nou posedată şi rea. Mă simt de-a dreptul diabolică.

Eduardo îmi spune o fabulă: „Frumoasa şi bestia. Întotdeauna alegi o bestie pentru că nu eşti sigură de frumuseţea ta, aşa că mergi din uşă în uşă cu bestia ta şi toată lumea e şocată de contrast şi spune: «Uite,

frumoasa şi bestia», şi atunci eşti mulţumită.“

Era Henry bestia, şi eu eram mulţumită să fiu admirată pe socoteala lui, ca victimă a lui? („Tu îi eşti superioară lui Henry.“ „Eşti prea bună pentru Henry.“ „Tu eşti o scriitoare mai bună.“)

Din nou diabolică. Voiam ca Rank să-l protejeze pe Henry, şi acum Rank îl detestă pe Henry. Toată lumea se întoarce împotriva lui Henry când mă vede pe mine slujindu-l.

O, Doamne, sunt într-o confuzie absolută. Nu ştiu ce sunt. Port în mine un demon. Simt asta. Mereu două adevăruri.

12 iunie 1934

După acest moment de întuneric, am început să visez din nou. Mă voi duce să-l văd pe Rank, să-l văd pe El; mă voi duce să-l văd pe El, vreau să-l văd pe El. Totul e înceţoşat, dar sunt atât de sigură în orbirea mea. El! Astăzi m-am trezit plină de bucurie, o bucurie pe care o simt numai pentru el şi, îndată ce ajung în camera lui, e ca un loc profund vrăjit. Şi de câte ori stăm unul lângă altul suntem seceraţi de aceeaşi dorinţă de apropiere.

A spus exact ce simţeam:

— Am aşa un sentiment ciudat – că aş trăi ceva *inconştient*. Când încerc să mă gândesc la tine, nu pot. Nu pot să te leg de nimic din ceea ce cunosc, de psihanaliză, de viaţa obişnuită, de realitate. Totul e ca un vis, evaziv. Tocmai am ieşit să mă plimb, pentru că tu îmi vorbisei despre dorinţa de a ieşi să te plimbi cu mine.

Prin confuzia vorbelor sale îi simţeam starea de spirit, exact ca a mea: muzică, mister. Fără cuvinte. Fără gânduri.

— Ca un vis cald, un vis cald şi pasional, dar un vis, am spus.

Am ieşit şi l-am aşteptat pe Hugh în părculeţul din faţa casei lui Rank. Am stat în soare, ca o plantă mută, care respiră şi creşte în bucurie.

Hugh mă torturează, tata e crud; dar am acest turn de nestemate cu Rank, o insulă îndepărtată şi paradisiacă.

„Cu ajutorul tău voi putea ţine echilibrul între psihanaliză şi viaţă“, spunea Rank.

Ciudat (sau nu, pentru că eram inspirată, probabil) că în aceste zile am putut scrie pentru el vreo zece pagini de rezumat al efectului teoriilor, sau atitudinii sale asupra mea – şi că a fost mulţumit de ele, mi-a lăudat exprimarea, felul în care ajunsesem la esenţa problemei. Este o culegere de însemnări compactă, directă, rece – produsă de vise domoale şi plăcere fizică.

Îmi place bucuria pe care i-o dăruiesc; îmi place să-i dăruiesc miracolul.

Visul prelungit în viaţă, asta simt. Viaţa mea e cu adevărat

orchestrală.

14 iunie 1934

Se întâmplă următoarele, după cum descopăr împreună cu Eduardo: am dus o viaţă de tip angelic – dar numai în afară. Înăuntru, diabolică. Pe măsură ce romanele mele apar, revelez răul. Până şi nesofisticatul Guicciardi spune: „E clar că aparent liniştita Mandra conduce întreg spectacolul în carte“. Încetul cu încetul, sunt descoperită. Dar neg această revelaţie şi îi spun lui Hugh: „Ce e în roman e o minciună. Ce îţi par ţie e adevărat“.

Din când în când mi-ar plăcea să dau drumul diavolului, când văd cât de iubiţi sunt diavolii (căci marea mea preocupare este cum să fiu tot mai iubită).

Când tata şi Hugh mă chinuie – din gelozie – ripostez şi mă apăr cu cruzime, *dar numai în legitimă apărare*.

Nu mai vreau să fiu o masochistă, iar din masochism nu poţi să ieşi decât prin sadism. Eduardo ştie că numai o extremă clară mă poate satisface.

Impas.

Artă. Încet, prin artă, voi contopi cele două femei.

18 iunie 1934

Am căutat şi am obţinut pacea cu tatăl meu – un armistiţiu frumos ori poate abordarea pe un alt plan. M-am arătat, am explicat, am mărturisit şi l-am făcut şi pe el să fie sincer. Mă acuză că sunt excesiv de feminină. Mi-am mărturisit hipersensibilitatea. A spus: „Ne-am iubit cum nu s-au mai iubit doi oameni vreodată. Totuşi vom continua să fim amanţi, dar acei amanţi care se aşteaptă veşnic unul pe celălalt. De şase luni n-am mai atins o femeie – n-am putut, după tine. Îţi înţeleg însă întoarcerea la Henry – tu eşti prea bogată, prea plină de viaţă – asta nu mă doare – nu, asta nu mă doare“. (Dar vocea i s-a frânt.)

Jura că a fost fidel. Eu nu pun nimic sub semnul îndoielii. Îmi dau seama că am *le génie du doute* – aşa că nu ştiu.

Pace.

Apoi m-am dus la Henry şi am fost tandră, pasională, amuzantă. El, pasionat şi el, şi copilăros. „Odată ce am încredere în cineva – e pentru totdeauna. Nu cred niciodată că îmi vei face vreun rău.“ Dar ajunge la o înţelegere a senzaţiei că sunt rănită (de obicei imaginar) pe care o am din când în când, ceea ce dezvăluie un Henry mai bătrân, mai înţelept.

Continuitate neştirbită, şi totuşi patru zile n-am putut, n-am vrut să-l văd, după ce l-am văzut pe Rank.

Nu pun nimic sub semnul îndoielii.

Azi mă duc la Rank şi el mă întreabă în sfârşit:

— Şi Henry?

Sunt sinceră. Spun:

— Schimbările exterioare din viaţă vin mai încet decât cele interioare.

Şi nu mă scuz.

Henry se juca de-a filozoful, de-a înţeleptul şi de-a profetul pentru mine şi pentru el însuşi. Rank este de fapt filozoful. Rank spune: „Tu vei putea să faci o sinteză mai bună a filozofiei mele decât oricine, fiindcă tu nu intelectualizezi“.

Henry este copilul şi nu va creşte mai mare decât e cu mine în momentele sale cele mai bune. Lumea nu-l va vedea niciodată în cele mai bune momente ale lui pentru că lumea nu este o femeie senzuală şi credulă. Nimeni altcineva în afară de o femeie îndrăgostită nu vede măreţia bărbaţilor la maximum.

Este probabil adevărat că eu conduc întreg spectacolul, întotdeauna, dar şi eu la rândul meu sunt condusă de propriu-mi spectacol, plătesc cu credinţă şi iluzie, iar spectacolul există datorită credinţei mele.

20 iunie 1934

Copiez câteva pagini din volumul patruzeci pentru romanul despre tata. Citesc manuscrisul lui Rank. Un material minunat, profund. Aştept clocirea unui ou, care întârzie. Accept invitaţia la cină a Annei Green. Eduardo îmi spune că sunt „anima“ lui şi se oferă să mă întreţină dacă părăsesc pe toată lumea şi mă ocup doar de scris. Tata e fericit şi iubitor. Am promis să devin, în viitor, amazoana care credea el că sunt. Grădinarul taie lăzi vechi, obloane vechi, uşi vechi pentru boiler, ca să nu mai trebuiască să cumpărăm cărbuni, dar i-am plătit lui Kahane primii cinci mii de franci pentru publicarea cărţii lui Henry.

Mă pregătesc să plec de la Louveciennes în septembrie, poate pentru a nu-l mai vedea niciodată. Hugh a acceptat să am un mic birou pentru lucrul meu, unde voi locui singură, de luni până vineri seara. Vineri vin la el. Acceptă totul. Am eu un anume fel drăgăstos de a cere. Şi Henry îmi cere tot felul de concesii, capricii, cadouri.

Aleile grădinii sunt ninse de flori ofilite. *La sage-femme* mă admiră călduros, iar Turner tremură când dau mâna cu el. Mama şi cu mine suntem apropiate şi intime; şi Joaquin mă priveşte, ca întotdeauna, ca şi când aş fi o flacără pâlpâitoare, şi avem discuţii excentrice despre disciplina sa dominicană a vieţii.

21 iunie 1934

Să trăiesc simfonic: să alerg la Henry dimineaţa ca să-i duc banii pentru chirie, să-i citesc paginile, să fiu sărutată; să alerg la tata ca să ne plimbăm prin Bois cu tandreţe şi plini de toane, să-i primesc sărutul pe gât, ca primul său sărut la Valescure şi să-l aud spunând: „Sunt atât de fericit acum că suntem din nou logodiţi“; să-i citesc lui Rank şi să simt cum deodată, în mijlocul unei fraze, are impulsul de a mă săruta, şi cât de violent mă sărută, excitându-mă pe loc. Motiv de sărutări şi dorinţă şi beţie a sângelui.

Să trăiesc simfonic: să scriu pentru Rank; să scriu „Dublul“; să scriu „Alraune“; să-mi scriu jurnalul.

Să mă gândesc mai mult la viitor, la micul apartament pe care-l voi avea în aceeaşi casă cu Henry – culorile lui, viziunea idealizată pe care o am despre el, la care realitatea va trebui să se conformeze. Înconjurată de bărbaţi, de oameni, înotând în viaţă.

30 iunie 1934

Am găsit dragostea – am găsit dragostea, dragostea, dragostea egală! Sunt binecuvântată, binecuvântată cu extaz, cu un extaz nou, un nou fel de dragoste, un nou bărbat, o nouă lume. Visez. Închid ochii şi visez, şi îi simt pasiunea, îl văd albit de pasiune, îi văd tremurul gurii. Îl văd revenind în cameră după ce fusese chemat în altă parte şi atras dintr-odată spre mine, atras, o forţă căreia îi simt impactul. Nu pot să merg alături de el fără să mă ţină strâns. Tumult, tumult, extaz, orbire. „Nu pot să-ţi dau drumul. Tu!“ Şi face planuri să fugim la ţară pentru o noapte.

Uneori stăm de vorbă, stăm de vorbă şi brusc se apleacă şi închid ochii; închid ochii pentru că atunci când îmi pune mâinile pe sâni ameţesc.

Trebuia să vorbim într-o zi despre lucruri de demult, pentru că eram legată cu un nod de trecut. Am încercat să înlătur trecutul prea repede, prea violent. S-a întors să mă sugrume. Apoi mi-am înfrânt nevoia de el ca psihanalist şi ca fiinţă omenească. Am refuzat să-l

folosesc. S-a bucurat, l-a bucurat efortul pe care l-am făcut – dar era suficient că îmi dorisem să nu am nevoie de el. Apoi am intrat într-un ritm mai firesc. El analiza; discutam. I-am spus (miraculoasă sinceritate din partea mea) cum stăteau lucrurile cu Henry – adevărul:

— Ceea ce rămâne puternic este dorinţa mea de a-l proteja. Predominantă. Evit nopţile cu el; îl văd doar ca pe un copil.

Totul. Şi când s-a terminat, am recăzut în beţia noastră.

A spus:

— Vezi tu, nu e nici un pericol în faptul că discutăm, analizăm, filozofăm, pentru că asta are întotdeauna mai multă putere, câştigă întotdeauna.

Şi închide şi el ochii, într-un mare extaz interior.

O zi. Mă trezesc şi scriu o prefaţă pentru cartea lui Henry. Traduc. Copiez pentru „Dublul“. Îi scriu tatei. Alerg la Paris, la Rank. Alerg la brutărie să cumpăr plăcinte pentru Henry şi dau fuga la apartamentul mamei, unde l-am instalat. Radiez de bucurie. Asta îi aprinde simţurile. Nu putuse lucra. Este inert şi somnoros şi se trezeşte când mă vede. Pe drum, portăreasa m-a oprit să-mi povestească despre băieţelul ei, care va fi cândva pictor.

După ceai, alerg la *sage-femme*, lăsându-l pe Henry să zburde în jurul prefeţei mele, care îi place. La *sage-femme* mă interesez ce măsură are la picior fetiţa ei ca să-i aduc sandale, pentru că pleacă la plajă.

Mă întorc repede ca să iau cina cu Henry şi ne ducem la film, dar eu visez tot timpul, visez la dezmierdările puternice şi la miracolele diferenţelor, cum viaţa poate continua să producă noi miresme, noi dezmierdări, noi fraze, noi extaze. El spune: „Cu tine se ajunge atât de departe de realitate încât aproape că e nevoie să iei bilet dus-întors. Mă tem că n-o să mă mai întorc niciodată aici“.

Râdem de ideea cu biletul dus-întors.

4 iulie 1934

Nu astăzi, nu mâine, ci poimâine eu şi Rank vom fi împreună o noapte întreagă. O să fugim. Vrea să mă ducă departe. Nu are nevoie de oraş, de cafenele, are nevoie doar să fie cu mine, la ţară. Nu putem vorbi când suntem împreună; visăm, înecaţi în sentimente.

7 iulie 1934

Ah, jurnalul meu, l-am găsit pe cel ce iubeşte la fel ca mine! L-am găsit pe cel ce se pierde în mine aşa cum mă pierd eu în dragostea mea. Am găsit o plenitudine cum numai religia aduce, exaltarea supremă care este o religie. Asta e tot ce mi-am dorit, această egalitate şi plenitudine. De câte ori am dorit pe cineva care să mă iubească cu grija divină, cu exaltarea continuă pe care eu i le dăruiam lui Henry – pentru că asta era absolutul, unitatea. Am căutat asta, acest imposibil,

cu disperare, cu înfometare. L-am acceptat pe Henry aşa cum accepţi viaţa umană. Dar acea exaltare, intensitate, gravitate, acea imposibilitate mi-au fost date când acceptasem viaţa umană.

Simt că sunt un fel de Sfânta Tereza a dragostei, că nimeni nu a cunoscut exaltarea, fervoarea mistică, integritatea distructivă a dragostei mele. Cum mă ardea, mă devora. Şi toate astea i le pot oferi lui Rank. El le vrea; el le dăruieşte; el simte ca mine – dăruieşte.

Cuvântul *dragoste* nu e suficient. Suntem amândoi bolnavi de bucurie; murim de-a binelea de bucurie. Suntem striviţi, febrili.

Toţi cei care au încercat să mă facă să renunţ la imposibil, să accept realităţile dragostei, limitările ei! O posed. Sunt posedată de ea. Pentru prima dată, sunt incapabilă să mă bucur de Henry, incapabilă să mă gândesc la oricine altcineva în afară de Rank – sunt plină de el. Mă trezesc gândindu-mă la el. La lipsa lui de egoism. Trăim unul pentru celălalt. Dărâmăm obstacole. Iubim într-un fel pe care toată lumea îl crede imposibil. Iubim imposibil. Şi sunt copleşită, orbită. Extazul interior este uriaş, înspăimântător. Certitudinea, completitudinea. Dragostea *mea*, nu eu. El nu este eu, el este Celălalt, dar ceea ce îmi oferă este dragostea mea – o formulă unică, bizară – o dragoste pe care nu a înţeles-o nimeni, o dragoste care a fost numită nevrotică, romantică. El o cunoaşte.

Am crezut în dragoste, dar într-o dragoste la care nu se răspundea, şi prin „nu se răspundea“ vreau să spun că *nu în aceeaşi limbă.* Henry iubeşte în felul *lui*. Am crezut că tata mă va iubi în felul meu, dar nu a fost aşa. Rank însă, el iubeşte până la moarte, iubeşte fără egoism, iubeşte.

În noaptea de dinaintea celei pe care urma s-o petrecem împreună, nu am putut să dorm. Aveam frisoane. M-am pregătit toată ziua, roasă de nerăbdare, de viziunile imaginaţiei mele, de arderea sângelui meu. A sosit ceasul şi m-am aşezat într-o cafenea să-l aştept. A venit, arătând foarte bolnav. Mi-a spus:

— Nu putem să plecăm. M-am sculat din pat ca să-ţi spun. Mi-e foarte rău. Eşti foarte supărată? M-am chinuit toată ziua gândindu-mă la tine. Eşti supărată?

— Supărată? Dumnezeule, nu. Eşti bolnav, eşti bolnav, asta-i tot ce mă îngrijorează. Şi ai ieşit din casă. N-ar fi trebuit să ieşi. S-ar putea să-ţi facă rău. Trebuie să te duci acasă. Pot să vin cu tine – să te conduc puţin?

M-a rugat să vin la el ceva mai târziu. Când am sosit şi s-a întins pe canapea şi m-am aşezat lângă el, am văzut că tremura de febră.

— Tu. Am fost prea agitat. Mi-e atât de ruşine, atât de teamă.

Îl înţelegeam atât de bine. Îmi aminteam când intensitatea cu Henry mă făcea să mă îmbolnăvesc, dinainte, de nervozitate, anticipare, tensiune. I-am spus toate astea. Aşteptaserăm prea mult.

— Te doream prea mult, a spus. Aşteptarea a fost de nesuportat. N-am putut dormi toată noaptea.

Şi apoi, cu un accent pe care nu-l mai auzisem niciodată, pe un ton care era ca o dezmierdare, a spus un cuvânt pe care îl detest, şi dintr-odată a devenit un cuvânt frumos:

— Iubito.

Din nou azi-dimineaţă, la telefon, cu tot trupul şi sufletul lui: „Iubito!“ – şi mă face să tremur. E mai bine. Se va simţi bine marţi, când Hugh pleacă la Londra.

Nu-l voiam pe Henry. Nu-mi plăcea Henry. Nu-l vreau decât pe *el*. Nu mă tem de cumplita plenitudine, de felul meu înspăimântător de a iubi. Nu am învăţat încă să nu cred.

Către tata: Mă voi reapuca să studiez franceza, îţi promit; dar deocamdată nu vreau să scriu, ci mai degrabă să fac muzică. În adâncul fiinţei tale, adoratul meu papa, ai fi fost foarte nefericit cu o femeie ca mine, pentru că sunt o persoană iritabilă care nu înţelege viaţa decât liric, muzical, la care sentimentele sunt mult mai puternice decât raţiunea. Sunt atât de însetată de miraculos încât numai miraculosul are putere asupra mea. Renunţ la tot ce nu pot să transform în ceva miraculos. Realitatea nu mă impresionează. Nu cred decât în intoxicare, în extaz şi, când viaţa obişnuită mă încătuşează, într-un fel sau altul evadez. Nu mai vreau ziduri.

Tu te poţi împăca şi cu una şi cu alta. Tu îţi găseşti timp atât pentru miraculos (Valescure, Evaux-les-Bains), cât şi pentru viaţa obişnuită (ca iarna noastră sărăcăcioasă). Eu aleg întotdeauna luna, chiar şi la micul dejun. Nu mă împac însă cu aspectele zgomotoase ale vieţii. La gunoi cu toată banalitatea acestei lumi. O astfel de gândire duce direct la extravaganţă – nu, nu la excentricitate, dar întotdeauna la paşi mari în cizme de şapte poşte. Voi încerca. Dacă o dau în bară, vii tu să ai grijă de mine?

Echilibru? Un vis imposibil pentru mine, *Padre-amor*. Căci m-am născut sub semnul Sfintei Tereza şi al marilor curtezane depravate. Ori una, ori alta. Misticismul pământului sau al cerului, dar mereu la extreme.

Cam atât despre stele. Nu fi trist, papa. Din punct de vedere astrologic sunt înrudită cu Bergson, George Sand, Sfânta Tereza şi Rimbaud. Aşa că, vezi, în loc să fug în Africa să scap de nebunie, cum a făcut Rimbaud, eu mă consacru nebuniei altora şi devin cât se poate de bine crescută, ca să nu te deranjez. Dar spune-mi, spune-mi că mă iubeşti aşa cum sunt. Despovărează-mă de greutatea idealismului tău, care m-a crezut altfel. Îmi pare rău că te-am dezamăgit, dar, aşa cum sunt, te iubesc cum nici o fiică nu şi-a mai iubit vreodată tatăl.

13 iulie 1934

Hugh a plecat marţi, după ce i-a spus lui Rank că nimic nu l-ar putea convinge că aş fi altfel decât credea el şi zugrăvind pentru Rank un portret incredibil de naiv al inocenţei mele fundamentale. Exact la ora la care el se urca în tren, eu mă aflam în braţele lui Rank. N-am mai avut răbdare să ajungem la Louveciennes, în solitudinea de-acolo. M-am abandonat complet unei ardori care mi se părea că se va extinde până la cele mai adânci rădăcini ale exprimării senzuale. Exaltarea mea, ca un imens nor în culorile curcubeului, era punctată de ironie; *Une éducation sexuelle reste à faire*. El are nevoie de o educaţie în sex. Dar, asemeni unui creator, am măsurat materialul şi l-am considerat bun: avea toate elementele senzualităţii, potenţă, vibraţie,

impetuozitate. Nu lipsea decât priceperea. Norul meu nu se întuneca. Am început să visăm şi ne-am făcut planuri pentru noaptea următoare.

Louveciennes. Căldură. Casa răcoroasă şi întunecoasă. Strălucirea culorii şi a soarelui. Stăm în pat. Prea rapid, el e prea rapid şi atât de inconştient de reacţia femeii; dar dragostea e imensă, abandonarea în dragoste, lipsa de egoism. Ne pregătim veseli cina, singuri. E bucuros. Conversaţia noastră e departe de a străluci. Apropiere. El o caută constant. Bem şampanie şi punem piersici în ea, ca vienezii. Seara e blândă, aidoma unor petale de floare. Suntem ca nişte plante, mâncând, râzând, lăsându-ne în bătaia vântului. În jurul nostru e numai poezie. Nu şi în limbajul lui. Adormim pe jumătate. Fereastra e larg deschisă spre o frumuseţe care mă doare. El sforăie. Visele mele, ca o respiraţie, se revarsă din încăpere, unde un bărbat sforăie. Vise agitate, nealimentate. Dar când vreau să plec se agaţă de mine:

— Nu pleca. Nu mă părăsi. Te vreau. Unde eşti? Tu!

Stau culcată, visând, aşteptând. Corpul meu emană o fervoare intensă. Dar vreau să fiu singură.

În cele din urmă, şoptesc:

— Trebuie să mă duc să mă culc în camera cealaltă. Nu mă simt în largul meu aici. Nu pot să dorm.

— De ce, de ce? murmură el.

— Ar putea veni cineva mâine-dimineaţă. (Mă gândeam vag la dimineaţa aceea în care Hugh s-a întors devreme.)

M-a lăsat să plec.

M-am dus în camera lui Eduardo (el era plecat) şi m-am culcat.

Viaţa omenească. Voi accepta vreodată viaţa omenească? Otrava visurilor mele. Eram aproape adormită când a venit, strigându-mă.

— Nu pot să dorm, a zis. Ce ai spus despre dimineaţă m-a trezit complet.

Am râs. M-am dus în camera lui. M-am aşezat pe marginea patului. Nu i-am povestit despre întoarcerea lui Hugh în dimineaţa aceea, pentru că l-ar fi neliniştit. I-am spus că simţeam o uşoară teamă să dormim în aceeaşi cameră aici, în casă. A înţeles. Am stat de vorbă. Am râs. M-a pus să mă întind lângă el. Apoi l-a cuprins un nou val de dorinţă şi m-a luat pătimaş, fără să mă excite. Pentru el totul era o minune. Nu-i iubeam decât dragostea pentru mine. Mie mi-e uşor să mângâi şi să mă abandonez fervorii. Pentru el totul era o minune: micul dejun în grădină în zori, pacea şi bucuria pe care le ofer, expansiunea şi naturaleţea. Fericirea lui mă făcea fericită. Doar visul din mine mă trăgea înapoi, visul din mine plângea şi ironiza. Avea mersul cu paşi mici al doctorului Caligari. Naturaleţea lui era diferită de a lui Henry.

Era ocupat toată ziua.

M-am dus la Henry. Henry fusese inert, apatic, plin de toane. Picta

acuarele, nu scria, trăia ca un somnambul. Blocat ca Eduardo. Şi retras.

Am început să ne certăm din nimic, iraţional, fără sens. Dar brusc am realizat că era o scenă mascată de gelozie. Mi-au dat lacrimile. Am simţit o imensă nefericire. Discuţia noastră nu însemna decât: *Mă abandonezi; simt că mă abandonezi*, în ochii albaştri şi reci ai lui Henry. Şi am vorbit aşa – haotic, stupid, orbeşte; dar ştiam ce ne spuneam de fapt. Seamănă atât de mult cu Eduardo când îl chinui.

Ne-am împăcat din senin. Henry m-a îmbrăţişat strâns. A venit la mine, şi m-am bucurat de el, şi m-am simţit iarăşi exact ca şi cum nici un alt bărbat nu m-ar fi penetrat sau posedat. Numai Henry.

M-am întâlnit cu Rank la cină. Bucuria lui e vulgară. Face calambururi şi vorbeşte prosteşte. Nu o bucurie divină, ci nişte glume. Nu putea să vină la Louveciennes pentru că aştepta să-i telefoneze nevastă-sa. M-a dus cu taxiul la St. Cloud ca să iau trenul de acolo. Ne-am sărutat într-un taxi. Sărutul vine cu uşurinţă când s-a aprins o flacără între doi oameni, un curent. Deziluzia nu înlătură totul pe loc. Trebuie să ardă până la capăt. În plus, eu iubesc un filozof tragic cu un uriaş izvor de dragoste şi sentimentalism evreiesc. Eul lui curent, eul lui vulgar, *le pain quotidien*, este mereu un pic răsuflat. Sufăr de o foame de miraculos.

Nu era nici un tren în următoarele două ore. Am coborât dealul St. Cloud. O să mă duc să iau droguri în noaptea asta? O să mă îmbăt până la inconştienţă? O să plonjez în întuneric? Ah, gustul amar din gura mea. Şi apoi un strigăt, un strigăt. Am strigat „Henry! Henry!“ Coborând dealul, tânjind după Henry. Era pierdut? Îl pierdusem? Îl îndepărtasem?

M-am dus repede cu un taxi la el acasă. Era plecat. Am luat cheia de la portăreasă. M-am băgat la el în pat. Am citit. Am aşteptat. La miezul nopţii, am auzit uşa de jos deschizându-se pentru a zecea oară, dar am ştiut că era el. Un Henry liniştit, surprins, poate ştiind în adâncul fiinţei lui – fericit. I-am spus o mulţime de minciuni. Nu conta. Cu intuiţia lui, ştia. Am adormit îmbrăţişaţi. Ne-am trezit îmbrăţişaţi. Totul era ca înainte. Ne-am aşezat şi am lucrat împreună la prefaţa mea pentru cartea lui. Şi Henry a reînviat miraculos. Alt om. Totul avea din nou sens. A spus: „Am revenit la viaţă“. N-a spus: „Pentru că te-ai întors“. Dar ştiam amândoi. Spusese: „M-ai făcut să mă perpelesc de gelozie“.

A vrut imediat să scrie. Era vioi şi fericit. Diseară vine la Louveciennes. Hugh se întoarce acasă duminică noaptea. Nevasta lui Rank s-a întors aseară, aşa că el e prizonier.

Până când Henry o să mă rănească, sunt a lui – chiar am încercat să mă eliberez de atâtea ori.

În dimineaţa în care eu şi Rank plecam de la Louveciennes, am

primit o scrisoare de la tata.

16 iulie 1934

Duminică noaptea l-am primit pe Hugh cu prefăcătorii. Luni dimineaţa m-am trezit bolnavă pentru că nu voiam să mă duc la Centrul de Psihologie, nu voiam să mă fac psihanalist. Dar m-am dus de dragul lui Rank.[20]

20. Dr. Rank alesese Centrul de Psihologie la Fondation des états-Unis, Cité Universitaire, vizavi de Parc Montsouris, ca să ţină un seminar între 15 iulie şi 31 august, în principal pentru asistenţi sociali americani care lucrau în psihiatrie.

Mergând prin soare spre Cité Universitaire am căzut într-o dispoziţie grecească – viaţa trupească înflorind plenar în parfum de filozofie. În sala de conferinţe, cincisprezece profesoare şi trei bărbaţi interesanţi, dinamici: Rank, trist, cu ochi negri, cu mâini moi; Hilaire Hiler, mare, zgomotos şi congestionat, ca Erskine; [dr. Harry] Bone, snob, cu ochi surâzători, afişând o siguranţă americană.

Pauză la sfârşitul primei conferinţe, care a fost ca bâzâitul unei albine.

Discuţiile sunt pragmatice, plictisitoare, ca toată vorbăria americană de specialitate. Pe ei nu-i interesează ideile. Rank se desfăşoară prea mult, cu imensele lui cărţi de cosmologie, cu nonconformismul lui, cu subtilitatea lui. Văd acum în el, pentru o clipă, filozoful strălucit, inamicul periculos al lui Freud. Păşim împreună în epoca noastră netragică. Dar acolo, în adâncul ochilor lui negri, negri, tragismul există – şi în adâncul alor mei – dar astăzi râdem. Râd. Am descoperit umorul, plăcerea.

La sfârşitul şedinţei Bone vine direct la mine şi se prezintă, îmi vorbeşte, mă roagă să-l ajut să ridice nivelul discuţiilor, pare ironic, amuzant, inteligent.

Rank mă rugase să-l aştept.

— Eşti liberă? Mergem să luăm masa împreună. Hai să ne întâlnim peste o jumătate de oră la Café Porte d'Orléans.

Vine cu paşi mărunţi. Comandă pui. Nu-mi mai e rău. Îmi spune să fiu atentă cu Bone – e prea deştept. Bone a simţit repede că eu, cel puţin, nu-l plictisesc pe Rank. Bone mă oprise în timp ce plecam: „De ce nu luaţi masa aici, la şcoală?" Puiul e minunat, şi eu râd.

Rank mă duce la o casă adorabilă lângă Parc Monceau.

Nu am nici o scuză să nu mă simt bine. Rank a devenit un amant tulburător. Numai că acum sunt reţinută, fidelă lui Henry. Bucurându-mă de îmbrăţişări şi de dezmierdări. Jucând eterna comedie. Spasmul îl păstrez pentru Henry. Misterioasă expresie a fidelităţii, să te abţii de la orgasm, cum fac curvele. E atât de minunat că nu mai sunt timidă. Era o vreme când eram împietrită de timiditate, tremuram, cu trupul şi sufletul îngheţate de teamă. Dragostea ca un calvar. Acum totul e

spontan şi numai ultimul lacăt secret rămâne încuiat, pentru Cel Ales, ca la curve.

Accept viaţa aşa cum e, urâţenia, imperfecţiunile, ironiile, de dragul bucuriei, de dragul vieţii. E o comedie. E uşor ridicolă şi, în cel mai bun caz, cea mai pasionată e lipsită de graţie. Lipsa de graţie. Ceea ce tata repudia cu preţul naturaleţei. Vor rămâne mereu destule zile tragice. Astăzi am râs, făcându-mi mai puţine griji, lăsându-i pe alţii să-şi facă. Transferând povara.

Acum îi pun multe întrebări lui Rank. Îşi îngroapă capul între sânii mei şi spune: „Nu pot să gândesc cu tine aici“. El nu se exprimă decât printr-o dragoste mută, oarbă, inconştientă. Se topeşte în mine, dar îmi ignoră aparenţa, culoarea, detaliile. Totul nu e decât o unitate întunecată – din nou o înceţoşare – nedramatizată, neexteriorizată, neformulată. Eu sunt sex – în mod clar, pentru el, sex împodobit cu celelalte lucruri. Imaginea pe care o vrea este cea a amantei. Aprobă faptul că nu vreau copii – detestă imaginea mamei. Eu sunt strălucire şi culoare şi simţuri şi vin, şi asta mă satisface, aşa neformulat cum e – fără fraze *à la* Artaud! Mă iubeşte cu simţurile. Mă simte. Vorbele sunt pe planul doi.

21 iulie 1934

Deja există o prăpastie între felul în care vede Rank lumea şi cum o văd eu.

Datorez această mare exaltare iubirii lui Rank, aşa cum Henry datorează cele mai puternice ascensiuni creatoare ale sale iubirii mele. Mă uit la gura lui largă cu imensă recunoştinţă. Trăiesc într-un vis de căldură şi lumină.

23 iulie 1934

Seminarul nu duce la nimic. Dar după aceea mă întâlnesc cu Rank, şi nu mai are răbdare pentru ceremonia prânzului. Mă duce cu maşina la casă. Se năpusteşte asupra mea. Mă devorează. Mă muşcă sălbatic.

Şi apoi mâncăm în cameră, cu draperiile trase. Prânz cu şampanie şi râsete. Îi spun:

— Ai darul de a trăi, de a trăi viaţa.

— Dar nu l-am folosit niciodată, răspunde el, niciodată până acum.

Şi după masă ne culcăm din nou şi el mă doreşte, şi ne cufundăm într-o lungă sărbătoare orgiastică a dezmierdărilor.

Ce fortăreaţă internă ascunsă, secretă ţin încă închisă în faţa lui, şi de ce? Pasiunea lui stârneşte toate zonele exterioare al fiinţei mele, dar nu mă face total a lui. Mă gândesc la Henry.

În dimineaţa asta mi-e rău. Hugh se duce la Dinard, dar nu-l pot

avea pe Henry pentru că nu am putere. Trebuie să stau în pat, singură. Iubesc viaţa şi ea mă ucide mereu – fizic. Discut cu Eduardo şi se dezvăluie următorul lucru: Simt că sunt June pentru Rank. Mă iubeşte cu simţurile. Îl pot distruge. Iubeşte latura mea juniană, latura mea periculoasă, rebelă, perversă. L-am înrobit şi nu am devenit şi eu roaba lui (prin frigiditatea mea). Nu vreau să creez cu el. Asta a făcut singur, înainte de mine. Mai degrabă mă bucur să văd că îşi distruge propria creaţie (subminând psihanaliza, din care trăieşte). La şcoală vorbeşte pentru mine, nu pentru ceilalţi, şi discursul lui este incoerent şi deconcertant pentru ceilalţi. L-aş putea avertiza, dar Rank vrea să trăiască. Eu sunt bucuria, trupul, expansiunea, şi pericolul, mişcarea, culoarea. El tânjeşte la un tip de sinucidere după ce a văzut eroarea ultimă a tuturor filozofiilor şi sistemelor de idei. Se teme de adevărurile pe care le-a descoperit. Ele nu ajută viaţa. M-a întâlnit pe mine şi şi-a pierdut capul. Este evident pentru toată lumea că atunci când intru eu într-o încăpere nu-i mai ascultă pe ceilalţi. Îi smulge telefonul din mână secretarei când telefonez. Sare pe fereastra sălii de curs ca să se întâlnească cu mine. Sunt conştientă de bucuria pe care o simt în acest triumf. Cum nu-l pot avea pe Dumnezeu, spune Eduardo, voi avea psihanaliştii, pe care lumea îi consideră oameni divini; victorii. Aşa cum l-am luat pe tata. Dar nu mă dăruiesc lor. Mă păstrez. În ce măsură pot fi June pentru Rank?

Eu şi Eduardo observăm că nu am mers niciodată până la capătul perversităţilor mele. Nu am luat droguri cu June. M-am conformat la imaginea lui Henry despre mine ca opusă lui June (dar câteodată Henry devine pervers şi spune: „Când o să trăieşti cu mine o să te fac să duci lucrurile până la capăt“. Şi asta înseamnă: „Să fii June, cea din mine“).

Fiind mamă pentru Henry, n-aş putea fi June.

Şi acum, în ce priveşte capătul: nu am mers până la capăt cu June şi Henry. M-am oprit undeva şi am scris romanul. Romanul este *l’aboutissement*.

Nu am mers până la capăt cu tata într-o experienţă a urii distructive şi a antagonismului. Am creat o reconciliere şi scriu un roman al urii.

Henry a mers până la capăt cu June. Poate el să scrie un roman? Are patruzeci şi doi de ani şi a trăit cu ea opt ani, şi n-a scris despre ea.

Voi merge eu până la capăt cu Rank? Ce mă împiedică? Eu zic că sănătatea. Dar de fapt e creaţia. Mă opresc în pragul distrugerii şi al autodistrugerii pentru a cataliza totul în artă?

Vreau să-mi exorcizez latura juniană.

Eduardo mă trimisese la psihanalistul lui ca „anima“ al său. Eu, ca femeie, voi căpăta dragostea pe care o vrea el de la psihanalist, dragostea pe care o doreşte eul lui feminin. Aşa interpretez eu faptul

că mă influenţează cu psihanaliza deşi ştie ce se va întâmpla.

Astăzi am spus: „Să mă duc la Jung acum să mai iau un scalp?“ Scalpuri, nu tratament, ci mai multă viaţă şi dragoste. Sclavi. Eduardo îl divinizează pe Jung. Ştie că şi Jung ar deveni uman cu mine. Şi dacă aş scrie romanul ideologiilor acestor bărbaţi şi drama ispitirii lor de către mine – ei sunt preoţii, iar eu sunt Thaïs. Numai că nu ştiu ce mă împiedică să fiu June. Compasiunea scrierii romanului, sau un trup mai slăbit?

Astăzi mi-a fost atât de rău că-mi venea să mor. Altfel Henry ar fi aici, şi mâine şcoala, şi joi Rank, iar vineri călătoria la Dinard, şi aşa mai departe. Sau de vină era şampania? Oricum, am un simţ nu al tragediei, ci al unei înalte, perverse comedii. Putere.

Eu şi Eduardo continuăm să învârtim globul colorat. Eu scriu romanele, probabil, mai mult pentru a suplini deficienţele vieţii înseşi. Romanul era mai bun decât drogurile. Era drogul meu superior. Acolo unde viaţa se transformă într-o vale aridă, eu mă opresc.

Ură faţă de tata. Război cu tata. Risipă inutilă de emoţii. Mai bine să scriu cartea despre „Dublu“.

Viaţa cu Henry. Satisfăcătoare, şi prin urmare nu scriu nici un roman. Nu-i pot face decât un portret viu.

Ideea de a mă exorciza de latura mea juniană, de jumătatea mea pe care am recunoscut-o atât de repede în June, mă tentează puternic.

Pasiunea lui Rank este ca un narcotic. Să trăieşti numai pentru clipele narcotizante ale vieţii. Dau drumul la muzică şi sângele începe să-mi danseze din nou.

Muzică.

Am citit o parte din cartea despre tehnică a lui Rank. I-am spus:

— Mă îndrăgostesc de cărţile tale. Eşti gelos?

— Depinde cât de tare te îndepărtează de mine.

Da, există doi Rank. Rank filozoful şi psihologul, şi Rank fiinţa omenească. Fiinţa omenească are o singură calitate: puterea de a iubi. Asta vreau. Vreau vin.

Echivalentele pe care le găsesc pentru vin şi droguri sunt atât de puternice, şi ele dau viaţă, nu moarte.

Psihologul scrie: „Frigiditatea: una dintre expresiile tipice ale unei încercări de parţializare duse prea departe…“

Dar cât de frumos interpretez eu „totalitatea“! Sunt tulburată şi reacţionez cu fiecare particulă de carne şi nerv. Joc doar o comedie parţială. Căldura rămâne în mine. Sunt destul de stigmatizată. Dăruiesc destul pentru a-mi aminti şi a-mi fi dor mai târziu.

Astfel, biologic, îmi exprim ultima reţinere faţă de Rank. Iubind numai parţial.

„Asta ar da atunci definiţia că plăcerea este rezultatul unei

parţializări reuşite.“

1 august 1934

Am plecat la Dinard în vinerea aceea absolut epuizată, uluită, uluită de senzualitatea lui Rank, tulburată de ea. Este atât de voluptuos şi instinctual. O viaţă întunecată, carnală, în camera aceea. Şi apoi Henry; şi apoi, la Dinard, jocuri de noroc, câştiguri; şi apoi mă întorc la Rank şi apetitul lui, şi din nou sunt aproape saturată de dragoste.

O lume întunecată, neformulată – ca a lui Hugh –, fără cuvinte. Mă cufund iarăşi în crepuscul, în nebulozitate. Rank, ca şi Hugh, se pierde în carnea mea şi îşi dăruieşte sufletul. Şi eu mă cufund; nu gândesc; nu vorbesc. Eduardo e singurul care vede şi ştie despre ce e vorba. Trăiesc într-un vis. Un vis plin de oameni, de dragoste, de senzaţii. Mă trezesc numai la cele mai banale dureri – la insulte imaginare, cea mai mică ofensă din partea cuiva – şi atunci dau fuga sub aripile largi şi protectoare ale lui Hugh, când simt că până şi pe cea mai înaltă culme a vieţii mele tot mai pot să fiu hipersensibilă şi să inventez insulte.

Obscur, misterios, interpretez pentru Rank toate gesturile pasiunii mele pentru Henry, sporind iluzia completei sale posesiuni asupra simţurilor mele; gesturi şi cuvinte repetate, dar ireale.

Mi-am pierdut dorinţa de a scrie.

2 august 1934

Depresie. Epuizare. Când nu pot să-l văd pe Rank mi-e dor de el. Intensitatea lui, gravitatea lui, întunecimea lui, tăcerea lui. O lume de somnolenţă. Am coborât în impulsiv, în instinctual. Rank este însă ager şi viu. Mă deconcertează; mă atrage, aşa cum o făcea Hugh. Caverne.

Am încetat brusc să mă mai lupt cu Hugh. Mă simt apropiată de el. El n-o să intre niciodată în viaţă, în claritate, în expresie. Psihanaliza l-a făcut să asceandă la astrologie, să se dezvolte la acel nivel. În viaţă e la fel de absent, anost, posomorât, încet, nepunctual, uituc, nebulos. Îl las în pace.

Camera noastră din rue Henri Rochefort, lângă Parc Monceau. O casă liniştită în care o femeie drăguţă te duce cu liftul fără să se uite la tine şi fără să pună întrebări. Micul foaier, camera, baia, ca în gravurile franţuzeşti. Comandăm prânzul prin telefon şi ni se serveşte în foaier în timp ce noi stăm în pat goi, fumând. Auzim dopul de la şampanie pocnind. Camerista a dispărut. Totul e ca un joc, şi eu râd şi sunt flămândă. El mănâncă repede, iar eu încet, ca Henry. Ochii lui mari şi negri au un fel aparte de a se roti în orbite. Pare să privească peste marginea propriilor ochi, lăsând bărbia în jos. Sunt grei şi trişti, ca şi gura largă. Nu ne-am terminat şampania. Nu ne-am terminat

ţigările. Corpul lui e iar cuprins de flăcări, din cap până în picioare. Acum prelungeşte, prelungeşte, gustă din plin. Când ne trezim e foarte cald. Facem baie împreună. Îmi spune că atunci când era mic îi plăcea să prindă peşti cu mâinile, cu mâinile goale. Şi îi prindea. Intru în cadă cu ceasul la mână şi râd. Totul e numai crepuscul, pentru că totul e numai senzaţie. Vorbim prin dezmierdări. Stăm întinşi în tăcere, dar el îşi îngroapă capul la pieptul meu. Şi mormăie de plăcere. Ca un animal întunecat.

Cum carnea atingând carnea generează un parfum, iar fricţiunea cuvintelor doar durere şi divizare. Să formulezi fără a distruge cu spiritul, fără a strica, fără a ucide, fără a veşteji. Asta am învăţat trăind, delicateţea şi veneraţia faţă de simţuri. Acest respect pentru parfum va deveni legea mea în artă.

Este afirmarea poetului datorită luptei împotriva psihanalizei.

4 august 1934

Stau lângă un Hiler senzual, care mi-a cerut să-i fiu amantă, şi dacă nu amantă atunci psihanalist, iar dacă nu psihanalist, atunci n-aş vrea să fumez *kief* cu el?

În opt săptămâni voi locui aproape de Henry. Mereu Henry. Mi-ar plăcea să fumez odată cu Hiler, să mă culc cu el, pentru că seamănă atât de mult cu John. Mi-ar plăcea, de asemenea, să-l înrobesc complet pe Bone, el, care tremură când mă apropii de el. O cere.

Dar îmi petrec serile libere cu Henry şi nu răspund decât la mângâierile lui.

Şi mi-e dor să-l văd pe Rank şi să fiu mângâiată şi învăluită în el. Am plănuit să fim la Londra în acelaşi timp.

M-am împăcat cu Hugh, i-am acceptat limitările în viaţă, în veghe. Simt tandreţe.

Realizându-mi complet împlinirea umană şi acceptându-mi singurătatea spirituală, mentală. Posedându-mi singură propriul suflet, aici, în jurnal.

Nu pot să-mi repar încă romanul. Am terminat traducerea volumului unu [al jurnalului] în engleză. Plănuiesc o călătorie la Londra, unde suntem invitaţi de preşedintele băncii. Ne vom vedea cu Rebecca West. Îmi fac planuri pentru viaţa mea din octombrie.

Henry a spus: „Când o să trăim împreună n-o să te mai las să alergi atâta de colo-colo“.

7 august 1934

Je brûle. Ard de toate dorinţele mele – toate visurile, toate senzaţiile imaginabile. Şi idei.

Ieri am vorbit pentru soţii Bradley aprinsă ca o torţă: umor şi uşurinţă a nuanţei deopotrivă (ce metaforă!). Am vorbit abundent.

Şi azi petrec câteva ore cu Henry. În acelaşi timp tânjesc îngrozitor după Rank. Îl văd la şcoală. Nu ne putem întâlni. O foame fizică. Sunt prinsă, prinsă. Sunt conştientă de egoismul cumplit, de faptul că vanitatea, înfumurarea îmi cresc odată cu puterea. Totul e mărit de această expresie a mea însămi. *Tant pis.* Îi amuz pe alţii, îi inspir; aceste lucruri nu pot fi făcute fără un *eu* inflamat!

Henry îmi reciteşte romanul şi se îndrăgosteşte din nou de mine. Spune că nu ar schimba nimic la mine dacă ar putea. A plâns şi a râs cu cartea în braţe. Ne căutăm viitoarea casă împreună.

Şi Rank trece ca o umbră în lentilele imaginaţiei mele când sunt cu Henry. Rank, ager şi tensionat, întunecat şi pătimaş, ca o altă latură a lui Henry însuşi, una din feţele lui Henry, un dublu. Simt aici o corelaţie ciudată; jumătate din Henry s-a desprins şi mă iubeşte.

Sânii îmi sunt plini şi grei; umbrele sunt mai mari între ei. Am dragoste din belşug de oferit – din belşug, din belşug. Ard, ard precum Ioana d'Arc.

„Astfel psihologia a devenit în sfârşit cel mai mare duşman al sufletului" (Rank).

Bradley crede că nu sunt probabil destul de bătrână ca să mă apuc de marea mea temă (povestea cu tata). Îmi sugerează să scriu biografia cuiva ca pregătire. Mi-ar plăcea să fiu regina din *Alice în Ţara Minunilor* şi să strig ascuţit: „Să i se taie capul!" Dar când mai târziu a adăugat: „Vorbesc cu dificultate acum – încă nu m-am obişnuit cu dinţii falşi", am rupt decretul de condamnare la moarte. Deşi existau două delicte grave în ce-l privea. A propus-o pe Blanche Knopf ca arbitru pentru romanul meu şi acum îmi spune că e total lipsită de inteligenţă.

Ascult vioara şi visez la mângâierile de mâine ale lui Rank.

Vis: După o discuţie cu Eduardo despre senzaţia mea că îi sunt ca o mamă, că sunt [mătuşa mea] Tía, mă duc s-o văd pe Tía. Descopăr că trupul i-a fost retezat de sub umeri, deasupra sânilor, şi bătut în cuie pe o platformă joasă pe rotile. Faţa ei e vie şi frumoasă. Îngenunchez ca să vorbesc cu ea, încercând să mă prefac că nu observ nimic anormal, dar copleşită de nelinişte şi oroare şi de senzaţia că *mie* mi se întâmplă asta. Mă întreb cum de mai poate fi vie, din moment ce nu are inimă, şi cum poate să mănânce şi să digere. Deodată, Tía devine isterică. Se smuceşte şi se răstoarnă ca un crab, cu platforma în aer. Cineva o ridică şi o pune cum trebuie. Observ că efortul a făcut-o să transpire şi că rochia i s-a udat la gât.

Acest vis m-a bântuit zile întregi, iar vivacitatea şi realismul lui au

fost de neuitat. Rank: „Influenţa visului asupra realităţii este tot atât de mare şi aparent mai semnificativă decât influenţa realităţii asupra visului“.

Pasiunea pe care mi-o dăruieşte Rank e molipsitoare. Mă pierd în ea, de fiecare dată mai mult. Mă distruge. Face încăperea să strălucească. Sunt prinsă în vibraţia lui. Totul e numai carnalitate şi tăcere. Eu nu am însă temerile lui. Se teme că s-ar putea să nu dureze, că aş putea fugi de el. Se simte pierdut şi începe să-i fie frică de intensitate. Ştie acum că viaţa este conţinută numai în aceste două sau trei ore; plonjează în ele. Este lasciv, vorace. Când se trezeşte, vorbeşte, este celălalt. Eu sunt eliberată, izolată din nou. Am mai puţină tandreţe, mai puţină compasiune decât aveam pentru Henry după consumarea pasiunii. Aproape deloc. Doar acea reacţie senzuală. Nici o dorinţă de a dărui, nici o iluzie sălbatică. Totuşi când îl implor să mă lase să nu vin la şcoală nu spune decât „o să-mi fie dor de tine“ şi, pentru că mă gândesc la el singur în şcoala aia, în mijlocul gloatei de americani, mă voi duce mâine, ca să văd ochii acestui omuleţ nefericit luminându-se, ca să-i fac plăcere. Dar urăsc şcoala aşa cum urăsc lumea, aşa cum urăsc societatea, aşa cum urăsc totul în afară de propria mea lume creată individual cu puţinii, aleşii ei locuitori.

10 august 1934

Am descoperit realitatea cenuşie, sensul tunetelor şi fulgerelor lui Lawrence şi Henry cu privire la dezintegrarea lumii (pentru mine astea nu erau altceva decât cuvinte). Destin! Pesimismul lui Hugh, al bărbaţilor, neliniştea concretă a bărbaţilor care-şi pierd puterea sau banii. Am văzut şovăirea, exodul americanilor, schimbările şi dezastrele aduse de tratatele lumii. Vieţi individuale zguduite, otrăvite, stricate. Zbaterea şi instabilitatea. Eram covârşită. M-a durut o zi întreagă. Şi apoi, cu o şi mai mare, furioasă, disperată încăpăţânare, am continuat să-mi construiesc viaţa individuală ca şi cum nimic nu s-ar întâmpla. Refuz să împărtăşesc pesimismul şi inerţia universale. Îmi acopăr ochii, îmi pun ceară în urechi. Eu voi muri dansând.

Dansând. Eu şi Rank singuri în studioul Chanei Orloff, pe care l-a împrumutat. Ne cufundăm în sălbăticie. Beţi. Impetuozitatea lui mă exasperează. Rank mă îmbrăţişează, mă cuprinde toată, deşi când ne trezim din apropierea fizică eu mă trezesc liberă de el. Corpul meu este acela pe care-l asediază. Corpul meu care se îndreaptă către el de parcă ar putea fi constrâns să păşească în flăcări. Mă duc acolo unde sunt flăcări.

Toată lumea mă priveşte cum ard. Am întrebat cândva care din noi

ar fi dublul *întunecat*, tata sau eu? Eu. El trăieşte ascetic, şi privindumă fascinat. *„Feux d'artifice",* spune el. Ştiu că îl fac să râdă acum cu scrisorile mele pline de vervă, şi-i fac sângele să curgă mai repede. Numi mai poate pune oprelişti. Nimeni nu-mi mai poate pune oprelişti. Nici măcar disperarea lumii.

Ochii lui Rank. Ei umplu toate tăcerile. Simţul plenarului. Îmi place să-i ofer asta, ca emoţia abandonului pe care mi-a oferit-o Henry. Ce dulce e şi pierderea de sine.

Când ne trezim, ne mişcăm, vorbim, întregul se stratifică. Sunt straturi în care nu ne întâlnim. Înţelegerea lui este infinită, ca o mare, dar eu navighez singură pe ea. El este totul, imens dar nu personificat, palpabil, dar nu în dragoste. Mari întinderi ale tăcerii, ale netrăitului, ale non-umanului. Brusc devine distinct şi formulează o idee referitoare la cartea lui Henry despre Lawrence, despre psihologia femeilor. E bine definită şi pătrunzătoare. Şi apoi oscilează, se clatină din nou, cap şi trup, în pădurea sânilor, părului, picioarelor mele. *Il veut se perdre, se noyer en moi.* Vrea să se piardă, să se înece în mine.

Mi-am luat adio de la şcoală (exact aşa cum am făcut şi când aveam şaisprezece ani şi am plecat de la Wadleigh High). Ce anume salvez de mediocritate, de banalitatea acestor locuri, acestor oameni? Lumea mea individuală.

11 august 1934

Îi fac o vizită lui Henry, care şi-a pus toate speranţele în viaţa noastră împreună. Iau chinină ca să grăbesc eliminarea oului de Paşti. Îl răsplătesc pe Hugh pentru că a fost încântător de pedant azi-noapte, captivant de integru şi de sincer. Acum, când sunt singură toată ziua, nu sunt fericită. Toate nebuniile, obsesiile, gândurile negre se întorc şi mă asaltează.

Duminică. Ăsta e drogul şi viciul meu. Ăsta-i momentul în care iau misterioasa pipă cu opiu şi mă complac în devieri. În loc să scriu o carte, mă las pe spate şi visez şi stau de vorbă cu mine însămi. Un drog. Întorc spatele realităţii spre a mă îndrepta către refracţii, transform evenimentele în vapori, în vise molatice. Această febră care mă îmboldeşte, mă constrânge, mă ţine în tensiune şi perfect trează în timpul zilei se dizolvă în abandon, în improvizaţie, în beatitudine şi contemplare. Trebuie să-mi retrăiesc viaţa în vis. Visul e unica mea viaţă. Caut în ecouri şi reverberaţii transfigurarea care ea singură păstrează pur miracolul. Altfel toată magia se pierde. Altfel bărbatul care îmi vrăjeşte trupul se dezvăluie doar prin diformităţile sale, şi urâţenia devine rugină, rugină ce cade pe articulaţiile care ar trebui să trosnească numai sub greutatea plăcerii.

Drogul meu. Să acopăr toate lucrurile cu vălul fumului, deformând şi transformând aşa cum face noaptea. Întreaga materie trebuie contopită astfel pentru mine prin lentilele viciului meu, altminteri rugina vieţii mi-ar încetini ritmul transformându-l în scâncet.

14 august 1934

Mă îndrăgostesc de Rank. Nu pot trăi fără să-l văd. E o foame, o foame insuportabilă. Azi am alergat la el. E ca şi cum ai atinge focul. Mă face extrem de fericită. Undeva, în adâncuri, în adâncurile întunericului, suntem apropiaţi. Stau şi mă întreb de ce mă face atât de fericită.

Rank îmi oferă cea mai evazivă dintre realităţi, realitatea dragostei, a dragostei active, explozive. Dragostea îl covârşeşte, îl răneşte aşa cum mă răneşte şi pe mine, îl dezrădăcinează; aproape plânge de bucuria abandonării, de extazul unei dezmierdări. O iubire atât de uriaşă că îl frânge.

June a spus, şi ştia la fel de bine ca şi mine, că Henry nu iubeşte aşa. Şi a tânjit şi ea după asta. Este o dragoste feminină, exaltând, sporind, absorbind, aproape fanatică, anormală. În acestă fântână de asemănare, de egalitate a temperaturii, se află refugiul în faţa îndoielilor şi a neliniştilor, se află o bucurie atât de rară, atât de rară. Iubire. Numai sentiment, numai altruism, numai abandonare, dincolo de sine, mult dincolo de orice sine. Statuile [din studioul Chanei Orloff] sunt peste tot în jurul nostru, toate femei gravide puhave, carne rotundă, sâni copţi, maternitate, abundenţă.

Îmi ridic ochii spre tavanul alb. Capul lui Rank pe sânii mei (acum sunt sâni adevăraţi, plini şi grei). Rank vorbeşte despre disperarea lui. S-ar putea să fie nevoit să plece în America. Nu-şi poate câştiga existenţa aici. Nu vrea să plece. Ce-o să ne facem? Mă simt lovită, simt o mare, mare durere. Îi sugerez alte soluţii. Îl ajut să facă planuri. Toată bucuria noastră constă în a sta lipiţi, trup lângă trup. Nu vrem scrisori, discuţii, idei. Nu avem nimic de creat împreună. Creaţia lui e împlinită. Vrea să trăiască. Reînviat în carnalitate. Iar presiunea realităţii e cumplită.

M-am agăţat de „copilul“ meu, Oul. A durat mai mult decât la orice altă femeie să avortez. Am uluit-o pe *sage-femme*. Concepţia, din cauza retroversiei uterului, era de fapt imposibilă, totuşi a avut loc. Avortul ar fi trebuit să dureze două săptămâni. Mie mi-a luat patru luni. Îmi plăceau senzaţia de creştere în mine, starea fizică de bine, bogăţia, legătura cu pământul, întreaga experienţă fizică a sarcinii. Am vise: despre o femeie care aruncă un bebeluş în mare, şi eu sunt furioasă pe ea. Despre bebeluşi schilodiţi la care încercam să nu mă uit. Ura faţă de distrugere. Această sămânţă din mine am iubit-o.

Conştient, am luat hotărârea şi am dus-o la îndeplinire. Inconştient,

am păstrat iluzia. Umflarea abdomenului, senzaţia de expansiune, de plenitudine.

Încep o scrisoare către tata şi sunt întreruptă de suspine. Frustrare şi disperare. El nu e *tată*. Iubesc o imagine a lui care nu există. Când e departe această imagine începe să mă obsedeze. Ştiu că atunci când mi-e aproape e doar nefericire.

Nu mă simt bine. A venit Dana Ackeley, un prieten al tatălui lui Hugh. O voce exact ca a lui John, şi exact acelaşi fel de a-mi rosti numele, aşa că atunci când el a spus: „Anaïs, ce mâncare bună“, a fost ca şi când ar fi presărat garoafe roşii peste mine. Nu sunt decât o mare de senzaţii, sentimente în derivă.

15 august 1934

Îl văd pe Henry imaginându-şi şi creând viaţa noastră împreună, agitat şi treaz, făcând planuri cum o să-şi vândă el cărţile, cât de mult o să lucreze; îmi place să-i văd bucuria că va avea „sex, casă, şi mâncare, şi cel mai bun sex!“. E tandru şi gelos deopotrivă. „I-ai spus lui Rank că era casa noastră?“[21]

21. Anaïs Nin a închiriat un studio la Villa Seurat nr. 18, ca „birou“ pentru ea şi locuinţă pentru Henry Miller.

Nu i-am spus lui Rank. Cel mai mult mi-ar fi plăcut să locuiesc singură. Iar nu fac exact ce *vreau* să fac. Şi tandreţea pentru Henry are prioritate absolută. Sunt prizonieră. Măcar dacă l-aş putea uita pe Rank şi aş deveni din nou întreagă. Numai a lui Henry – orbeşte, fanatic. Mereu mă trezesc înlănţuită. Nu-mi aparţin deloc mie însămi! Şi totul e bine. Dragostea e o sclavie divină. Iubesc. Iubesc. Iubesc. Nici pe Henry nu l-aş putea părăsi. N-aş putea trăi fără Henry. Nici fără Rank.

21 august 1934

Simt o pasiune reală pentru Rank – o foame fizică oarbă. Tot ce e în jurul momentului în care facem dragoste nu este aşa de important ca această coliziune fierbinte. Îmi dorisem atât de mult acel întuneric, acea intensitate, acea curgere instinctivă, pur pasională. Nu putem vorbi; nu ne putem desprinde nici măcar ca să vorbim. Spune: „Tocmai pentru că mi-am încheiat creaţia fără tine, pot să te iubesc ca femeie“ – doar ca femeie. Pasiune. Fără vorbe. Fără creaţie. Fără mamă. Fără comuniune. Fără tandreţe. Doar coliziune şi intoxicare, unire şi o foame fizică pe care nimic n-o poate astâmpăra.

Apoi spune: „N-am râs niciodată în viaţa mea din toată inima, aşa cum o fac cu tine“. Şi-a revărsat toată bucuria în mine, noile sale bucurii. Râdea – ca eschimoşii? (Eschimoşii spun, în limbajul lor ciudat: „Au râs împreună“ – însemnând că au făcut dragoste.)

Când vorbeam despre psihologia socială şi despre dublu, l-am întrebat de ce ni-l amintim pe Robinson Crusoe numai pe insula lui, când trei sferturi din carte relatează de fapt călătoriile lui Crusoe după ce a părăsit insula. „Dar nu uita de Vineri“, a spus Rank. (Vinerea ne întâlnim de obicei. Vineri e seara în care ies; de vineri în două luni şi o săptămână mă aşteaptă la New York.) „Crusoe şi-a putut suporta insula pustie fiindcă a existat Vineri.“

22 august 1934

M-am trezit în zori şi i-am spus lui Hugh: „Eu definesc arta ca un act de iubire umană. Dacă voi scrie o sinteză a operei lui Rank va fi despre viaţa lui, nu o intelectualizare, ci o dramatizare“. Din fericire, Hugh era pe jumătate adormit şi oricum, după cum spunea Rank, dublul lui Hugh, sau celălalt eu al său, habar n-are ce gândeşte sau face jumătatea cealaltă. Jumătate din el ştie tot ce fac; cealaltă jumătate nu ştie. Aceste două jumătăţi nu se întâlnesc şi nu comunică niciodată. Aşa că nu există nici o conştientizare, nici o cristalizare.

Vine Rank, vorbind despre viaţă. Vorbeşte despre această dragoste pe care n-o numim dragoste, această dragoste dincolo de dragoste aşa cum o cunoaştem, imensă, neîngrădită, cosmică, neindividualizată, lipsită de durere, nelimitată, neegoistă, ci un nivel de curgere pe care nu l-am mai cunoscut nici eu, nici el. Nu ştiu unde trăim, dar este cea mai mare şi mai înaltă lume pe care am cunoscut-o.

„Până acum mi-am refuzat viaţa, sau mi-a fost refuzată – mai întâi de părinţii mei, apoi de Freud, apoi de soţia mea.“ Intrarea lui în viaţă este un spectacol minunat.

Deodată vorbim despre dans – Salomeea –, ar prefera să mă vadă făcând asta în loc de psihanaliză, pentru că e mai aproape de viaţă. Aude că mă angajasem faţă de La Joselita să dansez din nou de Paşti, promisiune pe care nu mi-am ţinut-o pentru că am descoperit că eram însărcinată. Copilul m-a împiedicat să dansez şi apoi, alaltăieri noaptea, am vrut să dansez ca să-l pierd – un dans sălbatic!

Rank vorbeşte despre dans, dans. Aşadar, curentul vieţii este atât de puternic, de năvalnic, încât îl accept şi întorc spatele artei.

Allendy trimite după mine. E trist, deprimat. Simte că moare. Simte că mă pierde. Întinde mâinile spre mine, cerşeşte, imploră, se zbate. Spune că simte că a eşuat ca bărbat cu mine, mai vrea o şansă. Încă două şanse. Mă iubeşte.

— *Ma petite Anaïs* – tu ai fost cea care m-a făcut pervers. M-ai invitat, cu imaginaţia ta. Am jucat pentru tine un rol şi nu m-am simţit în largul meu. Nu m-am descurcat prea bine.

— Nu vreau să mă joc, am spus.

— Ei bine, lasă-mă să fiu eu însumi atunci şi să te recâştig. Mi-ai dat

un sentiment de inferioritate.

Îmi venea să râd.

Vis: Mă duc la tata cu faţa tatuată, cu ace înfipte în ea, de frumuseţe. Mă simt foarte arătoasă. Dar când ajung acasă şi mă uit în oglindă şi-mi scot acele, faţa mi se dezintegrează în bucăţi triunghiulare, fărâmiţându-se. Dau fuga la mama: „Ce mă fac?“ Ea ia pur şi simplu un pieptene şi începe să-mi pieptene părul, care este alb-argintiu, spunând: „Totul o să fie bine într-o clipă. Asta-i tot ce ai de făcut“.

27 august 1934

Viaţa mea va fi întotdeauna o tragedie. Acum sunt la Louveciennes cu Henry, împachetând cărţile pentru casa noastră, făcând planuri, îndosariind manuscrisele şi gândindu-mă tot timpul la Rank, tânjind după dragostea lui, sperând că Henry n-o să mă dorească. De fapt nu vreau să trăiesc cu Henry, şi totuşi singură mi-am făcut viaţa asta. Astăzi vreau să trăiesc *singură*, pentru că iubesc prea mulţi bărbaţi.

Henry e acum cel care se agaţă, care e gelos, dar nu capătă oare ceea ce merită egoismul lui? O dragoste pe jumătate.

Marţi. Am consultat un doctor, care a descoperit că *la sage-femme* nu a reuşit nimic. Trebuie să fiu operată, iar copilul are şase luni, şi e viu şi normal. Va fi aproape ca o naştere. Va dura mai mult de o săptămână. Începusem să mă simt atât de greoaie, şi simţeam mici vibraţii în pântece. Mă uit în jos şi văd abdomenul alb şi rotund. Sânii îmi sunt plini de lapte, un lapte care încă nu e dulce. Urcând dealul spre Rank mă gândesc la copil. I l-aş putea da mamei, şi asta l-ar putea elibera pe Joaquin. Dar altfel nu ar fi nimic altceva decât o povară. Nu are loc în viaţa mea cu Henry; nu are loc nici în viaţa cu Rank, care are un copil şi deja prea multe poveri; nu are loc nici la Hugh, pentru că nu e copilul lui şi n-ar face decât să-i provoace mâhnire. Nu are loc nicăieri. Sunt o amantă. Deja am prea mulţi copii. Sunt prea mulţi bărbaţi fără speranţă şi credinţă pe lume. Prea multă treabă, prea mulţi de slujit şi de îngrijit. Deja am mai mult decât pot suporta. Încerc să-i dăruiesc lui Hugh, lui Henry şi lui Rank.

Când am ajuns la Rank era trist şi gânditor. E împins să se ducă la New York, i s-au oferit o grămadă de bani şi o slujbă. Are datorii. Dar vrea să rămână aici. „Cum aş putea să mă duc acolo şi doar să lucrez, fără să trăiesc? Viaţa mea e aici, cu tine. Nu vreau să mă duc. Niciodată nu mi-am dorit succes. Acum mai puţin ca oricând.“

Aceste conflicte, de genul celor pe care alţii le rezolvă cu ajutorul lui, el trebuie să le rezolve singur. Eu nu-l pot ajuta. Nu e vorba de şase luni sau un an, ci de o perioadă nedefinită. De ce nu merg cu el ca asistentă?

L-aş urma oriunde.

Ştiu că vreau să merg cu el. Îmi plac tristeţea, tenacitatea, grija lui. Am putea înfrunta New Yorkul împreună, lucra împreună. „De-aş putea fi fericit în viaţă“, a spus Rank.

29 august 1934

După ce l-am văzut pe Rank atât de trist, numai o oră, am simţit deodată o mare nefericire, o imensă nefericire. Hugh se întorcea de la Londra abia la miezul nopţii. I-am telefonat lui Henry, care era la familia Lowenfels, rugându-l să vină la mine. Era încet şi ezitant. M-a durut. Am închis brusc telefonul. M-am dus la Louveciennes. Dar în dimineaţa asta m-am dus la el, vrând să-i spun că e un monstru şi amintindu-mi, nu ştiu de ce, de acel Henry care, în timp ce soţia lui era operată, regula o negresă pe masă. Răutatea lui. Dar „monstrul“ plecase de la Lowenfels acasă supărat foc, mă căutase în mai multe cafenele, ajunsese acasă la zece şi mă aşteptase, îl duruse capul de îngrijorare şi arăta destul de răvăşit. Toate sentimentele mele faţă de cruzimea lui imaginară au pierit. Nu voia să mă lase să iau prânzul cu soţii Lowenfels. Era extrem de neliniştit în privinţa avortului, extrem de tandru. Dar nu l-am lăsat să mă posede. Mă gândeam la Rank, cu care mă întâlneam la trei.

M-am dus cu Rank în apartamentul din bulevardul Suchet, care e gol. Şi eram copleşiţi de tristeţe. Ne sufoca dorinţa. Călătoria lui de patru zile la Londra ni se părea ca o repetiţie pentru plecarea în America.

Nici unul dintre noi n-a dormit toată noaptea.

Eu am stat trează, gândindu-mă că n-aş putea suporta viaţa fără el, că iar mă aruncasem într-o pasiune pur fizică care se transforma în dragoste, în sclavie, într-un întreg. Nu numai ora de posedare. Iar cu dragostea veneau durerea şi gravitatea.

Nu înţeleg.

Violenţa sentimentului meu pentru Rank e aproape înspăimântătoare.

Când a plecat, m-am plimbat prin apartament, agitată şi nervoasă. Mi-am ocupat mâinile cu ceva. M-am gândit cât de ciudat era că Rank locuia la numai un cvartal depărtare când eu stăteam pe bulevardul Suchet, când viaţa mea era atât de pustie şi atât de tragică. Locuia şi lucra pe o stradă pe care trecusem adeseori în plimbările mele, în acele plimbări pe care le făceam dorindu-l pe John şi imaginându-mi că mă sărută. Amintiri. Viaţa în Suchet. Explozia de culoare şi dans, împreună cu înfometarea sufletului şi a simţurilor.

Casa era încântătoare. Am pregătit patul ca să-l primesc pe doctor mâine. Îmi plăcea decorul liniştitor în care Prinţesa avea să avorteze.

Am stat în apartament vorbind cu copilul meu. I-am spus că ar

trebui să-i pară bine că nu e aruncat în lumea asta neagră în care până şi cele mai mari bucurii sunt întinate de durere, în care suntem robi ai forţelor materiale. El se agita şi dădea din picioare. Atât de plin de energie, o, copilul meu, copilul meu creat pe jumătate pe care îl voi arunca înapoi în neant. Înapoi în obscuritate şi în inconştient, şi-n paradisul nefiinţei. Te-am cunoscut; am trăit cu tine. Tu eşti doar viitorul. Tu eşti abdicarea. Eu trăiesc în prezent, cu bărbaţi care sunt mai aproape de moarte. Eu vreau bărbaţi, nu o viitoare extensie a mea într-o ramură. Micuţul meu încă nenăscut, îţi simt picioruşele lovindu-mi pântecele. Micuţul meu încă nenăscut, e foarte întuneric în camera în care stăm, la fel de întuneric cum trebuie să fie şi pentru tine înlăuntrul meu, dar e probabil mai dulce pentru tine să stai la căldură decât e pentru mine să caut în această cameră întunecoasă bucuria de a nu şti, de a nu simţi, de a nu vedea, bucuria de a sta nemişcat şi liniştit într-o căldură şi un întuneric deplin. Cu toţii încercăm mereu să regăsim această căldură şi acest întuneric, această viaţă fără durere, această viaţă fără nelinişte ori teamă ori singurătate. Tu eşti nerăbdător să trăieşti; dai din picioruşe, micuţul meu încă nenăscut; trebuie să mori. Trebuie să mori înainte de a cunoaşte lumina sau durerea sau frigul. Trebuie să mori în căldură şi întuneric. Trebuie să mori pentru că nu ai tată.

Tu şi cu mine, jurnalul meu, singuri, cu flacoanele de medicamente, în dormitorul somptuos. Hugh s-a dus după doctorii. Medicul german a fost aici. În timp ce operează vorbim despre persecutarea evreilor în Berlin. Îl ajut să spele instrumentele. Port „talismanul“ pe care mi l-a dat Rank. Îl visez. În exact aceeaşi cameră, acum câţiva ani, sufeream de pustiul din viaţa mea. Acum sufăr de supraabundenţă! M-am trezit atât de veselă, de parcă aş fi plecat într-o călătorie. Sunt atât de fericită, nici o durere fizică, oricât de mare, nu m-ar putea doborî. Viaţa e plină de mirare, chiar şi atunci când văd cârpele pătate de sânge. Mă gândeam azi-dimineaţă cum m-a întâmpinat o dată Henry: „Iat-o şi pe Prinţesa Vânătă“. Şi azi i-am telefonat: „Vino să vizitezi palatul Prinţesei Vinete, unde se va naşte Prinţul Vânăt“. Iar o oră mai târziu îmi desfăceam picioarele în faţa unor instrumente. Doctorul a spus că nu puteam naşte fără cezariană. Sunt prea mică. N-am fost construită pentru maternitate. Sunt înconjurată de atâta dragoste că-mi vine să plâng.

Eşti un copil fără tată, aşa cum şi eu am fost un copil fără tată. Eşti născut dintr-un bărbat, dar nu ai tată. Bărbatul ăsta care s-a căsătorit cu mine, el e cel care mi-a fost tată. Nu am putut suporta ca el să aibă grijă de altcineva şi să rămân din nou orfană. Această grijă e singura pe care am cunoscut-o. Cu toţi ceilalţi eu am fost cea care avea grijă. Am îngrijit întreaga lume. Când a fost război am plâns pentru toate rănile, şi de câte ori s-a comis o nedreptate m-am străduit să readuc

viaţa, să recreez speranţa. Femeia a iubit şi a avut grijă prea mult. Şi înlăuntrul acestei femei încă se mai află un copil fără tată, un copil care nu a murit când ar fi trebuit. Înăuntru se mai afla încă fantoma unei fetiţe care plângea, bocind pierderea tatălui. Bărbatul ăsta care s-a căsătorit cu mine, el a avut grijă de ea, şi acum, dacă ai veni tu, l-ai lua drept tatăl tău şi această mică fantomă nu m-ar mai lăsa în pace niciodată. Ar bate la toate ferestrele; ar ţipa de fiecare dată când el te-ar mângâia. Tu eşti şi copilul unui artist, copilul meu nenăscut. Şi bărbatul ăsta nu e un tată; e un copil, este artistul. El are nevoie de toată grija, toată căldura, toată credinţa numai pentru el. Nevoile lui nu au sfârşit. Are nevoie de încredere, indulgenţă, umor. Are nevoie de adulaţie. Are nevoie să fie singurul din lume pe care l-am creat împreună. El e copilul meu şi pe tine te-ar urî. Şi dacă nu te-ar urî, ar urî boala ta, plânsul tău şi pe femeia care a născut un copil. Trebuie să-i hrănesc creaţia şi speranţele cu tot ce am. Te-ar da la o parte. Ar fugi de tine, aşa cum a fugit de soţia lui şi de cealaltă fetiţă a lui, pentru că el nu e tată. Se simte stânjenit în faţa unui pui de om care are nevoi. El nu înţelege nevoile altora. Este prea plin de propria lui foame. Ai fi abandonat, şi ai suferi cum am suferit eu când am fost abandonată de tata, care nu era tată, ci artistul şi copilul. Ar fi mai bine să mori, copilul meu nenăscut; ar fi mai bine să mori decât să fii abandonat, căci ţi-ai petrece toată viaţa bântuind prin lume în căutarea acestui tată pierdut, acestei bucăţi din trupul şi sufletul tău, acestei bucăţi pierdute a propriului tău eu. *Nu există tată pe pământ.* Tatăl este această umbră a lui Dumnezeu Tatăl aruncată peste lume, o umbră mai mare decât omul. Această umbră ai adora-o şi ai căuta s-o atingi, visând zi şi noapte la căldura şi măreţia ei, visând că te acoperă şi te leagănă, mai mare decât un hamac, mare cât cerul, destul de mare ca să-ţi ţină sufletul şi toate temerile, mai mare decât bărbatul sau femeia, decât biserica ori casa, umbra unui tată magic ce nu-i de găsit nicăieri – e umbra lui Dumnezeu Tatăl. Ar fi mai bine dacă ai muri înlăuntrul meu, liniştit, în căldură şi în întuneric.

Hugh ne-a dus cu maşina la clinică. Am fost rasă şi pregătită pentru operaţia majoră. Mă simţeam resemnată şi totuşi, în adâncul fiinţei mele, îngrozită de anestezie. Amintiri ale altor anestezii. Senzaţia de oprimare. Dificultate în respiraţie. Anxietate. Ca un vis despre trauma naşterii. Sufocare. Teama de moarte. Teama de abandonarea într-un somn etern. Teama de a muri. Dar zâmbesc şi fac glume. Am fost dusă în sala de operaţie. Cu picioarele legate, ridicate, în poziţia dragostei, într-o sală de operaţie, cu zăngănit de instrumente şi miros de antiseptic, şi vocea doctorului, şi eu tremurând de frig, vânătă de frig şi de nelinişte.

Mirosul de eter. Amorţeala rece strecurându-mi-se în vene. Greutatea, paralizia, dar mintea încă limpede şi luptând împotriva

morţii, împotriva somnului. Vocile îndepărtându-se. Incapacitatea de a răspunde. Dorinţa de a ofta, de a suspina, de a murmura. „*Ça va, madame; ¢a va, madame? Ça va, madame, ¢ a v a m a d a m e ¢ a v a m a d a m e ……*“ Inima îţi bate cu disperare, tare, de parcă ar fi gata să explodeze. Apoi adormi, cazi, te rostogoleşti, visezi, visezi, visezi; ţi-e frică. Visezi un sfredel care sfredeleşte între picioarele tale, dar în amorţeală. Un sfredelit. Te trezeşti şi auzi voci. Vomă. Vocile se aud mai tare: „*Ça va, madame? Elle vomit. Faut-il lui en donner encore? Non. C'est fini*“. Plâng. Inima, inima mi-e apăsată şi istovită. Respir atât de greu. Primul meu gând este să-l liniştesc pe doctor, aşa că spun: „*C'est très bien, très bien, très bien*“.

Stau în pat. Când îl văd pe Hugh, plâng. Mă întorc din moarte, din întuneric, din frică, dintr-o absenţă din viaţă.

Doctorul aşteaptă neliniştit. La ora zece, mă consultă din nou, mă sondează, îmi provoacă durere. Mă epuizează. În dimineaţa următoare, trebuie să opereze din nou.

Am vorbit cu Hugh despre frica mea de anestezie. M-a rugat să nu mă lupt cu ea, să mă las, să mă gândesc la ea ca la un drog, ca la o uitare. Nu voisem eu mereu droguri, nu voisem să uit?

Pentru a doua oară mă abandonez eterului. Mă abandonez somnului. Mă resemnez să mor. Şi frica e mai mică. Mă las.

De data asta durează mai puţin. Trezirea e mai puţin împovărată de nelinişte. Purtasem un prosop, ca o călugăriţă, să nu-mi ud părul.

Simţeam că dacă ar veni Rank totul ar fi bine. Dar el era la Londra. Către ora opt am avut câteva spasme de durere. Doctorul a crezut că se va întâmpla. A trimis după o soră. Am făcut mai multe eforturi fără succes. Mă chinuia cu mâinile. N-am expulzat decât balonul pe care mi-l pusese înăuntru în timpul operaţiei. Era găurit şi prin urmare ineficient. Doctorul era disperat, încerca să-mi inducă travaliul. M-am chinuit fără succes până la miezul nopţii. Eram extenuată. Atunci a început să mă împungă cu instrumentele. Eram la capătul puterilor. L-am implorat să mă lase să mă odihnesc un pic, să mă lase să dorm câteva ore. Nu mai puteam îndura. M-a lăsat.

Am dormit cu intermitenţe, şi l-am strigat pe Rank, l-am strigat cu toată fiinţa mea. Dimineaţa, a venit doctorul şi mi-a spus că mă lasă să mă odihnesc toată ziua. În zori îl rugasem pe Hugh să-i telefoneze lui Rank să vină. Şi îndată ce a făcut acest lucru, m-am simţit uşurată. Rank a spus că va fi la Paris în seara aceea.

M-am pieptănat; m-am pudrat, m-am parfumat, mi-am rimelat genele. Am trimis după Henry. A venit, arătând tras la faţă şi disperat: „Ah, Anaïs, Anaïs, ce tortură. Doamne, nu ştiu ce să spun, dar te iubesc, te iubesc“. Ne-am îmbrăţişat. A venit Hugh. Eduardo.

La şase a venit Rank. Şi bucuria pe care am simţit-o a fost atât de profundă, atât de imensă. Toată dragostea asta care mă rechema la

viaţă. A venit. Dragostea întruchipată. Am fost însufleţită. Am înviat. I-am simţit forţa.

Duminică seara.

La opt am fost dusă în sala de operaţie. Stăteam întinsă pe o masă. Nu aveam unde să-mi sprijin picioarele. Trebuia să le ţin ridicate. Două infirmiere erau aplecate deasupra mea. În faţa mea stătea doctorul german cu faţă de femeie şi ochi ieşindu-i din orbite de furie şi teamă. De două ore făceam eforturi violente. Copilul din mine avea şase luni, şi totuşi era prea mare pentru mine. Eram extenuată; mi se umflau venele de atâta efort. Împinsesem cu toată fiinţa mea, împinsesem ca şi cum aş fi vrut să arunc acest copil din corpul meu într-o altă lume. „Împinge, împinge din toate puterile!“ Împingeam din *toate* puterile? Toate puterile? Nu. O parte din mine nu voia să împingă copilul afară. Doctorul ştia. De asta era furios, ciudat de furios. Ştia.

O parte din mine stătea pasivă, nu voia să împingă pe nimeni, nici măcar bucata moartă din mine, în frig, în afara mea. Toată acea parte din mine care alegea să păstreze, să legene, să îmbrăţişeze, să iubească, toată acea parte din mine care purtase, păstrase şi protejase, toată acea parte din mine care întemniţase întreaga lume în tandreţea ei pasionată, acea parte din mine nu voia să arunce copilul afară, nici acest trecut care murise în mine. Deşi îmi ameninţa viaţa, nu mă puteam sparge, rupe, despica, nu puteam capitula, nu mă puteam deschide şi dilata ca să cedez o bucată de viaţă ca o bucată de trecut; acea parte din mine se revolta împotriva expulzării copilului, sau a oricui altcuiva, în frig, ca să fie luat de mâini străine, să fie îngropat într-un loc străin, să fie pierdut.

Ştia el – doctorul. Cu câteva ore înainte, mă iubea, mă adora, mă servea. Acum era furios. Şi eu eram furioasă, cu o furie neagră, pe această parte din mine care refuza să împingă, să ucidă, să separe, să piardă. Împinge! Împinge! Împinge din toate puterile! Am împins cu furie, cu disperare, cu frenezie, cu sentimentul că voi muri împingând, aşa cum expiri ultima răsuflare, că voi împinge afară tot ce se afla în mine; şi sufletul meu cu tot sângele din jurul lui, şi muşchii cu inima mea în ei aveau să se înece, şi trupul meu avea să se deschidă şi avea să iasă fum, şi aveam să simt ultima incizie a morţii.

Infirmierele stăteau aplecate asupra mea şi vorbeau între ele în timp ce eu mă odihneam. Apoi am împins până mi-am auzit oasele trosnind, până mi s-au umflat venele. Am închis ochii atât de strâns încât am văzut fulgere şi valuri de roşu şi violet.

Am simţit o mişcare în urechi, o bătaie ca şi cum îmi explodase timpanul. Am strâns buzele atât de tare că a început să curgă sânge. Îmi simţeam picioarele enorm de grele, ca nişte coloane de marmură care îmi zdrobeau trupul. Mă rugam să mi le ţină cineva. Infirmiera

mi-a pus genunchiul pe burtă şi a ţipat: „Împinge! Împinge! Împinge!“ Transpiraţia ei curgea pe mine. Doctorul se plimba de colo-colo furios şi ajuns la limita răbdării: „O să stăm aici toată noaptea. Au trecut deja trei ore“. Se vedea capul, dar eu leşinasem. Totul s-a făcut albastru, apoi negru. Mi se părea că instrumentele lucesc în faţa ochilor mei închişi. În urechi mi se ascuţeau cuţite. Gheaţă şi linişte.

Apoi am auzit voci, la început vorbind prea repede ca să le pot înţelege. A fost trasă o draperie; vocile încă se mai suprapuneau, căzând repede ca o cascadă, cu scânteieri, rănindu-mi urechile. Masa se mişca încet, se mişca. Femeile erau suspendate în aer. Capete. Capete atârnau acolo unde atârnau şi becurile albe enorme ale lămpilor. Doctorul încă se mai plimba, lămpile se mişcau, capetele veneau mai aproape, foarte aproape, şi cuvintele îşi încetineau ritmul.

Se râdea. O infirmieră spunea: „Când am născut prima dată am fost făcută bucăţi. A trebuit să fiu cusută la loc, şi apoi am mai născut o dată, şi a trebuit să fiu cusută, şi apoi încă o dată“.

Surorile vorbeau. Cuvintele se tot învârteau, ca pe un disc. Spuneau întruna că uterul crea probleme, că fătul ar fi trebuit să alunece afară ca o scrisoare într-o cutie poştală, că erau foarte obosite după atâtea ore de muncă. Râdeau de ce spunea doctorul. Spuneau că nu mai era bandaj din ăla, că era prea târziu ca să facă rost. Spălau instrumentele şi vorbeau, vorbeau, vorbeau.

„Vă rog ţineţi-mi picioarele! Vă rog ţineţi-mi picioarele! Vă rog ţineţi-mi picioarele! VĂ ROG ŢINEŢI-MI PICIOARELE!“ Sunt gata din nou. Dându-mi capul pe spate, văd ceasul. Mă lupt de patru ore. Mai bine aş muri. De ce sunt în viaţă şi mă lupt cu atâta disperare? Nu puteam să-mi aduc aminte de ce voiam să trăiesc. De ce *să trăiesc*? Nu puteam să-mi amintesc nimic. Auzeam femei vorbind. Vedeam ochi ieşiţi din orbite, şi sânge. Totul era sânge şi durere. Ce însemna să *trăieşti*? Cum te simţi când *trăieşti*?

Trebuie să împing. Trebuie să împing. E un punct negru, un punct negru fixat în eternitate. La capătul unui tunel lung şi întunecat. Trebuie să împing. O voce care spune: „Împinge! Împinge! Împinge!“ Un genunchi pe burta mea, şi marmura picioarelor şi capul prea mare, şi trebuie să împing. Împing sau mor? Lumina de sus, lumina imensă, rotundă, strălucitoare mă soarbe. Mă soarbe. Mă soarbe încet, mă aspiră în spaţiu; dacă nu închid ochii mă va sorbi cu totul. Picur în sus, în ţurţuri lungi, prea uşoară, şi totuşi şi înăuntru e un foc, nervii îmi sunt contorsionaţi, nu e nici un pic de repaos din partea acestui tunel lung care să mă târască, sau din partea mea care să mă împing afară din tunel, sau din partea copilului care să fie expulzat din mine, şi lumina mă soarbe. Dacă nu închid ochii, lumina îmi va sorbi întreaga fiinţă şi nu voi mai putea să mă împing afară din tunel.

Mor? Gheaţa din vene, trosnetul oaselor, această împingere în beznă

cu o mică scăpărare de lumină în ochi ca lama unui cuţit, senzaţia unui cuţit care taie în carne, carnea rupându-se undeva ca şi cum s-ar trece o flacără prin ea – undeva carnea mea se rupe şi sângele se revarsă. Împing în întuneric, în întunericul desăvârşit. Împing, împing până deschid ochii şi îl văd pe doctor, care ţine în mână un instrument lung pe care îl bagă în mine cu o mişcare rapidă, şi durerea mă face să urlu.

„Asta o s-o facă să împingă“, îi spune el infirmierei. Dar nu e aşa. Mă paralizează de durere. Vrea s-o facă din nou. Mă ridic furioasă şi ţip la el: „Dacă mai faci o dată asta, n-o să împing. Să nu îndrăzneşti să mai faci asta, să nu îndrăzneşti!“ Dogoarea furiei mele mă încălzeşte; toată gheaţa şi durerea se topesc în furie. Instinctul îmi spune că ceea ce făcuse nu era necesar, că a făcut-o pentru că e furibund, pentru că acele ceasornicului se tot învârtesc, se apropie zorii şi copilul nu iese şi eu îmi pierd forţele, iar injecţiile nu produc spasmul. Corpul – nici nervii, nici muşchii nu fac nimic ca să expulzeze acest copil. Numai voinţa şi forţa mea. Furia mea îl sperie, se dă deoparte şi aşteaptă.

Aceste picioare pe care le desfăceam pentru plăcere, această miere care se revărsa în plăcere – acum picioarele sunt contorsionate în durere şi mierea curge împreună cu sângele. Aceeaşi poziţie şi aceeaşi umiditate a pasiunii, dar asta-i moarte, nu dragoste.

Mă uit la doctorul care se plimbă de colo-colo sau se apleacă să vadă capul, care abia se zăreşte. Picioarele ca nişte foarfeci, şi capul abia zărindu-se. Pare deconcertat, ca în faţa unui mister sălbatic, deconcertat de această luptă. Vrea să intervină cu instrumentele lui, în timp ce eu mă lupt cu natura, cu mine însămi, cu copilul meu şi cu sensul pe care-l pun în toate astea, cu dorinţele mele de a dărui şi de a avea, de a păstra şi de a pierde, de a trăi şi de a muri. Nici un instrument nu mă poate ajuta. Ochii lui sunt furioşi. I-ar plăcea să pună mâna pe un cuţit. E nevoit să mă urmărească şi să aştepte.

Vreau să-mi amintesc tot timpul de ce aş dori să trăiesc. Sunt toată numai durere şi nici o amintire. Lumina a încetat să mă soarbă. Sunt prea epuizată ca să mă mişc măcar spre lumină sau să întorc capul şi să mă uit la ceas. Înlăuntrul corpului meu sunt focuri, sunt vânătăi, carnea e în suferinţă. Copilul nu e un copil; e un demon care stă pe jumătate sufocat între picioarele mele, împiedicându-mă să trăiesc, sugrumându-mă, arătându-şi numai capul, până când voi muri sub apăsarea lui. Demonul zace inert la poarta pântecelui, blocând viaţa, şi nu pot să mă eliberez de el.

Infirmierele încep din nou să vorbească. Spun: „Lăsaţi-mă singură“. Îmi pun mâinile pe burtă şi foarte încet, cu vârfurile degetelor, mă bat, bat, bat uşor peste burtă în cercuri. De jur împrejur, încet, cu ochii deschişi într-o mare seninătate. Doctorul se apropie şi mă

priveşte uimit. Infirmierele au tăcut. Bat, bat, bat, bat, în cercuri uşoare, liniştite. „Ca o sălbatică“, şoptesc ei. Misterul.

Cu ochii deschişi, cu nervii liniştiţi. Mă bat uşor peste burtă mult timp. Nervii încep să-mi tremure… o agitaţie misterioasă. Aud tic-tacul ceasului… inexorabil, separat. Micii nervi se trezesc, se agită. Spun: „Acum pot să împing!“ Şi împing cu violenţă. Ei strigă: „Încă puţin! Numai puţin!”

Vor veni gheaţa şi întunericul înainte de a termina? La capătul tunelului negru luceşte un cuţit. Aud ceasul şi inima mea. Spun: „Staţi!“ Doctorul ţine instrumentul şi se apleacă deasupra mea. Mă ridic în capul oaselor şi ţip la el furioasă: „Să nu îndrăzneşti!“ Din nou îi e frică. „Lăsaţi-mă toţi în pace.“

Mă las pe spate foarte liniştită. Aud ticăitul. Încet, bat, bat, bat. Îmi simt pântecele mişcându-se, dilatându-se. Mâinile îmi sunt atât de obosite, atât de obosite că or să-mi cadă. Or să-mi cadă, şi o să zac în întuneric. Pântecele se mişcă şi se dilată. Bat, bat, bat, bat. „Sunt gata!“ Infirmiera îşi pune genunchiul pe burta mea. E sânge în ochii mei, sânge, sânge. Un tunel. Împing în acest tunel, îmi muşc buzele şi împing. Foc, carne spintecându-se, nici un pic de aer. Afară din tunel! Mi se revarsă tot sângele. „Împinge! Împinge! Iese! Iese!“ Simt alunecarea, eliberarea bruscă; greutatea a dispărut. Întuneric.

Aud voci. Deschid ochii. Îi aud spunând: „Era o fetiţă. Mai bine nu i-o arătăm“. Îmi revine toată forţa. Mă ridic în capul oaselor. Doctorul strigă:

— Pentru Dumnezeu, nu te ridica. Nu te mişca!

— Arătaţi-mi copilul!

— Nu i-l arătaţi, spune infirmiera. O să-i facă rău.

Infirmierele încearcă să mă facă să mă întind. Inima îmi bate atât de tare că abia mă mai pot auzi repetând: „Arătaţi-mi-l!“ Doctorul îl ridică în aer. E întunecat şi mic, ca un om în miniatură. Dar e o fetiţă. Ochii ei închişi au gene lungi; e perfect formată, şi străluceşte toată de apa din pântece.

Era ca o păpuşă sau o miniatură indiană veche. De vreo treizeci de centimetri lungime. Piele şi os. Fără carne. Dar complet formată. Doctorul mi-a spus după aceea că avea mâini şi picioare exact ca ale mele, şi gene lungi. Capul era mai mare decât e de obicei. Era negru. Copilul murise – strangulat, probabil, sau în urma operaţiilor. Încă o zi şi tumoarea din capul său m-ar fi infectat. Aş fi murit. Uitându-mă la micul indian pentru o clipă l-am urât pentru toată durerea pe care mi-o provocase şi pentru că era fetiţă, iar eu îmi imaginasem că va fi băieţel.

Abia mai târziu această izbucnire de furie s-a transformat într-o mare tristeţe, în regrete, visuri lungi despre cum ar fi putut fi această fetiţă. O creaţie moartă, prima mea creaţie moartă. Durerea adâncă

provocată de orice moarte şi orice distrugere. Eşecul maternităţii mele, sau cel puţin al întruchipării ei, abdicarea de la un tip de maternitate de dragul unuia superior.

Dar toate speranţele mele de maternitate reală, umană, simplă, directă zăceau moarte. Simpla înflorire umană îmi era refuzată din cauza visului, din nou sacrificiul pentru alte forme de creaţie. Nevoia mea de a produce înfloriri mai subtile. Natura conspirând să mă păstreze ca Bilitis, ca Fecioară. Natura aranjându-mi destinul de femeie a unui bărbat, nu femeie a unui copil. Natura modelându-mi trupul numai pentru pasiune, pentru dragostea bărbatului. Acest copil, care însemna o legătură simplă, primitivă cu pământul, acest copil, o prelungire a mea însămi, înlăturat acum ca să-mi trăiesc destinul de amantă, viaţa mea de femeie. Acest copil, care însemna independenţă şi separare de bărbat. Copilul meu. Proprietatea mea.

Atât de complet femeie devenisem, încât am devenit şi mamă, mama independentă de bărbatul pe care îl iubeşte, cu imaginea ei în carne şi oase despre bărbatul pe care îl iubeşte. Dar pentru bărbat, pentru Henry, din dragoste pentru Henry, sau pentru viaţa mea ca femeie, am omorât copilul. Ca să nu fiu abandonată, am omorât copilul. Nu m-am livrat pământului sau sarcinii pe viaţă de a îngriji un copil. Iubesc bărbatul ca amant şi creator. În bărbatul ca tată nu am încredere. Nu cred în bărbatul ca tată. Nu am încredere în bărbatul ca tată. Eu stau lângă bărbatul amant şi creator. Cu el simt o alianţă. În bărbatul tată simt un inamic, un pericol.

Pe fetiţa asta, o prelungire a mea însămi şi a lui Henry, am resorbit-o în mine. Va rămâne în mine, o parte din mine. M-am adunat din nou. Pântecele meu nu a rămas dilatat, deschis, sângerând pentru o dăruire neegoistă. Am revenit la viaţă.

Când am văzut copilul m-am gândit că arăta ca un Henry în miniatură. Capul chel, gura cu buze groase, deschisă, nasul, înclinaţia acestuia, ceva aproape neuman, ce nu părea mental, un pic monstruos. Sau viziunea mea despre Henry ca fiind copilul meu era definitiv formată şi asociată cu această creaţie din carnea şi sângele meu? Dragostea pântecelui – o dragoste care nu vine din acea flacără dintre picioare la înflorirea petalelor externe ale gurii pântecelui, ci din mai adânc, din pântece, ca acel mic indian care a alunecat atât de uşor, ca un penis înotând în mierea mea supraabundentă.

M-am ridicat în capul oaselor pe masa de operaţie ca să privesc copilul. Doctorul şi surorile au fost uimiţi de vioiciunea şi curiozitatea mea. Se aşteptau să plâng. Încă mai aveam rimel pe gene. Dar după aceea m-am întins pe spate şi aproape că am leşinat de slăbiciune.

În pat, când l-am văzut din nou pe Hugh, am plâns. A fost îngrozit când a zărit vasele de sânge sparte de pe faţa mea. Am băut şampanie. Am adormit. Glorie, gloria eliberării. Somnul eliberării. Hugh mai

avea puţin şi înnebunea auzindu-mi ţipetele.

Somn. Toaleta de dimineaţă. Parfum. Pudră. Faţa aranjată. O văd în lunga oglindă egipteană pe care mi-a dăruit-o Hugh împreună cu o poezie. Jacheta roz de mătase pe care mi-a cumpărat-o când i-am cerut o costumaţie de spital atrăgătoare.

Rank a venit la unsprezece. Ne-am spus foarte puţine. Îi vedeam pe Henry, Eduardo, Hugh ca prin vis. O slăbiciune imensă. Henry şi Hugh suferiseră ca nişte bărbaţi primitivi, din toate măruntaiele, împreună cu mine. Henry a spus că avusese dureri de stomac cumplite toată noaptea.

A doua zi am avut o intoxicaţie intestinală. O noapte proastă.

Miercuri totul era bine. Dar a apărut o nouă nelinişte. Au început să mă doară sânii. A venit Henry şi m-a anunţat că a apărut *Tropicul Cancerului*. Am spus: „Iată o naştere care mă interesează mai mult“. Henry şi Rank s-au întâlnit. Eu n-am simţit nimic. Doar apatie. Toată lumea era uluită de înfăţişarea mea. În dimineaţa de după naştere: ten curat, piele luminoasă, ochi strălucitori. Henry era copleşit. Cuprins de veneraţie. A spus că vederea mea îl făcea să se simtă slab. Era vulnerabil ca o femeie. Plângea şi tremura ca o femeie. Eduardo mi-a adus o orhidee. Mica infirmieră de la Midi şi-a lăsat toţi pacienţii aşteptând să-mi pieptene părul cu dragoste. Toate infirmierele mă sărutau şi mă mângâiau. Mă scăldam în dragoste, simţindu-mă obosită şi calmă şi de asemenea uşoară.

Şi apoi sânii mi s-au întărit de lapte. Prea mult lapte. O cantitate uimitoare de lapte pentru o persoană atât de mică. Atât de tari şi de dureroşi.

Joi, a venit Rank şi era disperat că pleacă la New York.

Noaptea a fost un coşmar. Mă simţeam din nou stăpânită de o ameninţare întunecată. Îmi imaginam sânii distruşi pentru totdeauna. Ulceraţii. Infirmierele aplecate deasupra mea mi se păreau răuvoitoare. Felul în care se aplecau, mă consultau, preziceau lucrurile cele mai rele mă afecta, mă înfricoşa.

Nu puteam să dorm. Am început să mă gândesc la religie, la durere. Nu ajunsesem încă la capătul durerii. Mă gândeam la Dumnezeul pe care îl primisem cu aşa o fervoare la comuniune şi pe care îl confundasem cu tata. Mă gândeam la catolicism. Întrebându-mă. Unde era Dumnezeu, unde era fervoarea pe care o aveam când eram mică? Am obosit să mă gândesc. Am adormit cu mâinile încrucişate pe piept, ca pentru moarte. Şi am murit din nou, aşa cum mai murisem şi de alte ori.

Am murit şi am reînviat dimineaţa, când soarele a ajuns pe peretele din faţa ferestrei mele. Un cer albastru, şi soarele pe perete. Infirmiera mă ridicase să văd noua zi. Am stat acolo simţind cerul, soarele şi

simţindu-mă una cu soarele, şi abandonându-mă imensităţii şi lui Dumnezeu. Dumnezeu mi-a pătruns în tot corpul. Tremuram înfiorată de o imensă, imensă bucurie. Frig şi febră şi lumină, o iluminare, o vizitare, prin întreg corpul, fiorul unei prezenţe. Lumina şi cerul în trup, Dumnezeu în trup, şi eu dizolvându-mă în Dumnezeu. M-am dizolvat în Dumnezeu. Nici o imagine. Simţeam spaţiu, aur, puritate, extaz, imensitate, o profundă, ineluctabilă comuniune. Am plâns de bucurie. Am ştiut atunci totul; am ştiut că tot ce făcusem era bine. Am ştiut că nu aveam nevoie de dogme ca să comunic cu El; nu aveam nevoie decât să trăiesc, să iubesc şi să sufăr. Nu aveam nevoie de nici un om sau preot ca să comunic cu El. Trăindu-mi viaţa, pasiunile, creaţia până la limită, intram în legătură cu cerul, cu lumina şi cu Dumnezeu. Credeam în transsubstanţierea sângelui şi cărnii. Ajunsesem la infinit prin sânge. Prin carne şi sânge şi dragoste, eram în întreg, în Dumnezeu. Nu pot spune mai mult. Nu mai e nimic de spus. Cele mai mari comuniuni vin atât de simplu. Dar începând din momentul acela mi-am simţit legătura cu Dumnezeu, o legătură izolată, tăcută, individuală, deplină care îmi dă o imensă bucurie şi un sentiment al măreţiei vieţii, al eliminării timpului şi limitelor omeneşti. Eternitate. M-am născut. M-am născut femeie. Ca să-l iubesc pe Dumnezeu şi să iubesc bărbatul în mod suprem şi separat. M-am născut într-o pace adâncă, o bucurie supraomenească peste şi dincolo de toate necazurile mele omeneşti, transcenzând durerea şi tragedia. Această bucurie am găsit-o în dragostea de bărbat şi în creaţie, împlinite în comuniune.

A venit doctorul, m-a consultat, nu şi-a putut crede ochilor. Eram intactă, de parcă nimic nu mi s-ar fi întâmplat. Puteam părăsi clinica. Era o zi blândă de vară. Am păşit plină de bucurie că scăpasem din gura uriaşă a monstrului.

La cinci am plecat spre Louveciennes. Ziua era blândă şi liniştită. M-am aşezat pe un şezlong în grădină. Eduardo a avut grijă de mine. Am visat şi m-am odihnit.

Plimbare prin pădure. Rank dorindu-mă şi torturat că nu mă putea atinge. Cina în grădină. Rank mi-a atins genunchii pe sub masă. Eram amândoi beţi şi flămânzi.

Louveciennes. Henry a venit luni. M-a găsit frumoasă. Ritmul meu e încet. Mă împotrivesc să reintru în viaţă, în durere, activitate, conflicte. Joi mă duc la studioul pe care l-am ales împreună cu Henry. Henry e vesel. Totul începe. Ziua e blândă dar trecătoare, ca un suspin, ultimul suspin al verii, al căldurii şi al frunzişului. Blând şi trist, sfârşitul verii, frunze căzând. Şi dragostea mea pentru Henry murind încet şi lin, fără dramatism, dragostea mea părând să doarmă

– ori să moară?

17 septembrie 1934

Henry e fericit şi sigur şi în sfârşit înrobit. „Nu ştii, Anaïs – în timp ce tu erai în spital n-am putut nici să mănânc, nici să dorm. Era să înnebunesc. Îţi simţeam durerile în abdomenul meu. Stăteam în pat şi mă durea tot trupul când mă gândeam la tine.“

Iar eu mă îndepărtez. Nu-i simt bucuria. Nu simt studioul. Totul e un vis. Am lucrat aici; am meşterit, am făcut curăţenie, am dat ordine, am făcut liste.

Mă simţeam slăbită, apatică. Mergând pe stradă în blândeţea muribundă, îi ascultam vocea şi încercam să-mi amintesc cum mă făcea să mă simt cândva. Mi se părea că pur şi simplu obosisem foarte tare să iubesc, că mă întorceam să mă odihnesc în cei care mă iubeau ei pe mine. Încercam să-mi amintesc. Cum las eu lucrurile să-şi moară lentele morţi sezoniere şi nu pot grăbi nici un act de distrugere. Nu-i pot spune lui Henry că nu-l mai iubesc. Nu cred că nu-l mai iubesc.

A doua zi, în dulapul din studio, în timp ce fac curat, găsesc o fotografie a lui Artaud, care locuise acolo. Artaud, care se temea atât de tare de *envoûtements,* de vrăji şi de răul demonic se ocupa cu înfiptul acelor într-o fotografie. Am agăţat-o în joacă la căpătâiul patului nostru şi l-am făcut pe Henry să râdă. Henry era trist pentru că îşi insultase editorul. „Îţi distrug toată munca.“ Soarele se revărsa în studio. Henry râdea de fanteziile mele cu Artaud. Mă gândeam la Rank plecând la New York.

19 septembrie 1934

M-am întâlnit cu Rank la apartamentul din bulevardul Suchet. Ne-am mângâiat violent, am făcut eforturi să ne regăsim plăcerea. Dar totul era întunecat de durerea despărţirii. În vorbe încercam să găsim elementele constructive ale călătoriei sale. Simţeam o imensă tristeţe pentru că în ultima vreme nu mă gândisem decât la amantul meu, nu la *dr. Rank*. Nu la filozofia lui, ci la dezmierdările sale. Dar acum, acum, când aş putea fi privată de el, aş putea trăi cu cărţile lui, cu creaţia lui?

Am început să râdem, să râdem de „dr.“ Rank. Îi râdeau ochii. Mi-a povestit de o carte amuzantă pe care voia s-o scrie despre Mark Twain. „Sinuciderea dublului.“ Foloseam umorul ca armă împotriva tragediei.

21 septembrie 1934

Henry şi cu mine lucrăm în studio. Am luat prânzul cu Louis Artaud şi soţia lui. Apoi m-am întâlnit cu Rank, şi tot umorul nostru

dispăruse.

M-am dus cu Teresa la studio, să fac curat. Am ajuns târziu. Intenţionând să rămân acolo toată noaptea pentru că Hugh era în Elveţia. Dar Hugh a trimis deodată un mesaj că se întorcea la miezul nopţii. Am cinat împreună cu Henry. Dezamăgirea lui m-a întristat.

23 septembrie 1934

A venit mama, dezamăgită că nu păstrasem copilul, nepăsându-i prea mult de mine ori de suferinţa mea, conjurându-mă să încerc din nou.

La trei m-am întâlnit cu Rank, dar eram într-o dispoziţie sumbră, periculoasă. Revoltă împotriva destinului nostru, urându-l pentru sentimentele pe care mi le trezea, dorindu-mi să-l rănesc, să-l trădez, să-l uit, dorind distrugerea pentru că era nevoit să mă părăsească. Mă uitam pe fereastră, furioasă şi revoltată, tigroaica se trezise complet. Dar când l-am văzut venind spre apartament atât de repede, cu atâta intensitate, m-am topit de tot. Totuşi, în timp ce-mi pieptănam părul, i-am spus: „În noaptea asta dorm pentru prima dată în studioul meu“. Şi am văzut că-l rănisem. Studioul meu. Montparnasse. Henry.

La studio am pregătit cina pentru Henry şi ne-am aşezat să împachetăm şi să scriem adrese pe exemplarele din cartea lui. Era delicat şi tandru. Şi apoi a început să danseze sălbatic prin studio, scoţând strigăte de bucurie: „*Coquelicot! Coquelicot!*“ Şi, ţipând şi glumind pe tema acestui nou nume pe care i-l găsise lui Sir Thomas al lui, m-a posedat. Ne-am trezit în plin soare, pentru un mic dejun târziu şi treburi casnice.

Soţii Andard m-au dus la casa lor din Sèvres.

27 septembrie 1934

Mi-am petrecut ziua la Paris. Am văzut o prezicătoare care mi-a citit toate gândurile. Mi-a prezis o călătorie în America. (Am descoperit după aceea că Freud explicase prin „telepatie“ clarviziunea, ghicitul în palmă etc., şi aceasta fusese şi explicaţia *mea*.)

La cinci i-am telefonat din întâmplare lui Hugh. Rank îi telefonase dimineaţa devreme, spunându-i că trebuia neapărat să mă vadă. Când l-am sunat, m-a rugat să vin imediat.

Am dat fuga la el. Fusese agitat, extrem de nervos, toată noaptea şi toată ziua. Şi apoi s-a dezlănţuit totul, suferinţa lui, gelozia pe Henry. Eu însămi, ultima oară când fuseserăm împreună, simţisem nevoia adevărului şi îi spusesem cum nu eram fericită în studio, cum nu-mi doream mutarea asta, şi îl întrebasem: Voia ca eu să renunţ?

Şi el, el ştia că studioul însemna Henry. Nu putea suporta. Încetaserăm de mult să vorbim despre Henry. Dar nu-l pot minţi pe Rank.

A spus că nu voise să fie posesiv. Voise să mă lase să-mi rezolv singură viaţa. Să fie obiectiv, să fie *dr.* Rank. Dar nu putea. Şi mi-au plăcut atât de mult felul lui autoritar de a fi, nebunia, impulsivitatea lui – m-au înduioşat. Suferinţa lui, aidoma suferinţei mele pentru Henry. Nerăbdarea lui. Văd tot timpul la el această imensă, copleşitoare afecţiune pe care i-o dăruiam eu lui Henry şi care aproape îl amuţeşte pe celălalt prin simpla ei forţă. Numai că pe mine Rank nu mă amuţeşte. Eu iau foc. Răspund cu toată fiinţa mea.

Şi în ziua următoare a venit apogeul. A străpuns carapacea frigidităţii mele. M-am abandonat unei dragoste absolute. Apogeu. Trei ore de beţie, vorbe şi tumult. Amantul din el e cel mai înflăcărat şi mai tulburător pe care l-am cunoscut vreodată.

Seara ne întâlnim din nou ca să cinăm acasă la el. Dr. Endler, Chana Orloff, el şi cu mine, radiind de o bucurie absolută.

Henry mi se pare acum atât de bătrân, atât de trecut.

Doamna Guiler locuieşte la Louveciennes, are o servitoare, îşi ia micul dejun în pat, mănâncă fazanii ucişi de Lani şi Louis Andard, ascultă radioul, dă ordine grădinarului, îşi plăteşte notele cu cecuri, stă în faţa şemineului, copiază jurnalul şi traduce primul volum, visează la fereastră, devine nerăbdătoare să plece de la Louveciennes.

Doamna Miller curăţă cartofi, macină cafea, mătură, face piaţa, împachetează cărţi pentru Henry, merge pe jos pe strada pietruită, care pare italienească, bea din căni ciobite, foloseşte lenjeria ponosită de care nu mai e nevoie la Louveciennes, repară fonograful, ia autobuzul, vorbeşte mult, face sieste lungi împreună cu domnul Miller, fumează mult şi obiectează în taină la invazia de oameni care intră şi ies. Oameni stupizi.

Anaïs e prizonieră în dragostea lui Rank şi vrea să se ducă la New York cu el.

Rank nu poate suporta ideea de New York decât pentru că i-am promis că mă duc acolo. Se va lupta să mă ţină acolo. M-a întrebat dacă religia mă ajuta. Am spus că elimina oarecum concepţia umană despre timp. O extindea. Mi se pare că două luni sunt scurte în întinderea eternităţii.

Zilele de tristeţe. Ni se pare că nu ne-a mai rămas nimic de făcut decât să ne devorăm unul pe altul complet. „Dar mă tem că nici atunci“, zicem noi, râzând, „nu ne-am putea digera problema“.

În bulevardul Suchet, unde ne întâlnim, sunt toate florile pe care le primisem în timpul bolii, veştejindu-se în şemineu. Uneori le privesc şi îmi doresc în taină să fiu din nou în convalescenţă – clipa de linişte, beatitudine înainte ca viaţa mai puternică, mai însufleţită să-şi prezinte din nou elementele oţelite, inexorabile.

6 octombrie 1934

Luni, 1 octombrie, doamna Miller a umplut o valiză şi s-a dus la nr. 18, Villa Seurat, după ce luase prânzul cu mama şi Joaquin şi se plimbase cu Joaquin prin Bois – un Joaquin slab, serios, tandru, inspirat de o şedere la Manuel de Falla – şi după ce stătuse la Café Marignan cu Henry, Fred, domnul şi doamna Andard, şi discutase posibilitatea ca Andard să publice cartea lui Fred, pe care i-am dat-o s-o citească.

Fred, Henry şi doamna Miller au cinat împreună. Un Fred recunoscător. Din nou prieteni pentru că Andard, citind cartea lui Fred, crede că Fred m-a iubit şi e impresionat de descrierea pe care mi-o face. Zice că îi place cartea în principal pentru că mă aflu eu în ea.

Henry exultând în studioul lui, gătitul, agitaţia, senzaţia de bine pe care i-o dă.

În dimineaţa următoare plec din Villa Seurat ca să le telefonez lui Rank şi lui Hugh. Rank îmi spune să vin să-l văd fiindcă are veşti pentru mine – veşti bune. Mă reped acolo cu un taxi. Exultă pentru că Chana Orloff a fost impresionată de mine, de capul şi de trupul meu, şi voia să-mi facă o sculptură imediat. Vorbise fără şir despre frumuseţea şi inteligenţa mea, iar doamna Rank îi ţinuse isonul. Rank era mulţumit, entuziasmat. Eu am fost la început reţinută, defensivă. Fusesem depotrivă victima şi favorita pictorilor şi sculptorilor. Iar pozat, iar oboseală, iar sacrificii, iar dăruire. Nu. Dar numai o clipă. Entuziasmul lui Rank, personalitatea puternică a Chanei Orloff, talentul ei m-au cucerit. Îmi plăcea femeia aceea mare, frustă, plină de forţă, cu obsesia ei pentru temele maternităţii. Aşa că am promis să mă întâlnesc cu ea. Rank a spus că va cumpăra sculptura. Îi telefonase lui Hugh pentru a doua oară, imperios şi imprudent. Un Rank impulsiv, nebun, neînţelept, făcând toate gesturile necugetate care îmi plac.

La două şi jumătate [pe 3 octombrie] Anaïs s-a dus să se întâlnească cu Rank în camera de lângă Parc Monceau. A propus ideea de a petrece noaptea în drum spre Le Havre cu Rank, toată noaptea. Pe el îl ducea o maşină la Le Havre. Ea avea să meargă cu trenul şi să se întâlnească undeva cu el. La Rouen. S-au făcut planuri.

La patru şi jumătate, doamna Miller a pozat pentru Chana Orloff, care locuieşte pe Villa Seurat. Orloff a venit să vadă studioul. Doamna Miller s-a prezentat ca „doamna Miller“, şi-a dezvăluit viaţa dublă într-un fel interesant, deconcertant, vag, simbolic, chicotind în sinea ei că iar păcăleşte lumea, că provoacă o neînţelegere, că joacă rolul doamnei Miller când de fapt pregăteşte o fugă – o schimbare.

Chana Orloff a fost surprinsă, stimulată, interesată.

La nouă, Henry s-a dus la cafenea şi a sosit primul meu pacient: domnul Stanko, frizer, comunist, iugoslav, evreu. Am făcut o

investigaţie iscusită şi rapidă, nu am găsit nici o nevroză şi i-am spus-o. Ăsta a fost sfârşitul psihanalizei, pe care o uram atât de puternic acum, de când am devenit femeie şi mi-am pierdut presupusul intelectualism. (Rank spune că nu sunt intelectuală.)

Henry s-a întors şi ne-a găsit pe domnul Stanko şi pe mine bând cafea împreună. Conversaţie. *Voilà.* Henry fusese speriat cumplit de un câine şi arăta palid şi slăbit.

Hugh pare nerăbdător să plec la New York ca să mă îndepărtez de Henry. I-am spus că Rank îmi era ca un tată. Îi e mai frică de studioul meu şi de Montparnasse decât de New York şi de Rank. Rank mi-ar putea găsi o slujbă ca dansatoare.

[5 octombrie 1934]

M-am întâlnit cu Louis Andard la Café Marignan. Andard, un bărbat înalt, aspru de patruzeci şi şapte de ani, un romancier care a trăit în India, editorul lui Maurice Dekobra. M-am întâlnit cu el în tren în drum spre Dinard. Nu voiam să vorbesc cu el. M-a obligat. Crezând fanatic în prezicătoarea la care fusesem. Preocupat de propaganda pentru pace. A făcut pe romanul meu următoarea însemnare: „Pagina 48: Aş vrea să fiu eu bărbatul acela“. Când mă vizita în timpul convalescenţei mele, îmi vorbea inspirat despre predominarea sentimentalismului în romanul meu. Crede că astrologia a prezis întâlnirea noastră, mă iubeşte, zice că mă va aştepta veşnic, mă va sluji, vrea să-mi dea bani sau orice am nevoie, spune că pentru el nu sunt deloc complicată, ci acea Anaïs din jurnalul copilăriei care l-a făcut să plângă. „După ce ai plâns atât de mult, cum se face că ochii tăi sunt încă frumoşi? Nu vreau să mai plângi niciodată, niciodată. Mă sperii. Mă îngrijorezi. În ziua aceea, la Louveciennes, când am văzut hamalul luând lucrurile să le ducă la studio, m-am întrebat dacă erai fericită.“ Curtenitor, idealist, bun la suflet, vrând să se înalţe. Înălţându-se stângaci, dar cu un anumit farmec.

Vreau să scriu despre orice, numai despre plecarea lui Rank nu. Deşi azi a spus: „După discuţia aia cu Hugh, după ce am simţit că te voi vedea chiar mai devreme de decembrie, sunt fericit. Sunt atât de fericit. E prima dată când o să-mi pară bine că plec la New York. O să iau camere acolo pentru amândoi, iubita mea, iubita mea“. Chiar şi la telefon vocea lui mă mângâie şi fericirea lui mă mişcă.

Sâmbătă vom fi împreună toată noaptea la Rouen. Am încercat să îi scriu zece scrisori, una pentru fiecare zi pe vapor. N-am putut. I-am spus:

— Tot ce am să-ţi spun nu pot să-ţi spun decât prin mângâieri.

A sărit:

— Şi eu, ştii ce voiam să-ţi spun? Exact acelaşi lucru. Când sunt plecat mă gândesc la o mie de lucruri pe care să ţi le spun. Când te

văd le uit pe toate de dorinţă. Mă trezesc în mijlocul nopţii tânjind după tine. De câte ori ne întâlnim ne comportăm ca nişte beţivi! *Deux fous!*

Acum câteva zile am pozat pentru Chana Orloff cu semnele muşcăturilor lui Henry pe gât.

Nu-l pot minţi pe Rank, pentru că el ştie. Ştie că n-o să mă despart de Henry până n-o să plec la New York.

Joi seara doamna Miller l-a părăsit pe Henry, şi doamna Guiler a venit acasă la Louveciennes! I-a telefonat instalatorului să repare o ţeavă spartă şi să cureţe boilerul, a comandat cărbune, a scris în jurnalul ei, a stat de vorbă cu noul Eduardo, un Eduardo scânteietor, plăcut, vorbăreţ, harnic.

Femeia de serviciu din Villa Seurat a fost cea care m-a botezat „doamna Miller". „*Votre mari…*"

Rank a spus: „Hugh e tatăl tău, Henry e soţul tău, iar eu amantul".

7 octombrie 1934

O zi ciudată. M-am dus cu Hugh la ora patru la apartamentul lui Rank. Era lume acolo, venită să-şi ia rămas-bun. Eu eram îmbrăcată într-un costum cafeniu-roşcat (costumul verde vopsit), purtam voaletă şi mă simţeam frumoasă. Nu eram trişti, pentru că ne gândeam la noaptea care avea să urmeze. Toată lumea îşi lua rămas-bun. S-au aplecat pe fereastră când Rank pleca în maşină. Eu şi Hugh am stat la curbă, făcându-i cu mâna. Hugh, Eduardo şi cu mine am plecat la film. Apoi l-am rugat pe Hugh să mă ducă până la Gare St. Lazare pentru că „banda va fi acolo ca să mă ia la un dineu în cinstea lui Kay Boyle", şi pe urmă la studio. Duceam într-o valiză draperiile pentru studio – pe care le-am lăsat la *consigne* până a doua zi. Am cinat singură şi am încercat să-mi termin scrisoarea pentru Rank – vrând să aibă măcar o scrisoare de citit pe vapor. Am ales câteva lucruri din jurnal, ca să-l fac fericit. Nu aveam nici o dorinţă de a formula, cum aveam când îl iubeam pe Henry.

În tren am visat. Când m-a văzut în gară s-a repezit la mine şi m-a sărutat cu pasiune. Mi se părea că mă iubea cum îl iubisem eu pe Henry, cu acea înflăcărare impetuoasă a gesturilor.

Ore în şir, în noaptea aceea, ne-am sărutat, ne-am mângâiat, am stat înlănţuiţi, contopiţi.

I-am dăruit inelul pe care mi-l dăduse tata. M-am lepădat de legătura cu tata. El a vrut să-mi dăruiască inelul pe care i-l dăduse Freud. Şi el voia să se lepede de tatăl său.

Am văzut răsăritul.

Ne-am despărţit la gară, zâmbind, dar simţeam fizic durerea plecării

lui, de parcă mi s-ar fi sfâşiat carnea.

În tren, am citit Mark Twain numai şi numai pentru că îi place lui.

Am ajuns epuizată la studio. Simţeam atât de puternic lipsa de sens a vieţii mele cu Henry. Orice se reduce la tandreţe ar fi mai bine să moară.

21 octombrie 1934

Acasă vineri, sâmbătă şi duminică. Lucrez. Ung şi repar mecanismele casei. Scriu scrisori. Dirijez reparaţiile. Mă pregătesc să-i las pe Hugh şi Eduardo în confort, şi pe Teresa cu nebuloasele ei treburi gospodăreşti; duc în valiză un aşternut de pat pentru studio, căci şi acolo trebuie să continui iluzia. Nu pot să las locuinţa neterminată şi să-l fac pe Henry să simtă că va fi din nou dezrădăcinat, căci el visează un refugiu. Mă înăbuşă cu dragoste, laude, sărutări, tandreţe. Ştie că îl părăsesc?

Iluzia dragostei pentru Hugh şi Henry. Eduardo ştie adevărul. Îmi petrec dimineaţa de vineri rescriindu-mi dragostea. Împreună cu Hugh, fac un buget ca să văd când pot să plec. Îmi fac cele mai multe pregătiri discret, pe tăcute; zgomotul şi agitaţia plecării mele ar provoca durere.

Hugh îmi cumpără un somptuos şal indian fiindcă i-am plăcut când am purtat unul pe care nişte oameni din Bombay mi l-au împrumutat pentru o seară pe care am petrecut-o cu ei.

Prezicătoarea (sau subconştientul meu!) îl numea pe Hugh „*une nature tributaire qui ne peut rien faire seul*“ (un accesoriu al naturii care nu poate face nimic singur). Glumim pe seama acestei idei „subconştiente“ şi îi spun lui Eduardo că ar trebui să se ducă şi el la prezicătoare ca să ştiu ce gândeşte cu adevărat!

Rank mă vrea ca „dansatoare“. Vrea culoarea, parfumul, iluzia şi ostentaţia. Am discutat despre asta. Fusese tentat să-mi ofere o slujbă ca asistentă a lui, ca să mă păstreze lângă el. Eram tentată s-o accept, ca să fiu lângă el, protejată. Dar nu o relaţie de colaborare vrem noi – nu cerneală şi hârtie şi idei şi muncă. Eu sunt în afara vieţii lui intelectuale. (Spune întruna că nu sunt intelectuală.) Astfel, o nouă imagine şi un nou eu al meu sunt formate de dorinţa lui, din elementele latente în mine de atâţia ani, şi reiau dansul atât de tragic abandonat – actriţa.

Stau la masă cu şalul indian pe cap mâncând smochine şi curmale, care îmi plac foarte mult. Nu mă tem decât de timiditatea şi nervozitatea mea.

Dragostea este axul şi respiraţia vieţii mele. Arta pe care o produc este un produs secundar, o excrescenţă a dragostei, cântecul pe care îl cânt, bucuria care trebuie să explodeze, supraabundenţa – asta-i tot!

Atât de veselă încât îmi înfig o furculiţă în păr în loc de pieptene spaniol şi vorbesc despre parfumul scenei când încă nu l-am simţit! Dar o aud pe Manuela del Rio spunând: „Luni la unsprezece la Studio Pigalle, Place Pigalle“ – ca să repetăm câteva dintre vechile mele dansuri. Cos dantelă neagră pe rochia Maja, îi dau lui Henry hârtia mea, fiindcă eu nu intenţionez să scriu cărţi pentru moment.

Când o să fiu bătrână o să scriu un roman detaliat şi subtil despre relativitate – relativitatea în relaţii, alchimia între fiinţele omeneşti.

[24 octombrie 1934]

Deşi îi mint atât pe Henry cât şi pe Hugh, ei îmi *simt* plecarea. Hugh mă pedepseşte nedându-mi bani, Henry refugiindu-se în munca lui. O scenă cu Henry mi-a arătat că nu aş putea să-l îndepărtez complet. Când s-a pus problema să vină cu mine la New York, m-am gândit că acolo aş putea să-l pierd mai bine, că aş putea să-l las cu prietenii lui într-o ţară unde cineva o să aibă întotdeauna grijă de el. Dar el părea să simtă că New Yorkul însemna să rămână acolo permanent. Îi era groază de asta. Voia să rămână în studio, căminul lui. Voia să rămână fixat, să lucreze în pace şi seninătate. Nu voia să fie trimis să rătăcească iar, nu voia să fie dezrădăcinat. A fost foarte nefericit când i-am spus. Şi am fost uimită că am putut juca această comedie ciudată de a-i spune lui Henry că era absolut necesar să mă duc la New York cu Hugh, când de fapt mă duceam pentru Rank. Să-l privesc pe Henry suferind. Să-l văd disperat. Şi de asemenea, într-un moment de teamă, l-am văzut gândindu-se că Lillian Lowenfels ar putea să-i împrumute bani ca să vină la New York. Remarcase dorinţa ei de a-l proteja. Am văzut întreaga măsură a slăbiciunii, a cedării lui, a naturii lui parazitare; am văzut toate astea şi am simţit totuşi durerea de a-l pierde, am simţit gelozie faţă de grija lui Lillian, am simţit ultimele trageri încolo şi încoace şi sfâşieri şi scindări, şi nu le-am putut accepta în mod absolut. Am suferit câteva zile sumbru, profund; am fost numai nervi şi teamă, ameţită de durere.

M-am simţit uşurată numai când eu şi Henry, simultan, am hotărât că va rămâne în studio cât voi fi eu la New York şi am minţit cu privire la durata şederii mele acolo ca să nu-l alarmez; i-am spus că vor fi numai două luni. Când mi-am dat seama că nu va trebui să mă despart de Henry de tot, m-am simţit mai uşoară.

Nimic din toate astea nu afectează ori modifică dragostea mea pentru Rank, care pare dincolo de ele, deasupra lor – ceva puternic şi atât de fixat că nimic nu mă poate împiedica să mă duc la el.

Atâtea conflicte. Scene cu Hugh, care a devenit isteric acum câteva nopţi, plângând: „Nu pot să suport, nu pot să suport să nu mă iubeşti. Nu mă părăsi“. El vine la New York abia în ianuarie. Voi avea o lună

singură cu Rank. Devin disperat de nerăbdătoare. Într-o valiză îmi pun noua mea lenjerie de dantelă pe care Hugh mi-a cumpărat-o pentru că lenjeria intimă îi trezeşte mari senzaţii perverse. L-am lăsat să cumpere cea mai frumoasă şi mai scumpă lenjerie, pe care m-a pus s-o îmbrac, apoi m-a mângâiat. M-a luat într-o stare de excitare intensă, iar eu m-am gândit tot timpul la Rank bucurându-se de mine, văzându-mă. Şi mi-am cumpărat o haină şi o rochie negre superbe pentru Rank, pentru New York, pentru noua mea viaţă.

Şi deja împachetasem manuscrisele lui „Alraune“ şi „Dublul“, şi un nou caiet pentru jurnal. I-am trimis Lui o fotografie cu mine purtând şalul indian, singura reuşită dintre cele făcute de Brassaï, pentru New York şi planul mitic al dansului – împotriva căruia mă revoltasem într-o noapte, cuprinsă de panică, de frică de public, de frică să înfrunt lumea, un adevărat acces de spaimă faţă de viaţa publică. *Toujours la musique de chambre seulement.*

În studio îmi dau seama că nu sunt fericită cu Henry *ca soţia lui*. Probabil pentru că nu-l mai iubesc. Dar mai mult pentru că atunci când mă simte acolo, a lui, îşi dezvăluie iraţionalismul, maniile, caracterul contradictoriu, capriciile, *nebunul* din el. Este atât de dificil, atât de ilogic, încât trebuie să cedez în mod constant toanelor lui în cele mai mici lucruri. Mă obosesc vorbăria lui continuă, argumentaţiile lui lungi şi întortocheate pentru idei cât se poate de inutile, întrucât nu are forţa să le unifice. Mă obosesc atât de tare insultele lui la adresa oamenilor, „naturalismul“ lui primitiv şi somnolenţa lui. Doarme douăsprezece sau paisprezece ore pe zi; nu scrie decât scrisori; mănâncă la întâmplare, trăieşte la întâmplare.

Tot mergând cu troleul din Villa Seurat până la noul nostru apartament din avenue de Versailles nr. 41 şi înapoi, scriu în minte constant, încercând să transpun, să obiectivez ceea ce în viaţă mă oprimă insuportabil, mai presus de orice presiunea conflictelor mele.

Trasă în atâtea direcţii. Sunt furioasă că pot dansa cu Turner şi încerca o excitaţie sexuală pentru că simt, în timp ce dansăm, că are o erecţie imensă. Că pot fi tulburată senzual de ochii lui obosiţi şi de gura lui senzuală, venusiană, şi de dorinţa lui.

Nu tulburată, ci plictisită de Andard, care face dragoste cu fetiţa din jurnalul copilăriei şi vorbeşte despre puritatea mea – vehement, dar plictisitor.

Discuţii voalate cu tata, care e indulgent, admirându-mă în taină. Pe măsură ce problema sexuală dispare, ne înţelegem din ce în ce mai bine. Întotdeauna la rece.

I-am scris lui Rank despre *musique de chambre*. El îmi scrie: „Nu sunt sigur că o să-ţi placă spiritul meu de posesiune, pentru că încep să fiu

gelos pe dansul tău – după scrisoarea de azi-dimineaţă!“ (Prima mea scrisoare, în care ridicam dansul în slăvi.) Deja era gelos pe trecutul meu – pe tot ce dăruisem altora!

Astăzi scriu: „E ciudat ce-mi scrii despre dans. Aproape în acelaşi moment îţi scriam ceva despre asta, care trebuie să fi plăcut eului tău posesiv. Nimic nu produce mai multă magie decât gândurile simultane. Fiindcă te fac să înveţi să trăieşti în prezent. Cum altfel, sau de ce, să trăieşti în prezent dacă nimeni nu e pe aceeaşi lungime de undă cu tine sau nu-ţi poate răspunde?“

Turner îmi spune că s-a gândit la mine ani de zile. La început m-a considerat orgolioasă, apoi ciudată şi probabil dependentă de droguri şi indiferentă: apoi m-a suspectat de lesbianism. Îşi imagina că sunt încurcată în atâtea iubiri, inaccesibilă. A zis că la Guicciardi i-am dat senzaţia unei mari „iluzii“, o senzaţie pe care o credea moartă în el. Aseară mi-au plăcut gura deschisă şi tremurătoare, limba gata să exploreze.

O, dragostea mea, Rank, dragostea mea, ţine-mă în braţe, păstrează-mă.

Mi-l fac complice pe Joaquin, care îmi aduce scrisorile şi telegramele lui Rank. Dar mă pune să merg la slujbă, duminica, şi totul pare plicticos şi prozaic şi n-are nici o legătură cu transa mea mistică. Eduardo îmi atrage însă atenţia că nu am mai primit nici o vizită de la Dumnezeu, nici un semn de comunicare mistică, crezând că m-aş putea întoarce la dogmă şi ritual în căutarea unui nou extaz religios. Nu. Dar mă întristează că nu mai primesc semne de la Dumnezeul meu. Voi recădea sub stăpânirea bărbatului, voi adora, sluji şi venera bărbatul? E oare Dumnezeu gelos şi mă vrea, de asemenea, numai pentru el, e oare *asta* încurcătura care mă va duce la Jung?

De ce să privesc atât de departe?

2 noiembrie 1934

Henry a căzut sub vraja unui bătrân remarcabil [Aleister Crowley], un fanatic şi spiritist, un pictor care a înnebunit la Zürich, care vorbeşe cum scriu eu în „Alraune“, numai în simboluri, şi care continuă sau accentuează influenţa mea fantastică şi poetică asupra lui Henry. Acum Henry e foarte plăcut, foarte receptiv, foarte emotiv şi manifestă o imensă adoraţie faţă de mine. M-am simţit din nou apropiată de el. Mi-am dat seama că încă îmi mai plac căldura lui relaxată, animală, satisfacţia pe care o emană, puterea lui de a mă ţine cu picioarele pe pământ. Acest bătrân a venit să ne vadă dar refuza să mă privească. Zicea că eram un animal mistic, puternic, în vârstă de o mie de ani, doar o lumină incandescentă, care inspira veneraţie; că

fermecam sufletele bărbaţilor şi el nu îndrăznea să se uite în ochii mei. Că înainte de a ne întâlni avusese un vis cu mine închisă într-o casetă într-un templu, cu litera *U* dedesubt. A văzut fotografia mea cu şalul indian. I-a spus lui Henry: „Vezi, are ochi de mistică. E suspendată deasupra vieţii. Are vocea cuiva care se duce. Nirvana“. I se adresa lui Henry şi nu se uita deloc la mine.

Iar Henry, noaptea, în pat, şi-a strecurat uşor mâna între picioarele mele, peste fund, şi a spus: „Cine ar crede că o femeie cu ochi atât de luminoşi, o vestală virgină, poate avea un fund atât de rotund şi o pizdă atât de arzătoare, floci atât de electrici“. Şi am plonjat într-un regulat frenetic, ca pe vremuri, Henry şoptindu-mi cu grosolănie obscenităţi şi eu la fel – eu, cu o voce pe care n-o am niciodată, ca de animal.

Gemând şi gâfâind, două trupuri calde, icnind şi răsuflând greu. Plăcere. Îl iubesc, şi îl iubesc şi pe Hugh, şi îl iubesc pe micul şi întunecatul meu Rank, care mă aşteaptă.

Sunt conştientă de o nouă forţă care se exprimă pe de-a-ntregul prin ochii mei – o nouă forţă mistică – o putere pe care am simţit-o din momentul transei mistice. Nu mă tem de ascensiune. Sunt în viaţă. Trăiesc. Dar pot să părăsesc viaţa. Eu nu mor. Eu călătoresc. Plutesc. Mă întorc.

Dar Eduardo spune: „O să practici magie neagră în loc de magie albă dacă nu colaborezi cu religia. Dacă insişti să rămâi singură“.

Sau poate o să înnebunesc.

7 noiembrie 1934

I-am pus Lui o scrisoare la poştă marţi dimineaţa. Am luat prânzul cu Henry. Am reintrat în vechiul ritm al unei dulci indulgenţe pentru toate defectele lui, pentru bădărănia, grosolănia lui, lipsa lui de înţelegere, spiritul de imitaţie. Îmi dau seama acum că împrumută, copiază, îşi însuşeşte, fură. Îl cunosc – complet. Totuşi îl privesc cu indulgenţă, cu umor, cu înţelepciune.

E munca mea – asta.

Să-l faci, să-l creezi pe bărbatul pe care-l iubeşti, dar nu un „el“ forţat, fals – să-i descoperi adevărata personalitate, încet, iubindu-l şi ghicindu-l – acceptându-i limitele. Eu nu am încercat să fac din Henry un burghez sau un bărbat puternic. Henry, doar *mai mult* Henry. Şi de ce, nu ştiu, dar şi cu Rank fac acelaşi lucru. „Tu înţelegi acel *Tu* din mine.“ El vorbeşte despre sinele lui nou-născut. Despre cum n-a mai vorbit niciodată de sinele lui cu nimeni altcineva. Despre faptul că a încetat să fie *dr.* Rank.

Aşadar. Pace şi bucurie cu Henry. Mă prefac că sunt nefericită că plec, mimând regrete pe care nu le simt, care nu sunt la fel de puternice ca dorinţa mea de a fi cu Rank.

Pace cu Hugh satisfăcându-i perversitatea, dragostea lui secretă pentru răceala mea faţă de el; melancolie, privind înapoi la un trecut gol pentru mine dar încă puternic în el. Hugh – victima mea, cel care dă.

Eu, cumpărând ceea ce-mi trebuie fără scrupule, fără remuşcări. Făcând cumpărături pentru noua mea viaţă. Cu egoism. *Luând* – acceptând.

Marcel Duchamp. Caietul lui de *însemnări* – schiţe pentru o carte nescrisă vreodată. Simbol al epocii. Henry zicea că i-ar plăcea să i se publice scrisorile. I-am spus: „Da, scrisori prepostume“. Am râs amândoi.

Rank spusese: „Într-o zi Henry o să descopere că nu e un geniu. Atunci o să dea vina pe tine“.

Îi spun lui Henry că sunt forţată să merg la New York. Pentru o clipă i-am urât pasivitatea. L-aş fi vrut activ, ca Rank. El primeşte totul stând culcat. Plânge şi scrie cu disperare. Dar n-a putut acţiona. N-a putut acţiona împotriva lui Hugh ori Rank, sau pentru el însuşi, sau împotriva lui June. Nu poate decât să scrie violent, să înjure şi să reguleze orice femeie îi iese în cale. Această mare pasivitate a făcut să înflorească totul în mine. Această mare efervescenţă a stărilor pe care o caut, vitalitatea lui, felul în care se abandonează vieţii. Îmi place exprimarea fizică a repausului, nonşalanţei, lejerităţii, amabilităţii. Voinţa care nu se exprimă decât în sens negativ, opunându-se Celuilalt. Cum omul poate iubi manifestarea fizică a unui defect. Dar câtă nevoie aveam de această lejeritate. Cum mă dezlega, mă deznoda, mă descătuşa, cum mă ungea, mă de-mentaliza, mă înmuia. Henry mi-a făcut daruri extraordinare.

8 noiembrie 1934

Scenă cu Andard când încerc să-i spun că nu mai există nici o speranţă. Şi el se albeşte, tremură. Iar eu stau acolo rece, prefăcându-mă că simt ceva. Nu simt absolut nimic. Dar el e profund afectat. Imploră, stăruie, spune că viaţa lui s-a sfârşit, că suferă. „*Je ferrais des folies pour vous, ma petite Anaïs*.“ Pentru tine aş fi în stare de orice…

Îmi place oare asta, să provoc durere? Nu. Sunt crispată; vreau să se termine mai repede. Răsuflu uşurată când plec de la el. O dată pe săptămână mă scotea la plimbare cu maşina lui.

10 noiembrie 1934

Dacă nu am înnebunit după tot ce mi s-a întâmplat zilele astea, n-o să înnebunesc niciodată.

Scrisorile isterice ale lui Rank; cruzimile lui Hugh legate de bani; iresponsabilitatea infantilă a lui Henry, slăbiciunea lui, lupta pentru a-

şi lansa cartea împotriva şovăielilor lui Kahane; eczema şi gura amară a tatei; comoditatea rece, religioasă a lui Joaquin; preocuparea mamei pentru ultima ei dragoste înainte de moarte şi felul patetic în care îmi cere sfatul; noile furii şi geloziile obsesive ale lui Hugh, scenele sexuale ale perversităţilor lui şi răceala mea; Rank chemându-mă; tata aşteptând să vadă la mine semne de oboseală şi înţelepciune.

Întâlnire cu Abbé Alterman, pe care vreau să-l seduc ca să-i slăbesc lui Joaquin credinţa şi să-l împiedic să se călugărească – discuţia cu el: gândurile lui Thaïs; cumpărarea unui costum de lână negru, sobru, cu şnururi grele, ca de călugăriţă voluptuoasă.

Telegrame către Rank: „Vin cu vaporul 15 nov. pentru audiţie cu tine“ – şi nu cu Balanchine, maestrul de balet; reflecţia lui Turner şi a senzualităţii fără sens; conştiinţa faptului că după Rank voi fi trăit tot ce vreau să trăiesc, voi fi avut tot ce vreau de la dragoste, viaţă şi dorinţă, bucuriile misticismului şi creaţiei; că am trăit din plin, prin cele mai profunde drame ale existenţei; că mai târziu vreau să visez, să încetez să trăiesc pentru mine însămi, ceea ce nu am curajul să fac pentru că toate sentimentele celorlalţi mă afectează, pentru că nu sunt destul de crudă şi toţi, chiar şi cei pe care aparent îi las să plece cu mâinile goale, par să ia cu ei o bucată din carnea şi forţa mea.

Vizite valvârtej la pictori şi scriitori cu Henry. Un film, *Robie*, în care femeia explodează de ură – ură sexuală faţă de bărbatul poetic, jalnic care o adoră – şi este trădată de el.

Ultima minciună spusă lui Hugh, care găseşte în poşeta mea scrisoarea lui Rank, în care din fericire nu e vorba despre dragostea *mea*, numai despre a lui, aşa că spun foarte calmă:

— Bineînţeles că mă iubeşte, dar asta nu înseamnă nimic. Şi Turner mă iubeşte, şi Andard, şi Harvey, şi toată lumea cu care mă întâlnesc în ultimul timp.

— De ce îţi spune „iubito”?

— Păi ţi-am arătat zilele trecute scrisoarea lui Andard. Şi el a crezut că poate să-mi spună „iubito“ după ce m-a văzut o dată în tren.

Atât de calm, atât de general. E adevărat, toată lumea se află acum sub stăpânirea noii mele puteri. Harvey (soţul lui Dorothy Dudley) i-a scris lui Henry o scrisoare înflăcărată despre mine. N-am luat-o în serios. Şi tânjesc după El, cu disperare, întrebându-mă ce o să mai rămână din mine după această luptă de a trăi pentru mine însămi, care este atât de grea, atât de grea, atât de istovitoare. E ceea ce *vreau eu* împotriva fericirii tatei, a lui Hugh, a lui Joaquin, Eduardo, Henry. O algebră cumplită întotdeauna.

După Rank, voi trăi numai pentru alţii, ceea ce îmi aduce bucurie.

Psihanaliza m-a salvat, pentru că a permis naşterea adevăratului meu eu, care este religios. Poate că n-o să devin o sfântă. Dar sunt

foarte plină şi foarte bogată, şi am de scris despre multe. Mă voi mulţumi cu puţină pace şi ca unii să-şi amintească de mine cu drag. Nu mă pot instala definitiv în viaţa umană. Nu e destul. Trebuie să urc în zone mai ameţitoare.

Psihanaliza chiar m-a salvat de la moarte. Mi-a permis să trăiesc, şi dacă părăsesc viaţa va fi din propria mea voinţă, pentru că nu cuprinde absolutul. Dar cât de mult iubesc încă relativul, resturile şi căldura focului, o colecţie frumoasă de cercei, muzica lui Haydn la fonograf, şi râsul cu Eduardo, şi glumele pe seama lui Mae West, şi noul costum negru de lână cu mâneci enorme şi despicătură senzuală de la gât până la sâni, şi brăţara şi colierul din pietre albastre împodobită cu strasuri, şi noua lenjerie de corp, şi noul chimono din catifea neagră, şi sertarul scrinului plin cu exemplare din *Tropicul Cancerului* al lui Henry, cu prefaţa mea, şi scrisoarea lui Rank, şi telefonul care sună toată ziua, şi vocea senzuală a lui Turner care mă cere, şi scurtul avort de două ore al Emiliei, pe care n-aş fi dat superba mea aventură.

Dragoste.

Şi abatele Alterman spunând: „*Vous êtes une âme très disputée.*“

Note biografice

ALLENDY, DR. RENÉ FÉLIX (1889-1942): Psihanalist francez; autor a numeroase lucrări, printre care Les théories alchimiques dans l'histoire de la médecine, 1912; La psychanalise, 1931; Capitalisme et sexualité, 1932. În 1926, împreună cu protejata lui Freud, prinţesa Marie Bonaparte, a devenit membru fondator al Societăţii de Psihanaliză din Paris. Interesat de alchimie, astrologie şi misticism, a fost apropiat de mişcarea suprarealistă şi a iniţiat câteva proiecte de film oniric. Soţia sa, Yvonne, a fost trezorier la teatrul Alfred Jarry al lui Antonin Artaud, la sfârşitul anilor '20. Anaïs Nin a devenit pacienta doctorului Allendy în mai 1932. A fost şi medicul lui Eduardo Sanchez şi Hugh Guiler.

ANA MARIA: Fiica mătuşii lui Anaïs Nin, Anaïs Culmell şi a lui Bernabé Sanchez; sora mai mică a lui Eduardo.

ANDARD, LOUIS: Politician francez şi editor de autori de succes precum Maurice Dekobra; de câteva ori şi-a exprimat interesul faţă de scrierile lui Alfred Perlès, Henry Miller şi Anaïs Nin.

ARTAUD, ANTONIN (1896-1948): Poet francez, eseist, actor de teatru şi cinema (remarcabil în rolul lui Marat din filmul *Napoleon* realizat de Abel Gance în 1926 şi în rolul călugărului Massieu din filmul *La passion de Jeanne d'Arc,* realizat de Carl Dreyer în 1928), creator al „teatrului cruzimii" şi regizor. A fost mulţi ani pacient şi protejat al doctorului Allendy, care l-a prezentat soţilor Guiler în martie 1933. După prima lor întâlnire, i-a dat lui Anaïs Nin un exemplar din cartea sa *L'art et la mort* (1929) şi pagini din scenariul în curs de pregătire: *Heliogabalus, ou l'anarchiste couronné.* Hugh Guiler a susţinut pentru scurtă vreme experimentele teatrale ale lui Artaud.

BACHMAN, RUDOLF: Austriac refugiat în Franţa, care le-a cerut ajutorul lui Anaïs Nin şi Henry Miller, povestindu-le aventurile sale ca vagabond.

BALD, WAMBLY (1902-1989): Ziarist născut în Chicago care, din octombrie 1929 până în iulie 1933, a scris despre întâmplările din comunitatea de limbă engleză din Franţa, într-o rubrică săptămânală de scandal: „La vie de Bohême", pentru ediţia pariziană a ziarului *Tribune* din Chicago. O colecţie a acestor rubrici, *On the Left Bank,* a apărut în 1987.

BONE, DR. HARRY: Psiholog american care a studiat şi a lucrat la Centrul de Psihologie al doctorului Otto Rank, din Paris, în vara anului 1934.

BOUSSIE-HÉLÈNE BOUSSINECQUE: Educatoare şi traducătoare franceză, care i-a întâlnit pe soţii Guiler în 1926 şi i-a prezentat lui

Anaïs Nin diverse aspecte ale vieţii intelectuale franceze.

BRADLEY, WILLIAM ASPENWALL (1878-1939): Poet şi traducător american care s-a stabilit în Franţa după Primul Război Mondial şi a devenit agent literar. Împreună cu soţia sa născută în Franţa, a deschis un salon literar în apartamentul lor elegant de pe Île St. Louis, care atrăgea numeroşi scriitori şi editori americani şi englezi.

CROSBY, „CARESSE“ – MARY PHELPS JACOB (1892-1970): Văduva lui Harry Crosby (1898-1929), playboy american, poet şi editor la Black Sun Press. A continuat activitatea de editor a soţului său şi a avut invitaţi mulţi scriitori şi artişti la Le Moulin du Soleil, proprietatea familiei Crosby de lângă Ermenonville, la o oră depărtare de Paris.

CROWLEY, ALEISTER (1875-1947): Scriitor englez, pictor şi magician; s-a autoproclamat sfânt al propriei Biserici Gnostice. *Confesiunile* sale au fost numite memoriile „celui mai cunoscut magician, satanist şi adept al cultului drogurilor din secolul XX“.

DAVIDSON: Om de afaceri american stabilit în Franţa, client al lui Hugh Guiler.

DELIA: Prietenă cu Maria şi Joaquin Nin.

DOROTHY: Prietena lui Eduardo Sanchez; a devenit pacienta doctorului Allendy.

DUCHAMP, MARCEL (1887-1968): Artist francez dadaist a cărui pictură *Nud coborând scara,* expusă pentru prima dată la New York în 1911, a reprezentat pentru Anaïs Nin un simbol al propriului simţ de fragmentare.

EDUARDO SANCHEZ (1904-1990): Erudit născut în Cuba, astrolog, actor ocazional, vărul drag al lui Anaïs Nin şi prima iubire romantică intensă (vezi *Jurnalul timpuriu al lui Anaïs Nin,* 1920-1923; 1927-1932). A venit la Paris în 1930 şi a locuit uneori cu familia Guiler la casa lor închiriată de la Louveciennes. A familiarizat-o pe Anaïs Nin cu psihanaliza, după ce fusese el însuşi analizat la New York, în 1928, de către un elev al doctorului Otto Rank şi a încurajat-o să scrie, alimentându-i în special interesul pentru D.H. Lawrence (vezi şi *Anaïs: Un jurnal internaţional,* volumul 9, 1991).

EMILIA: Fosta menajeră spaniolă a soţilor Guiler, căreia Henry Miller insista să-i spună „Amelia“.

ETHEL GUILER: Sora mai mică a lui Hugh, care şi-a vizitat fratele şi pe soţia acestuia în Franţa de câteva ori, deşi părinţii săi dezaprobaseră iniţial căsătoria lui cu Anaïs Nin.

FRAENKEL, MICHAEL (1896-1961): Scriitor şi librar american născut în Lituania. S-a stabilit în Paris în anii ’20 ca să trăiască din investiţiile sale şi să ducă o viaţă literară. Şi-a publicat câteva lucrări proprii şi pe cele ale prietenilor săi la editura St. Catherine

Press din Bruges, Belgia, sub sigla Carrefour. Printre alte proprietăţi, a deţinut o casă la Villa Seurat nr. 18 unde Henry Miller (care l-a transformat pe Fraenkel în „Boris“ din *Tropicul Cancerului*) şi-a găsit adăpost temporar în 1930 când era la pământ în Paris. În august 1934, Anaïs Nin a închiriat un studio în aceeaşi clădire ca să-i servească ei drept „birou“ şi drept casă pentru Henry Miller.

FRANKENSTEIN, DR.: Psihiatru american care a participat la seminarul doctorului Rank pentru asistenţi sociali în psihiatrie la Cité Universitaire.

FRED – ALFRED PERLÈS (1897-1991): Ziarist şi scriitor austriac. A lucrat pentru ediţia din Paris a ziarului *Tribune* din Chicago până la desfiinţarea ziarului în 1934. I-a întâlnit pe Henry Miller şi pe soţia sa June în prima lor călătorie în Europa în 1928. L-a ajutat pe Miller să supravieţuiască în primele sale zile dificile în Paris în 1930 şi din martie 1932 până la sfârşitul lui 1933 cei doi au împărţit un apartament de două camere pe *avenue* Anatole France nr. 4 în Clichy, la nord de Paris. A portretizat-o pe Anaïs Nin ca „Pietà“ în *Sentiments limitrophes,* romanul său „suvenir“, care împreună cu altă lucrare scrisă în aceeaşi perioadă, *Le Quatuor en ré majeur,* a fost republicat în Franţa în 1984.

GUSTAVO DURÁN: Tânăr intelectual spaniol, student la muzică, trăind la Paris. Rechemat în serviciul militar activ, s-a distins în calitate de comandant al aripii loialiste în Războiul Civil din Spania.

HARVEY, HARRY: Expatriat american, căsătorit cu scriitoarea Dorothy Dudley care, în anii ’30, a comentat scena literară şi artistică franceză pentru diverse publicaţii americane.

HENRY MILLER (1891-1980): Autor american care a început să scrie „serios“ în 1924, dar nu şi-a publicat prima carte, *Tropicul Cancerului*, până în 1934. După şase ani de frustrare în New York, unde a doua lui soţie, June Edith Smith, fostă dansatoare de profesie, a asigurat mijloacele necesare traiului lor precar, Miller a plecat în Europa în 1930. Lupta sa pentru supravieţuire la Paris a stat la baza cărţii la care lucra când i-a întâlnit pe Anaïs Nin şi pe soţul acesteia în decembrie 1931. Hugh Guiler l-a ajutat pe Miller să găsească o slujbă ca profesor în Dijon în februarie 1932, dar nu pentru mult timp, iar Miller s-a întors la Paris unde, în martie 1932, a devenit amantul lui Anaïs Nin. Şederea sa în Dijon a declanşat o corespondenţă lungă (*Henry Miller: Letters to Anaïs Nin,* 1965; *A Literate Passion: Letters of Anaïs Nin and Henry Miller, 1932-1953,* 1987) şi cursul iniţial al relaţiei lor este înfăţişat în volumul *Henry and June: From the Unexpurgated Diary of Anaïs Nin*, publicat pentru prima dată în 1986.

HILER, HILAIRE (1898-1974): Artist american, muzician, povestitor şi, pentru scurt timp, coproprietar şi manager la Jockey Bar din Paris,

în anii ’20. I-a dat lecţii de artă lui Henry Miller la studioul său din *rue* Broca; a fost interesat de ideile prezentate de Otto Rank în lucrarea *Art and Artist.*

HUGH (HUGO) PARKER GUILER (1889-1985): Născut la Boston, şi-a petrecut copilăria pe o plantaţie de trestie de zahăr din Puerto Rico, unde tatăl său lucra ca inginer proiectant. Părinţii săi, scoţieni, l-au trimis la şcoală în Scoţia, la vârsta de şase ani, la început în Ayr, în Halloway, apoi la Academia din Edinburgh. După ce a absolvit Universitatea Columbia în 1920, cu diplome în literatură şi economie, s-a angajat la National City Bank. În decembrie 1924, a fost trimis la sucursala acesteia din Paris, unde s-a specializat în credite. A întâlnit-o pe Anaïs Nin, pe atunci în vârstă de optsprezece ani, la o petrecere organizată în casa părinţilor lui, în Forest Hills, New York, în 1921, şi s-au căsătorit în Havana, Cuba, în martie 1923. Povestea idilei şi a căsniciei lor este înfăţişată detaliat în cele trei volume din *The Early Diary of Anaïs Nin, 1920-1923; 1923-1927; 1927-1931*.

HUNT, HENRI: Om de afaceri francez, căsătorit cu Louise de Vilmorin.

JOAQUIN NIN-CULMELL: Fratele mai tânăr al lui Anaïs Nin, născut la Berlin în 1908. A studiat pianul şi compoziţia la Schola Cantorum şi la Conservatorul din Paris şi în particular cu Alfred Cortot, Richard Viñez şi Manuel de Falla. A locuit cu familia Guiler în casa din Louveciennes până când, în octombrie 1931, s-a mutat cu mama sa într-un apartament în Paris.

JOHN ERSKINE (1879-1951): Profesor american, pianist, scriitor de succes (*The Private Life of Helen of Troy, 1925)*. A fost profesorul de literatură al lui Hugh Guiler la Universitatea Columbia şi s-a împrietenit cu Guiler şi cu tânăra sa soţie, Anaïs Nin. În 1928, împreună cu soţia şi copiii săi a vizitat familia Guiler în Franţa, iar Anaïs Nin s-a îndrăgostit de Erskine. Deşi nu au avut o relaţie, a contribuit la prima criză majoră din căsnicia ei; a încercat să trateze această experienţă a ei în romanul „John“, până la urmă abandonat.

JOLAS, EUGENE: Editor al publicaţiei *transition*, o „mică revistă“ influentă, publicată la Paris, cu întreruperi, din 1927.

JUNE EDITH SMITH (cunoscută şi ca JUNE MANSFIELD): Născută Juliet Edith Smerth în 1902, în Austro-Ungaria, unul dintre cei cinci copii ai unei familii galiţiene care a emigrat în Statele Unite în 1907. La cincisprezece ani, a renunţat la liceul din Brooklyn, pentru a deveni dansatoare. În 1923, când lucra la Wilson’s Dance Hall pe Broadway, l-a întâlnit pe Henry Miller, care era căsătorit, avea o fiică de cinci ani şi lucra ca director de personal la Western Union. S-a căsătorit cu Miller în anul următor, după ce acesta a divorţat de prima soţie. Miller şi-a dat demisia şi în următorii şase ani au dus o viaţă precară şi aventuroasă, la marginea societăţii, ceea ce a

constituit un material foarte bun pentru scrierile lui de mai târziu. În 1930, l-a încurajat pe Miller să plece singur în Europa pentru a scrie, promiţându-i o susţinere financiară care nu s-a realizat niciodată. Ea a întâlnit-o pe Anaïs Nin în decembrie 1931, într-una din scurtele sale vizite la Paris şi apoi când s-a întors, pentru ultima dată, în octombrie 1932. A divorţat de Miller în Mexic, în decembrie 1934.

KAHANE, JACK (1887-1939): Născut în Manchester, Anglia, a părăsit afacerea cu textile a familiei pentru a deveni scriitor la Paris, în anii ’20. Autor al câtorva romane aşa-zis „obraznice“, scrise sub pseudonim, pentru turiştii vorbitori de limbă engleză, a înfiinţat Obelisk Press în 1930 pentru a publica cărţile sale împreună cu altele care fuseseră sau ar fi putut fi interzise de cenzura engleză sau americană.

KILLGOER, DONALD: Tânăr scoţian care a stat pentru scurtă vreme cu soţii Guiler la Louveciennes şi a devenit pacient al doctorului Allendy.

KRONSKI, JEAN: Numele dat de June Miller unei tinere dezechilibrate, pe care a luat-o în grijă în 1926, în Greenwich Village. Pretinzând că este orfană, poetă şi artistă, Jean s-a mutat până la urmă cu familia Miller în apartamentul lor de pe Henry Street. Miller a înfăţişat acest *ménage à trois* într-un roman, *Lovely Lesbians,* intitulat mai târziu *Crazy Cock,* pe care l-a adus la Paris, folosind părţi din el pentru alte cărţi ale sale. Internată într-un sanatoriu de boli mintale, se presupune că Jean s-ar fi sinucis la începutul anilor ’30.

LALOU, RENÉ: Critic francez, scriitor şi istoric literar care a încercat o abordare sistematică a criticii ca reacţie la dadaism, suprarealism şi alte -isme.

LOWENFELS, WALTER (1897-1980): Poet şi scriitor american care, împreună cu soţia sa Lillian, a trăit la Paris în anii ’20 şi la începutul anilor ’30. O parte din lucrările sale au fost publicate sub sigla Carrefour a lui Michael Fraenkel. Apare ca „Jabberwhorl Cronstadt“ în *Tropicul Cancerului*.

MAMA – ROSA CULMELL DE NIN (1871-1954): Soprană, cu strămoşi danezo-francezi. L-a întâlnit şi s-a căsătorit cu tânărul muzician Joaquin Nin în Cuba, în 1902, şi a plecat să locuiască cu acesta în Franţa, unde în 1903 s-a născut primul lor copil, Anaïs. În 1914, după ce soţul ei a părăsit familia, a plecat cu cei trei copii la New York. S-a întreţinut luând chiriaşi în casa lor de cărămidă din partea de vest a Manhattanului şi făcând şi luând comenzi prin poştă pentru familia şi prietenii ei cubanezi. S-a întors până la urmă în Franţa, cu ajutorul lui Hugh Guiler, pentru ca fiul ei, Joaquin, să-şi continue studiile muzicale. Câţiva ani, a locuit împreună cu fiul ei,

Joaquin, în casa soţilor Guiler din Louveciennes.

MARIA (MARUCA) LUÍSA RODRIGUEZ: Studentă la muzică, fiica unui producător de trabucuri cubaneze, a fost a doua soţie a lui Joaquin Nin.

MIRALLES, ANTONIO FRANCISCO (PACO): Dansator spaniol cu care a studiat Anaïs Nin între 1927 şi 1929 şi care i-a cerut o dată acesteia să fugă cu el.

NELLIE – CONTESÃ DE VOGÜÉ: Aristocrată franceză şi femeie de societate interesată de artă. Implicată în proiectul unei reviste împreună cu scriitorul Edmond Jaloux, plănuia să traducă şi să publice unele din scrierile lui Anaïs Nin.

NESTOR DE LA TORRE: Tânăr pictor spaniol, prieten cu fratele lui Anaïs Nin, Joaquin.

ORLOFF, CHANA: Sculptoriţă născută în Rusia, care avea un studio în Villa Seurat. Prietenă şi pacientă a doctorului Otto Rank.

OSBORN, RICHARD: Tânăr avocat şi scriitor frustrat din Connecticut care a lucrat cu Hugo Guiler la biroul din Paris al National City Bank. L-a susţinut pe Henry Miller în zilele precare de început la Paris şi a inspirat personajul „Van Norden“ din *Tropicul Cancerului*. L-a prezentat pe Miller soţilor Guiler, la sfârşitul anului 1931, promiţându-i lui Miller o masă gratuită în Louveciennes.

PAULETTE: Franţuzoaică instalată de Alfred Perlès în apartamentul din Clichy în iunie 1932, până când, după o lună, mama ei a reclamat că fiica ei de cincisprezece ani fugise de acasă.

RANK, DR. OTTO (1884-1939): Psihanalist austriac (născut Otto Rosenfeld) care, din 1905 până în 1924, a făcut parte din cercul principal al mişcării psihanalitice, ca protejat şi „urmaş“ desemnat al lui Sigmund Freud. A fost secretarul Societăţii de Psihanaliză din Viena şi editorul publicaţiilor acesteia, până când studiul său de pionierat *Das Trauma der Geburt* a provocat o ruptură de Freud şi de urmaşii ortodocşi ai acestuia. În 1926, Rank s-a mutat împreună cu soţia şi cu fiica sa la Paris, unde şi-a continuat practica până la mutarea sa în Statele Unite, în 1934. Până atunci publicase deja majoritatea lucrărilor sale de referinţă, printre care *Don Juan et son double, Kunst und Künstler* (*Art and Artist*) şi *Das Inzest Motif in Dichtung und Sage*. Între 15 iulie şi 30 august 1934 a condus un seminar special pentru asistenţii sociali americani din psihiatrie, la Fundaţia Americană din Cité Universitaire din Paris.

SCHNELLOCK, EMIL (1891-1960): Grafician şi profesor american care a absolvit Brooklyn P.S. 85 odată cu Henry Miller în 1905. Miller îl numea „cel mai vechi prieten“ al său din America şi ale sale *Letters to Emil* (editate de George Wickes, 1989) conţin textul integral al lungii scrisori a lui Miller despre June la care se face referire în aceste pagini.

STEELE, BERNARD: Editor născut în America, coproprietar al editurii pariziene Denoël & Steele, care a publicat opera doctorului René Allendy şi a lui Antonin Artaud, ca şi pe mulţi alţi scriitori avangardişti şi suprarealişti.

TATÃL (*Padre, Papito)* – JOAQUIN J. NIN Y CASTELLANOS (1879-1949): Pianist cubanez, compozitor, muzicolog, autor al *Pour l'art*, 1908, şi al altor scrieri. Şi-a părăsit soţia, Rosa Culmell, şi cei trei copii (Anaïs, Thorvald şi Joaquin) în 1913 şi s-a căsătorit până la urmă cu una dintre elevele sale, Maria Luísa Rodriguez. Înainte de întâlnirea lor de la Louveciennes, Anaïs Nin îşi văzuse tatăl, pe care îl numea „Problema" în jurnalul său de început, doar o dată, în decembrie 1924, când s-a întors prima oară în Franţa după exilul său de zece ani în Statele Unite.

TERESA: Menajeră spaniolă care a înlocuit-o pe Emilia în casa Guiler, atunci când aceasta din urmă s-a măritat.

THORVALD, NIN (1905-1991): Fratele mai mic al lui Anaïs Nin, care a devenit inginer şi şi-a petrecut cea mai mare parte a vieţii în America Latină.

TÍA ANAÏS: sora Rosei Culmell, căsătorită cu Bernabé Sanchez.

TITUS, EDWARD: Editor polonez, soţ al Helenei Rubinstein. A înfiinţat o librărie şi o editură, „At the Sign of the Black Mannikin", pe Rive Gauche, care a publicat prima carte a lui Anaïs Nin, studiul ei „neprofesionist" despre D.H. Lawrence, în 1932. Între 1929 şi 1932, Titus a editat şi a publicat revista literară *This Quarter*, care a prezentat prima traducere englezească (făcută de Titus) a unei secţiuni din *Art and Artist* a lui Rank şi un celebru eseu despre suprarealişti, editat de André Breton.

TROUBETSKAIA, PRINŢESA NATASHA: Pictoriţă şi decoratoare emigrată din Rusia care a întâlnit-o pe Anaïs în 1929 şi i-a făcut acesteia câteva portrete. I-a permis lui Anaïs Nin să folosească studioul ei din Paris ca loc de întâlnire şi pentru primit corespondenţa.

TURNER: Om de afaceri american din Paris, client al lui Hugh Guiler.

VILMORIN, LOUISE DE (1902-1970): Aristocrată şi scriitoare franceză. Deşi căsătorită pe atunci cu Henri Hunt, era foarte ataşată de cei doi fraţi ai ei, André şi Roger. A întâlnit-o pe Anaïs Nin în noiembrie 1931 şi mai târziu a fost model pentru „Jeanne" în câteva dintre ficţiunile lui Anaïs Nin, în special în povestirea „Under a Glass Bell".

WEST, REBEcCA – pseudonimul lui CICILY ISABEL FAIRFIELD (1892-1983): Scriitoare şi ziaristă britanică, autoare a numeroase cărţi, printre care romanele *The Return of a Soldier,* 1918 şi *The Judge,* 1922, a unui studiu critic, *Henry James*, 1916, şi a unei biografii, *St. Augustine,* 1933. După o relaţie extramaritală de zece

ani cu scriitorul H.G. Wells, cu care a avut un fiu în 1914, s-a căsătorit cu bancherul Henry Maxwell Andrews în 1930. A devenit foarte cunoscută ca feministă înverşunată şi ca scriitoare prolifică.

ZADKINE, OSSIP: Sculptor rus care le-a întâlnit pe June Miller şi pe prietena ei Jean Kronski în singura vizită a acestora la Paris în 1929 şi care mai târziu i-a găzduit pe Henry Miller şi pe Anaïs Nin în studioul său.